COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes

seria completă

****

BIBLIOTECA adevărul

BIBLIOTECA
adevărul.

Comandaţi cărţile Adevărul:
www.adevarulshop.ro
Telefon: 021.407.76.38 / 51;
Fax: 021.407.76.42

Sir Arthur Conan Doyle: *His Last Bow* • *The Casebook of Sherlock Holmes*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN

Aventurile lui Sherlock Holmes / sir Arthur Coman Doyle; trad. Emilia Oanţă, Adina Claudia Begu. – Bucureşti:
Adevărul Holding, 2011
4 vol.
ISBN 978-606-539-891-7
Vol. 4. - 2011. - ISBN 978-606-539-895-5

I. Oanţă, Emilia (trad.)
II. Begu, Adina Claudia (trad.)

821.111-312.4=135.1

Sir Arthur Conan Doyle

Aventurile lui Sherlock Holmes

IV

Ultima reverenţă

Arhiva lui Sherlock Holmes

editura Adevărul holding

Ultima reverență

Traducere de Emilia Oanță

Aventura din Wisteria Lodge

1. NEOBIŞNUITA EXPERIENŢĂ A DOMNULUI JOHN SCOTT ECCLES

Mi-am notat în carnet că era o zi mohorâtă şi răvăşită de vânt, spre sfârşitul lui martie 1892. Holmes primise o telegramă în timp ce luam prânzul şi apoi mâzgălise un răspuns. N-a făcut nicio remarcă, dar gândurile i-au rămas la asta, fiindcă mai târziu stătea lângă foc cu o faţă gânditoare, fumându-şi pipa şi aruncând din când în când o privire peste mesaj.

Deodată s-a întors spre mine cu o sclipire răutăcioasă în ochi şi a spus:

— Watson, presupun că te consideri un literat. Cum ai defini cuvântul „grotesc“?

— Ciudat... remarcabil, i-am sugerat.

A clătinat din cap auzind definiţia mea.

— Cu siguranţă e ceva mai mult de-atât, o sugestie intrinsecă despre ceva tragic şi îngrozitor. Dacă te gândeşti la acele naraţiuni cu care ai năpăstuit un public mult încercat, vei vedea cum grotescul s-a împletit adesea cu actul criminal. Gândeşte-te la întâmplarea cu oamenii cu părul roşcat. Era destul de grotescă la început şi totuşi s-a sfârşit ca o încercare disperată de jaf. Sau, iar, afacerea aia stupidă cu cele cinci semnale portocalii, care-a dus direct la o conspiraţie criminală. Cuvântul mă pune în alertă.

Am întrebat:
— L-ai regăsit acolo?
El a citit telegrama cu voce tare:

Am trecut prin cea mai incredibilă şi grotescă experienţă. Poţi să-mi dai un sfat?

Scott Eccles
Oficiul Poştal Charing Cross

M-am interesat:
— Bărbat sau femeie?
— Oh, bărbat, desigur! Nicio femeie n-ar fi trimis vreodată o telegramă cu răspuns plătit. O femeie ar fi venit încoace.
— O să-l vizitezi?
— Dragul meu Watson, ştii cât mă plictisesc de când l-am închis pe colonelul Carruthers. Mintea mea e ca un motor de curse care se desface piesă cu piesă dacă nu e folosit la acţiunea pentru care a fost creat. Viaţa e monotonă, ziarele sunt sterile, îndrăzneala şi romantismul par să fi dispărut cu desăvârşire din universul criminalităţii. Şi atunci mă mai întrebi dacă sunt gata să cercetez orice problemă, oricât de măruntă s-ar dovedi? Dar aici, dacă nu mă înşel, e vorba despre un client.

Pe scări s-a auzit un pas rar şi o clipă mai târziu în cameră a fost poftit un domn solemn, respectabil, solid şi înalt, cu favoriţi încărunţiţi.

Povestea vieţii lui era întipărită în trăsăturile pronunţate şi manierele prea elaborate. Din cap până-n picioare, de la ghetre până la ochelarii cu rame aurite, era un conservator, om al bisericii, un bun cetăţean, ortodox şi convenţional în cele mai mici detalii. Dar o întâmplare uimitoare îi tulburase rigiditatea înnăscută şi lăsase urme în părul zburlit, pe obrajii îmbujoraţi de furie, pe gesturile agitate, nerăbdătoare. A intrat abrupt în subiect.

— Am trecut prin cea mai neobişnuită şi neplăcută experienţă, domnule Holmes. N-am fost vreodată în viaţă pus în asemenea situaţie. Nu se cuvine... e revoltător. Voi insista să primesc o explicaţie.

Se umfla şi gâfâia de furie. Holmes i-a răspuns cu voce liniştitoare:

— Vă rog să luați loc, domnule Scott Eccles. Îmi permiteți să vă întreb mai întâi de ce-ați venit, de fapt, la mine?

— Păi, domnule, nu părea să fie genul de problemă de competența poliției şi totuşi, după ce veți auzi faptele, trebuie să admiteți că nu puteam lăsa lucrurile aşa. N-am niciun fel de simpatie pentru tagma detectivilor particulari şi totuşi, fiindcă vă auzisem numele...

— Absolut. Dar, în al doilea rând, de ce n-ați venit chiar imediat?

Holmes a aruncat o privire la ceas şi zise:

— Este două şi jumătate. Telegrama dumneavoastră mi-a parvenit cam pe la unu. Dar oricine vă priveşte îmbrăcămintea şi ținuta poate observa că tulburarea dumneavoastră a apărut încă din zori.

Clientul nostru şi-a netezit părul zbârlit, apoi şi-a pipăit obrazul nebărbierit.

— Aveți dreptate, domnule Holmes. Nu m-am gândit deloc la felul cum arăt. M-am bucurat doar să scap dintr-o asemenea casă. Dar am colindat şi am făcut cercetări înainte să vin la dumneavoastră. Am mers la agenții imobiliari care se ocupau de casă, iar ei mi-au declarat că domnul Garcia şi-a plătit chiria şi că totul este în regulă la Wisteria Lodge.

— Zău, domnule, a râs Holmes. Sunteți ca prietenul meu, domnul Watson, care are obiceiul să înceapă povestirea cu sfârşitul. Vă rog, ordonați-vă gândurile şi permiteți-mi să aflu, în ordine firească, cu exactitate, ce întâmplări v-au făcut să veniți aici nepieptănat şi nebărbierit, cu vesta încheiată greşit, ca să cereți un sfat şi ajutor.

Clientul nostru s-a uitat în jos cu o expresie tristă față de înfățişarea sa neobişnuită.

— Sunt sigur că arăt foarte prost, domnule Holmes, ceea ce nu ştiu să se fi întâmplat vreodată în viața mea. Dar vă voi relata toată această chestiune stranie şi după aceea sunt sigur că veți admite că sunt destule motive să fiu scuzat.

Dar relatarea lui a fost înăbuşită în faşă. Afară s-au auzit zgomote şi doamna Hudson a deschis uşa poftind înăuntru

doi indivizi solizi, cu aspect foarte oficial, dintre care unul era bine-cunoscutul inspector Gregson de la Scotland Yard, un ofiţer energic, amabil şi, cu unele rezerve, capabil.

Gregson i-a strâns mâna lui Holmes prezentându-l pe însoţitorul său, inspectorul Baynes, de la Secţia de Poliţie din Surrey.

— Suntem la vânătoare împreună, domnule Holmes, şi urma vânatului ne-a adus încoace.

Şi-a fixat ochii de buldog asupra vizitatorului nostru.

— Sunteţi cumva domnul John Scott Eccles, din Popham House, Lee?

— El însuşi.

— Vă urmărim de azi-dimineaţă.

— Fără îndoială, l-aţi găsit din cauza telegramei, a spus Holmes.

— Exact, domnule Holmes. I-am luat urma la Oficiul Poştal din Charing Cross şi am venit aici.

— Dar de ce mă urmăriţi? Ce vreţi?

— Vrem o declaraţie, domnule Scott Eccles, o declaraţie despre evenimentele care au dus aseară la moartea domnului Aloysius Garcia din Wisteria Lodge, lângă Esher.

Clientul nostru s-a ridicat cu fulgere în ochi, iar faţa uluită i s-a golit de orice culoare.

— Mort? Aţi spus că era mort?

— Da, domnule, este mort.

— Dar cum? Într-un accident?

— Crimă, mai clară ca lumina zilei.

— Doamne Dumnezeule! Asta-i îngrozitor! Doar nu vreţi să spuneţi... nu vreţi să spuneţi că sunt suspect?!

— În buzunarul mortului s-a găsit o scrisoare de-a dumneavoastră, iar noi ştim că intenţionaţi să petreceţi noaptea trecută în casa lui.

— Ceea ce am şi făcut.

— Ah, deci aţi făcut-o?

Imediat a scos carnetul oficial de însemnări. Sherlock Holmes a spus:

— Stai puţin, Gregson! Tot ce vrei e o declaraţie simplă, nu-i aşa?

— Și e de datoria mea să-l previn pe domnul Scott Eccles că poate fi folosită împotriva sa.

— Când ați intrat în cameră, domnul Eccles avea de gând să ne povestească despre asta. Cred, Watson, că puțin coniac cu sifon nu i-ar strica. Acum, domnule, vă sugerez să nu dați nicio atenție faptului că auditoriul e mai numeros și să vă continuați declarația exact cum ați fi făcut dacă n-ați fi fost întrerupt.

Musafirul nostru înghițise cu lăcomie coniacul și obrajii i se colorară iar. Aruncând o privire ciudată spre carnețelul inspectorului, el și-a început imediat extraordinara declarație.

— Sunt burlac și, fiindcă sunt o persoană sociabilă, am un mare număr de prieteni. Printre ei este familia unui fabricant de bere ieșit la pensie, numit Melville, care locuiește la Abermarle Mansion, Kensington. La el la masă am întâlnit, acum câteva săptămâni, un tânăr numit Garcia. Am înțeles că e de origine spaniolă și avea ceva legături cu ambasada. Vorbea engleza la perfecție, avea maniere plăcute și era cel mai chipeș tânăr pe care l-am văzut în viața mea. Într-un fel chiar ne-am împrietenit, tânărul acesta și cu mine. Se pare că i-am plăcut de la început și la două zile de la prima întâlnire a venit să mă vadă în Lee. Așa, din vorbă în vorbă, m-a invitat să petrec câteva zile la el acasă, la Wisteria Lodge, între Esher și Oxshott. Ieri-seară am mers la Esher să onorez această invitație. Îmi descrisese dinainte casa. Locuia cu un servitor credincios, un compatriot bun la toate. Acest individ vorbea engleza și se ocupa de gospodărie. Mai era și un bucătar excelent, mi-a zis el, un metis pe care-l găsise în călătoriile lui și care putea prepara o cină minunată. Îmi amintesc bine că el a remarcat ce ciudată e gospodăria asta în inima comitatului Surrey, iar eu am încuviințat atunci, mai târziu dovedindu-se mult mai stranie decât crezusem.

Am mers într-un loc... cam două mile la sud de Esher. Casa este destul de mare, așezată cu spatele la stradă și spre ea ducea o alee șerpuită, flancată de arbuști înalți. Este o clădire veche, nerenovată de-o groază de vreme. Când aleea pietruită m-a condus spre o alta, năpădită de iarbă, și apoi în fața ușii umflate și pătate de vreme, am început să cred că

nu fusese înţelept din partea mea să vin în vizită la un om pe care-l cunoşteam aşa de puţin. Totuşi, a deschis uşa chiar el şi m-a întâmpinat cu multă cordialitate. Am fost lăsat pe mâna servitorului, un individ cu faţa tristă, oacheşă, care m-a condus spre dormitor şi mi-a cărat geanta. Toată ambianţa era deprimantă. Am luat cina în doi şi chiar dacă gazda mea şi-a dat toată silinţa să mă distreze, gândurile păreau să-i rătăcească departe, vorbea aşa de aluziv şi pătimaş, încât abia îl înţelegeam. Bătea continuu darabana cu degetele pe masă, îşi rodea unghiile şi dădea multe semne de nelinişte. Cina însăşi n-a fost bună sau bine servită, iar prezenţa servitorului taciturn şi posomorât n-a fost de natură să ne binedispună. Vă asigur că de mai multe ori pe parcursul serii mi-am dorit să pot inventa o scuză ca să mă întorc în Lee.

Îmi revine în memorie un lucru ce ar putea avea însemnătate în investigaţia acestor doi domni. La momentul respectiv nu i-am dat atenţie. Spre sfârşitul cinei, servitorul a adus un bilet. Am observat că după ce gazda mea l-a citit a devenit şi mai neatent, şi mai ciudat decât înainte. A renunţat la orice simulacru de conversaţie şi doar a stat, fumând ţigară după ţigară, pierdut în propriile gânduri, dar n-a făcut nicio remarcă apropo de conţinutul biletului. Pe la unsprezece am fost bucuros să merg la culcare. Puţin mai târziu, Garcia a băgat capul pe uşă, era deja întuneric în cameră, şi m-a întrebat dacă am sunat. Am răspuns că nu. Şi-a cerut scuze că mă deranjase aşa târziu spunând că e aproape ora unu. După asta s-a făcut linişte şi am dormit buştean toată noaptea.

Şi acum am ajuns la partea uluitoare a povestirii mele. Când m-am trezit, era multă lumină. M-am uitat la ceas şi am văzut că era aproape nouă. Solicitasem expres să fiu sculat la opt, aşa că am fost foarte uimit de faptul că uitase. Am sărit în picioare şi am sunat după servitor. N-a răspuns nimeni. Am sunat iar şi iar, dar rezultatul a fost acelaşi. Atunci, am tras concluzia că soneria era defectă. Mi-am aruncat hainele pe mine şi m-am grăbit să cobor, foarte prost dispus, ca să cer nişte apa caldă. Puteţi să vă imaginaţi ce surprins am fost când am văzut că nu era nimeni acolo. Am ţipat pe hol. N-a răspuns nimeni. Apoi am alergat din cameră în cameră. Toate

erau goale. Gazda mea îmi arătase cu o seară înainte dormitorul lui, aşa că am ciocănit la uşă. Niciun răspuns. Am apăsat pe clanță şi am intrat. Camera era goală şi-n pat nu dormise nimeni. Plecase împreună cu ceilalți. Străinul care mi-era gazdă, servitorul străin, bucătarul străin, toți dispăruseră în noapte! Acesta e sfârşitul vizitei mele la Wisteria Lodge.

Sherlock Holmes îşi freca mâinile chicotind, în timp ce se pregătea să adauge acest bizar incident la colecția lui de întâmplări stranii. In sfârşit, spuse:

—După câte ştiu eu, întâmplarea dumitale e absolut unică. Pot să întreb, domnule, ce-ai făcut atunci?

— Eram furios. Primul meu gând a fost că fusesem victima unei farse absurde. Mi-am împachetat lucrurile, am trântit uşa în urma mea şi am pornit la drum spre Esher, cu geanta în mână. M-am oprit la Allan & Frații, cei mai buni agenți imobiliari din sat, şi am aflat că vila fusese închiriată prin această firmă. M-a izbit gândul că era puțin probabil ca întreaga afacere să aibă scopul de a-şi bate joc de mine şi de fapt intenția era să nu mai plătească chirie. E sfârşitul lui martie, aşa că ziua scadentă era aproape. Dar teoria asta nu se verifica. Agentul mi-a mulțumit pentru avertisment, dar mi-a spus că primise în avans chiria. M-am îndreptat spre oraş şi m-am oprit la Ambasada Spaniei, dar nimeni nu-l cunoştea pe individ acolo. Pe urmă m-am dus să-l văd pe Melville, în casa căruia îl întâlnisem prima dată pe Garcia, dar am aflat că de fapt ştia despre el chiar mai puține lucruri decât mine. În sfârşit, după ce n-am primit răspunsul dumneavoastră la telegrama mea, am venit încoace fiindcă ştiu că sunteți o persoană la care se apelează în cazurile dificile. Dar acum, domnule inspector, înțeleg după cele spuse când ați intrat în cameră că povestea continuă şi că s-a petrecut o tragedie. Vă asigur că fiecare cuvânt pe care l-am spus e adevărat şi că pe lângă ce v-am spus nu mai ştiu nimic despre soarta acestui om. Singura mea dorință e să sprijin autoritățile cât îmi stă în puteri.

— N-am nicio îndoială, domnule Scott Eccles, n-am nicio îndoială, a replicat inspectorul Gregson pe un ton amabil. Trebuie să spun că tot ce ne-ați relatat este întocmai cu faptele de care am luat notă. Ca, de exemplu, biletul acela

primit în timpul cinei. Aţi observat întâmplător ce s-a întâmplat cu el?

— Da. Garcia l-a mototolit şi l-a aruncat în foc.

— Ce spuneţi despre asta, domnule Baynes?, a zis Holmes.

Detectivul de la ţară era un bărbat solid, durduliu, roşcovan, a cărui faţă ar fi fost vulgară dacă n-ar fi fost luminată de doi ochi foarte strălucitori, aproape ascunşi între cutele obrajilor şi sprâncenele stufoase. A zâmbit leneş scoţând din buzunar o bucată de hârtie împăturită şi decolorată, apoi zise:

— Era un cămin cu grilaj, domnule Holmes, şi el n-a ţintit bine. Am cules biletul intact din spatele lui.

Holmes a zâmbit în semn de apreciere.

— Sigur aţi examinat casa cu mare atenţie dacă aţi găsit chiar şi un petic de hârtie.

— Exact, domnule Holmes. Aşa sunt eu. Să vi-l citesc, domnule Gregson?

Londonezul a încuviinţat tăcut.

— Biletul e scris pe hârtie obişnuită, fără filigran. E un sfert de coală. Hârtia a fost tăiată din două mişcări cu o foarfecă cu lama scurtă. A fost îndoită de trei ori şi sigilată cu ceară roşie, care a fost pusă în grabă şi presată cu un obiect oval şi plat. Biletul e adresat domnului Garcia, la Wisteria Lodge. Aici scrie:

Propriile noastre culori, verde şi alb. Verde – deschis, alb – închis. Scara principală, primul coridor, a şaptea la dreapta, cu dimie verde. Dumnezeu să te ocrotească! D.

E un scris de femeie, s-a folosit o peniţă ascuţită, dar adresa e scrisă cu alt stilou sau cu alt toc decât biletul. După cum vedeţi, scrisul e mai gros şi mai apăsat.

— O observaţie remarcabilă, spuse Holmes aruncând o privire. Trebuie să te felicit, domnule Baynes, pentru că examinând biletul ai dat atâta atenţie la detalii. Probabil se pot adăuga câteva lucruri mărunte. Fără îndoială, sigiliul este un buton de manşetă, ce altceva are forma asta? Foarfeca era de unghii, din cele curbate. Deşi ambele tăieturi sunt scurte, se poate zări clar aceeaşi uşoară curbură la fiecare.

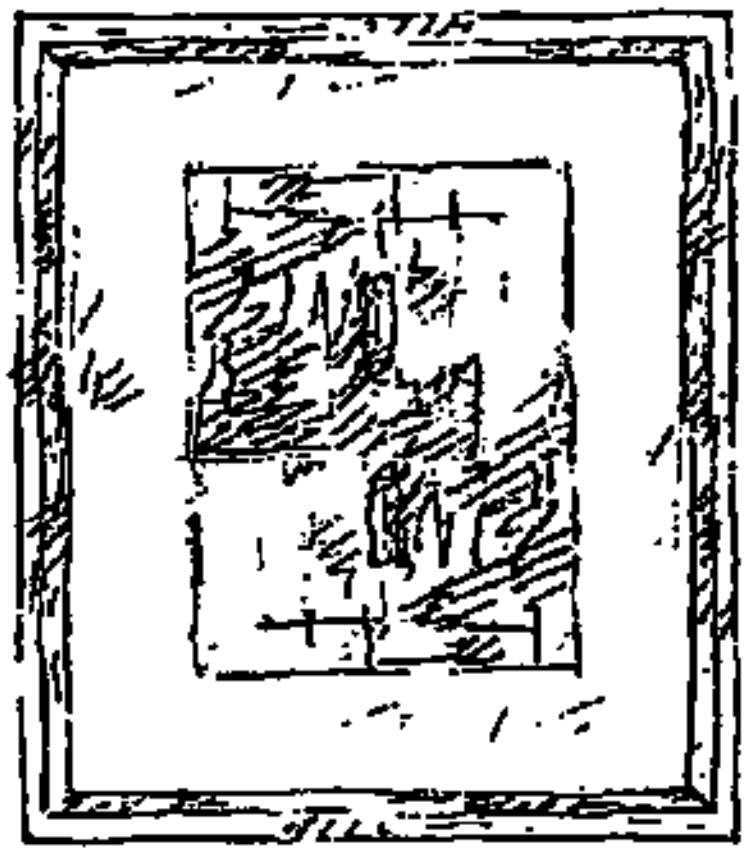

Detectivul chicoti.

— Credeam că am stors toată informaţia din el, dar văd că mai era ceva. Trebuie să spun că nu înţeleg nimic altceva din bilet decât că a fost ceva plănuit şi, ca de obicei, se află o femeie în spatele întâmplării.

În timpul acestei discuţii, domnul Scott Eccles se foise pe scaun. Apoi spuse:

— Mă bucur că aţi găsit biletul, pentru că el confirmă povestea mea. Dar vă rog să-mi permiteţi să subliniez că încă n-am aflat ce s-a întâmplat cu domnul Garcia sau cu ceilalţi din casă.

— Cât despre Garcia, spuse Gregson, vă pot răspunde uşor. A fost găsit mort în această dimineaţă la Oxshott Common, la aproape o milă de casă. Capul îi fusese zdrobit cu lovituri puternice date cu un sac cu nisip sau ceva asemănător care mai degrabă strivise decât rănise. Acolo e un loc izolat şi nu sunt case pe o rază de un sfert de milă împrejur. În aparenţă, fusese doborât de la început, pe la spate, dar atacatorul continuase să-l lovească mult timp după ce-a murit. A fost un atac extrem de furios. Nu sunt urme de paşi sau alte indicii care să ducă la criminali.

— A fost jefuit?

— Nu, n-a fost nicio încercare de jaf.

— Asta-i foarte dureros... foarte dureros şi îngrozitor, adăugă arţăgos domnul Scott Eccles, dar este neobişnuit de greu pentru mine. N-am avut niciun amestec în ieşirea nocturnă a gazdei mele şi tragicul său sfârşit. Cum am ajuns să fiu amestecat în cazul acesta?

— Foarte simplu, domnule, îi răspunse inspectorul Baynes. Singurul document găsit în buzunarul decedatului a fost o scrisoare de la dumneata în care afirmai că-l vei vizita în noaptea în care a murit. Am luat numele şi adresa decedatului de pe plicul acestei scrisori. Am ajuns acasă la el, azi-dimineaţă, la ora nouă şi nu te-am găsit nici pe dumneata, nici pe altcineva înăuntru. I-am telegrafiat domnului Gregson să te găsească la Londra, în timp ce eu examinam Wisteria Lodge. Apoi am venit în oraş, m-am întâlnit cu domnul Gregson şi iată-ne.

Gregson s-a ridicat:

— Cred că e mai bine acum să dăm întregii probleme o formă oficială. Dumneavoastră veți veni cu noi la secție, domnule Scott Eccles, ca să ne dați o declarație în scris.

— Sigur, voi veni imediat. Dar vă solicit serviciile, domnule Holmes. Vă rog să nu faceți economie de bani și resurse pentru a obține adevărul.

Prietenul meu s-a întors spre inspectorul de la țară.

— Presupun că nu vă deranjează să colaborați cu mine, domnule Baynes.

— Sunt foarte onorat, domnule, vă asigur.

— În tot ce-ați întreprins, ați dat dovadă de promptitudine și profesionalism. Aș vrea să vă întreb dacă există vreun indiciu referitor la ora exactă a decesului.

— Omul era acolo de la ora unu noaptea. Cam la ora aceea a plouat, iar decesul s-a petrecut înainte să plouă.

— Dar asta-i absolut imposibil, domnule Baynes!, a exclamat clientul nostru. Avea o voce inconfundabilă. Aș putea să jur că el a fost cel care mi-a vorbit din ușa dormitorului exact la ora aceea.

— Uluitor, dar deloc imposibil, a zâmbit Holmes.

— Aveți vreo bănuială?, s-a interesat Gregson.

— Aparent, cazul nu e unul foarte complex, deși, desigur, prezintă niște caracteristici interesante și oarecum livrești. Înainte să mă aventurez și să formulez o părere finală, trebuie să cunosc mai bine faptele. Apropo, domnule Baynes, în timpul percheziției casei, ați observat ceva neobișnuit în afară de biletul acela?

Detectivul l-a privit pe prietenul meu cu o expresie deosebită și a replicat:

— Au fost unul, două lucruri „foarte" neobișnuite. Poate după ce termin la secția de poliție veți avea amabilitatea să veniți să vă spuneți părerea despre ele.

— Vă stau la dispoziție, a răspuns Sherlock Holmes sunând. Condu-i pe acești gentlemeni, doamnă Hudson, și ai amabilitatea să trimiți băiatul cu telegrama asta. Trebuie să plătească cinci șilingi pentru răspuns.

După ce musafirii noștri au plecat, am stat o vreme în tăcere. Holmes fuma țigară după țigară, cu sprâncenele încruntate

deasupra ochilor lui pătrunzători şi cu capul împins înainte, în felul acela nerăbdător care-i era caracteristic. Deodată, s-a întors spre mine:

— Ei, Watson, ce crezi despre asta?

— Nu înţeleg deloc de ce a fost păcălit Scott Eccles.

— Dar despre crimă?

— Păi, având în vedere dispariţia însoţitorilor mortului, aş spune că ei au avut oarecare legătură cu crima şi au fugit din calea justiţiei.

— Cu siguranţă, acesta e un punct de vedere. Totuşi, după cum se prezintă cazul, e foarte ciudat că acei doi servitori au conspirat împotriva lui şi l-au atacat exact în noaptea în care avea un musafir. Îl aveau la dispoziţie, singur, în orice altă noapte a săptămânii.

— Atunci de ce-au fugit?

— Chiar aşa. De ce-au fugit? Acesta e un lucru important de aflat. Un alt lucru important este întâmplarea extraordinară prin care a trecut clientul nostru, Scott Eccles. Acum, dragă Watson, este peste limitele imaginaţiei omeneşti să existe o explicaţie care să corespundă la amândouă aceste fapte importante. Dacă ar exista una care să acopere şi misteriosul bilet cu un conţinut atât de curios, atunci ar merita s-o acceptăm temporar ca ipoteză. Dacă noile fapte despre care vom afla se vor potrivi în acest tipar, atunci bănuiala noastră va deveni treptat chiar soluţia.

— Dar care-i ipoteza noastră?

Holmes s-a lăsat pe spate în scaun, cu ochii pe jumătate închişi.

— Trebuie să recunoşti, dragă Watson, că ideea unei glume este exclusă. Au urmat evenimente grave, după cum s-a văzut, iar ademenirea lui Scott Eccles la Wisteria Lodge a avut legătură cu ele.

— Dar care-ar putea fi legătura?

— Hai s-o luăm verigă cu verigă. Există, în aparenţă, ceva forţat în această bruscă şi ciudată prietenie dintre tânărul spaniol şi Scott Eccles. Primul e cel care a grăbit lucrurile. La doar o zi după ce l-a cunoscut, s-a dus să-l viziteze pe Eccles exact în celălalt capăt al Londrei şi a păstrat legătura cu el

până l-a convins să vină la Esher. Ei, ce voia de la Eccles? Ce-i putea Eccles asigura? Acest om mi se pare complet lipsit de farmec. Nu e neobişnuit de inteligent... nu e genul de om care să aibă aceleaşi afinităţi ca un latin isteț. Atunci, de ce tocmai el a fost ales dintre toţi ceilalţi, de ce Garcia l-a considerat potrivit pentru scopul lui? Are el vreo calitate remarcabilă? Eu spun că da. Este exact tipul britanicului convenţional şi respectabil, exact tipul de martor care ar impresiona un alt britanic. Ai văzut tu însuţi cum nici unuia dintre inspectori nu i-a trecut măcar prin minte să se îndoiască de mărturia lui, oricât de neobişnuită ar fi fost.

— Dar la ce să fie martor?

— La nimic, după noua turnură a lucrurilor, dar la lucruri deosebit de importante, dacă totul mergea altfel. Iată cum văd eu chestiunea.

— Înţeleg, ar fi putut furniza un alibi.

— Exact, dragul meu Watson, ar fi putut furniza un alibi. Vom presupune, de dragul argumentării, că toţi trei din Wisteria Lodge erau complici şi aveau un plan. Tentativa lor, orice ar fi însemnat, vom spune că trebuia să se facă înainte de ora unu. Umblând la ceasuri, e posibil să-l fi trimis pe Scott Eccles la culcare mai devreme decât credea el că este, dar, oricum, se poate ca atunci când Garcia s-a dus să-i spună că era ora unu să nu fi fost, de fapt, mai mult de douăsprezece. Dacă Garcia putea să facă ce avea de făcut şi să se întoarcă până la unu, el ar fi avut evident un aliat puternic împotriva oricărei acuzaţii. Acest englez ireproşabil ar fi fost gata să jure în orice instanţă că acuzatul a fost tot timpul în casă. Era o asigurare dacă lucrurile mergeau prost.

— Da, înţeleg. Dar cum rămâne cu dispariţia celorlalţi?

— Încă nu cunosc toate faptele, dar nu cred că sunt probleme de nedepăşit. Totuşi, e o greşeală să contrazici datele pe care le ai. Ajungi să le distorsionezi ca să le faci să se încadreze în teoria pe care ai formulat-o.

— Şi biletul?

— Cum era? Propriile noastre culori, verde şi alb. Parcă e vorba de curse. Verde – deschis, alb – închis. Clar, e vorba de un semnal. Scara principală, primul coridor, a şaptea la

dreapta, cu dimie verde. Asta este marcarea ţintei. S-ar putea ca în spatele poveştii să fie un soţ gelos. A fost clar o misiune periculoasă. Ea n-ar fi scris „Dumnezeu să te ocrotească" dacă n-ar fi fost aşa. „D" e un indiciu.

— Bărbatul era spaniol. Părerea mea e că „D" înseamnă Dolores, care în Spania e un nume comun.

— Bine, Watson, foarte bine... dar absolut inadmisibil. O spaniolă i-ar scrie unui spaniol în spaniolă. Cea care a scris acest bilet este cu siguranţă o englezoaică. Ei, acum, tot ce putem face e să ne păstrăm calmul până când acest minunat inspector se va întoarce să ne ia. Între timp putem să mulţumim sorţii norocoase care ne-a răpit pentru câteva ore din ghearele plictiselii.

Înainte ca inspectorul din Surrey să se întoarcă, deja sosise un răspuns la telegrama lui Holmes. Acesta a citit-o şi era pe punctul de a o pune în carnet când mi-a zărit expresia întrebătoare. Mi-a întins-o râzând:

— Ne învârtim în cercuri înalte!

Telegrama era o listă de nume şi adrese:

Lord Harringby, The Dingle; Sir George Folliott, Oxshott Towers; Mr. Hynes Hynes, J.P., Purdley Place; Mr. James Baker Williams, Forton Old Hall; Mr. Henderson, High Gable; Rev. Joshua Stone, Nether Walsling.

— Aceasta-i o cale evidentă de a ne limita zona de acţiune, a spus Holmes. Fără îndoială, Baynes, cu mintea lui metodică, deja şi-a făcut un plan asemănător.

— Nu înţeleg prea bine.

— Ei, dragul meu prieten, am ajuns deja la concluzia că mesajul primit de Garcia la cină era o chemare sau o însărcinare. Ei, dacă l-am interpretat corect, ca să ajungă la locul de întâlnire, persoana trebuia să urce scara principală şi să caute a şaptea uşă de pe coridor, deci este clar vorba despre o casă foarte mare. E la fel de sigur că această casă nu poate fi la mai mult de o milă sau două distanţă de Oxshott din moment ce Garcia mergea în direcţia aceea şi spera, după cum îmi explic eu faptele, să se întoarcă la Wisteria Lodge

la timp ca să se servească de un alibi care urma să-i justifice prezența doar până la ora unu. Fiindcă numărul caselor mari din apropiere de Oxshott trebuie să fie limitat, am adoptat, evident, metoda de a trimite un mesaj agenției imobiliare menționate de Scott Eccles, de unde am obținut o listă. Iată-le în această telegramă, şi celălalt capăt al încâlcitului nostru ghem trebuie să fie în una dintre ele.

Era aproape şase când am ajuns în pitorescul sat Surrey, din Esher, în compania inspectorului Baynes. Holmes şi cu mine luasem cu noi schimburi pentru noapte şi am găsit camere confortabile la Bull.

În cele din urmă, însoțiți de detectiv, am pornit la drum în prima noastră vizită la Wisteria Lodge. O seară rece şi întunecată de martie, un vânt subțire şi o ploaie fină care ne biciuiau fețele erau decorul potrivit pentru zona sălbatică prin care trecea drumul, ca şi pentru împrejurarea tragică ce ne purta într-acolo.

2. TIGRUL DIN SAN PEDRO

După ce-am mers câteva mile pe drumul sumbru şi înghețat, am ajuns la o poartă înaltă de lemn care dădea spre o lugubră alee cu castani. Drumul şerpuit, întunecos, ne-a condus spre o casă scundă, mohorâtă, care se profila neagră ca smoala pe cerul cenuşiu. În față, la fereastra din stânga uşii, pâlpâia timid un firicel de lumină. Baynes a spus:

— E un polițist înăuntru. O să bat în fereastră.

A călcat peste iarbă şi a bătut în geam. Prin sticla lăptoasă abia am zărit un bărbat care s-a ridicat iute de pe un scaun de lângă foc, apoi am auzit un strigăt aspru venind din cameră. O clipă mai târziu, un polițist palid la față, cu respirația întretăiată, a deschis uşa ținând lumânarea în mâna tremurândă.

Barnes l-a întrebat cu asprime:

— Ce s-a întâmplat?

Omul şi-a tamponat de câteva ori fruntea cu batista şi a oftat lung a uşurare.

— Mă bucur c-aţi venit, domnule. A fost o seară lungă şi nu cred că nervii mei mai sunt ca înainte.

— Nervii tăi, Walters? N-aş fi crezut că eşti chiar aşa slab de înger.

— Păi, domnule, e vorba de casa asta izolată, tăcută, şi ciudăţenia aia din bucătărie. Exact când aţi bătut în fereastră, am crezut c-a venit iar.

— Ce-a venit iar?

— Dracul, domnule, eu aşa cred. Era la fereastră.

— Ce era la fereastră şi când?

— Cam acum două ore. Tocmai se lăsa amurgul. Stăteam pe scaun şi citeam. Nu ştiu ce m-a făcut să mă uit în sus, dar prin ochiul de jos al ferestrei mă privea o faţă. Văleu, domnule, ce faţă mai avea! O s-o visez noaptea!

— Hmm, hmm, Walters. Nu aşa vorbeşte un sergent.

— Ştiu, domnule, ştiu, dar m-a tulburat şi n-are rost să mă ascund. Nu era neagră, domnule, dar nu era nici albă, nici altă culoare pe care-o ştiu, era o nuanţă ciudată ca de lut cu ceva lăptos în el. Şi cum se uita... ochii mari cu privire fixă şi linia dinţilor albi ca ai fiarelor înfometate! Vă spun, domnule, n-am putut să mişc un deget, nici să respir până când nu s-a mişcat repede şi-a dispărut. Am fugit afară printre tufişuri, dar, slavă Cerului, nu era nimeni acolo.

— Dacă n-aş şti că eşti un om capabil, Walters, ţi-aş da o bilă neagră pentru asta. Chiar dacă era Diavolul însuşi, un sergent în misiune n-ar trebui niciodată să-i mulţumească lui Dumnezeu că n-a putut să-l prindă. Să cred că totul nu-i decât o închipuire şi o festă a simţurilor?

— Asta, cel puţin, e foarte uşor de stabilit, spuse Holmes aprinzându-şi micuţa lanternă de buzunar. Da, a confirmat el după o scurtă examinare a ierbii de-afară, aş spune că purta pantofi numărul doisprezece. Dacă totul e proporţional cu piciorul, cu siguranţă era un uriaş.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— S-ar părea c-a luat-o la fugă printre tufişuri şi a ieşit la drum.

— Eh!, mai zise inspectorul cu o față gânditoare, gravă. Oricine ar fi fost şi orice ar fi vrut, acum a dispărut şi avem lucruri mai importante de care să ne ocupăm. Şi acum, domnule Holmes, vă rog să-mi permiteți să vă arăt casa.

Numeroasele dormitoare şi saloane n-aveau nimic de ascuns unei priviri atente. Aparent, chiriaşii nu aduseseră mai nimic sau foarte puțin cu ei, iar toată mobila, până la cele mai mici detalii, fusese închiriată împreună cu casa. În urmă rămăseseră multe haine cu eticheta Marx & Co., High Holborn. Din telegramele primite ulterior se afiase că Marx ştia despre clientul său doar că plătea facturile la timp. Câteva fieacuri, nişte pipe, câteva romane, dintre care două în spaniolă, un revolver demodat şi o chitară erau printre lucrurile victimei.

— Nimic de luat în seamă, aprecie Baynes mergând cu paşi mari, din cameră în cameră, cu lumânarea în mână. Dar acum, domnule Holmes, vă atrag atenția asupra bucătăriei.

Era o cameră mohorâtă, cu tavan înalt, afiată în partea din spate a casei, şi într-un colț se afla un culcuş de paie care în aparență îi servea drept pat bucătarului. Masa era înțesată cu vase pe jumătate pline şi farfurii murdare, resturile cinei din seara precedentă.

— Uitați-vă la asta, spuse Baynes. Ce credeți că înseamnă?

Ținea lumânarea deasupra unui obiect absolut ciudat, afiat în spatele dulapului. Era aşa de încrețit şi strâns, aşa de uscat, încât era greu de spus ce putea fi. Cineva ar fi afirmat că era negricios, din piele, şi semăna oarecum cu o figură umană, una de pigmeu. La început, după ce l-am examinat, mi s-a părut un bebeluş negru mumificat şi apoi am presupus că e o maimuță moartă de mult timp şi mumificată. Pe urmă nu mai ştiam dacă să cred că e un animal sau un om. De mijlocul lui era atârnat un şir dublu de scoici albe.

— Foarte interesant... într-adevăr, foarte interesant!, a spus Holmes privind atent sinistra relicvă. Mai e ceva?

Baynes l-a condus în tăcere către chiuvetă şi a întins lumânarea în față. În ea se afla o pasăre mare, albă, sfârtecată cu sălbăticie, cu penele încă nesmulse. Holmes a arătat spre creasta de pe capul ciopârțit:

— Un cocoş alb. Extrem de interesant! E, într-adevăr, un caz foarte curios.

Dar domnul Baynes lăsase la urmă cel mai sinistru exponat. A tras de sub chiuvetă o găleată de zinc ce conținea mult sânge. Apoi, de sub masă a luat o tavă încărcată cu bucăți mici de os carbonizat.

— Ceva a fost omorât şi ceva a fost ars. Am scos astea din foc. Un doctor le-a examinat de dimineață. Spune că nu sunt resturi umane.

Holmes a zâmbit frecându-şi mâinile:

— Trebuie să te felicit, inspectore, fiindcă anchetezi un caz aşa deosebit şi instructiv. Aptitudinile dumitale, dacă-mi permiți să ți-o spun fără să te jignesc, par să depăşească oportunitățile.

Ochii inspectorului Baynes sclipiră de plăcere.

— Aveți dreptate, domnule Holmes. Batem pasul pe loc în provincie. Un caz de felul acesta îi oferă unui om o şansă şi sper să profit de ea. Ce credeți despre oasele astea?

— Aş zice că sunt de miel sau de ied.

— Şi cocoşul alb?

— Curios, domnule Baynes, foarte curios. Aş spune că e un caz unic.

— Da, domnule, în casa asta au stat cu siguranță niște oameni neobişnuiți, cu obiceiuri foarte stranii. Unul dintre ei e mort. Tovarăşii lui l-au urmărit şi l-au ucis? Dacă da, trebuie să-i prindem, toate porturile sunt supravegheate. Dar părerea mea este că n-a fost aşa. Da, domnule, părerea mea e cu totul alta.

— Deci aveți o teorie?

— Şi o voi cerceta eu însumi, domnule Holmes! Cred că am datoria să procedez aşa. Dumneavoastră aveți o reputație, dar eu încă nu mi-am făcut un nume. M-aş bucura mai târziu să pot spune c-am rezolvat cazul fără ajutorul dumitale.

Holmes a râs binedispus şi a răspuns:

— Perfect, perfect, inspectore! Urmăreşte pista dumitale, iar eu o voi urmări pe-a mea. Rezultatele obținute de mine îți stau la dispoziție dacă ai nevoie de ele. Cred că aici în casă am văzut tot ce-mi era necesar şi pot să-mi petrec timpul mai profitabil în altă parte. La revedere şi mult noroc!

Îmi dădeam seama, după anumite semne care n-ar fi fost văzute de nimeni altcineva, că Holmes mirosise ceva. Unui observator oarecare i s-ar fi părut la fel de impasibil ca totdeauna, dar era o nerăbdare mocnită, era o încordare în ochii lui strălucitori şi în aerul energic, iar asta m-a asigurat că luase urma vânatului. După cum avea obiceiul, n-a spus nimic, iar eu, la rândul meu, n-am întrebat nimic. Mi-era suficient să iau parte la acțiune şi să-i acord umilul ajutor pentru prinderea criminalului fără să incomodez cu întreruperi inutile acea minte strălucită. La timpul potrivit, totul urma să mi se dezvăluie.

Prin urmare, am aşteptat, dar, spre dezamăgirea mea crescândă, am aşteptat degeaba. Zilele treceau, iar prietenul meu nu făcea niciun pas înainte. Într-o dimineață a plecat în oraş, iar eu am aflat dintr-o remarcă întâmplătoare că vizitase Muzeul Britanic. În afară de această ieşire, îşi petrecea zilele în lungi plimbări solitare sau stând de vorbă cu bârfitorii satului, a căror companie o căuta.

— Sunt sigur, Watson, că o săptămână la țară va fi de neprețuit pentru tine, a remarcat el. E foarte plăcut să vezi primii muguri verzi pe gardul viu şi mâțişorii în sălcii. Cu o lopățică, cu o cutiuță de tablă şi cu o carte simplă de botanică poți petrece câteva zile educative.

Se fâțâia pe acolo purtând chiar el acest „echipament", dar seara aducea acasă o recoltă de plante destul de săracă. În hoinărelile noastre ne-am întâlnit întâmplător cu inspectorul Baynes. Fața grăsuță, congestionată, i s-a luminat de zâmbet, iar ochii micuți străluceau în timp ce-i dădea binețe tovarăşului meu. N-a spus multe despre caz, dar din puținul rostit, am înțeles că nici el nu era mulțumit de mersul evenimentelor. Totuşi, trebuie să admit că am fost destul de surprins când, mai târziu, cam la cinci zile după crimă, am văzut un titlu mare în ziarele de dimineață:

S-A REZOLVAT MISTERUL DIN OXSHOTT?
ARESTAREA PRESUPUSULUI ASASIN

După ce a citit titlurile, Holmes a sărit de pe scaun de parcă l-ar fi înțepat o albină:

— Pe legea mea! Doar nu vor să spună că Baynes a pus mâna pe el?!

— Aşa se pare, am spus eu citind următoarea relatare:

În Esher şi zona învecinată s-a creat mare agitaţie, aseară târziu, când s-a aflat că s-a făcut o arestare legată de crima din Oxshott. Vă amintim că domnul Garcia, din Wisteria Lodge, a fost găsit mort în Oxshott Common având pe corp semnele unei agresiuni extrem de violente, iar în aceeaşi noapte servitorul şi bucătarul lui au fugit, ceea ce părea să indice implicarea lor în crima amintită. S-a sugerat, fără dovezi, că respectivul gentleman ar fi deţinut bunuri de valoare, iar motivul crimei a fost sustragerea lor. Inspectorul Baynes, care anchetează cazul, a făcut toate eforturile să găsească ascunzătoarea fugarilor şi avea multe motive să creadă că nu ajunseseră departe, ci până-deau într-o ascunzătoare dinainte pregătită. A fost totuşi clar, de la început, că vor fi, în cele din urmă, găsiţi, fiindcă bucătarul, după spusele unuia sau a doi negustori care-l zăriseră în treacăt prin fereastră, era un om cu o înfăţişare neobişnuită, un mulatru uriaş, hidos, cu ten spălăcit şi trăsături de tip negroid. Acest om a mai fost văzut după crimă, a fost localizat şi urmărit de sergentul Walters în aceeaşi seară, fiindcă a avut îndrăz-neala să vină iar la Wisteria Lodge. Considerând că respectiva vizită avea un scop şi deci existau şanse să se repete, inspectorul Baynes a părăsit casa, dar i-a pregătit o ambuscadă. Omul a intrat drept în capcană şi a fost prins aseară, după o luptă în care sergentul Downing a fost muşcat grav de către sălbatic. Am înţeles că atunci când prizonierul va fi adus în faţa justi-ţiei, poliţia va cere întemniţarea lui şi această captură va avea rezultate spectaculoase.

— Chiar trebuie să-l vedem pe inspectorul Baynes ime-diat!, a exclamat Holmes luându-şi pălăria. O să-l prindem exact înainte să plece.

Ne-am grăbit spre sat, şi am constatat, după cum ne aşteptasem, că inspectorul tocmai îşi părăsea locuinţa. A întrebat întinzând spre noi un ziar:

— Aţi citit ziarul, domnule Holmes?

— Da, domnule Baynes, l-am văzut. Te rog să nu consideri o jignire dacă-ţi voi da un avertisment prietenesc.

— Un avertisment, domnule Holmes?!

— Am studiat cu grijă cazul şi nu sunt convins că sunteţi pe drumul cel bun. Nu vreau să vă expuneţi prea mult dacă nu sunteţi sigur.

— Sunteţi foarte amabil, domnule Holmes.

— Vă asigur că vă vorbesc spre binele dumneavoastră.

Mi s-a părut că, o clipă, unul dintre ochii mici ai domnului Baynes s-a îngustat şi mai mult.

— Am fost de acord să mergem fiecare pe drumul lui, domnule Holmes. Este exact ceea ce fac.

— Oh, foarte bine, a replicat Holmes. Să nu mă acuzaţi pe mine.

— Nu, domnule; cred că aveţi cele mai bune intenţii în ce mă priveşte. Dar fiecare dintre noi are metoda lui, domnule Holmes. Dumneavoastră o aveţi pe-a dumneavoastră şi, în mod sigur, eu o am pe-a mea.

— Hai să nu mai vorbim despre asta.

— Puteţi oricând obţine informaţii de la mine. Individul ăsta e complet sălbatic, puternic precum un cal şi cumplit ca diavolul. Aproape i-a mâncat degetul lui Downing înainte să-l doboare. Nu ştie decât câteva cuvinte englezeşti şi nu face decât să mârâie.

— Şi credeţi că aveţi dovezi că şi-a omorât fostul stăpân?

— N-am spus asta, domnule Holmes, n-am spus asta. Toţi avem pârghiile noastre. Dumneavoastră le apăsaţi pe-ale dumneavoastră, iar eu pe-ale mele. Aşa ne-a fost înţelegerea.

Holmes a ridicat din umeri şi am plecat amândoi.

— Nu-l înţeleg pe omul acesta. Mi se pare că-şi va rupe gâtul. Ei, după cum spunea şi el, trebuie să mergem fiecare pe drumul lui şi să vedem ce va ieşi din asta. Dar e ceva cu inspectorul Baynes şi nu înţeleg deloc ce.

După ce-am ajuns din nou la Bull, în apartamentul nostru, Holmes mi-a spus:

— Stai pe scaunul acela, Watson. Vreau să te pun la curent cu situaţia, fiindcă s-ar putea să am nevoie de ajutorul tău în noaptea asta. Lasă-mă să-ţi prezint evoluţia cazului până

în punctul unde l-am putut urmări. Deşi a fost simplu, în linii generale, a prezentat dificultăţi neaşteptate când a fost vorba despre o arestare. Sunt pe linia asta goluri pe care încă n-am reuşit să le umplu. Să ne întoarcem la biletul primit de Garcia în seara dinaintea morţii lui. Putem renunţa la ideea lui Baynes că servitorii lui Garcia erau amestecaţi în toată chestiunea. Dovada este că EL ÎNSUŞI a aranjat ca Scott Eccles să fie de faţă, ceea ce nu putea face dacă scopul său nu era de a obţine un alibi. Deci, Garcia era cel care avea ceva de făcut şi se pare că era o infracţiune plănuită pentru noaptea în care a murit. Spun „o infracţiune" pentru că doar un om cu intenţii necurate doreşte să-şi fabrice un alibi. Deci, cine are cele mai mari şanse să-i fi luat viaţa? Cu siguranţă e vorba de persoana împotriva căreia era îndreptată infracţiunea. Până aici mi se pare că suntem pe teren sigur.

Acum putem vedea motivul dispariţiei servitorilor lui Garcia. Erau TOŢI complici la aceeaşi crimă necunoscută. Dacă ea ar fi ieşit la iveală după întoarcerea lui Garcia, orice bănuială ar fi fost înlăturată de mărturia englezului şi totul ar fi fost perfect. Dar planul era unul periculos şi, când Garcia NU s-a întors până la *o* anumită oră, ceilalţi au bănuit că nu mai era în viaţă. Prin urmare, se hotărâse dinainte că în acest caz servitorii lui se vor îndrepta spre un loc prestabilit, unde puteau să scape de anchetă şi de unde mai târziu să poată repeta încercarea. Asta ar explica foarte bine faptele, nu-i aşa?

Tot ghemul încâlcit, inexplicabil, al faptelor părea să se desfacă agale în faţa mea. Mă întrebam, ca totdeauna, cum de nu mi se păruse totul evident.

— Dar de ce s-a întors un servitor?

— Ne putem imagina că plecând în goană a lăsat în urmă ceva preţios, ceva de care nu se îndura să se despartă. Asta ar explica insistenţa lui, nu-i aşa?

— Ei, care-i pasul următor?

— Pasul următor e biletul primit de Garcia la cină. Indică existenţa unui complice la capătul celălalt. Dar care e celălalt capăt? Deja ţi-am demonstrat că putea fi doar într-o casă mare, iar aici numărul acestora este limitat. În primele

zile petrecute în sat am făcut o serie de plimbări lungi şi în pauzele dintre cercetările în domeniul botanicii am făcut o recunoaştere a acestor case, studiind istoria familiilor care le locuiesc. O casă, una singură, mi-a atras atenția. Este celebrul conac în stil iacobin numit High Gable, la o milă depărtare de Oxshott şi la mai puțin de jumătate de milă de locul tragediei. Celelalte case aparțin unor oameni prozaici şi respectabili care n-au nicio tangență cu aventurile romantice. Dar domnul Henderson de la High Gable este, sub toate aspectele, un om ciudat căruia aventurile neobişnuite i s-ar potrivi. Prin urmare, mi-am concentrat atenția asupra lui şi a servitorilor.

Un grup de oameni ieşiți din comun, Watson, iar stăpânul e cel mai remarcabil. Am reuşit să dau ochii cu el sub un pretext oarecare, plauzibil, dar am citit în ochii lui întunecați, înfundați în orbite, gânditori, că era perfect conştient de adevăratele mele intenții. Are cincizeci de ani, e puternic, activ, cu păr sur ca oțelul, sprâncene negre stufoase, pas uşor de căprioară şi aer de împărat, un bărbat dur, autoritar, cu un spirit care clocoteşte dincolo de fața ca pergamentul. Sau e străin, sau a stat mult la tropice, pentru că are pielea gălbuie şi e uscățiv, dar rezistent ca un bici. Prietenul şi secretarul lui, domnul Lucas, este indubitabil străin, cu ten de ciocolată, viclean, suav ca o felină, cu o blândețe otrăvită în glas. Vezi, Watson, deja am întâlnit două grupuri de străini, unul la Wisteria Lodge şi unul la High Gable, aşa că golurile noastre încep să se umple.

Aceşti doi bărbați, prieteni şi confidenți, sunt centrul gospodăriei, dar mai e o persoană care poate să fie chiar mai importantă pentru scopul nostru imediat. Henderson are doi copii, două fete de unsprezece şi, respectiv, treisprezece ani. Guvernanta lor este domnişoara Burnet, o englezoaică în jur de patruzeci de ani. Mai e şi un servitor foarte apropiat. Acest mic grup formează adevărata familie, fiindcă ei călătoresc împreună, iar Henderson călătoreşte foarte mult, se mişcă tot timpul. Doar acum câteva săptămâni s-a întors la High Gable după o lungă absență. Pot să adaug că este extrem de bogat şi îşi poate satisface orice capriciu cu uşurință. Cât

despre restul, casa lui e plină de valeți, lachei, servitoare şi alte persoane prea bine hrănite şi prea puțin harnice pe care le găseşti de obicei în personalul unui conac englezesc.

Am afiat toate astea în parte din ce se bârfeşte în sat şi în parte prin propriile mele observații. Nu sunt informatori mai buni decât vechii servitori concediați şi nemulțumiți, iar eu am avut norocul să găsesc unul. Am spus noroc, dar norocul nu mi l-ar fi adus în cale dacă nu l-aş fi căutat. După cum a remarcat Baynes, toți avem un *modus operandi*. Al meu mi-a permis să-l găsesc pe John Warner, fost grădinar la High Gable, concediat într-un moment de furie de către arogantul său stăpân. La rândul lui, avea prieteni printre servitorii din interiorul casei cărora stăpânul le displace şi care se tem de el. Deci am găsit cheia să afiu secretele casei.

Ciudați oameni, Watson! Nu pretind că înțeleg încă totul, dar sunt, într-adevăr, oameni foarte curioşi. Este o casă cu două aripi, servitorii locuiesc pe o parte, iar familia pe cealaltă. Nu este nicio legătură între ele în afară de servitorul personal al lui Henderson, care îi serveşte la masă. Totul e adus la o anumită uşă, care este calea de legătură. Guvernanta şi copiii aproape nu părăsesc casa, ies doar în grădină. Henderson nu iese niciodată singur. Secretarul lui tuciuriu îl urmează ca o umbră. Servitorii bârfesc că stăpânul lor se teme îngrozitor de ceva. „Şi-a vândut sufietul diavolului pentru bani", mi-a zis Warner, „şi-şi aşteaptă creditorul să vină să-i ceară socoteală". Nimeni n-are habar de unde vin sau cine sunt. Dar sunt foarte violenți. De două ori Henderson a lovit oamenii cu biciul pe care-l foloseşte pentru câini şi doar punga plină din care a revărsat compensații grase l-a scăpat de tribunal.

Şi acum, Watson, hai să analizăm situația în lumina acestor noi informații. Putem presupune că biletul provenea din această casă ciudată şi era o invitație pentru Garcia să îndeplinească o sarcină care fusese deja stabilită. Cine a scris biletul? A fost cineva din casă, şi anume o femeie. Cine altcineva ar putea fi decât domnişoara Burnet, guvernanta? Tot raționamentul nostru pare să indice asta. Oricum, o putem păstra ca ipoteză pentru a vedea ce consecințe antrenează. Pot adăuga că vârsta şi caracterul domnişoarei Burnet mă

asigură că prima mea idee, şi anume că era vorba de o poveste de dragoste, trebuie neapărat exclusă.

Dacă ea a scris biletul, probabil era prietena şi complicea lui Garcia. Atunci, ce ne puteam aştepta să facă auzind de moartea lui? Dacă moartea a survenit în nişte împrejurări compromițătoare, buzele ei trebuie să rămână pecetluite. Totuşi, în inima ei, sigur nutreşte amărăciune şi ură împotriva celor care l-au ucis şi probabil n-ar precupeți niciun efort să se răzbune. Deci, am putea s-o întâlnim şi să încercăm să ne folosim de ea. Acesta mi-a fost primul gând. Dar acum ajungem la un lucru sinistru. Miss Burnet n-a mai fost văzută de nimeni din noaptea crimei. Din noaptea aceea, ea, pur şi simplu, s-a evaporat. Trăieşte? A fost omorâtă în aceeaşi noapte ca şi prietenul pe care-l chemase? Sau e doar prizonieră? Iată un aspect asupra căruia va trebui să ne decidem.

Cred că vei aprecia dificultatea situației, Watson. N-avem niciun element pe care să-l folosim ca probă. Tot acest eşafodaj ar părea fantastic în ochii unui magistrat. Dispariția femeii nu înseamnă nimic din moment ce în casa aceea extraordinară oricare membru poate dispărea câte o săptămână. Şi totuşi, chiar în clipa asta, viața ei ar putea fi în primejdie. Tot ce pot face e să supraveghez casa şi să-l las pe omul meu, Warner, de pază la porți. Nu putem lăsa o asemenea situație să continue. Dacă legea nu poate face nimic, trebuie să riscăm chiar noi.

— Ce sugerezi?

— Ştiu care este camera ei. Se poate ajunge la ea de pe acoperişul unei magazii. Sugestia mea este ca să mergem amândoi, în noaptea asta, şi să vedem dacă putem pătrunde chiar în miezul misterului.

Recunosc, nu era o propunere prea tentantă. Bătrâna casă, cu atmosfera ei tenebroasă, formidabilii, neobişnuiții locatari, pericolele necunoscute de care ne apropiam şi faptul că din punct de vedere legal eram în culpă, toate se combinau ca să-mi potolească vreo pornire. Dar era ceva în raționamentul rece, impecabil al lui Holmes care făcea imposibilă sustragerea mea dintr-o aventură sugerată de el. Ştiam că aşa şi doar aşa puteam găsi soluția. I-am strâns în tăcere mâna şi zarurile au fost aruncate.

Dar soarta n-a vrut ca investigația noastră să aibă un sfârşit aşa aventuros. Era cam ora cinci şi seara de martie începuse să-şi arate umbrele, când un om agitat s-a năpustit în camera noastră.

— Au plecat, domnule Holmes. Au plecat cu ultimul tren. Doamna a evadat şi e jos, într-o birjă.

— Excelent, Warner!, a strigat Holmes sărind în picioare. Watson, golurile se umplu rapid.

În birjă era o femeie pe jumătate leşinată din cauza epuizării nervoase.

Pe fața ascuțită şi slăbită purta urmele unei recente tragedii. Lăsase cu indiferență capul în jos, dar când l-a ridicat şi a întors spre noi ochii posomorâți, am văzut că pupilele erau ca niște gămălii de ac în mijlocul irisului cenuşiu. Era drogată cu opiu.

— Am stat de pază la poartă, cum mi-ați spus, domnule Holmes, a zis trimisul nostru, grădinarul concediat. Când a ieşit trăsura, am urmărit-o până la gară. Ea era ca un somnambul, dar, în timp ce ei încercau s-o suie în tren, şi-a revenit şi s-a zbătut. Ei au împins-o în compartiment, însă ea a ieşit din nou. Eu am sărit, prinzând-o, am urcat-o într-o birjă şi iată-ne! N-am să uit fața lui de la fereastra compartimentului în timp ce-o luam de-acolo. N-aş mai avea multe zile dac-ar fi după el... diavolul ăla gălbejit, cu ochi negri, plini de mânie.

Am dus-o sus, am întins-o pe canapea şi, în curând, câteva ceşti de cafea foarte tare i-au scos creierul din ceața drogului. Holmes îl chemase pe Baynes şi îi explicase repede situația.

— Sigur, domnule, mi-ați obținut exact dovada pe care o doream!, a spus cu căldură inspectorul strângând mâna prietenului meu. Am fost de la început pe aceeaşi pistă ca dumneavoastră.

— Cum?! Îl urmăreai pe Henderson?

— Păi, domnule Holmes, în timp ce dumneavoastră păndeați prin tufişurile de la High Gable, eu eram sus, într-un copac de pe plantație şi v-am văzut jos. Problema era doar cine va fi primul care va avea dovezi.

— Atunci, de ce l-ai arestat pe mulatru?

Baynes a chicotit:

— Eram sigur că Henderson, cum îşi spunea omul, simţea că este suspectat, aşa că va sta liniştit şi nu va face nicio mişcare atât timp cât va crede că este în pericol. Am arestat pe altcineva, ca să-l fac să creadă că nu mai suntem cu ochii pe el. Ştiam că atunci existau şanse să plece şi să ne dea posibilitatea să ajungem la domnişoara Burnet.

Holmes a pus mâna pe umărul inspectorului spunând:

— Vei ajunge departe în profesia dumitale, Baynes! Ai instinct şi intuiţie.

Baynes s-a îmbujorat de plăcere.

— Un om de-al meu, îmbrăcat civil, a aşteptat la gară toată săptămâna. Oriunde s-ar fi dus locatarii de la High Gable, el îi urmărea. Dar trebuie să fi fost greu pentru el când domnişoara Burnet a scăpat. Totuşi, omul dumneavoastră a recuperat-o şi totul s-a terminat cu bine. Nu putem aresta pe nimeni fără mărturia ei, asta e clar, deci cu cât mai repede îi luăm o declaraţie, cu atât mai bine.

Holmes i-a aruncat o privire guvernantei:

— Îşi revine cu fiecare minut care trece. Dar spune-mi, Baynes, cine e omul ăsta, Henderson?

— Henderson, a răspuns inspectorul, este Don Murillo, numit altădată „Tigrul din San Pedro".

„Tigrul din San Pedro"! Toată povestea omului mi-a trecut fulgerător prin minte. Îşi crease reputaţia de cel mai desfrânat şi însetat de sânge tiran care guvernase vreodată o ţară ce se pretindea civilizată. Puternic, neînfricat şi energic, a avut suficiente calităţi care să-i permită să-şi impună viciile odioase timp de zece sau doisprezece ani asupra unui popor laş. Numele lui stârnea teroare în America Centrală. După acea perioadă, poporul întreg s-a răsculat împotriva lui. Dar pe cât era de crud, pe atât era de viclean, şi la prima şoaptă despre tulburările ce se apropiau şi-a încărcat comorile pe o corabie condusă de adepţii lui înfocaţi. A doua zi, răsculaţii devastaseră un palat gol. Dictatorul, cele două fiice, secretarul şi averea nu mai erau acolo. Din momentul acela dispăruse de pe faţa pământului, iar identitatea lui fusese deseori un subiect comentat în ziarele europene.

— Da, domnule, Don Murillo, „Tigrul din San Pedro", a spus Baynes. Dacă o să cautaţi, o să vedeţi, culorile steagului

naţional din San Pedro sunt verde şi alb, la fel ca în bilet, domnule Holmes. Îşi zicea Henderson, dar eu i-am găsit urmele în Paris şi Roma, în Madrid şi Barcelona, unde corabia lui a sosit în 1886. L-au căutat tot timpul ca să se răzbune pe el, dar abia acum l-au găsit.

— L-au descoperit acum un an, a spus Miss Burnet care se ridicase în capul oaselor şi asculta avidă discuţia. Au mai atentat odată la viaţa lui, dar un spirit malefic l-a ocrotit. Acum, tocmai nobilul, curajosul Garcia a pierit în timp ce monstrul e în siguranţă. Dar va veni altcineva, apoi altul, până în ziua când se va face dreptate, asta-i la fel de sigur ca răsăritul soarelui.

Mâinile ei fine s-au încleştat, iar faţa obosită i-a pălit de ură adâncă.

— Dar cum te-ai amestecat dumneata în afacerea asta, Miss Burnet?, a întrebat Holmes. Cum poate o lady englezoaică să participe la o conspiraţie pentru crimă?

— Am participat pentru că nu era nicio altă cale în lumea asta ca să se facă dreptate. Ce-i pasă legii engleze de râurile de sânge care au curs cu ani în urmă în San Pedro sau de corabia plină de comori pe care omul ăsta-le-a furat? Pentru voi, ele sunt ca nişte crime comise pe o altă planetă. Dar NOI ştim! Am învăţat adevărul din tristeţe şi suferinţă. Pentru noi nu e în Iad un diavol mai crud ca Juan Murillo şi n-avem pace în viaţă cât timp victimele lui îşi strigă dorul de răzbunare.

— Fără îndoială, a replicat Holmes. El a fost aşa cum l-ai descris. Am auzit că a comis atrocităţi. Dar cum te-au afectat pe dumneata?

— O să vă spun tot. Politica acestui om era să ucidă, sub un pretext sau altul, pe oricine avea capacitatea de a-i deveni în timp un rival periculos. Soţul meu, da, adevăratul meu nume este *signora* Victor Durando, era ambasadorul San Pedro la Londra. M-a întâlnit şi s-a căsătorit cu mine acolo. A fost omul cel mai nobil de pe pământ. Din nefericire, Murillo a auzit de calităţile lui extraordinare, l-a rechemat sub un pretext şi a pus să fie împuşcat. Presimţindu-şi soarta, refuzase să mă ia cu el. Moşiile i s-au confiscat, iar eu am rămas cu venituri foarte modeste şi cu inima zdrobită. Apoi a urmat căderea

tiranului. El a scăpat așa cum ați descris. Dar cei mulți, ale căror vieți le distrusese, ale căror rude mult iubite fuseseră torturate și ucise de mâinile lui, nu doreau să lase lucrurile așa. S-au strâns într-o societate care și-a propus să nu fie dizolvată până la îndeplinirea scopului. Rolul meu a fost ca, după ce-am descoperit că Henderson e de fapt numele sub care se ascunde tiranul, să mă alătur familiei lui și să-i țin pe ceilalți la curent cu mișcările lui. Am putut face asta luând postul de guvernantă în familia lui. Nici nu știa că femeia pe care o avea în față la fiecare masă era cea pe-al cărei bărbat îl condamnase la moarte într-o oră. I-am zâmbit, mi-am făcut datoria față de copiii lui și m-am rugat să vină și ceasul meu. A existat un atentat la Paris, dar a dat greș. Am traversat Europa dintr-o parte în alta ca să scăpăm de urmăritori și, în cele din urmă, ne-am întors în casa asta pe care o cumpărase la prima sosire în Anglia.

Dar și aici îl așteptau emisarii dreptății. Știind că va reveni în Anglia, Garcia, fiul fostului înalt demnitar din San Pedro, îl aștepta cu doi tovarăși de încredere, dar de condiție inferioară, și toți trei erau însuflețiți de setea de răzbunare. Nu putea face multe în timpul zilei fiindcă Murillo își lua toate precauțiile și nu ieșea niciodată decât cu Lucas, sau de fapt Lopez, cum era cunoscut în zilele lui de glorie. Noaptea totuși, tiranul dormea singur și răzbunătorul îl putea lovi. Într-o seară dinainte stabilită i-am trimis prietenului meu instrucțiunile finale, pentru că omul era mereu în alertă și își schimba mereu camera. Trebuia să am grijă ca ușile să fie deschise, iar un semnal luminos verde sau alb la fereastra care dădea spre alee urma să-l înștiințeze dacă terenul era sigur sau dacă încercarea trebuia amânată.

Dar totul ne-a mers prost. Stârnisem cumva bănuielile lui Lopez, secretarul. S-a strecurat în spatele meu și m-a prins exact când terminasem biletul. El și stăpânul lui m-au târât în camera mea, m-au judecat și m-au condamnat ca pe o trădătoare. Dacă ar fi știut cum să scape de consecințele faptei, m-ar fi înjunghiat pe loc. În sfârșit, după multe discuții, au tras concluzia că era prea periculos să mă omoare. Dar s-au hotărât să scape pentru totdeauna de Garcia. Mi-au pus căluș,

iar Murillo mi-a răsucit braţul până i-am dat adresa. Jur că l-aş fi lăsat să mi-l smulgă de tot dac-aş fi ştiut ce planuri aveau cu Garcia. Lopez a pus adresa pe plic, l-a sigilat cu butonul de la cămaşă, apoi l-a trimis cu servitorul lui, Jose. Nu ştiu cum l-au omorât, ştiu doar că Murillo l-a omorât fiindcă Lopez rămăsese să mă păzească. Cred că trebuie să fi aşteptat printre tufişurile de drobiţă care mărginesc poteca şi l-a lovit în timp ce trecea. La început au vrut să-l lase să între în casă şi să pretindă că era un spărgător, dar s-au gândit că dacă erau implicaţi într-o anchetă, li s-ar putea face publică identitatea şi se vor expune şi altor atacuri. Odată cu moartea lui Garcia, urmărirea lor putea înceta, fiindcă o asemenea moarte îi înspăimânta şi pe alţi doritori de răzbunare.

Acum le-ar fi fost foarte bine dacă eu n-aş fi ştiut ce făcuseră. Nu mă îndoiesc că au fost clipe când viaţa mi-a atârnat de-un fir de păr. Am fost închisă în cameră, terorizată cu cele mai oribile ameninţări menite să-mi înfrângă spiritul, iată ca dovadă rana de cuţit de pe umăr şi mâinile mele complet vinete, iar odată, când am încercat să strig de la fereastră, mi-au pus căluş în gură. M-au încarcerat cu aceeaşi cruzime timp de cinci zile, în care mi-au dat doar atâta hrană cât să nu mor de foame. În după-amiaza asta mi-au dat un prânz bun, dar imediat după masă mi-am dat seama că fusesem drogată. Ca prin vis îmi amintesc cum am fost pe jumătate condusă, pe jumătate târâtă până la trăsură şi apoi până la tren. Doar atunci când roţile aproape se puseseră în mişcare mi-am dat seama deodată că aveam libertatea în propriile mâini. Am ţâşnit afară, ei au încercat să mă tragă înăuntru şi, dacă nu m-ar fi ajutat acest om de ispravă care m-a dus până la birjă, n-aş fi scăpat niciodată. Acum, mulţumesc Cerului, nu mai au pe veci vreo putere asupra mea.

Toţi am ascultat numai ochi şi urechi această relatare extraordinară. Holmes a rupt tăcerea primul:

— Problemele noastre nu s-au sfârşit, a remarcat el clătinând din cap. Se încheie munca de detectivi, dar încep procedurile legale.

— Exact, am încuviinţat eu. Un avocat priceput poate transforma cazul într-unul de autoapărare. Poate s-au

săvârşit sute de crime în trecut, dar ei pot fi judecaţi doar pentru aceasta.

— Haide, zău, a intervenit vesel Baynes. Eu am o părere mai bună despre justiție. Autoapărarea e un aspect. Să atragi cu sânge rece un om cu scopul de a-l ucide este altceva, oricare ar fi pericolul pe care el îl reprezintă pentru tine. Nu, nu, toți vom avea un caz solid când îi vom vedea pe chiriaşii de la High Gable la următoarea întrunire a Curții cu Juri din Guildford.

Deja se ştie că totuşi a trecut ceva vreme până când „Tigrul din San Pedro" a primit ce i se cuvenea. Vicleni şi îndrăzneți, el şi însoțitorul lui au reuşit să-l facă pe polițist să le piardă urma când au intrat într-o pensiune din Edmonton Street şi au ieşit pe poarta din spate, în Curzon Square. Din ziua aceea, nimeni nu i-a mai văzut în Anglia.

Cam la şase luni după aceea, marchizul de Montalva şi Signor Rulli, secretarul său, au fost amândoi ucişi în camerele lor de la Hotel Escurial din Madrid. Crima a fost pusă pe seama nihiliştilor, iar criminalii n-au fost arestaţi vreodată. Inspectorul Baynes ne-a vizitat în Baker Street aducând cu el descrierea oficială a feței măslinii a secretarului şi a trăsăturilor autoritare, a fascinanților ochi negri şi a sprâncenelor stufoase ale stăpânului. Nu ne puteam îndoi că, în sfârşit, chiar dacă întârziase puțin, dreptatea triumfase.

— Un caz haotic, dragă Watson, mi-a spus Holmes într-o seară trăgând ca de obicei din pipă. Nu vei putea să-l prezinți în forma aceea închegată care ți-e atât de dragă. Se întinde pe două continente, implică două grupuri de persoane misterioase şi devine chiar mai complicat prin prezența extrem de respectabilă a prietenului nostru, Scott Eccles, a cărui implicare îmi arată că victima, Garcia, ştia să unelteaască şi avea un foarte dezvoltat instinct de autoconservare. Remarcabil este faptul că, puşi în faţa acestei varietăți de ipoteze, noi şi valorosul nostru colaborator, inspectorul Baynes, am păstrat în minte doar esențialul şi astfel am găsit calea pe un drum întortocheat, sinuos. Există vreun aspect care nu-ți este perfect clar?

— De ce s-a întors mulatrul?

— Cred că strania creatură din bucătărie ne poate oferi explicaţia. Omul era un sălbatic, un primitiv, originar din pădurile din San Pedro, iar acela era fetişul lui. Când a plecat în grabă împreună cu tovarăşul lui spre un adăpost dinainte stabilit, fără îndoială deja ocupat de un alt membru al organizaţiei, acesta l-a convins să lase în urmă un obiect atât de compromiţător. Dar inima mulatrului a rămas la el şi când s-a dus a doua zi să-l ia, privind pe fereastră, a văzut că sergentul Walters îl găsise. A mai aşteptat trei zile şi apoi evlavia şi superstiţia l-au îndemnat să mai încerce o dată. Inspectorul Baynes, care, cu obişnuita lui perspicacitate, minimalizase incidentul în faţa mea, i-a recunoscut întreaga importanţă şi a făcut în aşa fel încât creatura să cadă în capcană. Altă nedumerire, Watson?

— Pasărea hăcuită, găleata cu sânge, oasele carbonizate, tot misterul din bucătăria aceea stranie.

Holmes a zâmbit revăzând nişte notiţe din carnetul lui.

— Mi-am petrecut o dimineaţă la Muzeul Britanic citind despre asta şi alte practici. Iată un citat din lucrarea lui Eckermann despre *voodoo* şi religia negrilor:

Adevăratul practicant voodoo nu întreprinde nimic fără să facă sacrificii menite să atragă de partea sa zeii săi necuraţi. În cazuri extreme, aceste ritualuri iau forma sacrificiilor umane urmate de canibalism. Dar de obicei victimele sunt un cocoş alb care este sfâşiat de viu sau o capră neagră căreia i se taie beregata şi al cărei corp este ars.

După cum vezi, sălbaticul nostru a respectat cu sfinţenie acest ritual. Este chiar grotesc, Watson, a adăugat Holmes punând încet deoparte însemnările, dar, după cum am avut ocazia să remarc, nu mai e decât un pas de la grotesc la îngrozitor.

Sfârşit

Aventura cutiei de carton

Alegând câteva cazuri tipice care ilustrează remarcabilele calități intelectuale ale prietenului meu Sherlock Holmes, eu am dorit, pe cât posibil, să le aleg pe acelea care aveau minimum de goană după senzațional şi ofereau un tablou fidel al talentului său. Totuşi este, din nefericire, imposibil să separi complet caracterul senzațional de ideea de crimă, iar naratorul este pus în dilema de a sacrifica detalii care sunt esențiale în argumentarea sa, ori de a folosi materialul pe care întâmplarea, şi nu selecția, i l-a pus la dispoziție. După această scurtă prefață, voi reveni la notițele mele referitoare la ceea ce s-a dovedit a fi o ciudată înlănțuire de evenimente cu adevărat îngrozitoare.

Era o zi caniculară de august.

Baker Stréet era ca un cuptor şi strălucirea orbitoare a soarelui pe zidul de cărămidă galbenă al casei de vizavi îți îndurera ochii. Era greu de crezut că era acelaşi zid care se contura fantomatic prin ceața iernii. Jaluzelele noastre erau pe jumătate trase, iar Holmes stătea ghemuit pe canapea citind şi recitind o scrisoare primită cu poşta de dimineață. În ceea ce mă priveşte, timpul petrecut ca ofițer în India mă pregătise ca să suport căldura mai bine decât frigul, aşa că un termometru care indica nouăzeci de grade Fahrenheit, indicate de termometru, nu mă incomoda. Dar ziarul de dimineață nu era interesant. Parlamentul luase vacanță. Toată lumea plecase din oraş, iar eu tânjeam după luminişurile din New Forest

sau după prundişul din Southsea. Contul bancar cam gol mă făcuse să-mi amân vacanţa, iar tovarăşul meu nu era atras absolut deloc nici de mediul rural şi nici de mare. Adora să stea exact în mijlocul unei aglomerări de cinci milioane de oameni, cu antenele întinse, amestecându-se printre ei, reacţionând la cel mai mic zvon sau bănuială de crimă nerezolvată. Printre multele lui calităţi nu se număra şi dragostea pentru natură, iar unica schimbare acceptată era că în loc să se gândească la răufăcătorul de la oraş să-i urmărească sosia de la ţară.

Fiindcă Holmes era prea absorbit de ceea ce făcea şi nu avea chef de conversaţie, am pus deoparte ziarul plictisitor, m-am lăsat pe spate şi m-am lăsat cuprins de melancolie. Deodată, vocea tovarăşului meu mi-a întrerupt gândurile:

— Ai dreptate, Watson, a spus el. Mi se pare cel mai absurd mod de-a rezolva o dispută.

— Total absurd!, am exclamat, după care mi-am dat brusc seama că el se făcuse ecoul celor mai intime gânduri ale mele, aşa că m-am aşezat mai bine în scaun uitându-mă la el cu uimire.

— Ce-i asta, Holmes?, am ţipat eu. Depăşeşte orice mi-aş fi imaginat.

El a râs din tot sufletul văzându-mi uluirea.

— Îţi aminteşti, mi-a spus, acum câtăva vreme, când ţi-am citit pasajul acela dintr-o schiţă de Poe în care un bun psiholog urmăreşte gândurile nerostite ale tovarăşului său, tu ai fost înclinat să tratezi problema ca pe o simplă exagerare a autorului. Când eu am spus că am obiceiul să fac acelaşi lucru, tu ţi-ai exprimat neîncrederea.

— Ba nu!

— Poate nu prin cuvinte, dragul meu Watson, dar sigur ai ridicat sprâncenele. Aşa că, atunci când am văzut că arunci ziarul şi începi să visezi, am fost foarte fericit că am ocazia să-ţi descifrez gândurile şi, în sfârşit, să ţi le întrerup, ca o dovadă că fusesem pe aceeaşi lungime de undă cu tine.

Dar eu eram tot nemulţumit.

— În exemplul pe care mi l-ai citit, i-am replicat, finul psiholog a tras concluziile din acţiunile omului pe care-l observa. Dacă-mi amintesc bine, acesta s-a împiedicat de o

grămadă de pietre, s-a uitat spre stele şi aşa mai departe. Dar eu stăteam liniştit pe scaun şi ce indicii putea să-ți dea asta?

— Eşti nedrept cu tine însuți. Trăsăturile sunt date omului ca instrument pentru exprimarea emoțiilor, iar ale tale te-au servit cu credință.

— Vrei să spui că mi-ai urmărit firul gândurilor privindu-mi fața?

— Fața şi, în special, ochii. Poate nu-ți aminteşti cum a început reveria ta.

— Nu.

— Atunci o să-ți spun. După ce-ai aruncat ziarul, aceasta fiind acțiunea care mi-a atras atenția asupra ta, ai rămas cam o jumătate de minut fără nicio expresie. Apoi, ochii ți s-au oprit pe tabloul proaspăt înrămat al generalului Gordon şi am văzut, după schimbarea de expresie, că începuseşi să visezi cu ochii deschişi. Dar n-a durat foarte mult. Ochii ți-au rătăcit spre tabloul neînrămat al lui Henry Ward Beecher, aflat acolo sus, pe teancul tău de cărți. Pe urmă ai aruncat o privire scurtă spre perete şi, bineînțeles, expresia ei era evidentă. Te gândeai că dacă portretul ar fi înrămat, ar acoperi spațiul acela gol şi s-ar potrivi cu cel al lui Gordon.

— M-ai înțeles de minune!, am exclamat.

— Până aici n-aveam cum să mă rătăcesc. Dar gândurile tale s-au întors la Beecher şi te-ai uitat cu atenție de parcă ai fi vrut să-i cunoşti caracterul descifrându-i trăsăturile. Apoi, ochii n-au mai scrutat tabloul, dar ai continuat să priveşti într-acolo şi expresia ți-a devenit gânditoare. Îți aminteai mersul carierei lui Beecher. Îmi dădeam seama perfect că nu poți face asta fără să nu te gândeşti la misiunea în care a servit Nordul în timpul Războiului Civil, fiindcă îmi amintesc cât de indignat erai de modul în care a fost primit de cetățenii mai turbulenți. Erai aşa de pornit de treaba asta, încât ştiam că nu te poți gândi la Beecher fără să nu te gândeşti şi la acest aspect. O clipă mai târziu, când am văzut că-ți iei ochii de pe tablou, am bănuit că te gândeai la Războiul Civil, iar când am văzut că strângi din buze, ochii îți strălucesc şi strângi pumnii, am fost sigur că te gândeai la cavalerismul de care ambele

părţi au dat dovadă în acea luptă disperată. Dar după aceea, din nou, faţa ţi s-a întristat şi ai clătinat din cap. Reflectai la tristeţea, grozăvia şi inutilitatea vieţii. Mâna ţi-a zburat spre rana cea veche şi un zâmbet ţi-a apărut pe buze, ceea ce mi-a arătat că în minte ţi se strecurase gândul cât de nepotrivit e acest mod de a rezolva neînţelegerile dintre popoare. În clipa aceea ţi-am dat dreptate că era absurd şi m-am bucurat să aflu că toate deducţiile mele fuseseră corecte.

— Absolut corecte!, i-am răspuns. Şi acum, după ce mi-ai explicat, îţi mărturisesc că sunt la fel de uimit ca înainte.

— A fost ceva superficial, dragul meu Watson, te asigur. Nu ţi-aş fi atras atenţia cu asta dacă n-ai fi fost oarecum neîncrezător deunăzi. Dar am aici o mică problemă care se poate dovedi mai dificil de rezolvat decât enigma de mai devreme. Ai observat în ziar un paragraf referitor la conţinutul neobişnuit al unui pachet trimis prin poştă domnişoarei Cushing, din Cross Street, Croydon?

— Nu, n-am văzut nimic.

— Ah! Trebuie să-l fi trecut cu vederea. Aruncă-mi-l mie. Uite, aici, sub coloana cu informaţii financiare. Vrei să fii amabil să-l citeşti cu glas tare?

Am prins ziarul pe care îl aruncase spre mine şi am citit paragraful indicat. Avea titlul „Un colet înspăimântător“:

Domnişoara Susan Cushing, care locuieşte pe Cross Street, Croydon, a fost victima a ceea ce poate fi catalogat ca o farsă extrem de scandaloasă, dacă nu cumva incidentul are un substrat sinistru. Ieri, la ora două după-amiază, un pachet mic, învelit în hârtie maro, i-a fost înmânat de către poştaş. Înăuntru era o cutie de carton umplută cu sare grunjoasă. După ce a răsturnat sarea, Miss Cushing a fost îngrozită când a găsit două urechi de om, în aparenţă de curând recoltate. Cutia fusese trimisă din Belfast, prin serviciul de coletărie, în dimineaţa precedentă. Nu există niciun indiciu referitor la expeditor, iar chestiunea e cu atât mai misterioasă, cu cât Miss Cushing, care este o celibatară de cincizeci de ani, a dus o viaţă foarte retrasă şi are atât de puţine cunoştinţe şi corespondenţă, încât e un eveniment rar pentru ea să primească ceva prin poştă. Totuşi,

acum câțiva ani, când locuia la Penge, închiriase o parte din casă unor tineri studenți la Medicină, trei la număr, de care a fost nevoită să scape fiindcă erau şi gălăgioşi. Poliția e de părere că această atrocitate a cărei victimă a fost Miss Cushing se poate să fi fost înfăptuită de respectivii tineri, care îi purtau ranchiună şi sperau s-o sperie trimițându-i aceste rămăşițe din sala de disecție. Teoria pare probabilă deoarece unul dintre studenți venea din nordul Irlandei, adică, după cum credea Miss Cushing, din Belfast. Între timp se fac investigații active în această chestiune, cel însărcinat cu soluționarea cazului fiind domnul Lestrade, unul dintre cei mai inteligenți detectivi.

— Asta-i tot în „Daily Chronicle", spuse Holmes după ce-am terminat de citit. Şi acum, referitor la prietenul nostru Lestrade. Azi-dimineață am primit de la el un bilet în care îmi scrie:

Cred că acest caz e foarte apropiat de domeniul dumitale. Avem speranța că vom rezolva problema, dar există dificultăți fiindcă nu avem un punct de pornire. Desigur, am telegrafiat poştei din Belfast, însă în ziua aceea s-au expediat multe colete şi nu au posibilitatea de a-l identifica exact pe acesta sau de a-şi aminti expeditorul. Cutia e una de o jumătate de livră de tutun îndulcit cu melasă şi asta nu ne ajută deloc. Teoria referitoare la studentul la Medicină încă mi se pare cea mai credibilă, dar, dacă ai câteva ore libere, aş fi foarte fericit să te întâlnesc. Voi fi toată ziua sau acasă, sau la secția de poliție.

— Ce zici, Watson? Poți să învingi căldura şi să tragem o fugă până la Croydon în speranța unui caz deosebit pentru cronica ta?

— Chiar îmi doream ceva de făcut.

— Atunci, eşti de acord. Sună să ne-aducă ghetele şi spune-le să cheme o birjă. Mă întorc după ce mă schimb de halatul de casă şi-mi umplu tabachera.

În timp ce eram în tren, s-a pornit o rafală de ploaie, aşa că în Croydon arşița nu era aşa de chinuitoare ca în oraş. Holmes trimisese o telegramă, iar Lestrade, la fel de rigid,

de spilcuit, cu acelaşi aer de dihor ca totdeauna, ne aştepta la gară. După cinci minute de mers, am ajuns în Cross Street, unde locuia domnişoara Cushing.

Era o stradă foarte lungă, mărginită de clădiri cu două etaje, din cărămidă, îngrijite şi pretenţioase, cu trepte din piatră albă pe care grupuri mici de femei, cu şorţuri scrobite, stăteau la uşi bârfind. La jumătatea străzii, Lestrade s-a oprit şi a bătut la o uşă pe care a deschis-o o servitoare tânără şi mărunţică. Miss Cushing era în camera din faţă, unde am fost poftiţi. Era o femeie cu o faţă comună, cu ochi mari şi blânzi, cu părul încărunţit, ondulat la tâmple. Avea în poală un şervețel lucrat, iar pe un taburet din apropiere ţinea un coş cu fire de mătase colorate. La intrarea lui Lestrade, ea spuse:

— Lucrurile acelea îngrozitoare sunt în magazie. Aş vrea să le luaţi de aici cât mai curând.

— Aşa voi face, Miss Cushing. Le-am păstrat aici doar până când prietenul meu, domnul Holmes, putea să le vadă în prezenţa dumneavoastră.

— De ce în prezenţa mea, domnule?

— În caz că dorea să vă pună întrebări.

— Ce rost avea să-mi pună întrebări când v-am spus că nu ştiu absolut nimic despre asta?

— Aveţi dreptate, doamnă, aprobă Holmes în maniera lui împăciuitoare. Nu mă îndoiesc că deja v-aţi enervat mai mult decât era necesar pentru problema asta.

— Aşa şi este, domnule. Sunt o femeie liniştită şi trăiesc foarte retrasă. E un lucru nou pentru mine să-mi văd numele în ziare şi să-mi intre poliţişti în casă. Nu am lucrurile acelea aici, domnule Lestrade. Dacă doriţi să le vedeţi, trebuie să mergeţi afară, în magazie.

Era un şopron mic în grădina îngustă din spatele casei. Lestrade a intrat şi a adus o cutie galbenă de carton, o bucată de hârtie maro şi nişte sfoară. La capătul potecii era o bancă şi ne-am aşezat acolo, în timp ce Holmes examina unul câte unul obiectele pe care Lestrade i le înmânase.

— Sfoara e extrem de interesantă, a remarcat el ţinând-o în lumină şi mirosind-o. Ce crezi despre sfoara asta, Lestrade?

— A fost dată cu smoală.

— Exact. E o bucată de sfoară unsă cu smoală. Fără îndoială, ai remarcat că Miss Cushing a tăiat sfoara cu o foarfecă, așa cum se observă după semnele de pe fiecare parte. Asta e important.

— Nu înțeleg de ce, a spus Lestrade.

— Important este faptul că nodul e intact, iar acest nod este neobișnuit.

— E făcut cu mare atenție. Deja am notat acest aspect, zise Lestrade mulțumit.

— Cam atât despre sfoară deci, spuse zâmbind Holmes. Să vedem ambalajul cutiei. Hârtie maro, mirosind clar a cafea. Cum, n-ai remarcat? Cred că nu începe îndoială. Adresa este scrisă cu caractere mai degrabă dezordonate: „Miss S. Cushing, Cross Street, Croydon", pentru care s-a folosit un toc cu penița lată și o cerneală de foarte proastă calitate. Cuvântul „Croydon" a fost inițial scris cu „i", care a fost apoi schimbat în „y". Deci, coletul a fost trimis de un bărbat, scrisul e fără discuție masculin, acesta având o educație limitată și nefamiliarizat cu orașul Croydon. Până aici, toate bune! Cutia este una de tutun îndulcit cu melasă, de culoare galbenă și niciun semn distinctiv în afară de două urme de degete pe colțul din stânga jos. Este umplută cu sare grunjoasă de aceeași calitate cu aceea folosită la conservarea pieilor și în alte scopuri comerciale obișnuite. Și în ea sunt introduse aceste obiecte absolut neobișnuite.

În timp ce vorbea, a scos cele două urechi și, după ce și-a pus o bucată de lemn pe genunchi, le-a examinat atent în timp ce Lestrade și cu mine, așezați de o parte și de cealaltă a lui, ne aplecam în față privind, rând pe rând, înfiorătoarele rămășițe și fața gânditoare, concentrată a prietenului nostru. În cele din urmă le-a pus la loc în cutie și o vreme a cugetat adânc. Într-un târziu, a spus:

— Desigur, ați observat că urechile nu formează o pereche.

— Da, am observat asta. Dar dacă e vorba despre o farsă făcută de niște studenți care participă la disecții, le-a fost ușor să trimită două urechi diferite ca să pară o pereche.

— Întocmai. Dar aceasta nu e o farsă.

— Ești sigur de asta?

— Toate raţionamentele o contrazic puternic. Cadavrele din sala de disecţie sunt injectate cu substanţe de conservare. Pe urechile astea nu se vede nicio urmă de aşa ceva. Şi sunt proaspete. Au fost tăiate cu un instrument tocit, ceea ce nu s-ar fi întâmplat dacă ar fi făcut-o un student. Pe urmă, cineva familiarizat cu medicina s-ar fi gândit să le conserve în fenol sau în alcool preparat, în niciun caz în sare grunjoasă. Vă repet că aici nu e vorba despre o farsă, ci noi investigăm o crimă în adevăratul înţeles al cuvântului.

M-a străbătut un fior slab în timp ce ascultam cuvintele tovarăşului meu şi vedeam cât de grave şi împietrite îi erau trăsăturile. Acest început brutal părea să ascundă o ciudată, o inexplicabilă grozăvie. Totuşi, Lestrade a clătinat capul ca un om doar pe jumătate convins. A spus:

— Fără îndoială, sunt obiecţii la teoria cu gluma, dar sunt motive mult mai puternice să respingem crima. Ştim că această femeie a dus în ultimii douăzeci de ani o viaţă foarte liniştită şi respectabilă la Penge şi aici. În tot acest timp nu cred c-a lipsit de acasă măcar o zi. Atunci, de ce Dumnezeu un criminal i-ar trimite ei dovezile vinovăţiei lui, mai ales că, exceptând ipoteza în care este o actriţă desăvârşită, nici ea nu înţelege mai mult decât noi din toate astea?!

Holmes, gânditor, răspunse:

— Asta-i problema pe care trebuie s-o rezolvăm, iar în ceea ce mă priveşte, o voi aborda presupunând că raţionamentul meu e corect şi că s-a comis o crimă dublă. Una dintre urechile astea e a unei femei, e mică, delicat conturată şi are gaură pentru cercel. Iar cealaltă e a unui bărbat, arsă de soare, decoloratã şi tot cu gaură de cercel. Probabil aceşti doi oameni sunt morţi, altfel am fi avut veşti despre ei până acum. Astăzi este vineri. Coletul a fost expediat joi dimineaţă. Deci, tragedia a avut loc fie miercuri, fie marţi sau mai demult. Iar dacă cei doi sunt morţi, cine în afară de criminal putea să trimită domnişoarei Cushing rezultatul faptei sale? Putem considera că expeditorul pachetului este omul pe care-l căutăm. Dar trebuie să aibă un motiv serios ca să-i trimită pachetul lui Miss Cushing. Dar care-i acesta? A fost ca s-o înştiinţeze că fapta s-a comis... sau poate ca s-o mâhnească. Însă în cazul acesta

ea s-ar putea să știe cine e. Știe? Mă îndoiesc. Dacă ar ști, de ce-ar fi chemat poliția? Ar fi putut să îngroape urechile și nimeni nu le-ar fi descoperit. Asta-i ce-ar fi făcut dacă ar fi vrut să-l protejeze pe criminal. Iar dacă n-ar vrea să-l protejeze, i-ar spune numele. Aici e un mister ce trebuie descifrat.

Vorbise cu voce tare, rapid, uitându-se fix, cu o expresie impenetrabilă peste gardul grădinii, dar deodată s-a ridicat în picioare și s-a îndreptat spre casă spunând:

— Vreau să-i pun câteva întrebări domnișoarei Cushing.

— În cazul acesta s-ar putea să te las aici, spuse Lestrade, fiindcă mai am o trebușoară de care să mă ocup. Nu cred că eu mai am ceva de aflat de la Miss Cushing. O să mă găsești la secție.

— Vom trece pe-acolo în drum spre gară, răspunse Holmes.

Câteva clipe mai târziu, intram amândoi în camera din față, unde doamna, indiferentă, încă lucra la șervețelul ei. Când am intrat, l-a pus în poală privind direct spre noi cu ochii ei albaștri, cercetători. A spus:

— Domnule, sunt convinsă că această chestiune e o greșeală, iar pachetul nu-mi era destinat. I-am spus același lucru de mai multe ori domnului de la Scotland Yard, dar el, pur și simplu, a râs de mine. N-am niciun dușman pe lume, după câte știu, așa că de ce mi-ar face cineva o asemenea farsă?

Holmes s-a așezat lângă ea:

— Și eu am aceeași părere, Miss Cushing. Cred că e mai mult decât probabil...

S-a oprit, iar eu am fost surprins când am văzut cât de intens privea profilul doamnei. Pentru o clipă, surpriza și satisfacția s-au citit pe fața lui energică, dar, când ea s-a întors spre el să vadă din ce cauză tace, expresia lui redevenise la fel de impenetrabilă ca de obicei. M-am uitat, la rândul meu, cu atenție la părul ei încărunțit și lins, la boneta împodobită, la cerceii auriți, la trăsăturile șterse, dar n-am putut găsi nimic din ce-ar fi justificat evidenta emoție a tovarășului meu.

— Ar fi una sau două întrebări...

— Ah, m-am săturat de întrebări!, a strigat Miss Cushing neliniștită.

— Mi se pare că aveți două surori.

— De unde ştiți asta?

— Imediat ce am intrat în cameră am observat că aveți pe polița de deasupra şemineului fotografia unui grup de trei doamne, dintre care, fără îndoială, una sunteți dumneavoastră, iar celelalte vă seamănă atât de mult, încât nu pot fi dubii referitoare la înrudire.

— Da, aveți perfectă dreptate. Acelea sunt surorile mele, Sarah şi Mary.

— Iar aici lângă cotul meu este un alt instantaneu, făcut în Liverpool, în care sora dumneavoastră mai mică este în compania unui bărbat care pare să fie un steward în uniformă. Văd că era necăsătorită în momentul respectiv.

— Sunteți foarte perspicace.

— Asta mi-e meseria.

— Da, aveți perfectă dreptate. Mary s-a căsătorit cu domnul Browner câteva zile mai târziu. Era angajat pe ruta South American când a fost făcută poza, dar el o iubea atât de mult, încât n-a îndurat să fie despărțiți prea mult, aşa că s-a mutat pe vapoarele spre Liverpool şi Londra.

— Ah, poate pe „Conqueror“?

— Nu, pe „May Day“, după ultimele mele informații. Jim a venit aici să mă vadă o dată. Asta a fost înainte să se apuce iar de băut, dar apoi obişnuia să bea când debarca, şi băutura, oricât de puțină, pur şi simplu îl scotea din minți. Ah, nefastă a fost ziua în care a pus iar mâna pe pahar! Mai întâi, n-a mai trecut pe la mine, apoi s-a certat cu Sarah, iar de când Mary nu mi-a mai scris, nu mai ştim cum merg lucrurile între ei.

Era evident că Miss Cushing abordase un subiect foarte delicat pentru ea.

Ca majoritatea oamenilor care duc o viață singuratică, la început a fost timidă, dar a devenit spre sfârşit extrem de comunicativă. Ne-a dat multe detalii despre cumnatul ei, stewardul, apoi a divagat pe subiectul foştilor ei chiriaşi, studenți la Medicină, făcându-ne o listă lungă a delictelor de care se făceau vinovați, dându-ne numele lor şi spitalele unde lucrau. Holmes a ascultat totul cu atenție, întrerupând-o din când în când cu o întrebare.

— Referitor la a doua soră a dumneavoastră, Sarah, mă întreb, din moment ce sunteți amândouă celibatare, de ce nu locuiți împreună?!

—Ah, nu cunoașteți firea lui Sarah, altfel nu m-ați întreba. Am încercat când am venit în Croydon şi asta a durat cam până acum două luni, când a trebuit să ne despărțim. Nu vreau să spun ceva de rău împotriva propriei mele surori, dar i-a plăcut totdeauna să-şi bage nasul peste tot şi a fost greu de mulțumit; aşa e Sarah.

— Spuneți că s-a certat cu rudele din Liverpool.

— Da, deşi cândva erau cei mai buni prieteni. Păi, ea chiar s-a mutat acolo ca să fie aproape de ei. Iar acum are doar vorbe de ocară pentru Jim Browner. În cele şase luni pe care le-a petrecut aici nu vorbea decât despre alcoolism şi apucăturile lui. El o prinsese băgându-şi nasul unde nu-i fierbea oala, aşa cred, şi-i făcuse puțină teorie, iar ăsta fusese începutul.

— Mulțumesc, Miss Cushing, s-a ridicat Holmes cu o plecăciune. Spuneți că sora dumneavoastră, Sarah, locuieşte pe New Street, în Wallington? La revedere, şi îmi pare rău că ați fost atât de tulburată de un caz cu care, după cum spuneți, nu aveți nicio legătură.

Când am ieşit din casă, prin față trecea o birjă, iar Holmes a oprit-o.

— Cât e până la Wallington?, a întrebat el.

— Cam o milă, domnule.

— Foarte bine. Urcă, Watson! Trebuie să batem fierul cât e cald. Oricât de simplu ar părea cazul, există unul sau două detalii foarte instructive legate de el. Birjar, opreşte când trecem pe lângă un telegraf!

Holmes a trimis o telegramă scurtă, iar restul drumului a stat confortabil în birjă, cu pălăria trasă peste ochi, ca să-şi protejeze fața de soare.

Trăsura a oprit la o casă care semăna foarte mult cu cea pe care tocmai o părăsisem. Tovarăşul meu i-a spus să aştepte şi tocmai pusese mâna pe ciocănel când uşa s-a deschis, iar pe trepte a apărut un tânăr sobru, îmbrăcat în negru, purtând o pălărie foarte lucioasă.

— Domnişoara Cushing e acasă?, a întrebat Holmes.

— Miss Sarah Cushing e foarte bolnavă, răspunse acesta. De ieri suferă de foarte serioase probleme cerebrale. Ca medic de familie nu-mi pot asuma responsabilitatea de a permite cuiva s-o vadă. Vă recomand să reveniți peste zece zile.

Şi-a pus mănuşile şi a închis uşa îndepărtându-se în lungul străzii.

— Ei, dacă nu se poate, nu se poate, zise Holmes vesel.

— Poate că n-a putut sau n-a vrut să-ți spună mai mult.

— Nu voiam să-mi spună nimic. Voiam doar s-o văd. Totuşi, cred c-am obținut tot ce doream. Du-ne la un hotel decent, birjar, undeva unde să luăm prânzul, şi după aceea vom merge la amicul Lestrade, la secția de poliție!

Am stat împreună, luând un prânz plăcut, în timpul căruia Holmes a vorbit doar despre viori, povestind cu mare însuflețire cum îşi cumpărase propriul Stradivarius, care valora cel puțin cinci sute de guinee, de la un evreu din Tottenham Court Road şi pe care dăduse numai cincizeci şi cinci de şilingi. Asta i-a amintit de Paganini şi am petrecut o oră cu o sticlă de vin roşu, timp în care el mi-a spus anecdotă după anecdotă referitoare la acel om extraordinar. Era târziu după-amiază, iar arşița se domolise, transformată într-o strălucire dulce, când ne-am dus la secția de poliție. Lestrade ne aştepta la uşă:

— E o telegramă pentru dumneata, domnule Holmes!

— Ha! E răspunsul!

A rupt plicul, a citit în grabă conținutul şi a îndesat plicul în buzunar spunând:

— E-n regulă.

— Ați aflat ceva?

— Am aflat totul!

— Cum?! (Lestrade îl privea uimit.) Glumeşti!

— N-am fost vreodată mai serios în viața mea. A fost comisă o crimă şocantă, iar acum cred că am clarificat fiecare detaliu al ei.

— Şi criminalul?

Holmes a mâzgălit câteva cuvinte pe spatele uneia dintre cărțile lui de vizită şi i-a aruncat-o lui Lestrade spunând:

— Acesta-i numele. Nu poți face arestarea mai devreme de mâine noapte. Aş prefera să nu aminteşti numele meu în

legătură cu acest caz, fiindcă îmi place să fiu implicat doar în crimele care sunt mai dificil de rezolvat. Haide, Watson!

Am plecat spre gară cu paşi grăbiți, lăsându-l pe Lestrade încă privind cu ochi mari şi uimiți la cartonaşul pe care Holmes i-l dăduse.

În aceeaşi seară, pe când stăteam la taifas fumându-ne trabucurile în camera noastră din Baker Street, Holmes mi-a spus:

— Cazul acesta e unul în care, ca şi în cele pe care le-ai relatat sub titlul „Un studiu în roşu“ şi „Semnul celor Patru“, am fost obligați să mergem invers, de la efect la cauză. I-am scris lui Lestrade rugându-l să ne asigure detaliile care lipsesc acum şi pe care le poate obține doar după ce arestează persoana. Putem avea încredere în el c-o va face, fiindcă, deşi complet lipsit de logică, odată ce înțelege ce are de făcut, e tenace ca un buldog şi de fapt exact această tenacitate l-a făcut să avanseze până în Scotland Yard.

Am întrebat:

— Deci cazul nu e rezolvat?

— E rezolvat în punctele esențiale. Ştim cine este autorul revoltătoarei acțiuni, deşi nu cunoaştem una dintre victime. Desigur, şi tu ai tras propriile concluzii.

— Presupun că acest Jim Browner, stewardul de pe un vapor spre Liverpool, este suspectul?

— Oh! E mai mult decât suspect.

— Şi totuşi nu găsesc decât indicii foarte vagi.

— Din contră, mie nimic nu mi se pare mai clar. Lasă-mă să trec în revistă etapele principale. Am abordat cazul, după cum îți aminteşti, fără nicio idee preconcepută, ceea ce este totdeauna un avantaj. Nu formulasem teorii. Voiam, pur şi simplu, să observăm şi să tragem concluzii din observațiile noastre. Ce-am văzut mai întâi? O doamnă foarte liniştită şi respectabilă, care părea să nu ascundă vreun secret, şi o fotografie din care am dedus că are două surori mai tinere. Mi-a trecut imediat prin minte că poate cutia era destinată uneia dintre acestea. Am păstrat ideea în minte, sub rezerva că putea fi confirmată sau infirmată ulterior. Apoi am mers în grădină, aşa cum îți aminteşti, şi am văzut conținutul absolut

neobişnuit al cutiuţei galbene. Sfoara era de tipul aceleia folosite de navigatori pe corăbii şi deodată o adiere dinspre mare s-a strecurat în investigaţia noastră. Când am observat că nodul era unul aşa cum îl fac marinarii, că pachetul fusese expediat dintr-un port, iar urechea de bărbat avea gaură pentru cercel, un obiect care e mult mai răspândit printre marinari decât printre oamenii de uscat, am fost absolut sigur că toţi actorii acestei tragedii trebuie căutaţi printre lupii-de-mare. Examinând adresa de pe pachet, am observat că era adresat domnişoarei S. Cushing. Ei, sora mai mare este, desigur, Miss Cushing, dar, deşi iniţiala ei este „S“, aceasta putea aparţine la fel de bine uneia dintre celelalte surori. În acest caz, toată investigaţia trebuia pornită de pe baze noi. Deci, am intrat în casă cu intenţia de a clarifica acest aspect. Eram pe punctul de a o asigura pe Miss Cushing de săvârşirea unei greşeli când, cum probabil îţi aminteşti, m-am oprit. Asta fiindcă tocmai văzusem ceva care mă surprinsese extrem de mult şi-n acelaşi timp îngustase considerabil aria cercetărilor.

Fiind cadru medical, dragă Watson, ştii că nicio parte a corpului nu variază aşa de mult ca urechea umană. Fiecare ureche are de obicei o anumită formă şi diferă de toate celelalte. În „Jurnalul antropologic“ de anul trecut vei găsi două scurte articole scrise de mine pe acest subiect. Deci examinasem urechile din cutie cu un ochi de expert şi memorasem particularităţile lor anatomice. Aşa că imaginează-ţi surpriza mea când, uitându-mă la Miss Cushing, am sesizat că urechea ei corespundea perfect cu urechea de femeie pe care tocmai o examinasem. Chestiunea nu putea fi o coincidenţă. Pavilionul era la fel de scurt, lobul superior avea aceeaşi curbură generoasă, cartilajul interior prezenta aceleaşi particularităţi. În esenţă, era aceeaşi ureche. Mai întâi, numele surorii ei este Sarah şi până de curând avea aceeaşi adresă, aşa că este evident cum s-a putut produce greşeala şi cui îi era destinat pachetul. Apoi am auzit despre acest steward căsătorit cu a treia soră şi am aflat că a fost o vreme când era aşa de apropiat de Miss Sarah, încât ea chiar s-a mutat la Liverpool ca să fie aproape de cuplul Browner, dar după aceea o ceartă i-a despărţit. În urma acestei dispute n-au mai comunicat deloc

câteva luni, aşa că, dacă Browner ar fi dorit să-i trimită un pachet lui Miss Sarah, fără îndoială ar fi făcut-o pe vechea adresă. Din acel moment, problema s-a conturat clar. Aflasem de existența acestui steward, un om impulsiv, foarte pasional, îți amintești că a renunțat la un post care părea mai avantajos ca să fie aproape de soția lui, un bărbat care, din când în când, avea crize alcoolice. Aveam motive să cred că soția sa fusese ucisă de un bărbat, probabil un marinar. Firește, ca motiv al crimei s-a conturat imediat gelozia. Dar de ce să fie dovezile acestei fapte expediate lui Miss Sarah Cushing?

Poate pentru că în timpul şederii ei în Liverpool a avut un rol în declanşarea evenimentelor care au dus la tragedie. Observă că această linie are cursa prin Belfast, Dublin şi Waterford, aşa că, presupunând că Browner a comis crima şi s-a îmbarcat imediat pe vapor, pe „May Day", Belfast a fost primul loc de unde a putut expedia îngrozitorul pachet. În această etapă era evident posibilă o a doua soluție şi, deşi mi se părea destul de improbabilă, eram hotărât s-o clarific înainte să merg mai departe. Un îndrăgostit nefericit putea să-i fi omorât pe domnul şi doamna Browner, iar urechea de bărbat putea fi a soțului. Erau multe obiecții puternice împotriva acestei teorii, dar totul putea fi luat în calcul. Prin urmare, am trimis o telegramă prietenului meu Algar, polițist în Liverpool, şi l-am rugat să afle dacă doamna Browner era acasă, iar domnul Browner plecase cu „May Day". Apoi am mers la Wallington s-o vizităm pe Miss Sarah. Am fost curios în primul rând să văd dacă urechea ei păstrează caracteristicile familiei. Şi apoi, desigur, ea ne putea da informații foarte importante, dar nu țineam morțiş să le obțin. Auzise fără îndoială toată povestea cu o zi în urmă, din moment ce tot Croydonul vuia şi ea era singura în măsură să înțeleagă cui îi era destinat pachetul. Dacă ar fi vrut să ajute justiția, probabil ar fi luat deja legătura cu poliția. Totuşi, în mod evident, era de datoria noastră s-o vedem, aşa că ne-am dus. Am aflat că vestea sosirii pachetului, fiindcă boala ei coincidea cu acel moment, fusese destul de şocantă încât să-i declanşeze un atac cerebral. Era mai clar ca oricând că ea înțelesese întreaga semnificație, însă la fel de clar era că trebuia să

aşteptăm ceva vreme până să ne poată ajuta în vreun fel. Totuşi, nici nu aveam nevoie de ajutorul ei. Răspunsurile ne aşteptau la secţia de poliţie, acolo unde îi indicasem lui Algar să le trimită. Nimic mai clar. Casa doamnei Browner era închisă de trei zile, iar vecinii erau de părere că plecase în sud să-şi vadă rudele. Oficerii portuari confirmaseră că Browner plecase cu „May Day" şi am calculat că va ajunge pe Tamisa mâine seară. Când va ajunge, va fi întâmpinat de limitatul, dar încăpăţânatul Lestrade şi n-am nicio îndoială că vom fi ţinuţi la curent cu toate detaliile.

Aşteptările lui Sherlock Holmes n-au fost înşelate. După două zile a primit un plic voluminos ce conţinea un bileţel de la detectiv şi un document dactilografiat constând în mai multe pagini de format mare.

Holmes mi-a aruncat o privire:

— Lestrade l-a prins. Poate te interesează să auzi ce zice.

Dragul meu Holmes,

Conform planului pe care-l construisem ca să testăm teoriile noastre (acest „noastre" e destul de amuzant, nu crezi Watson?!), *am mers la docurile Albert, ieri după-amiază, la 6, şi m-am urcat la bordul S.S. „May Day", care aparţine Steam Packet Company din Liverpool, Dublin şi Londra. Cercetând, am aflat că la bord se afla un steward cu numele James Browner, iar acesta se comportase în timpul călătoriei într-un mod atât de neobişnuit, încât căpitanul se văzuse nevoit să-i întrerupă serviciul. Coborând în cuşeta lui, l-am găsit stând pe banchetă cu capul în mâini, legănându-se încoace şi-ncolo. Era un tip masiv, puternic, bine bărbierit şi foarte oacheş... cam ca Aldrige, cel care ne-a ajutat în cazul cu aşa-zisa spălătorie. Când a auzit de ce venisem, a sărit în sus, iar eu dusesem fluierul la buze să chem câţiva poliţişti de la Poliţia fluvială, care erau în apropiere, dar el părea lipsit de vlagă şi a întins liniştit mâinile acceptând cătuşele. L-am adus în celulă, cu cufăr cu tot, fiindcă ne-am gândit c-ar putea conţine ceva compromiţător, dar în afară de un cuţit ascuţit, cum au toţi marinarii, n-am găsit nimic care să merite osteneala. Totuşi, nu cred că avem nevoie de alte dovezi deoarece, când a*

fost adus la secţie, în faţa inspectorului, a cerut permisiunea să dea o declaraţie care, fireşte, a fost stenodactilografiată de ofiţerul nostru întocmai după spusele lui. S-au făcut trei copii şi anexez una. Problema se dovedeşte, după cum desigur anticipasem, una foarte simplă, dar îţi rămân îndatorat că m-ai ajutat la investigaţie. Cele mai bune urări,

Al dumitale sincer,
G. Lestrade

—Hmm! Investigaţia a fost într-adevăr simplă, a remarcat Holmes, dar nu cred că astfel se prezentau lucrurile când ne-a chemat prima dată. Totuşi, hai să vedem ce are de spus Jim Browner ca să se apere. Iată declaraţia, aşa cum a fost făcută în faţa inspectorului Montgomery, la Secţia de poliţie Shadwell, şi are avantajul că e luată *ad-litteram*.

Dacă am ceva de spus? Da, am multe de spus. Trebuie să-mi iau povara asta de pe suflet. Puteţi să mă spânzuraţi sau puteţi să-mi daţi pace. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie ce faceţi. Vă spun că n-am pus geană pe geană de când am făcut-o şi nu cred c-o să mai dorm până nu închid ochii de tot. Câteodată văd faţa lui, dar mai des pe-a ei. Tot timpul îi am în faţa ochilor. El se încruntă, cu faţa posomorâtă, dar ea are un fel de surpriză pe faţă. Ah, mieluşelul meu, sigur c-a fost surprinsă să-şi vadă moartea în ochii care rar au privit-o fără dragoste.

Dar a fost vina lui Sarah şi să dea Domnu' să cadă pe ea blestemul unui om nenorocit şi să-i putrezească sângele în vine! Nu că vreau să mă dezvinovăţesc. Ştiu că m-am apucat iar de băut, ca un porc ce sunt. Dar ea m-ar fi iertat, ea ar fi stat aproape de mine, ca frânghia de catarg, dacă femeia aia nu ne-ar fi intrat pe uşă ca o piază-rea. Fiindcă Sarah Cushing mă iubea... asta-i cheia afacerii... m-a iubit până când dragostea i s-a schimbat în ură otrăvită când şi-a dat seama că tot corpul şi sufletul ei nu mă interesau nici cât urma lăsată de piciorul nevestei.

Erau trei surori. Cea mai mare era doar o femeie cumsecade, a doua, un drac, şi a treia, un înger. Sarah avea treizeci

şi trei de ani şi Mary avea douăzeci şi nouă când m-am însurat cu ea. Eram grozav de fericiţi când ne-am făcut gospodăria împreună şi nu găseai în Liverpool o femeie mai bună ca Mary a mea. Pe urmă am invitat-o pe Sarah pentru o săptămână, săptămâna s-a făcut o lună, lucrurile au continuat şi ea a ajuns de-a casei.

Mă lăsasem de băutură pe-atunci, puneam ceva bani deoparte şi totul mergea ca pe roate. Doamne, cine ar fi crezut că vom ajunge la asta? Cine ar fi visat? Veneam foarte des acasă la sfârşit de săptămână şi câteodată veneam când se încărca marfă pe vas. Se-ntâmpla să stau şi o săptămână întreagă, aşa c-am văzut-o bine pe cumnată-mea, Sarah. Era o femeie înaltă, frumoasă, oacheşă şi iute la mânie, îşi ţinea capul sus cu mândrie şi ochii îi sclipeau ca de cremene. Dar când micuţa mea Mary era acolo, jur că nu mă gândeam niciodată la ea, aşa să mă miluiască Dumnezeu! Mi se părea câteodată că-i plăcea să fie singură cu mine sau să mă ademenească să mă plimb cu ea, dar nu m-am gândit vreodată la ceva necurat. Dar într-o seară mi s-au deschis ochii. Am venit de pe vas, nevastă-mea nu era acasă, însă Sarah era. Am întrebat: „Unde-i Mary?", „Oh, s-a dus să plătească nişte facturi". Eram neliniştit şi mă plimbam de colo-colo prin cameră. Ea a spus: „Nu poţi să fii fericit cinci minute fără Mary, Jim? Nu-i prea măgulitor pentru mine că nici măcar un timp aşa de scurt nu te mulţumeşti cu compania mea". „Ba da, fetiţo!", i-am spus întinzând mâna spre ea cu blândeţe, dar într-o clipă ea mi-a apucat-o în mâinile care-i ardeau de parcă ar fi avut febră. I-am privit ochii şi am citit totul acolo. Nu era nevoie să vorbim nici ea, nici eu. M-am încruntat şi mi-am retras mâna. Ea a stat puţin în tăcere, apoi a întins mâna şi m-a bătut pe umăr. Mi-a spus: „Jim cel statornic!" cu un fel de râs batjocoritor şi a ieşit în fugă din cameră.

Ei, din clipa aceea, Sarah m-a urât din toată inima, din tot sufletul, şi e o femeie care ştie să urască. Am fost un prost s-o las să stea mai departe cu noi, complet prost, dar nu i-am spus lui Mary niciun cuvânt, fiindcă ştiam c-o voi mâhni. Lucrurile au mers ca şi înainte, dar după o vreme am început să-mi dau seama că Mary însăşi se schimbase puţin. Ea

avusese totdeauna aşa de multă încredere, fusese aşa inocentă, dar devenise ciudată, bănuitoare, voia să ştie unde am fost şi ce-am făcut, de la cine primeam scrisori, ce aveam în buzunare şi alte o mie de asemenea nebunii. Devenea din ce în ce mai ciudată şi mai iritată, ne certam într-una din nimicuri. Eram destul de nedumerit de toate astea. Sarah mă evita, dar ea şi Mary erau inseparabile. Acum înţeleg cum urzea şi complota otrăvind mintea nevestei mele împotriva mea, dar atunci eram orb ca o cârtiţă şi nu înţelegeam. Pe urmă m-am apucat iar de băutură, dar cred că n-aş fi făcut-o dacă Mary ar fi fost aceeaşi de totdeauna. Avea motive să fie dezgustată de mine, iar distanţa dintre noi creştea mereu. Şi pe urmă s-a ivit Alec Fairbairn ăsta şi lucrurile s-au înrăutăţit de-o mie de ori.

De fapt, la început a venit s-o vadă pe Sarah, apoi, adeseori, venea să ne vadă pe noi, fiindcă era un bărbat plăcut şi-şi făcea prieteni oriunde se ducea. Era un tip îndrăzneţ, fudul, elegant şi cu părul ondulat, văzuse jumătate din lume şi putea să povestească mult şi bine despre asta. Era un tovarăş plăcut, nu pot să zic nu, foarte politicos pentru un marinar, probabil fusese o vreme când avusese un rang mai înalt. O lună întreagă mi-a intrat în casă şi niciodată nu mi-a trecut prin minte ce rău mi-ar putea face cu felul lui de-a fi, mieros şi viclean. Dar, în sfârşit, ceva m-a făcut să bănuiesc şi din ziua aceea pacea mi s-a spulberat.

A fost un lucru mărunt. Intrasem în salon pe neaşteptate şi păşind pragul am văzut o strălucire de încântare pe faţa nevestei. Dar când a văzut cine e, lumina s-a stins, iar ea şi-a întors faţa cu o expresie dezamăgită. Atât mi-a fost de-ajuns. Doar paşii lui Alec Fairbairn putea să-i confunde cu ai mei. Dacă l-aş fi văzut atunci, l-aş fi omorât, fiindcă sunt ca un nebun când îmi pierd cumpătul. Mary a văzut în ochii mei gânduri drăceşti, a alergat şi m-a apucat de mânecă spunând: „Nu, Jim, nu!". Am întrebat „Unde-i Sarah?". Ea mi-a răspuns: „În bucătărie". M-am dus acolo şi i-am spus: „Sarah, bărbatul ăsta, Fairbairn, să nu-mi mai treacă pragul vreodată". „De ce nu?" „Fiindcă aşa poruncesc eu!" Ea a zis: „Oh, dacă prietenii mei nu sunt destul de buni pentru casa asta, atunci nici eu nu sunt destul de bună". „Poţi să faci ce vrei,

dar dacă Fairbairn îşi mai arată faţa pe-aici, o să-ţi trimit o ureche de-a lui ca amintire." Probabil expresia de pe faţa mea a îngrozit-o, fiindcă n-a spus niciun cuvânt şi-n aceeaşi seară a plecat din casa mea.

Ei, nu ştiu dacă a fost, pur şi simplu, răutate din partea acestei femei sau dacă a crezut că mă va întoarce împotriva nevestei dacă o încurajează să calce strâmb. Oricum, a luat o casă două străzi mai sus şi închiria camere marinarilor. Fairbairn stătea acolo, iar Mary putea să se ducă să ia ceaiul cu sora ei şi cu el. Nu ştiu cât de des se ducea, dar într-o zi am urmărit-o, iar când am intrat pe uşă ca o furtună, Fairbairn a fugit sărind zidul grădinii, ca un ticălos laş ce era. I-am jurat nevestei mele c-o omor dac-o mai găsesc vreodată în compania lui şi am luat-o înapoi acasă, în timp ce plângea şi tremura, albă la faţă ca hârtia. Între noi nu mai era nicio urmă de dragoste. Am văzut că mă ura şi se temea de mine, iar când gândul ăsta m-a împins spre băutură, a început să mă şi disprețuiască. Ei, Sarah şi-a dat seama că nu-şi poate câştiga traiul în Liverpool, aşa că s-a întors, după câte am înţeles, să locuiască la sora ei în Croydon, iar lucrurile acasă au continuat cam la fel ca înainte. Pe urmă a venit săptămâna asta, aducând doar disperare şi nenorociri.

Uite cum s-a întâmplat. Fusesem în cursă pe „May Day" şapte zile, dar un butoi scăpase de la locul lui şi mare parte din veselă se spărsese, aşa c-a trebuit să ne-ntoarcem în port pentru douăsprezece ore. Am părăsit vasul şi-am venit acasă gândindu-mă ce surpriză va fi pentru nevastă-mea şi cu speranţa că poate se va bucura să mă vadă aşa de curând. Astea-mi erau gândurile în timp ce intram pe strada mea şi în acel moment o birjă a trecut pe lângă mine şi iat-o, era ea stând alături de Fairbairn, vorbind şi râzând fără să se gândească la mine, care-i priveam de pe trotuar.

Vă spun, vă dau cuvântul meu pentru asta, din acel moment n-am mai fost stăpân pe mine, şi când privesc înapoi, în trecut, totul e ca un vis neclar. Băusem mult în ultima vreme şi asta împreună cu ce-am văzut mi-au luat minţile. Acum vibrează ceva în capul meu, bate ca un ciocan de docher, dar în dimineaţa aceea mi se părea că am tot vuietul şi vârtejul

Niagarei în urechi. Am luat-o la goană alergând după birjă. Aveam un baston greu de stejar în mână şi vă spun că vedeam roşu de furie, dar, în timp ce alergam, cu viclenie, nu m-am apropiat prea mult, ca să nu fiu văzut de ei. Curând au oprit la gară. Era lume multă la casa de bilete, aşa că m-am apropiat destul de mult, fără ca ei să mă vadă. Au luat bilete pentru New Brighton. Am făcut la fel şi m-am urcat cu trei vagoane mai în spate. Când am ajuns acolo, ei s-au plimbat la Parade şi eu i-am urmărit la nicio sută de iarzi în urmă. În sfârşit, i-am văzut închiriind o barcă şi începând să vâslească, fiindcă era o zi foarte caldă şi fără îndoială credeau că pe apă va fi mai răcoare.

Era ca şi cum mi s-ar fi predat de bunăvoie. Era puțină ceață şi nu puteai vedea mai departe de câteva sute de iarzi. Am închiriat şi eu o barcă şi am tras la vâsle după ei. Vedeam barca lor ca pe o pată neagră, dar mergeau aproape la fel de repede ca mine şi sigur erau cam la o milă de țărm când i-am prins. Ceața era ca o perdea în jurul nostru, iar noi trei eram în mijloc.

Doamne, o să uit vreodată fețele lor când au văzut cine era în barca aceea care se apropia de-a lor? Ea a țipat. El a înjurat ca un nebun şi a vrut să-mi ardă cu o vâslă, fiindcă probabil îşi văzuse condamnarea la moarte în ochii mei. M-am ferit şi, cu bastonul, l-am lovit în cap zdrobindu-i-l ca pe-o coajă de ou. Eram ca turbat, dar poate pe ea aş fi cruțat-o dacă nu-şi arunca brațele în jurul lui plângând şi strigând „Alec!". Am lovit încă o dată şi ea a căzut lângă el. Eram ca o fiară sălbatică care dă de mirosul sângelui.

Dacă Sarah era acolo, pe legea mea, avea aceeaşi soartă. Am scos cuțitul şi... ei, asta-i! V-am spus destul. Am simțit un fel de bucurie sălbatică gândindu-mă cum se va simți Sarah când va primi semnele despre nenorocirea iscată de amestecul ei. Apoi am legat corpurile de barcă, am scos o scândură şi am stat acolo până când barca s-a scufundat. Ştiam foarte bine că proprietarul o să creadă că nu s-au putut orienta în ceață şi s-au rătăcit în larg. M-am curățat, am venit la țărm şi m-am întors pe vas fără ca nimeni să bănuiască ce se întâmplase.

În noaptea aceea am făcut pachetul pentru Sarah Cushing şi a doua zi l-am trimis de la Belfast.

Iată, acum aveți tot adevărul. Puteți să mă spânzurați, să faceți cu mine ce vreți, dar nu puteți să mă pedepsiți mai rău decât am fost deja pedepsit. Nu pot să-nchid ochii fără să văd cele două fețe care mă privesc țintă... mă privesc exact ca atunci când barca mea a ieşit din ceață. I-am omorât repede, dar ei mă omoară lent şi, dacă mai trece o noapte, o să înnebunesc sau o să mor până-n zori. Vreți să mă închideți singur într-o celulă, domnule? Vă implor să n-o faceți şi poate în ceasul de agonie veți fi tratat la fel cum mă tratați acum pe mine.

—Ce sens au toate astea, Watson?, a întrebat Holmes grav, punând hârtia deoparte. Cărui scop serveşte tot lanțul ăsta de nefericire, de violență şi de frică? Trebuie să se îndrepte spre sfârşit, altfel tot universul nostru e guvernat de întâmplare, care e incontrolabilă rațional. Dar spre care sfârşit? Iată eterna întrebare de al cărei răspuns rațiunea umană e la fel de departe ca totdeauna.

Sfârşit

„Cercul roşu“

Ei, doamnă Warren, nu văd vreun motiv special de nemulţumire şi nici nu înţeleg de ce eu, care preţuiesc timpul, m-aş amesteca în problema asta. Chiar am alte treburi de făcut.

Atâta i-a spus Sherlock Holmes întorcându-se la registrul imens în care aranja şi indexa o parte din cel mai recent material.

Dar proprietăreasa avea încăpăţânarea şi viclenia oricărei femei. Nu s-a dat bătută.

— Aţi rezolvat problema unui chiriaş de-al meu anul trecut, domnul Fairdale Hobbs.

— Ah, da, o chestiune simplă.

— Dar el nu încetează cu laudele despre amabilitatea dumneavoastră, domnule, despre felul în care aţi făcut lumină în întuneric. Când m-am trezit la rândul meu nedumerită şi rătăcind în întuneric, mi-am amintit cuvintele lui. Ştiu că aţi putea, dacă aţi vrea.

Holmes se lăsa înduplecat prin complimente şi, ca să-i fac dreptate, era sensibil la bunătate. Cele două forţe l-au făcut să pună deoparte radiera, cu un oftat resemnat, şi să-şi împingă scaunul înapoi.

— Bine, bine, doamnă Warren, atunci spune-mi despre ce e vorba. N-ai nimic împotrivă dacă fumez, nu-i aşa? Mulţumesc, Watson... chibriturile! Înţeleg că eşti neliniştită pentru că noul dumitale chiriaş stă în camera lui şi nu-l vezi. Păi, zău,

doamnă Warren, dacă eu ți-aș fi chiriaș, nu m-ai vedea săptămâni întregi!

— Cu siguranță, domnule, dar e ceva diferit. Mă înspăimântă, domnule Holmes. Nu mai dorm de frică. Îi aud pașii rapizi mergând de colo-colo de dimineața devreme până noaptea târziu și totuși niciodată nu-l zăresc măcar... e mai mult decât pot îndura. Și soțul meu e la fel de neliniștit ca și mine, dar el e la muncă toată ziua, pe când eu n-am o clipă de liniște. De ce se ascunde? Numai eu și fata suntem singure în casă cu el și nu mai pot suporta.

Holmes s-a aplecat în față punându-și degetele fine, lungi, pe umărul femeii.

Când voia, avea o putere aproape hipnotică de a te calma. Privirea speriată din ochii ei a dispărut treptat, iar trăsăturile crispate i s-au relaxat, pe față apărându-i expresia obișnuită. S-a așezat pe scaunul indicat de el.

— Dacă preiau cazul, trebuie să înțeleg fiecare detaliu, i-a spus Holmes. Nu te grăbi, gândește-te! Lucrul cel mai mărunt poate fi esențial. Spui că omul a venit acum zece zile și a plătit casa și masa pe două săptămâni?

— M-a întrebat prețul și eu am cerut cincizeci de șilingi pe săptămână. E vorba de un salon și de un dormitor, totul complet la etajul superior.

— Și?

— El a spus: „Îți plătesc cinci lire pe săptămână dacă pot locui în condițiile stabilite de mine". Sunt o femeie sărmană, domnule, soțul meu câștigă puțin și banii însemnau mult pentru mine. A scos o bancnotă de zece lire și mi-a dat-o pe loc. „O să primești aceeași sumă la fiecare două săptămâni timp îndelungat dacă respecți condițiile", mi-a zis el. „Dacă nu, nu mai vreau să am de-a face cu dumneata".

— Care au fost condițiile?

— Păi, domnule, voia să aibă cheia de la casă. Asta era normal. Chiriașii o cer des. În plus, trebuia lăsat complet în pace și să nu fie deranjat niciodată, sub niciun pretext.

— Sigur, nu-i nimic neobișnuit în asta.

— Nu, la început, domnule. Dar acum totul e de neconceput. E acolo de zece zile și nici eu, nici domnul Warren, nici fata

nu l-am văzut măcar o dată. Îl auzim cum se plimbă încoace şi-ncolo, în sus şi-n jos, noaptea, dimineaţa şi la amiază, dar cu excepţia acelei prime nopţi n-a mai ieşit din casă.

— Oh, dar a ieşit în prima noapte, nu-i aşa?

— Da, domnule, şi s-a întors foarte târziu, când toţi eram în pat. Mi-a spus după ce mi-a plătit că aşa va face şi mi-a cerut să nu trag zăvorul. L-am auzit urcând scările după miezul nopţii.

— Dar mesele?

— Mi-a dat instrucţiuni speciale ca totdeauna când sună să-i las mâncarea pe scaun, lângă uşă. Apoi sună când termină şi eu iau tava de pe acelaşi scaun. Dacă mai vrea ceva, scrie de tipar pe o bucată de hârtie pe care o pune acolo.

— De tipar?

— Da, domnule, scrie cu litere de tipar, cu creionul. Doar cuvântul, nimic altceva. Uitaţi un bilet pe care l-am adus să vi-l arăt: „Săpun". Şi altul „Chibrituri". Sau cel din dimineaţa asta „Ziarul de dimineaţă". Îi las în fiecare dimineaţă ziarul odată cu micul dejun.

— Vai de mine, Watson, a exclamat Holmes uitându-se ţintă, cu mare curiozitate, la peticele de hârtie pe care i le dăduse proprietăreasa. Înţeleg dorinţa de intimitate, dar de ce scrie de tipar? Să scrii de tipar e ceva mai greu. De ce nu scrie normal? Ce sugestie mi-ai da, Watson?

— Că vrea să-şi ascundă scrisul.

— Dar de ce? De ce-l poate interesa că proprietăreasa are o mostră din scrisul lui? Totuşi, s-ar putea să ai dreptate. Şi pe urmă, de ce scrie mesaje aşa de scurte?

— Nu-mi pot imagina!

— Deschide un teren fertil imaginaţiei. Cuvintele sunt scrise cu un creion cu vârf gros, cu tentă violet, un model destul de obişnuit. Observă că hârtia a fost ruptă aici la margine după scriere, aşa că S-ul din „Săpun" nu e complet. Asta sugerează ceva, Watson, nu-i aşa?

— Prudenţă?

— Exact. Evident, era aici o urmă, o amprentă de la degetul mare, ceva care ar fi dat un indiciu asupra identităţii persoanei. Şi acum, doamnă Warren, zici că bărbatul este de

statură mijlocie, negricios şi poartă barbă. Cam ce vârstă ar putea avea?

— Tinerel, domnule... nu mai mult de treizeci de ani.

— Şi nu-mi mai poţi spune nimic altceva?

— Vorbeşte engleza bine, domnule, şi totuşi după accent pare străin.

— Era bine îmbrăcat?

— Foarte bine îmbrăcat, domnule... un adevărat gentleman. Haine închise la culoare, nimic de remarcat.

— N-a dat niciun nume?

— Nu, domnule.

— Şi n-a primit scrisori sau vizite?

— Nimic.

— Dar cu siguranţă dumneata sau fata intraţi în camera lui dimineaţa.

— Nu, domnule, se gospodăreşte absolut singur.

— Extraordinar! Da, asta-i într-adevăr remarcabil. Ce bagaj avea?

— A adus cu el o geantă mare maro, nimic altceva.

— Mda, se pare că nu prea avem multe informaţii care să ne ajute. Spui că din camera aceea n-a ieşit absolut nimic?

Proprietăreasa a scos din geantă un plic şi a lăsat să cadă din el două chibrituri arse şi un capăt de ţigară.

— Erau pe tava lui în dimineaţa asta. Le-am adus fiindcă am aflat că puteţi trage concluzii importante chiar din lucruri mărunte.

Holmes a ridicat din umeri.

— N-am ce să aflu de-aici. Bineînţeles, chibriturile au fost folosite ca să aprindă ţigările. Asta e evident după cât de scurtă e partea arsă. La aprinderea unei pipe sau a unui trabuc se consumă jumătate de chibrit. Dar, ia te uită! Chiştocul asta de ţigară e cu adevărat remarcabil. Zici că bărbatul are barbă şi mustaţă?

— Da, domnule.

— Nu înţeleg. Aş fi zis că doar un bărbat fără barbă ar fi putut să fumeze ţigara asta. Zău, Watson, chiar şi micuţa ta mustaţă ar fi fost pârlită.

— Un portţigaret?, am sugerat eu.

— Nu, nu, capătul este mai închis. Poate sunt doi oameni în camerele dumitale, doamnă Warren?

— Nu, domnule. Mănâncă aşa de puţin, încât adesea mă întreb cum de supravieţuieşte.

— Ei, cred că trebuie să aşteptăm să adunăm ceva mai mult material. La urma urmei, nu ai de ce să te plângi. Ţi-ai primit chiria şi nu e vorba despre un chiriaş scandalagiu chiar dacă e, cu siguranţă, unul neobişnuit. Te plăteşte bine şi dacă doreşte să stea ascuns, nu e treaba noastră. Nu avem nicio scuză ca să-i tulburăm intimitatea până nu ne dă motive să credem că e vinovat de ceva. Am preluat cazul şi voi fi cu ochii în patru. Vino să-mi spui dacă se întâmplă ceva nou şi contează pe ajutorul meu dacă e nevoie.

După ce proprietăreasa a plecat, Holmes mi-a spus:

— Cazul acesta are cu siguranţă câteva aspecte interesante. S-ar putea, desigur, să fie banal, să fie vorba despre un excentric, sau s-ar putea la fel de bine să fie mai profund decât pare la prima vedere. Primul lucru izbitor e posibilitatea ca persoana aflată acum în casă să fie complet diferită de cea care a închiriat.

— De ce crezi asta?

— Păi, în afară de mucul de ţigară, nu ţi se pare interesant că singura dată când chiriaşul a ieşit din casă a fost imediat după ce-a închiriat camerele? S-a întors, sau altcineva a venit, când toţi martorii nu-i mai stăteau în cale. Nu avem nicio dovadă că persoana care s-a întors este cea care a plecat. Şi apoi, omul care a închiriat camerele vorbea engleza bine. Celălalt, pe de altă parte, scrie „CHIBRIT“ când ar fi trebuit să scrie „CHIBRITURI“. Îmi imaginez că a luat cuvântul dintr-un dicţionar, unde se dă singularul, nu şi pluralul. Stilul laconic poate fi încercarea de a ascunde faptul că nu ştie engleza. Da, Watson, avem motive serioase să bănuim că a existat o substituire de persoane.

— Dar cu ce scop?

— Ah! Aici e buba. Există un fir destul de evident.

A luat registrul cel mare, în care lipea zilnic extrase din rubrica de anunţuri luate din diferite ziare londoneze, şi a început să-i întoarcă paginile.

— Vai, ce cor de gemete, plânsete şi behăituri! Ce adunătură de întâmplări neobişnuite! Dar e cu siguranţă cel mai util teren de vânătoare pentru cineva care vrea să studieze ce iese din comun! Această persoană este singură şi nu poate fi abordată prin scrisori fără să se încalce acel secret absolut care trebuie păstrat. Cum pot veştile sau mesajele să ajungă la ea din afară? Evident, printr-un anunţ în ziar. Nu pare să existe altă cale şi din fericire trebuie să ne preocupe un singur ziar. Iată extrasele din ultimele două săptămâni din „Daily Gazette". Doamnă cu un şarpe boa imens la Prince's Skating Club – peste asta putem să trecem. Cu siguranţă, Jimmy nu-i va frânge inima mamei – şi asta mi se pare irelevant. Doamna care a leşinat în autobuzul spre Brighton nu mă interesează. Inima mea plânge de dor în fiecare zi. Aiureli, Watson, numai şi numai aiureli! Ah, asta e puţin mai potrivită. Ascultă! Ai răbdare. Vom găsi o cale sigură de comunicare. Între timp, urmăreşte rubrica asta. G. Asta a fost la două zile după ce a sosit chiriaşul doamnei Warren. Sună plauzibil, nu-i aşa?! Persoana misterioasă înţelege engleza chiar dacă nu ştie s-o scrie. Hai să vedem dacă găsim iar urma. Da, uite aici, trei zile mai târziu: Fac aranjamente bune. Răbdare şi prudenţă. Norii vor trece. G. Nimic în săptămâna următoare. Apoi urmează ceva mult mai clar. Drumul se deschide. Dacă mi se iveşte ocazia, semnalizez mesajul, aminteşte-ţi codul stabilit – unu A, doi B şi aşa mai departe. Vei avea veşti în curând. G Asta a fost în ziarul de ieri, iar în cel de astăzi nu e nimic. Totul i se potriveşte foarte bine chiriaşului doamnei Warren. Dacă aşteptăm puţin, Watson, nu mă îndoiesc că vom înţelege mai bine toată povestea.

Aşa a şi fost, fiindcă de dimineaţă l-am găsit pe prietenul meu stând pe carpeta din faţa căminului cu spatele spre foc şi un zâmbet satisfăcut pe faţă.

— Cum îţi sună asta, Watson?, a strigat el luând ziarul de pe masă. Casă roşie înaltă, cu decoraţiuni de piatră albă. Etajul trei. A doua fereastră pe stânga. După asfinţit. G. Asta-i destul de clar. Cred că după micul dejun trebuie să pornim într-o mică recunoaştere a cartierului doamnei Warren. Ah, doamnă Warren, ce veşti ne aduci în dimineaţa asta?

Clienta noastră se năpustise în cameră plină de-o energie care anunța evenimente noi în viitorul apropiat.

— E de competența poliției, domnule Holmes!, a strigat ea. Nu mai suport nicio clipă! Să-şi facă bagajele şi să plece! M-aş fi dus direct sus să-i spun, dar am crezut că e corect să cer întâi părerea dumitale. Dar sunt la capătul răbdării şi dacă e vorba să-l maltrateze pe bărbatul meu...

— Să-l maltrateze pe domnul Warren?

— Să-l pună în pericol, oricum.

— Dar cine l-a pus în pericol?

— Ah, asta-i ce vreau să ştiu! S-a întâmplat de dimineață, domnule. Domnul Warren e pontator la „Morton & Waylight", în Tottenham Court Road. Trebuie să plece de-acasă înainte de şapte. Ei, în dimineața asta nu făcuse nici zece paşi pe drum când doi oameni au venit din spate, i-au aruncat pe cap o haină şi l-au împins într-o birjă care aştepta după colț. Au mers o oră, apoi au deschis uşa şi l-au împins afară. S-a trezit acolo în mijlocul drumului şi era aşa de tulburat, încât nu ştie încotro a luat-o birja. Când şi-a revenit, şi-a dat seama că e în Hampstead Heath, aşa că a luat un autobuz spre casă, iar acum zace întins pe sofa, în timp ce eu am venit direct aici să vă spun ce s-a întâmplat.

— Foarte interesant, a spus Holmes. A observat înfățişarea acestor oameni, i-a auzit vorbind?

— Nu, e pur şi simplu năucit. Ştie doar că a fost luat ca prin farmec şi abandonat tot aşa. Erau cel puțin doi oameni înăuntru, poate trei.

— Şi crezi că atacul are legătură cu chiriaşul dumitale?

— Păi, locuim aici de cincisprezece ani şi nu s-a mai întâmplat ceva asemănător. M-am săturat de el. Banii nu înseamnă totul pe lume. O să-l dau afară din casă înainte să se termine ziua.

— Aşteaptă puțin, doamnă Warren. Nu te pripi! Încep să cred că problema asta s-ar putea să fie mult mai importantă decât pare la prima vedere. Acum e clar că pe chiriaşul dumitale îl pândeşte un pericol. E la fel de clar că duşmanii lui, care-l aşteptau aproape de uşa dumitale, l-au confundat cu bărbatul dumitale din cauza luminii slabe şi a ceții. Când

au descoperit greşeala, i-au dat drumul. Putem doar să ne închipuim ce-ar fi făcut dacă n-ar fi greşit.

— Păi, ce să fac, domnule Holmes?

— Tare-aş vrea să-l văd pe chiriaşul ăsta al dumitale, doamnă Warren.

— Nu văd cum poţi face asta dacă nu forţezi uşa. Totdeauna îl aud cum o descuie când eu cobor scările după ce am lăsat tava.

— Trebuie să ia tava înăuntru. Sunt sigur că ne putem ascunde ca să-l vedem în timpul ăsta.

Proprietăreasa s-a gândit o clipă.

— Da, domnule, e o debara vizavi. Aş putea pune o oglindă şi dacă dumneata te-ai ascunde după uşă...

— Excelent!, a strigat Holmes. La ce oră ia prânzul?

— Pe la unu, domnule.

— Bine, doctorul Watson şi cu mine vom veni la dumneata atunci. Pentru moment, doamnă Warren, la revedere!

La douăsprezece şi jumătate urcam treptele casei doamnei Warren, o clădire înaltă, de cărămidă galbenă, aflată pe strada Great Orme, o arteră principală îngustă, la nord-est de Muzeul Britanic. Fiind plasată pe colţul străzii, ea oferă panoramă asupra străzii Howe, plină de case pretenţioase placate cu marmură. Chicotind, Holmes mi-a arătat una dintre ele, un ansamblu rezidenţial care avea o asemenea alură, încât nu putea scapă neobservat.

— Uite, Watson! Casa roşie înaltă cu decoraţiuni de piatră albă. De aici se va da semnalul. Ştim locul şi cunoaştem codul, aşa că sarcina noastră ar trebui să fie simplă. În fereastră e un anunţ cu „De închiriat". Evident, e un apartament liber la care complicele are acces. Ei, doamnă Warren, ce facem acum?

— Am pregătit totul pentru dumneavoastră. Vă rog, veniţi amândoi sus, lăsaţi-vă ghetele pe palierul de jos, iar eu o să vă duc înăuntru.

Ne aranjase o ascunzătoare excelentă. Oglinda era pusă în aşa fel încât, dacă stăteam în întuneric, puteam vedea foarte bine uşa de vizavi. De-abia ne aşezasem în ascunzătoare, iar doamna Warren plecase, când un clinchet îndepărtat ne-a dat de veste că misteriosul nostru musafir sunase. Imediat,

doamna a sosit cu tava, a pus-o pe un scaun lângă uşa închisă şi apoi a plecat călcând apăsat. Ne-am ghemuit amândoi în spatele uşii, cu ochii aţintiţi asupra oglinzii. Brusc, pe măsură ce zgomotul paşilor proprietăresei se stingea, s-a auzit scârţâitul unei chei în broască, clanţa s-a rotit şi două mâini subţiri au ieşit rapid să ridice tava de pe scaun. O clipă mai târziu au aşezat-o la loc în grabă şi am zărit în treacăt o faţă oacheşă, frumoasă şi îngrozită privind speriată la uşa întredeschisă a debaralei. Apoi uşa s-a trântit, cheia s-a rotit în broască şi s-a lăsat tăcerea. Holmes m-a tras de mânecă şi ne-am furişat împreună în jos pe scări.

Proprietăreasa ne aştepta.

— Voi reveni diseară, i-a spus Holmes. Cred, Watson, că putem diseca mai bine problema la noi acasă.

— Bănuiala mea, după cum ai văzut, s-a confirmat, mi s-a adresat mai târziu după ce s-a cufundat în fotohul lui. S-a făcut o substituire a chiriaşilor. Ce nu anticipasem era că vom găsi o femeie, şi nu una oarecare, Watson.

— Ne-a văzut.

— Ei, a văzut ceva care a alarmat-o. Asta-i sigur. Desfăşurarea generală a evenimentelor e destul de clară, nu-i aşa? Un cuplu caută la Londra refugiu în faţa unui pericol teribil şi iminent. Văzând câte precauţii şi-au luat, putem înţelege cât de mare e pericolul. Bărbatul, care are o misiune de îndeplinit, doreşte s-o lase pe femeie în perfectă siguranţă în acest timp. Nu e o problemă uşoară, dar el a rezolvat-o într-un mod original şi atât de eficient, încât nici măcar doamna care îi aduce mâncarea nu ştie de prezenţa femeii. Mesajele scrise cu majuscule, acum devine evident, aveau scopul de a împiedica descoperirea sexului ei după scris. Bărbatul nu poate veni la ea fără să le arate duşmanilor drumul. Fiindcă nu poate comunica direct cu ea, a recurs la rubrica de anunţuri din ziar. Până aici totul este clar.

— Dar ce stă la rădăcina lucrurilor?

— Ah, da, vechiul Watson, extrem de practic, ca totdeauna! Ce stă la rădăcina lucrurilor? Ceea ce părea un capriciu al doamnei Warren capătă proporţii şi îmbracă un aspect mai sumbru pe măsură ce avansăm. Putem spune atât: nu e o

aventură amoroasă obişnuită. Ai văzut faţa femeii când s-a crezut în pericol. Am aflat şi despre atacul împotriva proprietarului, dar care, fără îndoială, îl avea drept ţintă pe chiriaş. Aceste lucruri şi disperarea de a păstra secretul fac dovada că e o problemă de viaţă şi de moarte. Atacul împotriva domnului Warren arată că duşmanii, oricine ar fi ei, nu ştiu despre faptul că femeia s-a mutat în locul bărbatului. Totul e foarte curios şi complex, Watson.

— De ce-ai merge mai departe cu cercetările? Ce e de câştigat de-aici?

— Chiar, ce?! E artă de dragul artei, Watson. Cred că atunci când erai doctor ţi s-a întâmplat să îngrijeşti bolnavi fără să te gândeşti la onorariu.

— Ca să mă perfecţionez, să învăţ, Holmes.

— Învăţăm tot timpul, Watson. Viaţa e o serie de lecţii, iar ultima este cea mai importantă. Acesta e un caz instructiv. Nu voi câştiga din el nici bani, nici credit şi totuşi vreau să-l rezolv. La asfinţit vom avansa cu o treaptă în investigaţia noastră.

Când ne-am întors la locuinţa doamnei Warren, semiîntunericul unei seri de iarnă londoneze se lăsase ca o cortină cenuşie, de o culoare inertă, monotonă, întreruptă doar de galbenul ţipător al ferestrelor şi de haloul neclar al lămpilor cu gaz. Stăteam în întunericul salonului de la pensiune privind atenţi în jur când încă o lumină slabă a licărit sus, în ceaţă.

— Se mişcă cineva în camera aceea, a şoptit Holmes întinzându-şi faţa osoasă şi energică spre cadrul ferestrei. Da, îi pot vedea umbra. Uite-l iar! Are o lumânare în mână. Acum se uită peste drum. Vrea să fie sigur că ea e la pândă. Acum începe să semnalizeze. Notează şi tu mesajul, Watson, ca să ne verificăm reciproc. Un pâlpâit — ăsta-i cu siguranţă A. Şi acum, de câte ori a semnalizat? De douăzeci. Asta ar însemna T. AT... E destul de clar. Încă un T. Cu siguranţă, acesta-i începutul cuvântului al doilea. Deci, să vedem... TENTA. S-a oprit. Asta să fie tot, Watson? ATTENTA — n-are niciun sens. Nici dacă-l despărţi în trei nu-i mai bine AT, TEN, TA, decât dacă T şi A sunt iniţialele unei persoane. Uite că începe iar! Ce-i asta? ATTE... păi, e acelaşi semnal din nou. Curios, Watson, foarte

curios. Iar a început! AT... ce naiba, îl repetă pentru a treia oară. De trei ori ATTENTA! Cât de des o să-l repete? Nu, se pare că a terminat. S-a retras de la fereastră. Ce înţelegi din asta, Watson?

— E un mesaj cifrat, Holmes.

Tovarăşul meu a chicotit deodată satisfăcut.

— Şi nu-i un cifru foarte complicat, Watson. Păi, sigur, e în italiană! A-ul înseamnă că e adresat unei femei. „Ai grijă! Ai grijă! Ai grijă!“ Cum ţi se pare, Watson?

— Cred că ai nimerit.

— Fără îndoială. E un mesaj foarte urgent repetat de trei ori ca să fie accentuat. Dar ai grijă la ce? Aşteaptă puţin, vine iar la fereastră.

Am văzut din nou silueta difuză a unui om ghemuit şi mişcarea unei flăcări mici la fereastră, fiindcă omul semnaliza din nou. O făcea mai rapid decât înainte, aşa de rapid încât era greu de urmărit.

— PERICOLO... pericolo... ce-nseamnă asta, Watson? Înseamnă pericol, nu-i aşa? Da, pe legea mea, e un semnal de avertizare. Uite că începe iar! PERI.. Ah, dar ce naiba...

Lumina se stinsese brusc, cadrul ferestrei dispăruse în întuneric, iar etajul trei strângea clădirea înaltă într-un cerc negru plasat deasupra stucaturilor ei colorate. Acel ultim strigăt de avertizare fusese întrerupt brusc. Cum şi de către cine? Acelaşi gând ne-a săgetat într-o clipă pe amândoi. Holmes a ţâşnit din locul unde stătuse ghemuit lângă fereastră.

— E un lucru serios, Watson!, a strigat el. Se petrece un lucru necurat! De ce să se oprească aşa un asemenea mesaj? Ar trebui să anunţ Scotland Yard de treaba asta... şi totuşi situaţia e prea gravă ca să plecăm acum.

— Să mă duc la poliţie?

— Trebuie să clarificăm situaţia. S-ar putea să aibă o explicaţie mai nevinovată. Hai, Watson, să mergem vizavi împreună şi să vedem ce putem înţelege din asta.

În timp ce mergeam repede pe Howe Street, am aruncat o privire înapoi spre clădirea din care ieşisem. Acolo, cu un contur imprecis, la ultima fereastră, am zărit umbra unui cap, un cap de femeie care se uita intens, încordat, afară în noapte,

aşteptând cu răsuflarea tăiată reluarea mesajului întrerupt. În cadrul uşii clădirii de pe Howe Street, un bărbat cu faţa ascunsă de un fular stătea rezemat de balustradă. A tresărit când lumina a căzut pe feţele noastre şi a exclamat:

— Holmes!

— Ei, Gregson!, a răspuns tovarăşul meu dând mâna cu detectivul de la Scotland Yard. Cine se iubeşte se-ntâlneşte. Ce vânt te-aduce încoace?

— Cred că acelaşi care te aduce pe dumneata — i-a replicat Gregson. Nu-mi dau seama cum ai dat de firul ăsta.

— Erau mai multe capete, dar toate duceau spre aceeaşi sursă. Am urmărit semnalele.

— Semnalele?

— Da, de la fereastră. S-au întrerupt brusc. Am venit încoace să vedem de ce. Dar din moment ce dumneata te ocupi de afacere, n-am nimic împotrivă să te las să continui.

— Stai puţin!, s-a repezit Gregson. Recunosc în faţa dumitale, domnule Holmes, că n-am avut vreodată un caz în care să nu-ţi doresc mai mult colaborarea. E doar o ieşire din clădire, aşa că nu poate să ne scape.

— Cine e?

— Ei, ei, măcar o dată suntem mai buni ca dumneata, domnule Holmes. Trebuie să ne dai întâietate de data asta.

A lovit puternic cu vârful bastonului în pavaj şi, la acest zgomot, de pe capra unei birje aflate la capătul străzii a sărit un birjar cu biciul în mână.

— Pot să ţi-l prezint pe domnul Sherlock Holmes?, l-a întrebat detectivul pe birjar. Acesta este domnul Leverton, de la Agenţia Americană Pinkerton.

— Eroul misterului legat de grota din Long Island?, s-a mirat Holmes. Domnule, îmi face plăcere să vă cunosc.

Americanul, un tânăr liniştit, cu înfăţişare de om de afaceri, cu o faţă dură, bine ras, s-a îmbujorat la aceste laude.

— Sunt pe cale să rezolv cazul vieţii mele, domnule Holmes, a răspuns el. Dacă-l pot prinde pe Gorgiano...

— Cum? Gorgiano de la „Cercul roşu"?

— Oh, e celebru şi în Europa? Ei, noi ştim totul despre el în America. ŞTIM că are la activ cincizeci de crime şi totuşi

n-avem nicio dovadă solidă să-l arestăm. I-am luat urma de la New York şi l-am urmărit îndeaproape o săptămână în Londra, aşteptând un pretext ca o scuză să-i pun mâna în gât. Domnul Gregson şi cu mine l-am încolţit în casa aceasta mare cu o singură uşă de ieşire, n-are cum să ne scape. De când a intrat el, au ieşit trei oameni, dar pot să jur că nu era printre ei.

— Domnul Holmes vorbea despre nişte semnale, a intervenit Gregson. Cred, ca de obicei, că ştie multe lucruri pe care noi le ignorăm.

Holmes le-a explicat pe scurt şi clar situaţia aşa cum o ştiam noi. Americanul a plesnit din palme supărat.

— Ştie despre noi!, a strigat el.

— De ce crezi asta?

— Păi, asta se deduce de-aici, nu-i aşa?! Uite cum trimite mesaje unui complice şi sunt mai mulţi din banda lui în Londra. Apoi, brusc, exact când, aşa cum ne-aţi spus, semnaliza că este în primejdie, s-a întrerupt. Ce să însemne decât că sau ne văzuse de la fereastră, sau cumva şi-a dat seama cât de aproape era pericolul şi a înţeles că trebuia să acţioneze imediat dacă voia să-l evite? Dumneata ce crezi, domnule Holmes?

— Că trebuie să urcăm imediat ca să vedem cu ochii noştri.

— Dar nu avem mandat de arestare.

— Se află într-o casă nelocuită şi în împrejurări suspecte, a spus Gregson. Asta e destul pentru moment. După ce-l vom înşfăca, vom vedea dacă cei din New York ne pot ajuta să-l ţinem. Îmi voi lua răspunderea să-l arestez acum.

Detectivii noştri din poliţie s-ar putea să aibă lipsuri la capitolul inteligenţă, dar nu le lipseşte curajul. Gregson a urcat scara să-l aresteze pe acest criminal disperat, cu acelaşi aer liniştit şi oficial cu care ar fi urcat scara centrală din clădirea Scotland Yardului. Americanul încercase să treacă pe lângă el, dar Gregson îl împinsese cu hotărâre înapoi. Pericolele Londrei erau rezervate poliţiei londoneze.

Uşa apartamentului din stânga de la etajul trei era întredeschisă. Gregson a împins-o la perete. Înăuntru era întuneric

beznă şi tăcere mormântală. Am scăpărat un chibrit şi am aprins lanterna detectivului. După asta, când pâlpâirea timidă s-a schimbat într-o flacără vie, toţi am tras aer în piept surprinşi. Pe parchetul de brad din camera fără covoare se zărea o dâră proaspătă de sânge. Urmele veneau spre noi dintr-o altă cameră, a cărei uşă era închisă. Gregson a dat-o de perete şi a ridicat în faţa lui flacăra, iar noi ne-am uitat nerăbdători peste umărul lui.

În mijlocul podelei camerei goale era prăvălit corpul unui bărbat enorm, cu faţa nebărbierită, oacheşă, oribil schimonosită şi cu capul înconjurat de un oribil cerc de sânge stacojiu care mânjea până departe podeaua albă de lemn. Avea genunchii chirciţi la piept, mâinile întinse înainte cu un gest de agonie, iar din mijlocul beregatei lui negricioase şi late se ridica lama argintie a unui cuţit adânc înfipt. Deşi era uriaş, bărbatul căzuse cu siguranţă ca un bou înjunghiat sub lovitura aceea teribilă. Lângă mâna dreaptă se afla un pumnal teribil, cu două lame, cu mâner de os, iar lângă acesta, o mănuşă neagră din piele de ied.

— Pe toţi dracii, este însuşi Gorgiano cel Negru!, a exclamat detectivul american. De data asta ne-a luat-o cineva înainte.

— Uite lumânarea la fereastră, domnule Holmes, a spus Gregson. Păi, ce faci?

Holmes traversase camera, aprinsese lumânarea şi o trecea înainte şi înapoi peste ochiurile de fereastră. Apoi a scrutat întunericul, a stins lumânarea şi a aruncat-o pe podea.

— Cred că asta ne va ajuta, a răspuns el.

S-a apropiat de noi şi a rămas adâncit în gânduri în timp ce ambii detectivi examinau cadavrul. În cele din urmă a spus:

— Ziceaţi că din apartament au ieşit trei oameni în timp ce voi aşteptaţi jos? I-aţi văzut de aproape?

— Da.

— Era cumva un individ cam de treizeci de ani, cu barbă, măsliniu, de talie mijlocie?

— Da, a fost ultimul care a trecut pe lângă mine.

— Îmi închipui că-i omul pe care-l căutăm. Pot să vă dau descrierea lui şi avem o excelentă amprentă a piciorului. Asta ar trebui să fie de-ajuns.

— Nu-i prea mult, domnule Holmes, când sunt milioane de oameni în Londra.

— Probabil că nu-i. De aceea mi s-a părut cel mai bine s-o chem pe această doamnă în ajutorul nostru.

La cuvintele astea, toți ne-am întors pe călcâie.

Acolo, în cadrul uşii, stătea o femeie înaltă şi frumoasă, misterioasa chiriaşă din Bloomsbury. A înaintat încet, cu fața palidă şi cuprinsă de-o expresie de teamă, cu ochii țintă, larg deschişi, cu privirea fixată pe silueta întunecată de pe podea. A murmurat:

— L-ați omorât. Oh, Dumnezeule, l-ați omorât!

Pe urmă am văzut cum trage adânc aer în piept şi, cu un țipăt de bucurie, sare ca o ciută. A dat ocol camerei dansând şi bătând din palme, ochii negri strălucindu-i de mirare şi încântare în timp ce o mie de cuvinte de plăcere, rostite în italiană, îi zburau de pe buze. Era impresionant şi uimitor să vezi o asemenea femeie aşa de copleşită de bucurie în fața priveliştii. Deodată s-a oprit şi ne-a privit țintă cu o expresie întrebătoare:

— Dar dumneavoastră? Sunteți de la poliție, nu-i aşa? L-ați ucis pe Giuseppe Gorgiano. Am dreptate?

— Suntem de la poliție, doamnă.

S-a uitat prin cameră scrutând penumbra.

— Şi atunci unde e Gennaro? E soțul meu, Gennaro Lucca. Eu sunt Emilia Lucca şi suntem amândoi din New York. Unde e Gennaro? M-a chemat acum câteva clipe de la fereastră şi am alergat cât am putut de repede.

— Eu sunt cel care v-a chemat, a răspuns Holmes.

— Dumneata? Cum puteai să mă chemi?

— Cifrul folosit nu era greu, doamnă. Doream să fiți prezentă aici. Ştiam că trebuie doar să vă semnalizez „Vieni“ şi veți veni negreşit.

Frumoasa italiană s-a uitat îngrozită la prietenul meu.

— Nu înțeleg cum de ştiți lucrurile astea, i-a replicat. Giuseppe Gorgiano... cum a... — a făcut o pauză, apoi deodată

faţa i s-a luminat de mândrie şi încântare. Acum înţeleg! Gennaro al meu! Frumosul, minunatul meu Gennaro care m-a păzit de orice rău, el a făcut-o, a ucis monstrul chiar cu mâna lui puternică! Oh, Gennaro, cât eşti de minunat! Ce femeie poate vreodată fi vrednică de un asemenea bărbat?

— Zău, doamnă Lucca, a intervenit prozaicul detectiv Gregson punând mâna pe umărul femeii la fel de nepăsător de parcă ar fi fost un infractor din Notting Hill, încă nu mi-e foarte clar cine sau ce eşti, dar ai spus destule ca să-mi fie foarte clar că e nevoie să te luăm la Scotland Yard.

— O clipă, Gregson, a spus Holmes, îmi închipui că doamna este probabil la fel de nerăbdătoare să ne ofere informaţii cum suntem şi noi să le primim. Doamnă, înţelegeţi că soţul dumneavoastră va fi arestat şi judecat pentru moartea bărbatului găsit aici? Ceea ce declaraţi poate fi folosit ca probă. Dar în eventualitatea în care consideraţi că a acţionat din motive scuzabile şi pe care ar dori să ni le comunice, nu-i puteţi face un serviciu mai mare decât să relataţi întreaga poveste.

— Acum, când Gorgiano e mort, nu ne mai e teamă de nimic, a spus doamna. Era un monstru, un diavol şi niciun judecător din lume nu l-ar pedepsi pe soţul meu fiindcă l-a omorât.

— În cazul acesta, a spus Holmes, sugestia mea este să încuiem această uşă, să lăsăm lucrurile cum le-am găsit, să mergem împreună cu doamna la locuinţa ei şi să ne formăm o părere abia după ce vom fi ascultat ce are să ne spună.

O jumătate de oră mai târziu eram toţi patru aşezaţi în micuţul salon al signorei Lucca şi ascultam extraordinara relatare a înspăimântătoarelor evenimente la al căror sfârşit fusesem martori.

Vorbea rapid, fluent, dar într-o engleză foarte puţin obişnuită pe care, în interesul povestirii, o voi corecta.

— M-am născut la Posilippo, lângă Napoli, sunt fiica lui Augusto Barelli, care-a fost un avocat de frunte şi cândva deputatul ţinutului. Gennaro era angajatul tatălui meu şi m-am îndrăgostit de el, aşa cum ar face orice femeie. Nu avea nici bani, nici poziţie, doar frumuseţe, forţă şi tărie, aşa că tatăl meu a interzis căsătoria. Am fugit împreună, ne-am căsătorit la Bari, iar eu mi-am vândut bijuteriile ca să fac rost

de banii cu care să călătorim spre America. Asta s-a întâmplat acum patru ani şi de atunci am locuit în New York.

La început, soarta a fost foarte bună cu noi. Gennaro a făcut un serviciu unui domn italian, l-a salvat din mâinile unor ticăloşi în locul numit The Bowery şi astfel şi-a făcut un prieten puternic. Numele lui era Tito Castallote şi era un fondator al marii firme Castalotte & Zamba, principalii importatori de fructe din New York. Signor Zamba este invalid, iar noul nostru prieten Castallote este omul influent în firmă şi are mai mult de trei sute de angajaţi. L-a angajat pe soţul meu, l-a făcut şef de departament şi l-a tratat zi de zi doar cu bunăvoinţă. Signor Castalotte era burlac şi cred că-l considera pe Gennaro ca pe un fiu, iar eu şi soţul meu îl iubeam ca pe un tată. Cumpărasem şi mobilasem o căsuţă în Brooklyn şi tot viitorul nostru părea asigurat, când pe cerul nostru senin a apărut norul cel negru care avea să acopere tot.

Într-o seară când Gennaro s-a întors de la muncă, a adus cu el un conaţional. Numele lui era Gorgiano şi venea tot din Posilippo. Era un bărbat foarte solid, după cum v-aţi dat seama văzându-i cadavrul. Nu numai că avea un corp de uriaş, ci totul la el era grotesc, imens şi înspăimântător. În căsuţa noastră mică, vocea lui suna ca un tunet. Când vorbea, de-abia avea loc să-şi vânture braţele.

Gândurile, emoţiile, pasiunile, totul era exagerat şi monstruos. Vorbea, sau mai degrabă răcnea cu atâta forţă, încât toţi ceilalţi nu puteau decât să stea să asculte copleşiţi de şuvoiul puternic al cuvintelor lui. Ochii lui te ardeau şi te ţineau sub stăpânirea lor. Era un om teribil şi nemaivăzut. Multumesc lui Dumnezeu că e mort!

Venea mereu, dar îmi dădeam seama că nici lui Gennaro nu-i plăcea mai mult decât mie. Bietul meu soţ stătea palid şi apatic ascultând nesfârşita peroraţie despre politică şi despre probleme sociale, care alcătuiau singurele subiecte de conversaţie ale musafirului. Gennaro nu spunea nimic, dar eu, care-l cunoşteam aşa de bine, puteam să-i citesc pe faţă o emoţie pe care n-o mai văzusem acolo. La început am crezut că e neplăcere, dar mai târziu, treptat, am înţeles că era mai mult decât atât. Era frică... o frică adâncă, secretă, paralizantă.

În noaptea aceea, noaptea în care i-am înțeles teroarea, l-am luat în brațe şi l-am implorat, în numele dragostei ce mi-o purta şi a tot ce-i era drag pe lume, să nu-mi ascundă nimic şi să-mi spună cu ce îl teroriza uriaşul.

Mi-a spus şi-n timp ce-l ascultam propria mea inimă îngheța. Bietul meu Gennaro, în nesăbuința şi sălbăticia tinereții, când toată lumea părea împotriva lui, iar mintea îi era pe jumătate rătăcită de nedreptatea de pe lume, intrase într-o societate secretă din Napoli, „Cercul roşu“, care era legată de vechii carbonari. Jurămintele şi secretele acestei frății erau înspăimântătoare, dar, odată ce intrai în ea, nu mai aveai scăpare. Când fugisem în America, Gennaro crezuse c-a lăsat-o pentru totdeauna în urmă. Închipuiți-vă oroarea lui când într-o seară a întâlnit pe stradă exact omul care-l inițiase la Napoli, uriaşul Gorgiano, un om care căpătase porecla de „Moartea“ în sudul Italiei, fiindcă mâinile îi erau pline de sânge până la coate! Venise la New York să evite poliția italiană şi deja organizase o ramură aici, în noul cămin, o ramură a oribilei lui societăți. După ce mi-a spus toate astea, Gennaro mi-a arătat un apel primit chiar în ziua aceea, cu un cerc roşu în antet, prin care i se spunea că la o anumită dată se va ține o întrunire şi i se solicită prezența.

Toate astea erau destul de neplăcute, dar ce-i mai rău abia urma. De câtva timp observasem că atunci când Gorgiano venea la noi seara, ceea ce se întâmpla foarte des, vorbea mult cu mine şi chiar dacă i se adresa soțului meu, privirea aceea teribilă, aspră, de animal sălbatic, era ațintită asupra mea. Într-o seară i-am aflat secretul. Trezisem în el ceea ce numea „dragoste“, dragostea unei brute, a unui sălbatic. Când a venit el, Gennaro încă nu se întorsese. A intrat grăbit, m-a luat în brațele lui puternice, m-a înăbuşit în barba lui, m-a acoperit de sărutări şi m-a implorat să fug cu el. Mă luptam şi țipam când Gennaro a intrat şi l-a atacat. L-a lovit pe Gennaro care şi-a pierdut cunoştința şi a fugit dintr-o casă în care n-avea să mai intre vreodată. În noaptea aceea ne-am făcut un duşman de moarte.

Peste câteva zile a fost întrunirea. Gennaro s-a întors acasă cu o față pe care am citit că se întâmplase ceva îngrozitor. Era

mai rău decât ne-am fi putut imagina. Fondurile societății se strângeau prin şantajarea italienilor bogaţi şi amenințarea lor cu violențe dacă refuzau să plătească. Se pare că-l contactaseră pe Castalotte, dragul nostru prieten şi binefăcător. El refuzase să cedeze la amenințări şi dăduse poliţiei biletele de şantaj. Se hotărâse ca el să devină un exemplu care să împiedice orice altă victimă să refuze supunerea. La întrunire s-a hotărât să i se arunce în aer casa când este înăuntru. S-a tras la sorți cine o va face. Când Gennaro şi-a introdus mâna în sac, a zărit fața crudă a duşmanului nostru care zâmbea. Fără îndoială aranjaseră cumva dinainte, fiindcă discul fatal pe care era simbolul Cercului Roşu, mandatul pentru crimă, a apărut în palma lui. Trebuia să-şi ucidă cel mai bun prieten sau să ne expună pe el şi pe mine răzbunării camarazilor săi. Făcea parte din metoda lor diabolică de a-i pedepsi pe cei de care se temeau sau pe care-i urau, rănindu-i nu numai pe ei, ci şi pe cei iubiți, iar Gennaro ştia asta, o simțea ca pe o teroare continuă care aproape l-a scos din minți.

Am stat toată noaptea împreună ținându-ne în brațe, fiecare îmbărbătându-l pe celălalt în fața necazurilor care ne aşteptau. Pentru atentat se stabilise exact seara următoare. Înainte de prânz, soţul meu şi cu mine eram în drum spre Londra, dar înainte de asta îl prevenisem pe binefăcătorul nostru despre pericol şi lăsasem poliției informaţii care aveau să-i protejeze în viitor viața.

Restul îl ştiți şi dumneavoastră, domnilor. Eram siguri că duşmanii noştri ne vor urmări ca nişte umbre. Gorgiano avea motive personale de răzbunare şi oricum ştiam cât de viclean, fără scrupule şi neobosit poate fi. Şi în Italia, şi în America circulă multe povestiri despre forța lui îngrozitoare. Avea cel mai bun moment să le dovedească. Iubitul meu a profitat de cele câteva zile liniştite pe care le aveam ca avans şi mi-a găsit un refugiu în aşa fel încât să nu mă pândească nicio primejdie. Cât despre el, dorea să fie liber să comunice şi cu poliția americană, şi cu cea italiană. Nici măcar eu nu ştiu unde sau în ce condiţii locuia. Tot ce-am aflat a fost din anunțurile în ziar. Dar odată, în timp ce mă uitam pe fereastră, am văzut doi italieni păzind casa şi am înțeles

că Gorgiano ne găsise cumva refugiul. În sfârşit, Gennaro mi-a spus, prin intermediul ziarului, că-mi va semnaliza de la o anumită fereastră, dar când semnalele au început, nu erau decât avertismente care au fost brusc întrerupte. Acum mi-e foarte clar că ştia că Gorgiano e aproape şi, mulţumesc lui Dumnezeu, a fost gata să-l întâmpine când a apărut. Şi acum, domnilor, aş vrea să ştiu dacă legea ne poate acuza de ceva sau dacă vreun judecător de pe pământ l-ar condamna pe Gennaro pentru ce-a făcut.

— Ei, domnule Gregson, a spus americanul privindu-l pe celălalt detectiv, nu ştiu care ar putea fi punctul de vedere al britanicilor, dar cred că în New York soţul acestei doamne va primi cam de la toată lumea numai felicitări.

— Va trebui să vină cu mine să discute cu şeful, a replicat Gregson. Dacă se verifică ce spune doamna, eu nu cred că dânsa sau soţul au multe motive de teamă. Dar ce nu pot înţelege deloc, domnule Holmes, este cum ai ajuns DUMNEATA implicat în povestea asta.

—Mă informam, Gregson, mă informam. Eram încă în căutarea cunoaşterii la vechea universitate, viaţa. Ei, Watson, ai încă un exemplu de tragic şi grotesc de adăugat la colecţie. Apropo, nu e încă opt şi se cântă Wagner la Covent Garden! Dacă ne grăbim, putem ajunge la timp să prindem actul al doilea.

Sfârşit

Planurile Bruce-Partington

În a treia săptămână din noiembrie a anului 1895, o ceață densă și gălbuie a învăluit Londra. Cred că de luni până joi, de la ferestrele casei noastre din Baker Street, nu am putut zări conturul caselor de peste drum. Holmes a petrecut prima zi consultându-și uriașul registru cu însemnări.

În a doua și a treia zi s-a ocupat răbdător de un subiect care-i devenise cel mai recent hobby – muzica Evului Mediu.

Dar când, după ce ne-am sculat de la masă, după micul dejun, am văzut pentru a patra oară vârtejul uleios, greu, încă înfășurându-ne ca să se condenseze în picături soioase pe sticla ferestrelor, firea activă, fără astâmpăr, a prietenului meu n-a mai putut suporta această existență monotonă. Se plimba încoace și-ncolo prin sufragerie, mânat de preaplinul energiei reprimate, își mușca unghiile și bătea darabana pe mobilă iritat de inactivitate. M-a întrebat:

— Nu-i nimic interesant în ziare, Watson?

Știam că pentru Holmes ceva interesant însemna vreo infracțiune. Erau știri despre o revoluție, despre un posibil război și o iminentă schimbare a guvernului, dar acestea nu intrau în zona de interes a tovarășului meu. Cât despre aria criminalității, n-am găsit nimic care să nu fie banal și inutil. Holmes a mormăit ceva, reluându-și plimbarea agitată.

— Criminalul londonez e cu siguranță un individ neinteresant, a spus el cu vocea iritată a vânătorului căruia vânatul

i-a scăpat printre degete. Uită-te pe fereastră, Watson! Uite cum siluetele apar, se văd puţin mai clar şi apoi se pierd iar în ceaţă. Într-o zi ca asta, hoţul sau criminalul ar putea hoinări prin Londra aşa cum face tigrul în junglă, rămânând nevăzut până atacă şi apoi fiind recunoscut doar de victimă.

Am spus:

— Au fost numeroase hoţii mărunte.

Holmes a protestat disprețuitor:

— Scena aceasta măreaţă şi sumbră e pregătită pentru ceva mai valoros de-atât. Norocul acestui oraş e că nu sunt chiar eu un criminal.

— Chiar aşa!, am spus din tot sufletul.

—Să presupunem că aş fi Brooks, sau Woodhouse, sau unul dintre ceilalţi cincizeci de oameni care au motive întemeiate să-mi dorească moartea, cât crezi c-ar supravieţui Holmes? O chemare la o adresă falsă şi totul s-ar sfârşi. Ce bine că în ţările latine, ţările unde se comit atâtea asasinate, n-au zile cu ceaţă. Pe legea mea, iată în sfârşit ceva care va întrerupe monotonia asta ucigătoare!

Era menajera, cu o telegramă. Holmes a deschis-o şi a izbucnit în râs.

— Măi, măi! Ce mai urmează? Fratele Mycroft trece pe-aici.

— De ce nu?, am întrebat eu.

— De ce nu?! E ca şi cum ai vedea un tramvai trecând pe un drum de ţară. Mycroft are drumuri fixe şi nu iese din tipic. Locuinţa din Pall Mall, clubul Diogenes, Whitehall... iată cercul lui. A fost aici o dată şi doar o dată. Ce revoluţie l-o fi făcut să deraieze de pe şine?

— Nu explică?

Holmes mi-a întins telegrama de la fratele lui.

Trebuie să te văd – despre Cadogan West. Vin imediat.

Mycroft

— Cadogan West? Am mai auzit numele ăsta.

— Nu-mi sugerează nimic. Dar ce straniu ca Mycroft să apară aşa! Ar fi ca şi cum o planetă şi-ar părăsi orbita. Apropo, ştii ce este Mycroft?

Îmi aminteam vag că primisem o explicație cam pe timpul „Aventurii translatorului grec".

— Mi-ai spus că are un birou, o mică afacere legată de guvernul britanic.

Holmes a chicotit.

— Nu te cunoșteam destul de bine pe vremea aceea. O persoană trebuie să păstreze discreție când e vorba de înalte afaceri de stat. Ai dreptate când spui că lucrează pentru guvernul britanic. Ai avea de asemenea dreptate dacă ai spune că din când în când ESTE guvernul britanic.

— Dragul meu Holmes!

— M-am gândit eu că o să te surprind. Mycroft câștigă patru sute cincizeci de lire pe an, rămâne un subaltern fără niciun fel de ambiții, nu vrea să primească nici onoruri, nici titluri, dar rămâne cel mai indispensabil om din țară.

— Dar cum?

— Păi, postul lui este unic. L-a creat pentru el însuși. N-a existat și nici nu va mai exista vreodată ceva asemănător. Are un creier ordonat și disciplinat, cu o capacitate de a stoca fapte mai mare decât a oricărei ființe umane. El a folosit pentru această afacere deosebită aceleași mari abilități pe care eu le-am canalizat în munca de detectiv. Concluziile fiecărui departament îi sunt prezentate numai lui, iar el este centrul de schimb, biroul care face bilanțul. Toți ceilalți sunt specialiști, dar specialitatea lui este să fie atotștiutor. Să presupunem că un ministru are nevoie de informații despre o problemă care implică domeniul marinei, India, Canada sau aliajul metalelor; ar putea obține informații despre fiecare de la diverse departamente, dar numai Mycroft le poate concentra pe toate și spune ad-hoc cum îl va influența fiecare factor pe celălalt. Au început să-l folosească ca pe o scurtătură, un lucru comod, iar acum le-a devenit indispensabil. În creierul lui măreț, totul e clasat și poate fi extras într-o clipă. Politica națională a fost în repetate rânduri decisă în funcție de spusele lui. Trăiește prin politică. Nu se gândește la nimic altceva în afară de clipele când, drept un exercițiu intelectual, se destinde când îl vizitez ca să-i cer sfatul într-una dintre micile mele probleme.

Ce Dumnezeu poate să însemne asta? Cine este Cadogan West şi ce legătură are el cu Mycroft?

— Am găsit!, am exclamat eu alegând din teancul de ziare de pe canapea. Da, da, uite-l, cu siguranță el e! Cadogan West a fost tânărul găsit mort în metrou marți dimineață.

Holmes s-a oprit ascultând atent, cu pipa în mână.

— Asta trebuie să fie ceva serios, Watson. O moarte care l-a făcut pe fratele meu să-şi schimbe obiceiurile nu poate fi a unui om obişnuit. Ce naiba poate el să aibă de-a face cu asta? După câte îmi amintesc, cazul n-a fost complicat. Aparent, tânărul căzuse din tren şi murise. Nu fusese jefuit şi nu erau motive speciale să se creadă că a fost supus la violență. Nu-i aşa?

Am răspuns:

— S-a făcut o anchetă şi au ieşit la iveală multe fapte noi. Privind mai atent, aş spune cu siguranță c-a fost un caz ciudat.

— Judecând după efectele avute asupra fratelui meu, aş zice că trebuie să fie un caz extraordinar.

S-a cuibărit în fotoliu.

— Şi acum, Watson, să revedem faptele!

— Numele bărbatului era Arthur Cadogan West. Avea douăzeci şi şapte de ani, era necăsătorit şi era funcționar la Arsenalul Woolwich.

— Angajat al guvernului. Iată legătura cu fratele meu, Mycroft!

— A plecat de la Woolwich pe neaşteptate, luni noaptea. Ultima dată a fost văzut de logodnica sa, domnişoara Violet Westbury, de care s-a despărțit brusc, pe la 7:30 în aceeaşi seară. Nu s-au certat, iar ea nu poate oferi motive pentru acțiunea lui. Următorul lucru ştiut despre el e că trupul i-a fost descoperit de un muncitor de pe linie, numit Mason, chiar în afara stației Aldgate de pe linia de metrou din Londra.

— Când?

— Corpul a fost găsit marți dimineață, la ora şase. Zăcea la ceva distanță de şină, pe partea stângă a liniei care merge spre est, aproape de gară, unde se iese din tunel. Capul îi era zdrobit, genul de rană care putea foarte bine să fie provocată de căderea din tren. Corpul putea să ajungă pe linie doar

în felul acesta. Dacă fusese transportat aici de pe una din străzile învecinate, trebuia să fie trecut de turnicheții din stație, unde se găsește totdeauna un casier. Acest aspect pare absolut clar.

— Foarte bine. Cazul este destul de conturat. Omul, viu sau mort, fie a căzut, fie a fost împins din tren. Asta mi-e clar. Continuă!

— Trenurile care traversează linia pe care a fost găsit cadavrul sunt cele care circulă de la vest la est, unele fiind doar în interiorul Londrei, iar altele, de la Willesden şi legături suburbane. Se poate declara cu siguranță că, la momentul decesului, acest tânăr călătorea în direcția respectivă la o oră târzie din noapte, dar e imposibil de spus la ce oră s-a suit în tren.

— Desigur, biletul va indica asta.

— Nu avea niciun bilet în buzunare.

— Nici un bilet! Vai de mine, Watson, asta-i într-adevăr foarte neobişnuit. După câte ştiu eu, este imposibil să ajungi la peronul unui tren metropolitan fără să arăți biletul. Deci, presupun că tânărul avea unul. I-a fost luat ca să ascundă din ce stație s-a urcat? Se poate. Sau i-a căzut în vagon? Şi asta se poate. Dar aspectul ăsta e interesant. Înțeleg că nu erau indicii de jaf?

— În aparență, nu. Iată o listă cu tot ce avea asupra lui. Portmoneul conținea două lire şi cincisprezece pence. Mai avea un carnet de cecuri cu antetul filialei Woolwich a Băncii Capitalei şi a Județelor. Aşa i s-a stabilit identitatea. Mai erau două bilete de teatru, locuri la balcon, pentru teatrul din Woolwich, exact pentru spectacolul din seara aceea. De asemenea, un pachet mic cu documente tehnice.

Holmes a exclamat cu satisfacție:

— Iată, în sfârşit, legătura, Watson! Guvernul britanic – Woolwich – Arsenal – documente tehnice – fratele Mycroft, lanțul s-a închis. Dar, dacă nu mă înşel, iată că vine să ne vorbească el însuşi.

O clipă mai târziu, pe uşă a fost poftită silueta înaltă şi impunătoare a lui Mycroft Holmes. Era construit masiv, greoi, iar în alură distingeai oarecare inerție, stângăcie, dar deasupra acestui corp grosolan se ridica un cap atât de impunător,

cu ochii gri-oţel înfundaţi în orbite, dar atât de scrutători, cu buze atât de ferme şi atât de expresiv, de subtil, încât după prima privire uitai de corpul mătăhălos şi te impresiona doar mintea ce-l domina.

Imediat în urma lui venea vechiul nostru prieten Lestrade, de la Scotland Yard, subţire şi sever. Expresia gravă de pe feţele lor prevestea o anchetă dificilă. Detectivul ne-a strâns mâinile fără o vorbă. Mycroft Holmes şi-a scos neglijent pardesiul şi s-a aşezat pe un fotoliu spunând:

— O chestiune foarte iritantă, Sherlock. Nu-mi place deloc să-mi schimb obiceiurile, dar n-am avut încotro, şefii m-au obligat. După cum stau lucrurile acum în Siam, e foarte neobişnuit să nu mă aflu la birou. Dar e o criză reală. Nu l-am văzut niciodată pe prim-ministru aşa de supărat. Cât despre sediul Amiralităţii... zici că-i un stup de albine devastat. Ai citit despre caz?

— Tocmai am terminat. Ce erau documentele tehnice?

— Ah, exact asta-i problema! Din fericire, nu s-a dus vestea. Presa ar fi furioasă dacă ar şti. Planurile pe care nefericitul acela le avea în buzunar erau planurile submarinului „Bruce-Partington".

Mycroft Holmes vorbise foarte solemn, ceea ce indica importanţa acordată de el subiectului. Fratele lui şi cu mine am rămas în aşteptare.

— Cu siguranţă aţi auzit de el. Credeam că toată lumea a auzit de el.

— Numai după nume.

— Nu i se poate da destulă importanţă. A fost cel mai bine păstrat dintre toate secretele guvernului. Aflaţi de la mine că orice război naval devine imposibil pe raza de acţiune a submarinului „Bruce-Partington". Acum doi ani a fost deturnată o sumă foarte mare din buget care s-a cheltuit pe achiziţionarea monopolului asupra invenţiei. S-au făcut toate eforturile să se păstreze secretul. Planurile, care sunt foarte complicate şi cuprind treizeci de patente separate, dintre care fiecare este esenţial pentru funcţionarea întregului, sunt ţinute într-un seif special dintr-un birou secret din vecinătatea Arsenalului, cu ferestre şi uşi cu sisteme de siguranţă antifurt. Planurile

nu se scot din birou sub niciun motiv imaginabil. Însuşi şeful biroului de construcții din Marină trebuie să se ducă la biroul din Woolwich dacă vrea să le consulte. Şi totuşi, iată-le în buzunarul unui funcționar mărunt, mort în inima Londrei. Din punctul de vedere al oficialităților, este pur şi simplu îngrozitor.

— Dar le-ați recuperat?

— Nu, Sherlock, nu! Asta-i durerea! Nu le-am recuperat. De la Woolwich au fost luate zece documente. În buzunarul lui Cadogan West erau şapte. Trei, cele mai importante, s-au dus... s-au furat, s-au evaporat. Trebuie să laşi totul baltă, Sherlock. Lasă-le încolo de enigme mărunte de la secția de poliție! Acum trebuie să rezolvi o problemă internațională vitală. De ce-a luat Cadogan West documentele, unde sunt cele care lipsesc, cum a murit el, cum a ajuns corpul lui unde a fost găsit, cum poate fi îndreptat tot răul făcut? Găseşte un răspuns la toate întrebările astea şi vei face un mare serviciu țării tale.

— De ce nu rezolvi totul chiar tu, Mycroft? Ai mintea la fel de ageră ca a mea.

— Probabil, Sherlock. Dar problema este să aduni detaliile. Dă-mi detaliile găsite de tine şi, aşezat într-un fotoliu, îți voi da o excelentă părere de expert. Dar să alerg de colo-colo, să interoghez paznicii de la metrou sau să studiez terenul cu lupa... asta nu-i meseria mea. Nu, tu eşti singurul om care poate clarifica problema. Dacă visezi să-ți vezi numele pe lista de onoare...

Prietenul meu a clătinat din cap zâmbind:

— Intru în joc de dragul jocului. Problema prezintă, cu siguranță, câteva aspecte interesante şi îmi va face mare plăcere s-o cercetez. Mai dă-mi date, te rog!

— Le-am notat pe cele mai importante pe această foaie de hârtie alături de câteva adrese care-ți vor fi de folos. În momentul de față, paznicul oficial al documentelor este celebrul expert guvernamental Sir James Walter, ale cărui decorații şi titluri oficiale ar umple două rânduri de registru. A îmbătrânit slujind țara, este un gentleman, un oaspete de vază în cele mai nobile case şi, dincolo de toate, un om al cărui patriotism este mai presus de orice bănuială.

El este unul dintre cei doi care au cheia seifului. Pot să adaug că, fără îndoială, luni, în timpul orelor de program, documentele erau în birou, iar Sir James a plecat la Londra în jur de ora trei şi a luat cheia cu el. El a petrecut toată seara în care a avut loc incidentul acasă la amiralul Sinclair, din Barclay Square.

— Acest fapt a fost verificat?

— Da; fratele lui, colonelul Valentine Walter, a depus mărturie referitor la ora plecării din Woolwich, iar amiralul Sinclair, referitor la sosirea în Londra, deci Sir James nu mai este direct legat de chestiune.

— Cine era cealaltă persoană care avea cheie?

— Un funcționar superior şi desenator tehnic, domnul Sidney Johnson. Este un bărbat de patruzeci de ani, căsătorit, cu cinci copii. E un om tăcut, ursuz, dar în ansamblu are referințe excelente în serviciul public. Nu e prea popular printre colegi, dar munceşte mult. După propria sa relatare, susținută doar de mărturia soției, a fost acasă toată seara de luni după orele de lucru, iar cheia lui a fost tot timpul pe lanțul ceasului, unde stă de obicei..

— Vorbeşte-ne despre Cadogan West.

— Lucrează de zece ani pentru noi şi a făcut treabă bună. Are o reputație de om pripit şi arogant, însă e un om dintr-o bucată, cinstit. Era subalternul lui Sidney Johnson la birou. Prin sarcinile lui de serviciu venea zilnic în contact cu planurile. Nimeni altcineva nu le manevra.

— Cine a încuiat planurile în noaptea aceea?

— Domnul Sidney Johnson, funcționarul superior.

— Ei, este perfect clar cine le-a luat. De fapt, s-au găsit asupra acestui funcționar subordonat, Cadogan West. Asta pare să indice concluzia, nu-i aşa?

— Aşa e, Sherlock, şi totuşi lasă atâtea lucruri neexplicate. În primul rând, de ce le-a luat?

— Presupun că erau valoroase.

— Putea obține foarte uşor câteva mii de lire pe ele.

— Poți să-mi sugerezi că ducea planurile la Londra cu alt scop decât să le vândă?

— Nu.

— Atunci, aceasta trebuie să devină ipoteza noastră de lucru. Tânărul West a luat documentele. Putea face asta numai dacă avea o cheie falsă...

— Chiar mai multe chei false. Trebuia să intre în clădire şi în cameră.

— Deci avea mai multe chei false. A dus documentele la Londra ca să vândă secretul, intenționând fără îndoială să pună planurile înapoi în seif a doua zi dimineața înainte ca vreun funcționar să le observe lipsa. In timp ce se afla în Londra în această misiune, trădătorul şi-a găsit sfârşitul.

— Cum?

— Vom presupune că mergea înapoi spre Woolwich când a fost omorât şi aruncat din vagon.

— Aldgate, unde s-a găsit corpul, e foarte departe de stația London Bridge, care e pe drumul spre Woolwich.

— Îmi pot imagina multe împrejurări în care să treacă de London Bridge. De exemplu, era cineva în vagon cu care el discuta cu aprindere. Această discuție a dus la o scenă violentă în care el şi-a pierdut viața. Poate a încercat să părăsească vagonul, a căzut pe linie şi a murit acolo. Cealaltă persoană a închis uşa. Ceața era deasă şi nu se vedea nimic.

— După datele pe care le avem acum nu se poate da o explicație mai bună şi totuşi gândeşte-te, Sherlock, câte lucruri au rămas neclarificate. Hai să presupunem, de dragul argumentării, că tânărul Cadogan West era hotărât să ducă aceste documente la Londra. Era normal să stabilească o întâlnire cu un agent străin şi să nu programeze nimic pentru seara aceea. În loc de asta, el a luat două bilete la teatru, şi-a însoțit logodnica până la jumătatea drumului şi apoi a dispărut brusc.

— O pată neagră, spuse Lestrade care ascultase conversația oarecum neliniştit.

— Una foarte ciudată. Aceasta e obiecția numărul unu. Şi acum obiecția numărul doi. Să presupunem că ajunge la Londra şi întâlneşte agentul străin. Trebuie să ducă înapoi documentele până dimineața, altfel lipsa lor va fi descoperită. A luat zece planuri. Avea doar şapte în buzunar. Ce s-a întâmplat cu celelalte trei? Desigur, nu le-ar fi dat de bunăvoie. Şi

unde sunt banii luaţi pentru trădarea lui? Ne-am fi aşteptat să găsim asupra lui o mare sumă de bani.

— Mi se pare perfect clar, a intervenit Lestrade. N-am niciun dubiu despre cum s-au petrecut lucrurile. A luat planurile ca să le vândă. S-a întâlnit cu agentul. Nu s-au înţeles asupra preţului. S-a îndreptat iar spre casă, dar agentul l-a urmărit. În metrou, acesta l-a omorât, a luat cele mai importante documente şi i-a aruncat corpul din vagon. Asta ar explica totul, nu-i aşa?!

— De ce nu avea bilet?

— Biletul ar fi indicat staţia de metrou cea mai apropiată de casa agentului. Prin urmare, acesta a luat biletul din buzunarul mortului.

— Bine, Lestrade, foarte bine, spuse Holmes. Teoria ta are sens. Dar dacă ăsta este adevărul, acest caz s-a încheiat. Pe de o parte, trădătorul e mort. Pe de altă parte, putem presupune că planurile submarinului „Bruce-Partington" au ajuns deja pe continent. Ce ne-a mai rămas de făcut?

— Să acţionăm, Sherlock, să acţionăm!, a strigat Mycroft sărind în picioare. Instinctul îmi spune că această explicaţie e greşită! Foloseşte-ţi calităţile! Du-te la locul crimei! Întâlneşte-te cu oamenii implicaţi! Nu lăsa nicio piatră neclintită din loc! N-ai avut vreodată în carieră o asemenea şansă măreaţă de a-ţi servi ţara!

— Bine, bine!, a ridicat din umeri Holmes. Hai, Watson! Şi tu, Lestrade, ne poţi face favoarea să ne însoţeşti o oră sau două? Vom începe investigaţia cu o vizită la staţia Aldgate. La revedere, Mycroft! Până diseară o să-ţi prezint un raport, dar te previn dinainte că nu te poţi aştepta la prea mult.

O oră mai târziu, Holmes, Lestrade şi cu mine stăteam pe linia de metrou în punctul unde iese din tunel, imediat înainte de staţia Aldgate. Compania de metrou era reprezentată de un domn în vârstă, amabil, cu faţa congestionată. Ne-a indicat un loc aflat cam la un metru de şină:

— Aici se afla corpul tânărului. Nu putea să cadă de sus fiindcă, după cum vedeţi, pereţii nu au fante. Prin urmare, putea să vină doar din vagon, dintr-un tren care, după câte ne putem da seama, a trecut luni pe la miezul nopţii.

— Vagoanele au fost examinate în căutarea semnelor de violență?

— Nu există astfel de semne şi nu s-a găsit vreun bilet.

— Nicio uşă nu s-a găsit deschisă?

— Nu.

Lestrade a intervenit:

— În dimineața asta am obținut niște probe noi. Un pasager care a trecut prin Aldgate într-un metrou obişnuit metropolitan pe la 11:40 luni noaptea declară că a auzit o bufnitură, ca şi cum un corp cădea pe şine, exact când metroul ajungea în stație. Totuşi, din cauza ceții dense n-a văzut nimic. N-a raportat asta la momentul respectiv. Ei, dar ce s-a întâmplat cu Holmes?

Prietenul meu privea foarte atent, intens, privea fix şinele de metal în dreptul curbei de la ieşirea din tunel. Aldgate este un punct de joncțiune şi are o rețea de macazuri. Pe aceasta erau fixați ochii lui ageri, întrebători, iar pe fața inteligentă, încordată, am văzut buzele strânse, tremurul nărilor şi încruntarea sprâncenelor groase, semne pe care le cunoşteam aşa de bine.

A murmurat:

— Macazurile, macazurile.

— Ce-i cu asta? Ce vrei să spui?

— Cred că nu sunt prea multe macazuri într-un sistem ca acesta.

— Nu, sunt foarte puține.

— Mai e şi o curbă. Macazuri şi o curbă. Iisuse! Ce bine ar fi să fie aşa!

— Ce e, Holmes? Ai o pistă?

— O idee... un indiciu, nimic mai mult. Dar cu siguranță cazul devine mai interesant. Neobişnuit, absolut unic, şi totuşi de ce nu? Nu văd nicio urmă de sânge pe linie.

— Era foarte puțin.

— Dar am înțeles că rana era mare.

— Osul era zdrobit, dar nu erau răni externe mari.

— Şi totuşi te-ai fi aşteptat să sângereze. Aş putea să examinez trenul în care se afia pasagerul care a auzit bufnitura când corpul a căzut în ceață?

— Mă tem că nu, domnule Holmes. Până acum, trenul a fost dezmembrat, iar vagoanele, redistribuite.

— Vă asigur, domnule Holmes, a spus Lestrade, că fiecare vagon a fost examinat cu multă atenţie. Am avut chiar eu grijă de asta.

Una dintre evidentele slăbiciuni ale prietenului meu este că nu avea răbdare când întâlnea oameni mai puţin inteligenţi decât el.

— Se prea poate, i-a întors Holmes spatele. Chestiunea e că nu voiam să examinez vagoanele. Watson, am făcut tot ce se putea aici. Nu vrem să vă mai deranjăm, domnule Lestrade. Cred că trebuie să continuăm ancheta la Woolwich.

La staţia London Bridge, Holmes i-a scris fratelui său o telegramă pe care mi-a dat-o s-o citesc înainte să fie expediată. Scria aşa:

Văd o lumină în întuneric, dar s-ar putea să se stingă. Între timp, te rog trimite-mi printr-un mesager care să aştepte întoarcerea mea în Baker Street lista completă cu toţi spionii străini sau agenţii internaţionali aflaţi în Anglia şi adresele lor complete.

Sherlock

— Asta o să ne ajute, Watson, a remarcat el în timp ce ne aşezam în metroul spre Woolwich. Suntem cu siguranţă îndatoraţi fratelui Mycroft că ne-a implicat într-un caz care promite să devină într-adevăr remarcabil.

Faţa lui inteligentă păstra încă expresia de energie bine stăpânită care-mi dezvăluia că o împrejurare nouă, semnificativă, îl stimulase spre un raţionament inedit. Gândiţi-vă la ogarul cu urechi pleoştite şi coadă bleagă cum hoinăreşte pe la vizuini şi comparaţi-l cu acelaşi ogar atunci când, cu ochii strălucitori şi muşchii încordaţi, aleargă adulmecând o urmă, aşa se schimbase Holmes faţă de dimineaţă. Era cu totul alt om decât silueta şovăielnică şi leneşă îmbrăcată în halatul de casă cenuşiu, care bântuia neliniştită cu câteva ore înainte prin camera pierdută în ceaţă.

— Materialul e aici. Ținta e aici, a spus el. Am fost un prost că nu i-am înțeles semnificația.

— Eu sunt şi acum în ceață.

— Sfârşitul e neclar şi pentru mine, dar am prins o idee care ne poate duce departe. Omul a murit în altă parte, iar corpul lui era PE ACOPERIŞUL vagonului.

— Pe acoperiş?!

— Remarcabil, nu-i aşa? Dar examinează faptele! E o coincidență c-a fost găsit exact în locul în care trenul se înclină şi se balansează fiindcă vine în curbă spre macazuri? Nu-i acesta locul unde te-ai aştepta să cadă un obiect de pe acoperiş? Macazurile n-au nicio importanță pentru obiectele afiate în interiorul trenului. Sau corpul a căzut de pe acoperiş, sau a fost o coincidență foarte curioasă. Iar acum gândeşte-te la problema cu petele de sânge. Bineînțeles că nu era sânge pe şine dacă de fapt corpul sângerase în altă parte. Fiecare fapt este sugestiv în felul lui. Împreună au cu totul altă forță.

— Şi biletul?, am strigat eu.

— Exact. N-am putut explica absența biletului. Asta ar explica-o. Totul se potriveşte.

— Presupunând c-ar fi aşa, suntem la fel de departe de-a risipi misterul morții tânărului. Într-adevăr, nu devine mai simplu, ci mai ciudat.

— Probabil, a spus Holmes gânditor. Probabil...

Tăcând, a recăzut în reverie şi asta a durat până când metroul a ajuns, în sfârşit, la stația Woolwich. Acolo, a chemat o birjă, apoi a scos din buzunar hârtia dată de Mycroft spunând:

— Avem ceva vizite de făcut în după-amiaza asta. Cred că Sir James Walter e primul care merită atenția noastră.

Casa celebrului funcționar guvernamental era o vilă minunată, a cărei peluză verde se întindea până la Tamisa. Când am ajuns la ea, ceața tocmai se ridica, străbătută timid de un soare fragil, ca într-o acuarelă. Un majordom ne-a deschis uşa.

— Sir James, domnule?!, a spus el cu o față solemnă. Sir James a murit în dimineața asta.

— Doamne Dumnezeule!, a strigat Holmes uimit. Cum a murit?

— Poate vreți să intrați, domnule, și să vorbiți cu fratele său, colonelul Valentine?

— Da, mai bine am face-o.

Am fost poftiți într-un salon puțin luminat, iar o clipă mai târziu a apărut un bărbat înalt, frumos, zvelt, cam de cincizeci de ani, fratele mai mic al savantului mort. Privirea rătăcită, obrajii pătați și părul ciufulit vorbeau de la sine despre lovitura neașteptată care căzuse asupra familiei. Abia putea să vorbească despre asta:

— E din cauza scandalului ăsta oribil. Fratele meu, Sir James, era un om foarte sensibil în chestiuni de onoare și nu a putut supraviețui acestei chestiuni. I-a distrus inima. Era mereu așa de mândru de eficiența departamentului său, iar asta a fost o lovitură distrugătoare.

— Speram că ne va da unele indicii care să ne ajute să clarificăm problema.

— Vă asigur că totul era pentru el la fel de misterios cum este pentru dumneavoastră sau pentru noi toți. Deja își pusese toate cunoștințele la dispoziția poliției. Normal, nu avea nicio îndoială că acest Cadogan West era vinovat. Dar tot restul era de neconceput.

— Nu puteți arunca nicio lumină nouă asupra chestiunii?

— Și eu știu doar ce am citit sau ce am auzit. N-aș vrea să fiu nepoliticos, dar cred că veți înțelege, domnule Holmes, că suntem foarte tulburați acum și trebuie să vă rog să vă apropiați de sfârșitul acestei întrevederi.

— Iată într-adevăr o întorsătură neașteptată, a remarcat prietenul meu după ce ne-am urcat din nou în birjă. Mă întreb dacă a fost moarte naturală sau bietul om s-a sinucis! Dacă e a doua variantă, oare ar putea fi interpretată ca un semn de autoînvinuire pentru neglijarea datoriei? Trebuie să lăsăm întrebarea asta pentru mai târziu. Acum să mergem acasă la Cadogan West.

Neconsolata mamă locuia într-o casă mică, dar bine întreținută, de la periferia orașului. Bătrâna era prea zăpăcită de durere ca să ne fie de vreun folos, dar alături de ea se afla o tânără palidă care s-a prezentat ca miss Violet Westbury,

logodnica mortului şi ultima persoană care-l văzuse în fatidica noapte.

— Nu pot să-mi explic, domnule Holmes, ne-a spus ea. N-am închis un ochi de la tragedie, m-am tot gândit, m-am gândit întruna, noapte şi zi, care poate fi adevăratul sens în toate astea. Arthur era omul cel mai hotărât, mai nobil, mai patriot de pe pământ. Şi-ar fi tăiat mâna dreaptă decât să vândă un secret de stat pe care îl avea în păstrare. Este absurd, imposibil, ilogic pentru oricine îl cunoştea.

— Dar faptele, domnişoară Westbury?

— Da, da, admit că nu le pot explica.

— Avea nevoie de bani?

— Nu, nevoile lui erau foarte simple, iar salariul lui, foarte mare. Pusese deoparte câteva sute şi urma să ne căsătorim de Anul Nou.

— Nu dădea semne de agitaţie nervoasă? Haideţi, domnişoară Westbury, fiţi absolut sinceră cu noi.

Ochiul ager al tovarăşului meu observase o oarecare schimbare în atitudinea ei, se îmbujorase şi ezitase. In cele din urmă a spus:

— Ba da, aveam senzaţia că îl preocupă ceva.

— De mult?

— Cam de-o săptămână. Era gânditor şi îngrijorat. Odată am insistat pe tema asta. A admis că era ceva şi că avea legătură cu serviciul lui. Mi-a spus: „E ceva prea serios ca să pot vorbi despre asta, nu pot discuta nici măcar cu tine". N-am putut să aflu mai mult.

Holmes i-a spus grav:

— Continuă, domnişoară Westbury, continuă, chiar dacă ţi se pare că-l vorbeşti de rău. Nu putem şti unde se poate ajunge.

— De fapt nu mai am nimic de spus. O dată sau de două ori mi s-a părut că era pe punctul de a-mi spune ceva. Într-o seară a vorbit despre importanţa secretului şi-mi amintesc vag că a spus că spionii străini ar plăti cu siguranţă foarte mult ca să-l obţină.

Faţa prietenului meu a devenit şi mai gravă.

— Altceva?

— A spus că eram neglijenţi în privinţa asta... că pentru un trădător ar fi uşor să ia planurile.

— A făcut aceste observaţii recent?

— Da, foarte recent.

— Acum povestiţi-ne despre seara trecută.

— Trebuia să mergem la teatru. Ceaţa era aşa de deasă, încât n-avea rost să luăm o birjă. Am mers pe jos, iar drumul nostru trecea pe lângă birou. Deodată, fără vreo explicaţie, a luat-o la goană în ceaţă.

— Fără nicio vorbă?

— A scos o exclamaţie, asta a fost tot. Am aşteptat, dar nu s-a mai întors. Pe urmă m-am dus acasă. A doua zi de dimineaţă, după ce s-a deschis biroul, au venit să se intereseze de el. Cam pe la douăsprezece am aflat îngrozitoarea veste. Oh, domnule Holmes, dac-ai putea, dac-ai putea să-i salvezi onoarea! Însemna aşa mult pentru el!

Holmes a clătinat din cap cu tristeţe.

— Vino, Watson, drumul ne poartă în altă parte! Următoarea oprire trebuie să fie biroul din care au fost luate documentele.

— Erau destule probe împotriva tânărului dinainte, dar acum s-au adunat şi mai multe, a remarcat el în legănarea birjei. Nunta care se apropia îi dădea un motiv, e normal că avea nevoie de bani. Din moment ce-a vorbit despre asta înseamnă că ideea îi încolţise. Aproape a făcut-o pe fată complice vorbindu-i despre planurile lui. Totul se prezintă foarte prost.

— Şi totuşi, Holmes, caracterul nu înseamnă nimic? Pe urmă, de ce-ar lăsa-o pe fată în stradă şi-ar pleca în goană ca să comită o infracţiune?

— Exact. Cu siguranţă există obiecţii. Dar au de luptat cu probe zdrobitoare.

Domnul Sidney Johnson, funcţionarul superior, ne-a întâmpinat la birou şi ne-a primit cu acel respect pe care-l trezea totdeauna cartea de vizită a tovarăşului meu. Era un bărbat de vârstă medie, zvelt, sever, cu ochelari, cu obrajii supţi; mâinile îi tremurau din cauza încordării nervoase la care fusese supus.

— E rău, domnule Holmes, foarte rău! Aţi auzit de moartea şefului?

— Tocmai venim de la locuința lui.

— Locul acesta e complet dezorganizat. Şeful a murit, Cadogan West e mort, documentele s-au furat. Şi totuşi, luni seara, când am închis uşa, eram un birou la fel de eficient ca şi celelalte din serviciul guvernului. Doamne Dumnezeule, ce îngrozitor e când te gândeşti! Tocmai West, dintre toți oamenii, să facă un asemenea lucru!

— Deci sunteți sigur că el e vinovatul?

— Nu văd nicio altă soluție. Şi totuşi, aş fi avut în el aceeaşi încredere pe care o am în mine.

— La ce oră s-a închis biroul luni?

— La cinci.

— Dumneavoastră l-ați închis?

— Rămân întotdeauna ultimul.

— Unde erau planurile?

— În seiful acela. Le-am pus acolo eu însumi.

— Nu există paznic în clădire?

— Există, dar trebuie să păzească şi alte departamente. E un soldat bătrân şi omul cel mai de încredere. N-a văzut nimic în seara aceea. Desigur, ceața era foarte groasă.

— Să presupunem că tânărul Cadogan West voia să intre în clădire după orele de lucru, ar fi avut nevoie de trei chei, nu-i aşa, ca să ajungă la documente?

— Da, aşa e. Cheia de la uşa exterioară, cheia biroului şi cheia de la seif.

— Doar Sir James Walter şi dumneavoastră aveați acele chei?

— Eu n-aveam chei de la uşi, doar de la seif.

— Sir James era un om foarte ordonat de felul lui?

— Da, cred că era. În privința celor trei chei, ştiu că le ținea pe acelaşi inel. Le-am văzut des acolo.

— Şi lua inelul de chei cu el la Londra?

— Aşa spunea.

— Iar dumneata nu te despărțeai niciodată de cheie?

— Niciodată.

— Atunci, West – dacă el este vinovatul – trebuie să fi avut un duplicat. Şi totuşi nu s-a găsit niciunul asupra cadavrului său. Pe de altă parte, dacă un funcționar din acest

birou se gândea să vândă planurile, nu era mai simplu să facă o copie pentru el decât să ia originalele, aşa cum s-a întâmplat de fapt?

— Îți trebuie remarcabile cunoştinţe tehnice ca să copiezi bine planurile.

— Dar presupun că oricare dintre dumneavoastră, Sir James, dumneata sau West, aveţi aceste cunoştinţe tehnice.

— Desigur, le avem, dar te rog nu încerca să mă amesteci în chestiunea asta, domnule Holmes. Ce rost are să facem asemenea speculaţii când planurile originale s-au găsit de fapt asupra lui West?

— Ei bine, este mai mult decât neobişnuit că şi-a asumat riscul de-a lua originalele când ar fi putut avea copii făcute în siguranţă şi care i-ar fi servit perfect aceluiaşi scop.

— Neobişnuit, fără discuţie, şi totuşi a făcut-o.

— Fiecare pas înainte în cazul acesta îmi dezvăluie ceva inexplicabil. În momentul de faţă încă lipsesc trei planuri. Sunt, după cum am înţeles, cele mai importante.

— Da, aşa e.

— Vreţi să spuneţi că oricine deţine aceste trei planuri ar putea, chiar fără să le aibă pe celelalte, să construiască un submarin „Bruce-Partington“?

— Am raportat la Amiralitate acest aspect. Dar astăzi am revăzut desenele şi nu mai sunt sigur de asta. Valvele duble cu fantele autoreglabile sunt desenate pe unul dintre planurile regăsite. Până când străinii nu vor face şi ei această invenţie, nu vor obţine submarinul. Desigur, s-ar putea să treacă în curând de această problemă.

— Dar cele trei desene care lipsesc sunt, într-adevăr, cele mai importante?

— Indubitabil.

— Cu permisiunea dumneavoastră, cred că voi face o plimbare prin zonă. Nu-mi amintesc de nicio altă întrebare pe care doream să v-o adresez.

A examinat broasca seifului, uşa camerei şi în cele din urmă obloanele metalice de la fereastră. Abia când am ajuns afară pe gazon a devenit extrem de interesat. Era un dafin lângă fereastră, iar mai multe crengi fuseseră rupte şi răsucite.

Le-a examinat atent cu lupa, apoi a trecut la niște vagi urme întunecate de pe solul de sub arbust. În cele din urmă l-a rugat pe funcționar să închidă obloanele metalice și mi-a arătat că nu se închideau bine în centru, astfel că oricine de afară putea să vadă ce se petrece în cameră.

— Indiciile s-au stricat în aceste trei zile. Pot să însemne ceva sau nimic. Ei, Watson, nu cred că Woolwich ne mai poate ajuta în vreun fel. Am adunat o recoltă slabă. Să vedem dacă ne descurcăm mai bine la Londra.

Totuși, am mai adăugat un snop la recoltă înainte să părăsim stația Woolwich. Funcționarul de la casa de bilete ne-a spus confidențial că l-a văzut pe Cadogan West, pe care-l știa bine din vedere, luni seara și că el a plecat la Londra pe linia London Bridge la 8:15. Era singur și a luat un bilet dus de clasa a treia. La momentul respectiv, funcționarul de la ghișeu a fost impresionat de aerul lui agitat și neliniștit. Tremura așa tare, încât abia și-a luat restul și funcționarul l-a ajutat să-l adune. O privire aruncată pe orar arăta că trenul de 8:15 era primul pe care-l putea lua West după ce o abandonase pe logodnica lui pe la 7:30.

— Hai să reconstruim tabloul, Watson, a spus Holmes după o jumătate de oră de tăcere. În toată perioada activității noastre comune de detectivi nu știu să fi avut vreodată un caz mai dificil. Fiecare pas înainte pe care îl facem deschide drum spre o nouă prăpastie. Și totuși am făcut negreșit un progres apreciabil. Cercetările întreprinse la Woolwich au întărit în principal dovezile împotriva lui Cadogan West, dar indiciile de lângă fereastră ne furnizează o ipoteză favorabilă lui. Hai să presupunem, de exemplu, că a fost contactat de un agent străin. Poate s-a întâmplat în circumstanțe care l-au împiedicat să vorbească despre asta, dar i-au măcinat nervii, așa cum reiese din remarcile făcute față de logodnica sa. Foarte bine. Să presupunem că, în timp ce mergea spre teatru cu iubita, a zărit prin ceață același agent care se deplasa în direcția biroului. Era un om impetuos, lua decizii rapide. A renunțat la tot în favoarea datoriei. A urmărit omul, a ajuns la fereastră, a văzut sustragerea documentelor și a urmărit hoțul. În felul acesta trecem de observația că nimeni n-ar lua

originalele când putea face copii. Acest outsider trebuia să ia originalele. Până aici are sens.

— Care-i pasul următor?

— Aici întâmpinăm dificultăţi. Oricine şi-ar închipui că în asemenea împrejurări prima mişcare a tânărului Cadogan West era să pună mâna pe ticălos şi să dea alarma. De ce n-a procedat astfel? Oare un şef, o persoană oficială a luat documentele? Asta ar explica purtarea lui West. Sau poate hoţul i-a scăpat lui West în ceaţă, iar acesta a pornit imediat spre Londra ca să ajungă la hoţ acasă înaintea lui, presupunând că-i cunoştea casa? Chestiunea trebuie să fi fost foarte presantă ca să-l determine să-şi lase iubita în ceaţă şi să nu facă niciun efort să comunice cu ea. Aici, urma noastră se pierde şi se întinde o mare pată neagră între oricare dintre ipoteze şi apariţia corpului lui West, cu şapte planuri în buzunar, pe acoperişul trenului metropolitan. Instinctul îmi spune să încep de la celălalt capăt. Dacă Mycroft ne-ar da lista cu adrese, am putea alege omul şi am urmări două piste în loc de una.

Desigur, în Baker Street ne aştepta un bilet. Fusese adus în mare grabă de un funcţionar guvernamental. După doar o privire, Holmes l-a aruncat spre mine.

E multă plevuşcă, dar puţini ar putea să se descurce cu un plan atât de important. Singurii care merită luaţi în consideraţie sunt: Adolph Mayer, din Great George Street numărul 13, Westminster; Louis La Rothiere, din Campden Mansions, Notting Hill; şi Hugo Oberstein, Caulfield Gardens numărul 13, Kensington. Despre ultimul se ştie c-a fost în oraş luni, dar acum a plecat. Mă bucur că întrezăreşti o geană de lumină. Cabinetul aşteaptă cu cea mai mare nerăbdare raportul tău final. Au venit reprezentanţi din cele mai înalte sfere, toţi făcând reproşuri. Toată forţa statului îţi stă la dispoziţie dacă e nevoie.

Mycroft

— Mă tem, a zâmbit Holmes, că „toţi servitorii reginei cu toţi caii lor“ nu pot urni din loc această problemă.

Desfăşurase o hartă mare a Londrei şi se aplecase atent deasupra ei.

— Ei, ei, spuse imediat cu o expresie de satisfacţie. În sfârşit, lucrurile merg în direcţia bună. Zău, Watson, cred, sincer, că până la urmă o s-o scoatem la capăt. M-a plesnit peste umăr într-o izbucnire de râs. Acum o să ies. Fac doar o recunoaştere. Nu voi face nimic important fără să fiu umăr lângă umăr cu biograful şi camaradul meu de încredere. Te rog să rămâi aici, sunt şanse să mă vezi din nou peste o oră sau două. Dacă ţi se pare că timpul trece greu, ia-ţi hârtie şi toc şi începe să povesteşti cum am salvat noi statul.

Simţeam şi eu în minte un fel de reflectare a exaltării lui fiindcă ştiam că nu s-ar abate într-atât de la felul lui de-a fi, reţinut, auster, dacă n-ar avea motive să exulte.

Toată seara aceea lungă de noiembrie i-am aşteptat neliniştit întoarcerea. În sfârşit, puţin după nouă a venit un mesager cu un bilet:

Cinez la restaurantul Goldini's de pe Gloucester Road în Kensington. Te rog, vino imediat să ne întâlnim aici. Adu cu tine un speraclu, o lanternă slabă, o daltă şi un revolver.

S.H.

Ăsta era un echipament bun de cărat de către un cetăţean respectabil pe străzile sumbre, învăluite în ceaţă! Am ascuns discret în palton tot ce mi-a cerut şi m-am dus direct la adresa indicată. Prietenul meu stătea la o măsuţă rotundă în apropiere de uşa unui restaurant italian de prost gust.

— Ai mâncat ceva? Atunci, iau cu mine o cafea şi-un lichior! Încearcă unul din trabucurile patronului. Sunt mai puţin otrăvitoare decât te-ai aştepta. Ai sculele?

— Sunt aici, în palton.

— Excelent. Stai să-ţi descriu pe scurt ce-am făcut şi să-ţi spun ce-o să facem în curând. Acum trebuie să-ţi fie foarte clar, dragă Watson, că trupul tânărului a fost PUS pe acoperişul trenului. Asta mi-a fost clar din clipa în care am stabilit faptul că a căzut de pe acoperiş, nu din vagon.

— Nu putea fi lăsat să cadă de pe un pod?

— Aş spune că este imposibil. Dacă te uiţi la acoperişul vagoanelor, vei vedea că este uşor rotunjit şi nu există nicio

balustradă în jurul lor. Prin urmare, putem spune cu siguranță că tânărul Cadogan a fost plasat pe acoperiş.

— Cum putea fi plasat acolo?

— La întrebarea asta trebuie să răspund. Există doar o posibilitate. Ştii că metroul iese din tuneluri în unele zone din West End. Îmi aminteam vag că am călătorit cu el şi am văzut uneori ferestre deasupra capului. Ei, să presupunem că un tren s-ar opri sub o asemenea fereastră, ar fi oare dificil să pui corpul pe acoperiş?

— Pare foarte puțin probabil.

— Dar trebuie să ne reamintim de vechea axiomă care spune că, atunci când toate celelalte variante sunt incorecte, cea rămasă, oricât de improbabilă pare, trebuie să fie cea adevărată. În cazul acesta, toate celelalte variante AU PICAT. Când am aflat că agentul internațional de elită care tocmai părăsise Londra locuia într-un şir de case care dădeau spre metrou, am fost atât de încântat, încât ai fost puțin uimit de veselia mea bruscă.

— Oh, deci asta era, nu-i aşa?!

— Da, asta era. Domnul Hugo Oberstein, cu adresa Caufield Gardens numărul 13, devenise obiectivul meu. Mi-am început cercetarea la stația Gloucester Road unde un lucrător foarte amabil m-a dus la şine şi mi-a permis să verific faptul că ferestrele de la scara de incendiu din Caulfield Gardens dau spre linie; dar şi un lucru chiar mai important, şi anume că, din cauza intersecției cu unul dintre traseele mai mari, trenurile de metrou staționează frecvent câteva minute exact în acel loc.

— Splendid, Holmes! I-ai venit de hac!

— Până aici, Watson, stai să vezi. Avansăm, dar soluția e departe. Ei, după ce-am văzut din spate Caulfield Gardens, am încercat şi fața, destul ca să văd că pasărea şi-a luat zborul. E o casă mare, nu prea mobilată la etaj, după câte mi-am dat seama. Oberstein locuia acolo cu un singur valet care probabil îi era tovarăş şi se bucura de încrederea lui. Trebuie să ne amintim că Oberstein s-a dus pe continent să descarce „marfa“, dar nu are de gând să fugă fiindcă nu are niciun motiv să se teamă de arestare, iar ideea că i se face

o vizită la domiciliu nu i-ar trece vreodată prin cap. Totuşi, asta-i exact ce vom face.

— N-am putea obține un mandat de percheziție ca să intrăm legal?

— Ar fi cam greu cu dovezile pe care le deținem.

— Ce sperăm să facem?

— Nu se ştie ce corespondență putem găsi acolo.

— Nu-mi place, Holmes.

— Dragul meu tovarăş, tu vei sta de pază în stradă. Eu voi săvârşi infracțiunea. Nu e momentul să ne împiedicăm de fieacuri. Gândeşte-te la biletul lui Mycroft, la Amiralitate, la Cabinetul prim-ministrului, la persoanele de vază care aşteaptă noutăți. Trebuie să mergem.

Am răspuns ridicându-mă de la masă.

— Ai dreptate, Holmes. Trebuie să mergem!

S-a ridicat repede şi mi-a strâns mâna.

— Ştiam că n-ai să dai înapoi acum, la sfârşit.

Când mi-a spus asta, pentru o clipă am zărit în ochii lui o sclipire mai aproape de tandrețe decât văzusem vreodată. În secunda următoare devenise iar la fel de stăpân pe sine şi practic precum totdeauna. M-a îndemnat:

— E aproape la o jumătate de milă, dar nu e nicio grabă. Hai să mergem pe jos! Nu scăpa te rog instrumentele. Dacă eşti arestat ca un personaj dubios, ne vom complica inutil.

Caulfield Gardens era unul dintre şirurile acelea de case cu fațada plată, cu coloane şi porticuri, care sunt un produs atât de important al mijlocului epocii victoriene în cartierul West End din Londra. Alături se pare că nişte copii dădeau o petrecere, fiindcă noaptea răsuna de glasuri vesele şi de muzica unui pian. Ceața persista învăluindu-ne şi ascunzându-ne prietenoasă în vălurile ei. Holmes a aprins lanterna şi a îndreptat-o spre uşa masivă. Mi-a spus:

— Iată o provocare serioasă. E încuiată şi are zăvoare, desigur. Mai bine am sări în curtea interioară. E o arcadă excelentă mai încolo, în caz că ne surprinde un polițist prea zelos. Dă-mi mâna, Watson, şi voi face la fel pentru tine.

Un minut mai târziu eram amândoi în curtea interioară. De-abia ajunsesem la adăpostul întunericului dens când am

auzit în ceaţă pasul unui poliţist. Când zgomotul paşilor lui s-a estompat, Holmes a început să lucreze la a doua uşă. L-am văzut chircit lângă ea, insistând până când aceasta s-a dat de perete cu un zgomot surd. Ne-am năpustit în holul întunecat închizând în spatele nostru uşa dinspre curtea interioară. Holmes a deschis drumul în sus pe scara spiralată, fără covoare. Lumina slabă şi gălbuie a lanternei a strălucit pe o fereastră joasă.

— Uite, Watson, chiar asta trebuie să fie!

A deschis-o larg şi când a făcut-o s-a auzit un zgomot slab, înfundat, care a crescut constant până când s-a transformat într-un vuiet teribil pe când un tren a trecut cu viteză pe lângă noi prin întuneric. Holmes a plimbat lumina lanternei peste pervaz. Era acoperit cu funinginea lăsată de trenurile care treceau, dar suprafaţa înnegrită era ştearsă şi frecată în unele locuri.

— Poţi să vezi unde au pus cadavrul. Hei, Watson, ce-i asta? Fără discuţie este o pată de sânge!

Arăta spre un loc mai decolorat de pe lemnul ferestrei.

— Uite pete şi pe piatra scării. Mi-am încheiat demonstraţia. Hai să stăm aici până se opreşte un tren.

N-am avut mult de aşteptat. Următorul tren a ieşit zgomotos din tunel ca şi precedentul, dar a încetinit şi apoi, cu un scrâşnet de frâne, s-a oprit exact sub noi. Nu erau nici patru picioare de la pervazul ferestrei până la acoperişul vagoanelor. Holmes a închis încet fereastra spunând:

— Până aici avem dreptate. Ce crezi despre asta, Watson?

— E o capodoperă. Te-ai ridicat pe cele mai înalte culmi.

— Aici nu pot fi de acord cu tine. Din momentul în care mi-a venit ideea corpului afiat pe acoperiş, care nu era cu siguranţă deloc absurdă, tot restul era inevitabil. Dacă n-ar fi în joc interesele majore şi implicaţiile afacerii, acesta ar fi un succes nesemnificativ. Încă ne aşteaptă multe dificultăţi. Dar poate vom găsi aici ceva care să ne ajute.

Urcasem scara dinspre bucătărie şi intrasem în şirul de camere de la primul etaj. Una era sufrageria, puţin mobilată şi fără nimic interesant. A doua era un dormitor care s-a dovedit total neinteresant. Ultima cameră părea mai promiţătoare,

iar însoțitorul meu a început s-o examineze sistematic. Cărți şi ziare erau împrăştiate peste tot, deci era evident că servea drept birou. Rapid, metodic, Holmes a răsturnat sertar după sertar şi a răscolit dulap după dulap, dar nicio rază de lumină nu i-a înseninat fața posomorâtă. După o oră, nimic nu se schimbase.

— Vulpea vicleană şi-a acoperit urmele, a spus Holmes. N-a lăsat nimic care să-l incrimineze. A distrus sau a luat cu el corespondența compromițătoare. Asta este ultima noastră şansă.

Era o cutiuță pentru mărunțiş care se afla pe birou. Holmes a deschis-o cu dalta. Înăuntru erau mai multe suluri de hârtie, toate acoperite cu cifre şi calcule, fără nicio notiță care să indice la ce se referă. Cuvintele frecvente „presiunea apei" şi „presiune pe centimetru pătrat" sugerau o relație cu un submarin. Holmes le-a dat nerăbdător deoparte. A mai rămas doar un plic cu câteva tăieturi de ziar înăuntru. El le-a răsturnat pe masă şi pe fața ageră am citit că speranțele îi fuseseră împlinite.

— Ce-i asta, Watson? Ei? Ce-i asta? O serie de mesaje codate în anunțurile dintr-un ziar. După literă şi culoare este rubrica de decese din „Daily Telegraph". Nu au dată... dar mesajele se aranjează de la sine. Acesta trebuie să fie primul:

Speram veşti mai repede. Termeni acceptați. Scrie totul pe adresa din bilet.

Pierrot

Pe urmă vine:

Prea complex ca să-l descriu. Trebuie un raport complet. Marfa te aşteaptă la livrarea bunurilor.

Pierrot

Apoi:

Timpul ne presează. Retrag oferta dacă nu realizezi contractul. Stabilim întâlnirea prin scrisoare. Îți confirm prin anunț.

Pierrot

Şi în sfârşit:

Luni seara, după nouă. Două bătăi. Doar noi. Nu fi aşa suspicios. Plata în numerar la livrare.

Pierrot

— O înregistrare aproape completă, Watson! Ce bine-ar fi dacă am ajunge la omul de la celălalt capăt!

A rămas pierdut în gânduri, bătând cu degetele în masă. În cele din urmă a sărit în picioare.

— Ei, poate totuşi nu va fi aşa de greu. Nu mai avem ce face aici. Cred c-ar fi bine să mergem la sediul „Daily Telegraph" şi astfel să încheiem o zi bună de lucru.

Mycroft Holmes şi Lestrade au fost convocaţi a doua zi după micul dejun, iar Sherlock Holmes le-a povestit ce făcusem în ziua precedentă. Auzind despre percheziţia noastră neautorizată, detectivul a clătinat din cap:

— Nu putem face lucruri de genul acesta în poliţie, domnule Holmes. Nu-i de mirare că obţii mai multe rezultate ca noi. Dar într-una din zile vei merge prea departe, iar dumneata şi prietenul dumitale veţi avea probleme.

— Pentru Anglia, cămin şi frumuseţe... nu-i aşa, Watson? Suntem martiri pe altarul ţării. Dar tu ce crezi despre asta, Mycroft?

— Excelent, Sherlock! Excelent! Admirabil! Dar cum vei folosi informaţia?

Holmes a luat de pe masă „Daily Telegraph".

— Ai văzut anunţul lui Pierrot de astăzi?

— Cum?! Altul?

— Da, iată-l:

În seara asta. La aceeaşi oră. În acelaşi loc. Două bătăi. Absolut vital. E în joc siguranţa ta!

Pierrot

— Formidabil!, a exclamat Lestrade. Dacă răspunde la anunţ, l-am prins!

— Aşa m-am gândit şi eu când l-am dat. Cred că dacă aţi reuşi să veniţi amândoi pe la opt cu noi, la Caulfield Gardens, am putea să ne apropiem de soluţie.

Una dintre cele mai remarcabile caracteristici ale lui Sherlock Holmes era capacitatea lui de a-şi întrerupe concentrarea şi a-şi canaliza gândurile într-o direcție mai facilă când era convins că nu mai poate obține nimic. Îmi amintesc că pe tot parcursul acelei zile memorabile s-a cufundat în citirea unei monografii care trata polifonica lui Lassus. Cât despre mine, eu nu aveam puterea lui de detaşare şi de aceea ziua mi se părea interminabilă. Marea importanță a problemei pe plan național, tensiunea din cercurile guvernamentale, legătura directă pe care o crea experimentul pe care-l încercam... toate se combinau ca să-mi uzeze nervii. În sfârşit, a fost o uşurare pentru mine când după o cină uşoară am pornit la drum. Ne-am întâlnit cu Lestrade şi Mycroft în exteriorul stației Gloucester Road. Uşa dinspre curtea interioară a casei lui Oberstein fusese lăsată deschisă cu o noapte în urmă şi, fiindcă Mycroft Holmes a refuzat cu indignare să se urce pe grilaj, a fost necesar ca eu să intru şi să deschid uşa dinspre hol. Pe la ora nouă eram toți aşezați în birou şi ne aşteptam cu răbdare omul.

A trecut o oră, apoi încă una. Cele unsprezece bătăi ale ceasului cel mare de la biserică au sunat ca tot atâtea dangăte de clopot la funeraliile speranțelor noastre. Lestrade şi Mycroft se foiau pe scaune uitându-se de două ori pe minut la ceasuri. Holmes stătea tăcut şi calm, cu pleoapele pe jumătate închise, dar cu fiecare nerv în alertă. Deodată şi-a înălțat capul:

— Vine.

La uşă se auziseră paşi furişați. Apoi s-au întors. Am auzit ca un fâşâit afară şi apoi două bătăi rapide cu ciocănelul de pe uşă. Holmes s-a ridicat făcându-ne semn să rămânem pe loc. Lampa din hol abia licărea. A deschis uşa exterioară şi după ce o siluetă întunecată s-a strecurat pe lângă el a închis-o şi i-a pus zăvorul. L-am auzit spunând „Pe aici!“ şi o clipă mai târziu îl aveam în față pe omul nostru. Holmes îl urmărise îndeaproape, iar când omul s-a întors cu fața scoțând un strigăt de alarmă, şi surpriză, l-a apucat de guler şi l-a împins înapoi în cameră. Înainte ca prizonierul nostru să-şi recapete echilibrul, uşa s-a închis, iar Holmes s-a aşezat cu spatele la ea. Omul a aruncat în jur o privire cruntă, s-a împleticit şi a

căzut leşinat pe podea. Din cauza şocului, pălăria cu boruri late i-a zburat de pe cap, fularul i-a alunecat de pe faţă şi au apărut barba lungă, blondă şi trăsăturile moi, delicate, frumoase ale colonelului Valentine Walter. Holmes a fluierat surprins.

— De data asta poţi să notezi c-am fost un cretin, Watson. Nu asta e pasărea pe care voiam s-o prind în laţ.

— Cine e?, a-ntrebat nerăbdător Mycroft.

— Fratele mai tânăr al regretatului Sir James Walter, şeful Departamentului Submarine. Da, da, văd cum s-au aşezat cărţile. Îşi revine. Cred că mai bine m-ai lăsa pe mine să-l examinez.

Dusesem pe sofa corpul inert. Prizonierul nostru s-a sculat în capul oaselor şi s-a uitat în jur având pe faţă o expresie îngrozită, trecându-şi mâna peste frunte ca un om care nu-şi crede ochilor ce vede.

— Ce este asta?, a-ntrebat el. Am venit să-l vizitez pe domnul Oberstein.

— Ştim totul, colonele Walter, i-a replicat Holmes. E mai presus de înţelegerea mea cum poate un gentleman englez să se comporte de asemenea manieră. Dar ştim totul despre corespondenţa şi relaţiile dumitale cu Oberstein. Tot aşa şi despre împrejurările morţii lui Cadogan West. Dă-mi voie să-ţi amintesc măcar de circumstanţele atenuante oferite dacă te căieşti şi mărturiseşti, fiindcă mai sunt câteva detalii pe care le putem afla doar de la dumneata.

Omul a gemut ascunzându-şi faţa în palme. Am aşteptat, dar el a tăcut.

— Te asigur, i-a spus Holmes, că ştim deja esenţialul. Ştim că aveai nevoie de bani, că ai făcut mulajul cheii pe care o avea fratele dumitale şi ai intrat în corespondenţă cu Oberstein care-ţi răspundea la scrisori dând anunţuri în „Daily Telegraph". Ştim că luni seara, pe ceaţa aceea, te-ai dus la birou, dar ai fost văzut şi urmărit de tânărul Cadogan West, care probabil avea dinainte motive să te suspecteze. Te-a văzut furând, dar n-a putut da alarma fiindcă exista posibilitatea să iei planurile ca să le duci fratelui dumitale în Londra. Lăsându-şi toate celelalte interese deoparte, ca un

bun cetățean ce era, el te-a urmărit îndeaproape prin ceață şi nu te-a pierdut din ochi până n-a ajuns exact la această casă. Aici a intervenit şi, astfel, colonele Walter, ai adăugat la trădare un păcat şi mai teribil, o crimă!

— Nu eu! Nu eu! Jur în fața lui Dumnezeu că nu!, a strigat nefericitul prizonier.

— Atunci spune-ne cum a murit Cadogan West înainte să-i pui trupul pe vagonul metroului.

— O voi face. Vă jur că o voi face. Sunt vinovat de restul. Mărturisesc. A fost exact cum ai spus. Trebuia să plătesc o datorie la Bursă. Aveam mare nevoie de bani. Oberstein mi-a oferit cinci mii. M-ar fi salvat de la ruină. Cât despre crimă, sunt la fel de nevinovat ca dumneavoastră.

— Atunci ce s-a întâmplat?

— El avea dinainte bănuieli şi m-a urmărit, după cum ați spus. Nu mi-am dat seama până n-am ajuns exact la uşa aceea. Era ceață groasă, nu se vedea nici la trei yarzi. Am bătut de două ori şi Oberstein a venit la uşă. Tânărul s-a năpustit şi a-ntrebat ce aveam de gând să facem cu documentele. Oberstein avea un revolver mic. Îl lua totdeauna la el. În timp ce West încerca să intre cu forța după noi în casă, Oberstein l-a pocnit în cap. Lovitura i-a fost fatală. A murit în cinci minute. Zăcea pe hol, iar noi nu mai ştiam ce să facem. Apoi, Oberstein a avut ideea asta cu trenurile care se opreau sub fereastra lui din spate. Dar mai întâi a examinat hârtiile pe care le adusesem. A spus că trei dintre ele sunt esențiale şi trebuie să le păstrăm. I-am spus: „Nu poți să le ții. La Woolwich va fi o zarvă îngrozitoare dacă nu le dai înapoi". El mi-a răspuns: „Trebuie să le păstrez, sunt prea tehnice şi mi-e imposibil să fac copii într-un timp scurt". „Atunci, trebuie toate duse înapoi în noaptea asta", i-am replicat. S-a gândit puțin şi pe urmă a strigat că ştie ce-i de făcut. „Voi ține trei, iar pe celelalte le vom vârî în buzunarele acestui tânăr. Când va fi găsit, cu siguranță toată povestea va fi pusă în cârca lui." N-am văzut nicio altă cale de scăpare, aşa că am făcut cum a sugerat el. Am aşteptat jumătate de oră la fereastră până a oprit un tren. Ceața era aşa groasă, încât de-abia vedeam şi

ne-a fost greu să coborâm corpul lui West pe vagon. În ce mă priveşte, acesta e sfârşitul poveştii.

— Şi fratele dumitale?

— N-a spus nimic, dar mă prinsese o dată cu cheile lui şi cred că bănuia. Am citit în ochii lui că mă suspecta. După câte ştiţi, n-a mai putut ţine fruntea sus de atunci.

În cameră s-a făcut un timp tăcere, apoi Holmes a spus:

— Nu poţi îndrepta lucrurile? Ţi-ar uşura conştiinţa şi poate chiar pedeapsa.

— Cum să procedez?

— Unde-i Oberstein cu planurile?

— Nu ştiu.

— Nu ţi-a dat nicio adresă?

— A spus că scrisorile trimise la Hotel du Louvre, în Paris, vor ajunge în final la el.

— Atunci poţi încă repara ceva, a spus Holmes.

— Voi face tot ce voi putea. Nu-i datorez nicio favoare acestui individ. M-a dus la cădere şi ruină.

— Iată hârtie şi cerneală! Stai la birou şi scrie cum îţi dictez! Scrie pe plic adresa indicată. Aşa e bine. Şi acum, conţinutul:

Stimate Domn,

În legătură cu tranzacţia noastră, fără îndoială aţi observat deja că lipseşte un detaliu esenţial. Am o schiţă care îl conţine. Totuşi, deoarece obţinerea ei a însemnat pentru mine un efort în plus, trebuie să vă cer încă un avans de cinci sute de lire. Nu-i trimiteţi prin poştă, vreau doar aur sau lire. Aş veni în străinătate, dar s-ar stârni suspiciuni dacă aş părăsi ţara în momentul de faţă. Prin urmare, aştept în fumoarul de la Charing Cross Hotel, sâmbătă la prânz. Amintiţi-vă că accept doar bancnote englezeşti sau aur.

— E exact ce trebuie. M-ar surprinde foarte mult dacă nu ne-ar aduce omul încoace.

Şi l-a adus! E de domeniul istoriei, acea istorie secretă a unei naţiuni, adesea mai intimă şi mai interesantă decât cronicile făcute publice... Oberstein, nerăbdător să dea lovitura

vieții lui, a muşcat momeala şi a fost pus la păstrare în siguranță timp de cincisprezece ani într-o închisoare britanică. În cufărul lui s-au găsit neprețuitele planuri Bruce-Partington pe care el le scosese la licitație în toate centrele navale ale Europei.

Colonelul Walter a murit în închisoare spre sfârşitul celui de-al doilea an. Cât despre Holmes, el s-a întors mai inspirat la polifonia lui Lassus, lucrare deja tipărită pentru un public restrâns şi considerată de experți ca o tratare exhaustivă a subiectului. După câteva săptămâni am aflat întâmplător că prietenul meu a petrecut o zi la Windsor, de unde s-a întors cu un ac de cravată foarte fin, cu smarald. Când l-am întrebat dacă l-a cumpărat, mi-a răspuns că era un cadou de la o anumită doamnă binevoitoare căreia avusese norocul să-i facă odată un mic serviciu. N-a spus mai mult, dar cred c-am putut ghici numele augustei doamne şi nu mă îndoiesc că micul ac cu smarald îi va aminti totdeauna prietenului meu de aventura planurilor Bruce-Partington.

Sfârşit

Detectivul muribund

Doamna Hudson, proprietăreasa lui Sherlock Holmes, era o femeie care suferea de mult timp. Nu numai pentru că la orice oră primul etaj era invadat de o grămadă de persoane ciudate şi adesea indezirabile, dar şi fiindcă remarcabilul ei chiriaş era excentric şi ducea o viaţă foarte dezordonată care-i pusese de nenumărate ori răbdarea la încercare. Era incredibil de împrăştiat, asculta muzică la ore ciudate, uneori trăgea cu revolverul în casă, făcea experimente stranii şi adesea urât mirositoare, în jurul lui plutea o atmosferă de violenţă şi pericol care-l făcea cel mai rău chiriaş din Londra. Pe de altă parte, plătea regeşte. N-am nicio îndoială că ai fi putut cumpăra casa la preţul pe care Holmes l-a plătit pe chirie în anii cât am stat cu el.

Proprietăreasa îl privea cu adânc respect şi teamă, nu îndrăznea niciodată să-l contrazică, oricât de scandaloase i-ar fi fost faptele. Îl şi îndrăgea, fiindcă el era de o remarcabilă blândeţe şi curtoazie când avea de-a face cu femeile. Îi displăceau şi nu avea încredere în ele, dar a fost totdeauna un adversar plin de cavalerism. Ştiind cât de sincere erau sentimentele proprietăresei de respect pentru el, am ascultat atent când a venit la mine acasă la doi ani după ce mă căsătorisem şi mi-a povestit în ce stare tristă ajunsese bietul meu prieten.

— Moare, doctore Watson, mi-a spus ea. De trei zile îi e din ce în ce mai rău şi nu cred că rezistă până mâine. Nu m-a lăsat să aduc un doctor. În dimineaţa asta, când am văzut cum îi ies

oasele prin pielea obrazului şi cum mă priveşte cu ochii ăia mari şi strălucitori, n-am mai putut îndura. I-am zis: „Cu sau fără voia dumitale, domnule Holmes, mă duc chiar acum după doctor". „Atunci du-te după Watson", mi-a spus el. Nu lăsaţi să treacă nici o oră, domnule, dacă vreţi să-l mai găsiţi în viaţă.

Am fost îngrozit, fiindcă nu auzisem nimic despre boala lui. Nu-i nevoie să mai spun că mi-am luat imediat haina şi pălăria. Pe drum am cerut detalii.

— Nu vă pot spune multe, domnule. A lucrat la un caz în Rotherhithe, pe o stradă de lângă râu, şi a adus boala asta cu el. S-a băgat în pat miercuri după-amiază şi de atunci nu l-a părăsit. În astea trei zile n-a mâncat şi n-a băut nimic.

— Doamne Dumnezeule! De ce n-ai chemat un doctor?

— N-a vrut să audă, domnule! Ştiţi cât e de autoritar. N-am îndrăznit să nu-l ascult. Dar nu mai are multe clipe de viaţă, după cum veţi vedea imediat ce daţi cu ochii de el.

Era, într-adevăr, o priveliştе deplorabilă. În lumina difuză a unei zile de noiembrie, camera era destul de mohorâtă, dar faţa aceea suptă, stoarsă de vlagă, îndreptată spre mine, mi-a înfipt un cuţit de gheaţă în inimă. Ochii îi străluceau de febră, obrajii aveau pete roşii, iar pe buze avea o crustă întunecată, mâinile fine se încleştau spasmodic peste cuvertură, iar vocea îi era răguşită şi întreruptă. Când am intrat în cameră, zăcea indiferent, dar imediat ce m-a zărit, ochii i-au sclipit în semn de recunoaştere.

— Ei, Watson, se pare că trăim zile nefaste, mi-a spus cu voce slabă, dar cu ceva din vechea lui nonşalanţă.

— Dragul meu camarad!, am strigat apropiindu-mă.

— Stai departe! Stai departe!, mi-a spus într-un fel porunci-tor cum făcea doar în momentele de criză. Dacă te apropii de mine, Watson, dau ordin să te dea afară din casă.

— Dar de ce?

— Fiindcă aşa vreau eu. Nu-i destul?

Da, doamna Hudson avea dreptate. Era mai autoritar ca oricând. Totuşi, era dureros să-l vezi cum se stinge. Am explicat:

— Voiam doar să ajut.

— Exact! Cel mai bine ajuţi făcând ce ţi se spune.

— Sigur, Holmes.

A devenit mai puțin sever.

— Nu eşti supărat?, m-a întrebat respirând greu.

Sărmanul de el, cum puteam să fiu supărat când îl vedeam zăcând în fața mea într-o asemenea stare?

— E spre binele tău, Watson, a hârâit.

— Spre binele MEU?

— Ştiu ce am. Este o boală ciudată din Sumatra, un lucru despre care olandezii ştiu mai multe decât noi, deşi nici ei n-au aflat mare lucru până acum. Doar un lucru e sigur. E absolut mortală şi teribil de contagioasă.

Vorbea cu o energie febrilă, iar mâinile lungi zvâcneau şi tremurau în timp ce mă gonea.

— Contagioasă prin atingere, Watson... da, *prin* atingere. Stai la distanță şi totul e bine.

— Ce Dumnezeu, Holmes! Crezi că un asemenea motiv are vreo importanță pentru *mine*? Nu mi-ar păsa de asta nici în cazul unui străin. Îți închipui că *m*-ar împiedica să-mi fac datoria față de un prieten atât de vechi?

Am avansat din nou, dar m-a respins cu o privire de furie.

— Dacă stai acolo, voi vorbi. Dacă nu, trebuie să pleci din cameră.

Am un respect atât de mare pentru calitățile extraordinare ale lui Holmes, încât m-am supus totdeauna dorințelor lui, chiar când nu le-am înțeles deloc. Dar în cazul acesta mi s-au trezit toate instinctele profesionale. Îmi putea fi superior oriunde, însă într-o cameră de bolnav eu eram stăpânul. I-am spus:

— Holmes, nu mai eşti tu însuți. Un om bolnav e ca un copil, aşa că eu te voi trata. Fie că-ți place, fie că nu, îți voi examina simptomele şi te voi trata în consecință.

S-a uitat la mine cu răutate.

— Dacă, indiferent că vreau sau că nu vreau, trebuie să mă consulte un doctor, cel puțin lasă-mă să aduc unul în care am încredere.

— Deci n-ai deloc încredere în mine?

— Desigur, am în prietenia ta. Dar faptele sunt fapte, Watson, şi la urma urmei eşti un medic generalist cu experiență foarte limitată şi calificare mediocră. Mă doare să-ți spun lucrurile astea, dar nu-mi dai de ales.

M-am simțit foarte jignit.

— O asemenea remarcă nu e demnă de tine, Holmes! Îmi arată foarte clar în ce stare îți sunt nervii. Dar fiindcă n-ai încredere în mine, nu-mi voi impune serviciile. Lasă-mă să-l aduc pe Sir Jasper Meek de la Penrose Fisher sau pe oricare dintre cei mai buni medici din Londra. Dar TREBUIE să te consulte cineva şi acesta mi-e ultimul cuvânt. Dacă tu crezi că am să stau aici şi să te văd cum mori fără să te ajut eu însumi sau să aduc pe altcineva să te ajute, atunci nu ți-ai găsit omul.

— Ai intenţii bune, Watson, a răspuns bolnavul cu o voce între un oftat şi un mârâit. Să-ți arăt cât de ignorant eşti? Ce ştii mă rog despre febra Tapanuli? Ce ştii despre plaga neagră Formosa?

— N-am auzit niciodată despre vreuna.

— Sunt multe cauze de îmbolnăvire, multe surse patologice stranii în Est, Watson!

După fiecare propoziție făcea o pauză ca să-şi regleze respirația întretăiată.

— Am descoperit asta în cursul unor cercetări recente care au aspecte legate de medicină şi infracţionalitate. În decursul lor am contractat această maladie. Nu pot face nimic.

— Poate că nu. Dar se întâmplă să ştiu că doctorul Ainstree, cel mai mare specialist în viață în problema bolilor tropicale, este acum în Londra. Toate protestele tale sunt inutile, Holmes, mă duc în clipa asta să-l aduc.

Am pornit hotărât spre uşă.

N-am avut în viața mea aşa un şoc! Într-o secundă, cu o săritură ca de tigru, muribundul mi-a tăiat calea. Am auzit zgomotul ascuţit al cheii întoarse în broască. În clipa următoare s-a împleticit înapoi spre pat, epuizat şi gâfâind după această extraordinară explozie de energie.

— N-o să-mi iei cheia cu forţa, Watson, te-am păcălit, prietene! Eşti aici şi aici vei rămâne până când voi hotărî altfel. Dar o să-ţi fac pe plac, spusese toate astea oprindu-se să tragă aer în piept, cu eforturi vizibile. Îmi vrei numai binele. Fireşte că ştiu asta foarte clar. O să fac ce vrei, dar lasă-mi timp să-mi recapăt forțele. Nu acum, Watson, nu acum. E ora patru. La şase poți pleca.

— Asta-i o nebunie, Holmes.

— Doar două ore, Watson. Îți promit că vei pleca la șase. Te îndupleci să aștepți?

— Se pare că n-am de ales.

— Absolut deloc, Watson. Mulțumesc, n-am nevoie de ajutor să-mi aranjez hainele. Te rog să păstrezi distanța. Și acum, Watson, mai vreau să pun o condiție. Vei căuta ajutor, dar nu la persoana propusă de tine, ci la cineva ales de mine.

— Sigur că da.

— Primele trei cuvinte cu judecată pe care le-ai spus de când ai intrat în camera asta, Watson. Acolo o să găsești niște cărți. Eu sunt cam epuizat; mă întreb ce simte o baterie când transmite electricitate spre o substanță neconductoare. La șase, Watson, vom relua conversația.

Dar era scris s-o reluăm mult după acea oră și în circumstanțe care mi-au provocat un șoc aproape mai mare decât acela dat de săritura lui spre ușă.

Stăteam de câteva minute privind silueta liniștită din pat. Fața îi era aproape acoperită de așternut și părea că doarme. Apoi, incapabil să stau și să citesc, m-am plimbat încet prin cameră examinând tablourile criminalilor celebri care umpleau pereții.

În sfârșit, în plimbarea mea fără țintă, am ajuns la polița șemineului. În mare dezordine erau împrăștiate pe ea pipe, pungi de tutun, seringi, bricege, cartușe de revolver și alte mărunțișuri. În mijlocul lor se găsea o cutie de fildeș, alb cu negru, cu capac glisant. Era un obiect drăguț și întinsesem mâna să-l examinez mai îndeaproape când...

A scos un strigăt teribil, un strigăt care probabil fusese auzit din stradă. M-au trecut fiori reci și mi s-a zbârlit părul auzind țipătul acela oribil. Întorcându-mă, am zărit o față crispată și niște ochi ieșiți din orbite. Am rămas ca paralizat, cu obiectul în mână.

— Pune-o jos! Jos în clipa asta, Watson, în clipa asta ți-am spus!, a lăsat capul înapoi pe pernă și a suspinat lung, ușurat, când am pus cutiuța pe poliția șemineului. Nu-mi place să-mi atingă cineva lucrurile, Watson! Știi că urăsc asta. Mă

obosești peste orice limită. Tu, un doctor, vrei să înnebunești un pacient! Stai jos, omule, şi lasă-mă să mă odihnesc!

Acest incident a lăsat asupra minții mele cea mai neplăcută impresie. Agitația extremă şi fără cauză împreună cu brutalitatea limbajului, aşa departe de politețea lui obişnuită, îmi indicau cât de afectată îi era judecata. Dintre toate decăderile, aceea a unei minți nobile e cea mai deplorabilă. Am rămas tăcut, descurajat, până a trecut timpul hotărât. Părea să fi pândit ceasul ca şi mine, fiindcă la foarte puțin după şase a început să vorbească cu aceeaşi însufiețire febrilă ca înainte.

— Watson, ai ceva mărunțiş în buzunar?

— Da.

— Ceva argint?

— Mult.

— Câte jumătăți de coroană?

— Am cinci.

— Ah, prea puține! Prea puține! Ce ghinion, Watson! Totuşi, atâtea câte sunt, pune-le în buzunarul pentru ceas. Iar restul banilor, în buzunarul stâng de la pantaloni. Mulțumesc. Aşa vei avea un echilibru mult mai bun.

Asta era, pur şi simplu, delirul nebuniei. S-a cutremurat şi iar a scos un sunet între tuse şi oftat.

— Acum aprinde lampa, Watson, dar ai grijă să nu fie nicio clipă aprinsă la mai mult de jumătate din intensitate. Te implor să fii foarte atent, Watson. Mulțumesc, aşa e excelent. Nu, nu e nevoie să tragi jaluzelele. Şi acum te rog să fii amabil şi să pui nişte scrisori şi hârtii pe masa asta, acolo unde pot ajunge la ele. Mulțumesc. Şi acum câteva fieacuri de pe poliță. Excelent, Watson! E acolo un cleşte pentru zahăr. Te rog ridică atent cutiuța aia de fildeş. Pune-o printre hârtii. Bun! Acum poți să te duci şi să-l aduci pe domnul Culverton Smith din strada Lower Burke numărul 13.

Ca să vă spun adevărul, dorința mea de-a aduce un doctor se cam micşorase, fiindcă bietul Holmes delira evident şi mi se părea periculos să-l părăsesc. Totuşi, acum era la fel de hotărât să se lase consultat de persoana amintită pe cât fusese mai devreme hotărât să refuze. Am spus:

— N-am auzit niciodată numele acesta.

— Se prea poate, dragul meu Watson. S-ar putea să te surprindă că persoana cea mai pricepută din lume la boala asta nu este un doctor, ci un plantator. Domnul Culverton Smith este un bine-cunoscut moşier din Sumatra, aflat acum în vizită la Londra. Boala a izbucnit pe plantaţia lui, care era departe de resurse medicale, şi asta l-a făcut s-o studieze chiar el, cu nişte consecinţe cam exagerate. Este o persoană foarte metodică şi n-am vrut să pleci înainte de şase pentru că ştiam foarte bine că nu-l vei găsi în birou. Dacă ai putea să-l convingi să vină aici şi să ne împărtăşească din experienţa sa unică despre această boală, a cărei investigare a devenit cel mai mare hobby al lui, nu mă îndoiesc că el m-ar putea ajuta.

Am redat cuvintele lui Holmes într-o succesiune cursivă şi nu voi încerca să descriu cum erau întrerupte din cauză că nu putea respira sau cum i se încleştau mâinile din cauza durerii. În cele câteva ore de când eram cu el, înfăţişarea i se schimbase în rău. Petele roşii de pe piele erau mai pronunţate, ochii îi străluceau mai tare în găurile întunecate ale orbitelor, iar o transpiraţie rece îi strălucea pe frunte. Totuşi, păstrase în exprimare politeţea şi nonşalanţa. Avea să fie propriul stăpân până la ultima sufiare. Mi-a indicat:

— Să-i spui exact cum m-ai lăsat. Să-i transmiţi exact impresia pe care ţi-ai format-o în minte, a unui muribund, a unui om care moare delirând. Zău, nu înţeleg de ce tot fundul oceanului nu-i acoperit de o imensă masă de stridii la cât sunt de prolifice aceste creaturi! Da, mă mir! Cât de ciudat cum un creier îl controlează pe altul! Ce spuneam, Watson?

— Ce să-i comunic domnului Culverton Smith.

— Ah, da, îmi amintesc. Viaţa mea depinde de asta. Roagă-te de el, Watson. Nu suntem în relaţii bune. Pe nepotul lui, Watson, l-am bănuit de fapte necurate şi i-am dezvăluit asta. Băiatul a murit oribil. Unchiul îmi poartă pică. O să-l îmbunezi, Watson. Roagă-te de el, imploră-l, adu-l aici prin orice mijloace. El mă poate salva... doar el!

— O să-l aduc într-o birjă chiar de-ar fi să-l duc în braţe până la ea.

— Nu vei face aşa ceva. Îl vei convinge să vină. Şi apoi te vei întoarce înaintea lui. Găseşte orice scuză ca să nu vii cu el.

Nu uita, Watson! Să nu mă dezamăgeşti. Nu m-ai dezamăgit niciodată... Fără îndoială că au duşmani naturali care limitează înmulţirea acestor creaturi. Tu şi cu mine, Watson, noi ne-am jucat rolul. Şi atunci lumea va fi invadată de stridii? Nu, nu, oribil! Îi vei spune tot ce gândeşti.

Am plecat purtând în minte imaginea minunatei lui inteligenţe transformate într-o bâiguială de copil. Îmi dăduse cheia şi am luat-o foarte fericit că nu se putea încuia înăuntru. Doamna Hudson mă aştepta pe coridor tremurând şi plângând. Ieşind, am auzit în spatele meu vocea lui Holmes, înaltă, fragilă, cântând în delir. Jos, în timp ce aşteptam o birjă, un om s-a apropiat de mine prin ceaţă. M-a întrebat:

— Cum se simte domnul Holmes?

Era un vechi cunoscut, inspectorul Morton de la Scotland Yard, care nu purta uniforma oficială. I-am răspuns:

— E foarte bolnav.

S-a uitat la mine într-un fel straniu. Dacă n-ar fi fost prea josnic, mi-aş fi închipuit că sclipirea din ochii lui era de fericire. Mi-a zis:

— Am auzit nişte zvonuri.

A venit birja şi am plecat.

Strada Lower Burke s-a dovedit a fi un şir de case frumoase aşezate la graniţa imprecisă dintre Notting Hill şi Kensington. Cea în cauză, la care a tras birjarul meu, avea un aer respectabil, elegant şi discret, cu balustradele metalice demodate, uşa masivă cu două canaturi şi ornamentele strălucitoare de alamă. Totul era în armonie cu majordomul care a apărut încadrat de lumina roz a luminii din spatele lui.

— Da, domnul Culverton Smith este acasă, doctore Watson! Foarte bine, domnule, îi duc cartea dumneavoastră de vizită.

Se pare că numele şi titlul meu umil nu l-au impresionat pe domnul Culverton Smith. Prin uşa pe jumătate deschisă am auzit o voce iritată, sonoră.

— Cine-i această persoană? Ce vrea? Zău aşa, Staples, de câte ori ţi-am spus să nu mă deranjezi în orele de studiu?

A urmat explicaţia blândă şi calmantă a majordomului.

— Nu, nu vreau să-l primesc, Staples. Nu pot să-mi las munca întreruptă aşa. Spune-i că nu sunt acasă. Să vină din nou de dimineață dacă într-adevăr vrea să mă vadă.

Am auzit acelaşi murmur.

— Bine, bine, du-i mesajul ăsta. Ori vine de dimineață, ori nu mai vine deloc. Munca mea nu trebuie să sufere.

M-am gândit cum Holmes se zvârcolea pe patul de suferință şi probabil număra minutele până când îi voi aduce un ajutor. Nu era momentul să respect eticheta. Viața lui depindea de cât de rapid acționam. Înainte ca majordomul să se scuze şi să-mi transmită mesajul, eu l-am împins şi am intrat pe lângă el în cameră.

Cu un țipăt ascuțit de furie, un bărbat s-a ridicat de pe un balansoar de lângă foc. Am văzut o față lată şi gălbejită, parcă ciupită de vărsat, unsuroasă, grasă, cu bărbia dublă şi doi ochi amenințători, ursuzi, de un albastru spălăcit, care mă priveau chiorâş de sub sprâncenele stufoase de culoarea nisipului. Era înalt şi chel, purta o tichie de catifea lăsată cochet într-o parte peste craniul roz. Capul omului era enorm, dar când am privit în jos, am văzut uimit că avea un corp mic şi fragil, cu umerii strâmbi şi spatele încovoiat ca al cuiva care a suferit de rahitism în copilărie.

— Ce-i asta?, a țipat el ascuțit. Ce înseamnă această intrare nedorită? Nu v-am trimis vorbă că vă primesc mâine dimineață?

— Îmi pare rău, i-am replicat, dar problema nu suferă amânare. Domnul Sherlock Holmes...

Simpla rostire a numelui prietenului meu a avut un efect extraordinar asupra omulețului. Expresia furioasă a dispărut într-o clipă de pe fața lui. Trăsăturile i-au devenit încordate, în aşteptare. A întrebat:

— Veniți de la domnul Holmes?

— Tocmai ne-am despărțit.

— Şi ce face? Cum se simte?

— E îngrozitor de bolnav. Iată de ce am venit.

Omul mi-a arătat un scaun şi s-a îndreptat spre al lui. Pe când se aşeza, i-am zărit o clipă fața în oglinda de deasupra şemineului. Aş fi putut să jur că era lăbărțată de cel mai răutăcios şi oribil zâmbet. Totuşi m-am convins că trebuie să

fi fost o contracție a mușchilor, fiindcă o secundă mai târziu, când s-a întors spre mine, trăsăturile îi exprimau îngrijorare sinceră. A spus:

— Îmi pare rău s-o aflu. Îl cunosc pe domnul Holmes doar pentru că am făcut niște afaceri împreună, dar îi respect profund talentul și caracterul. E la fel de pasionat de crime cum sunt eu de boli. Pentru el primează infractorul, pentru mine – microbul. Ele sunt închisoarea mea, a continuat el arătând spre un șir de sticle și borcane care stăteau pe o masă laterală. Printre culturile acelea își ispășesc pedeapsa unii dintre cei mai mari ucigași din lume.

— Exact din cauza cunoștințelor dumneavoastră speciale dorește să vă vadă domnul Holmes. Are o părere foarte bună despre dumneavoastră și s-a gândit că sunteți singurul om din Londra care-l poate ajuta.

Omulețul a tresărit, iar tichia elegantă i-a alunecat pe podea. A întrebat:

— De ce? De ce-ar crede domnul Holmes că pot să-l ajut în nenorocirea sa?

— Fiindcă știți multe despre bolile din Orient.

— Dar de ce crede că această boală pe care-a contractat-o vine din Orient?

— Pentru că în cursul unei anchete a venit în contact cu marinarii chinezi de la docuri.

Domnul Culverton Smith a zâmbit cu plăcere și a ridicat de pe podea tichia.

— Oh, deci asta e... nu-i așa? Cred că lucrurile nu stau așa grav cum credeți. De când e bolnav?

— Cam de trei zile.

— Deliriază?

— Din când în când.

— Hm, hm! Asta pare grav. Ar fi inuman să nu răspund la apelul său. Mă deranjează foarte mult orice întrerupere a muncii mele, doctore Watson, dar acest caz este cu siguranță o excepție. Voi veni cu dumneata imediat.

Mi-am amintit de ordinul lui Holmes și am spus:

— Trebuie să merg în altă parte.

— Foarte bine, voi merge singur. Am notată adresa domnului Holmes. Puteți avea încredere că voi fi acolo în cel mult jumătate de oră.

Aveam inima grea când am intrat din nou în dormitorul lui Holmes. După câte ştiam, în absența mea era posibil să se petreacă tot ce era mai rău. Spre marea mea uşurare, starea lui se îmbunătățise vizibil între timp. Arăta la fel de palid ca un cadavru, dar nu mai delira şi vorbea, e adevărat, cu voce firavă, dar cu mai multă luciditate şi cu inteligența lui obişnuită.

— L-ai văzut, Watson?

— Da, vine.

— Admirabil, Watson! Admirabil! Eşti cel mai bun dintre mesageri.

— Voia să vină cu mine.

— Aşa nu era bine deloc, Watson. Evident, asta era imposibil. A întrebat de unde am boala?

— I-am spus că de la chinezii din East End.

— Exact! Ai făcut tot ce putea face un prieten bun. Acum poți să ieşi din scenă.

— Trebuie să aştept ca să-i ascult părerea, Holmes.

— Sigur că da. Dar am motive să cred că această părere va fi mult mai sinceră şi mai prețioasă dacă el crede că suntem singuri. E un spațiu în spatele capului patului meu, Watson.

— Dragul meu Holmes!

— Mă tem că nu există alternativă, Watson. Se vede că nu ai unde să te ascunzi în camera asta, ceea ce e foarte bine pentru că nu stârneşte bănuieli. Însă doar acolo, Watson, îmi închipui că există loc. Deodată s-a ridicat mai bine în pat cu o expresie intensă pe fața suptă. Se aude zgomot de roți, Watson. Repede, omule, dacă ții la mine! Şi nu mişca orice s-ar întâmpla, orice s-ar întâmpla, m-ai auzit?! Nu vorbi! Nu mişca! Doar ascultă cu toată atenția.

Apoi, într-o secundă, toată forța care-l animase brusc a dispărut şi tonul poruncitor, precis, s-a transformat în murmurul slab al unui om care delirează pe jumătate. Din ascunzătoarea unde fusesem împins aşa de rapid am auzit paşi pe scară, apoi uşa de la dormitor s-a deschis şi s-a închis. Pe urmă, spre surpriza mea, a urmat o tăcere lungă, întreruptă doar de

respirația grea şi gemetele bolnavului. Îmi puteam imagina cum musafirul stă lângă pat şi se uită în jos spre muribund. În sfârşit, liniştea a fost întreruptă.

— Holmes!, a strigat omul. Holmes!

Avea tonul insistent, tonul celui care trezeşte pe cineva din somn.

— Nu mă auzi, Holmes?

S-a auzit un foşnet de parcă l-ar fi scuturat cu brutalitate pe bolnav apucându-l de umăr. Holmes a şoptit:

— Dumneata eşti, domnule Smith? Nici nu mai speram să vii.

Celălalt a râs:

— Da, cred că aşa e. Şi totuşi, după cum vezi, sunt aici. Ce-a fost a fost, Holmes... ce-a fost a fost!

— Eşti foarte bun, foarte nobil. Îți apreciez cunoştințele speciale.

Musafirul a râs scurt.

— O faci. Din fericire, eşti singurul om din Londra care o face. Ştii ce ai?

— Acelaşi lucru, a răspuns Holmes.

— Ah! Recunoşti simptomele?

— Foarte bine.

— Păi, nu m-ar surprinde, Holmes. Nu m-ar surprinde dacă AR FI aceleaşi. Ai perspective sumbre dacă sunt. Bietul Victor a murit în a patra zi, şi era un individ puternic, tânăr. Aşa cum ai spus, a fost foarte surprinzător că el a contractat o boală asiatică aproape necunoscută aici, în inima Londrei, şi mai ales o boală pe care eu o studiam în mod special. Ciudată coincidență, Holmes! Ai fost foarte inteligent când ai remarcat-o, dar n-ai fost binevoitor când ai sugerat care erau cauza şi efectul.

— Ştiam că tu ai făcut-o.

— Da, ştiai, nu-i aşa?! Ei, oricum n-ai putut să dovedeşti. Dar ce părere ai despre dumneata când întâi împrăştii asemenea zvonuri despre mine şi apoi te umileşti cerşindu-mi ajutorul când eşti la necaz? Ce fel de joc e ăsta... ei?!

Am auzit respirația grea, întreruptă a bolnavului.

A murmurat:

— Dă-mi apă!

— Ți se apropie sfârșitul, prietene, dar nu vreau să te stingi înainte să-ți spun vreo două vorbe. De asta îți dau apă. Ușurel, n-o vărsa peste tot! Așa. Înțelegi ce spun?

Holmes a gemut.

— Ajută-mă cu ce poți. Uită trecutul, a șoptit el. Voi uita cuvintele astea, îți jur că le voi uita. Vindecă-mă și voi uita!

— Ce să uiți?

— Păi, cauza morții lui Victor Savage. Aproape ai recunoscut acum câteva clipe că l-ai ucis. Voi uita.

— Poți să uiți sau nu, faci cum îți place. N-o să te văd între scândurile boxei martorilor. Te asigur, vei fi între alte scânduri, bunul meu Holmes! Nu-mi pasă că știi cum a murit nepotul meu. Nu vorbim despre el acum, ci despre tine.

— Da, da!

— Individul care-a venit să mă cheme... i-am uitat numele... zicea c-ai contractat boala în East End printre marinari.

— Doar așa mi-am putut explica.

— Ești mândru de inteligența ta, nu-i așa Holmes? Te crezi deștept, nu-i așa? De data asta ai dat peste cineva mai deștept decât tine. Gândește-te la ce s-a întâmplat, Holmes. Nu-ți vine în minte nicio altă cale pe care puteai să iei microbul?

— Nu. Mintea mi-e tulbure. Pentru numele lui Dumnezeu, ajută-mă!

— Da, o să te ajut. O să te ajut să înțelegi exact în ce situație te afli și cum ai ajuns acolo. Aș vrea să știi asta înainte să mori.

— Dă-mi ceva să-mi aline durerea.

— Te doare, nu? Da, hamalii cam țipau înainte de sfârșit. Cred că simți ca niște crampe.

— Da, da, sunt crampe.

— Ei, oricum mă auzi. Ascultă! Îți amintești că s-a întâmplat ceva neobișnuit exact înainte de apariția simptomelor?

— Nu, nimic.

— Gândește-te mai bine.

— Mi-e prea rău ca să pot gândi.

— Bine, atunci o să te ajut eu. A venit ceva prin poștă?

— Prin poștă?

— De exemplu o cutie.

— Leşin... mor!

— Ascultă, Holmes!

S-a auzit ca şi cum l-ar fi scuturat pe muribund şi de-abia am putut să mă abţin să-mi părăsesc ascunzătoarea.

— Trebuie să mă asculţi. VEI ASCULTA! Îţi aminteşti de-o cutie de fildeş? A venit miercuri. Ai deschis-o... îţi aminteşti?

— Da, da, am deschis-o. Era, parcă, un arc ascuţit înăuntru. Vreo glumă...

— Nu era nicio glumă şi vei simţi asta pe pielea ta. Prostule, trebuia să-ţi primeşti lecţia şi ai primit-o. Cine te-a pus să-mi ieşi în drum? Dacă mă lăsai în pace, nu-ţi făceam niciun rău.

— Îmi amintesc, a şoptit Holmes. Arcul! M-a înţepat până la sânge. Cutia asta... asta de pe masă...

— Exact obiectul dorit, pe cinstea mea! Şi va părăsi camera în buzunarul meu. Uite cum dispare şi ultima fărâmă de dovadă. Dar acum ştii adevărul Holmes şi poţi muri cu conştiinţa faptului că eu sunt ucigaşul tău. Ştiai prea multe despre soarta lui Victor Savage, aşa că am aranjat s-o ai şi tu. Moartea îţi e foarte aproape, Holmes. Voi rămâne aici şi mă voi uita cum mori.

Vocea lui Holmes devenise o şoaptă de neînţeles.

— Ce zici?, a întrebat Smith. Să fac mai multă lumină? Aha, începi să vezi doar umbre, nu-i aşa? Da, o să măresc fiacăra lămpilor ca să te văd mai bine.

A traversat camera şi deodată s-a făcut mai multă lumină.

— Mai pot să-ţi fac alt serviciu mărunt, prietene?

— Să-mi dai un chibrit şi o ţigară.

Aproape mi-a scăpat un strigăt de bucurie şi mirare. Holmes vorbise cu vocea lui normală, poate puţin mai slabă, e drept, dar exact vocea pe care o ştiam. A urmat o pauză lungă şi mi-am imaginat cum Culverton Smith stătea uimit, fără glas, privind în jos către tovarăşul meu. În cele din urmă l-am auzit spunând pe un ton aspru, cu voce răguşită:

— Ce înseamnă toate astea?

— Cea mai bună metodă de a-ţi juca rolul e să-l trăieşti, i-a replicat Holmes. Îţi dau cuvântul meu de onoare că trei zile n-am mâncat şi n-am băut nimic până n-ai avut bunătatea să-mi dai paharul acela cu apă. Dar tutunul mi-a lipsit cel mai

mult. Şi acum AM țigări. Am auzit cum scapără un chibrit. Aşa e mult mai bine. Ascultă! Ascultă! Aud paşii unui prieten?

Se auzeau paşi de afară, apoi uşa s-a deschis şi a intrat inspectorul Morton.

— Totul e bine, iar acesta e omul pe care-l căutați, a spus Holmes.

Ofițerul i-a citit drepturile încheind cu:.

— Te arestez sub acuzația de crimă asupra numitului Victor Savage.

— Puteți adăuga şi „tentativă de crimă asupra numitului Sherlock Holmes", a remarcat chicotind prietenul meu. Ca să scutească un bolnav de efort, inspectore, domnul Culverton Smith a avut amabilitatea să dea semnalul convenit de noi mărind intensitatea luminii. Apropo, arestatul are în buzunarul din dreapta al hainei o cutiuță pe care ar trebui să i-o luați. Mulțumesc. Aş atinge-o cu grijă dacă aş fi în locul dumneavoastră. Puneți-o acolo. Poate să aibă rolul ei la proces.

Deodată s-au auzit paşi grăbiți şi foşnete, apoi clinchet de metal şi un strigăt de durere.

— O să reuşeşti doar să-ți faci rău, a spus inspectorul. Stai liniştit, vrei?!

Cătuşele s-au închis cu zgomot.

— Ce capcană!, a strigat o voce nemulțumită. TU o să ajungi la tribunal, Holmes, nu eu. M-a rugat să vin aici să-l vindec. Mi-a părut rău pentru el şi am venit. Acum, fără îndoială va pretinde că am spus ceva şi va inventa ce-l poate ajuta să-şi susțină bănuielile murdare. Poți să minți cât vrei, Holmes. Cuvântul meu valorează exact cât al tău.

— Ah, cerule!, a exclamat Holmes. Uitasem complet de el. Dragul meu Watson, îți datorez mii de scuze. Cum am putut să uit de tine?! Nu trebuie să te prezint domnului Culverton Smith din moment ce mi se pare că v-ați întâlnit mai devreme. Aveți birja jos? Vin şi eu după ce mă îmbrac, fiindcă s-ar putea să fiu util la secție.

— Nu mi-au prins niciodată mai bine, a spus Holmes în timp ce îşi făcea toaleta şi se delecta cu un pahar de vin roşu şi nişte biscuiți. Totuşi, după cum ştii, duc o viață dezordonată

şi mâncarea înseamnă pentru mine mai puțin decât pentru restul oamenilor. Era esențial s-o impresionez pe doamna Hudson cu starea mea reală din moment ce ea urma să ți-o relateze ție, iar tu să i-o redai lui. Nu te simți jignit, Watson? Îți dai seama că ai multe calități, dar disimularea nu e una dintre ele, iar dacă ai fi ştiut secretul, nu l-ai fi putut convinge pe Smith că prezența lui este imperios necesară, ceea ce era punctul crucial din întregul plan. Ştiind cât e de răzbunător, eram absolut sigur că va veni să-şi vadă opera.

— Dar felul în care arătai, Holmes... paloarea ta cadaverică?

— Trei zile de post negru nu te prea înfrumusețează, Watson. Cât despre restul, se vindecă doar cu apă şi un burete. Cu vaselină pe frunte, atropină în ochi, ruj pe pomeți şi un strat de ceară de albine pe buze, poți produce o impresie memorabilă. Simularea bolii e un subiect despre care m-am gândit de câteva ori să scriu. Şi din când în când nişte cuvinte despre jumătăți de coroană, stridii sau alte subiecte neaşteptate nu sunt decât efectul plăcut al delirului.

— Dar de ce nu m-ai lăsat să mă apropii dacă într-adevăr nu erai contagios?

— Cum poți să mai întrebi, dragă Watson? Îți imaginezi că nu-ți respect aptitudinile de medic? Cum puteam să cred că o inteligență ascuțită ca a ta ar lua drept muribund un om, oricât de slăbit, dar care nu are nici temperatură, nici pulsul accelerat? De la doi metri te puteam înşela. Dacă nu reuşeam s-o fac, cine mi-l aducea pe Smith în gheare? Nu, Watson, n-am atins cutia aceea. Dacă te uiți la ea din lateral vezi pe unde iese un arc ascuțit ca un colț de viperă dacă o deschizi. Cred că tot aşa a fost omorât şi bietul Savage care s-a opus întoarcerii acestui monstru. După cum ştii, eu corespondez cu multe persoane, aşa că sunt oarecum în gardă apropo de orice colet primit. Mi-a fost totuşi clar că, dacă mă voi preface că planul i-a reuşit, voi putea să-i smulg o mărturisire. Am realizat această punere în scenă cu minuțiozitatea unui adevărat artist. Mulțumesc, Watson, trebuie să mă ajuți să-mi pun haina. După ce ne vom termina treaba la poliție, cred că nu ne-ar strica ceva hrănitor de la Simpson's.

Sfârşit

Cum a dispărut lady Frances Carfax

Dar de ce turceşti?, a întrebat Sherlock Holmes uitându-se fix la ghetele mele.

Mă odihneam pe un scaun cu spătar curbat de lemn în momentul respectiv şi picioarele întinse spre el i-au atras atenţia. Am răspuns oarecum surprins:

— Sunt englezeşti. Le-am luat de la „Latimer's", magazinul de pe Oxford Street.

Holmes a zâmbit cu un soi de îngăduinţă şi oboseală.

— Băile!, mi-a zis. Băile! De ce băi turceşti relaxante în loc de băile englezeşti energizante?

— Pentru că, iată, de vreo câteva zile mă simt ca un bătrân reumatic. O baie turcească este o alternativă la medicamente, un nou început, îţi purifică sistemul. Apropo, Holmes, am adăugat, nu mă îndoiesc că legătura dintre ghetele mele şi o baie turcească e absolut evidentă pentru o minte logică şi totuşi ţi-aş rămâne îndatorat dacă mi-ai indica-o şi mie.

— Firul raţionamentului n-are nimic neclar, Watson, mi-a răspuns Holmes cu o sclipire răutăcioasă în ochi. Aparţine aceluiaşi tip ca şi deducţia simplă în urma căreia te-aş întreba cu cine ai împărţit birja în dimineaţa asta.

— Nu pot să spun că încă un exemplu constituie o explicaţie, am spus eu puţin arţăgos.

— Bravo, Watson! O mustrare foarte întemeiată şi logică. Stai să văd, care-au fost exemplele? Să-l luăm pe ultimul, cu birja. Te rog să observi că ai nişte stropi de noroi pe mâneca stângă şi umărul stâng al hainei. Dacă stăteai în centrul birjei, probabil nu aveai pete şi, oricum, dacă aveai, ele erau simetrice. Prin urmare, este clar că ai stat într-o parte. Deci e la fel de clar că mai era cineva acolo.

— Asta este evident.

— Absurd de simplu, nu-i aşa?!

— Dar ghetele şi baia?

— Copilăresc de simplu. Ai obiceiul să-ţi legi şireturile într-un anumit fel. Acum văd că sunt legate cu buclă dublă, complicată, care nu-i metoda ta obişnuită de a lega şiretul. Prin urmare le-ai dat jos. Cine le-a legat? Un cizmar... sau băiatul de la baia turcească? Nu cred c-a fost cizmarul din moment ce ghetele sunt aproape noi. Ei, ce mai rămâne? Baia. Absurd, nu-i aşa?! Dar oricum aluzia la baia turcească serveşte la ceva.

— La ce?

— Spui că te-ai dus acolo fiindcă ai nevoie de o schimbare. Dă-mi voie să-ţi sugerez să faci una. Ce-ai zice de Lausanne, dragul meu Watson, cu bilet la clasa întâi şi toate cheltuielile plătite regeşte?

— Ar fi splendid! Dar cum?

Holmes s-a lăsat pe spate în fotoliu şi a luat carnetul de pe genunchi.

— Unul dintre cele mai periculoase specimene din lume este femeia rătăcitoare şi fără prieteni. Este cea mai inofensivă şi deseori cea mai utilă dintre muritori, dar inevitabil îi incită pe alţii la crimă. E neajutorată. E ca o pasăre migratoare. Are fonduri suficiente ca să călătorească din ţară în ţară şi din hotel în hotel. Se pierde printr-un labirint de pensiuni şi case de închiriat. E ca un pui rătăcit într-o lume plină de vulpi. Când vulpea o înfulecă, aproape nimeni nu-i simte lipsa. Tare mă tem că lui lady Frances Carfax i s-a întâmplat ceva rău.

M-am simţit uşurat la această trecere bruscă de la general la particular. Holmes şi-a consultat notiţele:

— Lady Frances, a continuat el, e singura supravieţuitoare directă din familia răposatului conte de Rufton. Poate

îți amintești că moșia a fost moștenită pe linie masculină. Ei i-au rămas fonduri modeste, dar și niște extraordinare bijuterii din argint sau niște diamante interesant tăiate de care era foarte atașată, poate prea atașată din moment ce-a refuzat să le lase la bancă și le poartă cu ea pretutindeni. Lady Frances e o figură oarecum patetică, o femeie frumoasă aflată la începutul vârstei mijlocii și totuși, printr-o soartă ciudată, ultima relicvă a ceea ce acum douăzeci de ani era o familie măricică.

— Și ce s-a întâmplat cu ea?

— Ah, ce s-a întâmplat cu lady Frances? Dacă a murit sau trăiește? Iată problema noastră. E o doamnă cu tabieturi și patru ani la rând avea obiceiul ca invariabil la două săptămâni să-i scrie domnișoarei Dobney, bătrâna ei guvernantă, care s-a pensionat de mult și locuiește în Camberwell. Această domnișoară Dobney m-a abordat. Au trecut aproape cinci săptămâni și n-a primit niciun rând de la ea. Ultima scrisoare era de la Hotel Național din Lausanne. Se pare că lady Frances a plecat de acolo și nu a dat nicio adresă. Familia ei este neliniștită și fiindcă sunt extrem de bogați nu se vor uita la bani dacă putem clarifica misterul.

— Domnișoara Dobney este singura sursă de informații? Sigur mai coresponda cu alte persoane.

— E un corespondent cu care nu poți da greș, Watson. E vorba de bancă. Și doamnele singuratice trebuie să trăiască, iar pașapoartele lor sunt ca niște mici jurnale de călătorie. Banca ei este Silvesters. M-am uitat puțin peste extrasul de cont. Din penultimul cec și-a plătit factura din Lausanne, dar a fost o sumă mare și probabil i-au rămas bani de cheltuială. De atunci a mai fost emis doar un cec.

— Către cine și unde?

— Către domnișoara Marie Devine. Nu există niciun indiciu unde a fost emis cecul. A fost încasat la Credit Lyonnais din Montpellier acum mai puțin de trei săptămâni. Suma a fost cincizeci de lire.

— Și cine este domnișoara Marie Devine?

— Am reușit să aflu și asta. Domnișoara Marie Devine i-a fost cameristă. N-am reușit încă să stabilesc de ce i-a dat acest cec. Totuși, nu mă îndoiesc că cercetările tale vor lămuri în curând problema.

— Cercetările MELE?!

— De aici decurge călătoria de fortificare a sănătății în Lausanne. Ştii că mi-e imposibil să părăsesc Londra când bătrânul Abraham e în pericol de moarte şi cuprins de spaimă. Şi pe urmă e mai bine în general să nu plec din țară. Cei de la Scotland Yard mor de dorul meu şi infractorii sunt cuprinşi de neastâmpăr, iar asta nu e bine. Deci, du-te, dragul meu Watson, şi dacă umilul meu sfat prețuieşte pentru tine extravaganta sumă de două pence cuvântul, îți stau la dispoziție zi şi noapte la celălalt capăt al telegrafului.

Două zile mai târziu eram la Hotel Național din Lausanne unde domnul Moser, bine-cunoscutul director, m-a primit cu multă curtoazie. El m-a informat că lady Frances petrecuse mai multe săptămâni acolo. Fusese foarte agreabilă tuturor celor care-o întâlniseră. Nu avea mai mult de patruzeci de ani. Era încă frumoasă şi, după toate probabilitățile, în tinerețe fusese răpitoare. Domnul Moser nu ştia nimic despre valoroasele bijuterii, dar servitorii remarcaseră cum cufărul cel mare din dormitorul doamnei era totdeauna bine încuiat. Marie Devine, camerista, era la fel de populară ca şi stăpâna. Chiar era logodită cu unul dintre şefii de sală, aşa că n-a fost deloc greu să-i aflu adresa. Este Rue de Trajan numărul 11, Montpellier. Am notat toate astea în carnețel şi simțeam că nici Holmes însuşi n-ar fi fost mai abil în asamblarea informațiilor.

Mai rămânea doar o zonă de umbră. N-aveam nicio rază de lumină care să-mi indice cauza plecării grăbite a doamnei. Era foarte fericită la Lausanne. Existau toate motivele să se creadă că va rămâne tot sezonul în elegantul ei apartament cu vedere spre lac. Şi totuşi anunțase doar cu o zi înainte de plecare, ceea ce a însemnat că plătise degeaba chiria pe o săptămână. Doar Jules Vibart, iubitul cameristei, mi-a oferit o pistă. El a sugerat că plecarea era legată de vizita, cu o zi sau două înainte, a unui bărbat înalt, brunet, cu barbă. „Un sălbatic, un adevărat sălbatic!“, a exclamat Jules Vibart. Bărbatul închiriase un apartament undeva în oraş. Vorbise mult cu doamna pe promenada de lângă lac. Apoi venise la hotel. Ea refuzase să-l primească. Era englez, dar nu erau date despre nume. Madame plecase imediat după aceea.

Jules Vibart şi, ceea ce era mai important, iubita lui credeau că această vizită era cauza, iar plecarea era efectul. Jules nu ştia însă de ce Marie îşi părăsise stăpâna. Despre asta nu putea spune nimic. Dacă voiam să aflu, trebuia să merg la Montpellier şi s-o întreb pe ea.

Aşa s-a încheiat primul capitol al anchetei mele. Al doilea a fost dedicat locului pe care lady Frances l-a ales după ce-a părăsit Lausanne. În legătură cu asta plutea o aură de secret care îmi confirma că plecase cu intenţia ca să i se piardă urma. Altfel, de ce nu s-ar fi pus de la început eticheta cu Baden pe bagajul ei? Şi ea, şi bagajul au ajuns la băile din Renania pe un drum ocolit. Asta am aflat de la managerul biroului local de expediţii. Deci am plecat spre Baden după ce i-am trimis lui Holmes o relatare a ceea ce făcusem şi am primit de la el o telegramă de felicitări pe jumătate ironice.

La Baden nu mi-a fost greu să găsesc urma. Lady Frances fusese cazată la „Englischer Hof" timp de două săptămâni. În timpul petrecut acolo îi cunoscuse pe un oarecare doctor Shlessinger şi pe soţia lui, misionari din Africa de Sud. Ca majoritatea doamnelor singuratice, lady Frances şi-a găsit în religie o alinare şi o ocupaţie. Personalitatea remarcabilă a doctorului Shlessinger, devotamentul lui complet, sincer, precum şi faptul că era în convalescenţă după o boală contractată în timpul exercitării misiunii sale apostolice au mişcat-o adânc pe lady Frances. A ajutat-o pe doamna Shlessinger să-l îngrijească pe acest minunat, sfânt în convalescenţă. După cum mi-a spus directorul hotelului, el îşi petrecea zilele lungit pe un şezlong de pe verandă cu câte una dintre doamne de fiecare parte. Pregătea o hartă a Ţării Sfinte, cu o referire specială la regatul lui Midianites, despre care scria o monografie. La sfârşit, fiindcă sănătatea i se îmbunătăţise mult, el şi soţia s-au întors la Londra, iar lady Frances, tot într-acolo împreună cu ei. Asta fusese în urmă cu trei săptămâni şi de atunci directorul nu mai auzise de ea. Cât despre cameristă, Marie, plecase cu câteva zile înainte, într-un potop de lacrimi, după ce le informase pe celelalte cameriste că îşi părăseşte postul pentru totdeauna. Înainte de plecare, doctorul Shlessinger plătise nota pentru tot grupul.

— Apropo, a tras concluzia directorul, nu sunteţi singurul prieten al lui lady Frances Carfax care se interesează de ea. Acum o săptămână a trecut pe aici un alt bărbat.

— Şi-a spus numele?, am întrebat eu.

— Nu, dar era englez, deşi unul foarte neobişnuit.

— Un sălbatic?, m-am interesat făcând legătura aşa cum obişnuia celebrul meu prieten.

— Exact. Cuvântul îl descrie foarte bine. Era un individ mătălos, purta barbă, avea pielea arsă de soare, tipul care pare mai în largul lui într-un han de ţară decât într-un hotel elegant. Un om dur, fioros aş zice, unul pe care m-aş teme să-l jignesc.

Misterul începea deja să se dezlege, ca şi cum ceaţa s-ar ridica şi o siluetă s-ar contura mai bine. Iată cum această blândă şi pioasă doamnă era urmărită dintr-un loc în altul de o persoană oribilă şi hotărâtă. Ea se temea de el, altfel n-ar fi fugit din Lausanne. Totuşi, el o urmărise. Mai devreme sau mai târziu o va ajunge din urmă. Sau o ajunsese deja? Era ACESTA secretul tăcerii ei prelungite? N-au putut oamenii cumsecade care o însoţeau s-o ferească de violenţa şi şantajul lui? Ce scop oribil, ce plan întunecat se ascundea în spatele acestei îndelungate urmăriri? Iată problema pe care trebuia s-o rezolv.

I-am scris lui Holmes arătându-i ce repede şi sigur am dat de rădăcinile afacerii. În replică, am primit o telegramă în care-mi cerea descrierea urechii stângi a lui Shlessinger. Simţul umorului pe care-l are Holmes este ciudat şi uneori jignitor, aşa că n-am băgat în seamă gluma făcută la momentul nepotrivit, fiindcă deja ajunsesem la Montpellier, pe urmele cameristei Marie, înainte de primirea acestui mesaj.

Nu mi-a fost greu s-o găsesc pe fosta servitoare şi să aflu tot ce putea să-mi spună. Era o persoană devotată, care-şi abandonase stăpâna doar pentru că era sigură c-o lasă pe mâini bune şi oricum s-ar fi despărţit de ea datorită căsătoriei iminente. Mi-a spus cu tristeţe că, în timpul şederii la Baden, stăpâna ei fusese cam irascibilă cu ea şi o dată chiar o chestionase de parcă s-ar fi îndoit de cinstea ei, în consecinţă despărţirea fusese mai uşoară decât ar fi fost altfel. Lady Frances îi dăduse cincizeci de lire drept cadou de nuntă. Ca şi mine, Marie se gândea cu multă suspiciune la străinul din a cărui cauză stăpâna ei părăsise Lausanne.

Îl văzuse cu propriii ei ochi strângând violent brațul doamnei pe promenada publică de lângă lac. Era un om înspăimântător şi oribil. Credea că doar teroarea inspirată de el a făcut-o pe lady Frances să accepte să plece la Londra însoțită de Shlessinger. Nu-i vorbise niciodată Mariei despre asta, dar din multe semne mărunte camerista se convinsese că stăpâna ei trăia într-o neliniște continuă. Până aici ajunsese cu povestea când a sărit brusc de pe scaun, iar fața i s-a crispat de surpriză şi frică.

— Uite!, a strigat ea. Ticălosul încă ne urmăreşte! Uite-l pe omul despre care vorbeam!

Prin fereastra deschisă a salonului am văzut un om corpolent, oacheş, cu o barbă neagră țepoasă, mergând încet pe mijlocul străzii şi uitându-se atent la numărul caselor. Era clar că, asemenea mie, o căuta pe cameristă. Acționând dintr-un impuls de moment, m-am năpustit afară şi l-am oprit.

— Sunteți englez, i-am spus.

— Şi ce dacă?, mi-a răspuns cu o privire urâtă.

— Pot să vă întreb numele?

— Nu, nu puteți, mi-a replicat hotărât.

— Unde e lady Frances Carfax?

M-a privit cu ochii mari, uluit.

— Ce i-ai făcut? De ce-ai urmărit-o? Insist să-mi dai un răspuns!

Individul a urlat furios şi s-a repezit asupra mea ca un tigru. M-am luptat ceva la viața mea, dar omul avea degete de oțel şi furia unui nebun. Mi-a strâns beregata şi aproape leşinasem când un muncitor francez nebărbierit, îmbrăcat într-o cămaşă albastră, a ieşit dintr-o cârciumă de vizavi cu o bâtă în mână şi i-a dat atacatorului meu o lovitură peste antebraț făcându-l să-mi dea drumul. A rămas o clipă spumegând de furie, fără să ştie dacă să mă atace din nou. Apoi, mârâind, m-a abandonat şi a intrat în casa din care eu tocmai ieşisem. M-am întors să-i mulțumesc salvatorului meu care rămăsese lângă mine în mijlocul străzii.

— Bravo, Watson, mi-a spus el, frumuşel ai mai încurcat lucrurile! Cred c-ar fi mai bine să vii cu mine la Londra cu expresul de noapte.

O oră mai târziu, Sherlock Holmes, în îmbrăcămintea şi cu atitudinea lui obişnuită, stătea în camera mea de hotel.

Explicaţia referitoare la apariţia lui bruscă, salvatoare, era deosebit de simplă, şi anume că, descoperind că poate părăsi Londra, se hotărâse să mi-o ia înainte sosind în următorul punct evident al călătoriei mele. Se deghizase în muncitor şi aşteptase ca eu să apar.

— Şi ce anchetă eficientă ai făcut, dragul meu Watson, mi-a spus. Nu-mi vine pe moment în minte nicio gafă pe care ai săvârşit-o. Efectul general al mişcărilor tale a fost că ai dat peste tot alarma şi n-ai descoperit nimic.

— Poate tu te-ai fi descurcat mai bine, am spus cu multă amărăciune.

— Niciun „poate“, eu chiar M-AM DESCURCAT mai bine. Iată-l pe onorabilul domn Philip Green, care locuieşte în acelaşi hotel cu tine şi poate fi punctul nostru de pornire într-o anchetă încununată de succes.

Pe o tavă de argint ni se adusese o carte de vizită, iar în urma ei a apărut acelaşi zurbagiu bărbos care mă atacase pe stradă. A tresărit când m-a văzut.

— Ce este, domnule Holmes?, a întrebat. Am primit biletul dumitale şi-am venit. Dar ce legătură are omul ăsta?

— Acesta este vechiul meu prieten şi asociat, doctorul Watson, care ne ajută în problema asta.

Străinul mi-a întins o mână imensă, arsă de soare şi a murmurat câteva cuvinte de scuză.

— Sper că nu v-am făcut niciun rău. Când m-aţi acuzat că i-am făcut ceva rău, mi-am pierdut controlul. În perioada asta chiar nu mă mai pot stăpâni. Nervii mei sunt ca nişte fire întinse. Dar situaţia asta mă depăşeşte. Ce-aş vrea să ştiu în primul rând, domnule Holmes, este cum Dumnezeu aţi auzit de mine de fapt.

— Păstrez legătura cu domnişoara Dobney, guvernanta lui lady Frances.

— Bătrâna Susan Dobney, cu scufia ei de noapte! Mi-o amintesc bine!

— Iar ea îşi aminteşte de dumneata. De zilele dinainte de... dinainte de-a prefera să pleci în Africa de Sud.

— Ah, văd că-mi ştii toată povestea, nu-i nevoie să-ţi ascund nimic. Îţi jur, domnule Holmes, n-a existat pe lume un bărbat

care să iubească mai mult, mai din adâncul inimii decât am iubit-o eu pe Frances. Eram tânăr şi rebel, ştiu, nu mai rău decât alţii de felul meu. Dar mintea ei era pură ca zăpada. Nu suporta nici cea mai măruntă imperfecţiune. Când a auzit de unele din lucrurile pe care le făcusem, n-a mai vrut să-mi vorbească. Şi totuşi mă iubea, asta-i chiar o minune, mă iubea destul ca să rămână singură, doar de dragul meu, pentru tot restul zilelor ei, trăind ca o sfântă. Când au trecut anii, iar eu m-am îmbogăţit, la Barberton, am crezut c-aş putea s-o caut şi să-i înmoi inima. Auzisem că este încă nemăritată, am găsit-o în Lausanne şi am încercat tot posibilul. Cred că s-a mai înduplecat, dar are o voinţă puternică şi, data următoare când am căutat-o, plecase din oraş. I-am găsit urma în Baden şi apoi am aflat că servitoarea ei este aici. Sunt un individ dur, am trăit o viaţă aspră, şi când doctorul Watson mi-a vorbit aşa mi-am pierdut câteva clipe cumpătul. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, spuneţi-mi ce i s-a întâmplat lui lady Frances?!

— Asta vrem să aflăm şi noi, spuse Sherlock Holmes deosebit de grav. Care este adresa dumneavoastră din Londra, domnule Green?

— Mă găsiţi la hotelul Langham.

— Atunci îmi permiteţi să vă recomand să vă întoarceţi acolo şi să îmi rămâneţi la dispoziţie în caz că am nevoie de dumneavoastră? Nu vreau să dau speranţe inutile, dar puteţi fi liniştit că se vor lua toate măsurile pentru siguranţa lui lady Frances. Pe moment nu pot să vă spun mai multe. Vă las această carte de vizită în caz că vreţi să luaţi legătura cu noi. Şi acum, Watson, dacă-ţi faci bagajul, eu îi voi telegrafia doamnei Hudson să fie gata să primească mâine la 7:30 doi călători înfometaţi.

Când am ajuns acasă, în Baker Street, ne aştepta o telegramă pe care Holmes a citit-o, a tratat-o cu o exclamaţie de interes şi mi-a aruncat-o uşor. Mesajul era „Crestată sau sfâşiată", iar telegrama venea din Baden. Am întrebat:

— Ce-i asta?

— Totul, mi-a răspuns Holmes. Poate-ţi aminteşti de întrebarea mea aparent irelevantă despre urechea stângă a clericului. Nu mi-ai răspuns la ea.

— Plecasem din Baden şi nu puteam să fac cercetări.

— Exact. De aceea am trimis aceeaşi întrebare directorului hotelului „Englischer Hof", iar răspunsul îl vezi aici.

— Ce arată?

— Arată, dragul meu Watson, că avem de-a face cu un om extrem de viclean şi periculos. Reverendul doctor Shlessinger, misionarul din Africa de Sud, este nimeni altcineva decât Holy Peters, unul dintre cei mai lipsiţi de scrupule ticăloşi născuţi vreodată în Australia, iar ţara asta tânără a dat câţiva indivizi unşi cu toate alifiile. Specialitatea lui este să ademenească doamnele singuratice profitând de sentimentele lor religioase, iar aşa-zisa lui soţie, o englezoaică numită Fraser, e o complice la fel de iscusită. Tactica abordată de el mi-a sugerat adevărata identitate, iar această ciudăţenie fizică, fiindcă a fost muşcat rău într-o bătaie dintr-un bar din Adelaide în '89, mi-a confirmat bănuielile. Această biată doamnă e în mâinile celui mai diabolic cuplu, iar ei nu se vor da în lături de la nimic, Watson. Se prea poate să fie deja moartă. Dacă nu, fără îndoială este închisă undeva şi nu-i poate scrie lui doamnei Dobney sau altei prietene. Se prea poate nici să nu fi ajuns la Londra sau să fi trecut doar pe aici; prima variantă e puţin probabilă fiindcă din cauza sistemului de vize este greu pentru străini să se joace cu poliţia de pe continent, iar a doua e la fel de improbabilă fiindcă aceşti doi nemernici nu puteau spera să găsească un loc mai bun unde să ţină cu uşurinţă captivă o persoană. Toate instinctele îmi spun că este în Londra, dar, fiindcă în prezent n-avem nicio posibilitate să spunem unde, vom face doar ce putem, adică vom cina şi vom rămâne calmi. Mai târziu, în seara asta, voi face o plimbare ca să discut puţin cu prietenul nostru Lestrade de la Scotland Yard.

Dar nici poliţia londoneză, nici organizaţia mică, dar foarte eficientă condusă de Holmes n-au fost de ajuns ca să împrăştie misterul. Printre milioanele de oameni din Londra, cele trei persoane pe care le căutam dispăruseră fără urmă, de parcă n-ar fi existat. S-au dat anunţuri, dar inutil. S-au urmat piste care n-au dus nicăieri. Toate pârghiile pe care Shlessinger le avea în lumea criminalilor au fost acţionate degeaba. Au fost urmăriţi vechii lui complici, dar ei n-au luat legătura cu el.

Şi deodată, după o săptămână de suspans şi neajutorare, am zărit o rază de lumină. Un pandantiv din argint cu briliante, un model spaniol, fusese amanetat la Bovington's, pe strada Westminster. Persoana care amanetase obiectul era un bărbat masiv, fără barbă, cu aspect de preot. S-a demonstrat că numele şi adresa erau false. Urechea nu fusese observată, dar cu siguranță descrierea i se potrivea lui Shlessinger.

Prietenul nostru bărbos de la Langham venise de trei ori să ceară veşti, a treia oară după doar o oră de la aflarea noutăților. Hainele începeau să-i atârne pe corpul masiv. Părea că se îmbolnăveşte de îngrijorare. Repeta întruna: „Ce bine ar fi dacă mi-ați da ceva de făcut!". În sfârşit, Holmes a putut să-i îndeplinească dorința.

— A început să amaneteze bijuteriile. Acum ar trebui să-l prindem.

— Dar asta înseamnă că lady Frances a pățit ceva rău?

Holmes a clătinat din cap cu gravitate.

— Presupunând că până acum au ținut-o prizonieră, e clar că nu-i pot da drumul fără probleme. Trebuie să ne pregătim pentru tot ce-i mai rău.

— Ce pot să fac?

— Aceşti oameni vă cunosc din vedere?

— Nu.

— Pe viitor se poate să se ducă la altă prăvălie de amanet, şi atunci ar trebui s-o luăm de la început. Pe de altă parte, acolo a primit un preț bun şi nu i s-au pus întrebări, aşa că, dacă mai are nevoie de bani, probabil se va întoarce la Bovington's. Îți voi da un bilet către ei ca să te lase să aştepți în prăvălie. Dacă apare individul, îl vei urmări până acasă. Dar nu comite nicio indiscreție şi mai ales nicio violență. Jură pe onoarea dumitale că nu vei lua nicio măsură fără ştirea şi consimțământul meu.

Timp de două zile, onorabilul Philip Green (menționez că era fiul celebrului amiral cu acelaşi nume care a comandat flota de pe Marea Azov în timpul Războiului Crimeei) nu ne-a adus nicio veste. În seara celei de-a treia zile, când s-a năpustit în salonul nostru, era palid, tremura şi fiecare fibră de pe corpul lui masiv fremăta de emoție. A strigat:

— L-am prins! L-am prins!

Era incoerent şi agitat. Holmes l-a liniştit cu câteva cuvinte şi l-a împins pe un fotoliu spunându-i:

— Haide, haide, spune-ne totul în ordine.

— Ea a apărut acum o oră. De data asta era nevastă-sa, dar pandantivul pe care l-a adus era perechea celuilalt. E o femeie înaltă, palidă, cu ochi de spion.

— Da, asta-i femeia, a încuviinţat Holmes.

— A plecat din prăvălie şi eu am urmărit-o. A mers pe jos până la strada Kennington, iar eu eram în spate. Apoi a intrat într-un magazin. Domnule Holmes, era un magazin de pompe funebre.

Tovarăşul meu a tresărit.

— Ei?, a întrebat el cu vocea tremurândă care trăda că dincolo de faţa rece şi impasibilă se află un suflet pătimaş.

— Vorbea cu femeia de la tejghea. Am intrat şi eu. Am auzit-o spunând „E târziu“ sau ceva de genul ăsta. Femeia s-a scuzat spunând: „Ar fi trebuit să fie aici până acum, dar a durat mai mult fiindcă e ceva neobişnuit“. S-au oprit amândouă şi s-au uitat la mine, aşa că am pus câteva întrebări şi pe urmă am ieşit din magazin.

— Ai procedat extrem de bine. Ce s-a întâmplat după aceea?

— Femeia a ieşit, dar eu mă ascunsesem în cadrul unei uşi. Cred că-i trezisem suspiciunile, fiindcă s-a uitat în jur. Apoi a chemat o birjă şi s-a urcat în ea. Am avut noroc să găsesc alta şi s-o urmăresc. A coborât în piaţa Poultney numărul 36, Brixton. Am depăşit zona, am lăsat birja la colţul pieţei şi am supravegheat casa.

— Ai văzut pe cineva?

— Era întuneric la toate ferestrele în afară de cele de la parter. Jaluzelele erau trase şi n-am putut vedea nimic înăuntru. Stăteam acolo întrebându-mă ce să fac mai departe când au apărut o căruţă cu coviltir şi doi oameni. Au coborât din ea, au luat un obiect şi l-au cărat în sus pe treptele spre intrare. Domnule Holmes, era un coşciug!

— Ah!

— O clipă am avut pornirea să mă reped înăuntru. Cineva a deschis uşa ca să-i lase pe oameni să intre. Femeia le-a

deschis. Dar în timp ce stăteam acolo m-a zărit şi cred că m-a recunoscut. Am văzut cum a tresărit şi a închis repede uşa. Mi-am amintit promisiunea față de dumneata şi iată-mă!

— Ai făcut o treabă excelentă, a spus Holmes mâzgălind câteva cuvinte pe o jumătate de foaie de hârtie. Nu putem face nimic legal fără un mandat de percheziție, iar lucrul cel mai bun pe care-l poți face este să duci asta la poliție şi să faci rost de unul. S-ar putea să aibă obiecții, dar cred că motivul vânzării bijuteriilor e suficient. Lestrade se va îngriji de toate detaliile.

— Dar între timp s-ar putea s-o omoare. Ce-ar putea să însemne coşciugul şi pentru cine ar putea fi dacă nu pentru ea?

— Vom face tot posibilul să aflăm, domnule Green. Nu vom pierde nicio clipă. Lasă asta în seama noastră. Şi acum, Watson, a adăugat el după plecarea clientului nostru, vom pune în mişcare forțele obişnuite. Ca de obicei, noi nu facem parte din sistem şi trebuie să avem propria direcție de acțiune. Situația mi se pare atât de disperată, încât justifică măsuri extreme. Nu vom pierde niciun moment, vom merge în piața Poultney.

— Hai să încercăm să recapitulăm situația, a continuat Holmes în timp ce treceam în viteză pe lângă Palatul Parlamentului şi podul Westminster. Ticăloşii ăştia au ademenit-o pe biata femeie la Londra, după ce mai întâi au despărțit-o de credincioasa ei servitoare. Dacă a trimis scrisori, ele au fost interceptate. Cu ajutorul unui complice au găsit o casă mobilată. Odată ajunşi înăuntru, au făcut-o prizoniera lor şi au devenit stăpânii valoroaselor bijuterii care fuseseră încă de la început ținta lor. Au început deja să vândă o parte din ele, lucru ce li se pare sigur din moment ce nu au motive să creadă că este cineva interesat de soarta doamnei. Când îi vor da drumul, bineînțeles că ea îi va denunța. Prin urmare, nu trebuie eliberată. Dar n-o pot ține pentru totdeauna încuiată. Deci crima e singura soluție.

— Asta pare foarte clar.

— Şi acum să luăm altă direcție pentru raționament. Când mergi pe două căi separate, Watson, ele se vor intersecta într-un punct care ar trebui să fie aproape de adevăr. Acum vom începe nu de la doamnă, ci de la coşciug şi vom merge invers. Mă tem că acest incident dovedeşte fără urmă de

îndoială că doamna este moartă. Indică, de asemenea, intenția de a avea o înmormântare normală, cu certificat medical şi acordul oficialităților. Dacă doamna ar fi fost ucisă, ar fi îngropat-o în grădină, în secret. Dar aici totul e pe față şi cum trebuie. Ce înseamnă asta? Cu siguranță că au omorât-o printr-o metodă care l-a păcălit pe doctor şi au simulat o moarte naturală, probabil au otrăvit-o. Şi totuşi e ciudat că au lăsat un doctor să se apropie de ea, cu excepția cazului în care le e complice, o situație destul de greu de crezut.

— Nu puteau să falsifice un certificat medical?

— Periculos, Watson, foarte periculos. Nu, nu prea-i văd făcând asta. Opreşte, birjar! Sigur aici e magazinul de pompe funebre fiindcă de-abia am trecut de prăvălia de amanet. Vrei să intri, Watson? Înfățişarea ta inspiră încredere. Întreabă la ce oră are loc mâine înmormântarea de la piața Poultney.

Femeia din magazin mi-a răspuns fără ezitare că înmormântarea va fi la opt dimineața.

— Vezi, Watson, nu-i niciun secret, totul se face la vedere. Negreşit s-au îndeplinit cumva formalitățile legale, iar ei cred că nu au de ce să se teamă. Ei, nu mai avem ce face decât să-i atacăm direct, frontal. Eşti înarmat?

— Cu bastonul!

— Ei, ei, vom avea destulă forță. „E bine înarmat cine are dreptatea de partea lui". Pur şi simplu nu ne permitem să aşteptăm poliția sau să ne lăsăm îngrădiți de lege. Poți să porneşti, birjar. Şi acum, Watson, ne vom încerca norocul împreună, cum am făcut din când în când în trecut.

Sunase tare la uşa unei case mari şi sumbre din centrul pieții Poultney. Ni s-a deschis imediat şi în holul slab luminat s-a conturat silueta unei femei înalte.

— Da, ce vreți?, a întrebat cu asprime încercând să ne vadă în întuneric.

— Vreau să vorbesc cu doctor Shlessinger, a răspuns Holmes.

— Nu e nimeni aici cu numele acesta, a replicat femeia încercând să închidă uşa în care Holmes îşi vârâse însă piciorul.

— Ei, vreau să-l văd pe omul care locuieşte aici, oricum şi-ar zice, a spus Holmes ferm.

Femeia a ezitat. Apoi a deschis uşa larg.

— Bine, intraţi! Soţului meu nu-i e frică de niciun om pe lumea asta. A închis uşa după noi, ne-a condus într-un salon în dreapta holului, a aprins lampa şi a plecat. Domnul Peters va veni într-o clipă.

A avut perfectă dreptate fiindcă abia am avut timp să aruncăm o privire prin salonul prăfuit, cu mobila roasă de molii, când uşa s-a deschis lăsând să intre un bărbat corpolent, fără barbă, dar cu chelie, care a păşit încet în cameră. Avea o faţă lată şi roşcovană, fălcile îi atârnau, în fine, afişa acel aer de bunăvoinţă de suprafaţă al cărei efect era anulat de linia gurii, crudă şi perfidă. A vorbit pe un ton onctuos, „care netezeşte orice asperitate“:

— Desigur, e vorba de o greşeală, domnilor. Cred că aţi fost prost îndrumaţi. Poate dacă aţi încerca ceva mai încolo, pe aceeaşi stradă...

— Ajunge, n-avem timp de pierdut!, a spus ferm însoţitorul meu. Sunteţi Henry Peters, din Adelaida, în ultima vreme cunoscut ca reverendul doctor Shlessinger din Baden şi America de Sud. Sunt sigur de asta aşa cum ştiu că eu mă numesc Sherlock Holmes.

Peters, cum îl voi numi de aici încolo, a tresărit şi s-a uitat atent la extraordinarul său hăitaş. Apoi a răspuns calm:

— Nu cred că numele dumitale mă înspăimântă, domnule Holmes. Când un om are conştiinţa curată, nimic nu-l doboară. Ce cauţi în casa mea?

— Vreau să ştiu ce s-a întâmplat cu lady Frances Carfax pe care aţi adus-o aici din Baden.

— V-aş rămâne îndatorat dacă mi-aţi spune unde poate fi doamna, a replicat rece Peters. Are să-mi dea aproape o sută de lire şi nu mi-a lăsat în schimb decât nişte pandantive false la care negustorii nici nu vor să se uite. Ni s-a alăturat doamnei Peters şi mie în Baden, e adevărat că în momentul acela foloseam un alt nume, şi a rămas cu noi până am ajuns în Londra. I-am plătit nota la hotel şi biletul. Odată ajunsă aici, ne-a dat peticul ăla de hârtie despre suma datorată şi, cum am mai spus, ne-a lăsat bijuteriile astea demodate

ca să şi-o plătească. Dacă o găsiți, domnule Holmes, chiar vă rămân îndatorat.

— VREAU s-o găsesc, a răspuns Sherlock Holmes. Caut în casa asta până o găsesc.

— Unde vă e mandatul?

Holmes a scos pe jumătate un revolver din buzunar.

— Oricum, va trebui să vă mulțumiți cu acesta până fac rost de altul.

— Vai, sunteți un infractor mărunt!

— Da, puteți să-mi spuneți aşa, a răspuns vesel Holmes. Şi însoțitorul meu e un ticălos fără scrupule. Iar împreună vă vom percheziționa casa.

Duşmanul nostru a deschis uşa şi a strigat:

— Adu poliția, Annie!

Pe coridor s-a auzit foşnet de fuste, uşa de la hol s-a deschis şi s-a închis. Holmes a spus:

— N-avem mult timp, Watson! Peters, dacă încerci să ne opreşti, vei fi cu siguranță rănit. Unde-i coşciugul care a fost adus aici?

— De ce vă trebuie coşciugul? Îl folosim. E un cadavru în el.

— Trebuie să văd cadavrul.

— Nu voi consimți niciodată!

— Nici nu vom aştepta!

Cu o mişcare bruscă, Holmes l-a împins pe individ deoparte şi a ieşit în hol. Exact în fața noastră era o uşă pe jumătate deschisă. Am intrat. Era sufrageria. Pe masă, sub un candelabru pe jumătate aprins, stătea coşciugul. Holmes a mărit flacăra lămpilor şi a ridicat capacul. Jos în cavitatea coşciugului se zărea o figură ca de ceară. Lumina clară a lămpilor de deasupra cădea exact pe o față îmbătrânită şi ridată. Prin nicio tortură, înfometare sau boală, frumoasa lady Frances nu s-ar fi transformat în această epavă umană. Fața lui Holmes arăta atât uimire, cât şi uşurare.

— Slavă Cerului!, a murmurat el. E altcineva.

— Ah, de data asta ai încurcat rău de tot lucrurile, domnule Sherlock Holmes?, a spus Peters care ne urmase în cameră.

— Cine e moarta?

— Păi, dacă chiar vrei să ştii, e bătrâna dădacă a soției mele, pe nume Rose Spender, pe care-am găsit-o la azilul Brixton Workhouse. Am adus-o aici, l-am chemat pe doctorul Horson care locuieşte pe strada Firbank Villas numărul 13, ai grijă să notezi adresa, domnule Holmes, şi am îngrijit-o cu milă, ca orice buni creştini. A murit după trei zile, în certificat scrie că era senilă, dar asta e doar părerea doctorului şi, firește, dumneata ştii mai bine. I-am organizat înmormântarea cu firma Stimson & Co., de pe strada Kennington, care o va şi înmormânta mâine dimineață la ora opt. Poți să găseşti vreun cusur în toate astea, domnule Holmes? Ai făcut o gafă caraghioasă şi ar trebui s-o recunoşti. Aş da orice să am o fotografie cu fața pe care-ai făcut-o când ai ridicat capacul crezând că o vei găsi pe lady Frances, şi-n locul ei au găsit o biată bătrână de nouăzeci de ani.

Expresia lui Holmes era la fel de impenetrabilă ca totdeauna sub glumele răutăcioase ale ticălosului, dar încleştarea mâinilor îi trăda nervozitatea crescândă. A spus:

— Voi căuta prin casă.

— Nu mai spune!, a exclamat Peters când pe coridor au răsunat paşi grei şi s-a auzit o voce de femeie. Vom vedea în curând. Pe aici, domnilor ofițeri, vă rog să poftiți! Aceşti oameni mi-au intrat cu forța în casă şi nu pot scăpa de ei. Ajutați-mă să-i scot afară.

În cadrul uşii stăteau un sergent şi un ofițer.

Holmes a scos o carte de vizită.

— Acestea sunt numele şi adresa mea. Iar acesta este prietenul meu, doctor Watson.

— Dumnezeu să vă apere, domnule, vă cunoaştem foarte bine, a spus sergentul, dar nu puteți rămâne fără mandat.

— Sigur că nu, înțeleg foarte clar.

— Arestați-l!, a strigat Peters.

— Ştim unde să-l găsim pe acest domn dacă dorim, i-a replicat cu răceală sergentul. Dar dumneavoastră trebuie să plecați, domnule Holmes.

— Da, Watson, noi va trebui să plecăm.

Un minut mai târziu eram pe stradă. Holmes era la fel de calm ca totdeauna, dar eu eram roşu la faţă din cauza furiei şi a umilinţei. Sergentul ieşise odată cu noi.

— Îmi pare rău, domnule Holmes, dar asta-i legea.

— Exact, sergent, nu puteaţi proceda altfel.

— Cred că exista un motiv întemeiat ca să vă aflaţi acolo. Dacă pot să fac ceva...

— E vorba despre o doamnă care a dispărut, iar noi credem că se află în casa aceea. Aştept cât de curând un mandat.

— Atunci voi supraveghea casa, domnule Holmes. Dacă apare ceva, desigur vă voi anunţa.

Era doar ora nouă şi am pornit cu toate forţele din nou pe urmele prăzii. Mai întâi ne-am dus la azilul Brixton Workhouse unde am aflat că da, era adevărat că un cuplu milostiv venise cu câteva zile în urmă să caute o veche servitoare fidelă şi obţinuseră permisiunea s-o ia cu ei. Nimeni n-a fost surprins să afle că murise între timp.

Apoi ne-am dus la doctor. Fusese chemat, o găsise pe femeie în agonie din cauza bătrâneţii şi a senilităţii, o văzuse murind şi semnase certiflcatul de deces conform legii.

— Vă asigur că totul a fost perfect normal şi nu putea fi nimic necurat la mijloc, a spus doctorul.

Nimic din casă nu i se păruse suspect în afară de faptul că nişte oameni din clasa lor socială nu aveau servitoare. Doctorul nu ne-a mai spus nimic altceva.

La sfârşit ne-am îndreptat spre Scotland Yard. Fuseseră diflcultăţi de procedură în legătură cu mandatul de percheziţie. Avea să fie oarecare întârziere. Probabil semnătura judecătorului nu se putea obţine până a doua zi dimineaţa. Dacă Holmes vine pe la nouă, detectivul Lestrade îl va însoţi la percheziţie.

Acesta a fost sfârşitul zilei, doar că aproape de miezul nopţii prietenul nostru, sergentul, a venit să ne spună că la ferestrele întunecate ale casei văzuse pâlpâind ici şi colo lumini, dar nimeni nu ieşise şi nimeni nu intrase în casă. Nu puteam decât să ne rugăm să avem destulă răbdare să aşteptăm ziua care urma.

Sherlock Holmes era prea iritat ca să stea de vorbă şi prea agitat ca să doarmă. L-am lăsat fumând cu nesaţ, cu sprâncenele negre încruntate şi degetele lungi, nervoase, bătând darabana pe braţul fotoliului în timp ce întorcea pe toate feţele, în minte, soluţia misterului. În timpul nopţii l-am auzit de mai multe ori umblând prin casă. În sfârşit, exact după ce fusesem trezit de dimineaţă, a năvălit în camera mea. Era în halatul de casă, dar faţa palidă, cu ochii duşi în fundul capului, îmi spunea că pentru el fusese o noapte albă.

— La ce oră era înmormântarea? La opt, nu-i aşa?, a întrebat agitat. Ei, acum e 7:20. Doamne Dumnezeule, Watson, ce s-a întâmplat cu inteligenţa cu care m-a înzestrat natura? Repede, omule, repede! E o problemă de viaţă şi moarte... şansele sunt de nouăzeci şi nouă pentru moarte şi unu la sută pentru viaţă. Dacă ajungem prea târziu, n-am să mi-o iert niciodată, niciodată!

Peste nici cinci minute eram în birjă, mergând iute ca gândul în jos pe Baker Street. Dar chiar şi aşa, era opt fără douăzeci şi cinci când am trecut pe lângă Big Ben şi a bătut de opt când am ajuns pe strada Brixton. Dar şi alţii întârziaseră. La zece minute după ora fixată, dricul încă aştepta la uşa casei, iar exact când calul nostru înspumat s-a oprit, au apărut pe pragul uşii trei oameni care cărau coşciugul. Holmes s-a repezit înainte şi le-a tăiat calea.

— Duceţi-l înapoi!, a strigat el punând o mână pe pieptul primului bărbat. Duceţi-l înapoi imediat!

— Ce dracu' vrei să spui? Te întreb iar unde ţi-e mandatul!, a ţipat Peters furios arătându-şi faţa mare şi congestionată dincolo de capătul îndepărtat al coşciugului.

— Mandatul este pe drum. Coşciugul va rămâne în casă până apare.

Autoritatea din vocea lui Holmes a avut efect asupra oamenilor care purtau coşciugul. Peters dispăruse brusc în casă, iar ei au respectat noile ordine.

— Repede, Watson, repede! Uite o şurubelniţă!, a strigat Holmes când coşciugul a fost reaşezat pe masă. Uite asta pentru tine, bărbate! Ai douăzeci de şilingi dacă scoţi capacul într-un minut! Nu-mi pune întrebări, pune-te pe treabă! Aşa,

bravo! Încă unul! Şi încă unul! Acum trageți toți! Cedează! Cedează! Ah, în sfârşit ajunge!

Ne-am unit eforturile trăgând de capac. Imediat, dinăuntru a venit un miros amețitor şi foarte puternic de cloroform. În coşciug se afla un trup cu capul înfăşurat în bumbac îmbibat în narcotic. Holmes l-a smuls scoțând la iveală trăsăturile statuare ale unei femei frumoase de vârstă mijlocie. Într-o clipă, el şi-a trecut brațul prin spatele ei şi a ridicat-o în şezut.

— S-a dus, Watson? Mai are o scânteie de viață? Doar n-am ajuns prea târziu!

O jumătate de oră am crezut că totul era pierdut. Din cauza sufocării şi a aburilor toxici de cloroform, lady Frances părea să fi trecut hotarul spre lumea de dincolo. Şi apoi, în sfârşit, după respirație artificială, după ce i-am dat să miroasă eter şi am făcut uz de toate resursele ştiinței, o tresărire a pleoapelor, aburul lăsat de respirație pe o oglindă, o tresărire uşoară au fost semnele de revenire la viață. Afară venise o birjă, Holmes a dat la o parte jaluzelele şi s-a uitat:

— E Lestrade cu mandatul. O să vadă că păsările şi-au luat zborul. Şi acum, a adăugat el în timp ce paşi grei se apropiau pe coridor, vine cineva care are mai multe drepturi decât noi s-o îngrijească pe această doamnă. Bună dimineața, domnule Green, cred că cu cât o luăm mai repede pe lady Frances de aici, cu atât mai bine. Între timp, înmormântarea poate continua şi biata bătrână din coşciug poate pleca singură spre locul ei de veci.

În seara aceea, Holmes mi-a zis:

— Dacă vrei să adaugi acest caz la însemnările tale, dragul meu Watson, el poate fi doar un exemplu despre acea temporară perioadă proastă prin care poate, la un moment dat, trece chiar mintea cea mai strălucită. Asemenea scăpări sunt comune tuturor oamenilor, dar măreț este cel care le recunoaşte şi le corectează. Pentru această din urmă faptă aş putea, probabil, primi oarecare credit. Mintea mi-a fost bântuită de gândul că undeva existase un indiciu, o propoziție ciudată, o observație curioasă, nu ceva pe care-l eliminasem prea uşor. Şi apoi, deodată, în zorii cenuşii, cuvintele mi-au revenit în minte. Era remarca soției antreprenorului

de pompe funebre aşa cum ne-o relatase domnul Green. Ea spusese: „Ar fi trebuit să fie deja aici. A durat mai mult fiindcă e ceva neobişnuit". Vorbea despre coşciug. Nu era de tipul obişnuit. Asta putea doar să însemne că fusese făcut după nişte măsuri speciale. Dar de ce? De ce? Pe urmă mi-am amintit cât era de adânc, iar corpul mic părea pierdut înăuntru. De ce trebuia un coşciug aşa mare pentru un corp aşa de mic? Ca să lase loc pentru un alt corp. Amândouă erau îngropate cu un singur certificat. Totul era aşa de clar, doar mintea mea fusese confuză. La ora opt urma să fie înmormântată lady Frances. Singura şansă era să oprim coşciugul înainte să fie scos din casă.

Aveam o şansă infimă s-o găsim în viaţă, dar ea EXISTA, după cum s-a văzut mai târziu. După câte ştiam eu, oamenii ăştia nu comiseseră niciodată o crimă. Puteau până la sfârşit să se ferească de violenţa extremă. Puteau s-o îngroape fără vreun semn despre cum murise şi chiar dacă era exhumată, rămânea o şansă pentru ei. Speram că aceste gânduri îi vor motiva. Poţi reconstitui destul de bine scena. Ai văzut acolo sus bârlogul oribil unde biata lady a fost ţinută aşa mult timp. S-au năpustit înăuntru şi au ameţit-o cu cloroform, au dus-o jos, au mai turnat cloroform şi-n coşciug, să fie siguri că nu se trezeşte, şi apoi au fixat capacul cu şuruburi. Un lucru isteţ, Watson! N-am găsit aşa ceva în analele crimei. Dacă foştii noştri prieteni misionari i-au scăpat din gheare lui Lestrade, mă aştept să aud despre nişte realizări remarcabile de-ale lor în cariera de infractori.

Sfârşit

Copita dracului

Înregistrând din când în când unele dintre experiențele neobișnuite și amintirile interesante pe care le asociez cu lunga și intima prietenie dintre mine și domnul Sherlock Holmes, am întâmpinat totdeauna probleme provocate de aversiunea lui pentru publicitate. Pentru el, un om cinic și ursuz, orice ovații ale mulțimii erau iritante și nimic nu-l amuza mai mult la sfârșitul unui caz reușit decât să lase în lumina reflectoarelor pe un reprezentant oficial tipic și să asculte cu un zâmbet ironic corul felicitărilor care se îndreptau către persoana nepotrivită. De fapt, această atitudine a prietenului meu, și nu vreun interes material, m-a făcut ca de câțiva ani să aștern pe hârtie, pentru public, foarte puține din însemnările mele. Participarea la aventurile lui a fost totdeauna un privilegiu care implica discreție din partea mea.

De aceea am fost extrem de surprins, marțea trecută, când am primit o telegramă de la Holmes care, zgârcit la vorbe ca de obicei, genul care preferă să trimită telegrame decât să scrie, mă îndemna așa:

De ce n-ai scrie despre teroarea din Cornwall, cel mai ciudat caz pe care l-am avut?

N-am idee ce căutări printre amintiri îi aduseseră povestea în minte sau ce capriciu îl făcuse să-și dorească s-o povestesc eu, dar mă grăbesc, înainte să-mi trimită vreo telegramă în

sens contrar, să găsesc notiţele unde păstrez detaliile exacte ale cazului şi să expun naraţiunea înaintea cititorilor mei.

Atunci, în primăvara lui 1897, sănătatea de fier a lui Holmes a dat semne că poate ceda din cauza surmenajului intelectual constant datorat muncii şi agravat, probabil, de oarecari imprudenţe ale lui. În luna martie a aceluiaşi an, doctorul Moore Agar, din Harley Street, despre care voi povesti odată în ce împrejurări dramatice l-a cunoscut pe Sherlock, a dat instrucţiuni ferme ca detectivul să lase deoparte toate cazurile şi să se abandoneze odihnei dacă vrea să evite o prăbuşire totală. Starea sănătăţii era un domeniu care nu-l interesa câtuşi de puţin, şi asta din cauza detaşării mentale absolute, dar s-a lăsat convins până la urmă, după ce fusese ameninţat că va fi permanent lipsit de muncă, să schimbe complet peisajul şi aerul. Aşa se face că la începutul primăverii acelui an ne aflam împreună într-o cabană lângă Golful Poldhu, cea mai îndepărtată extremitate a peninsulei Cornwall.

Era un loc deosebit şi mai ales unul foarte adecvat stării de spirit sumbre a pacientului meu. De la ferestrele micuţei noastre case văruite, care stătea cocoţată pe un promontoriu acoperit de iarbă, priveam în jos spre întregul semicerc sinistru al golfului, bătrâna capcană mortală pentru navigatori, cu dantela neagră a stâncilor şi recife bătute de valuri, locuri unde nenumăraţi marinari îşi găsiseră sfârşitul. Sub adierea brizei din nord, golful stătea nepăsător, la adăpost, ca o invitaţie pentru vapoarele scuturate de furtuni să-şi schimbe ruta căutând odihnă şi protecţie.

Pe urmă sunt luate prin surprindere de turbionul vântului, de furtuna care le biciuieşte dinspre sud-est, ancora nu le mai susţine, bordul de sub vânt eşuează pe ţărm, cu un ultim efort, în scrâşnetul brizanţilor. Un marinar înţelept stă departe de acele locuri blestemate.

Pe uscat, împrejurimile erau la fel de posomorâte ca marea. Era un ţinut denivelat, mlăştinos, izolat şi cenuşiu, presărat doar cu câte o turlă de biserică ce marca locul unui sat străvechi. Oriunde te uitai peste mlaştini găseai urmele unui neam dispărut care se stinsese demult-demult şi lăsase ca unică mărturie a existenţei lui nişte stranii monumente de

piatră, movile neregulate conținând cenușa morților și curioase construcții din pământ care aminteau de luptele din timpul preistoriei. Farmecul și misterul locului, cu atmosfera lui sinistră lăsată de popoarele dispărute, hrănea imaginația prietenului meu, iar el petrecea mult timp făcând plimbări lungi și meditând solitar printre mlaștini. Atenția i-a mai fost atrasă și altădată de vechea limbă din Cornwall și-mi amintesc că-i venise ideea că ea se înrudește cu limba caldeeană și a fost adusă de negustorii fenicieni de cositor. Primise un teanc de cărți de filologie și începuse să-și fundamenteze teza când, deodată, spre tristețea mea și satisfacția lui nedisimulată, ne-am trezit, chiar pe acel tărâm al viselor, implicați chiar în miezul unei probleme mai grave, mai captivante și infinit mai misterioase decât oricare dintre cele care ne goniseră din Londra. Viața noastră liniștită și pașnică, rutina relaxantă de fiecare zi au fost cu violență întrerupte, iar noi ne-am trezit în mijlocul unei serii de evenimente care au provocat cea mai mare agitație nu numai în Cornwall, ci în tot vestul Angliei. Mulți dintre cititorii mei s-ar putea să-și amintească vag de ceea ce la momentul respectiv s-a numit „Oroarea din Cornwall", deși în presa londoneză a apărut o relatare foarte deformată a cazului. Acum, după treisprezece ani, voi da publicului adevăratele detalii ale acestei întâmplări de neimaginat.

Am spus că satele presărate în această parte a Cornwallului erau dominate de turnuri răzlețe. Cel mai apropiat dintre acestea era al cătunului Tredannick Wollas, unde căsuțele câtorva sute de locuitori se adunau ca boabele unui ciorchine în jurul străvechii biserici năpădite de mușchi. Vicarul parohiei, domnul Roundhay, era oarecum arheolog și de aceea Holmes îl cunoscuse. Era un om de vârstă mijlocie, impozant și afabil, foarte îndrăgit de localnici. La invitația lui, luasem ceaiul la parohie și îl cunoscusem, de asemenea, pe Mortimer Tregennis, un domn foarte independent care rotunjea veniturile modeste ale clericului închiriind camere din casa lui încăpătoare, dar izolată. Vicarul, fiind burlac, era bucuros că a făcut un asemenea aranjament, deși nu avea prea multe lucruri în comun cu chiriașul său, care era un om subțire, oacheș, cu ochelari, atât de gârbovit, încât dădea impresia că

are o diformitate. Îmi amintesc că, în timpul scurtei noastre vizite, vicarul a fost foarte vorbăreţ, dar chiriaşul lui a rămas ciudat de reticent, un om cu o faţă tristă, gânditoare, care-şi ferea privirea şi era aparent preocupat de problemele lui.

Acestea sunt cele două persoane care au intrat pe neaşteptate în micuţul nostru salon în ziua de marţi, 16 martie, la puţin timp după micul dejun, în timp ce noi fumam împreună şi ne pregăteam de plimbarea zilnică în jurul mlaştinilor. Vicarul ne-a vorbit agitat:

— Domnule Holmes, în timpul nopţii s-a întâmplat lucrul cel mai neobişnuit şi mai tragic. E ceva cum nu s-a mai auzit. Putem spune că e doar un dar al providenţei că s-a întâmplat să fii aici în acest moment, fiindcă din toată Anglia eşti exact omul de care avem nevoie.

M-am uitat urât la vicarul cel inoportun, dar Holmes şi-a luat pipa din gură şi s-a aşezat mai bine pe scaun ca un bătrân copoi care aude strigătul de vânătoare. A arătat cu mâna spre sofa, iar vizitatorul nostru, care gâfâia tot, împreună cu agitatul său însoţitor s-au aşezat unul lângă celălalt. Domnul Mortimer Tregennis era mai reţinut decât vicarul, dar tremurul mâinilor sale subţiri şi strălucirea din ochii negri arătau că împărtăşeşte aceeaşi emoţie. L-a întrebat pe vicar:

— Să povestesc eu sau o faci dumneata?

— Păi, din moment ce se pare că dumneata ai făcut descoperirea, orice ar semnifica ea, iar vicarul a aflat al doilea, poate ar fi mai bine să vorbeşti dumneata, i-a sugerat Holmes.

Am aruncat o privire spre vicarul îmbrăcat în grabă şi spre ţinuta formală, corectă a chiriaşului aşezat lângă el şi m-am amuzat de surpriza pe care deducţia simplă a lui Holmes o provocase pe feţele lor.

— Poate ar fi mai bine să spun eu câteva cuvinte mai întâi, a spus vicarul, şi apoi puteţi judeca dacă vreţi să aflaţi detaliile de la domnul Tregennis sau poate ar trebui să vă grăbiţi să mergeţi la locul acestei întâmplări misterioase. Deci, vă pot spune că prietenul nostru aflat aici de faţă şi-a petrecut seara trecută în compania celor doi fraţi ai săi, Owen şi George, şi a surorii sale, Brenda, la casa din Tredannick Wartha, care este lângă vechea cruce de piatră de lângă mlaştină. A plecat de acolo puţin după ora 10, lăsându-i să joace cărţi, aşezaţi în

jurul mesei din sufragerie, extrem de binedispuși și sănătoși. În dimineața asta, fiindcă-i place să se scoale devreme, a mers în direcția aceea înainte de micul dejun și a fost depășit de trăsura doctorului Richards, iar acesta i-a explicat că fusese trimis într-o vizită de urgență la Tredannick Wartha. Cum era și normal, domnul Mortimer Tregennis l-a însoțit. Când a ajuns acolo, a găsit o situație neobișnuită. Cei doi frați și sora sa erau așezați în jurul mesei exact cum îi lăsase, cu cărțile de joc răspândite în fața lor și lumânările arse până la capăt. Sora lui stătea pe scaun cuprinsă de *rigor mortis*, iar cei doi frați, de o parte și de alta a ei, râdeau, țipau și cântau, evident își pierduseră mințile. Toți trei, femeia moartă și cei doi bărbați nebuni, aveau pe față o expresie de spaimă cumplită, o grimasă de teroare care era greu de privit. Nu erau semne că ar fi altcineva în casă, cu excepția doamnei Porter, bătrâna bucătăreasă și menajeră, care a declarat că ea dormise adânc și nu auzise zgomote în timpul nopții. Nimic nu fusese furat sau deranjat și nu era absolut nicio explicație asupra ororii care putea înspăimânta de moarte o femeie și care putea face doi bărbați puternici să-și iasă din minți. Iată foarte pe scurt situația, domnule Holmes, iar dacă dumneata ne poți ajuta să o lămurim, vei face un lucru extraordinar.

Sperasem că-l voi putea convinge cumva pe tovarășul meu să se întoarcă la viața liniștită care fusese scopul călătoriei noastre, dar o privire scurtă spre fața lui încordată și sprâncenele încruntate mi-a demonstrat cât de inutile îmi fuseseră speranțele. A rămas puțin tăcut, absorbit de drama stranie care ne întrerupsese pacea.

În cele din urmă a spus:

— Voi cerceta problema. La prima vedere este un caz de o factură excepțională. Dumneavoastră ați fost acolo, domnule Roundhay?

— Nu, domnule Holmes. Domnul Tregennis mi-a spus totul când s-a întors la parohie și m-am grăbit să vin aici ca să vă cer sfatul.

— La ce distanță este casa unde s-a petrecut această tragedie extraordinară?

— Cam la o milă spre uscat.

— Atunci vom merge acolo împreună. Dar înainte să plecăm trebuie să vă pun câteva întrebări, domnule Mortimer Tregennis.

Acesta rămăsese tăcut tot timpul, dar eu am observat că, în felul lui controlat, era şi mai răvăşit de emoție decât clericul cel vorbăreț. Stătea acolo cu fața suptă, palidă, cu privirea neliniştită ațintită asupra lui Holmes, iar mâinile fine i se încleştau spasmodic. Buzele palide îi tremurau în timp ce asculta îngrozitoarea întâmplare care se abătuse asupra familiei sale, iar ochii negri păreau să reflecte ceva din oroarea scenei. A spus nerăbdător:

— Întrebați ce doriți, domnule Holmes. E un lucru neplăcut de povestit, dar vă voi spune adevărul.

— Ei, domnule Holmes, am luat cina acolo, aşa cum a spus domnul vicar, iar fratele meu mai mare, George, a propus un joc de whist după aceea. Am început jocul cam pe la ora nouă. Era zece şi un sfert când m-am *ridicat* să plec. I-am lăsat în jurul mesei, foarte, foarte veseli.

— Cine v-a condus la ieşire?

— Doamna Porter se culcase, aşa că m-am descurcat singur. Am închis uşa de la hol după mine. Fereastra camerei în care stăteau era închisă, dar jaluzelele nu erau trase. Azidimineață, uşa şi fereastra arătau la fel şi niciun alt motiv nu ne face să credem că fusese vreun străin în casă. Şi totuşi, ei erau acolo, înnebuniți de spaimă, iar Brenda murise de frică şi capul îi atârna peste brațul scaunului. Cât voi trăi nu-mi voi putea scoate din minte privelişteа camerei.

— Faptele, aşa cum le redai dumneata, sunt într-adevăr remarcabile, a spus Holmes. Să înțeleg că dumneata nu ai nicio teorie despre ce s-ar fi putut întâmpla?

— E un lucru diabolic, domnule Holmes, diabolic!, a strigat Mortimer Tregennis. Nu e nimic pământean. În camera aceea a intrat ceva care le-a gonit din minte lumina rațiunii. Ce născocire omenească putea face asta?

— Mă tem, a replicat Holmes, că dacă e ceva supraomenesc, atunci cu siguranță mă depăşeşte şi pe mine. Totuşi, trebuie să epuizăm toate explicațiile naturale înainte să dăm curs unei asemenea teorii. Cât despre dumneata, domnule Tregennis, să înțeleg că te-ai despărțit oarecum de familia

dumitale din moment ce ei locuiau împreună, iar dumneata ai închiriat o locuință în altă parte?

— Așa este, domnule Holmes, deși e o problemă de mult încheiată. Provin dintr-o familie de mineri din Redruth, dar ne-am vândut afacerea unei companii și ne-am ales cu atât cât să trăim decent. Nu voi nega că au fost niște discuții legate de împărțirea banilor și asta ne-a dezbinat o vreme, dar totul s-a uitat și s-a iertat, iar acum eram în relații mai bune ca oricând.

— Revăzând în minte seara petrecută împreună, vă apare în memorie ceva care ar putea arunca oarecare lumină asupra tragediei? Gândiți-vă bine, domnule Tregennis, pentru că orice indiciu m-ar putea ajuta.

— Nu e absolut nimic, domnule.

— Rudele dumitale erau în starea de spirit obișnuită?

— Niciodată n-au fost mai veseli.

— Erau agitați? Au fost vreodată neliniștiți ca la apropierea unui pericol?

— Nimic de felul ăsta.

— Deci n-ai putea adăuga nimic care să mă ajute?

Mortimer Tregennis s-a mai gândit câteva clipe.

În sfârșit a spus:

— E un lucru care-mi vine în minte. În timp ce stăteam la masă, eu eram cu spatele spre geam, iar fratele meu George, care-mi era partener la cărți, era cu fața. O dată l-am văzut uitându-se atent peste umărul meu, așa că m-am întors și m-am uitat și eu. Jaluzelele erau ridicate, iar fereastra era închisă, dar am putut să văd doar tufișurile de pe peluză și o clipă mi s-a părut că se mișcă ceva în ele. Nu mi-am dat seama nici măcar dacă era om sau animal, ci doar că era ceva acolo. Când l-am întrebat la ce se uită, mi-a spus că avusese aceeași impresie. Asta-i tot ce pot să vă spun.

— N-ați cercetat locul?

— Nu ni s-a părut important.

— Deci, atunci când i-ați părăsit nu era nicio presimțire a nenorocirii?

— Niciuna.

— Nu înțeleg cum de-ați aflat vestea așa de repede în dimineața asta.

— Mă scol devreme şi în general mă plimb înainte de micul dejun. Azi-dimineaţă de-abia plecasem când am fost depăşit de trăsura doctorului. Mi-a spus că bătrâna doamnă Porter trimisese la el un băiat cu un mesaj. Am sărit lângă el în trăsură şi am mers mai departe. Când am ajuns acolo, ne-am uitat în camera oribilă. Cu siguranţă, lumânările şi focul se stinseseră de ore bune, iar ei rămăseseră acolo în întuneric până în zori. Doctorul a spus că Brenda murise de cel puţin şase ore. Nu erau semne de violenţă. Ea doar zăcea pe braţul scaunului cu privirea aceea întipărită pe faţă. George şi Owen cântau frânturi de melodii şi ţopăiau ca două maimuţe gigantice. Oh, era groaznic să vezi aşa ceva! Eu n-am putut îndura, iar doctorul era alb ca varul. Într-adevăr, a căzut pe scaun aproape leşinat şi am fost la un pas de a-l pierde şi pe el.

— Remarcabil, absolut remarcabil!, a exclamat Holmes ridicându-se şi luându-şi pălăria. Cred c-ar fi mai bine să mergem la Tredannick Wartha cât mai repede. Mărturisesc că rar mi s-a întâmplat să întâlnesc un caz care să fie la prima vedere atât de neobişnuit.

Cercetările noastre din acea primă dimineaţă n-au făcut ca ancheta să avanseze prea mult. Totuşi au fost marcate încă din start de un incident care a lăsat asupra mea cea mai sinistră impresie. Ne apropiam de locul tragediei mergând pe un drum de ţară şerpuit şi îngust. În timp ce mergeam, am auzit zgomotul unei trăsuri care venea spre noi, aşa că ne-am dat la o parte s-o lăsăm să treacă. În timp ce ne depăşea, am aruncat o privire prin fereastra închisă şi am văzut o faţă oribil deformată, un rânjet şi o privire ameninţătoare îndreptată spre noi. Ochii strălucitori şi dinţii încleştaţi au trecut pe lângă noi ca o viziune de coşmar.

— Fraţii mei!, a strigat Mortimer Tregennis palid ca varul. Îi duc la Helston.

Ne-am uitat cu groază după trăsura neagră care se clătina urmându-şi drumul. Apoi ne-am îndreptat paşii spre casa blestemată în care îi ajunsese acest destin straniu.

Era o casă încăpătoare şi luminoasă, mai degrabă o vilă decât o căsuţă, cu o grădină mare plină deja, în aerul bun din Cornwall, cu flori de primăvară. Fereastra salonului dădea spre această grădină de unde, după spusele lui Mortimer

Tregennis, venise lucrul acela malefic şi într-o singură clipă, doar provocându-le groază, le luase mințile. Holmes s-a plimbat încet, gânditor printre rondurile de fiori şi de-a lungul potecii înainte să intre pe verandă. Îmi amintesc că era aşa de absorbit în gânduri, încât s-a împiedicat de vasul cu apa pentru stropit florile şi l-a răsturnat udându-ne picioarele şi aleea spre grădină. În casă am fost întâmpinați de doamna Porter, bătrâna menajeră din Cornwall care, ajutată de o servitoare tânără, avea în grijă gospodăria.

A răspuns prompt la întrebările lui Holmes.

N-auzise nimic în noaptea precedentă. Stăpânii ei fuseseră foarte binedispuşi în ultimul timp, nu i se păruseră niciodată mai prosperi şi mai veseli. Leşinase de groază când intrase în cameră dimineața şi văzuse oribilul grup din jurul mesei. Când se trezise, deschisese fereastra ca să lase înăuntru aerul proaspăt al dimineții şi fugise pe alee ca să trimită pe un fiăcău din vecini după doctor. Stăpâna era întinsă sus pe pat, dacă doream s-o vedem. Fusese nevoie de patru oameni zdraveni ca să-i suie pe frați în trăsura de la ospiciu. Ea n-avea de gând să mai rămână măcar o zi în casă şi pleca în aceeaşi după-amiază înapoi acasă la St. Ives, la familie.

Am urcat scările şi am văzut cadavrul. Domnişoara Brenda Tregennis fusese frumoasă în tinerețe, dar se apropia de vârsta mijlocie. Fața ei oacheşă, cu trăsături bine conturate, era frumoasă chiar după moarte, dar pe ea stăruia încă ceva din acea convulsie de spaimă care fusese ultima emoție simțită în viață. Din dormitorul ei am coborât în salonul unde se petrecuse de fapt această stranie tragedie. Pe grătarul căminului erau rămăşițele carbonizate ale lemnului ars peste noapte. Pe masă se aflau patru lumânări arse, pline de ceară scursă, iar cărțile stăteau împrăştiate. Scaunele fuseseră date deoparte, dar restul era încă exact ca şi în noaptea dinainte. Holmes a dat ocol camerei cu paşi uşori şi repezi, s-a aşezat pe diverse scaune, trăgându-le înapoi spre masă şi refăcându-le poziția. A verificat cât de mult se vedea din grădină, a examinat podeaua, tavanul şi şemineul, dar n-am văzut măcar o dată acea subită înviorare a ochilor şi strângere a buzelor care mi-ar fi indicat că vedea o geană de lumină în acel întuneric profund al misterului. A întrebat:

— De ce-au aprins focul? Totdeauna făceau focul în camera asta mică într-o seară de primăvară?

Mortimer Tregennis a explicat că noaptea era rece şi umedă. De aceea s-a aprins focul după venirea lui. A întrebat:

— Ce veţi face acum, domnule Holmes?

Prietenul meu a zâmbit punându-şi mâna pe braţul meu.

— Cred, Watson, că voi relua activitatea de otrăvire cu tutun pe care ai condamnat-o atât de frecvent şi pe bună dreptate. Cu permisiunea dumneavoastră, domnilor, ne vom întoarce la căsuţa noastră, fiindcă nu ştiu dacă putem găsi vreun indiciu nou aici. Voi cântări faptele în minte, domnule Tregennis, iar dacă mă gândesc la o soluţie, cu siguranţă v-o voi comunica dumneavoastră şi vicarului. Până atunci vă spun la revedere.

La puţin timp după ce ne-am întors în Poldhu, la căsuţă, Holmes a întrerupt tăcerea completă în care se cufundase. Stătea ghemuit în fotoliu, faţa ascetică, cu ochii înfundaţi în orbite, era abia vizibilă printre fuioarele de fum, sprâncenele negre erau încruntate, fruntea crispată, ochii ficşi priveau în gol. In cele din urmă a pus jos pipa şi a sărit în picioare.

— Nu merge, Watson!, a râs el. Hai să ne plimbăm pe stânci împreună şi să căutăm săgeţi de silex. Mai degrabă găsim aşa ceva decât indicii pentru problema asta. Să laşi creierul să lucreze fără destul material e ca şi cum ai tura în gol un motor. Se desface în bucăţi. Aer de mare, lumina soarelui şi răbdare, Watson... restul va veni de la sine.

Mai târziu, pe când dădeam ocol stâncilor, a continuat:

— Şi acum hai să ne stabilim cu calm poziţia, Watson! Hai să stăpânim bine puţinul pe care CHIAR îl ştim, astfel ca, atunci când vor apărea elemente noi, să le putem aşeza la locul potrivit. Înţeleg, înainte de toate, că nici unul dintre noi nu este pregătit să accepte ideea amestecului forţelor malefice în treburile oamenilor. Hai să începem prin a exclude asta complet din minte. Foarte bine! Rămân trei persoane care au fost dureros lovite de o forţă umană în mod conştient sau inconştient. Aici mergem pe teren solid. Ei, când s-a întâmplat asta? Evident, presupunând că povestea lui e adevărată, imediat după ce domnul Mortimer Tregennis a părăsit camera. Acesta e un punct foarte important. Bănuiesc că a fost la

câteva minute după aceea. Cărțile erau încă pe masă. Deja trecuse ora lor obişnuită de culcare. Totuşi nu-şi schimbaseră poziția şi nu depărtaseră scaunele de masă. Deci repet că faptul s-a petrecut imediat după plecarea lui şi nu mai târziu de ora unsprezece în noaptea trecută. Următorul pas inevitabil este să verificăm, cât de mult putem, mişcările lui Mortimer Tregennis după plecarea din cameră. Aici nu avem nicio dificultate şi pare să fie dincolo de orice bănuială. Îmi cunoşti foarte bine metodele şi bineînțeles ți-ai dat seama că prin mica stângăcie cu vasul de apă am făcut posibil să obțin o amprentă mai clară a tălpii lui decât ar fi fost posibil în alt mod. Poteca udă, plină de nisip, a imprimat minunat urma. Şi noaptea trecută solul era ud, îți amintești, şi nu era greu, după ce-am obținut şablonul, să-i identific urmele printre altele şi să-i reconstitui mişcările. Pare să se fi îndepărtat repede în direcția parohiei.

Atunci, dacă Mortimer Tregennis a dispărut din scenă şi totuşi o persoană din exterior a acționat asupra jucătorilor de cărți, cum putem afla cine a fost acea persoană şi cum a exercitat o asemenea groază asupra lor? Doamna Porter poate fi eliminată. Evident, este inofensivă. Este vreo dovadă că s-a furişat cineva la fereastra dinspre grădină şi printr-o metodă oarecare i-a înspăimântat atât de tare, încât i-a scos din minți? Singura sugestie în acest sens vine de la Mortimer Tregennis însuşi, care spune că fratele lui a spus că mişcă ceva în grădină. Asta-i desigur remarcabil, fiindcă noaptea era ploioasă, întunecată, plină de nori. Oricine ar fi vrut să-i sperie pe oamenii ăştia ar fi trebuit să-şi lipească fața de geam înainte să fie văzut. În jurul ferestrei este un rond de fiori înalt de aproape un metru, dar acolo nu sunt urme de paşi. Şi atunci e greu de imaginat cum o persoană din exterior putea face o asemenea impresie asupra grupului, mai ales că n-am găsit niciun motiv pentru o încercare aşa stranie şi bine plănuită. Înțelegi ce dificultăți întâmpinăm, Watson?

— Îmi sunt perfect clare, a răspuns acesta hotărât.

— Şi totuşi, cu ceva mai multe date putem dovedi că nu sunt insurmontabile, a spus Holmes. Cred că prin cuprinzătoarea noastră arhivă, Watson, mai poți găsi situații care la început erau aproape la fel de obscure. Între timp vom lăsa

cazul deoparte până vom avea mai multe informații și ne vom dedica restul dimineții căutării urmelor omului preistoric.

Am mai comentat până acum abilitatea prietenului meu de a se detașa mental, dar nu m-a mirat niciodată mai tare decât în dimineața aceea de primăvară petrecută în Cornwall când am discutat cu ușurință două ore despre celți, capete de săgeți și cioburi, de parcă niciun mister sinistru nu-și aștepta rezolvarea. După-amiază, când ne-am întors la căsuță, am aflat că ne aștepta un musafir care în curând ne-a readus în minte chestiunea. Nici unul dintre noi n-avea nevoie să i se spună cine e musafirul. Corpul masiv, fața adânc brăzdată, cu ochi sălbatici și nas ca un plisc de vultur, părul cărunt care aproape atingea tavanul căsuței noastre, barba galbenă spre vârfuri și albă lângă buze, cu excepția petei de nicotină lăsată de nelipsitul trabuc, toate astea erau la fel de cunoscute la Londra și în Africa fiindcă aparțineau copleșitoarei personalități a doctorului Leon Sterndale, marele explorator și vânător de lei.

Auzisem că se află prin zonă, iar o dată sau de două ori îi zărisem impunătoarea siluetă pe cărările dintre mlaștini. Dar nu făcuse niciun pas spre noi și nici noi n-am fi visat să facem spre el fiindcă se știa foarte bine că tocmai dragostea lui de singurătate îl făcuse să petreacă cea mai mare parte a timpului dintre două călătorii în mici bungalouri pierdute în pădurea din Beauchamp Arriance. Acolo, printre cărțile și hărțile lui, ducea o viață de pustnic îngrijindu-se singur de nevoile sale modeste și aparent luând prea puțin în seamă problemele vecinilor. Deci, pentru mine a fost o surpriză când l-am auzit întrebându-l nerăbdător pe Holmes dacă făcuse progrese în rezolvarea misteriosului caz.

— Poliția din zonă greșește fundamental, a spus el, dar poate experiența dumitale bogată ți-a sugerat o explicație credibilă. Tot ce doresc să-ți aduc la cunoștință este că în repetatele mele șederi aici am reușit să cunosc această familie Tregennis foarte bine, de fapt dinspre partea mamei mele, originară din Cornwall, aș putea să spun că-mi sunt veri și e normal ca soarta lor stranie să fie un șoc pentru mine. Pot să vă mai spun că eram în drum spre Africa și ajunsesem până

la Plymouth, dar în dimineața asta am aflat veştile, aşa că m-am întors direct aici ca să ajut la investigații.

Holmes a ridicat mirat sprâncenele.

— Ați pierdut vaporul din cauza asta?

— Îl voi lua pe următorul.

— Vai de mine! Iată ce înseamnă un prieten adevărat!

— V-am spus că suntem rude.

— Da, da... veri dinspre partea mamei. Bagajul dumneavoastră era la bordul vasului?

— O parte da, dar majoritatea era la hotel.

— Înțeleg. Dar cu siguranță acest eveniment n-a fost menționat în ediția de dimineață a ziarelor din Plymouth.

— Nu, domnule, am primit o telegramă.

— Îmi permiteți să întreb de la cine?

Pe fața ascetică a exploratorului a trecut o umbră.

— Puneți multe întrebări, domnule Holmes.

— E meseria mea.

Cu puțin efort, doctorul Sterndale şi-a regăsit ținuta semeață. A replicat:

— Nu mă deranjează să vă răspund. Domnul Roundhay, vicarul, a fost cel care a trimis telegrama chemându-mă înapoi.

— Mulțumesc, a spus Holmes. Trebuie să vă răspund la întrebarea inițială recunoscând că nu mi-am lămurit în minte în întregime acest caz, dar sper sincer să ajung la o concluzie. Ar fi prematur să vă spun mai mult.

— Poate nu v-ar deranja să-mi dezvăluiți dacă bănuielile dumneavoastră se îndreaptă într-o direcție anume?

— Nu, n-aş putea spune asta.

— Atunci mi-am irosit timpul degeaba şi n-ar trebui să-mi prelungesc vizita.

Celebrul explorator a păşit afară din casă cu paşi mari, într-o proastă dispoziție vizibilă, iar peste cinci minute Holmes a făcut la fel. Nu l-am mai văzut până seara, când s-a întors cu nişte paşi leneşi, cu o figură descompusă, care m-a convins că nu avansase mult cu ancheta. A aruncat o privire pe telegrama care-l aştepta, apoi a aruncat-o în foc.

— E de la hotelul din Plymouth, Watson. I-am aflat numele de la vicar şi am telegrafiat ca să mă asigur că doctorul Leon Sterndale ne-a spus adevărul. Se pare că a petrecut

într-adevăr noaptea precedentă acolo şi a trimis o parte din bagaj în Africa ca să se întoarcă aici să fie prezent la anchetă. Ce spui despre asta, Watson?

— E foarte interesat de problemă.

— Foarte interesat... da. Aici e un fir pe care încă nu l-am prins şi care s-ar putea să ne ghideze prin încâlceala asta. Înveseleşte-te, Watson, sunt foarte sigur că încă nu avem toate datele. Când le vom avea, vom putea lăsa în urmă toate greutăţile.

Nici nu-mi trecea prin minte cât de curând se vor adeveri cuvintele lui Holmes, cât de ciudat şi de sinistru va fi cursul evenimentelor care vor deschide o pistă de investigaţie complet nouă. De dimineaţă mă bărbieream la fereastră când am auzit tropot de potcoave şi, privind în sus, am văzut pe drum un docar tras de un cal ce galopa. S-a oprit la uşa noastră, iar din el a coborât grăbit prietenul nostru, vicarul, care s-a precipitat spre poteca din grădină. Holmes era deja îmbrăcat, aşa că ne-am grăbit să-l întâmpinăm.

Musafirul nostru era aşa de agitat, încât abia putea vorbi, dar, într-un târziu, cu icnete şi exclamaţii, am aflat de la el tragica poveste.

— Suntem pradă Necuratului, domnule Holmes! Biata mea parohie e bântuită de Necuratul!, a strigat vicarul. Satan însuşi s-a dezlănţuit prin locurile astea! Suntem în puterea lui!

Se plimba de colo-colo agitat, într-o manieră care ar fi fost ridicolă dacă nu luai în seamă faţa albă ca varul şi ochii speriaţi. În sfârşit, ne-a dat brusc îngrozitoarea veste:

— Domnul Mortimer Tregennis a murit în noaptea asta şi cu exact aceleaşi simptome ca restul familiei.

Sherlock Holmes a sărit în picioare, plin de energie, într-o secundă.

— Poţi să ne înghesui pe amândoi în docarul dumitale?

— Da.

— Atunci, dragă Watson, vom lăsa micul dejun pe mai târziu. Domnule Roundhay, îţi stăm complet la dispoziţie. Să ne grăbim, să ne grăbim înainte să se şteargă urmele.

Chiriaşul ocupa la parohie două camere care făceau între ele un unghi drept şi se aflau una jos şi alta la etaj. Jos era un salon spaţios, iar deasupra dormitorul. Dădeau spre o

peluză bună de jucat crichet, care se întindea până sub fereastre. Venisem înaintea doctorului sau poliției, așa că nimic nu fusese mișcat din loc. Dar să vă descriu scena exact așa cum am văzut-o în acea cețoasă dimineață de martie. Mi-a lăsat în minte o impresie de neșters.

Atmosfera din cameră era de aer închis, înăbușit, deprimantă și oribilă. Servitoarea, care intrase prima, deschisese larg fereastra, altfel ar fi fost și mai de nesuportat. Se prea poate ca asta să fi fost din cauza unei lămpi care pâlpâia și fumega așezată în mijlocul mesei.

Lângă masă era bărbatul mort lăsat pe spate în scaun, cu barba subțire ridicată, cu ochelarii împinși în sus pe frunte și fața oacheșă, slabă, întoarsă în direcția ferestrei și schimonosită de aceeași teroare care se întipărise pe trăsăturile surorii lui moarte. Membrele îi erau crispate, iar degetele, încleștate de parcă ar fi murit în culmea fricii. Era complet îmbrăcat, deși se vedea că o făcuse în grabă. Noi aflasem deja că patul fusese folosit, iar tragicul sfârșit survenise devreme, la orele dimineții.

Oricine ar fi văzut subita transformare a lui Holmes din momentul în care am intrat în apartamentul fatal și-ar fi dat seama ce energie clocotea sub exteriorul lui flegmatic. Într-o clipă a devenit încordat, cu simțurile în alertă, cu ochi strălucitori, față hotărâtă și mâini tremurând de nerăbdarea acțiunii.

A ieșit pe gazon, a intrat pe fereastră, a dat ocol camerei, a urcat până în dormitor, a acoperit tot terenul ca un câine de vânătoare care adulmecă o urmă. În dormitor a aruncat o privire în jur și a deschis larg fereastra, ceea ce a părut să-i dea noi motive de agitație fiindcă s-a aplecat în afară scoțând sunete zgomotoase de interes și încântare. Apoi s-a năpustit în jos pe scări, a ieșit pe fereastra deschisă, s-a aruncat pe burtă pe gazon și a revenit în goană în cameră, totul cu energia unui vânător care e foarte aproape de pradă. A examinat cu minuțiozitate lampa, care avea un model foarte obișnuit, măsurându-i mai ales rezervorul. A cercetat cu lupa apărătoarea de la partea superioară a hornului și a cojit niște cenușă care se lipise de partea ei de sus, apoi le-a pus într-un plic pe care l-a așezat în buzunar.

La sfârşit, exact când doctorul şi poliția locală îşi făceau apariția, i-a făcut un semn vicarului şi am ieşit toți trei pe gazon unde ne-a spus:

—Vă anunț cu bucurie că investigația mea n-a fost complet sterilă. Nu pot rămâne să discut problema cu poliția, dar v-aş fi extrem de obligat, domnule Roundhay, dacă i-ați transmite inspectorului salutările mele şi i-ați atrage atenția asupra ferestrei dormitorului şi asupra lămpii din salon. Fiecare este interesantă, iar împreună aproape duc la o concluzie. Dacă poliția doreşte informații suplimentare, voi fi fericit să-i primesc pe reprezentanții ei la căsuța noastră. Şi acum, Watson, cred că probabil am fi mai utili în altă parte.

Fie polițiştilor nu le convenea amestecul unui amator, fie îşi imaginau că au o pistă de investigație promițătoare, cert e că nu ne-au dat niciun semn de viață cam două zile. În acest timp, Holmes şi-a petrecut o parte din timp fumând şi visând în căsuța noastră, dar cea mai mare parte a lui făcând lungi plimbări singuratice prin împrejurimi şi fără să dea la întoarcere nicio explicație despre locurile vizitate. Un experiment pe care l-a făcut mi-a arătat încotro îşi îndreptase cercetările. A adus o lampă având un model identic cu cea care arsese în camera lui Mortimer Tregennis în dimineața tragediei. A umplut-o cu acelaşi tip de ulei ca acela folosit la parohie şi a cronometrat cu atenție perioada până s-a stins. A mai făcut o experiență foarte neplăcută, pe care nu cred c-o voi uita vreodată.

— Îți aminteşti, Watson, a remarcat Holmes într-o după-amiază, că între diversele relatări care ni s-au făcut este doar o singură asemănare. Şi anume efectul atmosferei din cameră, în fiecare caz, asupra acelora care au intrat acolo primii. Îți mai aminteşti că Mortimer Tregennis, când ne-a descris episodul ultimei sale vizite acasă la frații săi, a remarcat că imediat după ce a intrat în cameră doctorul a căzut pe un scaun? Uitaseşi? Ei, eu îmi amintesc perfect că aşa a fost. Pe urmă, aminteşte-ți, de asemenea, că doamna Porter, menajera, ne-a spus că a leşinat când a intrat în cameră şi după aceea a deschis fereastra. În al doilea caz, acela al lui Mortimer Tregennis însuşi, nu cred c-ai uitat îngrozitoarea senzație de lipsă de aer când am intrat în cameră, deşi servitoarea deschisese larg

fereastra. Servitoarea aceea, am aflat în timpul anchetei, s-a simțit așa de rău, încât s-a băgat în pat. Trebuie să recunoști, Watson, că aceste fapte sunt foarte sugestive. În fiecare caz există probe că aerul era toxic. De asemenea, în fiecare caz în cameră arde ceva, un foc în primul și o lampă în al doilea. De foc era nevoie, dar lampa a fost aprinsă, după cum am putut vedea comparând consumul de ulei într-o perioadă de timp, la multă vreme după ce s-a luminat bine de ziuă. De ce? Cu siguranță pentru că există o legătură între aceste trei lucruri: arderea, atmosfera înăbușitoare și în cele din urmă nebunia sau moartea acelor oameni lipsiți de noroc. Asta e clar, nu-i așa?!

— Așa se pare.

— Cel puțin o putem accepta ca ipoteză de lucru. Deci să presupunem că în fiecare caz a fost ars ceva care a provocat un aer cu ciudate efecte toxice. Foarte bine. În primul caz, acela al familiei Tregennis, această substanță a fost pusă în foc. Fereastra era închisă, dar e normal că focul va ridica fumul până la un anumit nivel al hornului. Prin urmare, ne putem *aștepta ca efectele otrăvii să fie mai mici* decât *în* al doilea caz, unde vaporii nu aveau pe unde să se evacueze. Rezultatul pare să indice că așa a fost, din moment ce în primul caz a murit doar o femeie, fiindcă se presupune că femeile au un organism mai fragil, iar ceilalți dau semne de nebunie temporară sau permanentă, nebunia fiind evident primul efect al drogului. În al doilea caz, rezultatul a fost fatal. Deci, faptele par să conducă la teoria unei otrăvi care a acționat prin combustie.

Având în minte acest raționament, e normal că am căutat prin camera lui Mortimer Tregennis ca să găsesc resturi ale acestei substanțe. Evident, trebuia să caut pe apărătoarea lămpii. Acolo am observat niște solzi de cenușă și pe la margini resturi dintr-o pudră maronie care nu fusese consumată. După cum ai văzut, am luat jumătate din ea și am pus-o într-un plic.

— De ce jumătate, Holmes?

— Fiindcă, dragă Watson, nu sunt eu omul care să stea în calea anchetei oficiale a poliției. Las polițiștilor toate probele pe care le găsesc. Otrava este tot acolo pe lampă, totul este să aibă istețimea s-o găsească. Și acum, Watson, vom aprinde

lampa noastră, nu înainte de a lua precauţiile necesare, adică de a deschide fereastra ca să evităm moartea prematură a doi membri de vază ai societăţii; tu te vei aşeza lângă fereastra deschisă, într-un fotoliu, în afară de cazul în care, ca orice om cu judecată, hotărăşti că nu vrei să te implici în povestea asta. Oh, vrei s-o faci, nu-i aşa?! Ştiam eu cine-i Watson al meu! Eu voi aşeza scaunul ăsta vizavi de-al tău ca să fim la aceeaşi distanţă de otravă şi faţă în faţă. Vom lăsa uşa întredeschisă. Acum, fiecare dintre noi îl poate vedea pe celălalt şi poate întrerupe experienţa dacă simptomele devin alarmante. E totul clar? Ei, atunci iau pudra din plic, sau ce a rămas din ea, şi o presar deasupra lămpii care arde. Aşa! Şi acum, Watson, să luăm loc şi să aşteptăm evenimentele.

N-a durat mult. De-abia mă aşezasem pe scaun când mi-am dat seama că în cameră era un miros greu, subtil şi greţos, de mosc. De la prima inhalare, creierul şi imaginaţia mea au scăpat de sub control. În faţa ochilor mi se învârtea un nor negru, gros, iar mintea îmi spunea că înăuntrul lui, încă nevăzute, dar gata să năvălească asupra simţurilor mele îngrozite, colcăiau toate lucrurile oribile, tot ce era monstruos şi malefic în univers. Contururi vagi pluteau, se încolăceau în valul negru, fiecare părea o ameninţare şi un avertisment despre ce va veni, mesagerul unui iminent pericol de neexplicat, al unei terori care-mi va zdrobi sufletul. M-a paralizat, m-a îngheţat o groază cumplită. Simţeam că mi se face părul măciucă, ochii îmi ieşeau din orbite, gura mi s-a deschis, iar limba îmi atârna ca o bucată de piele. Chinul creierului meu era atât de mare, încât ştiam că trebuie să explodeze ceva. Am încercat să ţip şi-mi dădeam seama vag că din gură îmi ieşea un horcăit în loc de voce, îl auzeam ca din depărtare, ca şi cum mi-aş fi părăsit corpul. În aceeaşi clipă, într-un efort de evadare, am ieşit din norul de disperare şi am zărit faţa lui Holmes, albă, rigidă şi cuprinsă de teroare, cu exact aceeaşi expresie pe care o văzusem pe feţele morţilor. Viziunea aceea mi-a dat o clipă de luciditate şi de tărie. Am sărit de pe scaun, l-am apucat cu braţele pe Holmes şi împreună am mers clătinându-ne spre uşă ca să ne aruncăm câteva secunde mai târziu afară pe iarbă şi să rămânem întinşi acolo, umăr la umăr, conştienţi doar de splendida strălucire a soarelui care-şi croia drum

prin valul iadului de teroare care ne înghițise cu câteva clipe mai înainte. El s-a ridicat încet de pe sufletele noastre cum se ridică ceața de pe câmpuri, pacea şi rațiunea au revenit, iar noi stăteam acolo pe iarbă ştergându-ne frunțile reci şi umede, uitându-ne neliniştiți unul la celălalt ca să vedem urmele lăsate de îngrozitoarea experiență prin care trecusem.

— Pe cuvântul meu, Watson!, a spus în sfârşit Holmes cu o voce nesigură, îți sunt dator vândut şi-mi cer scuze. A fost o experiență incalificabilă dacă era vorba doar de mine şi cu atât mai mult când e vorba de prieten. Îmi pare într-adevăr extrem de rău.

— Ştii, am răspuns destul de emoționat să descopăr mai bine decât oricând ce inimă avea Holmes, că bucuria cea mai mare şi cel mai mare privilegiu pentru mine sunt când te ajut.

A revenit imediat la atitudinea pe jumătate ironică, pe jumătate cinică pe care o adopta față de cei aflați în preajma lui.

— Ar fi o muncă inutilă să înnebunim, dragul meu Watson. Un observator sincer ar spune cu siguranță că oricum eram nebuni când ne-am aventurat să facem o asemenea experiență. Îți mărturisesc că nu mi-am imaginat vreodată că efectul ar putea fi aşa de rapid şi de puternic.

A intrat repede în casă, s-a întors cu lampa aprinsă ținând-o cât mai departe de el şi a aruncat-o pe o tufă de mure.

— Trebuie să aşteptăm puțin ca să se aerisească încăperea. Să înțeleg, Watson, că nu mai ai nicio urmă de îndoială despre cum s-au petrecut tragediile.

— Absolut nici una.

— Dar cauza rămâne la fel de obscură ca şi până acum. Vino aici în chioşc şi hai să vorbim! Substanța asta blestemată mi-a rămas în gât. Cred că trebuie să admitem că toate dovezile îl indică pe acest Mortimer Tregennis drept criminal în prima tragedie, deşi el a fost victimă în a doua. Trebuie să ne amintim în primul rând că au fost nişte certuri în familie şi apoi o împăcare. Cât de aprinse au fost certurile sau cât de sinceră a fost împăcarea, asta nu ştim. Când mă gândesc la Mortimer Tregennis cu fața lui de vulpoi, cu ochii mici şi vicleni ascunşi de ochelari, nu mi se pare genul de om care iartă prea uşor. Şi, pe de altă parte, îți aminteşti că ideea aceea cu ceva care mişca în grădină, idee care ne-a abătut o vreme

atenţia de la cauza reală a tragediei, a pornit de la el. Avea un motiv să ne pună pe o pistă greşită. Pe urmă, dacă nu el a aruncat substanţa în foc înainte să iasă din cameră, atunci cine-a făcut-o? Totul s-a întâmplat imediat după plecarea lui. Dacă ar fi venit altcineva, cu siguranţă cei trei s-ar fi ridicat de la masă. Şi apoi, în liniştitul Cornwall, musafirii nu vin după ora zece seara! Deci putem concluziona că toate probele îl indică drept vinovat pe Mortimer Tregennis.

— Atunci, propria lui moarte a fost o sinucidere!

— Păi, dragă Watson, la prima vedere nu este un lucru imposibil. Omul cu sufletul apăsat de gândul că a adus o asemenea nenorocire asupra membrilor familiei lui ar putea fi mânat spre sinucidere din cauza remuşcărilor. Totuşi, sunt câteva motive serioase ca să nu credem asta. Din fericire, există în Anglia un om care ştie totul despre asta şi am aranjat în aşa fel încât în după-amiaza asta să aflăm faptele chiar din gura lui. Ah, a venit puţin mai devreme. Aveţi amabilitatea să veniţi încoace, doctore Leon Sterndale?! Am făcut o experienţă cu substanţe chimice în cameră şi nu prea e adecvată primirii unui asemenea oaspete de seamă.

Am auzit zgomotul porţii de la grădină şi apoi silueta impunătoare a marelui explorator african s-a ivit pe alee. S-a întors oarecum surprins către chioşcul rustic unde stăteam.

— M-ai chemat, domnule Holmes. Am primit biletul dumitale cam acum o oră şi iată am venit, deşi chiar nu ştiu de ce-ar trebui să mă prezint la ordinele dumitale.

— Probabil vom putea lămuri acest aspect înainte să ne despărţim, a răspuns Holmes. Între timp vă rămân foarte îndatorat pentru curtoazie şi înţelegere. Scuzaţi această primire neprotocolară în aer liber, dar prietenul Watson şi cu mine era să adăugăm încă un capitol la seria întâmplărilor numite în ziare „Oroarea din Cornwall" şi preferăm să lăsăm aerul să se împrospăteze puţin. Poate că, din moment ce lucrurile pe care le vom discuta se vor referi la aspecte foarte intime din viaţa dumneavoastră, e mai bine să vorbim aici, unde nimeni nu poate trage cu urechea.

Exploratorul şi-a luat din gură trabucul şi l-a privit sever pe tovarăşul meu.

— Nu prea știu, domnule, ce lucruri discutate de noi ar putea să se refere la aspecte intime din viața mea.

— Uciderea lui Mortimer Tregennis, a replicat Holmes.

O clipă mi-am dorit să fi fost înarmat. Fața sălbatică a lui Sterndale s-a făcut stacojie, ochii îi aruncau fulgere, iar venele proeminente, pasionale, îi pulsau pe frunte în timp ce s-a repezit înainte spre tovarășul meu cu pumnii încleștați. Apoi s-a oprit și cu mult efort și-a reluat atitudinea rece, rigidă, calmă, care probabil era *mai* periculoasă decât subita izbucnire de furie.

— Am trăit atâta timp printre sălbatici, mai presus de legi, a explicat el, încât mi-a intrat în obicei să fac eu legea. Domnule Holmes, ar fi mai bine să nu uiți asta, fiindcă nu doresc să te rănesc în vreun fel.

— Nici eu nu doresc să te rănesc, doctore Sterndale. Desigur, cea mai bună dovadă pentru asta e că, știind tot ce știu, am trimis după dumneata și nu după poliție.

Sterndale s-a așezat cu răsuflarea tăiată, intimidat poate pentru prima dată în viața lui plină de aventuri. Erau o siguranță calmă, o forță în atitudinea lui Holmes, cărora nu le puteai rezista. Oaspetele nostru s-a bâlbâit câteva secunde în care mâinile puternice i se deschideau și se închideau spasmodic, agitate.

— Ce vrei să spui?, a întrebat în cele din urmă. Dacă e o cacealma din partea dumitale, domnule Holmes, ți-ai ales prost omul pe care să faci experiențe. Hai să n-o mai luăm pe ocolite. Ce vrei să spui?

— Îți voi spune, a replicat Holmes, iar motivul pentru care o voi face este că sper să răspunzi la sinceritate prin aceeași monedă. Care va fi pasul meu următor? Asta depinde în întregime de natura apărării dumitale.

— Apărarea mea?

— Da, domnule.

— Apărarea mea față de ce?

— Față de acuzația de a fi cel care l-a ucis pe Mortimer Tregennis.

Sterndale și-a tamponat fruntea cu batista exclamând:

— Pe legea mea, o știi tot așa! Toate succesele dumitale se bazează pe această înclinație extraordinară pentru cacealma?

— La cacealma, i-a replicat dur Holmes, joci chiar dumneata, doctore Leon Sterndale, şi nu eu. Ca dovadă îţi voi spune câteva din faptele pe care se bazează concluziile mele. Despre întoarcerea dumitale de la Plymouth, deşi multe din bagaje au plecat în Africa, nu voi spune nimic altceva decât că a fost primul indiciu că eşti unul dintre factorii care trebuie luaţi în considerare la reconstituirea acestei drame.

— M-am întors...

— Ţi-am auzit motivele, dar mi se par neconvingătoare şi nepotrivite. Să trecem peste asta. Ai venit aici ca să mă întrebi pe cine suspectam. Am refuzat să-ţi răspund. Apoi te-ai dus la parohie, ai aşteptat afară câtva timp şi după aceea te-ai întors acasă.

— De unde ştii asta?

— Te-am urmărit.

— N-am văzut pe nimeni.

— Nici n-aveai cum când te urmăream eu. Ai petrecut o noapte agitată în cabana dumitale şi ai făcut anumite planuri pe care le-ai pus în aplicare la primele ore ale dimineţii. Ai plecat de-acasă când se crăpa de ziuă şi ţi-ai umplut buzunarul cu nişte pietricele roşcate care erau făcute grămadă lângă poartă.

Sterndale a tresărit puternic şi s-a uitat la Holmes uluit.

— Pe urmă ai mers repede o milă, distanţa până la casa parohială. Purtai, dacă-mi dai voie să remarc, aceeaşi pereche de încălţăminte sport cu striuri pe care o porţi în momentul de faţă. La casa parohială ai trecut prin livadă şi prin gardul viu până ai ajuns sub fereastra lui Tregennis. Era lumină deja, dar cei din casă nu se treziseră. Ai scos o parte din pietricele din buzunar şi le-ai aruncat spre fereastra de deasupra.

Sterndale a sărit în picioare.

— Cred că eşti diavolul însuşi!

Holmes a zâmbit, măgulit de compliment.

— Ai aruncat doi sau poate trei pumni plini până când chiriaşul a venit la fereastră. I-ai făcut semn să coboare. S-a îmbrăcat în grabă şi a coborât în salon. Ai intrat pe fereastră. Aţi avut o discuţie, una scurtă, în timpul căreia dumneata te-ai plimbat încoace şi-ncolo prin cameră. Apoi ai ieşit afară şi ai închis fereastra, ai rămas pe gazon fumând un trabuc

şi privind ce se întâmplă înăuntru. La sfârşit, după moartea lui Tregennis, ai plecat pe drumul pe care veniseşi. Acum, doctore Sterndale, cum îţi justifici comportarea şi care au fost motivele acţiunilor dumitale? Dacă recurgi la subterfugii sau te joci cu mine, te asigur că îmi voi declina orice responsabilitate de acum înainte.

În timpul cât ascultase cuvintele care îl acuzau, faţa musafirului nostru devenise cenuşie, lividă. A rămas câtva timp cu faţa cufundată în palme. Apoi, cu un gest impulsiv, a scos o fotografie din buzunarul de la piept şi a aruncat-o pe masa din faţa noastră.

— Iată de ce am făcut-o, a zis el.

Fotografia arăta faţa şi bustul unei femei foarte frumoase. Holmes s-a aplecat deasupra ei.

— Brenda Tregennis.

— Da, Brenda Tregennis, a repetat vizitatorul. Am iubit-o ani de zile şi ea m-a iubit la fel. Iată secretul retragerii în singurătatea din Cornwall de care oamenii se mirau atâta. Mă aducea aproape de singura fiinţă de pe lume care-mi era dragă. Nu mă puteam căsători cu ea fiindcă am o soţie care m-a părăsit de mulţi ani, dar de care, conform mizerabilelor legi engleze, n-am putut divorţa. Brenda a aşteptat ani în şir. Eu am făcut acelaşi lucru. Şi uite pentru ce-am aşteptat!

Un hohot teribil i-a scuturat corpul masiv, iar el şi-a încleştat mâna pe gât sub barba stufoasă. Apoi, cu un efort, s-a stăpânit şi a vorbit din nou:

— Vicarul ştia. Era confidentul nostru. El poate să vă spună că ea era un înger coborât din ceruri. De-aceea el mi-a telegrafiat să mă întorc. Ce mai contau bagajele sau Africa pentru mine când am aflat ce soartă a avut iubita mea? Iată veriga lipsă, cheia acţiunii mele, domnule Holmes.

— Continuă, a spus prietenul meu.

Doctorul Sterndale a scos din buzunar un pachet învelit în hârtie şi l-a pus pe masă. Era un ambalaj pe care era scris *Radix pedis diaboli* şi dedesubt era o etichetă roşie care indică otrăvurile. A împins pachetul spre mine:

— Înţeleg că sunteţi doctor, domnule. Aţi auzit vreodată de această substanţă?

— „Rădăcină de piciorul diavolului!“ Nu, n-am auzit niciodată de ea.

— Nu aruncă nicio pată asupra cunoştinţelor dumneavoastră profesionale fiindcă mi se pare că în afară de un eşantion aflat într-un laborator din Buda nu mai există altul în Europa. Încă nu şi-a găsit locul nici în farmacopee, nici în literatura de specialitate despre toxicologie. Rădăcina are formă de picior, jumătate omenesc, jumătate de ţap, şi de aici numele sugestiv dat de un misionar botanist. Este folosită ca o otravă chinuitoare de către vracii din anumite părţi din Africa de Vest şi ei păstrează secretul. Eu am obţinut acest exemplar în împrejurări foarte speciale în ţinutul tribului Ubangi.

În timp ce vorbea, a desfăcut hârtia şi ne-a arătat o pulbere maro-roşcată asemănătoare tutunului de prizat.

— Şi apoi, domnule?, a intervenit Holmes sever.

— Intenţionez să vă spun, domnule Holmes, tot ce s-a întâmplat de fapt, fiindcă ştiţi deja atât de multe, încât este clar în interesul meu să ştiţi totul. V-am explicat deja relaţia dintre mine şi familia Tregennis. De dragul surorii eram prietenos cu fraţii. În familie a fost un conflict legat de bani, iar asta l-a înstrăinat pe Mortimer, dar era de presupus că se împăcaseră şi de aceea am avut faţă de el aceeaşi atitudine ca faţă de ceilalţi. Era un om viclean, ascuns, mereu complota ceva şi au apărut mai multe elemente care mi-au stârnit bănuieli, dar ăsta nu era un motiv să am un conflict deschis.

Într-o zi, acum câteva săptămâni, a venit la cabana mea şi i-am arătat o parte din curiozităţile mele africane. Printre altele i-am arătat şi pudra asta explicându-i despre ciudatele ei proprietăţi, cum stimulează centrii nervoşi care controlează emoţia şi frica şi cum soarta nefericitului care este condamnat la această tortură de către preotul tribului nu poate fi decât nebunia sau moartea. I-am spus că europenii nu au cunoştinţele ştiinţifice ca s-o detecteze. Nu pot să-mi închipui cum a luat-o, fiindcă eu n-am părăsit deloc camera, dar nu încape îndoială că atunci a făcut-o, adică în timp ce eu deschideam dulapuri şi căutam prin cutii, el a reuşit să fure puţin din „Rădăcina de piciorul diavolului“. Îmi amintesc bine cum a insistat cu întrebări despre cantitatea şi timpul necesar

până-şi face efectul, dar nici n-am visat că ar putea avea un motiv personal ca să întrebe.

Nu m-am mai gândit la asta până când telegrama vicarului n-a ajuns la Plymouth. Ticălosul crezuse că voi fi deja pe mare când voi afla vestea şi ani de zile voi rătăci prin inima Africii. Dar m-am întors imediat. După ce-am aflat detaliile, am fost convins că fusese folosită otrava mea. Am venit să te văd şi să aflu dacă ai putea avea altă explicaţie. Dar nu era niciuna. M-am convins că Mortimer Tregennis era criminalul, că de dragul banilor şi probabil cu gândul că dacă ceilalţi membri ai familiei sunt demenţi el va fi singurul administrator al averii lor comune, acest om a folosit pudra din „Rădăcina de piciorul diavolului" asupra lor reuşind să-i înnebunească pe doi şi omorând-o pe sora lui, Brenda, singura fiinţă umană pe care am iubit-o vreodată şi care m-a iubit la rândul ei. Iată crima lui, care avea să-i fie pedeapsa?

S-o las în seama legii? Dar unde erau dovezile? Ştiam că acestea erau faptele, însă cum aş fi putut să fac un juriu alcătuit din oameni simpli, de la ţară, să creadă o poveste atât de fantastică? Puteam reuşi sau nu. Dar nu-mi permiteam să dau greş. Sufletul meu plângea după răzbunare. Deja v-am spus, domnule Holmes, că mi-am petrecut o mare parte a vieţii sfidând legile şi spre sfârşit am ajuns să fac chiar eu legea. Aşa a fost şi acum. Am hotărât că el trebuia să aibă aceeaşi soartă pe care o rezervase altora. Sau asta, sau îl omoram cu mâna mea. În toată Anglia nu vei găsi un om căruia să-i pese mai puţin de viaţă decât îmi pasă mie acum.

Acum v-am destăinuit totul. Dumneata ai descoperit restul. Am plecat, aşa cum ai spus, de la cabana mea după o noapte de nesomn. Înţelegeam că va fi greu să-l trezesc, aşa că am luat nişte pietriş din grămada despre care ai amintit şi l-am aruncat la fereastra lui. A coborât şi mi-a dat drumul în salon prin fereastră. I-am aruncat în faţă acuzaţiile. I-am spus că am venit ca judecător şi călău. Nenorocitul s-a prăbuşit pe scaun, paralizat de frică la vederea revolverului. Am aprins lampa, am pus pudra deasupra şi am stat dincolo de fereastră gata să-mi îndeplinesc ameninţarea şi să-l împuşc dacă încearcă să iasă din cameră. A murit în cinci minute. Doamne Dumnezeule, în ce chinuri a murit! Dar inima îmi

era împietrită fiindcă prin aceleaşi torturi trecuse înainte iubita mea. Iată povestea mea, domnule Holmes! Poate dacă ai fi iubit o femeie, ai fi făcut la fel ca mine. Oricum, sunt în mâinile dumitale. Poţi lua orice măsuri vrei. După cum v-am mai spus, niciun om de pe lumea asta nu se teme de moarte mai puţin ca mine.

Câteva momente, Holmes a rămas tăcut. În cele din urmă a întrebat:

— Ce planuri aveai?

— Voiam să mă îngrop în Africa Centrală. Munca mea acolo e doar pe jumătate făcută.

— Du-te şi termină cealaltă jumătate, a răspuns Holmes. Eu, cel puţin, nu doresc să te împiedic.

Doctorul Sterndale s-a ridicat în toată măreţia lui, a făcut grav o plecăciune şi s-a îndepărtat de pavilion. Holmes şi-a aprins pipa şi mi-a dat punga de tutun.

— Câteva fumuri mai puţin otrăvitoare ar fi o schimbare bine-venită. Cred că eşti de acord, Watson, că acesta nu e genul de caz în care să ne amestecăm. Ancheta noastră a fost neoficială şi acţiunea noastră trebuie să rămână aşa. Ai vrea să-l denunţi pe acest om?

— Desigur că nu, i-am răspuns.

— N-am iubit niciodată, Watson, dar, dacă aş fi făcut-o, iar femeia iubită ar fi murit în felul acesta, probabil aş fi acţionat exact ca rebelul nostru vânător de lei. Cine ştie? Ei, Watson, nu-ţi voi insulta inteligenţa explicându-ţi lucruri evidente. Desigur, pietrişul aflat pe pervazul ferestrei a fost punctul de plecare în căutările mele. Nu semăna cu cel din grădina de la casa parohială. Doar când atenţia mi-a fost atrasă către doctorul Sterndale şi cabana lui am găsit mostre similare. Lampa care ardea când afară era deja lumină şi resturile de pudră de pe apărătoare au fost verigile dintr-un lanţ previzibil. Şi acum, dragă Watson, cred că putem să gonim din minte întreaga poveste şi să ne întoarcem la studiul rădăcinilor caldeene care se găsesc cu siguranţă în ramura vorbită în Cornwall a măreţului grai celtic.

Sfârşit

Ultima reverență

UN EPILOG AL LUI SHERLOCK HOLMES

Era 2 august, ora nouă seara, cel mai îngrozitor august din istoria lumii. Ai fi putut crede că blestemul lui Dumnezeu se abătuse deja asupra unei lumi degenerate, fiindcă erau o liniște sinistră și o senzație apăsătoare de așteptare în aerul sufocant, imobil. Era mult după apusul soarelui, dar la distanță, spre vest, foarte jos, o dungă roșie ca sângele spinteca cerul ca o rană deschisă. Deasupra, stelele străluceau intens, iar dedesubt luminile corăbiilor sclipeau în golf. Cei doi germani celebri stăteau lângă zidul de piatră de lângă aleea din grădină, iar casa lungă, scundă, cu acoperiș triunghiular, se profila în spatele lor în timp ce priveau în jos către plaja largă de la piciorul minunatei stânci de calcar ps care Von Bork, ca un vultur rătăcitor, poposise cu patru ani înainte. Stăteau cu capetele apropiate, vorbind în șoaptă, confidențial. Privite de jos, capetele aprinse ale țigărilor lor ar fi putut părea ochii de tăciune ai unui duh rău, ai unui diavol care se uita fix în întuneric.

Acest Von Bork era un om remarcabil, un om cum nu prea mai găseai printre toți agenții devotați ai Kaizerului. Aptitudinile lui îl recomandaseră de fapt pentru misiunea din Anglia, cea mai importantă misiune dintre toate, dar de când o preluase, talentul lui devenise din ce în ce mai clar pentru cei șase oameni din lume care chiar știau adevărul despre el. Unul dintre cei șase era tovarășul lui de discuție, baronul

Von Herling, secretarul şef al legaţiei, al cărui imens Benz de-o sută de cai-putere bloca aleea de ţară aşteptând să-şi poarte ca vântul proprietarul înapoi spre Londra.

— După câte îmi dau seama din mersul evenimentelor, probabil te vei întoarce la Berlin în maximum o săptămână, spunea secretarul. Când ajungi acolo, dragul meu Von Bork, cred că vei fi surprins de primirea pe care ţi-o vor face. Ştiu întâmplător că rezultatele muncii tale în ţara asta sunt cunoscute în cele mai înalte cercuri.

Secretarul era un bărbat masiv, lat în spate şi înalt, vorbea domol, apăsa pe cuvinte într-o manieră oarecum de modă veche, ceea ce fusese principalul lui atu în cariera politică.

Von Bork a râs:

— Englezii nu sunt prea greu de înşelat. Nu-ţi poţi imagina un popor mai docil şi mai simplu.

— Nu ştiu ce să zic, a spus celălalt gânditor. Au nişte limite ciudate şi trebuie să înveţi să le respecţi. Această simplitate aparentă reprezintă o capcană pentru străini. Prima impresie pe care ţi-o fac este că sunt foarte blânzi. Apoi, pe neaşteptate dai de o zonă dură şi înţelegi că ai atins limita şi trebuie să te adaptezi la acel fapt. Au, de exemplu, nişte convenţii aici, pe insulă, pe care pur şi simplu TREBUIE să le respecţi.

— Vrei să spui „bunele maniere“ şi chestii din astea?, a oftat Von Bork fiindcă suferise mult chiar el.

— Vreau să spun prejudecăţile britanice în manifestările lor cele mai stranii. De exemplu, aş putea aminti una dintre cele mai mari gafe pe care le-am făcut, îmi permit să vorbesc despre gafe pentru că-mi ştii munca destul de bine ca să admiţi c-a fost un succes. S-a întâmplat când am venit prima dată. Am fost invitat la o reuniune de sfârşit de săptămână în casa de la ţară a unui ministru din cabinet. Conversaţia era uluitor de indiscretă.

Von Bork a clătinat din cap:

— Mi s-a întâmplat şi mie, a spus cu voce seacă.

— Exact. Ei, normal că am trimis un rezumat al informaţiilor la Berlin. Din nefericire, bunul nostru cancelar e cam stângaci în treburile astea şi a transmis o remarcă din care reieşea că avea cunoştinţă despre discuţii. Asta, firesţe, a dus

direct la mine. N-ai idee cât rău mi-a făcut. Cu ocazia aceea, gazdele noastre britanice n-au fost deloc blânde, te asigur. M-a costat doi ani din viață. Iar tu, cu poza aia de sportiv pe care-o afişezi...

— Nu, nu, eu n-aş spune că-i asta. O pozã este un lucru artificial. Acesta e un lucru natural. M-am născut sportiv. Îmi place.

— Păi, asta face lucrurile şi mai eficiente. Participi la cursuri de iahturi, vânezi cu ei, joci polo, eşti la fel de bun ca ei la orice joc, atelajul tău cu patru cai ia premii la Olympia. Am auzit că te încumeți chiar să boxezi cu ofițerii mai tineri. Care-i rezultatul? Nimeni nu te ia în serios. Eşti un „tip de treabă", un individ destul de cumsecade pentru un german, un tânăr zvăpăiat care bea de stinge, frecventează cluburile de noapte şi cutreieră oraşul. Iar în tot timpul casa asta liniştită de la țară e centrul a jumătate din intrigile din Anglia, iar boiernaşul sportiv e cel mai abil agent secret din Europa. Genial, dragul meu Von Bork, genial!

— Mă flatezi, baroane! Dar cu siguranță pot afirma că acești patru ani petrecuți de mine în țara asta n-au fost neproductivi. Nu ți-am arătat niciodată micul meu depozit. Vrei să intri o clipă?

Uşa biroului dădea exact spre terasă. Von Bork a deschis-o şi, luând-o înainte, a apăsat butonul comutatorului electric. Apoi a închis uşa în spatele siluetei masive care-l urmase şi a tras cu grijă draperia grea peste fereastra cu zăbrele. Doar după ce a luat aceste măsuri şi-a întors fața bronzată şi subțire către oaspetele său spunând:

— O parte din hârtii nu mai sunt aici. Când soția mea şi servitorii au plecat ieri la Flushing, le-au luat pe cele mai puțin importante cu ei. Trebuie, desigur, să cer sprijinul ambasadei în legătură cu celelalte.

— Numele ți-a fost deja înregistrat ca făcând parte din personal. Nu vor fi dificultăți legate de dumneata sau de bagaj. Desigur, e foarte posibil să nu fie nevoie să plecăm. Anglia s-ar putea să abandoneze Franța în brațele destinului. Suntem siguri că nu s-a semnat niciun tratat între ele.

— Nici cu Belgia?

— Da, nici cu Belgia.

Von Bork a clătinat din cap neîncrezător:

— Nu înțeleg cum se poate. Sigur e un tratat cu Belgia. Nu şi-ar reveni niciodată după o asemenea umilinţă.

— Cel puțin ar avea pace pentru moment.

— Dar onoarea ei?

— Hm, stimate domn, trăim într-o epocă practică. Onoarea este o noţiune medievală. Şi apoi, Anglia nu e pregătită. E de neconceput, dar nici măcar taxa de război de cincizeci de milioane impusă la noi, despre care s-ar crede că ne dezvăluie intenţiile la fel de clar de parcă am fi pus un anunţ pe prima pagină din „Times", n-a reuşit să-i trezească pe oamenii ăştia din visare. Ici şi colo, auzi o întrebare. E problema mea să găsesc un răspuns. Ici şi colo apare puțină iritare. E problema mea s-o calmez. Dar te asigur că, în problemele esențiale, depozitarea muniţiilor, pregătirea atacului submarinelor, planurile de realizare a explozibililor puternici, nu s-a făcut nimic. Cum ar putea atunci Anglia să intervină, mai ales când noi am stârnit o asemenea vâltoare cu războiul civil din Irlanda... Dumnezeu mai ştie ce ar concentra atenţia asupra problemelor interne.

— Trebuie să se gândească la viitor.

— Ah, asta-i altă problemă! Îmi închipui că pe viitor avem şi noi planuri foarte precise cu Anglia, iar informaţiile tale vor fi vitale pentru noi. Se hotărăşte azi sau mâine soarta britanicului. Dacă preferă să fie astăzi, noi suntem gata. Dacă vrea s-o lase pe mâine, vom fi chiar mai pregătiți. Aş zice c-ar fi mai înţelept din partea lor să lupte cu aliaţi, nu fără, dar asta e problema lor. Săptămâna asta, destinul va hotărî. Dar vorbeai despre documente.

S-a aşezat pe fotoliu pufăind toropit din trabuc în timp ce lumina cădea pe capul său mare şi chel. Camera mare, cu lambriuri de stejar şi rafturi cu cărți pe toți pereţii, avea o draperie atârnată într-un colţ. Dacă o dădeai la o parte, descopereai un seif mare cu ornamente de alamă. Von Bork a luat de pe lanțul de ceas o cheie mică şi după ce a meşterit cu grijă o vreme lacătul, a deschis uşa cea grea. S-a dat într-o parte arătând spre interior:

— Uite!

Lumina cădea direct în seiful deschis, iar secretarul ambasadei a privit cu ochi mari, plini de interes, şirurile de compartimente cu care era dotat. Fiecare avea o etichetă şi, trecându-şi privirea peste ele, a citit o serie lungă de titluri ca „Vaduri“, „Apărarea porturilor“, „Avioane“, „Irlanda“, „Egipt“, „Forturi din Portsmouth“, „Canalul“, „Rosythe“ şi multe altele.

Fiecare compartiment era înțesat de documente şi desene.

— Colosal!, a exclamat secretarul.

Punând jos trabucul, a aplaudat încet cu mâinile grăsuțe.

— Şi totul în patru ani, baroane. Nu-i chiar aşa rău pentru un boiernaş de țară, mare băutor şi călăreț. Dar giuvaierul colecției mele abia vine şi decorul e pregătit pentru el. A arătat spre un spațiu unde era scris „Semnalizare Navală“.

— Dar ai deja un dosar bun în domeniul acesta.

— Depăşit, numai maculatură. Amiralitatea a sesizat asta şi toate codurile au fost schimbate. A fost o lovitură, baroane, cel mai mare pas înapoi din toată activitatea mea. Dar mulțumită carnetului de cecuri şi bunului Altamont, totul se va rezolva în noaptea asta.

Baronul s-a uitat preț de o clipă la ceas şi a scos un sunet de dezamăgire.

— Păi, chiar nu pot să mai aştept. Îți imaginezi că lucrurile se mişcă repede în Carlton Terrace şi toți trebuie să fim la posturi. Sperasem să le pot duce veşti despre marea dumitale lovitură. Altamont n-a stabilit nicio oră?

Von Bork a împins spre el o telegramă.

Vin negreşit în noaptea asta şi aduc bujii noi.
Altamont

— Bujii, ha?

— El trece drept expert în motoare, iar eu am un garaj plin cu maşini. În codul nostru, orice material interesant e numit după piesele maşinii. Dacă vorbeşte despre un radiator, e o navă de război, o pompă de ulei e un vas de croazieră. Bujiile sunt semnalizări navale.

— E trimisă din Portsmouth la prânz, a spus secretarul examinând telegrama. Apropo, cât îi dai?

— Cinci sute de lire pentru treaba asta. Desigur, are şi un salariu.

— Ticălos lacom! Sunt utili trădătorii ăştia, dar am pică pe banii lor mânjiți cu sânge.

— Eu n-am niciun motiv să am pică pe Altamont. Munceşte minunat. Dacă-l plătesc bine, cel puțin „livrează marfa", ca să folosesc exact expresia lui. Şi apoi, nu-i un trădător. Te asigur că şi cel mai devotat juncher filo-german e blând ca o turturică față de Anglia în comparație cu un adevărat american irlandez înrăit.

— Oh, un american irlandez?

— Dacă l-ai auzi vorbind, nu te-ai îndoi de asta. Uneori, te asigur că de-abia îl pot înțelege. Pare să fi declarat război limbii engleze aşa cum a declarat poporului englez. Chiar trebuie să pleci? S-ar putea să apară din clipă în clipă.

— Nu. Îmi pare rău, dar am depăşit deja timpul programat. Te aşteptăm mâine dimineață şi după ce treci registrul de semnalizări dincolo de uşa casei Ducelui de York poți să pui punct cu brio activității în Anglia. Ce? Tokay!

A arătat spre o sticlă bine sigilată şi acoperită de praf care stătea pe o tavă de argint alături de două pahare.

— Pot să-ți ofer un pahar cu vin înainte de plecare?

— Nu, mulțumesc, dar văd că se lasă cu chef.

— Altamont se pricepe la vinuri şi a făcut pasiune pentru Tokay-ul meu. E un individ cam țâfnos şi trebuie să-i cânți în strună uneori. Trebuie să-l mai studiez, te asigur.

Ieşiseră iar pe terasă şi se plimbaseră spre capătul ei când şoferul baronului a ambalat maşina, dând semnal de plecare.

— Acelea sunt luminile de Harwich mi se pare, a spus secretarul punându-şi haina de drum. Ce liniştit şi paşnic pare totul! Peste o săptămână vor sclipi probabil alte lumini, iar coasta engleză va fi un loc mai puțin liniştit! Şi cerul s-ar putea să fie mai tulbure dacă se îndeplinesc toate promisiunile cu dirijabilele Zeppelin. Apropo, cine stă acolo?

Doar o singură fereastră era luminată în casă, acolo se afla o lampă, iar dincolo de ea, aşezată la o masă, era o

femeie în vârstă, roşcovană la faţă şi cu bonetă ţărănească. Stătea aplecată peste lucrul de mână şi din când în când se oprea să mângâie o pisică mare şi neagră de pe taburetul de lângă ea.

— E Martha, singura servitoare care mi-a rămas.

Secretarul a chicotit.

— E însăşi personificarea Marii Britanii, complet absorbită de sine şi cu aerul general de somnolenţă confortabilă. Ei, la revedere, Von Bork!

Cu o ultimă fluturare a mâinii, el s-a urcat grăbit în maşină, iar câteva clipe mai târziu cele două conuri de lumină ale farurilor au luminat întunericul. Secretarul s-a tolănit pe pernele elegantei limuzine cu mintea atât de plină de iminenta tragedie europeană, încât nici n-a observat că trecând pe drumul îngust de ţară maşina lui aproape a lovit un Ford micuţ care venea din direcţia opusă.

Von Bork s-a întors încet în birou când ultimele licăriri ale farurilor s-au stins în depărtare. Cum trecea aşa, a observat că bătrâna lui menajeră stinsese lampa şi se culcase. Pentru el, tăcerea şi întunericul din casă erau o experienţă nouă fiindcă avea o familie numeroasă. Totuşi, era o uşurare când se gândea că sunt în siguranţă, că în afară de bătrâna care zăbovise în bucătărie nu mai era nimeni şi avea toată casa la dispoziţie. Avea multe lucruri de pus în ordine în birou şi s-a îndeletnicit cu asta până când faţa plăcută, inteligentă, i s-a îmbujorat de la căldura hârtiilor care ardeau. Lângă masă era o valiză de piele în care a început să împacheteze ordonat, sistematic, preţiosul conţinut al seifului. Totuşi, de-abia începuse această activitate când urechile agere au prins zgomotul unei maşini care se apropia. Imediat a râs încântat, a legat curelele valizei, a închis seiful, l-a încuiat şi a ieşit grăbit pe terasă exact la timp ca să vadă farurile unei maşini micuţe care se oprea la poartă. Din ea a ieşit un om care s-a apropiat repede de el în timp ce şoferul, un individ greoi, mai în vârstă, cu mustaţă încărunţită, s-a aşezat ca şi cum s-ar fi resemnat că-l aşteaptă o noapte de veghe.

— Ei?, a întrebat nerăbdător Von Bork alergând să-şi întâmpine musafirul.

Drept răspuns, omul a ridicat în aer triumfător un pachețel învelit în hârtie maro.

— Poţi să-mi faci primirea triumfală în seara asta, domnul meu!, a strigat el. În sfârşit, am adus acasă ceva cărniță.

— Semnalele?

— Aşa cum ți-am zis în telegramă. Absolut toate, semnalizarea cu fanioane, codul pentru lămpi, Marconi, o copie, firește, nu originalul. Ar fi fost prea periculos. Dar e marfa care trebuie şi te poți baza pe ea.

L-a bătut puternic pe umăr pe german cu o familiaritate şi o forță care l-au făcut să se crispeze.

— Intră, l-a poftit el. Sunt singur acasă. Aşteptam doar asta. Bineînțeles că o copie este mai bună decât originalul. Dacă ar lipsi un original, s-ar putea întâmpla atâtea. Crezi că totul e sigur, apropo de copie?

Irlandezul-american intrase în birou şi se aşezase în fotoliu întinzându-şi picioarele lungi. Era un bărbat înalt şi sfrijit, cam de şaizeci de ani, cu trăsături pronunțate şi un barbişon care-l făcea să semene în general cu caricaturile americanului tipic. De colțul gurii îi atârna un trabuc umezit, pe jumătate fumat, şi când s-a aşezat şi l-a aprins din nou la flacăra unui chibrit. S-a uitat în jur şi a întrebat:

— Te pregăteşti de mutare? Ia zi, domnule, a adăugat după ce ochii i-au căzut pe seiful care nu mai era acoperit de draperie, să nu-mi spui că acolo îți ții hârtiile!

— De ce nu?

— Măiculiță, într-o drăcie din asta uşor de deschis?! Şi ai tăi te mai cred mare spion! Păi, un escroc yankeu l-ar deschide ca pe-o cutie de conserve. Dacă ştiam c-o să ții scrisorile de la mine la vedere într-o chestie din asta, eram un tembel dacă-ți mai scriam.

— Un escroc n-ar reuşi să forțeze seiful acela, a replicat Von Bork. Nu poți tăia metalul cu nicio sculă.

— Dar broasca?

— Nu, e o broască cu cifru dublu. Ştii cum sunt astea?

— Pune-mă la încercare, a zis americanul.

— Păi, ai nevoie de un cuvânt şi de un set de cifre înainte s-o deschizi.

S-a ridicat şi i-a arătat o rozetă dublă în jurul găurii pentru cheie.

— Discul exterior este pentru litere, iar cel interior – pentru cifre.

— Da, da, e ca lumea.

— Deci, nu-i aşa simplu cum ai crezut. Am comandat-o acum patru ani şi ce litere şi cifre crezi c-am ales?

— Habar n-am.

— Păi, am ales AUGUST pentru cuvânt şi 1914 pentru cifre şi, iată, a sosit clipa.

Fața americanului exprima surpriză şi admirație.

— Phii, ce deştept ai fost! Ai anticipat totul până-n cele mai mici detalii.

— Da, chiar şi atunci puțini dintre noi puteau ghici data. Iată, a venit şi părăsesc locul mâine dimineață.

— Păi, cred c-ar trebui să-mi găseşti şi mie un loc. N-o să rămân singur în țara asta blestemată. Din câte văd, într-o săptămână sau chiar mai puțin, „trandafirul englezesc“ o să fie cam ofilit şi fără parfum. Prefer să-l văd de peste ocean.

— Dar eşti cetățean american?

— Mda, şi Jack James e cetățean american şi totuşi e închis la Portland. Puțin îi pasă copoiului englez dacă-i spui că eşti cetățean american! Zice „aici avem legea şi justiția britanică“. Apropo, şefule, că veni vorba de Jack James, mi se pare că nu prea vă protejați oamenii.

— Ce vrei să spui?, a întrebat aspru Von Bork.

— Păi, voi îi luați în serviciul vostru, nu-i aşa?! Trebuie să aveți grijă să nu fie prinşi. Dar, dacă sunt prinşi, i-ați salvat vreodată? De exemplu James...

— A fost numai vina lui. Asta o ştii şi tu. Era prea încăpățânat pentru meseria asta.

— Da, da, recunosc, James a fost îndărătnic. Dar ce zici despre Hollis?

— Omul era nebun!

— Mda, a cam luat-o razna spre sfârşit. Dar, când un om trebuie să-şi joace rolul de dimineața până seara printre o sută de indivizi gata să pună poliția pe urmele lui, chiar că e destul să-l trimită la balamuc. Dar mai e şi Steiner...

Von Bork a tresărit violent şi s-a schimbat la faţă.

— Ce-i cu Steiner?

— Păi, l-au prins, asta-i tot. I-au făcut percheziţie la prăvălie azi-noapte, aşa că el şi documentele sunt la închisoarea din Portsmouth. Tu o să-ţi iei tălpăşiţa şi el, săracul, o să tragă ponoasele şi o să aibă noroc dacă scapă cu viaţă. De-aia vreau să trec canalul odată cu tine.

Von Bork era un om puternic şi stăpân pe sine, dar era uşor de văzut că vestea îl tulburase.

— Cum au putut să ajungă până la Steiner?, a murmurat el. Asta-i cea mai dură lovitură până acum.

— Păi, era să primeşti una şi mai dură, eu cred că nu mai au mult până la mine.

— Nu vorbeşti serios!

— Ba sunt absolut sigur. Proprietăreasa mea din strada Fratton a fost întrebată nişte lucruri şi, când am auzit despre asta, m-am gândit că e timpul să-mi iau tălpăşiţa. Dar ce-aş vrea să ştiu, dragă domnule, e cum afiă copoii lucrurile astea. Steiner e al cincilea om pe care l-aţi pierdut de când m-am implicat eu şi să nu mă mişc de-aici dacă nu ştiu cine va fi al şaselea. Cum îţi explici şi nu-ţi e ruşine când vezi cum oamenii tăi cad unul după altul?

Von Bork s-a îmbujorat puternic.

— Cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti aşa?!

— Dacă n-aş fi un om îndrăzneţ, omule, nu m-ai fi folosit. Dar o să-ţi spun direct ce gândesc. Am auzit că voi, politicienii germani, nu regretaţi să vă descotorosiţi de un agent după ce şi-a făcut treaba.

Von Bork a sărit în picioare.

— Îndrăzneşti să sugerezi că mi-am denunţat proprii agenţi?!

— Nu susţin asta, şefule, dar e un informator sau un agent dublu undeva şi depinde de tine să afli unde. Oricum, eu nu mai risc. Mă îndrept spre drăguţa Olandă şi cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Von Bork reuşise să-şi învingă furia.

— Suntem de prea mult timp aliaţi ca să intrăm în conflict exact acum, în ceasul victoriei. Ai muncit minunat şi ţi-ai

asumat riscuri, eu nu pot să uit asta. Chiar te rog să mergi în Olanda şi poţi să iei un vapor de la Rotterdam la New York. Peste o săptămână, nicio altă linie nu va fi mai sigură. O să iau cartea asta s-o împachetez împreună cu celelalte.

Americanul ţinea pachețelul în mână, dar n-a schițat niciun gest de a-l preda. A întrebat:

— Şi mălaiul?

— Ce?!

— Mita. Recompensa. Alea cinci sute de lire. Ciripitoru' s-a făcut al dracului acum la sfârşit şi-a trebuit să-i închid gura cu încă o sută de dolari sau nu pupam nimic nici eu, nici tu. „N-am ce-i face!", zicea el şi era serios, dar cu ultima sută l-am convins. M-a costat două sute de lire de la cap la coadă, aşa că n-o să ţi-o dau fără să-mi iau grosu'.

Von Bork a zâmbit cu oarecare amărăciune.

— Nu prea pari să ai o părere bună despre cinstea mea, vrei banii înainte să-mi dai cartea.

— Zău, şefu', e o propunere de afaceri.

— Bine. Facem cum vrei tu.

S-a aşezat la masă şi a scris un cec pe care l-a rupt din carnet, dar nu i l-a dat complicelui său. A zis:

— La urma urmei, din moment ce de acum încolo astea sunt relaţiile dintre noi, domnule Altamont, nu văd de ce-ar trebui să am eu mai multă încredere în tine decât tu în mine. Înțelegi?, a adăugat uitându-se peste umăr la american. Uite cecul pe masă! Cer dreptul să examinez pachetul acela înainte să iei banii.

Americanul i l-a dat fără o vorbă. Von Bork a desfăcut sfoara, apoi două ambalaje de hârtie. Pe urmă s-a uitat o clipă tăcut şi uimit la cartea mică şi albastră pe care o avea în față. Pe copertă, cu litere aurii era scris „Manual practic pentru îngrijirea albinelor". Experimentatul spion n-a apucat să se uite decât câteva secunde la această denumire absolut neaşteptată. Imediat, o mână ca un cleşte l-a apucat de ceafă şi un burete îmbibat în cloroform i-a fost apăsat pe fața crispată.

— Încă un pahar, Watson!, a spus Sherlock Holmes întinzând sticla de Tokay Imperial.

Şoferul îndesat care se aşezase la masă a împins înainte paharul oarecum nerăbdător.

— E un vin bun, Holmes.

— Un vin remarcabil, Watson. Prietenul nostru de pe sofa m-a asigurat că vine direct din pivniţa specială a lui Franz Jozef de la Palatul Schönbrunn. Fii drăguţ şi deschide fereastra, vaporii de cloroform ne afectează bolta palatină!

Seiful era deschis şi Holmes, aşezat în faţa lui, scotea dosar după dosar, îl examina repede pe fiecare şi apoi îl punea frumos în valiza lui Von Bork. Germanul, aşezat pe canapea, dormea dus, legat fedeleş în jurul umerilor şi al picioarelor.

— Nu-i nevoie să te grăbeşti, Watson. Nu ne va întrerupe nimeni. Vrei să suni clopoţelul? Nu mai e nimeni în casă în afară de bătrâna Martha, care şi-a jucat de minune rolul. Am plasat-o în serviciu aici când am preluat misiunea. Ah, Martha, o să fii bucuroasă, totul e bine!

Bătrânica cea drăguţă apăruse în cadrul uşii. A făcut o reverenţă zâmbind către domnul Holmes, dar s-a uitat cu oarecare nelinişte la silueta de pe canapea.

— Totul e în regulă, Martha. N-a fost deloc rănit.

— Mă bucur de asta, domnule Holmes. Pentru unul de teapa lui a fost un stăpân bun. Voia să plec cu nevasta lui ieri în Germania, dar asta nu prea s-ar fi potrivit cu planurile noastre, nu-i aşa, domnule?

— Chiar aşa, Martha. Cât te ştiam aici, eram liniştit. Am aşteptat ceva timp semnalul tău aseară!

— Secretarul era aici, domnule.

— Ştiu, maşina lui a trecut pe lângă a noastră.

— Am crezut că nu mai are de gând să plece! Ştiam că vă încurcă planurile, domnule, dacă-l găsiţi aici.

— Da, perfect adevărat. Ei, până la urmă am aşteptat cam jumătate de oră până când ai stins lampa şi mi-am dat seama că drumul e liber. Martha, poţi să-mi aduci raportul mâine la Londra, la Hotel Claridge.

— Foarte bine, domnule.

— Presupun că eşti gata de plecare.

— Da, domnule. El a expediat şapte scrisori astăzi. Ca de obicei, am adresele.

— Foarte bine, Martha. Mă uit mâine peste ele. Noapte bună! Hârtiile astea, a continuat el după plecarea femeii, nu sunt prea importante fiindcă, firește, informațiile conținute aici au fost de mult transmise către guvernul german. Acestea sunt originale care nu puteau fi scoase din țară fără riscuri.

— Atunci sunt inutile.

— Nu m-aș hazarda să spun asta, Watson. Cel puțin ai noștri vor vedea ce știu nemții și ce nu. Pot să spun că o mulțime dintre documentele astea au fost furnizate de mine și cred că nu e nevoie să adaug că datele sunt complet eronate. Mi-ar însenina ultimii ani din viață priveliștea unui crucișător german care navighează spre Solent urmărind planurile cu amplasarea minelor pe care le-am furnizat eu. Dar tu, Watson, s-a oprit și l-a cuprins pe prieten pe după umeri, nici nu te-am văzut bine la lumină. Cum te-au schimbat anii? Ești același om lipsit de griji ca totdeauna.

— Mă simt cu douăzeci de ani mai tânăr, Holmes. Rareori am fost așa fericit ca atunci când am primit telegrama ta să te iau cu mașina din Harwich. Și tu, Holmes... te-ai schimbat foarte puțin, în afară de barbișonul ăla oribil!

— Iată sacrificiile pe care le face omul pentru țară, Watson, a zis Holmes smulgându-și smocul de păr. Mâine, asta nu va fi decât o amintire oribilă. Tuns și cu alte câteva schimbări minore, fără îndoială, mă voi prezenta la Claridge exact ca înainte de isprava americanului... pardon, Watson, se pare că mi-am alterat pentru totdeauna vocabularul, înainte să joc rolul americanului.

— Dar te-ai retras, Holmes. Am auzit că duceai o viață de pustnic printre albinele și cărțile tale într-o micuță fermă din South Downs.

— Exact, Watson. Iată roadele traiului meu tihnit, opera magna a ultimilor mei ani!

A luat de pe masă cartea și i-a citit titlul întreg: „Manual practic de creșterea albinelor, cu observații despre izolarea reginei".

— L-am scris absolut singur. Iată rodul nopților albe și al zilelor de trudă în care am pândit micile insecte harnice așa cum pândeam odinioară criminalii londonezi.

— Dar cum ai revenit în activitate?

— Ah, şi eu m-am mirat des de asta. Aş fi putut să rezist rugăminţilor ministrului de externe, dar când însuşi premierul a binevoit să-mi viziteze locuinţa umilă!... Problema e, Watson, că acest gentleman de pe sofa era cam prea bun ca să fie adevărat. Era singur printre anumiţi oameni. Lucrurile mergeau prost şi nimeni nu înţelegea de ce. Agenţii erau bănuiţi sau chiar prinşi, dar erau probe că există o forţă centrală puternică şi secretă. Era absolut necesar s-o demascăm. Am fost supus la puternice presiuni să cercetez problema. M-a costat doi ani din viaţă, Watson, dar nu mi-au lipsit emoţiile. Când să-ţi spun că mi-am început periplul la Chicago, că am pătruns într-o societate secretă irlandeză la Buffalo, că le-am făcut probleme serioase poliţiştilor din Skibbareen şi astfel am atras în sfârşit atenţia unui agent subordonat lui Von Bork, iar acesta m-a recomandat ca pe o legătură posibilă, vei înţelege complexitatea problemei. De atunci m-a onorat cu încrederea lui, ceea ce n-a însemnat că majoritatea planurilor lui n-au eşuat din motive subtile, iar cinci agenţi n-au ajuns la închisoare. I-am supravegheat, Watson, şi am cules recolta când fructele s-au copt. Ei, domnule, sper că şi dumneata eşti la fel!

Ultima remarcă fusese adresată lui Von Bork însuşi, care, după ce respirase adânc de mai multe ori şi clipise de zor, rămăsese tăcut ca să asculte povestea lui Holmes. A izbucnit într-un şir lung de insulte în germană, iar faţa i s-a crispat de ură. În timp ce prizonierul blestema şi înjura, Holmes a continuat să cerceteze rapid hârtiile.

— Deşi nu e o limbă muzicală, germana e cea mai expresivă din toate, a observat Holmes după ce Von Bork s-a oprit extenuat. Ia te uită! Ia te uită!, a adăugat după ce a privit atent la un colţ de calc înainte să-l pună în valiză. Cu acesta putem băga altă pasăre în colivie. N-aveam idee ce ticălos e casierul, deşi de mult sunt cu ochii pe el. Stimate Von Bork, ai de dat socoteală pentru multe!

Prizonierul se ridicase cu oarecare dificultate în şezut pe sofa şi se uita la omul care-l prinsese cu un amestec ciudat de uimire şi ură.

— O să-mi iau revanşa, Altamont!, a spus el *rar* şi hotărât. De-ar fi să-mi ia o viaţă, o să-mi iau revanşa!

— Vechiul şi plăcutul refren, i-o întoarse Holmes. De câte ori l-am auzit în viaţa mea? Erau cuvintele preferate ale regretatului profesor Moriarty. Şi colonelul Sebastian Moran mi-l cânta. Şi totuşi trăiesc şi cresc albine în South Downs.

— Blestemat să fii, de două ori trădător!, a strigat germanul luptându-se să-şi rupă legăturile şi aruncând săgeţi ucigaşe din ochii furioşi.

— Nu, nu, nu-i aşa de rău, a zâmbit Holmes. După cum înţelegi probabil din accentul meu, domnul Altamont din Chicago de fapt n-a existat. L-am folosit şi acum a dispărut.

— Atunci cine eşti?

— Chiar nu contează cine sunt, dar fiindcă pari interesat de această problemă, domnule Von Bork, pot să-ţi spun că nu e prima mea întâlnire cu unul dintre membrii familiei dumitale. Am făcut multe afaceri în Germania în trecut, iar numele meu îţi este probabil familiar.

— Aş *vrea* să-l *aflu*, a spus *prusacul* înverşunat.

— Eu am fost cauza despărţirii dintre Irene Adler şi răposatul rege al Boemiei când vărul dumitale Heinrich era agent diplomatic imperial. Eu am fost cel care a împiedicat ca nihilistul Klopman să-l omoare pe contele Von und Zu Grafenstein, care era fratele mai mare al mamei dumitale. Eu am fost cel...

Von Bork şi-a îndreptat uimit corpul. A strigat:

— Există un singur nume!

— Exact, a încuviinţat Holmes.

Von Bork a gemut şi s-a prăbuşit înapoi pe sofa.

— Şi am obţinut majoritatea informaţiilor prin tine. Ce mai contează?! Ce-am făcut? M-ai distrus pe veci!

— Da, nu prea poţi să pui bază pe ele!, a spus Holmes. Trebuie verificate, iar tu n-ai timp. Amiralul german s-ar putea să constate că tunurile sunt mai mari decât se aştepta şi probabil crucişătoarele sunt o idee mai rapide.

Disperat, Von Bork şi-a încleştat mâinile pe gât.

— Mai sunt şi alte detalii care, fără îndoială, vor ieşi la lumină la momentul potrivit. Dar ai o calitate foarte rară pentru un german, domnule Von Bork, eşti pasionat de sport şi

nu-mi vei lua în nume de rău când vei vedea că dumneata, care ai păcălit atâţia oameni, ai fost în sfârşit cel păcălit. La urma urmei, ai făcut tot ce-ai putut pentru ţara dumitale, iar eu am făcut tot posibilul pentru ţara mea, ce poate fi mai natural? Şi apoi, a adăugat el cu blândeţe în timp ce atingea umărul bărbatului înmărmurit, e mai bine decât să fii învins de un inamic nevrednic de dumneata. Documentele acestea sunt gata, Watson! Dacă mă ajuţi cu prizonierul, cred că putem porni imediat spre Londra.

Nu era un lucru uşor să-l mute pe Von Bork, fiindcă era un om puternic şi disperat. În cele din urmă, ţinându-l fiecare de un braţ, cei doi prieteni l-au dus încet pe cărarea din grădină pe care călcase cu atâta mândrie şi încredere când primise felicitările celebrului diplomat cu doar câteva ore mai devreme. După o ultimă luptă scurtă, el a fost aşezat, cu mâinile şi picioarele încă legate, pe locul liber din maşinuţă. Lângă el au aşezat preţioasa valiză. După ce s-au făcut aceste aranjamente finale, Holmes i-a spus:

— Sper că stai cât se poate de confortabil, atât cât se poate în împrejurările date. Pot să-mi permit să aprind un trabuc şi să ţi-l pun între buze?

Dar toată politeţea n-a avut efect asupra mâniosului german care i-a replicat:

— Cred că-ţi dai seama, domnule Sherlock Holmes, că dacă guvernul dumitale îţi permite să mă tratezi astfel, asta înseamnă o declaraţie de război.

— Dar cum ne-a tratat pe noi guvernul dumitale?, a întrebat Holmes arătând valiza.

— Eşti persoană privată. Nu ai mandat de arestare pe numele meu. Întreaga procedură e absolut ilegală şi scandaloasă.

— Absolut, a aprobat Holmes.

— Răpirea unui cetăţean german.

— Şi furtul unor documente private.

— Prea bine, înţelegi poziţia dumitale şi a complicelui aici de faţă. Dacă aş ţipa după ajutor în timp ce trecem prin sat...

— Stimate domn, dacă ai face un gest atât de prostesc, probabil la numărul cam limitat de hanuri din satul nostru s-ar adăuga şi firma „La Prusacul Spânzurat". Englezul e o fiinţă răbdătoare,

dar în momentul de față e puțin iritat şi-ar fi mai bine să nu întinzi coarda. Nu, domnule Von Bork, vei merge în liniște, ca un om rațional, cu noi la Scotland Yard, de unde poți trimite după prietenul dumitale, baronul Von Herling, să vezi dacă nu poți chiar şi acum să-ți ocupi locul printre membrii ambasadei. Cât despre tine, Watson, ți-ai reluat după câte ştiu vechea ocupație, aşa că Londra îți e în drum. Stai cu mine aici pe terasă fiindcă s-ar putea să fie ultima noastră discuție liniştită.

Câteva minute, cei doi prieteni au discutat lucruri intime, şi-au amintit unul altuia despre trecut, în timp ce prizonierul se zbătea inutil încercând să-şi desfacă legăturile. În timp ce se întorceau la maşină, Holmes a arătat spre marea luminată de lună clătinând gânditor din cap:

— Vine o furtună dinspre est, Watson.

— Nu cred, Holmes. E foarte cald.

— Bunul, bătrânul Watson! Eşti unicul punct stabil într-o lume care se schimbă. Totuşi, vine o furtună dinspre est, o furtună cum Anglia n-a mai îndurat vreodată. Va fi rece şi dură, Watson, mulți dintre noi se vor prăbuşi sub urgia ei. Dar e o furtună trimisă de Dumnezeu şi după ce ea va trece, spre soare va râde un pământ mai curat, mai bun, mai puternic. Ambalează motorul, Watson, e timpul să pornim la drum. Am de încasat un cec de cinci sute de lire cât mai curând, fiindcă emițătorul e capabil să-l blocheze dacă poate.

Sfârşit

Arhiva
lui Sherlock Holmes

Traducere şi note de Adina Claudia Begu

Aventura unui client ilustru

Au mai poate face rău nimănui acum, a fost comentariul domnului Sherlock Holmes când, pentru a zecea oară în mulți ani, l-am rugat să-mi povestească următoarea întâmplare. În acest fel am primit permisiunea de a pune pe hârtie ceea ce a reprezentat momentul culminant al carierei prietenului meu.

Atât eu, cât şi Holmes aveam o adevărată slăbiciune pentru baia turcească. De altfel, în plăcuta moleşeală a camerei „de uscat", la o țigară, Holmes era mai puțin reticent şi mai îngăduitor decât oriunde altundeva. La etajul al doilea al imobilului din Bulevardul Northumberland se găseşte un colț izolat, cu două canapele alăturate – pe acestea ne aflam în ziua de 3 septembrie 1920, când începe povestirea noastră. Îl întrebasem dacă se întrevedea vreun nou caz, iar în loc de răspuns şi-a scos brațul lung şi subțire din cearceaful în care era înfăşurat şi a luat un plic din buzunarul interior al hainei ce atârna alături.

— Poate fi vorba doar de un îngâmfat care-şi dă prea multă importanță sau poate fi la fel de bine vorba despre o chestiune de viață şi de moarte, mi-a spus el întinzându-mi biletul. Nu ştiu mai mult decât se poate citi aici.

Fusese scris cu o seară înainte la Clubul Carlton şi suna aşa:

Sir James Damery doreşte să prezinte domnului Holmes respectele sale şi să îl anunțe că îi va face o vizită mâine la ora 4:30. Sir James ar dori, de asemenea, să sublinieze că

problema în care dorește să îl consulte pe domnul Holmes este extrem de delicată și de importantă. De aceea e încredințat că domnul Holmes îi va acorda această întrevedere, pe care o va confirma telefonic la Clubul Carlton.

— Nu este nevoie să-ți spun, dragă Watson, că am confirmat deja, adăugă Holmes în timp ce îi înapoiam scrisoarea. Știi ceva despre acest domn Damery?

— Doar că numele lui e celebru în societate.

— Ei bine, îți pot spune eu puțin mai mult decât atât. Are reputația unui om priceput în rezolvarea chestiunilor delicate ce nu trebuie făcute publice. Poate că-ți mai amintești de tratativele sale cu Sir George Lexis în ceea ce privește cazul lui Will Hammerford. E un om de lume cu un talent diplomatic înnăscut. Vezi, așadar, că am motive întemeiate să cred că nu e doar o alarmă falsă și că are într-adevăr nevoie de ajutorul nostru.

— Al „nostru"?

— Dacă vrei să fii atât de amabil, Watson.

— Voi fi onorat.

— În acest caz, știi ora. Până atunci să nu ne mai gândim la asta.

În acea perioadă locuiam cu chirie pe strada Regina Ana, dar am ajuns în Baker Street înainte de ora stabilită. Exact la ora 4:30 a fost anunțat colonelul James Damery. Nu e necesar să-l descriu, pentru că mulți își vor aminti mai degrabă personalitatea lui sinceră, în egală măsură directă și jovială, fața sa bărbierită impecabil, dar mai ales tonul vocii plăcut și jos. Sinceritatea i se citea în ochii cenușii de irlandez, iar buna-dispoziție îi juca pe buzele ce se mișcau tot timpul. Jobenul lucios, redingota închisă la culoare și toate celelalte detalii, de la perla de la acul cravatei ce lucea pe satinul negru și până la spaturile de culoarea lavandei ce-i acopereau pantofii proaspăt ceruiți, toate trădau grija meticuloasă față de haine, pentru care era faimos. Aristocratul masiv și impunător domina încăperea micuță.

— Bineînțeles că mă așteptam să-l găsesc aici și pe doctorul Watson, remarcă el cu o reverență curtenitoare. Colaborarea

dumnealui se poate dovedi extrem de preţioasă, deoarece, domnule Holmes, avem de-a face cu un om obişnuit cu violenţa, care nu se dă înapoi de la nimic. Poate că ar trebui să vă avertizez că nu există un om mai periculos în toată Europa.

— Am mai avut câţiva adversari care au fost descrişi în aceeaşi termeni flatanţi, zâmbi Holmes. Nu fumaţi? Atunci, mă veţi scuza, vă rog, că îmi aprind pipa. Dacă omul dumneavoastră e mai periculos decât răposatul profesor Moriarty, ori decât încă viul colonel Sebastian Moran, atunci cu siguranţă că merită să fie cunoscut. Pot să vă întreb care este numele lui?

— Aţi auzit de baronul Gruner?

— Vă referiţi la criminalul austriac?

Colonelul Damery îşi ridică în aer mâinile înmănuşate, ca de copil, râzând.

— Într-adevăr nu vă poate omul surprinde uşor, domnule Holmes! Minunat! Deci l-aţi şi catalogat drept criminal?

— Face parte din meseria mea să urmăresc detaliile referitoare la crimele de pe continent. Cine Dumnezeu ar fi putut citi despre ceea ce s-a întâmplat la Praga şi să se îndoiască de vinovăţia lui? A fost salvat printr-un artificiu de procedură şi prin moartea suspectă a unui martor. Sunt atât de sigur că şi-a ucis soţia când aşa-numitul accident s-a produs în pasajul Splugen, ca şi cum l-aş fi văzut făcând-o. Ştiu, de asemenea, că a venit în Anglia şi am presimţit că mai devreme sau mai târziu îmi va da de lucru. Ei, ce a mai pus la cale baronul Gruner? Sper că această veche tragedie nu a fost din nou scoasă la lumină, nu?

— Nu, e ceva mai grav. Să răzbuni o crimă e important, dar să previi una e cu mult mai mult decât atât. E îngrozitor, domnule Holmes, să vezi o situaţie înfiorătoare desfăşurându-se sub ochii tăi, să înţelegi cât se poate de clar cum va evolua şi totuşi să nu poţi face nimic pentru a o împiedica. Poate fi vreun om supus unei încercări mai dureroase?

— Probabil că nu.

— Atunci poate că veţi arăta înţelegere şi compasiune clientului în interesul căruia acţionez.

— Nu am realizat faptul că sunteţi doar un intermediar. Cine este clientul dumneavoastră?

— Domnule Holmes, voi fi nevoit să vă rog să nu mai insistați cu această întrebare. E foarte important ca eu să-l pot asigura că numele său – demn de tot respectul – nu a fost în niciun fel implicat în această afacere. Motivele sale sunt onorabile şi pline de cavalerism, dar preferă să rămână anonim. E inutil să vă spun că onorariile dumneavoastră vor fi acoperite şi că veți avea libertate totală de acțiune. Cu siguranță că numele clientului e lipsit de relevanță.

— Regret, spuse Holmes, sunt obişnuit să existe mister de o parte a cazurilor mele, dar să întâlnesc misterul în ambele părți... mă tem că e prea confuz. Din păcate, Sir James, cred că va trebui să refuz cazul.

Oaspetele nostru s-a arătat profund tulburat. Fața sa mare şi expresivă se întunecase de dezamăgire.

— Nu cred că vă dați seama de efectul faptelor dumneavoastră, domnule Holmes. Mă puneți într-o încurcătură extrem de serioasă, pentru că sunt convins că ați fi încântat să acceptați cazul dacă v-aş putea da toate datele, şi totuşi o promisiune pe care am făcut-o mă împiedică să vi le dezvălui în întregime. Pot măcar să vă prezint ceea ce îmi este permis?

— Chiar vă rog, atât timp cât vă este foarte clar că nu mă angajez la nimic.

— Asta e de la sine înțeles. Mai întâi, cred că ați auzit fără îndoială de Gerald de Merville?

— De Merville, cel care şi-a câştigat faima la Khyber? Da, am auzit de el.

— Are o fiică, Violet, tânără, bogată, frumoasă, o femeie minunată din toate punctele de vedere. Pe această fată inocentă ne zbatem să o eliberăm din ghearele unui monstru.

— Deci baronul Gruner o are cu ceva la mână?

— Cu cel mai puternic lucru cu putință când vine vorba despre o femeie: cu dragostea. Acest individ este, cum probabil ați auzit, extrem de plăcut la înfățişare, manierat, are o voce blândă şi acel aer romantic şi misterios care înseamnă atât de mult pentru o femeie. Se spune că are întreg sexul frumos la picioarele sale şi că a profitat din plin de acest lucru.

— Dar cum a reuşit acest individ să cunoască o domnişoară de condiție, cum e Violet de Merville?

— Totul s-a întâmplat în timpul unui voiaj pe Mediterana. Neîndoielnic că organizatorii acestei călătorii nu şi-au dat seama de adevăratul caracter al baronului decât prea târziu. Ticălosul s-a strecurat în sufletul tinerei doamne în asemenea hal încât i-a sucit capul complet. A spune că ea îl iubeşte nu defineşte nici pe jumătate starea de fapt. Îl adoră, e obsedată de el! Pentru ea nu mai există nimic pe lumea aceasta. Am încercat tot ce se putea ca să o vindecăm de nebunia aceasta, dar în zadar. Pe scurt, vrea să se căsătorească luna viitoare cu el. Cum e majoră şi mai are şi o voinţă de fier, nu prea văd cum ar putea fi împiedicată.

— Ştie despre episodul austriac?

— Diavolul acela viclean i-a povestit toate amănuntele scandaloase din trecutul său, dar întotdeauna în aşa fel încât el să pară un martir nevinovat. Ea, pur şi simplu, acceptă versiunea lui şi nu mai vrea să audă altceva.

— O, Doamne! Nu-i de mirare că aţi evitat numele clientului dumneavoastră. Fără îndoială este vorba despre generalul de Merville.

Musafirul nostru se foi plictisit pe scaun.

— V-aş putea răspunde că da, domnule Holmes, dar n-ar fi adevărat. De Merville e un om zdrobit. Incidentul l-a zdruncinat profund. Şi-a pierdut capacitatea de a judeca la rece, ceea ce nu i s-a întâmplat niciodată pe câmpul de luptă, şi s-a transformat într-un bătrân obosit, total neputincios în faţa unui ticălos atât de puternic şi de inteligent cum e acest austriac. În schimb, clientul meu e un vechi prieten al generalului, care i-a fost apropiat mulţi ani şi care i-a arătat tinerei un interes părintesc încă de pe când purta rochiţe scurte de fetiţă. Nu poate rămâne indiferent la această tragedie fără a încerca să-i pună capăt. Dar nu este genul de problemă în care să se poată implica Scotland Yardul[1]. El a cerut cu insistenţă ca dumneavoastră să fiţi contactat – aşa cum s-a şi întâmplat, de altfel –, dar cu cererea expresă ca numele lui să nu fie implicat în această chestiune. Nu mă îndoiesc, domnule Holmes, cunoscută fiind puterea dumneavoastră extraordinară, că

[1] Scotland Yard – poliţia londoneză, în special biroul de investigaţii criminale.

prin mine aţi putea ajunge cu uşurinţă la clientul meu, de aceea, trebuie să fac apel la onoarea dumneavoastră să nu o faceţi şi să nu-i dezvăluiţi anonimatul.

Holmes zâmbi politicos.

— Cred că vă pot promite acest lucru fără niciun pericol, zise el. Şi aş putea adăuga faptul că problema mă interesează şi că sunt pregătit să o examinez. Cum voi putea lua legătura cu dumneavoastră?

— Mă găsiţi la Clubul Carlton. Dar, în caz de urgenţă, există o linie telefonică privată: XX31.

Holmes şi-a notat şi s-a aşezat, încă zâmbind, ţinându-şi agenda deschisă pe genunchi.

— Daţi-mi, vă rog, adresa actuală a baronului.

— Casa Lodge, lângă Parcul Kensington. E o clădire mare. A avut noroc cu nişte speculaţii cel puţin suspecte, iar acum e bogat, ceea ce îl face, bineînţeles, un adversar şi mai periculos.

— E acasă acum?

— Da.

— În afară de ceea ce mi-aţi spus, îmi mai puteţi da şi alte informaţii despre acest individ?

— Doar că are gusturi costisitoare. Îi plac caii. A jucat polo la Hurlingham, dar apoi, când afacerea de la Praga a devenit publică, a trebuit să plece. Colecţionează cărţi şi tablouri. Are inclinaţii artistice destul de puternice şi cred că e considerat expert în porţelanul chinezesc. De altfel, a scris şi o carte pe tema aceasta.

— O minte complexă, murmură Holmes. Toţi marii criminali sunt aşa. Vechiul meu prieten Charlie Peace era un virtuoz al viorii. Nici Wainright nu era un artist de mâna a doua. Şi i-aş mai cita şi pe alţii. Ei bine, Sir James, vă puteţi informa clientul că îmi îndrept toată atenţia asupra baronului Gruner. Nu vă pot spune mai multe. Am şi eu sursele mele de informaţie şi îndrăznesc să afirm că am putea găsi unele mijloace pentru a soluţiona problema.

După ce vizitatorul nostru plecă, Holmes rămase mult timp cufundat în gânduri şi mi se păru chiar că uitase de prezenţa mea. Într-un târziu îşi reveni, făcând un efort brusc.

— Ei, Watson, ce părere ai?, m-a întrebat.

— Cred că ar fi cel mai bine să stai de vorbă cu domnişoara în cauză.

— Dragul meu Watson, dacă bietul ei tată, care e bătrân şi îndurerat, n-o poate face să-şi schimbe părerea, ce şanse am eu, un străin, să reuşesc? Şi totuşi e o sugestie demnă de luat în seamă dacă celelalte acţiuni vor eşua. Dar cred că, pentru început, trebuie să adoptăm o altă abordare. Cred mai degrabă că Shinwell Johnson ne va fi de ajutor.

N-am avut ocazia să-l menţionez pe Shinwell Johnson până acum, pentru că de puţine ori am povestit cazuri din perioada târzie a carierei prietenului meu. În primii ani ai secolului al XX-lea, Johnson i-a devenit un ajutor preţios, cu toate că, îmi pare rău s-o spun, Johnson şi-a făcut mai întâi un renume ca infractor şi chiar a fost închis de două ori la Parkhurst. În cele din urmă s-a căit şi s-a aliat cu Holmes, devenind agentul lui în uriaşa lume interlopă din Londra şi a obţinut informaţii care adesea s-au dovedit a fi vitale. Dacă Johnson ar fi fost informatorul poliţiei, ar fi fost repede deconspirat, dar cum el se ocupa de cazuri care nu ajungeau direct în tribunale, activitatea lui nu a fost niciodată descoperită de colegii săi. Dar aşa, protejat de aura celor două condamnări, Johnson avea asigurat accesul în orice club de noapte, casă de toleranţă sau agenţie de pariuri din oraş, iar mintea sa vie şi simţul de observaţie bine dezvoltat făceau din el agentul ideal pentru obţinerea informaţiilor. La acest om se gândea acum Holmes.

Nu mi-am putut însoţi prietenul în demersurile lui imediate pentru că aveam de îndeplinit unele îndatoriri profesionale urgente, dar stabilisem să ne întâlnim în acea seară la Simpson, unde, la o masă, lângă fereastră, mi-a povestit ce se întâmplase, în timp ce privea fluxul rapid al vieţii oraşului.

— Johnson s-a pus pe treabă, a început el, poate dă de ceva prin cotloanele întunecate ale lumii interlope, pentru că acolo, printre rădăcinile negre ale crimei, trebuie căutate secretele unui astfel de om.

— Dar dacă acea domnişoară refuză să vadă adevărul, de ce crezi că vreo descoperire recentă o va face să-şi schimbe intenţiile?

—Cine știe, Watson? Mintea și inima unei femei sunt enigme de nedescifrat pentru un bărbat. O crimă poate fi acceptată sau explicată și, în același timp, o ofensă cât de mică poate fi iritantă prin ecourile ei. Baronul Gruner îmi spunea...

— Baronul îți spunea?!

—O, ca măsură de precauție, nu ți-am dezvăluit planurile mele. Ei bine, Watson, îmi place să cunosc imediat și îndeaproape omul cu care am de-a face. Îmi place să-l privesc în ochi și să văd din ce plămadă e făcut. De îndată ce i-am dat instrucțiunile lui Johnson, am luat un taxi până la Parcul Kensington unde l-am găsit pe baron într-o dispoziție cât se poate de prietenoasă.

— Te-a recunoscut?

—Nici nu era greu, de vreme ce i-am trimis mai întâi cartea mea de vizită. E un rival redutabil, Watson, rece ca gheața, cu o voce melodioasă și vorbe mieroase precum colegii tăi, specialiștii, și letal ca o cobră. Are clasă – un adevărat aristocrat al crimei capabil să ascundă în spatele unei banale invitații la ceai gura căscată a unui mormânt deschis. Da, mă bucur că mi s-a atras atenția asupra baronului Adelbert Gruner.

— Și spui că era amabil și binevoitor?

—Ca un motan care toarce de plăcere atunci când își vede prada. Amabilitatea unora e mult mai periculoasă decât violența multor suflete înrăite. M-a întâmpinat în felul său tipic: „Mă gândeam că ne vom întâlni mai devreme sau mai târziu, domnule Holmes. Ați fost angajat fără îndoială de generalul de Merville ca să depuneți toate eforturile pentru a împiedica nunta mea cu fiica sa, Violet. Am dreptate, nu?“.

Am fost nevoit să confirm.

„Dragul meu domn, mi s-a adresat din nou, nu veți face altceva decât să vă distrugeți binemeritata reputație. Acesta nu-i un caz pe care să-l puteți rezolva. Veți avea parte doar de muncă în zadar, ca să nu mai pomenesc de pericolele inerente. Dați-mi voie să vă sugerez să vă retrageți imediat.“

„E curios, i-am răspuns, dar același sfat voiam să vi-l dau și eu. Vă respect inteligența domnule baron, iar puținul pe care îl cunosc despre personalitatea dumneavoastră nu a diminuat deloc acest respect. Haideți să vorbim ca de la bărbat la

bărbat. Nimeni nu vrea să vă scormonească trecutul şi prin aceasta să vă pună într-o lumină defavorabilă. Trecutul e trecut, iar dumneavoastră navigaţi acum în ape calme, dar dacă vă încăpăţânaţi să continuaţi cu această căsătorie, vă veţi trezi cu un roi puternic de duşmani, care nu se vor opri până când nu vor fi transformat Anglia într-un loc mult prea periculos pentru dumneavoastră. Merită riscul? Cu siguranţă ar fi mult mai înţelept dacă aţi lăsa-o în pace pe domnişoara cu pricina. N-ar fi tocmai plăcut ca fapte din trecut să-i fie aduse la cunoştinţă."

Baronul are mustăţi franţuzeşti date cu ceară din belşug, ceea ce le face să semene cu antenele unei insecte. Aceste antene tremurau de amuzament în timp ce asculta, iar la sfârşit a scăpat un chicotit amabil.

„Vă rog să-mi scuzaţi amuzamentul, domnule Holmes, dar e foarte nostim să vă urmăresc jucând fără nicio carte de valoare în mână. Nu cred că altcineva s-ar fi putut descurca la fel de bine, dar, în acelaşi timp, e cam patetic. N-aveţi niciun as, domnule Holmes, nimic altceva decât cărţi fără nicio valoare."

„Aşa credeţi dumneavoastră."

„Ştiu că e aşa. Hai să clarificăm lucrurile, pentru că eu am o mână atât de bună încât îmi permit să vă arăt cărţile. Am fost destul de norocos încât să câştig în totalitate afecţiunea tinerei doamne. Ea mi-a acordat-o în ciuda faptului că i-am povestit cât se poate de clar toate incidentele nefericite din trecutul meu. Am avertizat-o şi că anumite persoane, rău intenţionate şi pornite împotriva mea – sper că vă recunoaşteţi în descriere, domnule –, îi vor spune aceste lucruri şi i-am spus cum să le trateze. Aţi auzit, cred, de sugestia posthipnotică. Ei bine, veţi avea ocazia să vedeţi cum funcţionează, pentru că un om cu personalitate poate folosi hipnoza fără a cădea în vulgaritate sau în trufie. Aşadar, ea e pregătită să vă cunoască, deoarece nu mă îndoiesc că veţi fixa o întâlnire – la urma urmei e destul de supusă părintelui ei, exceptând o singură privinţă, desigur."

Cum nu mai părea a fi nimic de adăugat, Watson, m-am ridicat să plec cu atâta demnitate cât îmi mai rămăsese, dar când am pus mâna pe clanţă m-a oprit.

„Apropo, domnule Holmes, l-aţi cunoscut pe agentul francez Le Brun?“

„Da.“

„Aţi aflat ce nenorocire i s-a întâmplat?“

„Am auzit că a fost bătut şi schilodit pe viaţă de câţiva apaşi, în cartierul Montmartre.“

„Adevărat, domnule Holmes, foarte adevărat. O curioasă coincidenţă e faptul că se interesase de afacerile mele cu numai o săptămână înainte. Nu faceţi şi dumneavoastră acest lucru, domnule Holmes, aduce ghinion. Au aflat-o câţiva alţi oameni. Ultimul lucru pe care vreau să vi-l spun e să mergeţi pe drumul dumneavoastră şi să mă lăsaţi pe mine să merg pe al meu. La revedere.“

Şi iată, Watson, acum eşti la curent cu totul.

— Individul pare periculos.

— Extrem de periculos. Nu dau doi bani pe ameninţare, dar acesta e tipul de om care spune mai puţin decât are de gând să facă.

— Chiar trebuie să te amesteci? Contează chiar atât de mult dacă se căsătoreşte cu fata?

— Având în vedere că, fără îndoială, şi-a ucis ultima soţie, aş spune că, într-adevăr, contează foarte mult. Şi-apoi mai e şi clientul... Ei, încă nu e nevoie să vorbim despre asta. Mai bine ai veni cu mine acasă după ce îţi termini cafeaua, căci Shinwell va fi acolo cu raportul.

Shinwell era într-adevăr acolo – un om scorbutic şi masiv, cu o faţă roşie şi ochi vii, singurul semn exterior al minţii sale deosebit de viclene. Părea că se coborâse din ceea ce era în mod caracteristic regatul lui, iar lângă el, pe canapea, stătea o fată roşcată, zveltă, cu o piele tânără şi palidă, dar, în acelaşi timp, plină de jale şi de păcate, astfel încât privitorul putea uşor vedea urmele teribile pe care lepra le lăsase asupra ei.

— V-o prezint pe domnişoara Kitty Winter, începu Shinwell, agitându-şi mâna grasă în loc de orice altă prezentare. Ce ştie... ei, va spune singură... Bag mâna în foc pentru ea, domnule Holmes. Şi totul la o oră de la mesajul dumneavoastră.

— Sunt uşor de găsit, zise tânăra femeie. La naiba, Londra îmi vine de hac de fiecare dată. La fel şi cu grăsunul Shinwell.

Suntem vechi prieteni, grăsunul şi cu mine. Dar ce Dumnezeu! Altcineva ar trebui să fie într-un iad mult mai adânc decât al nostru, dacă mai există un dram de dreptate pe lumea asta. Şi acela-i omul dumitale, domnule Holmes.

— Înţeleg că avem parte de sprijinul dumneavoastră, domnişoară Winter, zâmbi Holmes.

— Dacă vă pot ajuta să-l trimiteţi acolo unde-i e locul, sunt a dumitale trup şi suflet, adăugă vizitatoarea noastră cu furie. Pe faţa ei albă şi în ochii arzători se citea o ură atât de mare cum nu se poate întâlni decât arareori la o femeie şi niciodată la un bărbat.

— Nu-i nevoie să-mi cercetaţi trecutul, domnule Holmes. N-are sens. Dar ceea ce sunt acum e ceea ce Adelbert Gruner m-a făcut. Dacă aş putea, l-aş distruge! (Strânse frenetic un gât invizibil prin aer.) O, dacă aş putea, l-aş arunca în prăpastia în care a împins el pe atâţia!...

— Ştiţi care e situaţia?

— Grăsunul Shinwell mi-a spus. Este pe urmele unei alte amărâte, dar de data asta vrea să se şi însoare cu ea. Iar dumneata vrei să-l împiedici. Păi, cu siguranţă ştii destule despre diavolul ăsta pentru ca orice femeie în toate *minţile* să nu vrea să fie nici măcar în aceeaşi parohie cu el.

— Da, dar ea nu e în toate minţile. E îndrăgostită nebuneşte de el. Ştie tot despre el şi nu-i pasă de nimic.

— Ştie şi de crimă?

— Da.

— Doamne Dumnezeule mare, da' tare curajoasă mai trebuie să fie!

— Consideră toate astea calomnii.

— Nu poţi să-i aduci dovezi prostuţei, să vadă?

— Ne puteţi ajuta să facem asta?

— Păi, nu sunt chiar eu o dovadă? Dacă aş sta înaintea ei şi i-aş spune cum m-a folosit...

— Aţi face asta?

— Să fac asta? Cum să nu!

— Ei bine, cred că merită să încercăm. Dar el i-a povestit deja majoritatea păcatelor sale, iar ea l-a iertat şi, din câte am înţeles, nu e dispusă să redeschidă problema.

— Pun pariu că nu i-a spus totul, continuă domnişoara Winter, am văzut un pic dintr-o crimă sau două în afară de aia de care s-a făcut atâta tam-tam. Obişnuia să-mi povestească de careva în felul lui mieros, apoi se uita la mine calm şi-mi spunea: „A murit după o lună". Şi nu erau baliverne. Dar n-am dat atenție – vezi dumneata, pe atunci îl iubeam şi eu. Tot ce făcea era bine şi frumos pentru mine, la fel cum e şi pentru amărâta aia. Un lucru doar m-a surprins. Da, Dumnezeule din ceruri, dacă n-ar fi avut limba aia afurisită şi mincinoasă care explica şi îndulcea totul, l-aş fi părăsit chiar în noaptea aia. Are o cărticică, din piele maro, cu lacăt şi cu încuietori de aur pe dinafară. Cred că era un pic băut în noaptea aia, altfel nu mi-ar fi arătat-o.

— Ce era?

— Îți spun eu, domnule Holmes, bărbatul ăsta colecționează femeile aşa cum alții colecționează fluturi sau molii, şi e foarte mândru de ceea ce a adunat. E totul scris în cărțulia aia. Poze, nume, detalii, totul despre ele. E o carte teribilă pe care nici un om, fie el şi de cea mai joasă speță, n-ar fi putut să o facă. Dar era cartea lui Adelbert Gruner. „Sufletele pe care le-am distrus" – asta ar fi trebuit să scrie pe copertă. Acum nu mai are importanță pentru că acea carte nu-ți foloseşte, şi chiar dacă ți-ar folosi, n-ai putea-o găsi.

— Unde e?

— De unde să ştiu eu unde e acum? E mai mult de un an de când l-am părăsit. Ştiu unde o ținea atunci. E meticulos şi ordonat în multe lucruri, aşa că poate o mai ține încă în gaura aceea ca de porumbel din vechiul birou, din camera sa de lucru. Îi ştiți casa?

— Am fost în biroul lui.

— Deja? Păi, nu prea v-ați pierdut timpul dacă ați început aşa de dimineață. Poate că, de data asta, dragul de Adelbert şi-a găsit naşul. Biroul exterior e cel cu porțelanuri chinezeşti – o vitrină mare, aşezată între ferestre, apoi, în spatele biroului propriu-zis, e o uşă care dă în camera de lucru interioară – o cămăruță în care îşi ține actele şi alte lucruri de valoare.

— Nu-i e frică de hoți?

— Adelbert nu-i un laş. Nici cel mai mare duşman al lui n-ar putea spune asta. Poate să-şi poarte de grijă. Are alarmă

de hoți noaptea. Ş-apoi ce să fie de furat în afară de porțelanurile lui prețioase?

—Asta nu-i bine, zise Shinwell Johnson cu vocea lui sigură de expert. Niciun tăinuitor nu vrea marfă ce nu poate fi vândută sau topită.

—Asta aşa e, confirmă Holmes. Acum, domnişoară Winter, vă rog să fiți amabilă şi să veniți aici mâine seară, la ora 5. Între timp eu voi refiecta dacă sugestia dumneavoastră de a o întâlni personal pe tânăra doamnă poate fi pusă în practică. Vă sunt cât se poate de îndatorat pentru cooperare. Şi cred că nu e nevoie să menționez faptul că, într-adevăr, clienții mei vor fi generoşi...

— Nici să nu aud de aşa ceva, domnule Holmes, strigă tânăra. Nu pentru bani fac asta. Vreau să-l văd pe acel individ în mocirlă şi atunci mă voi considera răsplătită; vreau să-l văd căzut în mocirlă şi cu faţa lui blestemată sub talpa piciorului. Acesta-i prețul meu. Voi fi alături de dumneavoastră mâine şi în orice altă zi atât timp cât veți fi pe urmele lui. Grăsunul vă poate spune unde să mă găsiți.

Nu l-am mai văzut pe Holmes până seara următoare, când am luat cina din nou la restaurantul nostru preferat, la Strand. Când l-am întrebat cum mersese întâlnirea, a dat din umeri şi mi-a povestit întâmplarea pe care eu o voi reda în felul următor pentru că afirmaţiile sale dure şi seci au nevoie de puțin tact pentru a se apropia de termenii vieții reale:

„Nu a fost nicio problemă să obținem întrevederea, începu el, deoarece fata se mândreşte cu obediența filială pe care o arată tatălui său, în orice altă chestiune, drept căință pentru refuzul ei încăpățânat în ceea ce priveşte logodna. Generalul a sunat să ne anunțe că totul e pregătit, iar focoasa domnişoară Winter a venit la ora stabilită, astfel că, la 5:30, un taxi ne lăsa în fața casei din Piața Berkeley nr. 104, unde-şi are locuința bătrânul soldat – una dintre acele case londoneze groaznic de cenuşii, ce ar face şi o biserică să pară frivolă. Un valet ne-a condus într-un salon mare, cu perdele galbene, unde ne aştepta o doamnă rigidă, distantă şi sobră ca gheața.

Nu ştiu cum să ți-o descriu prea bine, Watson. Poate că o s-o întâlneşti înainte de final şi atunci îți vei putea folosi

locvacitatea pentru a o descrie singur. E frumoasă, dar frumuseţea ei are ceva eteric, parcă vine dintr-o altă lume, are ceva din entuziasmul şi hotărârea unui fanatic exaltat de gândurile sale. Am mai văzut astfel de chipuri în picturile vechilor maeştri ai Evului Mediu. Cum a putut un individ ca acela să pună mâinile pe o astfel de fiinţă depăşeşte puterea mea de înţelegere. Poate că ai observat cum extremele se atrag: spiritualul cu materialul, omul cavernelor şi îngerul. Dar nu cred că ai văzut un caz ca acesta.

Ştia de ce venisem, bineînţeles că ticălosul nu pierduse timpul şi-i otrăvise mintea împotriva noastră. Cred că a fost destul de surprinsă de prezenţa domnişoarei Winter, dar ne-a invitat să luăm loc pe două scaune cu o mişcare a mâinii ce amintea mai degrabă de o maică stareţă primind vizita a doi călugări cerşetori leproşi.

«Ei bine, domnule, începu ea cu o voce de gheaţă, numele dumneavoastră nu-mi este străin. Mă vizitaţi din câte înţeleg pentru a-mi calomnia logodnicul, pe baronul Gruner. Am acceptat această întrevedere la dorinţa tatălui meu, dar vă avertizez de la bun început că orice veţi spune nu va avea nici cel mai mic efect asupra mea.»

Mi-a părut rău pentru ea, Watson! O priveam ca şi cum ar fi fost fiica mea. Elocvenţa nu e punctul meu forte. Eu îmi folosesc capul, nu inima. Dar ai cuvântul meu că am pledat în faţa ei cu toată căldura de care sunt în stare.

I-am descris situaţia înfiorătoare a femeii care îşi dă seama de adevăratul caracter al unui bărbat doar după ce-i devine soţie – o femeie care trebuie să accepte mângâierile unei mâini pătate de sânge şi a unor buze depravate. Nu i-am ascuns nimic: întreaga ruşine, frica, agonia, lipsa oricărei speranţe. Toate cuvintele mele fierbinţi n-au putut aduce o umbră de culoare pe obrajii ivorii, ori umbra vreunei emoţii în privirea ei distantă. M-am gândit la ce mi-a spus ticălosul de influenţa posthipnotică. Dacă o priveai cu atenţie, chiar puteai crede că plutea undeva deasupra pământului, pierdută într-un vis extatic. Şi totuşi, răspunsurile ei nu aveau nimic ambiguu în ele.

«V-am ascultat cu răbdare, domnule Holmes. Efectul e exact cel pe care l-am prevăzut. Sunt conştientă de faptul că

Adelbert, logodnicul meu, a avut o viață mai agitată în care a trezit sentimente puternice de ură şi atacuri din cele mai injuste. Nu sunteți decât ultimul dintr-un şir de oameni care l-au calomniat în fața mea. E posibil să fiți bine intenționat, deşi am afiat că nu sunteți decât un agent plătit care ar putea să lucreze foarte bine şi pentru baron, şi contra lui. Dar aş vrea să înțelegeți odată că eu îl iubesc şi că el mă iubeşte şi că părerea lumii nu înseamnă mai mult pentru mine decât ciripitul păsărilor ce se aud acum în fața ferestrei. Dacă firea lui nobilă a avut vreun moment de decădere, atunci probabil că eu am fost trimisă pentru a o ridica la adevăratul şi binemeritatul nivel. Ceea ce nu mi-e clar, şi în acest moment s-a întors către însoțitoarea mea, e cine ar putea fi această tânără doamnă.»

Tocmai voiam să-i răspund, când fata răbufni ca o furtună. Dacă ai văzut vreodată focul şi gheața față în față, atunci ştii cum arătau femeile acestea două.

«Îți spun eu cine sunt, țipă ea, țâşnind din scaun cu gura schimonosită de revoltă. Eu sunt ultima lui amantă. Sunt una dintre sutele pe care le-a sedus, le-a folosit, le-a ruinat, iar mai apoi le-a aruncat la groapa de gunoi, aşa cum va face şi cu tine, de altfel. Numai că groapa ta de gunoi va fi mai curând mormântul şi poate că aşa e mai bine. Îți spun eu, femeie nebună, dacă te căsătoreşti cu bărbatul acesta, te căsătoreşti cu moartea. Nu ştiu dacă îți va frânge inima sau gâtul, dar una din două tot o va face. Nu-ți spun asta din dragoste pentru tine. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă trăieşti sau mori. Ci vorbesc din ură şi dispreț pentru el, pentru că vreau să mă răzbun pentru ceea ce mi-a făcut. Dar nu are importanță şi nu e nevoie să te uiți aşa la mine, frumoasă doamnă, pentru că vei arăta probabil mai jalnic decât arăt eu când va termina cu tine.»

«Prefer să nu discut aceste probleme, spuse domnişoara de Merville rece. Dați-mi voie să spun odată pentru totdeauna că-mi sunt cunoscute trei dintre episoadele în care logodnicul meu s-a încurcat cu modiste şi am fost asigurată de regretul său sincer pentru orice neajuns le-ar fi putut pricinui.»

«Trei episoade?!, a țipat însoțitoarea mea. Nebuno! Eşti nebună de legat!»

«Domnule Holmes, vă rog să puneţi capăt acestei întrevederi!, se auzi vocea de gheaţă. M-am supus dorinţei tatălui meu de a vă vedea, dar nu sunt obligată să ascult vorbele delirante ale acestei persoane.»

Cu o înjurătură, domnişoara Winter se repezi şi, dacă nu aş fi prins-o de încheietură, ar fi apucat-o pe femeie de păr. Am târât-o spre uşă şi am fost destul de norocos că am putut să o bag într-un taxi fără scandal, căci nu-şi mai putea stăpâni furia. Judecând la rece, şi eu eram destul de furios, Watson, pentru că era ceva iritant în calmul distant şi în suprema complacere a femeii pe care încercam să o salvăm. Aşa că ştii din nou unde ne aflăm şi e clar că trebuie să mă gândesc la un nou plan pentru mutarea de deschidere deoarece e clar că gambitul[1] acesta nu va funcţiona. Ţinem legătura, Watson, pentru că, mai mult ca sigur, vei avea şi tu un rol de jucat, deşi cel mai probabil e că următoarea mutare le aparţine lor, nu nouă."

*

* *

Şi aşa a fost. Lovitura lor – sau mai degrabă lovitura lui, căci mă îndoiesc că doamna ar fi avut cunoştinţă de ceva – a venit mai repede decât ne aşteptam. Cred că îţi pot arăta chiar piatra din pavaj pe care mă aflam când mi-au căzut ochii pe panoul cu titluri de ziare şi un fior de groază mi-a săgetat sufletul. Era între Grand Hotel şi gara Charring Cross, într-un loc unde un vânzător de ziare ciung etala ediţia de seară. Data arăta că totul se întâmplase doar la două zile de la ultima noastră conversaţie. Acolo, negru pe galben, era teribila veste:

ATAC CRIMINAL ASUPRA LUI SHERLOCK HOLMES

Am rămas ca trăsnit preţ de câteva minute. Apoi îmi amintesc ca prin ceaţă că am apucat ziarul, am auzit protestele omului căruia nu-i plătisem şi, în fine, mă văd stând în uşa unei farmacii, citind înfiorătorul paragraf. Suna cam aşa:

[1] Sacrificarea unui pion alb sau a altei piese la începutul unei partide de şah.

Am aflat cu regret că domnul Sherlock Holmes, bine-cunoscutul detectiv particular, a fost victima unui atac criminal ce a avut loc în această dimineaţă şi care l-a lăsat într-o stare a sănătăţii precară. Nu avem încă date exacte, dar se pare că incidentul a avut loc în jurul orei 12:00, pe strada Regent, în faţa cafenelei Royal. Atacul a fost provocat de doi bărbaţi înarmaţi cu bâte, iar domnul Holmes a primit lovituri în cap şi pe corp cauzându-i-se răni descrise de medici ca fiind deosebit de grave. A fost dus la spitalul Charring Cross, iar apoi a insistat să fie condus la domiciliul său din Baker Street. Se pare că ticăloşii care l-au atacat erau îmbrăcaţi ca doi domni respectabili. De altfel, ei au scăpat neobservaţi de martorii oculari, strecurându-se prin cafenea, iar apoi trecând pe strada Glasshouse din spatele acesteia. Cei doi aparţin, fără îndoială, acelei frăţii criminale care a avut în ultimul timp atât de des ocazia de a se plânge de activitatea şi ingeniozitatea victimei.

Nu mai e nevoie să vă spun că am mai aruncat o privire pe articol şi am sărit într-o şaretă cu destinaţia Baker Street. Intrând în hol, l-am întâlnit pe faimosul chirurg Leslie Oakshott, a cărui trăsură aştepta afară, lângă poartă.

— Nu-i niciun pericol imediat, raportă el. Două răni la cap şi un număr considerabil de vânătăi. Au fost necesare câteva copci. I-am sugerat morfină şi, deşi e absolut necesar să aibă linişte, o întrevedere de câteva minute n-ar fi cu desăvârşire interzisă.

Având permisiunea lui, am năvălit în camera întunecată. Pacientul era perfect conştient şi mi-a pronunţat numele şoptind răguşit. Jaluzelele erau pe trei sferturi coborâte, dar o rază ce reuşise să se strecoare printre ele lumina capul rănitului. O pată stacojie străbătuse straturile albe ale compresei albe de in, ieşind la suprafaţă. M-am aşezat, aplecându-mă spre el.

— Sunt bine, Watson. Nu trebuie să fii aşa speriat, murmură cu o voce joasă. Nu-i chiar atât de rău pe cât pare.

— Slavă Domnului!

— Ţi-aduci aminte că mă descurc şi eu destul de bine la mânuirea bastonului. Majoritatea loviturilor le-am parat, dar al doilea bărbat a fost prea mult pentru mine.

— Spune-mi ce pot face, Holmes! Cu siguranţă că ticălosul acela i-a trimis. Am să-i iau pielea de pe el, numai spune că asta e ceea ce vrei.

— Bunul meu Watson, noi nu putem face nimic în privinţa asta doar dacă poliţiştii nu pun mâna pe indivizii aceia. Planul lor de scăpare a fost foarte bine pus la punct. Putem fi siguri de asta. Dar am şi eu planurile mele. Primul pas e să exagerăm gravitatea rănilor. Vor veni la tine după noutăţi. Înfloreşte cât poţi de mult: că voi fi norocos dacă voi supravieţui până la sfârşitul săptămânii, că delirez – ce vrei tu. Dar ai grijă să nu sări calul.

— Şi Sir Leslie Oakshott?

— Nu-mi fac griji pentru el. Voi avea grijă să vadă cea mai rea parte cu putinţă.

— Altceva?

— Spune-i lui Shinwell Johnson să o pună la adăpost pe fata aceea. Cei doi „finuţi“ sunt pe urmele ei acum. Au aflat, desigur, că e implicată în caz. Dacă au încercat să-mi facă mie felul, nu prea cred că pe ea o vor neglija. E urgent. Ai grijă să-l anunţi în seara acesta.

— Pornesc chiar acum. Altceva?

— Lasă-mi pipa pe masă şi punga cu tutun. Aşa! În fiecare dimineaţă vom plănui ce facem mai departe.

Am aranjat cu Shinwell Johnson să o ducă pe domnişoara Winter într-o suburbie liniştită şi să aibă grijă să fie discretă până ce pericolul va fi trecut.

Timp de şase zile, publicul a crezut că Holmes e pe patul de moarte. Buletinele despre starea sănătăţii lui erau foarte grave, iar în ziar apăreau articole morbide. Vizitele mele constante mă asigurau însă că lucrurile nu stăteau deloc aşa. Constituţia sa suplă, dar rezistentă şi voinţa de fier făceau minuni. Se refăcea cu viteză şi uneori aveam impresia că procesul de vindecare era mai rapid decât mă lăsa chiar şi pe mine să văd. Omul acela avea o înclinaţie spre secrete ale căror efecte erau dramatice, dar care îl făceau chiar şi pe cel mai apropiat prieten al său să se întrebe care erau, cu adevărat, planurile lui. Împingea la extrem proverbul care spune că secretul cel mai bun e cel pe care îl ştie doar o persoană.

Îi eram mai apropiat decât oricine altcineva, şi cu toate astea eram mereu conştient de distanţa dintre noi.

Copcile i-au fost scoase în cea de-a şaptea zi, deşi în ziarele de seară apăruse o ştire cum că ar suferi de erizipel[1]. Aceleaşi ziare de seară publicau un articol al cărui conţinut trebuia să-l aduc la cunoştinţa prietenului meu, bolnav sau nu. Spunea că printre pasagerii de la bordul navei „Ruritania", ce avea să plece vineri din Liverpool, se afla şi baronul Adelbert Gruner, care avea o importantă problemă financiară de lămurit în Statele Unite înaintea iminentei sale nunţi cu domnişoara Violet de Merville, unica fiică a... etc., etc. Holmes ascultă ştirile cu acea expresie rece şi concentrată pe chip ce-mi spunea mie că vestea îl afectase destul de rău.

— Vineri!, a strigat. Avem numai trei zile! Cred că ticălosul vrea să se pună la adăpost de orice pericol. Dar nu va reuşi, Watson! Pe onoarea mea că nu va reuşi! Watson, vreau să faci ceva pentru mine!

— Sunt la dispoziţia ta, Holmes.

— Ei, atunci te rog să îţi petreci următoarele douăzeci şi patru de ore studiind cât mai mult despre porţelanurile chinezeşti.

Nu mi-a dat nicio explicaţie şi nici eu nu am cerut vreuna. Lunga mea experienţă alături de el m-a învăţat valoarea supunerii. Dar, după ce am ieşit din camera sa şi în timp ce mergeam în jos pe Baker Street, mă tot gândeam cum Dumnezeu să îndeplinesc o cerinţă atât de stranie. În cele din urmă m-am îndreptat către Biblioteca Londoneză din strada St. James ca să-i prezint problema prietenului meu bibliotecar adjunct Lomax, de unde am pornit apoi către locuinţa mea, cărând sub braţ un volum apreciabil ca dimensiuni.

*

* *

Se spune că un avocat care munceşte lunea pe brânci studiind pentru un caz astfel încât să poată interoga un expert, uită toate informaţiile asimilate forţat până sâmbătă. N-aş

[1] Boală de piele.

vrea nicidecum să pozez ca o autoritate în domeniul ceramicii. Cu toate acestea, întreaga seară, noaptea şi dimineața ce au urmat, cu excepția unei pauze scurte, mi le-am petrecut absorbind informații şi încredințând nume memoriei mele. Aşa am afiat despre emblemele marilor artişti decoratori, despre misterul datelor ciclice, despre trăsăturile distincte ale stilului Hung-wu, despre frumusețea celui Yung-lo, despre inscripțiile Tang-ying şi despre gloria perioadelor de început–Sung şi Yuau. Eram supraîncărcat cu aceste informații când m-am dus la Holmes în dimineața următoare. Se ridicase din pat, deşi din ştirile ce se publicau n-ai fi putut ghici aceasta, şi stătea în fotoliul lui favorit, ținându-şi mult prea bandajatul cap între mâini.

— Păi, bine, Holmes, i-am spus, dacă e să dea crezare omul ziarelor, tu, acum, eşti pe moarte.

— Asta e ceea ce vreau şi eu să se creadă. Şi acum, Watson, spune-mi, ți-ai învățat lecția?

— Cel puțin am încercat.

— Bine. Poți susține o conversație inteligentă pe marginea subiectului?

— Cred că da.

— Atunci, dă-mi, te rog, cutiuța de pe policioară.

A ridicat capacul şi a scos un obiect mic şi înfăşurat cu grijă într-o bucată de mătase din Orientul Îndepărtat. Nu cred că s-a licitat vreodată la Christie's o piesă mai frumoasă. Un set complet de astfel de obiecte ar fi valorat cât răscumpărarea unui rege – de fapt mă îndoiesc că ar putea exista un astfel de set în afara zidurilor palatului imperial din Peking. Simpla vedere a obiectului l-ar înnebuni pe un cunoscător.

— Ce trebuie să fac cu ea?

Holmes îmi întinse o carte de vizită pe care era scris: Dr. Hill Barton, strada Half Moon, numărul 369.

— Acesta e numele tău în seara asta, Watson. Îl vei vizita pe baronul Gruner. Îi cunosc puțin obiceiurile şi ştiu că la 8:30 e liber. Va fi anunțat înainte de vizita ta şi i se va spune că vrei să-i arăți un exemplar absolut unic dintr-un set de porțelan Ming. Poți foarte bine să fii şi doctor de vreme ce acest rol îl poți juca fără greş. Eşti colecționar şi accidental

ai dat peste piesa asta, ai auzit de interesul baronului şi nu ai nimic împotrivă să o vinzi la un preţ convenabil.

— Ce preţ?

— Bună întrebare, Watson. Cu siguranţă că nu vei fi credibil dacă nu arăţi că îţi cunoşti valoarea posesiilor. Sir James mi-a procurat această farfurioară – ea provine din colecţia unui client. Nu ai exagera dacă ai spune că foarte greu i s-ar putea găsi egal în lume.

— Aş putea sugera ca setul să fie evaluat de un expert...

— Grozav, Watson! Excelezi azi! Sugerează-i să o evalueze la casele de licitaţie Christie's sau Sotheby pentru că tu însuţi nu poţi stabili preţul – eşti mult prea manierat pentru asta.

— Dar dacă n-o să vrea să mă primească?

— O, ba da! O să vrea. Suferă de cea mai acută formă provocată de microbul colecţionării – şi mai ales în domeniul ăsta unde e recunoscut ca expert. Ia loc, Watson, am să-ţi dictez scrisoarea. Nu e nevoie de răspuns. Vei spune simplu că îl vei vizita şi vei preciza motivul vizitei.

Era o scrisoare cu totul admirabilă: scurtă, concisă şi incitantă pentru un cunoscător. A fost rapid expediată printr-un curier regional.

În aceeaşi seară a început aventura mea, având în mână preţioasa farfurioară şi în buzunar cartea de vizită cu numele doctorului Hill Barton.

Atât casa, care era foarte frumoasă, cât şi împrejurimile ei indicau faptul că baronul Gruner era aşa cum spusese Sir James, un om cu o avere considerabilă. O alee lungă, şerpuitoare, străjuită de ambele părţi de o specie rară de arbuşti, se lărgea dând pe un peron acoperit cu pietriş şi împodobit cu statui.

Clădirea fusese construită de un rege al aurului din Africa de Sud în zilele lui de glorie, astfel că acea casă, nu foarte înaltă, dar străjuită de turle la toate colţurile, deşi era un adevărat coşmar din punct de vedere arhitectonic, impunea prin dimensiuni şi soliditate. Un majordom ce arăta de parcă ar fi fost un episcop mi-a deschis uşa, după care m-a dat pe mâna unui valet îmbrăcat în pluş, care, la rândul lui, a anunţat vizita mea baronului.

Acesta stătea în faţa unei vitrine deschise ce conţinea o parte a colecţiei sale de porţelanuri şi care se afla aşezată între ferestre. Când am intrat, s-a întors spre mine ţinând în mână o vază mică, maro.

— Vă rog, domnule doctor, luaţi loc, mi-a zis. Îmi admiram comorile şi mă gândeam serios dacă îmi pot permite să le măresc numărul. Cred că veţi găsi interesant acest mic exemplar aparţinând dinastiei Tang. Nu cred că aţi văzut vreodată o operă mai reuşită sau un smalţ mai viu. Aţi adus cu dumneavoastră farfurioara despre care mi-aţi pomenit?

Am despachetat-o cu atenţie şi i-am întins-o. S-a aşezat la birou, a tras lampa mai aproape, căci începuse să se înnopteze, şi a început să o examineze. În timp ce era absorbit de cercetarea ei, am putut să-i studiez în voie trăsăturile luminate de razele gălbui ale lămpii.

Era, într-adevăr, un om deosebit de chipeş. Reputaţia de bărbat frumos pe care o avea pe continent era pe deplin meritată. Ca talie, nu era foarte înalt, mai degrabă de statură medie, dar trăsăturile îi erau pline de graţie şi dinamism. Avea faţa oacheşă, cu o alură orientală, iar ochii îi erau mari, negri şi languroşi şi puteau cu uşurinţă exercita acea fascinaţie pe care femeile o găsesc irezistibilă. Părul şi mustaţa îi erau negre ca pana corbului, cam scurte, dar atent aranjate cu ceară. Toate trăsăturile feţei sale erau regulate şi plăcute, cu excepţia gurii cu buze subţiri. Dacă voi putea spune vreodată că am văzut gura unui criminal, atunci la a lui mă refer: o tăietură subţire pe faţă, crudă, de neînduplecat. Nu fusese bine sfătuit să o arate de sub mustaţă, pentru că acea gură nu era altceva decât semnalul de alarmă pe care Natura îl transmitea victimelor lui. Vocea îi era curtenitoare, iar manierele impecabile. Ca vârstă, i-aş fi dat un pic peste treizeci de ani, dar din acte reieşea că avea patruzeci şi doi.

— Superbă, cu adevărat superbă, zise într-un târziu. Şi spuneţi că face parte dintr-un set de şase piese? Ceea ce mă uimeşte e că n-am auzit de un asemenea exemplar. Cunosc numai unul în Anglia care să-l egaleze, dar cu siguranţă acela nu e de vânzare. Sunt indiscret, domnule doctor, dacă vă întreb cum a intrat în posesia dumneavoastră?

— Contează?, l-am întrebat cu cel mai indiferent aer pe care l-am putut mima. V-ați putut convinge de autenticitatea piesei, iar în ceea ce privește valoarea ei sunt dispus să fie supusă unei expertize.

— Foarte misterios, murmură în timp ce în ochi îi apăru o sclipire scurtă de suspiciune. Când cineva are de-a face cu obiecte de o asemenea valoare, e normal să vrea să cunoască toate detaliile tranzacției. Că piesa e autentică – asta e clar. Nu am niciun dubiu cu privire la acest aspect. Dar să presupunem – sunt obligat să iau în calcul toate alternativele – că se va dovedi ulterior că nu aveți niciun drept să o vindeți.

— Vă pot garanta că nu va exista nicio plângere.

— Asta, bineînțeles, ar pune în discuție problema valorii garanției dumneavoastră.

— Bancherii mei vă pot răspunde la această problemă.

— Așa e. Și totuși, întreaga afacere îmi pare un pic cam neobișnuită.

— Putem încheia sau nu afacerea – depinde de dumneavoastră –, i-am spus indiferent. Am venit la dumneavoastră mai întâi pentru că am înțeles că sunteți un cunoscător, dar o pot vinde fără nicio dificultate și altor colecționari.

— Cine v-a spus că sunt un cunoscător?

— Știu că ați scris o carte pe această temă.

— Ați citit-o?

— Nu.

— O, Doamne! Mi-e din ce în ce mai greu să mai înțeleg ceva. Sunteți un cunoscător și un colecționar în posesia unei piese foarte valoroase și totuși nu v-ați obosit niciodată să citiți singura carte ce v-ar fi putut lămuri asupra valorii comorii dumneavoastră. Cum vă explicați asta?

— Sunt foarte ocupat. Practic medicina.

— Ăsta nu-i un răspuns. Când un om are o pasiune, i se dedică cu totul, indiferent de profesia pe care o are. Îmi scriați că și dumneavoastră sunteți un cunoscător.

— Așa e.

— Îmi permiteți să vă adresez câteva întrebări din acest domeniu. Mă simt obligat să vă spun, domnule doctor – dacă într-adevăr sunteți doctor –, că întâmplarea devine din ce în ce

mai ciudată. Aş vrea să vă întreb ce ştiți despre împăratul Shomn şi care este legătura lui cu localitatea Shoso-in de lângă Nara. O, Doamne, v-am pus în încurcătură? Spuneți-mi atunci ceva despre dinastia Norhern Wei şi despre rolul ei în istoria ceramicii.

Am țâşnit de pe scaun mimând furia.

— Aşa ceva e inadmisibil, domnule, i-am spus. Am venit aici pentru a vă face dumneavoastră un serviciu, nu ca să fiu examinat ca un şcolar. Poate că nu ştiu la fel de multe despre acest subiect ca şi dumneavoastră, dar cu siguranță nu voi răspunde unor întrebări puse într-un mod atât de insultător.

S-a uitat la mine cu atenție. Privirea îi deveni mai dură, ochii îmi aruncară săgeți de furie, iar apoi dinții i se iviră sclipitori din spatele buzelor crude.

— Care ți-e jocul, domnule? Ai venit să mă spionezi! Holmes te-a trimis! Toate astea nu-s decât o farsă pe care vrea să mi-o joace. Omul acela e pe moarte şi îşi trimite subalternii să mă urmărească. Ai intrat aici fără permisiune şi, pe toți zeii, îți va fi cu mult mai greu să ieşi decât ai intrat.

Sări în picioare extrem de furios şi se dădu un pas înapoi, pregătindu-se de atac. Probabil că m-a suspectat încă din primul moment, iar scurta examinare n-a făcut altceva decât să-i confirme suspiciunea. Îmi era foarte clar că nu voi reuşi să-mi păstrez acoperirea. Băgă mâna în sertarul lateral, scotocind cu furie. Apoi, deodată, se opri şi ascultă încordat.

— A!, țipă el. Aaaaa!, şi fugi în camera din spate.

Din doi paşi eram lângă uşă şi ceea ce am văzut acolo nu voi uita niciodată. Fereastra ce dădea în grădină era larg deschisă, iar în fața ei, arătând ca o fantomă înspăimântătoare, cu capul înfăşurat în bandaje însângerate, palid şi tras la față, stătea Sherlock Holmes. În momentul următor dispăru prin deschizătura ferestrei şi am putut să auzim zgomotul corpului său căzând printre tufele de dafin. Cu un răcnet de furie, stăpânul casei se avântă pe urmele lui.

Şi apoi... A durat doar o secundă, dar am văzut totul cât se poate de clar. Un braț, brațul unei femei se ivi dintre frunze. În acea clipă, baronul scoase un strigăt puternic, un strigăt ce va rămâne pe veci în memoria mea. Îşi acoperi fața cu mâinile şi începu să alerge prin cameră, lovindu-şi capul de toți pereții.

Apoi se prăbuşi pe covor, zvârcolindu-se şi rostogolindu-se, în timp ce casa răsuna de ţipete.

— Apă! Apă! Pentru Dumnezeu, apă!, răcnea el.

Am înşfăcat carafa de pe o măsuţă din apropiere şi m-am grăbit să-i vin în ajutor. În aceeaşi clipă, majordomul şi câţiva valeţi se năpustiră în cameră. Îmi amintesc că unul dintre ei chiar a leşinat atunci când am întors lumina lămpii către faţa înfiorătoare a rănitului. Vitriolul îi rodea carnea şi i se prelingea pe urechi şi pe bărbie. Un ochi era deja alb şi sticlos. Celălalt era roşu şi infiamat. Chipul pe care îl admirasem cu câteva clipe mai devreme arăta acum ca un portret frumos pe care artistul îl ştersese cu un burete ud şi murdar. Trăsăturile îi erau neclare, decolorate şi cumplit de inumane.

Le-am explicat în câteva cuvinte că se întâmplase ceva ce avea legătură cu vitriolul. Unii au sărit pe fereastră, alţii s-au repezit către peluză, dar se întunecase deja şi începuse să plouă. Printre urlete de durere, victima şuiera şi turba de furie împotriva celei care se răzbunase pe el.

— A fost blestemata de Kitty Winter!, strigă el. Ah, diavoliţa! O să plătească pentru asta! O să plătească! Dumnezeule mare, durerea asta e insuportabilă!

I-am uns faţa cu ulei, i-am pus faşe curate pe rănile deschise şi i-am făcut o injecţie cu morfină. Din cauza şocului, îi pieriseră toate suspiciunile legate de mine şi se agăţase de mâinile mele ca şi cum eu aş fi avut puterea să fac ochii aceia ca de peşte mort să se limpezească. I-aş fi deplâns nenorocirea dacă nu m-aş fi gândit la viaţa netrebnică ce provocase această transformare hidoasă. Era dezgustător să simt atingerea mâinii arse şi m-am simţit uşurat când medicul său, care venise însoţit de un specialist, m-a eliberat de această povară. Sosise şi un inspector de poliţie, căruia i-am înmânat adevărata mea carte de vizită. Ar fi fost nu doar zadarnic, ci şi inutil să fac altfel, căci figura mea era la fel de cunoscută printre oamenii de la Scotland Yard ca şi a lui Holmes. La scurt timp, am părăsit casa aceea întunecată şi plină de teroare. În mai puţin de o oră ne aflam pe Baker Street.

Holmes şedea în fotoliul său şi arăta foarte palid şi obosit. Pe lângă rănile trupeşti, chiar şi nervii săi de oţel erau zdruncinaţi

de întâmplările serii şi mă asculta cu groază în timp ce îi povesteam despre transformările suferite de baron.

— Răsplata păcatelor, Watson, răsplata păcatelor, mi-a zis. Mai devreme sau mai târziu, toţi îşi primesc pedeapsa. Şi Dumnezeu mi-e martor că erau destule păcate, adăugă el luând în mână cărţulia maro de pe masă. Iată agenda despre care ne-a povestit femeia. Dacă nici asta nu opreşte nunta, atunci nimic nu o va face. Dar va reuşi, Watson, trebuie să reuşească. Nicio femeie cu puţin respect de sine nu ar rezista.

— Acesta e jurnalul iubirilor sale?

— Acesta e jurnalul desfrâului său. Spune-i cum vrei. Din clipa în care femeia ne-a pomenit de el, mi-am dat seama ce armă teribilă ar fi dacă am intra în posesia lui. N-am zis nimic despre ceea ce aveam de gând să fac pentru că ar fi putut să lase să-i scape vreo indiscreţie, dar m-a măcinat mult gândul. Apoi, atacul acesta asupra mea mi-a dat ocazia să-l las pe baron să creadă că nu mai avea de ce se teme din partea mea. Tot răul a fost spre bine. Aş mai fi aşteptat un pic, dar vizita lui în America mi-a forţat mâna. N-ar fi lăsat niciodată un document atât de compromiţător în urma sa. Aşa că a trebuit să trec la fapte imediat. Să intru în casă pe furiş, noaptea, mi-era imposibil. Era prevăzător. Dar aveam o şansă seara, cu condiţia să-i fie distrasă atenţia. Aceasta era treaba ta şi a farfurioarei bleu. Dar trebuia să fiu sigur de locul în care se afla agenda şi ştiam că am doar câteva minute, căci timpul îmi era limitat de cunoştinţele tale despre porţelanurile chinezeşti. Aşa că în ultimul moment am chemat-o şi pe fată. Cum puteam eu să ghicesc ce ascundea ea în micul pachet pe care îl ţinea sub pelerină? Credeam că a venit să mă ajute pe mine, dar se pare că avea şi ea treburile ei.

— Şi-a dat seama că tu m-ai trimis.

—Mi-era teamă că aşa va fi, dar l-ai ţinut ocupat exact atât cât aveam nevoie ca să iau cartea, chiar dacă nu îndeajuns de mult ca să dispar fără urmă. A, Sir James, mă bucur că aţi sosit.

Prietenul nostru curtenitor răspunsese invitaţiei noastre. A ascultat cu cea mai mare atenţie povestirea lui Holmes.

— Aţi făcut minuni, minuni!, strigă el după ce auzi ce s-a întâmplat. Dar dacă acele răni sunt atât de grave pe cât spune

doctorul Watson, atunci scopul nostru de a împiedica acest mariaj a fost atins şi fără ajutorul agendei.

Holmes clătină din cap.

— O femeie ca domnişoara de Merville nu ar face aşa ceva. L-ar iubi şi mai mult acum, văzând în el un martir desfigurat. Nu, nu, nu. Aspectul moral, şi nu cel fizic, iată cu ce trebuie să luptăm noi. Agenda o va aduce cu picioarele înapoi pe pământ, căci nu ştiu ce altceva ar mai putea-o face. E scrisul lui. Asta trebuie să o convingă.

Sir James plecă luând cu el atât jurnalul, cât şi preţioasa sa farfurioară. Fiind şi eu în întârziere, l-am însoţit până jos, în stradă. Acolo îl aştepta un cupeu. Sări înăuntru, porunci ceva vizitiului şi dispăru cu repeziciune. Îşi lăsase pelerina să atârne pe jumătate afară, astfel încât acoperea însemnele heraldice de pe uşă, însă eu le-am putut distinge cu uşurinţă în lumina felinarului. Am tresărit surprins, m-am întors şi am urcat în grabă scările până la camera lui Holmes.

— Am aflat cine e clientul nostru, Holmes, am strigat entuziasmat de descoperirea grozavă, este...

— Un prieten loial şi un domn desăvârşit, a completat Holmes, ridicându-şi mâna ca să mă oprească. Hai să păstrăm ceea ce ştim pentru noi.

*
* *

Nu ştim cum a fost folosit jurnalul incriminant.

Cred că Sir James a fost mai precaut de această dată, sau, mai degrabă, înclin să cred că o astfel de sarcină delicată i-a fost încredinţată tatălui fetei.

Efectul, în orice caz, a fost cel aşteptat.

Exact trei zile mai târziu a apărut un anunţ în ziarul „The Morning Post“ care spunea că nunta dintre baronul Adelbert Gruner şi domnişoara Violet de Merville nu va mai avea loc.

În acelaşi ziar se puteau citi detaliile primei audieri în cazul domnişoarei Kitty Winter, care fusese pusă sub acuzare pentru că aruncase cu vitriol în baron.

Însă pe parcursul audierilor fuseseră prezentate atâtea circumstanţe atenuante încât pedeapsa fusese pe cât de mică posibil. Sherlock Holmes a fost acuzat de pătrundere prin efracţie, dar, când scopul e nobil şi clientul suficient de cunoscut, până şi rigida lege britanică devine mai flexibilă şi mai umană. Prietenul meu n-a ajuns nici până în prezent în boxa acuzaţilor.

Sfârşit

Aventura soldatului alb ca varul

Jdeile prietenului meu Watson excelează, dacă nu prin numărul lor, cu siguranță prin insistența cu care le prezintă. Așa se face că o bună bucată de timp m-a necăjit insistând să-mi încerc pana şi să relatez singur una dintre aventurile trăite. Poate că eu însumi am provocat această insistență de vreme ce de nenumărate ori i-am spus că modul său de a prezenta lucrurile este superficial şi l-am acuzat că cedează dorinței de a fi popular în loc să se limiteze cu strictețe la fapte şi date.

„Încearcă şi tu, Holmes!“, a venit riposta şi sunt nevoit să recunosc că, odată ce am pus mâna pe stilou, am început să înțeleg că problema trebuie astfel prezentată încât să trezească interesul cititorului. Iar următorul caz nu poate să nu trezească acest interes, de vreme ce e unul dintre cele mai ciudate din cariera mea. Cu toate astea, întâmplarea face ca Watson să nu aibă în notitele sale nimic cu referire la acest caz. Că tot veni vorba despre vechiul meu prieten şi biograf, profit de ocazie şi menționez că, dacă am ales să mă împovărez cu un tovarăş pe parcursul neînsemnatelor mele cercetări, nu o fac din orgoliu sau din capriciu, ci pentru că Watson are unele calități cu totul extraordinare cărora, din cauza modestiei, nu le-a acordat mare atenție în comparație cu exageratele aprecieri cu privire la performanțele mele. Un aliat care îți poate prevedea concluziile ca şi modul în care va evolua situația sunt întotdeauna periculoase, dar unul care e în mod constant surprins

de turnura pe care o iau lucrurile şi pentru care viitorul e întotdeauna o carte închisă e cu adevărat ajutorul ideal.

Văd din notițe că era prin ianuarie 1903, chiar după încheierea războiului burilor, când m-a vizitat domnul James M. Dodd – un britanic lat în spate şi ars de soare, cu o ținută impecabilă.

Bunul meu Watson mă părăsise pe atunci în favoarea unei soții, acesta fiind de altfel singurul gest egoist pe care îmi pot aminti să-l fi făcut. Eram, aşadar, singur. De obicei stau cu spatele la fereastră şi le spun vizitatorilor mei să ia loc pe scaunul din fața mea, astfel încât lumina să cadă din abundență pe ei. Domnul James M. Dodd părea cam pierdut şi nu ştia cum să înceapă conversația. Nu am vrut să fac nici cel mai mic efort pentru a-l ajuta, pentru că astfel îl puteam studia mai bine. Am descoperit că e înțelept să îmi impresionez clienții dându-le senzația că sunt cumva mai puternic decât ei, aşa că i-am oferit şi acestui domn câteva dintre concluziile mele.

— Veniți din Africa de Sud din câte văd...

— Da, domnule, răspunse el surprins.

— Ați făcut parte din garda imperială de cavalerie, dacă nu mă înşel.

— Exact.

— Din regimentul Middlesex, cu siguranță.

— Aşa este, domnule Holmes, sunteți un adevărat vrăjitor.

M-a amuzat expresia lui uluită.

— Când un domn cu înfățişare virilă şi atât de bronzat cum nu ar putea niciodată să se bronzeze în Anglia intră în biroul meu purtându-şi batista în mâneca hainei în loc să o țină în buzunar, nu mi-e greu să ghicesc de unde vine. Purtați barbă scurtă, ceea ce arată că nu sunteți militar de carieră. Aveți ținuta unui călăreț. Cât priveşte Middlesexul, pe cartea dumneavoastră de vizită stă scris faptul că sunteți agent de bursă pe strada Throgmorton. În ce alt regiment v-ați fi putut înrola?

— Vedeți totul!

— Nu văd mai mult decât dumneavoastră, dar m-am antrenat să observ ceea ce văd. Totuşi, domnule Dodd, nu cred că

sunteţi aici ca să facem schimb de impresii în ceea ce priveşte ştiinţa observării. Ce s-a întâmplat la Tuxbury Old Park?

— Domnule Holmes...?!

— Dragul meu domn, nu-i niciun mister. Era scris în antetul biletului pe care dumneavoastră mi l-aţi trimis şi, cum aţi insistat ca această întâlnire să aibă loc cât mai curând, e clar că s-a întâmplat acolo ceva neaşteptat şi important în egală măsură.

— Da, într-adevăr, dar biletul a fost scris după-amiază, iar de atunci s-au întâmplat multe. Dacă nu m-ar fi dat afară colonelul Emsworth...

— V-a dat afară?!

— Ei bine, da. La asta s-a ajuns. E un domn foarte dur acest colonel Emsworth, era cel mai temut zbir din armata de pe vremea lui. De asemenea, s-a ajuns şi la un schimb de replici violente în acea zi. Cu siguranţă, nu aş fi suportat toate acestea din partea colonelului dacă nu ar fi fost Godfrey la mijloc.

Mi-am aprins pipa şi m-am lăsat pe spate în scaun.

— Poate îmi veţi explica ce vreţi să spuneţi.

Clientul meu zâmbi maliţios.

— Cred că mă aşteptam să ştiţi totul fără să mai fie nevoie să vi se spună nimic, zise el. Dar vă voi prezenta faptele şi mă rog lui Dumnezeu să mi le puteţi explica. Am stat treaz toată noaptea frământându-mi mintea şi, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mai incredibil îmi pare totul.

M-am înrolat în ianuarie 1901, acum doi ani, în acelaşi escadron ca şi tânărul Godfrey Emsworth. Era singurul fiu al colonelului Emsworth – cel decorat cu Crucea Victoria în războiul din Crimeea – şi avea războiul în sânge, aşa că nimeni nu s-a mirat când s-a oferit voluntar. Nu era un soldat mai de treabă în tot regimentul. Ne-am împrietenit – o prietenie din aceea care se leagă doar atunci când împărtăşeşti cu cineva aceleaşi bucurii şi necazuri. Era tovarăşul meu şi asta înseamnă mare lucru în armată. Am îndurat şi binele şi răul împreună pe parcursul acelui an de lupte intense. Apoi, el a fost rănit de un glonţ de mari dimensiuni în lupta de la Diamond Hill, lângă Pretoria. Mi-a trimis o scrisoare

din spitalul din Cape Town şi încă una din Southampton. De atunci, niciun cuvânt, nici măcar un cuvânt, domnule Holmes, de mai bine de şase luni... el, cel mai bun prieten al meu!

Şi apoi, când s-a terminat războiul şi ne-am întors cu toţii, i-am scris tatălui său şi l-am întrebat despre Godfrey. N-am primit niciun răspuns.

Am mai aşteptat un timp şi i-am scris din nou. De data asta am primit un răspuns scurt şi morocănos care mă informa că Godfrey pornise într-o călătorie în jurul lumii, care avea probabil să dureze un an întreg. Asta a fost tot.

Nu m-am mulţumit cu atât, domnule Holmes. Simţeam că este ceva în neregulă cu toată afacerea asta. Godfrey era un băiat tare de treabă şi nu şi-ar fi lăsat prietenul baltă în felul acesta. Nu-i stătea în caracter şi apoi mai ştiu că trebuia şi să moştenească o avere frumuşică, iar el şi tatăl său nu se înţelegeau tocmai bine. Bătrânului îi plăcea să comande, iar Godfrey era prea independent să accepte acest lucru. Nu, nu m-am mulţumit cu atât şi m-am hotărât să dezleg misterul. Întâmplarea făcea ca şi afacerile mele să aibă nevoie de atenţie, ţinând cont că lipsisem doi ani, aşa că numai săptămâna aceasta am reuşit să mă ocup din nou de cazul lui Godfrey şi am hotărât să abandonez orice altă activitate până când nu-l voi fi rezolvat.

Domnul James M. Dodd părea a fi genul de om pe care ţi l-ai fi dorit mai degrabă ca prieten decât ca duşman. Ochii săi albaştri aruncau priviri aspre, iar maxilarul pătrat îi devenise rigid în timp ce vorbea.

— Ei bine, ce aţi făcut până acum?, l-am întrebat.

— Prima mea mişcare a fost să merg la el acasă, la Tuxbury Old Park, lângă Bedford, să văd cu ochii mei cum stau lucrurile. Aşa că i-am scris mamei lui Godfrey, căci eram sătul de bădărăniile tatălui, şi am atacat direct: eu şi fiul ei am fost prieteni foarte buni şi îi puteam povesti câte ceva din peripeţiile noastre. Menţionam că din întâmplare eram în zonă şi o întrebam dacă avea ceva împotriva unei posibile întrevederi etc., etc. Drept răspuns am primit o scrisoare plină de amabilitate în care doamna îmi oferea chiar găzduire peste noapte. Iată ce m-a făcut să plec acolo luni.

Tuxbury Old Park e practic inaccesibil pe o rază de circa opt kilomerti. La gară nu era nicio trăsură, aşa că a trebuit să merg pe jos, cărându-mi valiza. Aproape se întunecase când am ajuns în casa mare, uimitoare, ascunsă în mijlocul unui parc imens. Conacul avea elemente de arhitectură din toate epocile şi stilurile, începând cu fundaţia elisabetană pe jumătate din lemn şi sfârşind cu porticul în stil victorian. Înăuntru se puteau vedea pretutindeni lambriuri şi tapiserii şi o mulţime de tablouri pe jumătate decolorate – pe scurt, o casă a umbrelor şi a misterului. Efectul era întregit, şi de Ralph, bătrânul valet, care părea a fi de-o vârstă cu casa şi soţia lui care arăta şi mai bătrână. Aceasta din urmă fusese doica lui Godfrey, pe care l-am auzit vorbind despre ea cu o afecţiune ce era depăşită doar de cea pe care o purta mamei lui, aşa că am simţit imediat simpatie pentru ea, în ciuda înfăţişării sale ciudate. Mi-a plăcut şi mama lui: o femeie mică şi albă ca un şoricel. Numai pe colonel nu l-am putut suporta.

Mi-aş fi luat valiza să plec la gară imediat dacă nu aş fi simţit că de fapt asta era ceea ce voia de la mine. Am fost condus direct în camera sa de lucru, unde l-am găsit în spatele unui birou plin de hârtii afiate într-o dezordine totală – un bărbat uriaş, cu spatele încovoiat şi pielea tuciurie, cu o barbă cenuşie, răvăşită. Un nas roşu precum ciocul unui vultur şi doi ochi fioroşi care mă săgetară de sub sprâncenele stufoase. Înţelegeam acum de ce Godfrey vorbea numai arareori despre tatăl său.

„Ei bine, domnule, mi se adresă cu o voce iritată, sunt foarte curios să aflu adevăratele motive ale vizitei dumitale."

I-am răspuns că le precizasem deja în scrisoarea adresată soţiei sale.

„Da, da, da. Spui că l-ai cunoscut pe Godfrey în Africa. Bineînţeles, nu avem încotro şi trebuie să vă credem pe cuvânt."

„Am scrisorile lui în buzunar."

„Fii te rog atât de amabil şi arată-mi-le."

S-a uitat la cele două scrisori pe care i le-am întins şi mi le-a aruncat înapoi.

„Ei, şi ce-i cu asta?“, a întrebat.

„Am fost un prieten apropiat al fiului dumneavoastră, domnule. Ne leagă multe amintiri. Nu-i normal să mă mir de tăcerea sa bruscă şi să vreau să aflu ce s-a întâmplat cu el?“

„Dacă îmi aduc eu bine aminte, domnule, ți-am scris deja ce s-a întâmplat. A plecat într-o călătorie în jurul lumii. Sănătatea îi era puternic afectată de experiențele din Africa, aşa că atât eu, cât şi mama lui am fost de acord că avea nevoie de repaus total şi de o schimbare de decor. Te rog să fii amabil şi să explici lucrul acesta oricărui alt prieten interesat de soarta lui.“

„Desigur, am răspuns, dar mai întâi vă rog să-mi dați numele vaporului cu care călătoreşte, să-mi spuneți câte ceva despre ruta pe care o urmează şi data la care a plecat. Cred că aşa nu o să mai fie nicio problemă şi o să primesc o scrisoare de la el.“

Cererile mele păreau să-l irite şi să-l uimească în egală măsură. S-a încruntat şi a început să bată nervos cu degetele în birou. Într-un târziu şi-a ridicat ochii şi m-a privit ca şi cum se hotărâse cum să pareze lovitura unui adversar care făcuse o mutare periculoasă la jocul de şah.

„Mulți, domnule Dodd, spuse el, s-ar simți jigniți de stăruința dumneavoastră infernală şi ar considera că această insistență se confundă în momentul de față cu impertinența.“

„N-am altă scuză, domnule, decât afecțiunea sinceră pe care o nutresc față de fiul dumneavoastră.“

„Exact! Deja m-am arătat mai îngăduitor decât ar trebui tocmai din acest motiv. Mă văd nevoit, domnule, să te rog să încetezi cu toate aceste întrebări. Fiecare familie îşi are propriile sale probleme şi motivele diverselor acțiuni nu pot fi întotdeauna clare celor din afara ei, oricât de bine intenționați ar fi aceştia. Soția mea e nerăbdătoare să afie mai multe din trecutul lui Godfrey, lucru pe care dumneata eşti în măsură să-l faci, dar te rog să laşi prezentul şi viitorul în pace. Cercetările astea nu-şi au rostul, domnule, şi ne pun într-o situație delicată.“

Ajunsesem într-un punct mort, domnule Holmes. Nu puteam face altceva decât să mă prefac că mă resemnez şi să jur în sinea mea că nu voi avea pace până când nu voi fi afiat

ce se întâmplase cu prietenul meu. A fost o seară plictisitoare. Am luat toţi trei cina în linişte, într-o cameră ştearsă, la fel de mohorâtă ca şi vremea. Femeia mi-a pus tot felul de întrebări despre fiuł ei, dar bărbatul părea mai degrabă morocănos şi ursuz. Eram atât de plictisit de companie, că, de îndată ce s-a putut, m-am scuzat şi m-am retras în dormitorul ce-mi fusese pregătit. Era o cameră mare, la parter, destul de auster mobilată, la fel de întunecată ca şi restul casei, dar când petreci un an dormind direct pe pământul de stepă, orice cameră pare mai bună. Am tras perdelele, m-am uitat în grădină şi am văzut că era o seară plăcută, luminată din plin de semilună. M-am aşezat apoi lângă focul ce trosnea vesel şi, punând o lampă pe măsuța din apropierea mea, m-am străduit să-mi ocup mintea citind un roman. M-a întrerupt Ralph, bătrânul valet, care venise să refacă stocul de cărbuni pentru foc.

„M-am gândit că or să se termine la noapte, domnule. E vremea rea aici şi camerele astea sunt reci."

Ezită să părăsească odaia, iar când m-am întors stătea cu fața spre mine, având o expresie melancolică pe fața-i ridată.

„Vă rog să mă iertați, domnule, dar am auzit din întâmplare ceea ce spuneați la cină despre domnişoru' Godfrey. Ştiți, domnule, soţia mea l-a crescut şi aş putea spune că eu am fost ca un al doilea tată pentru dumnealui. E normal să vrem să ştim mai multe despre el. Spuneați că s-a comportat vitejeşte?"

„Nu era altul mai curajos decât el în tot regimentul. Odată chiar m-a scos din bătaia puştilor burilor, altfel n-aş mai fi fost astăzi aici."

Bătrânul majordom îşi frecă mâinile osoase cu bucurie.

„Da, domnule, aşa era domnişorul Godfrey. Mereu a fost curajos. În tot parcul nu se găseşte un singur copac în care să nu se fi urcat. Nimic nu-l putea opri. A fost un băiat grozav şi – of, domnule – a fost un bărbat pe cinste."

Am ţâşnit în picioare.

„Ia ascultă!, i-am strigat. Spui că «a fost»? Vorbeşti de parcă ar fi mort. Ce-i cu misterul ăsta? Ce s-a întâmplat cu Godfrey Emsworth?"

L-am apucat de umăr, dar bătrânul s-a dat înapoi.

„Nu ştiu ce vreţi să spuneţi, domnule. Întrebaţi-l pe stăpân despre domnişorul Godfrey. El ştie. Nu-i treaba mea să-mi bag nasul."

Vru să plece, dar l-am prins de braţ.

„Ascultă-mă bine!, i-am spus. Ai să-mi răspunzi la o întrebare, că, dacă nu, te ţin toată noaptea aşa. Godfrey e mort?"

Nu m-a putut privi în ochi. Era ca hipnotizat. Vorbea de parcă îi scotea cineva vorbele cu cleştele. Ceea ce a zis m-a luat prin surprindere:

„Pentru numele lui Dumnezeu, ar fi fost mai bine pentru el să fie aşa!", mi-a strigat smulgându-se din strânsoarea mea şi se repezi afară din cameră.

Vă închipuiţi, domnule Holmes că m-am întors spre scaunul meu nu foarte fericit. Nu puteam interpreta vorbele bătrânului decât într-un singur fel. În mod clar, fusese implicat în vreo afacere criminală sau scandaloasă, care păta onoarea familiei sale. Iar omul acela rigid îşi îndepărtase fiul şi îl ascunsese de ochii lumii. Godfrey era cam nesăbuit. Se lăsa uşor influenţat de cei din jur. Căzuse fără îndoială pe mâini rele şi asta îi adusese ruina. Era mare păcat dacă într-adevăr aşa stăteau lucrurile, dar chiar şi aşa era de datoria mea să-i dau de urmă şi să încerc să-l ajut. Analizam cu nelinişte problema când, deodată, mi-am ridicat privirea şi l-am văzut în faţa mea chiar pe Godfrey Emsworth.

Clientul meu s-a oprit, pradă unei mari emoţii.

— Vă rog să continuaţi, i-am spus. Cazul acesta are câteva caracteristici care îl fac cu totul neobişnuit.

— Era afară, în faţa ferestrei, domnule Holmes, cu faţa lipită de geam. V-am spus mai devreme că mă uitasem pe fereastră. Atunci am lăsat perdelele pe jumătate trase. Faţa lui se încadra în spaţiul rămas liber. Fereastra ajungea până la podea, aşa că îl putem vedea pe de-a întregul, dar numai faţa lui mi-a atras privirea. Era palid ca un mort, n-am văzut în viaţa mea un om mai alb la faţă. Cred că doar fantomele mai pot arăta aşa, dar ne-am privit ochi în ochi şi acei ochi aparţineau cu siguranţă unui om viu. A făcut un salt înapoi când şi-a dat seama că l-am văzut şi a dispărut în întuneric.

Era ceva în neregulă cu omul acela, domnule Holmes. Nu mă refer la faţa lui albă ca varul, care strălucea parcă în întuneric. Era ceva mai mult decât atât, mult mai subtil, ceva ascuns şi incriminant, ceva ce nu aducea deloc cu flăcăul sincer şi îndrăzneţ pe care îl cunoscusem. Mi-a provocat un sentiment de groază.

Dar când eşti la război un an sau doi şi îi ai pe buri drept adversari, înveţi să-ţi stăpâneşti nervii şi să reacţionezi repede. Godfrey de-abia avusese timp să dispară când am ajuns la fereastră. Avea un zăvor tare ciudat şi mi-a luat ceva timp până când am deschis-o. Apoi m-am strecurat afară şi am alergat pe aleea din grădină, în direcţia în care credeam că ar fi fugit.

Aleea era destul de lungă şi nu foarte luminată, cu toate astea mi se părea că se deplasează ceva, undeva, în faţa mea. Am continuat să alerg şi l-am strigat pe nume, dar în zadar. Când am ajuns la capăt, am văzut că aleea se ramifica în diferite direcţii ce duceau spre numeroase alte dependinţe. Am rămas pe loc, neştiind încotro s-o apuc, şi, cum stăteam aşa, am auzit cât se poate de clar zgomotul unei uşi ce se închidea. Nu venea din spate, dinspre casă, ci de undeva din faţa mea, din întuneric. A fost suficient, domnule Holmes, ca să mă asigure că a fost real ceea ce văzusem. Godfrey fugise de mine şi închisese uşa în urma lui. De-asta eram sigur.

Nu mai puteam face nimic şi am petrecut o noapte grea răsucind problema pe toate feţele, încercând să găsesc o ipoteză capabilă să înglobeze toate faptele. A doua zi l-am găsit pe colonel mai conciliant şi chiar am putut profita de ocazie, când soţia acestuia a făcut o remarcă despre faptul că împrejurimile erau interesante, să îi întreb dacă prezenţa mea acolo pentru încă o noapte i-ar incomoda. Consimţământul tăcut al bătrânului mi-a asigurat încă o zi de observaţie. Eram încredinţat că Godfrey se ascundea prin apropiere, dar unde şi de ce rămânea de lămurit.

Casa aceea era atât de mare şi întortocheată că un întreg regiment s-ar fi putut ascunde înăuntru şi nimeni nu şi-ar fi dat seama. Chiar dacă acolo ar fi fost ascuns secretul, mi-ar fi fost foarte greu să îl dezleg. Dar uşa pe care o auzisem închizându-se nu era de la casă. Trebuia să explorez grădina

şi să văd ce puteam găsi. Nu am întâmpinat nicio greutate, pentru că bătrânii erau ocupaţi cu tabieturile lor şi m-au lăsat în pace să-mi văd de planurile mele.

Erau câteva dependinţe mai mici, dar ceea ce mi-a atras mie atenţia a fost o clădire destul de izolată pentru a putea fi casa grădinarului sau a paznicului de vânătoare. Oare acesta să fi fost locul de unde venise sunetul uşii închise? M-am apropiat cu un aer indiferent, ca şi cum m-aş fi plimbat prin zonă, fără un scop anume. Între timp, un om vioi, scund, cu barbă, îmbrăcat cu o haină neagră şi cu o gambetă pe cap – nu arăta deloc a fi grădinar – ieşi pe uşa pe care, spre surprinderea mea, o încuie îndată cu o cheie ce se făcu imediat nevăzută în buzunarul său. Mă privi apoi uşor surprins.

„Sunteţi oaspete aici?“, mă întrebă.

I-am răspuns că da, adăugând faptul că eram prieten cu Godfrey.

„Păcat că e plecat, altfel s-ar fi bucurat mult să mă vadă“, am adăugat.

„Da, într-adevăr“, îmi răspunse cu un aer vinovat. „Fără îndoială veţi reveni într-un moment mai propice“, a mai adăugat şi a trecut mai departe, dar când m-am întors, l-am surprins urmărindu-mă pe jumătate ascuns în spatele unor tufe de dafin din celălalt capăt al grădinii.

M-am uitat cu atenţie la căsuţă şi am trecut mai departe, nu înainte de a fi observat totuşi că ferestrele erau bine acoperite cu draperii. Riscam să mă dau de gol şi să fiu gonit din împrejurimi dacă insistam, căci, ştiam foarte bine, eram încă urmărit. Aşa că m-am întors agale către casă şi am aşteptat căderea serii înainte de a-mi continua investigaţia. Când s-a lăsat noaptea şi totul era cufundat în linişte, m-am strecurat afară şi m-am îndreptat către cabana misterioasă cât am putut de încet.

Am spus mai devreme că ferestrele erau acoperite de draperii groase, dar acum puteam constata că aveau şi obloane. Cu toate astea, puţină lumină răzbătea printr-una dintre ferestre, aşa că mi-am concentrat atenţia asupra aceleia. Am avut noroc, perdeaua nu era trasă în întregime şi oblonul era fisurat, aşa că am putut privi înăuntru. Decorul era unul destul de vesel, puternic luminat de un foc vioi. Cu faţa spre mine,

de cealaltă parte a camerei, stătea omuleţul pe care îl zărisem de dimineaţă. Fuma o pipă şi citea un ziar.

— Ce ziar?, am întrebat.

Clientul meu păru deranjat de întrerupere.

— Contează?, întrebă la rândul său.

— E chiar o informaţie vitală.

— Nu ştiu. Nu am fost atent.

— Dar poate că aţi observat dacă era vorba de un ziar de dimensiuni mari sau unul cu foile mai mici, care apare de obicei o dată pe săptămână.

— Acum, că mi-aţi atras atenţia asupra acestui amănunt, îmi dau seama că nu era unul mare. Era probabil „The Spectator". Totuşi, nu am dat mare atenţie acestor amănunte, deoarece un alt om stătea cu spatele la fereastră şi aş fi putut jura că acest al doilea personaj era Godfrey. Nu i-am putut vedea faţa, dar îi cunosc bine linia umerilor. Stătea cu faţa sprijinită în mâini, aplecat spre foc, într-o ipostază de profundă melancolie. Nu ştiam ce să fac în continuare, când, deodată, am simţit o bătaie pe umăr. Când m-am întors l-am văzut pe colonelul Emsworth lângă mine.

„Pe aici, domnule!", mi-a spus cu vocea groasă. A mers în tăcere către casă, iar eu l-am urmat până în camera mea. A luat din hol un mers al trenurilor.

„Aveţi un tren spre Londra la 8:30, mâine-dimineaţă, mi-a spus. Trăsura va fi la uşă la ora opt."

Era alb de furie, iar eu mă găseam într-adevăr într-o situaţie foarte delicată. N-am putut îngâna decât câteva scuze incoerente în care încercam să mă justific prin grija fierbinte ce o purtam prietenului meu.

„Subiectul e închis, m-a întrerupt brusc. V-aţi amestecat cu totul nejustificat în problemele intime ale familiei noastre. Aţi fost primit ca un musafir şi v-aţi comportat ca un spion. Nu mai am nimic de adăugat, domnule, ca să nu mai spun că nu am nici cea mai mică dorinţă de a vă revedea."

În acel moment, domnule Holmes, mi-am cam pierdut firea şi am început să îi vorbesc cu multă ardoare.

„L-am văzut pe fiul dumneavoastră şi sunt încredinţat că, dintr-un motiv sau altul, îl ascundeţi. Nu ştiu care sunt

motivele dumneavoastră să-l ţineţi departe în felul acesta, dar sunt sigur că e lipsit de libertate. Vă avertizez, domnule colonel Emsworth, că până ce nu voi fi sigur că prietenul meu e bine şi în siguranţă, nu mă voi opri din încercarea mea de a da de capăt acestui mister şi vă promit că nu mă voi lăsa intimidat de nimic din ceea ce aţi putea spune ori face."

Bătrânul arăta acum ca scăpat din iad şi chiar am crezut că o să mă atace. V-am spus că era un uriaş slab şi, cu toate că nici eu nu sunt un om plăpând, mi-ar fi fost greu să-i ţin piept de unul singur. Totuşi, după ce s-a uitat lung şi cu furie la mine, s-a mulţumit să se răsucească pe călcâie şi să părăsească odaia. În ceea ce mă priveşte, am luat trenul de dimineaţă ce mi se indicase, hotărât să vin să vă văd pentru a vă cere sfatul şi ajutorul.

*

* *

Acesta era cazul pe care vizitatorul meu mi-l înfăţişa. Prezenta, aşa cum desigur cititorii cu mintea ageră vor fi perceput deja, câteva dificultăţi în rezolvare şi nu aveam decât puţine alternative pentru a îi da de cap. Şi, în ciuda simplităţii sale aparente, ţin să subliniez că avea unele aspecte inedite ce trezesc interesul şi justifică includerea lui în această relatare.

Am început, folosindu-mi bine cunoscuta metodă de analiză logică, să reduc totul la trei soluţii posibile.

— Câţi servitori erau în casă?, am întrebat.

— Din câte ştiu eu, doar majordomul şi soţia lui. Nu păreau să aibă nevoie de mai mulţi.

— Atunci nu era niciun servitor la cabană?

— Nici unul, doar dacă omul cu barbă nu îndeplinea şi acest rol. Părea totuşi a fi o persoană de rang superior.

— Asta pare foarte sugestiv. Aveţi vreun indiciu cu privire la hrana ce putea fi transportată la cabană?

— Acum, că aţi adus vorba, îmi aduc aminte că l-am văzut o dată pe Ralph îndreptându-se către căsuţă şi ducând cu el un coş. Atunci nu m-am gândit că ar putea fi vorba despre mâncare.

— Ați făcut cercetări și printre localnici?

— Da, am vorbit cu șeful de gară și cu hangiul din sat. I-am întrebat, pur și simplu, dacă știu ceva despre vechiul meu tovarăș de arme. Ambii m-au asigurat că plecase într-o călătorie în jurul lumii. Abia venise acasă și apoi a plecat din nou, aproape imediat. Povestea era evident acceptată de toată lumea.

— N-ați dezvăluit nimic din suspiciunile dumneavoastră?

— Nimic.

— Foarte înțelept! Problema trebuie, într-adevăr, cercetată. Vin cu dumneavoastră la Tuxbury Old Park.

— Astăzi?

*
* *

Întâmplarea făcea ca în acea zi să închei cazul pe care prietenul meu Watson l-a numit „Afacerea școlii Abbey", în care ducele de Greyminster era implicat într-o mare măsură. Mai aveam, de asemenea, și o cerere din partea sultanului Turciei, care solicita atenția mea imediată și care, ignorată, ar fi putut degenera în conflicte politice dintre cele mai grave. Așa se face că nu l-am putut însoți pe domnul James M. Dodd în căutările sale în Bedfordshire decât la începutul săptămânii următoare, din câte mărturisesc însemnările mele. În drum spre Euston ne-am întâlnit, așa cum stabilisem anterior, cu un domn serios și taciturn, cu o înfățișare dură.

— Un vechi prieten, i-am explicat lui Dodd. E posibil ca prezența lui să fie utilă sau chiar esențială. Nu e nevoie să știți mai multe pentru moment.

Cititorul s-a obișnuit fără îndoială din povestirile lui Watson cu faptul că nu-mi stă în fire să irosesc vorbele pentru a-mi dezvălui gândurile atunci când lucrez la un caz. Dodd nu a mai spus nimic, deși a părut surprins, și ne-am continuat toți trei călătoria. În tren l-am mai întrebat pe Dodd câte ceva, căci doream ca prietenul meu să audă răspunsurile lui.

— Spuneați că ați văzut fața prietenului dumneavoastră la fereastră atât de clar încât nu aveți niciun dubiu cu privire la identitatea lui?

— Nici cel mai mic dubiu. Ținea nasul turtit de geam și lumina lămpii cădea din plin asupra lui.

— Nu putea fi cineva care semăna cu el?

— Nu. El era.

— Dar spuneați că era schimbat.

— Numai la culoare. Fața îi era – cum să o descriu? – de o albeață neobișnuită. Era alb ca varul.

— Era la fel de alb pe toată fața?

— Cred că nu. I-am văzut mai clar fruntea turtită de geam.

— L-ați strigat pe nume?

— Eram prea îngrozit și speriat atunci. Apoi l-am urmărit, v-am spus, dar fără niciun rezultat.

Cazul meu era practic rezolvat, nu mai aveam nevoie decât de un mic detaliu pentru a-i pune punctul final. Când am ajuns la vechiul conac, după o călătorie cu trăsura considerabil de lungă, Ralph, bătrânul servitor, ne-a deschis ușa. Închiriasem trăsura pentru toată ziua, așa că i-am cerut prietenului meu să rămână în ea până când aveam nevoie de el. Ralph purta ținuta obișnuită, care consta din haină neagră și pantaloni pepit, cu o singură excepție care mi-a atras atenția. Avea mănuși maro, din piele groasă, pe care le-a dat jos imediat ce ne-a zărit și pe care le-a pus pe măsuța din hol în timp ce intram. Simțurile mele sunt, așa cum a remarcat și cu alte ocazii prietenul meu Watson, deosebit de dezvoltate, căci am perceput imediat un miros slab, dar ușor înțepător. Părea să se concentreze în jurul măsuței din hol. M-am întors, mi-am așezat, voit neglijent, pălăria pe măsuță, am dat-o jos, iar când m-am aplecat să o ridic am reușit să ajung la o distanță de aproximativ 30 de centimetri de mănuși. Da, fără îndoială, de la ele venea mirosul acela de gudron. Am intrat în biroul colonelului cu cazul pe deplin rezolvat. Vai! Dar nu trebuie să vă dezvălui totul așa, pe parcursul povestirii. Watson reușea să provoace acele finaluri memorabile tocmai ascunzând astfel de detalii.

Colonelul Emsworth nu era în biroul său, dar a venit destul de repede, de îndată ce a fost anunțat de Ralph. I-am auzit pașii repezi și grei pe coridor. Ușa se izbi de perete și bătrânul,

mai furios decât îmi fusese dat să văd un om vreodată, se năpusti în încăpere cu barba zburlită şi faţa congestionată. S-a uitat pe cărţile noastre de vizită, după care le-a rupt în bucăţi şi le-a călcat în picioare.

— Nu ţi-am spus, băgăciosule, că nu eşti bine-venit?! Să nu mai îndrăzneşti vreodată să-ţi arăţi faţa pe aici! Dacă mai vii fără permisiunea mea, să ştii că sunt pe deplin îndreptăţit să folosesc forţa. O să te împuşc, domnule!

Şi continuă întorcându-se către mine:

— Vă avertizez de acelaşi lucru. Vă cunosc meseria dezonorantă, şi cred că ar trebui să vă etalaţi presupusele talente în altă parte. Aici nu e loc pentru ele!

— Nu pot pleca, domnule, răspunse clientul meu ferm, până când nu aud chiar din gura lui Godfrey că nu există nicio constrângere asupra lui.

Gazda noastră neospitalieră sună clopoţelul.

— Ralph, strigă el, telefonează la staţia de poliţie şi cere-i inspectorului să trimită doi oameni aici! Spune-i că sunt hoţi în casă!

— Un moment, am spus. Domnule Dodd, trebuie să fiţi conştient de faptul că este dreptul colonelului Emsworth şi că, din punct de vedere legal, noi nu avem nicio justificare să ne aflăm aici. Pe de altă parte, dumnealui ar trebui să-şi dea seama că acţiunea dumneavoastră e rodul prieteniei celei mai sincere. Mă aventurez să sper că, dacă mi se va permite să stau de vorbă cinci minute cu Domnia Sa, îi voi putea schimba neîndoielnic părerea în această privinţă.

— Nu sunt uşor de convins, spuse bătrânul soldat. Ralph, fă ce ţi-am spus! Ce dracu' mai aştepţi? Sună la poliţie!

— Nu va face nimic de felul ăsta, i-am spus blocând uşa cu spatele. O intervenţie a poliţiei nu ar face decât să declanşeze catastrofa de care vă e atât de groază. Mi-am scos carneţelul şi am mâzgălit repede un cuvânt. Asta e ceea ce ne-a adus aici.

A tresărit în faţa hârtiei scrise, iar de pe faţa lui dispăruse orice altă expresie cu excepţia uimirii.

— De unde ştiţi?, m-a întrebat repede, lăsându-se să cadă pe scaun.

— E treaba mea să aflu. Asta mi-e meseria.

A stat un timp cufundat în gânduri frământându-şi barba zburlită. Apoi a făcut un gest de resemnare.

— Bine, dacă vrei să-l vezi pe Godfrey, atunci îl vei vedea. E împotriva voinţei mele, dar mi-ai forţat mâna. Ralph, anunţă-i pe Godfrey şi pe domnul Kent că îi vom vizita în cinci minute.

După cinci minute ne aflam la capătul aleii din grădină, în faţa misterioasei cabane. Dinaintea uşii stătea un bărbat scund, cu o profundă expresie de uimire pe faţă.

— Asta e foarte neaşteptat, domnule colonel! Va da totul peste cap!

— N-am avut ce face, domnule Kent. Mi-au forţat mâna. Godfrey ne poate vedea?

— Da. E înăuntru, vă aşteaptă.

S-a întors şi ne-a condus într-un salon mobilat destul de simplu, în care am întâlnit un bărbat care stătea cu spatele către foc. La vederea lui, clientul meu se repezi înainte cu mâna întinsă.

— Godfrey, prietene, în sfârşit!

Dar celălalt i-a făcut semn să se dea înapoi.

— Nu mă atinge Jimmie, stai la distanţă. Da, poţi să mă priveşti cât vrei. Nu prea mai semăn cu elegantul caporal Emsworth, aşa-i?

Înfăţişarea sa era, într-adevăr, neobişnuită. Cine privea cu atenţie putea observa că fusese cândva un bărbat frumos, cu trăsături armonioase, arse de soarele african, dar care acum erau străbătute de pete albicioase ce păreau nişte petice, contrastând cu tenul său închis.

— De-asta nu primesc musafiri, zise. Prezenţa ta nu mă deranjează, Jimmie, dar cred că m-aş fi simţit mai în largul meu fără prietenul tău. Presupun că are vreun un motiv serios să fie aici, dar în mod clar sunt în dezavantaj, căci nu-l ştiu.

— Voiam să mă asigur că eşti bine, Godfrey. Te-am văzut în seara aceea, la fereastră, şi nu puteam lăsa lucrurile aşa. Trebuia să văd că eşti bine.

— Bătrânul Ralph mi-a spus că eşti acolo şi nu m-am putut abţine să nu încerc să te zăresc. Speram să nu mă vezi. A trebuit să alerg în vizuina mea când am auzit fereastra ridicându-se.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce se petrece aici?

— Păi, nu-i o poveste prea complicată, zise el aprinzându-şi o țigară. Îți amințeşti de lupta din dimineața aceea, de la Buffelsspruit, de lângă Pretoria, cea de pe calea ferată de est? Ai aflat că am fost lovit?

— Da, asta am auzit, dar nu am aflat niciodată detaliile.

— Trei dintre noi au fost izolați de restul. Îți amințeşti că era un teren foarte accidentat? Cei trei erau: Simpson – cel căruia îi spuneam Simpson Chelul–, Anderson şi eu. Încercam să-i doborâm pe buri, dar ne-au doborât ei pe noi. Ceilalți doi au fost ucişi. Eu am scăpat doar cu o rană de glonț în umăr. M-am ținut bine în şa, iar calul meu a galopat kilometri întregi, până când am leşinat şi am căzut.

Când mi-am revenit, se înnoptase. Am încercat să mă ridic, dar mă simțeam înflorător de obosit şi bolnav. Spre surprinderea mea, în apropiere am văzut o casă destul de mare, cu multe ferestre şi cu o verandă relativ spațioasă. Era îngrozitor de frig. Îți amințeşti frigul acela paralizant care se lăsa seara, un frig ucigător, care te îmbolnăvea, atât de diferit de răcoarea proaspătă şi sănătoasă de la noi? Eram înghețat până în măduva oaselor şi singura mea speranță era să ajung la casa aceea. M-am împleticit şi m-am târât până acolo mai mult neştiind ceea ce fac. Îmi amintesc vag că am urcat cu greu treptele, am intrat pe uşa larg deschisă, într-o încăpere unde se aflau mai multe paturi şi m-am aruncat într-unul dintre ele, răsuflând uşurat. Patul nu era făcut, dar asta nu m-a deranjat deloc. M-am învelit cu haina şi într-o clipă dormeam dus.

Nu m-am mai deşteptat decât a doua zi dimineață, dar aveam impresia că, în loc să mă trezesc în lumea reală, nimeresem în mijlocul unui coşmar. Soarele african invada încăperea prin ferestrele mari, fără perdele, reliefând până şi cel mai mic detaliu. În fața mea stătea un pitic cu un cap imens, bulbos, care spunea tulburat ceva în olandeză, agitându-şi mâinile oribile ce arătau ca două pământufuri brune. În spatele lui se găsea un grup de oameni care păreau amuzați de situație. Dar când m-am uitat mai bine la ei, m-au trecut fiorii. Nici unul nu avea înfățişarea unui om normal. Fiecare era desfigurat sau contorsionat în fel şi chip. Râsul acelor monştri răsuna oribil în urechile mele.

Aparent, nici unul nu vorbea englezeşte, dar situaţia se cerea clarificată, deoarece făptura cu capul mare devenea din ce în ce mai nervoasă şi începuse să scoată nişte sunete ca de fiară. Îşi puse mâinile diforme pe mine şi mă târî din pat, fără să ţină seama de sângele ce-mi curgea şiroi din rană. Piticul era puternic ca un taur şi nu ştiu ce s-ar fi ales de mine dacă un bătrân nu ar fi venit din camera de alături, atras evident de hărmălaie. Rosti, pe un ton sever, câteva cuvinte în olandeză la auzul cărora piticul se dădu înapoi. Apoi se întoarse spre mine şi mă privi cu uimire.

„Cum, Dumnezeu, ai intrat aici?, întrebă el uimit. Aşteaptă puţin! Văd că eşti obosit şi umărul tău rănit are nevoie de îngrijiri. Eu sunt doctor şi te pot pansa numaidecât. Dar, Cerule! Cu siguranţă eşti într-un pericol mai mare acum decât ai fost vreodată pe câmpul de luptă. Eşti în spitalul de leproşi şi ai dormit în patul unuia dintre ei."

E nevoie să-ţi spun mai mult, Jimmie? Se pare că, din cauza luptei ce se apropia, bietele creaturi fuseseră evacuate cu o zi înainte. Apoi, pe măsură ce frontul britanic avansa, au fost aduşi înapoi, iar medicul care îi îngrijea mi-a spus că, deşi era imun la boală, nu ar fi îndrăznit să facă ce făcusem eu. M-a mutat într-o rezervă, m-a îngrijit cu atenţie şi, cam într-o săptămână, am fost transferat la Spitalul General din Pretoria.

Ei, asta e drama mea. Am sperat cu toată puterea fiinţei mele, dar, numai după ce am ajuns acasă, cicatricele cumplite de pe faţa mea mi-au dat de înţeles că nu mai am scăpare. Ce puteam face? Mă aflam în casa asta singuratică, cu doi servitori în care aveam încredere deplină. Era un cămin în care puteam locui. Jurând să păstreze secretul, domnul chirurg Kent a fost de acord să locuiască aici, cu mine. Părea destul de uşor de suportat în aceste condiţii. Alternativa era de-a dreptul îngrozitoare: o viaţă de izolare, fără speranţă de schimbare. Dar era imperios necesară păstrarea secretului absolut, căci chiar şi în ţinutul acesta liniştit s-ar fi putut împrăştia zvonul şi asta ar fi însemnat ruina mea. Nici chiar tu, Jimmie, nu trebuia să afli nimic. Nu-mi pot imagina ce l-a putut îndupleca pe tatăl meu să-ţi spună.

Colonelul Emsworth arătă către mine.

— Acest domn m-a forțat. Despături bucata de hârtie pe care scrisesem „Lepră". M-am gândit că dacă știa atât, era mai bine să știe totul.

— Și ați avut dreptate, i-am zis. Cine știe, poate ieși ceva bun din toate astea. Din câte am înțeles eu, pacientul a fost văzut numai de către domnul Kent. Pot să vă întreb, domnule, dacă sunteți specialist în asemenea boli, tropicale sau semitropicale?

— Cunoștințele mele sunt cele ale unui medic obișnuit, răspunse el cu o oarecare răceală.

— Nu mă îndoiesc, domnule, că sunteți un medic foarte competent, dar cred că veți fi de acord cu mine că în astfel de cazuri o a doua opinie este întotdeauna bine-venită. Din câte înțeleg, ați evitat acest lucru de teamă ca pacientul să nu fie izolat.

— Așa e, zise colonelul Emsworth.

— Am prevăzut că se va întâmpla acest lucru, i-am explicat, și de aceea am adus cu mine un prieten pe a cărui discreție se poate conta. I-am făcut și eu odată un serviciu și este dispus să îmi ofere un sfat în calitate de prieten, și nu de specialist. Este vorba despre Sir James Saunders.

Perspectiva unei întâlniri cu lordul Roberts nu ar fi provocat o bucurie mai mare decât cea care se citea acum pe fața domnului Kent.

— Ar fi o mare onoare pentru mine, murmură el.

— Atunci îl voi ruga pe Sir James să vină încoace. Așteapă afară, într-o trăsură. Între timp, domnule colonel Emsworth, putem merge în biroul dumneavoastră, pentru a discuta detaliile.

În momente ca acestea îmi lipsește Watson. Prin întrebări meșteșugite și exclamații de uimire, el îmi putea transforma arta mea simplă, care nu e decât logică bine organizată, într-o adevărată sclipire de geniu. Atunci când povestesc singur, nu am parte de un asemenea ajutor. Și totuși vă voi relata raționamentul meu, exact așa cum l-am spus și puținilor mei ascultători, printre care se afla și mama lui Godfrey, în biroul colonelului Emsworth.

— Acest proces, am spus eu, porneşte de la premisa că atunci când elimini imposibilul dintr-o situaţie, ceea ce rămâne, oricât de improbabil, nu poate fi decât adevărul. E posibil să rămână câteva explicaţii, caz în care se pun în aplicare până când una dintre ele se verifică. Vom aplica acest principiu şi în cazul de faţă. Aşa cum mi-a fost mie înfăţişat întâia oară, existau trei explicaţii posibile despre sechestrarea sau întemniţarea acestui domn într-una dintre dependinţele conacului tatălui său. Exista posibilitatea ca el să se ascundă pentru că săvârşise o crimă, pentru că era nebun şi voia să evite internarea într-un azil sau pentru că suferea de o boală ce impunea izolarea. Nu mă puteam gândi la alte posibilităţi. Şi atunci, aceste variante trebuiau cântărite şi examinate cu foarte multă atenţie.

Ipoteza crimei nu merita cercetată mai departe, de vreme ce nicio crimă nerezolvată nu fusese raportată. Eram sigur de asta. Dacă ar fi fost vorba despre o reclamaţie nerezolvată, atunci ar fi fost în interesul familiei să scape de răufăcător şi să îl trimită undeva în afara ţării, mai degrabă decât să-l ţină închis în casă. Nu vedeam nicio altă explicaţie pentru un asemenea comportament.

Nebunia părea o ipoteză mai plauzibilă. Prezenţa unei alte persoane în dependinţă sugera că exista şi un îngrijitor. Faptul că încuia uşa când ieşea îmi întărea supoziţia şi crea ideea de constrângere. Pe de altă parte, această constrângere nu putea fi foarte severă, căci altfel tânărul nu ar fi avut posibilitatea să-şi vadă prietenul. Vă amintiţi, domnule Dodd, că am căutat indicii ca atunci când v-am întrebat cu privire la ziarul pe care domnul Kent îl citea. Dacă ar fi fost „Lancet“ sau „Jurnalul Medical Britanic“, m-ar fi ajutat. În orice caz, nu e ilegal să ţii un alienat mental pe proprietatea ta atât timp cât ai ajutor calificat şi autorităţile au fost anunţate. Atunci, de ce toată această nevoie disperată de discreţie? Încă o dată nu am putut face teoria şi practica să se îmbine.

Mai rămânea cea de-a treia posibilitate în care, oricât de puţin probabilă părea, toate detaliile arătau să se potrivească. Lepra nu-i ceva neobişnuit în Africa de Sud. În nişte circumstanţe neobişnuite, acest tânăr s-ar fi putut molipsi. Ai săi

ar fi fost puşi într-o poziţie cumplită, de vreme ce voiau să-l scape de izolare. O mare discreţie ar fi fost necesară pentru ca vestea să nu se împrăştie şi ca urmare să fie evitată o intervenţie din partea autorităţilor. Un medic devotat, plătit corespunzător, putea fi găsit cu uşurinţă pentru a avea grijă de bolnav. Nu exista niciun motiv pentru ca acesta din urmă să nu fie lăsat liber după căderea întunericului. Albirea feţei este un efect obişnuit al bolii. Argumentele erau solide, atât de solide că m-am hotărât să acţionez ca şi cum ar fi fost demonstrate. Atunci când am ajuns aici şi am observat că Ralph, care îi ducea mâncarea, purta mănuşi îmbibate cu dezinfectant, mi s-au spulberat şi cele din urmă îndoieli. Un singur cuvânt v-a arătat, domnule, că secretul dumneavoastră fusese descoperit şi faptul că l-am scris, în loc să-l rostesc, dovedea că puteaţi avea încredere în discreţia mea.

Tocmai terminam această mică analiză a cazului meu, când uşa fu deschisă şi figura austeră a marelui dermatolog se ivi înăuntru. Dar pentru prima dată trăsăturile sală de sfinx se relaxaseră şi ochii îi erau iluminaţi de o căldură umană. Se îndreptă către colonelul Emsworth şi-i strânse mâna.

— De obicei, prin natura meseriei mele, aduc veşti proaste şi de prea puţine ori bune, zise el. Această ocazie e mai mult decât fericită. Nu e vorba despre lepră.

— Cum aţi spus?

— Un caz clar de pseudolepră sau ihtiază, o boală de piele, foarte neplăcută la vedere, refractară, dar cu putinţă de tratat şi cu siguranţă necontagioasă. Da, domnule Holmes, această coincidenţă e remarcabilă. Dar este oare o coincidenţă? Nu cumva au lucrat aici forţe mult prea subtile pentru percepţia noastră? Putem fi siguri că presiunea psihică la care acest tânăr a fost supus de când a fost expus acestei boli nu va provoca un efect asemănător cu cel al molimei de care se teme? În orice caz, garantez cu reputaţia mea profesională... Vai, doamna a leşinat! Cred că domnul Kent ar trebui să stea cu dumneaei până când îşi revine din şocul bucuriei.

Sfârşit

Cazul diamantului Mazarin

Doctorul Watson era încântat să se găsească din nou în camera dezordonată de la primul etaj din Baker Street, unde începuseră atâtea aventuri remarcabile. Aruncă o privire familiară spre planşele ştiinţifice atârnate pe perete, spre măsuţa arsă şi neagră pe care erau ţinute substanţele chimice, spre cutia viorii sprijinită într-un colţ, spre coşul de cărbuni în care erau aşezate pipele şi tutunul. Într-un târziu, privirea i se opri pe faţa proaspătă şi zâmbitoare a lui Billy, pajul tânăr, dar plin de tact şi înţelepciune, a cărui prezenţă reuşise să umple atmosfera de singurătate şi izolare ce înconjura făptura taciturnă a marelui detectiv.

— Totul pare neschimbat, Billy. Nici tu nu te-ai schimbat. Sper că pot spune acelaşi lucru şi despre el.

Billy aruncă o privire fugară, dar grijulie spre uşa închisă a dormitorului.

— Cred că doarme, zise el.

Era de-abia ora şapte, într-o frumoasă seară de vară, însă doctorul Watson cunoştea mult prea bine obiceiurile neobişnuite ale prietenului său ca să fie câtuşi de puţin surprins de idee.

— Asta înseamnă că lucrează la un caz, nu-i aşa?

— Da, domnule, lucrează la el din greu. Mi-e teamă că-i va afecta sănătatea. E din ce în ce mai palid şi mai slab şi nici nu mănâncă.

„La ce oră aţi dori să luaţi masa, domnule Holmes?“, îl întreabă domna Hudson. „La şapte şi jumătate, poimâine“, îi răspunde el. Ştiţi cum e când se implică într-un caz.

— Da, Billy, ştiu.

— Urmăreşte pe cineva. Ieri a ieşit deghizat într-un muncitor care caută de lucru, astăzi ca o bătrână doamnă. M-a păcălit şi pe mine, zău că da, şi se presupune că eu am ajuns să-l cunosc destul de bine de-acum.

Billy îmi arată rânjind o umbrelă de soare mare sprijinită de canapea:

— Asta face parte din costumul de femeie, zise el.

— Despre ce e vorba în cazul acesta?

Billy îşi coborî vocea ca şi cum ar fi vrut să-mi comunice un mare secret de stat:

— De dumneavoastră nu mă feresc, domnule, dar nu trebuie să se audă mai departe. Este vorba despre diamantul Coroanei.

— Ce?! Vorbeşti de jaful de o sută de mii de lire?!

— Da, domnule, trebuie să-l recupereze. A, păi, prim-ministrul şi secretarul de stat au stat amândoi chiar aici, pe canapea. Domnul Holmes a fost foarte amabil cu ei. I-a liniştit destul de repede şi le-a promis că va face tot ce îi va sta în putinţă. Şi apoi a mai fost şi lordul Cantlemere...

— Oh!

— Da, domnule, înţelegeţi ce vrea să zică asta. E tare înţepat, domnule, dacă pot să spun aşa. M-am înţeles cu prim-ministrul şi n-am nimic de zis despre secretarul de stat—părea tare politicos şi amabil –, dar pe Domnia Sa nu-l pot suferi. Nici domnul Holmes nu poate. Vedeţi dumneavoastră, el nu are încredere în domnul Holmes şi n-a vrut de la început să-l angajeze. Eu cred că vrea ca domnul Holmes să dea greş.

— Şi domnul Holmes ştie lucrul acesta?

— Domnul Holmes ştie mereu tot ce e de ştiut.

— Ei, păi să sperăm că domnul Holmes nu va da greş şi atunci lordul Cantlemere se va duce la naiba. Dar, spune-mi, te rog, Billy, ce e cu draperia aceea de-a curmezişul ferestrei?

— Domnul Holmes a pus-o acolo acum trei zile. Ţinem ceva tare ciudat după ea.

Billy se duse şi dădu la o parte draperia ce masca o fereastră arcuită.

Doctorul Watson nu-şi putu stăpâni un strigăt de uimire. În faţa ochilor avea un manechin – copie identică a prietenului său, îmbrăcat chiar cu halatul acestuia – cu faţa întoarsă pe trei sferturi către fereastră şi privind în jos, citind parcă dintr-o carte invizibilă, adânc cufundat în fotoliul său. Billy îi desprinse capul şi îl ridică.

— Îl aşezăm în unghiuri diferite aşa, ca să pară mai real. Nu l-aş fi atins dacă nu erau storurile trase. Dar când sunt ridicate, se poate vedea din cealaltă parte a străzii.

— Am mai folosit aşa ceva într-un alt caz.

— Asta era înainte să vin eu aici, zise el. A dat la o parte perdelele şi s-a uitat jos, în stradă. Sunt unii care ne urmăresc de dincolo. Văd un om la fereastră. Uitaţi-vă şi dumneavoastră.

Watson apucă să facă doar un pas, când uşa dormitorului se deschise şi în cadrul ei apăru silueta lungă şi slabă a lui Holmes, palid şi tras la faţă, dar cu un mers la fel de activ şi vioi ca întotdeauna. Dintr-un singur pas fu la fereastră şi trase storurile la loc.

— Suficient, Billy, zise el. Viaţa îţi era în pericol, băiete, şi încă nu mă pot descurca fără tine. Ei, bine, Watson, mă bucur să te văd din nou la vechiul nostru loc de adunare. Ai venit într-un moment critic.

— Aşa văd şi eu.

— Poţi pleca, Billy. Încep să-mi fac griji pentru băiatul acesta, Watson. Câtă vreme sunt îndreptăţit să-l pun în pericol?

— Ce fel de pericol, Holmes?

— Să fie ucis. Aştept ceva astă-seară.

— Ce aştepţi?

— Să fiu ucis, Watson.

— Nu se poate! Tu glumeşti, Holmes!

— Chiar şi cu un simţ al umorului limitat cum e al meu, cred că aş putea face o glumă mai bună. Dar între timp ne putem bucura de puţin confort, nu-i aşa? Putem să consumăm puţin alcool? Aprinzătorul şi trabucurile sunt la locul lor. Hai, lasă-mă să te mai privesc o dată stând în fotoliul tău obişnuit. Sper că nu te-ai dezvăţat de pipa şi de mirosul

înfiorător al tutunului meu. Trebuie să-mi țină loc de mâncare zilele astea.

— Dar de ce nu mănânci?

— Deoarece simțurile devin mai ascuțite atunci când le înfometezi. Ca doctor, dragul meu Watson, trebuie să admiți că în procesul digestiei, ceea ce e un câştig pentru rezervele de sânge, reprezintă o pierdere pentru creier. Iar eu sunt creier, Watson. Restul nu-i decât un adaos. Aşadar, trebuie să mă gândesc la ceea ce e mai bine pentru creier.

— Dar ce e cu pericolul acesta?

— A!, pericolul... da... Ei, în caz că totul explodează, va trebui să-ți încarci memoria cu numele şi adresa criminalului. Le-o poți da celor de la Scotland Yard cu toată dragostea şi binecuvântarea unui muribund. Sylvius e numele lui – Contele Negretto Sylvius. Notează, omule, notează! Iar adresa lui: strada Grădinile Moorside, numărul 136, în partea de nord-vest a oraşului. Ai notat?

Figura onestă a doctorului Watson era convulsionată de grijă. Ştia foarte bine riscurile la care se expunea Holmes şi, cunoscând toate acestea, era sigur că spusele lui trebuiau luate mai degrabă ca un eufemism decât ca o exagerare. Însă Watson era prin definiție un om de acțiune şi a dovedit acest lucru din plin şi cu această ocazie.

— Contează pe mine, Holmes. Nu am niciun plan pentru următoarele două zile.

— Principiile tale morale nu se îmbunătățesc, Watson. Ba chiar mai adaugi şi minciuna pe lista viciilor tale. Pot citi pe tine toate semnele unui doctor foarte ocupat, care e solicitat la orice oră.

— Nu sunt solicitări importante. Dar, spune-mi, nu ai destule probe ca să-l poți aresta pe acest individ?

— Ba da, Watson, aş putea. De asta e şi el atât de îngrijorat.

— Şi atunci de ce nu o faci?

— Pentru că nu ştiu unde este diamantul.

— A, da, da! Mi-a spus Billy – este vorba despre bijuteria Coroanei.

— Da, de marea nestemată Mazarin, de culoare galbenă. Mi-am aruncat plasa şi am prins peştii. Dar nu am piatra.

Aşa că are rost să-i iau pe ei? Probabil că am face un favor lumii dacă am termina odată pentru totdeauna cu ei. Dar nu acesta este scopul meu acum, ci să găsesc piatra.

— Este şi contele Sylvius unul dintre peştii tăi?

— Da, numai că el e un rechin. Muşcă. Celălalt e un boxer, Sam Merton. Sam nu-i un băiat rău, păcat că e folosit de conte. Sam nu e un rechin. E un prostănac mare, cu faţă de taur. Dar e şi el prins în plasa mea.

— Şi unde e acest conte Sylvius?

— Păi, ne-am plimbat la braţ toată dimineaţa. Tu m-ai văzut deghizat în bătrână, Watson. Ei bine, află că nu am fost niciodată mai convingător. La un moment dat, chiar mi-a ridicat umbrela. „Cu permisiunea dumneavoastră, doamnă", mi-a zis. E pe jumătate italian, ştii, şi are acea graţie în maniere specifică celor din Sud când e în toane bune, dar e dracul gol în rest. Viaţa e o întâmplare foarte bizară, Watson.

— Totul se putea transforma foarte uşor în tragedie.

— Da, probabil că da. L-am urmărit până la vechiul atelier Straubenzee, în zona Minories. Straubenzee a inventat arma cu aer comprimat – o adevărată bijuterie, din câte am auzit, şi din câte îmi închipui e chiar la fereastra de vizavi. Ai văzut manechinul? A, da! Ţi l-a arătat Billy. Ei, bine, e posibil să primească un glonţ în cap în orice moment. Da, Billy, ce s-a întâmplat?

Băiatul tocmai reapăruse în cameră, aducând o carte de vizită pe tavă. Holmes o citi, ridicând din sprâncene şi zâmbind amuzat.

— E chiar omul nostru! Nu mă aşteptam la asta. Ia taurul de coarne, Watson! E un om stăpân pe sine. Poate că ai auzit de reputaţia lui de vânător de pradă mare. Cred că ar reprezenta o încununare triumfală a carierei lui de vânător dacă m-ar putea adăuga şi pe mine colecţiei sale de trofee. Asta e o dovadă clară că îmi simte răsuflarea în ceafă.

— Cheamă poliţia!

— Da, probabil că asta voi face, dar nu chiar acum. Vrei să te uiţi, te rog, pe fereastră să vezi dacă nu mai e şi altcineva în stradă?

Watson privi, îndepărtând cu băgare de seamă perdeaua.

— Da, e un individ robust, lângă uşă.

— Acela e Sam Merton – credinciosul, dar imbecilul Sam. Unde e acest domn, Billy?

— În sala de aşteptare, domnule.

— Condu-l înăutru când auzi soneria.

— Da, domnule.

Watson aşteptă până ce se închise uşa, după care se întoarse nerăbdător spre prietenul lui.

— Ascultă, Holmes! Asta e nebunie curată! Nu uita că ai de-a face cu un om fără scrupule. Poate că a venit chiar să te ucidă.

— Nu m-ar mira.

— Insist să rămân cu tine.

— Ai încurca teribil.

— Pe el l-aş încurca?

— Nu, dragul meu prieten, pe mine.

— Nu, nu se poate să te las singur.

— Ba se poate şi chiar asta o să faci, pentru că nu m-ai dezamăgit niciodată şi n-ai s-o faci nici acum. Poate că omul acesta a venit pentru interesul său, dar va rămâne pentru al meu.

Holmes îşi luă agenda şi notă câteva rânduri.

— Ia un taxi până la Scotland Yard, dă-i asta lui Youghal, de la Departamentul de investigație a crimei, şi întoarce-te cu poliția aici. Îl vom aresta atunci pe individ.

— Cu multă plăcere.

— Până te întorci tu, am suficient timp să aflu unde e piatra. Sună clopoțelul. Cred că e mai bine să ieşim prin dormitor. Această a doua ieşire se dovedeşte extrem de utilă. Prefer să-mi urmăresc rechinul fără ca el să mă vadă şi am, după cum ştii, propriile mele metode de a o face.

Aşadar, Billy îl conduse pe conte, un minut mai târziu, într-o cameră goală. Celebrul vânător, sportiv şi om monden era un individ masiv şi oacheş, cu o formidabilă mustață neagră, ce-i umbrea gura crudă, cu buze subțiri, dominată de un nas lung, acvilin. Era bine îmbrăcat, iar cravata lucioasă cu acul strălucitor şi inelele scânteietoare dădeau impresia de opulență. De îndată ce uşa se închise în spatele său, se uită

împrejur, cu nişte ochi speriaţi, ca şi cum s-ar fi aşteptat să descopere o capcană în fiecare colţ. Apoi tresări puternic la vederea capului impasibil şi a gulerului de halat ce se puteau distinge deasupra spătarului fotoliului, lângă fereastră. La început s-a arătat extrem de uimit, dar apoi lumina unei speranţe groteşti licări în ochii săi întunecaţi, de criminal. Mai aruncă o privire împrejur, ca să se asigure că nu existau martori, şi apoi, în vârful picioarelor, cu bastonul pe jumătate ridicat, se apropie de silueta tăcută. Tocmai se încordase pentru saltul final şi pentru lovitură, când o voce batjocoritoare îl salută din uşa dormitorului, acum deschisă.

— Nu-l stricaţi, domnule conte! Nu-l stricaţi!

Asasinul se împletici păşind înapoi, cu faţa convulsionată de uimire. Preţ de o clipă îşi ridică pe jumătate bastonul, ca şi cum şi-ar fi redirecţionat violenţa de la copie către original. Dar ceva din privirea aceea calmă a ochilor cenuşii şi din zâmbetul ironic îl făcu să-şi lase mâna să cadă încet pe lângă corp.

— Reuşită lucrare, nu-i aşa?, întrebă Holmes înaintând către manechin. Tavernier, modelatorul francez, l-a făcut. E la fel de priceput să modeleze figurine din ceară, precum e prietenul dumneavoastră la construit arme cu aer comprimat.

— Arme cu aer comprimat, domnule? Nu înţeleg ce vrei să spui.

— Puneţi vă rog pălăria şi bastonul pe măsuţa din colţ. Mulţumesc. Vă rog, luaţi loc. Doriţi să vă lăsaţi pe măsuţă şi revolverul? O, foarte bine dacă doriţi să-l ţineţi mai aproape. Vizita dumneavoastră e extrem de bine-venită. Chiar voiam să stau un pic de vorbă cu dumneavoastră.

Contele îşi încruntă ameninţător sprâncenele groase.

— Şi eu doream să-ţi zic vreo două, domnule Holmes. De aceea sunt aici. Nu voi nega faptul că tocmai am încercat să te atac.

Holmes îşi legănă picioarele pe marginea mesei.

— Mă gândeam eu că intenţionaţi ceva de genul ăsta, zise el. Dar nu înţeleg ce am făcut ca să merit atitudinea aceasta plină de atenţie?

— Ai făcut tot ce ţi-a stat în putinţă să mă iriţi. Ţi-ai trimis marionetele să mă urmărească.

— Marionetele?! Vă asigur că nu.

— Prostii! Am pus să fie urmăriți. Şi eu pot juca acest joc, Holmes.

— E doar un detaliu, domnule conte, dar poate veți fi atât de amabil încât să-mi vorbiți cu domnule. Înțelegeți, desigur, că, prin natura meseriei mele, mă aflu în termeni familiari cu mai bine de jumătate dintre vagabonzii oraşului, dar cred că veți fi de acord că excepțiile sunt jignitoare.

— Foarte bine atunci, domnule Holmes.

— Dar vă asigur că vă înşelați cu privire la presupuşii mei agenți.

Contele Sylvius râse cu dispreț.

— Şi alții pot avea simțul observației la fel de bine dezvoltat ca şi dumneata. Ieri a fost un bătrân sportiv, astăzi, o doamnă în vârstă. M-au urmărit toată ziua.

— Serios, domnule, mă fiatați. Bătrânul baron Dowson chiar spunea cu o seară înainte să fie spânzurat că, în cazul meu, a avut de câştigat legea, iar scena a pierdut. Şi acum, şi dumneavoastră îmi lăudați cu atâta amabilitate micile interpretări!

— Dumneata ai fost, chiar dumneata?!

Holmes ridică din umeri.

— Puteți vedea în colț umbrela de soare pe care mi-ați înmânat-o cu atâta amabilitate la Minories, chiar înainte să începeți să suspectați ceva.

— Dacă ştiam, n-ai mai fi...

— ...văzut această modestă locuință vreodată. Eram perfect conştient de acest lucru. Amândoi am lăsat să treacă pe lângă noi ocazii pe care acum le deplângem. Dar nu ați ştiut şi iată-ne acum, aici.

Sprâncenele împreunate ale contelui se încruntară parcă şi mai mult deasupra ochilor amenințători.

— Ceea ce îmi spui dumneata nu face altceva decât să agraveze lucrurile. Nu erau agenți, ci chiar persoana dumitale sâcâitoare jucând teatru. Admiți, deci, că m-ai urmărit. De ce?

— Haideți, domnule conte, să fim serioşi! Doar sunteți unul dintre acei oameni care au vânat lei în Algeria.

— Ei bine, de ce?

— De ce?! De dragul sportului, al emoției, al pericolului!

— Şi, fără îndoială, ca să scapi ţara de paraziţi.

— Exact! Iată motivele mele pe scurt.

Contele ţâşni în picioare în timp ce îşi duse involuntar mâna la buzunarul de la şold.

— Luaţi loc, domnule conte, luaţi loc! Mai este şi un alt motiv, mai practic. Vreau diamantul galben!

Contele se lăsă pe spate în fotoliul său cu un zâmbet plin de răutate pe buze.

— Ei, ca să vezi!

— Ştiaţi că de aceea vă urmăresc. Şi adevăratul motiv al vizitei dumneavoastră este să vedeţi cât am reuşit să aflu despre acest subiect şi să judecaţi astfel dacă eliminarea mea e esenţială. Ei bine, trebuie să vă spun că, din punctul dumneavoastră de vedere, aceasta e absolut esenţială, pentru că ştiu totul cu excepţia unui singur lucru, pe care sunteţi pe cale să mi-l dezvăluiţi.

— Ei, nu zău? Şi, mă rog, care e elementul lipsă?

— Locul unde se află diamantul acum.

Contele îşi privi cu asprime partenerul de conversaţie.

— A! Asta vrei să ştii? Şi de unde, dracu', să ştiu eu unde se află?!

— Ştiţi şi îmi veţi spune.

— Serios?!

— Nu mă puteţi păcăli, domnule conte. Ochii lui Holmes se micşorară în timp ce priveau şi se luminară atât de mult, încât semănau cu două vârfuri de oţel ameninţătoare. Văd prin dumneavoastră ca prin sticlă. Pot citi tot ce vi se petrece în minte.

— Atunci poţi vedea, desigur, şi unde se află diamantul.

Holmes bătu o dată din palme extrem de amuzat, apoi mişcă degetul arătător în batjocură.

— Deci ştiţi asta. Tocmai aţi admis-o.

— N-am admis nimic.

— Haideţi, domnule conte! Dacă sunteţi rezonabil, putem face afaceri, dacă nu, riscaţi să vă faceţi rău.

Contele Sylvius încercă să braveze, îşi dădu ochii peste cap privind spre tavan.

— Şi mai vorbeşti despre păcăleli!, zise el.

Holmes îl privi cu atenţie, asemenea unui maestru de şah care se gândeşte la mutarea decisivă. Apoi deschise brusc sertarul mesei şi scoase un carneţel gros.

— Ştiţi ce am aici?

— Nu, domnule, nu ştiu.

— Pe dumneavoastră.

— Pe mine?!

— Da, domnule, pe dumneavoastră. Sunteţi aici în întregime – fiecare faptă din viaţa dumneavoastră netrebnică şi periculoasă.

— Naiba să te ia, Holmes!, strigă contele cu ochii aprinşi. Răbdarea mea are limite.

— Am totul aici, domnule conte. Ceea ce s-a întâmplat de fapt în cazul morţii bătrânei doamne Harold, care v-a lăsat proprietatea Blymer, pe care aţi pierdut-o atât de repede la jocul de cărţi.

— Visaţi, domnule!

— Şi întreaga poveste a vieţii domnişoarei Minnie Warrender.

— Ţţ! N-o să vă ajute la nimic!

— Dar am o mulţime de informaţii aici, domnule conte. Iată câte ceva despre jaful din trenul de lux către Riviera, de pe data de 13 februarie 1892. Uitaţi aici şi cecul fals de la banca Credit Lyonnais.

— Aici te înşeli.

— Deci am dreptate în privinţa celorlalte! Domnule conte, dumneavoastră sunteţi un bun jucător de cărţi. Când ştiţi că adversarul are toate atuurile, e înţelept să ieşiţi din joc.

— Ce legătură are toată vorbăria asta cu diamantul despre care vorbeaţi mai devreme.

— Încetişor, domnule conte, stăpâniţi-vă mintea iscoditoare! Lăsaţi-mă să punctez totul în stilul meu plicticos. Am strâns toate aceste dovezi care vă incriminează, dar, ceea ce e mai important, am nişte argumente solide împotriva dumneavoastră şi a bătăuşului cu privire la diamantul Coroanei.

— Serios?

— Am mărturia şoferului care v-a dus la Whitehall şi a celui care v-a adus înapoi. Am mărturia valetului care v-a văzut lângă vitrină. Îl am pe Ikey Sanders, care a refuzat să vă ajute să tăiaţi geamul. Ikey a ciripit şi jocul a luat sfârşit.

Venele de pe fruntea contelui pulsau de mânie. Mâinile sale tuciurii şi păroase erau încleştate trădându-i emoţia. Încercă să vorbească, dar cuvintele nu se legau.

— Iată cărţile cu care joc eu, zise Holmes. Le pun pe toate jos, însă una lipseşte. E chiar asul. Nu ştiu unde e piatra.

— Şi nici nu vei şti vreodată.

— Nu? Fiţi rezonabil, domnule conte. Cântăriţi mai bine situaţia. Puteţi face până la douăzeci de ani de închisoare. La fel şi Sam Merton. La ce o să vă folosească diamantul? La absolut nimic. Dar dacă îl predaţi acum, putem ajunge la o înţelegere. Nu avem nevoie nici de dumneavoastră, nici de Sam. Tot ce vrem noi e piatra. Renunţaţi la ea şi, din partea mea, sunteţi liberi atâta vreme cât vă veţi purta bine pe viitor. Dacă veţi mai călca strâmb, va fi pentru ultima oară. Însă, de această dată, misiunea mea e să recuperez piatra.

— Şi dacă refuz?

— Atunci, vai! Va trebui să mă mulţumesc cu dumneavoastră în locul pietrei.

Billy apăru la chemarea lui Holmes.

— Cred, domnule conte, că la această discuţie ar fi mai bine să ia parte şi prietenul dumneavoastră, Sam. La urma urmei, şi interesele lui trebuie reprezentate. Billy, ai să vezi un domn corpolent şi urât în faţa uşii. Roagă-l să urce.

— Şi dacă nu vrea să urce, domnule?

— Fără violenţă, Billy. Nu fi agresiv cu el. Dacă-i vei spune că domnul conte Sylvius are nevoie de el, cu siguranţă că va veni.

— Ce ai de gând să faci?, întrebă contele în timp ce Billy dispărea.

— Prietenul meu Watson a fost cu mine până adineauri. Îi spuneam că am prins în plasă un rechin şi un peşte leneş, iar acum când strâng năvodul îi am pe amândoi.

Contele se ridicase din fotoliu şi se plimba cu mâinile la spate. Umflătura din buzunarul halatului lui Holmes trăda faptul că acolo se ascundea un pistol.

— Nu vei muri de moarte bună, Holmes.

— De multe ori m-am gândit la acelaşi lucru. Contează foarte mult? La urma urmei, şi dumneavoastră puteţi părăsi încăperea cu picioarele înainte. Însă e de-a dreptul morbid să anticipăm viitorul astfel. De ce să nu ne limităm mai bine la a ne bucura de prezent?

În ochii amenințători ai criminalului apăru o strălucire sălbatică. Silueta lui Holmes parcă se înălța pe măsură ce devenea mai încordat şi mai alert.

— N-are rost să vă pipăiţi revolverul, zise el cu o voce joasă. Ştiţi foarte bine că nu veţi avea curajul să-l folosiţi nici dacă vă dau ocazia să-l scoateţi. Afurisite lucruri revolverele astea, foarte zgomotoase! Mai bine să ne limităm la armele cu aer comprimat. A! Mi se pare că aud paşii delicaţi ai stimatului dumneavoastră partener. Bună ziua, domnule Merton. Destul de plicticos pe stradă, nu-i aşa?

Vestitul luptător, un tânăr bine clădit, cu o expresie de încăpățânare stupidă pe fața pătrățoasă, stătea stânjenit în cadrul uşii, privind uimit în jurul său. Atitudinea degajată a lui Holmes era un lucru nou pentru el şi, chiar dacă percepea vag că îi era ostilă, nu ştia cum să-i facă față. Se întoarse către tovarăşul său mai ascuțit la minte, căutând ajutor.

— Care-i şmecheria, conte? Ce vrea individul ăsta? Ce se întâmplă?

Vocea-i suna grav şi răguşit.

Contele dădu din umeri şi îl lăsă pe Holmes să răspundă.

— Pe scurt, domnule Merton, aş spune că aţi încurcat-o.

Boxerul continuă să se adreseze tovarăşului său.

— Tipu' ăsta încearcă să fie glumeţ sau ce? Nu-mi arde de glume!

— Nu, cred şi eu că nu, zise Holmes. Şi cred că vă pot garanta că veţi avea din ce în ce mai puţin chef, pe măsură ce timpul trece. Acum, domnule conte, eu sunt un om ocupat şi nu am vreme de pierdut. Voi merge în dormitorul de acolo. Vă rog să vă faceţi comozi în absența mea. Veţi avea astfel ocazia să îi explicaţi prietenului dumneavoastră cum stau lucrurile fără să fiţi incomodat de prezența mea. Eu îmi voi încerca măiestria alături cântând la vioară „Barcarole“ de Hoffman.

Peste cinci minute mă voi întoarce pentru răspunsul dumneavoastră. Cred că înțelegeți cam care sunt alternativele, nu? Ori dumneata, ori piatra.

Holmes se retrase, luând în drumul său spre dormitor vioara. Câteva clipe mai târziu, notele lungi şi tânguitoare ale celei mai tulburătoare melodii răzbătură încetişor de dincolo de uşa închisă a dormitorului.

— Ei, ce se petrece?, îşi întrebă Merton, cu nerăbdare, partenerul, întorcându-se către el. Ştie de diamant?

— Ştie chiar prea mult. Nu sunt sigur dacă nu cumva ştie chiar totul.

— Dumnezeule mare! Fața palidă a boxerului deveni şi mai albă.

— Ikey Sanders ne-a turnat.

— Zău? Pot omorî dintr-o lovitură unul mai mare ca el dacă vreau.

— Asta nu ne ajută prea mult. Trebuie să ne gândim ce vom face.

— Moment!, zise boxerul privind suspicios spre uşa dormitorului. E un tip şiret, sigur vrea să ne urmărească. Da' nu cred că poate auzi ceva, nu-i aşa?

— Cum să audă cu muzica asta?

— Aşa-i, da' poate-i cineva după draperie. Prea multe draperii în camera asta. Uitându-se împrejur, dădu cu ochii pentru prima oară de manechinul de la fereastră şi rămase cu ei holbați şi cu degetul îndreptat către acesta, prea uimit ca să mai poată spune ceva.

— Ei, e doar un manechin, zise contele.

— E fals, nu-i aşa? Trăsni-m-ar! Nici la Madam Tussaud nu vezi aşa ceva. Îi seamănă leit. În orice caz, draperiile alea, conte...

— O, la naiba cu ele! Pierdem timpul, şi nici nu avem prea mult la dispoziție. Ne poate trimite la ocnă din cauza pietrei ăsteia.

— Poate pe dracu'!

— Dar ne face scăpați dacă-i spunem unde e marfa...

— Ce?! Să renunțăm?! Să pierdem o sută de mii de lire?

Merton îşi scărpină încurcat capul tuns scurt.

— E singur acolo... Hai să-i facem felul! Dacă scăpăm de el, nu avem de ce să ne mai temem.

Contele clătină din cap.

— E înarmat şi pregătit. Dacă-l împuşcăm, cu greu vom putea scăpa de aici. Şi apoi e posibil să fi trimis deja dovezile la poliţie. Stai! Ce-i asta?

Se auzise un sunet slab venind dinspre fereastră. Amândoi bărbaţii săriră în picioare, dar nu se mai auzi nimic. În afară de silueta ciudată din fotoliu nu mai era nimeni altcineva în cameră.

— Probabil s-a auzit de pe stradă, zise Merton. Ia ascultă aici şefu', dumneata eşti creierul. Trebuie să găseşti o cale de ieşire. Dacă nu merge cu bătaia, atunci depinde de dumneata.

— Am prostit eu pe alţii şi mai deştepţi decât el, răspunse contele. Piatra e aici, în buzunarul meu secret. Nu risc s-o ţin departe de mine. Trebuie să iasă în seara asta din Anglia, şi poate fi tăiată în patru la Amsterdam până duminică. Nu ştie nimic de Van Seddar.

— Credeam că Van Seddar pleacă săptămâna viitoare.

— Aşa era vorba, dar acum trebuie să plece cu următorul vapor. Unul dintre noi trebuie să se strecoare, cu piatra la el, pe strada Lime şi să-l anunţe.

— Dar capacul fals nu e gata încă.

— Ei bine, atunci va trebui să ia piatra aşa şi să rişte. N-avem timp de pierdut.

Din nou, cu un simţ al pericolului ce devine aproape instinctiv la un vânător, se opri şi privi lung spre fereastră.

— Da, sigur, zgomotul acela venea din stradă. Cât îl priveşte pe Holmes, continuă el, îl putem duce de nas destul de uşor. Vezi tu, prostul nu ne va aresta dacă-i dăm piatra. Păi, atunci, îi vom promite piatra. Îl trimitem pe o pistă greşită şi până îşi va da el seama că e o pistă falsă, piatra va fi în Olanda, iar noi departe de ţară.

— Sună bine, rânji Sam Merton.

— Tu fugi şi anunţă-l pe olandez să se pună pe treabă. Eu o să am grijă de fraierul ăsta şi o să-i împui capul cu o spovedanie închipuită. O să-i spun că piatra e la Liverpool. Lua-o-ar naiba de muzică chelălăită! Mă scoate din minţi! Până-şi dă el seama că nu e acolo, piatra ajunge unde trebuie, iar noi vom

naviga pe ape liniştite.Vino-ncoace, nu mai sta acolo unde se poate vedea prin gaura cheii! Ţine piatra.

— Mă mir că ai curajul să umbli cu ea după tine.

— Unde altundeva ar putea fi mai în siguranţă? Dacă noi am putut să o furăm din Whitehall, apoi sigur altcineva ar fi putut-o lua din locuinţele noastre.

— Ia s-o vedem!

Contele Sylvius îi aruncă tovarăşului său o privire deloc măgulitoare şi ignoră complet mâna murdară întinsă către el.

— Ce, crezi c-o să ţi-o fur? Ia'n ascult-aci, dom'le, ai cam început să mă plictiseşti cu aerele astea.

— Ei, ei, fără supărare, Sam. Nu ne permitem să ne certăm. Vino la fereastră dacă vrei să o vezi în toată frumuseţea ei. Acum ţine-o în lumină. Aşa!

— Mulţumesc!

Cu un singur salt, Holmes ţâşni din fotoliul manechinului şi înşfăcă preţioasa nestemată. Acum stătea ţinând diamantul într-o mână şi un revolver cu ţeava îndreptată spre capul contelui în cealaltă. Şocaţi, cei doi hoţi se dădură înapoi, clătinându-se. Înainte ca ei să îşi revină, Holmes sună repede clopoţelul.

— Fără violenţă, domnilor, fără violenţă. Vă rog frumos! Gândiţi-vă la mobilă! Să vă fie foarte clar: vă aflaţi într-o situaţie fără ieşire. Poliţiştii sunt jos!

Contele era atât de dezorientat, că nu mai simţea nici furie, nici frică.

— Dar cum dracu'...?

— Mirarea dumneavoastră e perfect normală. Ceea ce nu ştiţi e că o a doua uşă a dormitorului meu dă exact în spatele acestei draperii. Cred că m-aţi auzit când m-am aşezat în locul manechinului, dar norocul a fost de partea mea. Mi-a dat ocazia să ascult conversaţia voastră picantă, ceea ce cu siguranţă n-aş fi reuşit dacă aţi fi fost conştienţi de prezenţa mea.

Contele făcu un gest de resemnare.

— M-ai învins, Holmes. Cred că eşti dracul în persoană!

— Sau, în orice caz, nu departe de el, zâmbi Holmes politicos.

Mintea înceată a lui Sam Merton înţelese mai greu situaţia. Acum, sesizând paşii grei ce se auzeau urcând scările, rupse şi el tăcerea:

— Da, într-adevăr, sunt polițiștii. Dar ce-i cu afurisita aia de scripcă? Încă o mai aud.

— Ei, ei, răspunse Holmes. Așa-i. Să cânte. Gramofoanele astea sunt o invenție cu totul remarcabilă.

În clipa următoare, polițiștii năvăliră în cameră, puseră cătușele hoților și îi conduseră spre trăsura poliției. Watson rămase în urma lor felicitându-l pe Holmes pentru încă o victorie ce și-o adăuga în palmares. Și din nou conversația le fu întreruptă de imperturbabilul Billy care intră aducând pe tavă o carte de vizită.

— A sosit lordul Cantlemere, domnule.

— Condu-l înăuntru, Billy. Acesta este nobilul eminent care reprezintă interesele unor persoane cu rang din cel mai înalt, zise Holmes. E un om extraordinar, loial, dar cam tradiționalist. Ce zici, încercăm să-l facem să se destindă un pic? Să îndrăznim să ne permitem această libertate? Nu știe, putem presupune, nimic din ceea ce s-a întâmplat.

Ușa se deschise pentru a face loc unei siluete subțiri și austere, cu un chip cu trăsături dure, încadrat de favoriți mari, negri și lucioși, cum se purtau pe la mijlocul perioadei victoriene și care cu greu se potriveau cu umerii săi rotunzi și ținuta slabă.

Holmes îl întâmpină cordial și îi strânse mâna pe care lordul i-o întinse placid.

— Ce mai faceți, domnule lord Cantlemere? E destul de rece afară pentru această perioadă a anului, dar destul de cald aici, înăuntru. Să vă iau haina?

— Nu, mulțumesc, prefer să rămân îmbrăcat.

Holmes îi puse mâna insistent pe mânecă.

— Dar, vă rog, dați-mi voie! Prietenul meu, doctorul Watson, vă poate confirma că aceste schimbări bruște de temperatură pot fi periculoase.

Lordul se eliberă cu oarecare nerăbdare.

— Mă simt foarte bine așa, domnule, nu intenționez să stau mult. M-am oprit, pur și simplu, să văd cum progresează misiunea pe care singur v-ați asumat-o.

— Greu, foarte greu.

— Îmi era teamă că așa va fi.

Cuvintele bătrânului curtean erau pline de sarcasm, iar gesturile îi întregeau atitudinea.

— Toți ne lovim de pragul de sus, domnule Holmes, dar cel puțin aceasta ne vindecă de prea multă încredere în noi.

— Da, domnule, am avut parte de multă nedumerire.

— Nu mă mir.

— Mai ales într-o anume privință. Poate mă puteți ajuta.

— Cam târziu să-mi cereți sfatul, nu credeți? Consideram că metodele dumneavoastră sunt absolut suficiente. Cu toate acestea, sunt dispus să vă ajut.

— Vedeți, dumneavoastră, lord Cantlemere, fără îndoială că putem înjgheba un caz împotriva adevăraților hoți.

— Doar după ce îi veți prinde.

— Sigur. Întrebarea este: cum procedăm cu beneficiarul furtului?

— Nu e cam devreme să punem această problemă?

— E bine să fim pregătiți. Care ar fi, în viziunea dumneavoastră, dovada zdrobitoare împotriva beneficiarului?

— Să aibă diamantul asupra sa.

— Şi l-ați aresta în urma acestei dovezi?

— Cu siguranță.

Holmes nu râde decât rareori, dar de această dată a fost mai aproape decât îl văzuse prietenul său vreodată.

— În acest caz, domnul meu, mă văd pus în neplăcuta situație de a cere arestarea dumneavoastră.

Lordul Cantlemere se înfurie de-a binelea. Câteva fire de păr îi tremurară pe obrazul pământiu.

— Vă permiteți cam multe, domnule Holmes. În cincizeci de ani de serviciu la Curte nu-mi amintesc să fi existat vreun asemenea caz. Sunt un om ocupat, domnule, şi am de rezolvat probleme dintre cele mai importante. Nu am nici timpul şi nici răbdarea necesare pentru a gusta astfel de glume ridicole. Dar vă pot spune cu toată sinceritatea că nu am avut niciodată încredere în metodele dumneavoastră şi cred cu convingere că întreaga afacere era de o mie de ori mai în siguranță în mâinile poliției. Iar purtarea dumneavoastră îmi confirmă toate aceste concluzii. Permiteți-mi, domnule, să vă urez o seară bună.

Holmes se aşează cu repeziciune între aristocrat şi uşă.

— O clipă, domnule, zise el. Să dispăreți cu diamantul Mazarin ar fi o crimă mult mai serioasă decât să fie găsit în posesia dumneavoastră.

— Asta e de-a dreptul intolerabil. Lăsați-mă să trec!

— Uitați-vă în buzunarul din dreapta al paltonului.

— Ce vreți să spuneți cu asta?

— Haideți, haideți, faceți cum vă spun.

In clipa următoare, nobilul rămăsese bâlbâindu-se şi privind uimit către imensa nestemată galbenă din palma sa.

— Ce-i asta? Cum e posibil, domnule Holmes?

— Păcat, domnule, mare păcat!, strigă Holmes. Bunul meu prieten îmi e martor că am un simț al umorului cam poznaş şi că nu pot rezista în fața unei situații dramatice. Mi-am luat libertatea – o libertate destul de mare, recunosc – să vă strecor piatra în buzunar la începutul întrevederii noastre.

Bătrânul curtean se holba nedumerit când la piatră, când la chipul zâmbitor din fața lui.

— Domnule, sunt complet dezorientat. Dar, da, într-adevăr e diamantul Mazarin. Vă suntem profund îndatorați, domnule Holmes. Poate că simțul dumneavoastră al umorului e, aşa cum ați şi admis, cam inadecvat în manifestarea sa şi cu totul nepotrivit momentului, dar cel puțin îmi retrag toate observațiile pe care le-am făcut cu privire la uimitoarele dumneavoastră abilități profesionale. Dar cum...?

— Cazul e doar pe jumătate rezolvat. Detaliile însă mai pot aştepta. Plăcerea pe care o veți avea anunțându-i pe membrii înaltului cerc în care vă veți întoarce despre succesul anchetei nu va fi decât o slabă ispăşire pentru gluma mea. Billy, însoțeşte-l pe Lord către ieşire şi spune-i, te rog, doamnei Hudson că voi fi foarte bucuros dacă va trimite sus, în cel mai scurt timp cu putință, o cină pentru două persoane.

Sfârşit

Aventură în casa cu trei frontoane

Cred că nicio altă aventură din cele pe care am avut ocazia să le trăiesc alături de Sherlock Holmes nu a început atât de dramatic şi de abrupt ca aceea pe care o asociez casei cu trei frontoane.

Nu îl mai văzusem pe Holmes de câteva zile şi nu aveam nici cea mai vagă idee în ce direcţie îşi canaliza energia. Îmi amintesc totuşi că în acea dimineaţă se găsea într-o bună dispoziţie şi doar ce mă îndemnase să mă aşez confortabil în fotoliul de lângă foc, în vreme ce el se ghemuise cu pipa în gură pe scaunul din faţa mea, când vizitatorul nostru sosi. Dacă aş fi spus că îşi făcuse apariţia un taur înfuriat, aş fi fost mai explicit.

Uşa se lovi de perete şi un negru uriaş dădu buzna în cameră. Ar fi fost cu siguranţă amuzant dacă nu ar fi avut aerul acela fioros, căci purta un costum gri cu pătrăţele, foarte bătător la ochi, iar la gât îi fiutura o cravată umflată ca o fundă, de culoarea somonului. Îşi întoarse spre noi faţa mare cu nas turtit şi ne fixă cu ochii săi întunecaţi, în care se vedea mocnind răutatea, când pe mine, când pe prietenul meu.

— Care din 'neavoastră e domnu' Holmes?

Holmes îşi ridică uşor pipa zâmbind apatic.

— A! Deci dumneata eşti?, zise vizitatorul nostru în timp ce ocolea masa cu paşi înceţi, îndreptându-se spre noi. Ia-'scult'

aici, domnu' Holmes, să nu-ţi mai bagi nasu' în treburile oamenilor! Lasă oamenii în pace! Ai priceput, domnu' Holmes?

— Continuă, nu te opri, zise Holmes. E straşnic.

— A! Straşnic, nu?, mârâi sălbaticul. N-o să mai fie aşa de bine când o să te aranjez eu un pic. M-am mai ocupat eu şi de alţii ca dumneata şi nu arătau prea bine după ce am terminat cu ei. Ia uite la asta, domnu' Holmes!

În acel moment, negrul îşi vârî pumnul strâns, care avea dimensiuni considerabile, sub nasul prietenului meu. Holmes îl examină îndeaproape, arătându-se foarte interesat.

— Îl ai aşa din naştere sau ţi s-a dezvoltat prin antrenament?, îl întrebă el.

Atitudinea glacială a prietenului meu sau poate zgomotul uşor pe care l-am făcut ridicând vătraiul l-a determinat pe vizitatorul nostru să se potolească.

— Bine, zise el, să nu zici că nu ţi-am spus... Un prieten de-al meu e foarte interesat de afacerea Harrow Way – înţelegi ce vreau să spun – şi nu vrea să-i stai în cale. Pricepi? Dumneata nu eşti legea, aşa cum nici eu nu-s legea, iar dacă dai pe acolo o să fiu şi eu prin preajmă. Să nu uiţi asta!

— Dar eu chiar voiam să te cunosc de ceva timp, zise Holmes. Nu te voi invita să iei loc pentru că nu îmi placi, dar spune-mi, te rog, nu eşti dumneata Steve Dixie, bătăuşul?

— Aşa mă cheamă, domnu' Holmes, şi cu siguranţă vei avea de-a face cu pumnii mei dacă mai dai mult din gură!

— Cu siguranţă ăsta e ultimul lucru de care ai nevoie, zise Holmes privind insistent la gura hidoasă a vizitatorului nostru. Dacă îmi aduc eu bine aminte, dumneata l-ai omorât pe tânărul Perkins în faţa barului Holborn. Ce?! Doar nu pleci deja?!

Negrul sărise un pas înapoi şi faţa îi era ca de plumb.

— Nu plec urechea la astfel de bârfe, zise el. Ce-am eu de-a face cu răposatu' Perkins, domnu' Holmes? Eu eram la antrenament, la Bull Ring, în Birmingham, când băiatu' ăsta a intrat în bucluc.

— Da, spune asta şi judecătorului, Steve, zise Holmes. V-am urmărit, pe tine şi pe Barney Stockdale...

— Ba să mă ierte Dumnezeu, domnu' Holmes!

— Ajunge. Ieşi. Te găsesc eu când e nevoie.

— Bună ziua, domnu' Holmes. Sper că n-o să-mi purtați pică pentru vizita asta.

— Ba da, dacă nu-mi spui cine te-a trimis.

— A, păi, nu-i niciun secret, domnu' Holmes. Tot domnu' ăla de care-ați pomenit mai devreme.

— Şi pe el cine l-a pus?

— Să mă ierte Dumnezeu, da' nu ştiu, domnu' Holmes. Mi-a zis doar atât: „Steve, du-te şi spune-i domnului Holmes că îşi pune viaţa în pericol dacă se duce la Harrow Way." Asta-i tot.

Şi fără a mai aştepta vreun răspuns, vizitatorul nostru ieşi la fel de precipitat pe cât intrase. Holmes îşi scutură cenuşa din pipă, chicotind uşor.

— Mă bucur că nu a fost nevoie să-i spargi capul lânos, Watson. Ţi-am văzut manevrele cu vătraiul. Dar el chiar e un tip inofensiv. Un copil mare, lăudăros şi nechibzuit, foarte uşor de intimidat, după cum ai văzut. Face parte din banda lui Spencer John şi a fost implicat în treburile murdare ale acestuia, pe care le voi lămuri când voi avea timp. Şeful său imediat, Barney, e un tip mai viclean. Specialitățile lor sunt atacul la persoană, intimidarea şi alte lucruri ca acestea. Ceea ce vreau eu să ştiu este cine-i dirijează din umbră în cazul de față.

— Dar de ce vor să te intimideze?

— Din cauza afacerii Harrow Weald. Asta mă face să accept cazul, căci, dacă cineva se străduieşte atât de mult să mă împiedice, e clar că meritā cercetat.

— Ce e cu cazul ăsta?

— Tocmai voiam să-ți povestesc înainte să avem parte de întreruperea asta comică. Iată biletul pe care l-am primit de la doamna Maberley. Dacă accepți să mă însoțeşti, îi telegrafiem şi pornim îndată.

Dragă domnule Sherlock Holmes,

O serie întreagă de incidente bizare legate de casa în care locuiesc au avut loc în ultimul timp, drept pentru care aş

aprecia foarte mult un sfat din partea dumneavoastră. Mă puteți găsi mâine acasă pe tot parcursul zilei. Locuința mea se află în apropierea gării Weald. Cred că răposatul meu soț, Mortimer Maberley, s-a numărat printre primii dumneavoastră clienți.

Cu stimă,
MARY MABERLEY

Adresa era „Casa cu trei frontoane, Harrow Weald".

— Cam asta e, zise Holmes. Iar acum, dacă ți-ai putea face puțin timp, Watson, vom porni la drum.

După o scurtă călătorie cu trenul şi după o alta şi mai scurtă cu trăsura, am ajuns la o vilă construită din lemn şi cărămidă, aşezată în mijlocul unei pajişti neîngrijite. Trei protuberanțe micuțe deasupra ferestrelor superioare făceau un slab efort de a-i justifica numele. În spatele ei se găsea un crâng cu pini pe jumătate crescuți, astfel că, în ansamblu, aspectul general era sărăcăcios şi deprimant. Cu toate acestea, casa era bine mobilată, iar gazda noastră, o doamnă primitoare care prezenta toate semnele unei persoane rafinate şi cultivate.

— Mi-l amintesc bine pe soțul dumneavoastră, doamnă, zise Holmes, deşi au trecut ceva ani de când l-am ajutat într-o chestiune minoră.

— Poate că numele fiului meu vă este mai cunoscut. Îl cheamă Douglas.

Holmes o privi cu un interes crescând.

— O, Doamne! Sunteți mama lui Douglas Maberley? Nu l-am cunoscut bine pe fiul dumneavoastră, dar e, bineînțeles, celebru în întreaga Londră. Ce om minunat! Unde este acum?

— E mort, domnule Holmes! Mort! Era ataşat diplomatic la Roma şi a murit acolo luna trecută.

— Îmi pare rău să aud aşa ceva. Nimeni nu şi-ar fi putut imagina una ca asta. N-am cunoscut pe nimeni mai plin de viață ca el. Trăia cu intensitate, cu fiecare fibră a corpului său.

— Prea intens, domnule Holmes, asta i-a adus şi moartea. Dumneavoastră vi-l amintiți aşa cum era: binedispus şi strălucitor. N-ați văzut ființa morocănoasă, posomorâtă şi

amenințătoare în care se transformase. Inima îi fusese frântă. Într-o singură lună mi-am putut vedea fiul elegant transformându-se într-un cinic obosit.

— Din cauza unei aventuri amoroase, a unei femei?

— Sau din cauza unui diavol. Dar nu ca să vorbim de bietul meu băiat v-am chemat aici, domnule Holmes.

— Doctorul Watson şi cu mine vă stăm la dispoziţie.

— Am avut parte de nişte întâmplări tare ciudate. Locuiesc în această casă de mai bine de un an şi, cum mi-am propus să trăiesc retrasă, nu mi-am văzut prea des vecinii. Acum trei zile am primit vizita unui domn ce s-a recomandat ca fiind agent imobiliar. Mi-a spus că această casă e exact ceea ce un client de-al său caută şi că, dacă m-aş fi hotărât să mă despart de ea, banii nu ar fi o problemă. Mi s-a părut un pic straniu pentru că mai sunt câteva case de vânzare cel puţin la fel de bune ca aceasta, dar, bineînţeles, m-a interesat mult ceea ce spunea. Aşa că am cerut un preţ cu cinci sute de lire mai mult decât dădusem eu când am cumpărat-o. A acceptat imediat, dar a adăugat că, în acelaşi timp, clientul său dorea să cumpere şi mobila şi mi-a cerut să pun un preţ şi pentru aceasta. O parte din mobilă provine din vechea mea casă şi se află, după cum vă puteţi da seama, într-o stare destul de bună, aşa că mi-am permis să cer o sumă frumuşică. Şi de data aceasta a acceptat imediat. Întotdeauna mi-am dorit să călătoresc, iar afacerea asta era atât de profitabilă, încât se părea că nu voi mai avea probleme cu banii toată viaţa.

Ieri, omul a venit din nou având contractul deja scris. Din fericire, am avut inspiraţia de a i-l arăta domnului Sutro, avocatul meu, care locuieşte în Harrow. Acesta mi-a spus: „E un document tare ciudat. Vă daţi seama că dacă semnaţi acest act, în mod legal, nu veţi putea lua nimic din casă, nici măcar lucrurile dumneavoastră personale?“ Când agentul a revenit, spre seară, i-am spus acest lucru şi am subliniat că eu mă înţelesesem doar cu privire la mobilă.

„Nu, nu, include totul“, spuse el.

„Şi hainele mele? Şi bijuteriile?“

„Ei, în privinţa bunurilor dumneavoastră personale se pot face unele concesii. Dar nimic nu va părăsi această casă

necercetat. Clientul meu e o persoană cu vederi largi, dar are capriciile sale şi propriul său stil de a acționa. Vrea totul sau nimic."

„Atunci va trebui să se mulțumească cu nimic!", i-am zis.

Lucrurile au rămas aşa, însă întreaga poveste mi s-a părut atât de neobişnuită încât m-am gândit...

În acest moment am avut parte de o întrerupere ieşită din comun. Holmes îşi ridică mâna, cerându-ne să păstrăm tăcerea. Apoi traversă camera cu paşi mari, deschise brusc uşa şi târî înăuntru o femeie înaltă şi slabă, pe care o apucase de umăr. Aceasta intră zbătându-se cu stângăcie, ca un pui uriaş de găină ce scotea sunete stridente pentru că fusese dat afară din cuib.

— Lasă-mă în pace? Ce faci?, țipă ea.

— Susan, ce înseamnă asta?

— Păi, doamnă, tocmai venisem să vă întreb dacă oaspeții vor rămâne la prânz, când domnu' ăsta s-a repezit la mine.

— Am simțit-o la uşă de cinci minute, dar nu am vrut să întrerup o povestire atât de interesantă, doamnă. Suferi un pic de astm, Susan, nu-i aşa? Respiri prea greu pentru cineva cu o meserie ca a ta.

Susan privi îmbufnată, dar uimită spre omul care o luase prizonieră.

— Cine eşti dumneata şi cu ce drept tragi de mine aşa?

— Pur şi simplu doream să întreb ceva şi doream ca tu să fii de față. Spuneți-mi, doamnă Maberley, ați menționat cuiva că intenționați să-mi scrieți pentru a-mi cere sfatul?

— Nu, domnule Holmes.

— Cine a expediat scrisoarea pe care mi-ați adresat-o?

— Susan.

— Exact asta bănuiam. Acum, Susan, spune-mi te rog, cui i-ai scris ori pe cine ai anunțat că stăpâna ta a apelat la serviciile mele?

— E o minciună! N-am trimis niciun mesaj.

— Ei, Susan, ştii că astmaticii nu au viață lungă. E urât să minți. Pe cine ai anunțat?

— Susan, strigă la ea stăpâna casei, eşti o femeie rea şi trădătoare! Îmi aduc aminte acum că te-am văzut vorbind peste gard cu cineva.

— E treaba mea cu cine vorbeam!, ripostă femeia pe un ton arţăgos.

— Şi dacă ţi-aş spune eu că vorbeai cu Barney Stockdale?, întrebă Holmes.

— Păi, dacă ştii, de ce mă mai întrebi?

— Nu eram sigur, dar acum ştiu. Ei, Susan, ai parte de zece lire dacă îmi spui cine se ascunde în spatele lui Barney.

— Cineva care ar putea pune jos imediat câte o mie de lire pentru fiecare zece ale dumitale.

— A! Deci un bărbat bogat? Ba nu! Ai zâmbit – atunci o femeie bogată. Acum, că tot am ajuns aşa departe, mai bine spune-mi numele ca să câştigi cele zece lire.

— Du-te dracu'!

— Vai, Susan, ce limbaj!

— Gata! Mi-a ajuns, eu plec! M-am săturat de voi toţi! O să trimit pe cineva mâine după lucrurile mele, zise ea şi se repezi spre uşă.

— La revedere, Susan. Ai nevoie de un analgezic pentru astm. Acum, continuă el trecând brusc de la tonul vesel la unul sever, imediat ce se închise uşa după femeia roşie de furie, banda asta nu glumeşte. Uitaţi-vă cât de mult s-au apropiat. Scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o purta pe ştampila poştei ora zece seara. Şi totuşi Susan a avut timp să-i transmită informaţia lui Barney. Barney a avut timp să-şi anunţe şeful şi să primească instrucţiuni, iar el sau ea – şi ţinând seama de zâmbetul răutăcios al lui Susan, înclin spre ultima variantă – a avut timp să pună la cale un plan. Au avut timp să-l cheme pe Steve – negrul, şi eu să primesc avertismentul pe la ora unsprezece a doua zi. Asta presupune o acţiune destul de rapidă, să ştiţi.

— Dar ce vor?

— Întrebarea e a cui a fost casa înaintea dumneavoastră?

— A fost a unui căpitan de vas în retragere. Se numea Ferguson.

— Era ceva ieşit din comun în legătură cu el?

— Eu, una, nu am auzit nimic.

— Mă întreb dacă nu cumva a îngropat ceva. Bineînţeles, în zilele noastre, când oamenii vor să îngroape o comoară, fac

asta la bancă; dar se mai găsesc şi destui nebuni. Lumea ar fi tare plicticoasă fără ei. La început m-am gândit la unele valori îngropate. Dar atunci de ce ar vrea şi mobila? Nu cumva deţineţi vreun tablou de Raphael sau vreo ediţie princeps din Shakespeare de care nu ştiţi?

— Nu, nu cred. N-am nimic mai preţios decât un set de ceai Crown Derby.

— Cu greu ar putea asta justifica tot misterul. Şi apoi de ce nu ar spune clar ce vor? Dacă râvnesc la setul dumneavoastră de ceai, cu siguranţă vă pot oferi un preţ rezonabil pe el fără să vă cumpere, aşa, cu totul, cu cățel şi cu purcel. Nu, din câte îmi dau eu seama, este vorba despre ceva mult mai valoros, ceva în posesia căruia nu ştiţi că sunteţi, dar la care în mod clar nu aţi renunța dacă aţi şti că îl aveţi.

— Da, cam aşa văd şi eu lucrurile, am confirmat.

— Domnul doctor Watson e de acord, deci e clar, aşa e.

— Bine, domnule Holmes, dar despre ce ar putea fi vorba?

— Haideţi să vedem mai întâi dacă putem progresa analizând lucrurile logic. Locuiţi aici de un an.

— Aproape de doi.

— Şi mai bine. În tot acest timp, n-a vrut nimeni nimic de la dumneavoastră, iar acum, deodată, în trei sau patru zile, primiţi cereri stăruitoare. Ce înțelegeţi din asta?

— Poate însemna, am zis eu, că obiectul, oricare ar fi el, a ajuns aici de curând.

— Aveţi dreptate din nou. Deci, doamnă Maberley, aveţi vreun obiect care a sosit de curând?

— Nu am cumpărat nimic nou anul acesta.

— Da? Remarcabil! Păi, atunci cred că ar fi mai bine să lăsăm lucrurile să mai evolueze puțin până când vom avea informaţii mai clare. Avocatul dumneavoastră e un om de încredere?

— Am mare încredere în domnul Sutro.

— Mai aveţi şi o altă servitoare, ori minunata Susan, care tocmai a trântit uşa de la intrare, e singurul ajutor?

— Mai e o tânără în serviciul meu.

— Încercaţi să-l rugaţi pe acest domn Sutro să petreacă o noapte sau două aici. E posibil să aveţi nevoie de protecție în nopțile următoare.

— Împotriva cui?

— Cine ştie? Chestiunea e, într-adevăr, greu de deslușit. Dacă nu voi descoperi ceea ce caută ei, va trebui să abordez cazul din perspectivă opusă şi să încerc să văd cine-i plăteşte. V-a lăsat acel aşa-zis agent imobiliar vreo adresă?

— Nu, doar cartea lui de vizită. Haines-Johnson, organizator de licitație şi evaluator.

— Nu cred că îl vom găsi în cartea de telefoane. Oamenii de afaceri cinstiți nu-şi ascund adresa. Ei, să mă anunțați cum evoluează lucrurile. Voi studia cazul dumneavoastră şi puteți conta pe mine că îl voi rezolva.

Pe când traversa holul de la intrare, privirea lui Holmes, căreia nu-i scapă nimic, se luminează la vederea unor cufere aşezate unul peste altul într-un colț. Etichetele străluceau pe ele.

— Milano. Lucerna. Astea sunt din Italia.

— Sunt lucrurile bietului Douglas.

— Nu le-ați despachetat? Când le-ați primit?

— Au sosit săptămâna trecută.

— Dar spuneați... A!, cu siguranță acesta e indiciul care ne lipsea! Cum ştim noi că nu e ceva de valoare aici?

— Nu ar avea cum, domnule Holmes. Bietul Douglas nu avea decât salariul său şi o mică diurnă. Ce ar fi putut avea de valoare?

Holmes căzu pe gânduri.

— Nu mai amânați, doamnă Maberley, zise el într-un târziu. Puneți să vi se ducă aceste lucruri în dormitor, cercetați-le cât mai curând şi vedeți ce conțin. Eu voi veni mâine să îmi spuneți ce ați aflat.

Era destul de clar că vila se afla sub atentă supraveghere, deoarece atunci când am ajuns la poartă l-am putut vedea pe boxerul negru pândind din umbră.

Ne-am apropiat repede de el, iar silueta sa ne-a apărut şi mai groaznică, şi mai amenințătoare în acel loc pustiu. Holmes îşi bătu uşor buzunarul cu mâna.

— Vă căutați arma, domnu' Holmes?

— Nu, Steve, doar sticluța cu săruri.

— Sunteți tare glumeț, nu-i aşa?

— Dar nu o să mai fie nicio glumă, Steve, când voi fi pe urmele tale. Te-am avertizat clar de dimineaţă.

— Domnu' Holmes, m-am gândit bine la ce mi-aţi spus şi nu mai vreau să aud nimic de afacerea cu domnu' Perkins. Dacă, să zicem, aş putea să vă ajut, domnu' Holmes, atunci o să o fac.

— Bine, bine, spune-mi cine e în spatele acestei afaceri?

— Doamne fereşte, domnu' Holmes, da' v-am mai spus. Nu ştiu. Şefu' meu e domnu' Barney. El îmi dă ordine şi gata.

— Bine, dar bagă de seamă, Steve, că doamna din casă, ca de altfel tot ceea ce se găseşte sub acel acoperiş se află sub protecţia mea. Să nu uiţi asta.

— Bine, domnu' Holmes, o să ţin minte.

— L-am speriat de-a binelea, Watson, remarcă Holmes pe când ne îndepărtam. Cred că şi-ar fi trădat angajatorul dacă ar fi ştiut cine e. Am avut noroc să ştiu câte ceva despre banda lui Spencer John şi că Steve a făcut parte din ea. Watson, acesta e un caz în care ne poate ajuta Longdale Pike, aşa că mă duc să îl caut. Când mă voi întoarce, cred că lucrurile vor fi mai clare.

Nu l-am mai văzut pe Holmes în acea zi, dar îmi pot imagina cu uşurinţă cum şi-a petrecut-o, deoarece Longdale Pike era o enciclopedie umană când venea vorba de scandaluri mondene. Fiinţa aceasta ciudată şi apatică obişnuia să-şi petreacă orele dimineţii lângă fereastra arcuită a clubului din strada St. James şi era, în egală măsură, receptor şi emiţător pentru întreaga bârfă din metropolă. Se spunea chiar că realizase un venit cu patru cifre din micile articole pe care le livra săptămânal ziarelor de scandal care furnizează distracţii unui public indiscret. Dacă vreodată se întâmpla ca în adâncurile tulburi ale vieţii londoneze să se producă vreun vârtej, acest lucru era imediat marcat cu acurateţe de acest cadran uman. Holmes îl ajuta uneori discret cu informaţii şi ocazional aceste servicii îi erau răsplătite în acelaşi fel.

*

* *

Când mi-am revăzut prietenul a doua zi dimineaţă, în camera sa, am înţeles, din felul în care se purta, că totul decurgea bine, dar, cu toate acestea, ne aştepta o surpriză

dintre cele mai neplăcute. Aceasta îmbrăca forma unei telegrame care suna astfel:

Rog veniți imediat. Casa clientei jefuită noaptea. Poliția sosită. SUTRO.

Holmes fluieră uşor.

— Drama a atins punctul culminant mai repede decât mă aşteptam. În spatele acestei afaceri sunt interese mari, Watson, ceea ce nu mă miră deloc după ceea ce am aflat. Acest Sutro e desigur avocatul doamnei. Mă tem că am făcut o greşeală că nu ți-am cerut să rămâi acolo noaptea. Acest om a fost cu siguranță depăşit de situație. Ei, nu avem încotro, trebuie să mergem din nou la Harrow Weald.

Am găsit „Casa cu trei frontoane" arătând cu totul diferit față de gospodăria liniştită din ziua anterioară. Un mic grup de gură-cască se strânsese la poarta grădinii, în timp ce doi polițişti cerceta ferestrele şi răzoarele de muşcate. Înăuntru ne-au întâmpinat un domn în vârstă cu părul cărunt care s-a prezentat ca fiind avocatul şi un inspector rumen şi plin de energie, care îl salută pe Holmes ca pe un vechi prieten.

— Ei, domnule Holmes, mi-e teamă că nu aveți nicio şansă cu cazul ăsta. E doar o spargere obişnuită.

— Chiar aşa? Ştiți foarte bine cine sunt făptaşii şi unde să îi găsiți. E vorba despre banda lui Barney Stockdale, cea în care e negrul acela mare. Au fost văzuți prin preajmă. Ce au furat?, zise Holmes.

— Nu îmi pare să fi luat prea multe. Au imobilizat-o pe doamna Maberley folosind cloroform, iar casa – ah! Dar iat-o chiar pe doamnă...

Prietena noastră de ieri intră în cameră, palidă şi trasă la față, spijinindu-se pe tânăra servitoare.

— M-ați sfătuit corect ieri, domnule Holmes, zise ea zâmbind jalnic. Din păcate, nu v-am urmat sfatul. Nu am vrut să îl deranjez pe domnul Sutro şi am rămas neprotejată.

— Am aflat abia azi de dimineață, explică avocatul.

— Domnul Holmes mă sfătuise să am un prieten în casă. I-am neglijat sfatul şi am plătit pentru asta.

— Păreţi să vă simţiţi îngrozitor de rău, zise Holmes. Poate că vă e la fel de greu să îmi spuneţi ce s-a întâmplat.

— Avem totul aici, interveni inspectorul lovind cu degetele într-un carneţel voluminos.

— Şi totuşi, dacă doamna nu e prea obosită...

— Nu prea sunt multe de spus. Nu mă îndoiesc că afurisita aia de Susan le-a uşurat intrarea. Cred că ei cunoşteau deja casa palmă cu palmă. Mi-am dat seama că e cloroform când mi-au pus cârpa aceea pe gură, dar nu ştiu cât timp am zăcut fără cunoştinţă. Când mi-am revenit, unul dintre bărbaţi era la capul patului, iar celălalt se ridica ţinând în mână un obiect din bagajul flului meu, ale cărui lucruri erau pe jumătate împrăştiate pe podea. Înainte să poată fugi, am sărit în picioare şi l-am înşfăcat.

— Aţi riscat foarte mult, spuse inspectorul.

— M-am agăţat de el, dar s-a zbătut, iar celălalt cred că m-a lovit cu ceva, pentru că nu îmi mai amintesc nimic. Mary, camerista mea, a auzit zgomotul, a deschis ferestrele şi a început să ţipe. Asta a alertat poliţia, dar ticăloşii tot au reuşit să scape.

— Ce au luat?

— Nu cred că lipseşte nimic de valoare. Sunt sigură că nu era nimic de acest fel în cuferele fiului meu.

— Nu au lăsat nicio urmă?

— Ar fi o bucată de hârtie pe care cred că am rupt-o de la omul pe care l-am înşfăcat. Am găsit-o mototolită pe podea. Poartă pe ea scrisul fiului meu.

— Ceea ce înseamnă că nu ne e de mare folos, zise inspectorul. Dacă ar fi fost scrisul hoţului...

— *Exact!*, zise Holmes. „Ce gândire păguboasă!“, îşi zise. Cu toate astea, sunt curios să o văd.

Inspectorul scoase din carneţel o bucată de hârtie împăturită.

— Nu trec cu vederea nimic, oricât de nesemnificativ ar părea, zise el uşor pompos. Şi vă sfătuiesc să faceţi şi dumneavoastră la fel, domnule Holmes. Am învăţat asta în douăzeci şi cinci de ani de experienţă. Întotdeauna există posibilitatea să descoperim amprente sau ceva de genul ăsta.

Holmes cercetă cu atenţie bucata de hârtie.

— Ce puteţi deduce din asta, domnule inspector?

— Pare a fi sfârşitul unui roman bizar, din câte îmi pot da eu seama.

— Cu siguranţă, se poate dovedi a fi sfârşitul unei întâmplări bizare, zise Holmes. Aţi observat cifra din partea de sus a paginii: 245. Unde sunt celelalte două sute patruzeci şi patru de pagini?

— Presupun că le-au luat hoţii. Nu ştiu la ce le pot folosi.

— E ciudat să spargi o casă ca să furi aşa ceva. Vă sugerează ceva, inspectore?

— Da, domnule, îmi sugerează că în graba lor ticăloşii au apucat ce le-a venit mai la îndemână. Le doresc să se bucure fericiţi de ce au luat.

— Dar de ce au răscolit prin lucrurile fiului meu?, întrebă doamna Maberley.

— Probabil nu au găsit nimic de valoare la parter şi şi-au încercat norocul la etaj. Asta înţeleg eu. Dumneata ce înţelegi, domnule Holmes?

— Trebuie să mă gândesc mai bine, domnule inspector. Vino aici, la fereastră, Watson.

Acolo, stând unul lângă celălalt, am citit împreună fragmentul de hârtie. Începea cu partea a doua a unei propoziţii şi se continua astfel:

...faţa-i sângera considerabil din cauza loviturilor şi tăieturilor, dar asta nu era nimic în comparaţie cu durerea ce-o avea în inimă în momentul în care văzu chipul acela drag, chipul pentru care era dispus să-şi sacrifice chiar viaţa, privind cu indiferenţă la agonia şi la suferinţa sa. Ea chiar zâmbi – da! Pe toţi zeii – zâmbi ca o fiinţă diabolică, fără inimă ce era, zâmbi când el se uită în sus spre ea. Acela a fost momentul în care dragostea muri şi se născu ura. Un bărbat trebuie să trăiască pentru ceva, şi atunci, dacă nu pentru îmbrăţişările tale, doamna mea, atunci cu siguranţă va fi pentru distrugerea ta şi răzbunarea mea deplină.

— Ciudată utilizare a gramaticii!, zâmbi Holmes întinzându-i inspectorului hârtia. Aţi observat cum „el“ a devenit

„doamna mea“. Autorul trebuie să fi fost atât de captivat de poveste, că, la un moment dat, s-a identificat cu eroul.

— Îmi pare cam de slabă calitate, zise inspectorul, punând foaia înapoi în carneţel. Cum? Plecaţi deja, domule Holmes?

— Nu cred că mai pot face nimic acum, când cazul se află pe mâini atât de capabile. Apropo, doamnă Maberley, spuneaţi că vreţi să călătoriţi.

— Acesta a fost visul meu de când mă ştiu, domnule Holmes.

— Şi unde aţi vrea să mergeţi: la Cairo, la Madeira sau pe Riviera?

— A, dacă aş avea bani, aş face ocolul pământului.

— Serios? Ocolul pământului? Ei, la revedere acum, poate o să vă scriu mai pe seară.

Când treceam pe lângă fereastră, l-am zărit pe inspector ascunzându-şi un surâs şi clătinând uşor din cap: „Oamenii deştepţi au şi un pic de nebunie în ei“, părea să spună zâmbetul lui.

— Aceasta, Watson, e ultima etapă a călătoriei noastre, zise Holmes de îndată ce ne-am găsit din nou în centrul zgomotos al Londrei. Cred că ar fi cel mai bine să rezolvăm problema asta imediat şi ar fi grozav dacă m-ai însoţi, pentru că e mai înţelept să ai un martor când ai de-a face cu o doamnă precum Isadora Klein.

Am oprit un taxi şi am pornit în viteză spre o adresă din Piaţa Grosvenor.

Holmes, care căzuse pe gânduri, tresări brusc.

— Apropo, Watson, bănuiesc că ai înţeles ce se întâmplă, nu?

— N-aş putea afirma asta. Îmi dau seama numai că acum mergem să o vizităm pe doamna care e în spatele acestei afaceri.

— Exact. Dar nu-ţi spune nimic numele Isadorei Klein? A fost bineînţeles o frumuseţe celebră. N-a mai existat o femeie ca ea. E spaniolă pursânge, prin venele ei curge sângele conchistadorilor, iar cei din neamul său au fost conducători în Pernambuco timp de mai multe generaţii. S-a măritat cu magnatul zahărului, Klein, care era cam bătrân, şi în prezent e cea mai bogată şi cea mai seducătoare văduvă de pe faţa

pământului. A urmat o perioadă de aventuri în care nu şi-a refuzat nimic. A avut câțiva amanți, iar Douglas Maberley, unul dintre cei mai plăcuți bărbați din Londra, s-a numărat printre ei. Cu el a fost, din toate punctele de vedere, mai mult decât o aventură. El nu era genul de fluture de salon, ci un om puternic care dădea totul şi aştepta totul în schimb. Dar ea era „la belle damme sans merci" din literatură. Odată ce-şi satisfăcea capriciul, aventura se încheia, iar dacă partenerul ei nu înțelegea asta, e celebră pentru modul în care îl convingea.

— Deci asta s-a întâmplat şi cu el...

— A! Ai început să ai imaginea de ansamblu acum. Am aflat că e pe cale să se mărite cu tânărul duce de Lomond, care îi poate fi aproape fiu. Părinții tânărului pot trece cu vederea diferența de vârstă, dar un scandal public ar fi cu totul altceva, aşa că e absolut necesar să...

— Ah! Dar iată-ne ajunşi.

Eram în fața uneia dintre cele mai frumoase case din cartierul West End. Ne-a întâmpinat un valet care părea mai degrabă un robot decât un om, care ne-a luat cărțile de vizită şi a dispărut. Când s-a întors, ne-a anunțat că doamna nu e acasă.

— Atunci o vom aştepta până se întoarce, zise Holmes cu voioşie.

„Robotul" s-a încurcat.

— Vreau să spun că nu e acasă pentru dumneavoastră, zise el.

— Foarte bine, răspunse Holmes. Asta înseamnă că nu mai trebuie să aşteptăm. Te rog, fii amabil şi du biletul acesta stăpânei tale.

Mâzgăli trei-patru cuvinte pe o foaie din carnețelul său, pe care o împături şi o întinse valetului.

— Ce i-ai scris, Holmes?, am întrebat eu.

— Am întrebat-o, pur şi simplu, dacă preferă poliția. Cred că ne va primi.

Aşa a şi fost – şi chiar cu o iuțeală formidabilă. Un minut mai târziu ne aflam într-un salon desprins parcă din „O mie şi una de nopți", încăpător, minunat, cufundat în semiîntuneric, ici şi colo, cu câte un bec roz. Doamna ne-a întâmpinat şi m-am gândit atunci că vine un timp când şi cea mai mare

dintre frumuseți privește obscuritatea ca pe o binecuvântare. S-a ridicat de pe canapea în momentul în care am intrat. Era înaltă, maiestuoasă, cu o siluetă perfectă, cu chipul seducător aducând izbitor de mult cu o mască, cu ochi minunați de spaniolă ce ne-ar fi ucis pe loc dacă ar fi putut.

— Ce înseamnă intruziunea aceasta și ce-i cu mesajul acesta jignitor?, întrebă ea ridicând bucata de hârtie.

— Nu cred că e nevoie să vă explic, doamnă. Vă respect prea mult inteligența ca să vă tratez astfel, deși, trebuie să recunosc, aceeași inteligență a comis câteva greșeli fatale în ultimul timp.

— Cum așa, domnule?

— Presupunând că bătăușii pe care i-ați angajat m-ar fi putut intimida, făcându-mă să renunț la munca mea. Cu siguranță înțelegeți că niciun om nu s-ar apuca de această profesie dacă nu l-ar atrage pericolul. Pe scurt, dumneavoastră m-ați făcut să accept cazul tânărului Maberley.

— Nu înțeleg nimic din ceea ce spuneți. Ce am eu de-a face cu bătăușii plătiți?

Holmes să întoarse plictisit.

— Da, v-am subapreciat inteligența. Bine, la revedere.

— Opriți-vă! Unde plecați?

— La Scotland Yard.

Nici nu am apucat să ajungem la jumătatea drumului către ușă, când ne-a luat-o înainte și l-a prins pe Holmes de braț. Într-o singură clipă, din oțel devenise de catifea.

— Veniți, luați loc, domnilor. Haideți să stăm un pic de vorbă. Simt că pot fi sinceră cu dumneavoastră, domnule Holmes. Sunteți un adevărat domn. Ce repede își poate da seama o femeie de acest lucru! Vă voi trata ca pe un prieten.

— Nu pot promite că voi răspunde în același fel sentimentelor dumneavoastră, doamnă. Nu reprezint legea, dar, atât cât îmi permit slabele mele puteri, reprezint dreptatea. Sunt dispus să vă ascult, iar apoi vă voi spune cum voi acționa.

— Fără îndoială a fost o mare nebunie din partea mea să încerc să intimidez un om așa de curajos ca dumneavoastră.

— Cu adevărat nebunesc, doamnă, a fost faptul că v-ați încrezut într-o bandă de ticăloși care vă pot oricând șantaja sau da de gol.

— Nu, nu! Nu sunt chiar atât de inconştientă. De vreme ce v-am promis să fiu sinceră, vă pot spune că nimeni, în afară de Barney Stockdale şi de Susan, soţia lui, nu are nici cea mai vagă idee despre cine i-a angajat. În ceea ce îi priveşte pe ei, nu e prima dată..., zâmbi şi dădu din cap cu un gest cochet şi fermecător adresat unui prieten intim.

— Am înţeles. I-aţi testat cu o altă ocazie.

— Sunt ogari buni care vânează în linişte.

— Astfel de ogari au obiceiul, mai devreme sau mai târziu, să muşte mâna care i-a hrănit. Vor fi arestaţi pentru ultima spargere. Poliţia se află deja pe urmele lor.

— Vor îndura tot ce li se va întâmpla. Pentru asta sunt plătiţi. Numele meu nu va fi implicat.

— Decât dacă îl voi menţiona eu.

— Nu, nu, dumneavoastră nu veţi face asta. Sunteţi un domn. Iar aici e vorba despre secretele unei femei.

— În primul rând trebuie să înapoiaţi manuscrisul.

Auzind asta, ea izbucni într-un hohot de râs şi se îndreptă spre şemineu. Înăuntru se afla o grămăjoară de cenuşă, pe care o lovea uşor cu vătraiul.

— Vă referiţi la asta?, întrebă ea.

Stătea în faţa noastră, desăvârşită şi poznaşă în acelaşi timp, zâmbind provocator şi mi-am dat seama că dintre toţi criminalii cu care Holmes avusese de-a face, ea avea să fie cel mai greu de înfruntat. Totuşi, prietenul meu era cu totul imun la farmecele feminine.

— Asta v-a pecetluit soarta, zise el rece. Sunteţi foarte promptă în a acţiona, doamnă, dar de data asta v-aţi întrecut pe dumneavoastră.

Ea lăsă să-i cadă vătraiul cu zgomot.

— Cât de aspru sunteţi! Pot măcar să vă spun întreaga poveste?

— Cred că v-o pot spune şi eu.

— Dar trebuie să vedeţi lucrurile prin ochii mei, domnule Holmes. Trebuie să o înţelegeţi din punctul de vedere al unei femei care-şi vede ambiţia de o viaţă în pericol de a fi distrusă într-o clipă. Poate fi o astfel de femeie învinuită că se apără?

— Dumneavoastră aţi greşit prima.

— Da, mărturisesc că aşa este. Ţineam mult la Douglas, dar, din păcate, nu se potrivea cu planurile mele. El voia să ne căsătorim – înţelegeţi, domnule Holmes, să mă căsătoresc cu un om de rând, fără niciun ban. Nimic altceva nu-l mulţumea. Devenise foarte stăruitor. Pentru că mă dăruisem lui, părea să creadă că îi aparţineam, lui şi numai lui. Era insuportabil. În cele din urmă a trebuit să îl fac să îşi dea seama de realitate.

— Angajând brute care să-l bată chiar sub fereastra dumneavoastră?

— Într-adevăr, păreţi a şti totul. Da, e adevărat. Barney şi băieţii lui s-au străduit să-l ţină la distanţă şi au fost, recunosc, cam brutali. Dar ce a făcut el apoi? Puteam eu să îmi închipui că un domn e capabil de aşa ceva? A scris o carte în care povestea tot ce i s-a întâmplat. Bineînţeles că eu eram lupul, iar el mieluşelul. Era întreaga poveste, schimbase doar numele, dar cine din Londra nu şi-ar fi dat seama? Ce spuneţi de asta, domnule Holmes?

— Avea tot dreptul să procedeze aşa.

— Părea că aerul Italiei îi intrase în sânge şi trezea în el vechiul spirit plin de cruzime al locuitorilor ei. Mi-a scris şi mi-a trimis o copie a romanului, ca să am parte de tortură încă dinainte de a fi publicată. Spunea că mai există două copii, una pentru mine şi una pentru editorul lui.

— Şi de unde ştiaţi că nu o predase deja pe cea de-a doua?

— Îl cunoşteam pe editorul lui – ştiţi, acesta nu era primul roman al lui Douglas – şi astfel am aflat că acesta nu avea veşti din Italia, iar apoi a intervenit moartea lui subită. Atât timp cât celălalt manuscris se afla în circulaţie, eu nu eram în siguranţă. Desigur acesta se găsea printre lucrurile sale personale, care fuseseră trimise mamei lui. Am pus banda la treabă. Unul dintre ei s-a angajat acolo ca servitor. Voiam să procedez cinstit. Pe cuvânt. Eram gata să cumpăr casa cu tot ce era în ea. Am acceptat orice preţ pe care l-a cerut mama lui. Am procedat altfel numai când toate celelalte metode au dat greş. Acum, domnule Holmes, spuneţi-mi, vă rog,

admițând că am fost prea dură cu Douglas – şi Dumnezeu ştie cât regret asta! –, ce altceva puteam face când era în joc întregul meu viitor?

Sherlock Holmes ridică din umeri.

— Bine, zise el, văd că va trebui să rezolv problema asta ca de obicei. Cât costă un voiaj în jurul lumii la clasa I?

Femeia îl privi nedumerită.

— Credeți că cinci mii de lire sunt suficiente?

— Cred că da.

— Foarte bine, atunci îmi veți semna un cec cu suma asta, iar eu voi avea grijă ca acesta să ajungă la doamna Maberley. Îi datorați o mică schimbare de aer. Între timp, dragă doamnă – îşi mişcă el degetul arătător dojenitor –, aveți grijă. Nu vă veți putea juca cu focul la nesfârşit fără să vă ardeți mâinile acelea delicate!

Sfârşit

Vampirul din Sussex

Holmes citi cu atenție un bilet ce-i fusese adus cu ultima poştă. Apoi, chicoti sec, ceea ce era pentru el manifestarea cea mai apropiată de râs, şi mi-l pasă şi mie.

— Cred că e amestecul cel mai bizar de modern şi medieval, de real şi fantastic pe care l-am văzut vreodată. Tu ce spui, Watson?

Iată ce scria:

46, OLD JEWRY,
19 noiembrie

Despre vampiri

Domnule,

Clientul nostru, domnul Robert Ferguson, negustor de ceai, de la „Ferguson şi Muirhead", de pe strada Mincing, s-a interesat la noi despre date concrete privind vampirii. Cum noi ne ocupăm strict de evaluarea echipamentelor, problema nu se încadrează în sfera noastră de activitate, astfel că i-am recomandat domnului Ferguson să vă viziteze şi să vă consulte pe dumneavoastră. Nu am uitat reuşita din cazul Matildei Briggs.

Cu sinceritate, ai dumneavoastră
MORRISON, MORRISON şi DODD
prin E.J.C.

— Matilda Briggs nu e numele unei tinere, Watson, zise Holmes cu o voce nostalgică, ci numele vaporului care e adesea asociat cu şobolanul uriaş din Sumatra, o poveste pentru care publicul nu e încă pregătit. Dar ce ştim noi despre vampiri? Să facă oare parte din sfera noastră de activitate? Orice e preferabil inactivităţii, dar parcă am nimerit într-una dintre poveştile Fraţilor Grimm. Întinde tu mâna, te rog, Watson, şi vezi ce scrie la litera V.

M-am lăsat pe spate şi am apucat tomul la care se referise. Holmes îl legăna uşor pe genunchi, iar ochii i se mişcau încet şi cu drag peste evidenţa vechilor sale cazuri, amestecate cu informaţiile pe care le adunase de-a lungul vieţii.

— Călătoria cu „Gloria Scott", îşi aminti el. Da, da, asta chiar că a fost o afacere neplăcută! Parcă ai făcut nişte însemnări despre cazul ăsta, Watson, deşi nu te-am felicitat niciodată pentru acest lucru. Victor Lynch, falsificatorul; şopârla veninoasă... Un caz cu adevărat remarcabil! Victoria, frumoasa de la circ; Vanderbildt şi Spărgătorul; Viperă; Vigor, fierarul-minune... Ei, Ei! Ce de cazuri! Ascultă aici, Watson! „Vampirism în Ungaria". Şi din nou: „Vampiri în Transilvania".

Răsfoi paginile cu nerăbdare, însă în curând se plictisi şi aruncă volumul uriaş cu un mârâit de dezamăgire.

— Prostii, Watson, prostii! Ce legătură avem noi cu nişte cadavre care nu pot fi convinse să rămână în criptă decât cu un ţăruş înfipt în inimă? Nebunie curată!

— Dar vampirul nu trebuie să fie neapărat mort. Şi un om viu poate avea aceste obiceiuri. Am citit, de exemplu, despre bătrâni care sug sângele unor tineri pentru a-şi păstra tinereţea.

— Sigur că ai dreptate, Watson. Cred că legenda se găseşte într-unul dintre aceste volume. Dar oare ar trebui, într-adevăr, să dăm atâta atenţie unor astfel de lucruri? Afacerea noastră este destul de stabilă şi aşa trebuie să rămână. Putem găsi destui clienţi pe lumea aceasta. Nu e nevoie ca nălucile să apeleze la serviciile noastre. Mi-e teamă că nu-l putem trata pe domnul Ferguson cu foarte multă seriozitate. Poate biletul acesta este de la el şi ne va lumina un pic cu privire la ceea ce îl îngrijorează.

Atunci, ridică o a doua scrisoare ce zăcuse neobservată pe masă tot timpul cât fusese absorbit de prima. Începu să o citească cu o expresie de mare amuzament pe față, expresie care treptat se transformă într-una de intensă concentrare și interes. După ce o termină, rămase o vreme cufundat în gânduri, ținând neglijent scrisoarea cu două degete. Într-un târziu tresări scurt și se trezi din reverie.

— Cheeseman, Lamberley. Unde se găsește Lamberley, Watson?

— Este în Sussex, la sud de Horsham.

— Nu-i foarte departe de aici, nu? Și Cheeseman's?

— Cunosc bine ținutul acela, Holmes. Este plin de case vechi, botezate după oamenii care le-au construit, cu secole în urmă. Auzi acolo de Odley's, Harvey's și de Carriton's — oamenii sunt de mult uitați, dar numele lor supraviețuiesc prin acele case.

— Exact, zise Holmes cu răceală. Aceasta era una dintre ciudățeniile temperamentului său mândru: deși înregistra orice informație nouă cu foarte multă acuratețe și foarte silențios, rareori se ostenea să facă acest lucru cunoscut și celui care îl susținea în acțiunile sale. Simt că vom ști mult mai mult despre Cheeseman's, Lamberley, când vom încheia acest caz. Scrisoarea este, așa cum speram, de la Robert Ferguson. Apropo, pretinde că te cunoaște.

— Pe mine?

— Mai bine ai citi-o.

Îmi întinse scrisoarea peste masă. Aceasta începea cu adresa menționată mai sus și suna cam așa:

Domnule Holmes,

Mi-ați fost recomandat de către avocații mei, căci, într-adevăr, chestiunea, care este extraordinar de delicată, cu greu poate fi adusă în discuție. Privește de fapt un prieten în numele căruia acționez. Acest domn s-a căsătorit acum aproximativ cinci ani cu o tânără peruviană, fiica unui comerciant, pe care l-a întâlnit pe când încheia în acea țară o afacere cu nitrați. Femeia era foarte frumoasă, dar din cauza originii sale și

a religiei cu totul străine lui au existat mereu neînțelegeri între cei doi soți, atât în ceea ce privește interesele lor, cât și de ordin sentimental, astfel încât, cu timpul, probabil că dragostea lui s-a mai răcit și a ajuns să considere această căsătorie o greșeală. Simțea că unele aspecte ale caracterului soției sale îi depășeau puterea de înțelegere. Acest lucru era cu atât mai dureros cu cât ea era cea mai iubitoare soție pe care vreun bărbat și-o poate dori și, după toate aparențele, îi era întru totul credincioasă.

Și acum, în legătură cu problema pe care o voi detalia mai mult când ne vom întâlni, căci acest bilet nu își propune altceva decât să vă ajute să vă faceți o idee generală cu privire la această situație ca să vă puteți hotărî dacă acceptați sau nu cazul. Doamna a început să prezinte unele trăsături de caracter destul de străine firii sale, de altfel extrem de blândă și iubitoare. Domnul în cauză este la a doua căsătorie și mai avea un băiat cu prima soție, un fiu de cincisprezece ani, foarte iubitor și drăguț, care, din păcate, a suferit un accident în copilărie, în urma căruia a rămas marcat pe viață. Această doamnă a fost surprinsă de două ori bătându-l pe nefericit fără a fi fost provocată în vreun fel. O dată l-a lovit cu un băț, lăsându-i o urmă neagră pe brațe.

Aceasta însă nu este nimic în comparație cu purtarea ei față de propriul său fiu, o dulceață de copil de numai un an. Odată, acum vreo lună, copilul a fost lăsat singur câteva minute de către doica sa. Un țipăt al băiatului, parcă de durere, a făcut-o pe aceasta să se întoarcă repede la el. Intrând în cameră, și-a văzut stăpâna, pe doamna în chestiune, aplecată asupra băiețelului, mușcându-l de gât, provocându-i o mică rană care sângera. Doica a fost atât de înfricoșată că a vrut să își anunțe imediat stăpânul, dar femeia a implorat-o să tacă și chiar i-a plătit cinci lire în schimbul tăcerii ei. Nu a fost dată nicio explicație și, pentru moment, incidentul a fost uitat.

A lăsat totuși o urmă adâncă în sufletul doicii, care, din acel moment, a început să își urmărească mai atent stăpâna și să păzească îndeaproape copilul pe care îl iubea foarte mult. I se părea că, așa cum ea o pândea pe mamă, și aceasta, la rândul ei, făcea același lucru și că, de fiecare dată când era obligată să lase copilul singur, mama aștepta cu nerăbdare să se apropie.

Zi şi noapte, doica proteja copilul şi zi şi noapte mama pândea tăcută şi atentă, asemenea unui lup ce urmăreşte un miel. Cred că vi se pare de-a dreptul incredibil, dar vă rog să luaţi în serios aceste întâmplări, deoarece viaţa unui copil şi sănătatea mintală a unui bărbat pot depinde de aceasta.

În sfârşit, a sosit şi acea zi înfiorătoare când faptele nu au mai putut fi ascunse soţului. Nervii doicii au cedat, ea nu a mai putut face faţă tensiunii şi i-a mărturisit totul stăpânului său. Acestuia i s-a părut acea povestire probabil la fel de nebunească precum trebuie să vi se pară şi dumneavoastră. Îşi ştia soţia o fiinţă iubitoare şi, cu excepţia incidentului cu fiul cel mare, o mamă iubitoare. Atunci, de ce şi-ar răni propriul copilaş? I-a spus doicii că visează, că suspiciunile ei erau ca ale unui om nebun şi că astfel de calomnii la adresa stăpânei nu aveau să fie tolerate. În timp ce vorbeau, s-a auzit deodată un ţipăt de durere. Stăpânul şi doica s-au repezit în camera copilului.

Închipuiţi-vă, domnule Holmes, ce a simţit bietul om în momentul în care şi-a văzut nevasta ridicându-se din genunchi, de lângă pătuţul micuţului, lăsând o urmă de sânge pe gâtul dezgolit al copilului şi pe cearşaf. Cu un ţipăt de groază, şi-a tras soţia către lumină şi a văzut sânge pe buzele ei. Nu mai încăpea îndoială că ea băuse din sângele bietului copil.

Astfel stau lucrurile. Ea este acum încuiată în camera sa. Nu a dat nicio explicaţie. Soţul este pe jumătate nebun. Nici el şi nici eu nu ştim mai mult despre vampirism, cu excepţia numelui. Amândoi considerăm vampirismul ca fiind o poveste incredibilă din ţinuturi îndepărtate. Şi totuşi iată-l aici, în inima Sussexului englezesc – ei, toate acestea le putem discuta mâine-dimineaţă. Mă veţi primi? Vă veţi folosi intuiţia superioară ca să ajutaţi un om care aproape şi-a pierdut minţile? Dacă da, vă rog să-mi telegrafiaţi pe numele Ferguson, la Cheeseman's, în Lamberlay, iar eu voi fi la dumneavoastră la orele 10.

Cu respect,
ROBERT FERGUSON

P.S. Cred că prietenul dumneavoastră, Watson, juca rugby la Blackheath când eu eram atacant la Richmond. Este singura recomandare pe care mi-o pot face.

— Bineînțeles că îmi aduc aminte de el, i-am zis punând jos scrisoarea. Marele Bob Ferguson, cel mai bun atacant pe care echipa Richmond l-a avut vreodată. Era întotdeauna un tip bine, vesel și sufletist. Este tipic pentru el să fie preocupat de ceea ce se întâmplă unui prieten.

Holmes mă privi gânditor și clătină din cap.

— Niciodată n-am reușit să te înțeleg pe deplin, Watson, zise el. Ai un potențial cu totul neexplorat. Fii, te rog, bun și scrie omului: „Voi examina cazul dumneavoastră".

— „Cazul dumneavoastră"?

— Nu trebuie să dăm impresia că aici lucrează niște minți încete. Bineînțeles că este cazul lui. Trimite-i o telegramă și lasă lucrurile așa până mâine-dimineață.

Punctual, la ora 10 fix a doua zi, Ferguson intră plin de încredere în salonul nostru. Îmi aminteam că era un tip osos, cu brațe lungi, capabil să alerge cu cea mai mare viteză, ceea ce îl aducea mereu în terenul advers. Categoric, nu este nimic mai trist decât să întâlnești un atlet remarcabil, pe care l-ai cunoscut în perioada sa de glorie și care apoi nu mai este decât o ruină. Statura sa dreaptă se încovoiase, părul odată bălai era acum rar, umerii îi erau aplecați în față. Mă tem că și eu am trezit cam aceleași sentimente în el.

— Salut, Watson, îmi zise cu o voce care își păstrase profunzimea și căldura. Nu mai arăți ca omul pe care l-am aruncat în tribună peste mulțime la Old Deer Park. Dar cred că și eu m-am schimbat. Am îmbătrânit mult în ultima vreme. Văd din telegrama pe care mi-ați trimis-o, domnule Holmes, că nu are rost să mă mai dau drept avocatul nimănui.

— Este mai simplu să dăm toate cărțile pe față, zise Sherlock Holmes.

— Categoric. Dar cred că vă dați seama cât de greu este când e vorba despre femeia pe care sunt obligat să o apăr și să o ajut. Ce pot face? Cum să mă duc la poliție cu o astfel de poveste? Și în același timp trebuie să protejez și copiii. Spuneți dumneavoastră, domnule Holmes, nu este curată nebunie? Nu credeți că ține de originea ei? Ați mai întâlnit așa ceva? Pentru Dumnezeu, dați-mi un sfat, căci simt că-mi pierd mințile.

— E normal să vă simțiți așa, domnule Ferguson. Acum, adunați-vă, luați loc și încercați să îmi răspundeți cât mai clar la câteva întrebări. Vă asigur că eu nu simt deloc că îmi pierd mințile, ba chiar sunt încrezător că putem găsi o soluție. Mai întâi, spuneți-mi ce măsuri ați luat. Soția dumneavoastră se mai ocupă de copii?

— A fost îngrozitor. E o femeie tare iubitoare, domnule Holmes. Dacă vreodată o femeie a iubit un bărbat din toată inima, atunci aceea este ea. A fost profund mâhnită când am descoperit acest oribil și totodată incredibil secret. Nu mai scoate niciun cuvânt. Nu mi-a răspuns deloc la reproșurile pe care i le-am adresat, ci doar m-a privit cu niște ochi sălbatici și plini de disperare, după care a fugit în camera ei și s-a încuiat acolo. De atunci refuză să mă vadă. O cameristă, pe care o are de dinainte de a ne căsători, pe nume Dolores, care îi e mai mult prietenă decât servitoare, îi duce de mâncare.

— Deci copilul nu se află în niciun pericol imediat.

— Doamna Mason, doica, a jurat că nu va pleca de lângă el nici noaptea, nici ziua. Am încredere deplină în ea. Nu sunt la fel de liniștit însă în privința micului Jack, care, așa cum v-am scris deja, a fost bătut de ea de două ori până acum.

— Dar niciodată rănit.

— Nu, dar l-a bătut foarte rău. Situația e cu atât mai gravă cu cât el nu e decât un biet infirm neajutorat.

Trăsăturile încordate i s-au mai destins în timp ce vorbea de fiul său. Continuă:

— Starea băiatului ar înmuia inima oricui. A căzut în copilărie și și-a fracturat șira spinării. Despre el pot să mai spun că are o inimă de aur.

În acest timp, Holmes luase scrisoarea primită cu o zi mai înainte și o recitea.

— Mai sunt și alte persoane în casă, domnule Ferguson?

— Doi servitori pe care i-am angajat de curând, Michael, băiatul de la grajduri, care doarme în casă, soția mea, eu, fiul meu Jack, bebelușul, Dolores și doamna Mason. Aceștia suntem cu toții.

— Înțeleg că nu v-ați cunoscut soția cu mult înainte de căsătorie.

— O cunoşteam doar de câteva săptămâni.

— Dar această cameristă, Dolores, de când e în serviciul ei?

— De mai mulți ani.

— Asta înseamnă că, de fapt, camerista cunoaşte firea soției dumneavoastră mai bine?

— Da, s-ar putea spune şi asta.

Holmes îşi notă ceva.

— Cred, zise el, că vă pot ajuta mai mult fiind în Lamberley decât aici. Avem clar de-a face cu un caz ce necesită investigație personală. Iar dacă doamna va rămâne în camera sa, prezența noastră nu o va deranja. Bineînțeles că ne vom caza la han.

Ferguson făcu un gest de uşurare.

— Speram să spuneți asta, domnule Holmes. Avem un tren direct care pleacă din gara Victoria, la ora 2:00, dacă puteți veni.

— Bineînțeles că da. Vom veni amândoi. Acolo e linişte, aşa că îmi pot concentra întreaga atenție asupra acestui caz. Watson, desigur, *mă va însoți. Dar mai sunt unul* sau două aspecte asupra cărora vreau să fiu pe deplin lămurit înainte să începem. Această nefericită doamnă, din câte am înțeles, pare să fi bruscat ambii copii, atât propriul său bebeluş, cât şi pe băiatul dumneavoastră.

— Aşa e.

— Dar aceste atacuri au îmbrăcat forme diferite, corect? Pe fiul dumneavoastră l-a bătut.

— Prima dată cu un băț, iar a doua oară l-a bătut cu sălbăticie cu mâinile.

— Şi nu a dat nicio explicație, nu-i aşa?

— Nici una, cu excepția faptului că îl urăşte. Asta repeta întruna.

— Ei, acest lucru nu e ceva chiar atât de neobişnuit când vine vorba de mame vitrege. Am putea-o numi o gelozie târzie. Doamna e geloasă din fire?

— Da, foarte geloasă. Pe măsura sângelui ei fierbinte.

— Iar băiatul, care are cincisprezece ani, din câte am înțeles, e probabil foarte dezvoltat la minte, de vreme ce acțiunile îi sunt atât de limitate. El nu v-a dat nicio explicație cu privire la acele atacuri?

— Nu. Mi-a spus că n-au avut niciun motiv.

— Se înțelegeau bine, în alte ocazii?

— Nu s-au plăcut niciodată prea mult.

— Şi totuşi spuneți că el e foarte afectuos din fire.

— Nu cred să existe un fiu mai devotat ca el. Eu sunt viața lui. E complet fascinat de ceea ce zic sau fac.

Din nou Holmes notă ceva şi rămase un timp pierdut în gânduri.

— Fără îndoială ați fost un bun prieten pentru fiul dumneavoastră înainte de cea de a doua căsătorie. Erați foarte apropiați, nu-i aşa?

— Foarte.

— Iar băiatul, fiind aşa de afectuos din fire, e credincios memoriei mamei sale.

— Aşa e.

— Pare a fi un tânăr foarte interesant. Mai e un amănunt în legătură cu aceste incidente... Spuneți-mi, vă rog, atacurile asupra bebeluşului şi cele asupra băiatului s-au produs în aceeaşi perioadă?

— Prima dată aşa s-a întâmplat. Părea că pusese stăpânire pe ea un soi de furie şi că îşi descărca supărarea pe amândoi. Dar în ce priveşte al doilea atac – doar Jack a avut de suferit. Doamna Mason nu s-a plâns în ceea ce priveşte copilul.

— Asta, într-adevăr, complică lucrurile.

— Mă tem că nu vă înțeleg, domnule Holmes.

— Se poate. În general, omul face tot felul de teorii provizorii, după care aşteaptă să treacă timpul sau să acumuleze mai multe date pentru a explora noile opțiuni. E un obicei prost, domnule Ferguson, dar natura umană e slabă prin definiție. Mă tem că vechiul dumneavoastră prieten, aici de față, are o părere exagerată despre metodele mele. Totuşi, nu pot spune până acum mai mult decât faptul că problema dumneavoastră nu mi se pare de nerezolvat şi că rămâne să ne vedem la gara Victoria, la ora 2:00.

*

* *

Era într-o seară umedă şi cețoasă de noiembrie, născută dintr-o zi asemenea ei, când, după ce ne-am lăsat bagajele la

„Jocul de dame“, Lamberley, şi am străbătut cu trăsura un drum şerpuitor, plin de noroaie din Sussex, am ajuns în cele din urmă la ferma veche şi izolată unde locuia Ferguson.

Aceasta era o clădire mare, impresionantă, foarte veche în partea centrală, dar cu lateralele noi, cu hornuri înalte specifice stilului Tudor, cu acoperişul pătat ici-colo de formaţiuni de licheni care îşi făcuseră cuibul pe ţiglele groase de Horsham. Treptele ce duceau către casă erau uzate şi, în timp, căpătaseră o formă concavă, iar dalele vechi ce acopereau veranda formau un mozaic reprezentând o bucată de brânză şi un om – probabil constructorul casei. Tavanele erau străbătute de grinzi groase din stejar, iar podelele se adânceau în curbe abrupte. Întreaga clădire emana un miros de vechi.

Ferguson ne conduse într-o cameră foarte spaţioasă din partea centrală a casei. Aici, încăperea era dominată de un şemineu imens, de modă veche, pe placheta căruia stătea înscris anul 1670 şi în care ardea şi trosnea un splendid foc de buşteni.

Privind în jur puteai observa un amestec unic de date şi locuri. Pereţii, placaţi până la jumătate cu panouri de lemn, făceau parte, cred, din construcţia iniţială a fermei, din secolul al XVII-lea. Erau totuşi ornamentate în partea de jos de o linie de acuarele alese cu mult bun-gust, în timp ce în partea de sus, unde ghipsul galben luase locul stejarului, era expusă o întreagă colecţie de arme sud-americane, aduse fără îndoială din Peru de doamna care se afla acum închisă în camera ei. Holmes se ridică şi le examină cu acea atenţie şi curiozitate specifice minţii sale vii. Când se întoarse la loc avea o privire gânditoare.

— Aici, băiete, zise Ferguson, aici!

Un cocker ce stătuse până atunci într-un coş veni încet către stăpânul său. Îşi mişca picioarele din spate cu dificultate şi ţinea coada în jos. Ajuns lângă Ferguson, îi linse mâna.

— Ce s-a întâmplat, domnule Holmes?

— Câinele... ce a păţit?

— Asta e ceea ce l-a uimit şi pe veterinar. Un soi de paralizie – o meningită la nivelul coloanei vertebrale, acesta a fost diagnosticul. Dar îşi revine şi o să fie ca nou iarăşi, nu-i aşa, Carlo?

Un fior ce voia parcă să confirme spusele stăpânului îi trecu animalului prin coada căzută. Ochii trişti ai câinelui se plimbau de la unul la altul. Ştia că discutam despre el.

— Totul s-a produs brusc, într-o singură noapte.

— Când?

— Cam acum patru luni.

— Foarte interesant.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule Holmes?

— E o confirmare a ceea ce am bănuit deja.

— Pentru Dumnezeu, domnule Holmes, spuneţi-mi la ce vă gândiţi. Poate că pentru dumneavoastră nu este decât o simplă enigmă, dar pentru mine este o problemă de viaţă şi de moarte. Soţia mea este o presupusă criminală, iar copilul îmi este într-un pericol constant. Nu vă jucaţi cu mine, domnule Holmes, este o chestiune mult prea serioasă pentru aşa ceva.

Marele atacant de rugby tremura cu totul. Holmes îi atinse uşor braţul cu mâna.

— Mă tem că veţi avea de suferit, domnule Ferguson, oricum se va soluţiona această situaţie, zise el. O să vă cruţ pe cât pot de mult. Momentan nu vă pot spune prea mult, dar sper să aflu ceva sigur înainte să părăsesc această casă.

— Mă rog lui Dumnezeu să aflaţi! Acum vă rog să mă scuzaţi, domnilor, voi urca în camera soţiei să vedem dacă este vreo schimbare.

Lipsi preţ de câteva minute, timp în care Holmes se mulţumi să examineze curiozităţile expuse pe pereţi. Când gazda se întoarse, ne-am dat seama după expresia feţei sale că nu era nicio schimbare. Venise însoţit de o fată înaltă, slabă, cu tenul măsliniu.

— Ceaiul este gata, Dolores, zise Ferguson. Ai grijă ca stăpâna ta să primească tot ceea ce doreşte.

— Ea folte bolnavă!, strigă fata privindu-şi stăpânul cu indignare. Ea nu cere mâncare. Ea folte bolnavă. Ea nevoie doctor. Eu fricâ stau la ea fără doctor.

Ferguson mă privi întrebător.

— Aş fi foarte fericit să vă pot fi de ajutor, spuse Watson.

— Întreab-o pe stăpâna ta dacă vrea să-l primească pe doctorul Watson?

— Eu duc la el. Eu nu cer voie. Ea nevoie doctor.

— Atunci te însoţesc.

Am urmat fata care tremura de emoţie sus, pe scări, şi apoi de-a lungul coridorului, la capătul căruia se găsea o uşă masivă cu balamale din fier. M-a surprins acest lucru, căci mi-am dat seama că, dacă Ferguson ar încerca să intre cu forţa în camera soţiei sale, i-ar fi extrem de greu. Fata scoase o cheie din buzunar şi o clipă mai târziu plăcile grele de stejar scârţâiau în jurul balamalelor învechite. Am intrat urmat cu repeziciune de fată, care a încuiat bine uşa după ea.

Pe pat stătea o femeie care suferea în mod clar de febră. Era numai pe jumătate conştientă, dar când am intrat şi-a ridicat ochii înspăimântaţi, dar frumoşi şi m-a fixat cu nelinişte. Faptul că eram un străin păru să o liniştească şi se lăsă să cadă din nou pe pernă cu un suspin de uşurare. M-am apropiat de ea rostind câteva cuvinte liniştitoare şi i-am luat pulsul şi temperatura, timp în care a stat nemişcată. Avea temperatură şi pulsul îi era accelerat, cu toate acestea mi-am putut da seama că starea ei era mai degrabă provocată de agitaţie mentală şi nervoasă decât de vreo boală fizică.

— Ea stă mereu aşa una zi, două zi. Eu frică ea moare, îmi zise fata.

Femeia îşi întoarse faţa roşie, dar frumoasă spre mine:

— Unde este soţul meu?

— E jos, în salon şi ar dori să vă vadă.

— Eu nu vreau să îl văd, nu vreau!, strigă ea, după care păru să fie cuprinsă de delir. Un monstru! Un monstru! O, ce voi face eu cu diavolul ăsta?

— Pot să vă ajut cu ceva?

— Nu, nimeni nu mă poate ajuta. S-a terminat! Totul e distrus. Orice aş face, totul e distrus.

Cred că femeia trăia un delir ciudat. Nu mi-l puteam închipui pe bunul Bob Ferguson în ipostaza de monstru sau de demon.

— Doamnă, i-am spus, soţul dumneavoastră vă iubeşte foarte mult şi suferă profund din cauza acestei situaţii.

Din nou mă privi cu ochii aceia superbi.

— Mă iubeşte. Da, aşa e. Dar eu nu îl iubesc? Nu îl iubesc atât de mult încât am ales mai degrabă să mă sacrific decât

să îi frâng inima? Iată cum îl iubesc eu. Şi totuşi, el a putut vorbi aşa ceva despre mine, a putut spune acele lucruri.

— E foarte îndurerat, dar nu poate înţelege.

— Da, nu poate înţelege, dar ar trebui să aibă încredere.

— Nu aţi vrea să îl vedeţi?, i-am sugerat.

— Nu. Nu pot uita acele cuvinte şi nici expresia feţei lui. Nu vreau să îl văd. Acum plecaţi! Nu mai puteţi face nimic pentru mine. Spuneţi-i doar un singur lucru. Îmi vreau copilul. Am tot dreptul asupra copilului meu. Acesta e singurul mesaj pe care i-l pot transmite.

Se întoarse apoi cu faţa la perete şi nu mai scoase niciun cuvânt. M-am întors jos, în camera în care Ferguson şi Holmes încă mai stăteau de vorbă în faţa focului. Ferguson ascultă cu nelinişte relatarea mea despre întrevedere.

— Cum să îi duc copilul?, întrebă el. De unde ştiu eu că nu-l va ataca din nou stăpânită de acel impuls ciudat? Cum să uit modul în care s-a ridicat de lângă pătuţul copilului, cu buzele mânjite de sângele lui?

Tresări, străbătut de un fior la această amintire.

— Copilul e în siguranţă cu doamna Mason şi acolo trebuie să rămână.

O servitoare isteaţă, singurul aspect mai aproape de modernitate din acea casă, ne aduse ceaiul. În timp ce ne servea, uşa se deschise şi în cameră păşi un tânăr. Era un flăcău remarcabil, alb la faţă, cu părul blond şi cu nişte ochi albaştri arzători, ce se aprindeau brusc de emoţie şi de bucurie de câte ori se opreau asupra tatălui său. Se repezi şi îi înconjură gâtul cu braţele, abandonându-i-se întocmai ca o tânără îndrăgostită.

— O, tăticule!, strigă el, n-am ştiut că te-ai întors. Aş fi vrut să te întâmpin. Mă bucur atât de mult să te văd!

Ferguson se eliberă cu blândeţe din îmbrăţişare, nu fără o urmă de stânjeneală.

— Ei, amice, zise el mângâindu-i capul bălai cu tandreţe. Am ajuns mai devreme datorită prietenilor mei, domnul Holmes şi doctorul Watson, pe care i-am convins să ne viziteze şi să petreacă o seară cu noi.

— Domnul Holmes, detectivul?

— Da.

Tânărul ne aruncă o privire lungă, pătrunzătoare şi, mi s-a părut mie, destul de neprietenoasă.

— Dar celălalt copil al dumneavoastră unde e, domnule Ferguson? Îl putem vedea?, întrebă Holmes.

— Roag-o pe doamna Mason să coboare cu copilul, i se adresă Ferguson băiatului.

Acesta se îndepărtă târşâindu-şi picioarele, lucru care, din experienţa mea de medic, trăda o coloană vertebrală fragilă. Se întoarse destul de repede, însoţit de o femeie înaltă şi subţire, care ducea în braţe un copil foarte frumos, cu ochii negri şi părul auriu, un amestec minunat de sânge latin şi saxon. Era clar că Ferguson îl iubea mult, căci îl luă repede în braţe şi îl mângâie duios.

— Imaginaţi-vă ce om ar avea inima să îi facă rău!, murmură el privind mica urmă roşie de pe gâtul copilaşului.

Abia în acest moment am îndrăznit să îl privesc pe Holmes pe furiş şi am putut citi pe faţa sa o încordare deosebită. Chipul îi era parcă sculptat în fildeş, iar ochii ce mai devreme se opriseră preţ de o clipă asupra tatălui şi a copilului fixau acum plini de curiozitate un lucru neidentificat în celălalt colţ al camerei. Urmărindu-i privirea am putut doar ghici că se uita pe fereastră, la grădina umedă de afară. Era adevărat că obloanele erau pe jumătate trase şi ne împiedicau să o vedem foarte bine, totuşi era destul de clar că întreaga atenţie a lui Holmes era concentrată într-acolo. Apoi zâmbi şi ochii îi reveniră asupra copilului, pe al cărui gât fraged se vedea o urmă clară. Fără a scoate o vorbă, Holmes o cercetă cu atenţie. În cele din urmă apucă pumnişorii strânşi ce se agitau sub ochii săi, spunându-i:

— La revedere, micuţule. Ai avut parte de un început tare ciudat în viaţă. Doică, aş dori să discutăm între patru ochi.

O luă deoparte şi vorbi cu ea pe un ton foarte serios preţ de câteva minute. Nu am putut auzi decât ultimele cuvinte, anume: „Sper ca neliniştea dumneavoastră să ia sfârşit curând". Femeia, care părea a fi tipul acela de fiinţă tăcută şi posacă, se retrase cu copilul.

— Ce fel de om e doamna Mason?

— Nu pare foarte amabilă, după cum aţi putut vedea şi dumneavoastră, dar are o inimă de aur şi îi e devotată copilului.

— Şi tu ţii la ea, Jack?, întrebă Holmes, întorcându-se brusc spre băiat.

Faţa acestuia, cu o expresie mereu schimbătoare, se întunecă brusc şi scutură din cap.

— Jacky are sentimente puternice şi atunci când place şi când nu place pe cineva, zise Ferguson punându-şi braţul în jurul umerilor băiatului. Din fericire, eu fac parte din categoria celor pe care îi place.

Băiatul gânguri ceva şi se ghemui la pieptul tatălui său. Ferguson îl îndepărtă cu blândeţe.

— Hai, du-te, micuţule Jacky, zise el urmărindu-şi fiul cu dragoste până ce acesta dispăru. Acum, domnule Holmes, continuă el după ce băiatul închise uşa în urma lui, mă tem că v-am cerut să vânaţi cai verzi pe pereţi, căci ce altceva aţi putea face decât să vă fie milă de mine? Probabil că vă gândiţi că aveţi de-a face cu o chestiune extrem de complexă şi de delicată.

— Cu siguranţă e delicată, răspunse prietenul meu zâmbind amuzat, dar până acum nu am reuşit să îi văd complexitatea. Acest caz e bazat pe deducţie intelectuală, dar de îndată ce deducţiile intelectuale originare sunt confirmate punct cu punct de o serie întreagă de incidente independente, atunci subiectivul devine obiectiv şi pot spune cu încredere că ne-am atins ţelul. De fapt, atinsesem acest ţel chiar înainte de a părăsi Baker Street, cât despre restul am fost nevoit doar să observ şi să confirm.

Ferguson îşi lovi fruntea brăzdată cu palma mare.

— Pentru numele lui Dumnezeu, zise el cu glas răguşit, dacă aţi dat de cap acestei *grozăvii*, nu mă mai ţineţi în suspans. Cum stau lucrurile? Ce pot face eu? Nu mă interesează câtuşi de puţin cum aţi făcut să aflaţi ce aţi aflat, de vreme ce ştiţi adevărul.

— Bineînţeles că vă datorez o explicaţie şi o veţi avea, dar aş dori să rezolv această problemă aşa cum cred eu de cuviinţă. Spune-mi, Watson, doamna ne poate primi?

— E destul de bolnavă, dar e conştientă.

— Foarte bine, pentru că doar în prezenţa ei putem clarifica situaţia. Haideţi să urcăm la ea.

— Dar pe mine nu vrea să mă vadă!, strigă Ferguson.

— O, ba da, zise Holmes, în timp ce nota repede ceva pe o foaie de hârtie. Tu măcar ai asigurat accesul, Watson. Vrei să fii atât de bun să duci doamnei biletul acesta?

Am urcat din nou şi i-am dat biletul lui Dolores, care deschisese uşa cu precauţie. Un minut mai târziu am putut auzi dinăuntru un strigăt în care se împleteau surpriza şi bucuria. Dolores se ivi repede.

— Ea primeşte la ei. Ea ascultă la ei.

La chemarea mea, Holmes şi Ferguson au urcat. Când intrarăm în cameră, Ferguson se îndreptă spre soţia lui, care se ridicase, sprijinindu-se pe perne, dar se opri văzând mâna întinsă a femeii, în semn de respingere. Se lăsă să cadă într-un fotoliu, în timp ce Holmes se aşeză lângă el, nu înainte de a se fi înclinat în faţa doamnei care îl privea cu ochii larg deschişi, plini de uimire.

— Cred că ne putem descurca şi fără Dolores, zise Holmes. O, foarte bine, doamnă, dacă insistaţi ca ea să rămână, nu am nimic împotrivă. Iar acum, domnule Ferguson, am să vă explic. Sunt un om foarte ocupat, cu multe solicitări, şi de aceea metodele mele trebuie să fie simple şi directe. Operaţia cea mai rapidă e cea mai puţin dureroasă. Dar mai întâi daţi-mi voie să încerc să vă uşurez de o povară. Soţia dumneavoastră e o femeie foarte bună şi iubitoare, dar e în egală măsură şi o femeie folosită într-un mod plin de rea-voinţă.

Ferguson ţâşni în sus cu un strigăt de bucurie.

— Dovediţi-mi asta, domnule Holmes, şi vă voi fi îndatorat pe vecie.

— Asta şi intenţionez să fac, numai că, demonstrându-vă acest lucru, vă voi răni profund.

— Nu îmi pasă de nimic altceva atât timp cât soţia mea va fi dezvinovăţită. Nimic pe lumea asta nu e la fel de important decât ea.

— Atunci vă voi prezenta raţionamentul pe care l-am făcut în Baker Street. De la bun început am considerat ideea cu vampirismul a fi complet absurdă. Aşa ceva nu se întâmplă în lumea criminală din Anglia. Şi totuşi, remarcile dumneavoastră erau clare: o văzuserăţi pe doamnă ridicându-se de lângă pătuţul copilului având sânge pe buze.

— Aşa e.

— Dar nu v-aţi gândit că poate ea încercase să sugă rana cu un alt scop decât să ia sângele copilului? Oare nu e chiar o regină din istoria Angliei care a supt o rană pentru a scoate otrava din ea?

— Otravă!

— Una care se găseşte în orice gospodărie din America de Sud. Am ştiut din instinct că voi găsi astfel de arme pe perete, în casa dumneavoastră, chiar înainte de a da cu ochii de ele. Putea fi vorba şi de un altfel de otravă, dar eu la aceasta m-am gândit. Când am zărit micuţa tolbă de săgeţi goală lângă arcul de vânat păsări, mi-am dat seama că asta căutam. Dacă bebeluşul ar fi fost înţepat cu una dintre acele săgeţi înmuiate în curara[1] sau vreun alt drog diabolic, i-ar fi provocat moartea dacă veninul nu ar fi fost scos imediat. Şi apoi mai e şi câinele! Dacă cineva ar vrea să folosească o astfel de otravă, nu ar încerca-o oare mai întâi să vadă ce efect are? Nu mă aşteptam să dau şi de câine, dar mi-a confirmat teoria, integrându-se în reconstituirea mea.

Acum înţelegeţi? Soţia dumneavoastră se temea de un astfel de atac. A văzut când a avut loc şi a salvat viaţa copilului şi cu toate astea a refuzat să vă spună adevărul pentru că ştia cât de mult vă iubiţi fiul şi se temea că vă va frânge inima.

— Jacky?!?

— L-am urmărit în timp ce mângâiaţi copilaşul. Geamul ferestrei îi reflecta cu claritate faţa. Am văzut pe ea atâta gelozie şi atâta ură cum rar mi-a fost dat să văd pe un chip uman.

— Jacky al meu?!

— Trebuie să înţelegeţi, domnule Ferguson, e cu atât mai dureros cu cât este vorba despre o dragoste denaturată, o dragoste exagerată, de maniac, pe care o simte pentru dumneavoastră şi, probabil, pentru răposata sa mamă. Aceasta l-a împins la astfel de fapte. Sufletul îi e devorat de ura pe

---

[1] Curara – substanţă de culoare neagră, asemănătoare cu răşina, cu efect toxic, extrasă din anumite plante tropicale, aparţinând speciei Strychnos; se folosea ca otravă pentru săgeţi datorită efectului temporar de paralizie asupra nervilor motori.

care o simte pentru acest copil splendid, a cărui sănătate şi frumuseţe sunt în contrast cu propria-i slăbiciune.

— Dumnezeule mare! E de necrezut!

— Am spus adevărul, doamnă?

Femeia suspină, cu faţa adânc îngropată în perne. În acel moment se întoarse spre soţul ei.

— Cum puteam să îţi spun asta, Bob? Ştiam ce lovitură ar fi fost pentru tine. Era mai bine să aştept ca adevărul să fie rostit de alte buze decât ale mele. Când acest domn care pare să aibă puteri magice mi-a scris că ştie întregul adevăr, m-am bucurat.

— Sfatul meu pentru domnişorul Jacky e să petreacă un an pe mare, zise Holmes ridicându-se din fotoliul său. Mai e încă ceva neclar, doamnă. Nu prea înţeleg atacurile dumneavoastră la adresa domnişorului Jacky. E adevărat că există o limită a răbdării fiecărei mame. Dar cum aţi avut curajul să lăsaţi copilul singur în ultimele două zile?

— I-am mărturisit doamnei Mason. Ea ştia totul.

— Exact cum mi-am imaginat.

Ferguson stătea lângă pat cu vocea sugrumată de emoţie, cu mâinile întinse, tremurându-i.

— Cred, Watson, că e momentul să ne retragem, îmi şopti Holmes. Dacă o vei lua tu pe buna Dolores de un braţ, eu mă voi ocupa de celălalt. Aşa, acum, zise închizând uşa în urma lui, cred că îi putem lăsa să rezolve restul singuri.

Nu mai am de adăugat decât un singur lucru la acest caz şi anume scrisoarea prin care Holmes răspundea celei de la începutul povestirii noastre.

Sună aşa:

Baker Street
21 noiembrie

Subiect: vampiri

Domnule,

În legătură cu scrisoarea dumneavoastră din data de 19 noiembrie, vă rog să confirmaţi faptul că am cercetat cazul la

cererea clientului dumneavoastră, domnul Robert Ferguson, de la „Ferguson şi Muirhead", din Mincing Lane, şi că acel caz a fost soluţionat în mod satisfăcător.

Cu mulţumiri pentru recomandări,
Al dumneavoastră,
SHERLOCK HOLMES

Sfârşit

Aventura celor trei Garrideb

Poate fi numită comedie sau poate fi numită tragedie. Un om şi-a pierdut sănătatea mintală, eu am pierdut sânge, un altul şi-a pierdut libertatea şi a plătit în faţa legii. Cu toate astea, a existat cu siguranţă un element de comedie în toată afacerea. Dar mai bine judecaţi singuri.

Îmi amintesc foarte bine acea dată. Căci era în luna în care Holmes refuzase să i se acorde titlul de Cavaler pentru servicii care vor fi într-o zi date publicităţii. Voi face numai în treacăt aluzie la această problemă pentru că, în calitatea mea de confident şi partener, trebuie să fiu atent ca nu cumva să comit vreo indiscreţie.

Repet totuşi că acest lucru mă ajută să identific data, spre sfârşitul lui iunie 1902, puţin după încheierea războiului sud-african. Holmes nu se ridicase din pat de câteva zile (obişnuia să facă asta din când în când), dar în acea dimineaţă era în picioare, cu un document în mână şi o sclipire de amuzament în privirea austeră a ochilor săi gri-albaştri.

— Iată, prietene, o şansă pentru tine să faci ceva bani, zise el. Ai auzit vreodată de numele de Garrideb?

A trebuit să recunosc că nu auzisem.

— Ei, bine, dacă reuşeşti să pui mâna pe un Garrideb, să ştii că-i rost de bani.

— De ce?

— A, asta e o poveste lungă şi chiar destul de ciudată. Nu cred să fi întâlnit vreodată un caz mai neobişnuit în toate

investigațiile noastre în complexitatea firii omenești. Omul nostru va sosi în curând pentru o consultație, așa că nu voi deschide subiectul până când nu apare. Dar între timp ține minte că acesta e numele pe care îl căutăm.

Cum cartea de telefoane se găsea lângă mine, pe masă, am început să o răsfoiesc în căutarea acelui nume, conștient fiind totuși că aveam puține șanse de reușită. Dar, spre marea mea uimire, numele se găsea la locul lui. Am scos un strigăt de bucurie.

— Iată-l, Holmes! Iată-l!

Holmes îmi luă cartea din mână.

— „Garrideb, N.", citi el, „strada Little Ryder, numărul 136, Cartierul de Vest". Îmi pare rău să te dezamăgesc, Watson, dar chiar acesta e omul care ne va vizita. Adresa de aici e aceeași cu cea de pe plic. Noi avem nevoie de un altul cu același nume.

Tocmai atunci intră doamna Hudson ducând pe tavă o carte de vizită. Am luat-o și m-am uitat pe ea.

— Ei, dar iată-l!, am strigat plin de uimire. Acesta are o altă inițială: „John Garrideb, avocat, Moorville, Kansas, SUA".

Holmes zâmbi privind cartea de vizită.

— Mi-e teamă că tot mai trebuie să faci un efort, Watson, zise el, și acest domn face parte deja din poveste deși mărturisesc că nu pe el îl așteptam în această dimineață. Cu toate astea, el e în măsură să ne spună destul de multe lucruri din ceea ce vreau să aflu.

O clipă mai târziu ni se alătura. Domnul John Garrideb, de profesie avocat, era un ins scund, dar puternic, cu fața rotundă, proaspăt rasă, caracteristică oamenilor de afaceri americani. Efectul era că dădea impresia unui copil durduliu cu un etern zâmbet încremenit pe față. Ochii însă erau izbitori. Rar mi-a fost dat să întâlnesc o pereche de ochi care să reflecte mai bine intensa viață interioară, așa erau de atenți, de sensibili, oglindind fiecare gând nou ce se năștea. Deși avea un puternic accent american, îi lipsea totuși excentricitatea acestora în exprimare.

— Domnul Holmes?, întrebă el privind când spre unul, când spre altul. A, da, fotografiile nu vă surprind chipul prea

fidel, domnule, dacă îmi permiteți să mă exprim așa. Dacă nu mă înșel, ați primit o scrisoare de la prietenul meu omonim, domnul Nathan Garrideb, nu-i așa?

— Vă rog, domnule, luați loc. Cred că avem multe de discutat (își luă carnețelul de însemnări). Dumneavoastră sunteți, desigur, domnul John Garrideb, al cărui nume e menționat aici, în scrisoare. Observ că sunteți de ceva timp în Anglia...

— Ce vă face să credeți asta, domnule Holmes?

Mi s-a părut că văd suspiciune în ochii săi expresivi.

— Sunteți îmbrăcat ca un adevărat englez.

Domnul Garrideb râse forțat.

— Am citit despre trucurile dumneavoastră, domnule Holmes, dar nu am crezut niciodată că voi ajunge obiectul lor. În ce ați văzut asta?

— Croiala de la umerii hainei dumneavoastră, vârful cizmelor... poate cineva să se îndoiască de asta?

— Ei, nu am crezut niciodată că e atât de evident. Afacerile m-au adus aici acum ceva timp și, cum spuneați și dumneavoastră, aproape toată îmbrăcămintea mea e făcută la Londra. Totuși, cred că timpul dumneavoastră e prețios, iar noi nu ne-am adunat aici ca să discutăm despre croiala șosetelor mele. Ce-ar fi să-mi spuneți ce tot vă notați pe hârtie?

Holmes reușise cumva să îl facă pe vizitatorul nostru să nu se simtă prea în largul său. De altfel, fața lui căpătase o expresie mai puțin binevoitoare.

— Răbdare, răbdare, domnule Garrideb!, zise prietenul meu cu o voce liniștitoare. Doctorul Watson vă poate confirma că aceste mici digresiuni ale mele se dovedesc câteodată, de obicei în partea finală a cazului, de o oarecare importanță. Dar, spuneți-mi, vă rog, de ce nu a venit și domnul Nathan Garribed cu dumneavoastră?

— De ce v-a amestecat în această chestiune de la bun început?, întrebă vizitatorul nostru cu o izbucnire bruscă de furie. Ce Dumnezeu aveați dumneavoastră de-a face cu toate astea? Avem aici o mică afacere, strict profesională, între doi domni, și unul trebuie numaidecât să angajeze un detectiv. Când ne-am văzut azi-dimineață, mi-a spus de șiretlicul ăsta

nerod pe care mi-l pregătea şi de aceea sunt aici. Dar în acelaşi timp nu mă simt deloc în largul meu.

— Reputaţia dumneavoastră nu se dorea a fi pusă la îndoială câtuşi de puţin, domnule Garrideb. E vorba, pur şi simplu, de un exces de zel din partea celuilalt domn pentru a-şi atinge ţelul – un ţel care e, din câte am înţeles deopotrivă de important, vital chiar, pentru amândoi. Ştia că am posibilitatea de a aduna informaţii şi era deci foarte natural să apeleze la mine.

Furia dispăru treptat de pe faţa americanului.

— Ei, asta e cu totul altceva, zise el. Când l-am văzut azi de dimineaţă şi mi-a spus că a apelat la ajutorul unui detectiv, am cerut, pur şi simplu, adresa dumneavoastră şi am venit imediat. Nu vreau ca poliţia să intervină într-o chestiune particulară. Dar dacă dumneavoastră vă oferiţi să ne ajutaţi doar să găsim omul, nu văd nicio problemă în asta.

— Exact aşa stau lucrurile, zise Holmes. Şi acum, domnule, de vreme ce sunteţi aici, ar fi mai bine să avem parte de o relatare clară, chiar de la dumneavoastră. Prietenul meu, aici de faţă, nu e la curent cu detaliile.

Domnul Garrideb mă examină scurt, cu o privire nu tocmai prietenoasă.

— Chiar trebuie să ştie şi dumnealui?

— Noi lucrăm împreună.

— Ei, nu văd atunci niciun motiv pentru a ţine totul secret. O să vă prezint faptele cât mai succint posibil. Dacă aţi fi fost din Kansas, nu mai era nevoie să vă explic cine a fost Alexander Hamilton Garrideb. A făcut avere din imobiliare şi mai apoi la bursa de grâu din Chicago, dar a cheltuit mult cumpărând tot atât teren cât ar putea acoperi ca suprafaţă un comitat de aici, de-a lungul râului Arkansas, la vest de Ford Dodge. Acolo sunt păşuni şi terenuri forestiere, terenuri arabile şi de extracţie a minereurilor şi orice alt tip de pământ care ar putea aduce profit.

Nu avea nici prieteni, nici rude, iar dacă avea, eu, unul, nu aveam cunoştinţă de ele. Era însă foarte mândru de excentricitatea numelui său. Asta ne-a şi apropiat. Practicam dreptul în Topeka, când într-o zi am primit vizita bătrânului, care

era nespus de încântat să întâlnească un alt om cu acelaşi nume ca al său. Ăsta era capriciul lui şi era de neclintit în dorința sa de a afla dacă există şi alți oameni cu numele de Garrideb pe lume.

„Mai găseşte-mi unul!“, mi-a zis el.

I-am spus că sunt un om ocupat şi că nu îmi puteam petrece viața călătorind în jurul lumii, căutând Garridebi.

„Şi cu toate astea, mi-a spus, asta vei face, dacă lucrurile ies aşa cum am plănuit.“

Am crezut că glumeşte, însă curând aveam să îmi dau seama de seriozitatea acelor cuvinte. A murit cam la un an după aceea şi a lăsat un testament – cel mai ciudat testament legalizat vreodată în statul Kansas. Averea sa fusese împărțită în trei, iar eu urma să intru în posesia uneia din cele trei părți, cu condiția să găsesc încă doi domni pe nume Garrideb care să moştenească celelalte două părți. E vorba despre cinci milioane de dolari, fiecare, dar nu ne putem atinge de ei până când nu suntem toți trei aliniați unul lângă altul.

Fiind vorba despre un câştig atât de mare, mi-am lăsat cabinetul şi am pornit în lume să caut Garridebi. Nu am găsit niciunul în Statele Unite, deşi, credeți-mă, am periat acel teritoriu cât de atent am putut. Apoi am încercat pe bătrânul continent. Cu siguranță trebuia să dau de numele acesta în cartea de telefoane din Londra. L-am vizitat acum două zile şi i-am explicat respectivului domn cum stau lucrurile. Dar şi dumnealui e singur, în afara câtorva rude de sex femeiesc, dar nici una pe linie masculină. Iar în testament scrie clar: trei bărbați adulți. Aşa că, vedeți bine, mai avem un loc vacant, iar dacă ne veți ajuta să îl ocupăm, veți fi răsplătit, fără îndoială.

— Ei, Watson, zise Holmes zâmbind. Ți-am spus că e un caz destul de bizar, nu-i aşa? Cred, domnule, că lucrul cel mai evident era să dați un anunț la ziar.

— Am făcut şi asta, domnule Holmes, dar nu am primit niciun răspuns.

— O, Doamne! Iată o problemă extrem de curiasă. O să o examinez puțin în timpul meu liber. Apropo, e tare ciudat faptul că sunteți din Topeka. Obişnuiam să corespondez cu

cineva din acea zonă, cu doctorul Lysander Starr – acum decedat – şi care a fost primar în 1890.

— Bunul doctor Starr!, exclamă vizitatorul nostru. Numele îi este încă respectat. Ei, bine, domnule Holmes, singurul lucru pe care îl putem face e să vă ţinem la curent cu eventualele progrese. Socotesc că ne vom mai vedea peste o zi sau două.

Asigurându-ne de acest lucru, americanul nostru se înclină şi ieşi. Holmes îşi aprinse pipa şi rămase o vreme cu un zâmbet curios pe faţă.

— Ei, bine?, l-am întrebat într-un târziu.

— Mă minunez, Watson, pur şi simplu, mă minunez.

— De ce?

Holmes îşi scoase pipa din gură.

— Mă întrebam, Watson, care Dumnezeu poate fi motivul pentru care acest om a debitat atâtea minciuni. Aproape că îmi venea să îl întreb pe el asta – pentru că sunt cazuri când un atac direct e cea mai bună soluţie –, dar apoi m-am răzgândit şi mi-am zis că e cel mai bine să îl las să creadă că ne-a dus de nas. Iată, avem un om îmbrăcat cu o haină englezească roasă pe la coate şi cu pantaloni în care se vede clar urma genunchilor de atâta purtat, şi totuşi, conform cu acest document şi cu ceea ce spune el, e de fapt doar un provincial american venit de curând în Anglia. Nu a existat niciun anunţ în paginile ziarelor. Ştiu asta, căci le citesc cu regularitate pentru că ele sunt modul meu favorit de a prinde vreo pasăre şi nu aş fi ratat pentru nimic în lume aşa ceva. Nu am cunoscut în viaţa mea niciun doctor Lysander Starr din Topeka. Oricum ai lua-o, ne-a mințit. Cred că omul nostru e într-adevăr american, dar şi-a schimbat accentul în anii petrecuţi în Londra. Dar atunci care îi este jocul şi de ce se ascunde în spatele acestei absurde căutări a unor oameni pe nume Garrideb? Merită cu prisosinţă să îi acordăm atenţie, deoarece, admiţând că individul e un ticălos, e totuşi unul complex şi ingenios. Trebuie să aflăm dacă şi celălalt client al nostru e la fel. Sună-l, Watson.

Asta am făcut şi curând am putut auzi la celălalt capăt al firului o voce subțire, nesigură.

— Da, da. Aici domnul Nathan Garrideb. Domnul Holmes e acolo? Aş dori să vorbesc cu dumnealui.

Prietenul meu îmi luă receptorul şi am putut auzi obişnuitul dialog lacunar.

— Da, da, a fost aici. Am înţeles că nu i-aţi spus... De cât timp?... Numai două zile!... Da, da, bineînţeles, e o perspectivă deosebit de captivantă. Sunteţi acasă în seara aceasta? Presupun că omonimul dumneavoastră nu va fi acolo. Foarte bine, vom veni atunci, pentru că aş prefera să discutăm fără el... Doctorul Watson mă va însoţi... Înţeleg din biletul dumneavoastră că nu prea ieşiţi... Bine, atunci vom fi acolo în jurul orei şase. Nu e nevoie să menţionaţi asta avocatului american... Foarte bine! La revedere!

Era în amurgul unei încântătoare zile de primăvară când chiar şi strada Little Ryder, una dintre cele mai mici ramificaţii din Edgware Road, situată la o aruncătură de băţ de Tyburn Tree, cea de tristă amintire, chiar şi acea străduţă, ziceam, părea aurie şi minunată în razele târzii ale soarelui ce apunea. Casa spre care ne îndreptam era una mare, de modă veche, un edificiu din perioada georgiană timpurie, cu faţada de cărămidă lată, întreruptă numai de două ferestre ce ieşeau puternic în relief, la parter. Aici locuia clientul nostru, iar ferestrele s-au dovedit a fi parte din camera uriaşă unde obişnuia să îşi petreacă orele dimineţii. În timp ce intram, Holmes îmi arătă o plăcuţă de aramă pe care sta scris ciudatul nume.

— Are nişte ani buni, Watson, remarcă el indicând suprafaţa decolorată.

— În orice caz, e numele lui real. Asta merită reţinut.

Casa avea o scară comună, astfel că în hol am găsit alte câteva nume, unele anunţând birouri, altele camere particulare. Nu erau apartamente rezidenţiale, ci mai degrabă lăcaşele unor burlaci boemi. Ne-a deschis chiar clientul nostru, scuzându-se că intendenta plecase la ora patru. Domnul Nathan Garrideb se dovedi a fi un om înalt, cu braţe lungi, uşor adus de spate, slab şi chel, în vârstă de aproximativ 60 de ani. Avea un chip aproape cadaveric, a cărui piele tocită şi lipsită de vlagă indica faptul că era un om căruia exerciţiul

fizic era cu totul străin. Ochelarii mari şi rotunzi şi bărbiţa cioc combinate cu atitudinea sa încovoiată alcătuiau imaginea unui om de o curiozitate pătrunzătoare. Cu toate acestea, aspectul general era binevoitor, dar excentric.

Camera era la fel de neobişnuită ca şi locatarul ei. Semăna cu un mic muzeu. Era în egală măsură lată şi lungă, cu dulapuri şi scrinuri peste tot, înţesate cu cărţi de geologie sau de anatomie. Insectare cu fiuturi şi molii atârnau de ambele părţi ale uşii. O masă mare aşezată pe centru era acoperită de tot felul de rămăşiţe din mijlocul cărora răsărea tubul mare al unui microscop puternic. Aruncând o privire în jur, am rămas uimit de marea varietate a preocupărilor acestui om. Aici se găsea o casetă cu monede vechi, colo o vitrină cu puşti, în spatele mesei celei mari o altă vitrină plină cu fosile, deasupra cărora se putea vedea un şir de cranii de ghips purtând etichete pe care se puteau citi denumiri ca: „Neanderthal", „Heidelberg", „Cro-Magnon". Era clar că studia mai multe lucruri în paralel. Stând în faţa noastră, ţinea în mână o bucată de piele moale cu care lustruia o monedă.

— E din Siracuza, din perioada clasică, ne explică ridicând moneda. Au degenerat mult spre final, dar eu cred că erau cei mai buni în perioada lor de aur, deşi unii preferă şcoala alexandrină. Uitaţi un scaun aici, domnule Holmes, daţi-mi voie să iau oasele astea... Şi dumneavoastră, domnule Watson, dacă vreţi să fiţi atât de amabil să daţi la o parte vaza aceea japoneză... În jur puteţi vedea obiecte ce dezvăluie câteva dintre preocupările mele. Doctorul meu mă dojeneşte că nu ies, dar de ce să ies când am atât de multe lucruri care mă ţin aici? Vă asigur că un inventar complet al unuia dintre acele scrinuri mi-ar lua trei luni întregi.

Holmes privi în jur cu multă curiozitate.

— Vreţi să spuneţi că nu ieşiţi niciodată?, întrebă el.

— Când şi când iau o trăsură până la Sotheby sau la Christie's. Altfel, ies foarte rar. Nu sunt foarte robust, iar cercetările mele mă absorb cu totul. Vă închipuiţi, domnule Holmes, ce şoc teribil – plăcut, dar teribil – am trăit când am aflat de acel noroc incredibil. Mai avem nevoie doar de un alt Garrideb ca să rezolvăm afacerea şi cu siguranţă cred

că vom găsi unul. Am avut un frate, dar acesta e mort, iar rudele de sex femeiesc sunt excluse. Dar trebuie să mai fie şi alţii pe lume. Am auzit că aţi rezolvat cazuri neobişnuite şi de aceea am apelat la dumneavoastră. Desigur acest american are dreptate, trebuia să mă consult cu el mai întâi, dar am acţionat spre binele nostru.

— Cred că aţi acţionat foarte înţelept, zise Holmes. Dar sunteţi chiar atât de dornic să intraţi în posesia unei proprietăţi în America?

— Bineînţeles că nu, domnule. Pentru nimic în lume nu mi-aş abandona colecţiile. Dar acest domn m-a asigurat că îmi va cumpăra partea de îndată ce vom putea revendica terenurile. A avansat chiar suma de cinci milioane de dolari. În momentul de faţă sunt pe puţin o duzină de specimene pe piaţă care mi-ar completa colecţia şi pe care nu le pot achiziţiona din cauza câtorva sute de lire. Imaginaţi-vă ce aş putea face cu cinci milioane de dolari. Aş avea nucleul unei colecţii naţionale. Aş fi un Hans Sloane al epocii mele.

Ochii îi străluceau în spatele ochelarilor mari. Era clar că domnul Nathan Garrideb nu va cruţa niciun efort pentru a-şi găsi omonimul.

—Eu am venit aici doar ca să vă cunosc, nu văd niciun motiv pentru care v-aş întrerupe studiile, zise Holmes. Prefer să stabilesc o relaţie personală cu cei cu care fac afaceri. Trebuie să vă întreb câteva lucruri pentru că nu am la mine relatarea dumneavoastră, şi am reuşit să umplu unele goluri azi, când acest domn din America m-a vizitat. Din câte am înţeles, nu ştiţi de existenţa lui de mai mult de o săptămână.

— Aşa este. A luat legătura cu mine marţea trecută.

— V-a spus cum a decurs întâlnirea noastră de azi?

— Da, a venit direct la mine. Înainte era foarte furios.

— De ce?

— Părea să creadă că era o pată pe onoarea sa. Dar era destul de vesel când s-a întors.

— A făcut vreo sugestie cu privire la ce trebuie făcut?

— Nu, domnule.

— A luat sau a cerut bani de la dumneavoastră?

— Nu, domnule, niciodată!

— Nu bănuiţi care ar putea fi scopul său?

— Niciun altul decât cel declarat.

— I-aţi spus despre convorbirea noastră telefonică.

— Da, domnule.

Holmes rămase pe gânduri. Vedeam clar că e în încurcătură.

— Aveţi lucruri de mare valoare în colecţia dumneavoastră?

— Nu, domnule, nu sunt bogat. E o colecţie bună, dar nu foarte valoroasă.

— Nu vă e frică de hoţi?

— Deloc.

— De cât timp locuiţi aici?

— De aproape cinci ani.

Interogatoriul lui Holmes fu întrerupt de o bătaie insistentă la uşă. De-abia avu timp clientul nostru să deschidă, că avocatul american se şi năpusti tulburat în încăpere.

— A, aici eraţi!, strigă el agitând o foaie de hârtie deasupra capului. M-am gândit să ajung la timp ca să vă prind aici. Felicitările mele, domnule Nathan Garrideb! Sunteţi un om bogat, domnule! Afacerea noastră s-a încheiat cu succes. Cât despre dumneavoastră, domnule Holmes, nu putem spune decât că ne pare rău că v-am deranjat inutil.

Înmânã hârtia clientului nostru care rămase holbându-se la anunţul subliniat. Holmes şi cu mine ne-am aplecat şi am citit peste umărul său. Iată ce scria:

HOWARD GARRIDEB,
CONSTRUCTOR DE UTILAJE AGRICOLE

Combine, secerătoare, pluguri motorizate şi manuale, maşini de semănat, căruţe pentru fermieri, trăsuri şi alte dispozitive.

Estimări pentru fântâni arteziene.

Căutaţi-ne la sediul din Grosnevor Buildings, Aston.

— Minunat!, suspină adânc gazda noastră. Iată-l pe cel de-al treilea om.

— Am făcut cercetări în Birmingham, zise americanul, şi agentul meu de acolo mi-a trimis acest anunţ din ziar.

Trebuie să ne grăbim şi să ducem lucrul la bun sfârşit. Am scris acestui domn şi l-am anunțat că îl veți vizita la biroul său, mâine la ora patru.

— Vreți să mă întâlnesc eu cu el?

— Ce spuneți, domnule Holmes? Nu credeți că e mai înțelept aşa? Eu ce sunt? Un american rătăcitor, cu o poveste minunată. Cine m-ar crede? Dar dumnealui e un englez cu referințe solide, va trebui să ia în serios ceea ce îi spune. Aş merge cu dumneavoastră dacă doriți, dar am o zi foarte încărcată mâine şi sunt pregătit să vin oricând dacă aveți probleme.

— Nu am mai făcut astfel de călătorii de ani de zile.

— E o nimica toată, domnule Garrideb. M-am gândit bine la legăturile pe care le aveți. Dumneavoastră plecați la ora 12:00 şi ar trebui să ajungeți puțin după ora 2:00. Apoi vă puteți întoarce în aceeaşi seară. Tot ceea ce trebuie să faceți e să vă întâlniți cu acest om, să îi explicați problema şi să îi luați o declarație scrisă sub jurământ cu privire la existența lui. Ce Dumnezeu, adăugă el cu ardoare, ținând seama că eu am venit tocmai din centrul Americii, cred că nu e chiar atât de greu să călătoriți o sută de mile ca să puneți punct acestei afaceri.

— Aşa e. Cred că domnul acesta are dreptate.

Domnul Nathan Garrideb dădu din umeri dezamăgit.

— Păi, dacă insistați, eu am să merg, zise el. Mi-e greu să vă refuz, ținând cont de minunata speranță pe care mi-ați adus-o în viață.

— Atunci aşa rămâne, zise Holmes. Şi nu mă îndoiesc că mă veți anunța cum va decurge totul de îndată ce veți putea.

— O să am personal grijă de asta, zise americanul. Ei, adăugă el, privindu-şi ceasul, trebuie să plec. Voi veni mâine la dumneavoastră, domnule Nathan, ca să vă conduc la gară, pentru trenul spre Birmingham. Mergeți în aceeaşi direcție cu mine, domnule Holmes? Nu? Atunci, la revedere, poate vom avea veşti bune pentru dumneavoastră mâine-seară.

Am observat că fața prietenului meu se lumină de îndată ce americanul părăsi camera, iar expresia de uimire profundă dispăruse cu totul.

— Aş vrea să văd colecția dumneavoastră, domnule Garrideb, zise el. În meseria mea, orice informație, oricât de

ciudată, e utilă, iar această cameră a dumneavoastră e un adevărat depozit de astfel de informații.

Clientul nostru radia de plăcere, iar ochii îi străluceau în spatele ochelarilor.

— Am auzit adesea, domnule, că sunteți un om foarte inteligent, zise el. Aș putea să vă prezint chiar acum, dacă aveți timp.

— Din păcate nu am timp, dar exemplarele acestea sunt atât de bine marcate şi etichetate, că nici nu mai au nevoie de explicațiile dumneavoastră. Dacă îmi voi face ceva timp mâine, presupun că nu veți avea nicio obiecție dacă voi veni să le văd.

— Nici una. Sunteți bine-venit. Uşa va fi încuiată, bineînțeles, dar doamna Saunders va fi la subsol până la ora patru şi vă deschide cu cheia dumneaei.

— Din întâmplare sunt liber mâine după-amiază. Dacă o puteți anunța pe doamna Saunders, cred că totul va fi în regulă. Apropo cine e agentul dumneavoastră imobiliar?

Clientul nostru se arătă uimit de întrebare.

— Holloway şi Steele din Edgware Road. De ce?

— Şi eu sunt un fel de arheolog când vine vorba de case, zise Holmes râzând. Mă întrebam dacă nu cumva aceasta e construită în stilul regina Ana sau în cel georgian.

— În stil georgian, fără îndoială.

— Serios? O credeam un pic mai veche. Oricum, se poate vedea cu uşurință asta. Ei, la revedere, domnule Garrideb şi sper să aveți succes în călătoria dumneavoastră la Birmingham.

Agenția imobiliară era în apropiere, dar închisese, aşa că ne-am întors în Baker Street. Holmes nu mai reveni asupra subiectului decât la cină.

— Începe să se întrevadă rezolvarea pentru mica noastră problemă, îmi zise. Fără îndoială că ți-ai schițat deja soluția în minte.

— Nu ştiu nici unde îi e capul, nici unde îi e coada.

— Capul e destul de clar, cât despre coadă, vom vedea mâine. Nu ai observat nimic neobişnuit la acel anunț?

— Am remarcat ortografia cuvântului „pluguri“.

— A, deci ai remarcat. Ei, Watson, devii din ce în ce mai bun pe măsură ce trece timpul. Da, era neobişnuită pentru engleza britanică, dar corectă pentru cea americană. Tipograful a tipărit anunţul în forma în care l-a primit. Şi apoi mai e şi un alt termen american. E un anunţ tipic american, dar vrând să pară din partea unei firme englezeşti. Ce înţelegi din asta?

— Doar că acest avocat american l-a scris singur. Dar de ce a făcut asta nu reuşesc să înţeleg.

— Sunt mai multe explicaţii. În orice caz, e clar că dorea să trimită „fosila" la Birmingham. Asta e cât se poate de clar. Puteam să îi spun chiar că l-a trimis la vânătoare de cai verzi pe pereţi, dar, gândindu-mă mai bine, mi-am dat seama că era mai bine să îl las să plece. Mâine, Watson, ei, dar ziua de mâine va vorbi pentru ea însăşi.

*

* *

Holmes se trezi şi plecă dis-de-dimineaţă. Când se întoarse, în jurul prânzului, am observat că avea o figură mult mai serioasă.

— E o problemă mult mai gravă decât m-am aşteptat, Watson, zise el. Cred că e cinstit din partea mea să-ţi spun asta, deşi ştiu bine că acesta ar fi doar un motiv în plus pentru a-ţi pune viaţa în pericol. Cred că am ajuns să te cunosc destul de bine. Dar suntem în pericol şi ar trebui să ştii asta.

— N-ar fi primul pericol în care ne-am afla, Holmes, şi sper să nu fie nici ultimul. De unde vine pericolul de data aceasta?

— Avem de-a face cu un caz foarte dificil. L-am identificat pe domnul John Garrideb, de profesie avocat: nu e altul decât Evans „Ucigaşul" şi are o reputaţie sinistră.

— Mă tem că tot nu mă simt foarte luminat.

— A, meseria ta nu îţi cere să ţii minte un calendar al închisorii New Gate. Am fost la Scotland Yard să îl văd pe prietenul nostru Lestrade. Când şi când se mai găseşte câte o sclipire de imaginaţie acolo, dar în general se conduc după cercetarea meticuloasă şi metodică. M-am gândit că am putea

da prin dosarele lor de urma prietenului nostru american şi bineînțeles că i-am descoperit chipul durduliu zâmbindu-mi din galeria de fotografii a răufăcătorilor. „James Winter, alias Morecroft, alias Evans Ucigaşul" – asta stătea scris dedesubtul fotografiei.

Holmes scoase un plic din buzunar.

— Mi-am notat câteva lucruri din dosarul lui. Are 44 de ani. S-a născut la Chicago. Se ştie că a împuşcat trei oameni în Statele Unite. Scapă din închisoare printr-o intervenție politică. Vine la Londra în 1893. Împuşcă un om la jocul de cărți, într-un club de noapte pe strada Waterloo, în ianuarie 1895. Bărbatul respectiv moare, dar se va spune apoi că el a fost acela care a provocat cearta. Victima a fost identificată ca fiind Roger Prescott, inventator şi falsificator de bani celebru în Chicago. Evans „Ucigaşul" e eliberat în 1901. De atunci se află sub supravegherea poliției, dar până acum se ştie că a dus o viață cinstită. Un om foarte periculos, care de obicei umblă înarmat şi e gata să atace. Iată cu cine avem de a face, Watson – o pasăre prădătoare, trebuie să recunoşti.

— Dar care e prada?

— Începe să se contureze. Am trecut pe la agenția imobiliară. Clientul nostru, aşa cum ne-a spus şi el de altfel, locuieşte în casa aceea de cinci ani. Când s-a mutat acolo, camerele erau libere de un an de zile. Chiriaşul dinaintea lui a fost un domn pe nume Waldorn. Cei de la agenție îşi aminteau bine de el pentru că a dispărut dintr-odată şi nu s-a mai auzit nimic de el. Era un om înalt, purta barbă şi avea tenul închis la culoare. Dar şi Prescott, omul pe care Evans „Ucigaşul" l-a omorât, era, aşa cum reiese din dosarul de la Scotland Yard, înalt, oacheş şi cu barbă. Ca ipoteză de lucru putem asuma faptul că Prescott, falsificatorul american, locuia chiar în camerele pe care naivul nostru prieten le-a dedicat muzeului său. Iată că în sfârşit avem o legătură.

— Şi care e următoarea legătură?

— Pe aceea trebuie să mergem să o căutăm.

Luă un revolver din sertar şi mi-l întinse.

— Eu îl am la mine pe preferatul meu. Dacă prietenul nostru din Vestul Sălbatic va încerca să se ridice la înălțimea

reputației sale, va trebui să fim pregătiți. Ai o oră pentru siestă, Watson, iar apoi cred că va veni timpul pentru aventura noastră din strada Ryder.

Am ajuns la neobişnuitul apartament al lui Nathan Garrideb pe la ora 4:00. Doamna Saunders, îngrijitoarea, tocmai pleca, dar nu a ezitat să ne deschidă, deoarece uşa avea o închizătoare automată, iar Holmes a promis să se asigure că totul va fi bine înainte să plecăm. Puțin după aceea, uşa de la intrare se închise, boneta femeii trecu prin fața ferestrelor în relief şi atunci am ştiut că eram singuri la parterul casei. Holmes examină rapid interiorul. Un dulap afiat într-un colț mai întunecat ieşea mai mult în relief. În spatele acestuia ne-am ghemuit, în vreme ce Holmes îmi împărtăşea în şoaptă intențiile sale.

— Planul său a fost să îl scoată din casă pe bunul nostru prieten – asta e cât se poate de clar, însă, cum un colecționar iese rar, a avut nevoie de un plan. Nu cred că întreaga invenție a acestor domni Garridebi să fi avut vreun alt scop. Trebuie să recunosc, Watson că întreaga afacere pare să fi fost pusă la cale cu o ingeniozitate diabolică, chiar dacă numele neobişnuit al chiriaşului i-a oferit o deschidere la care cu greu ar fi putut spera. Şi-a țesut intriga cu o viclenie remarcabilă.

— Dar ce vrea, de fapt?

— Ei, de asta suntem aici, ca să aflăm. Nu are nicio legătură cu clientul nostru, din câte îmi dau eu seama până acum. Are legătură mai degrabă cu omul pe care l-a ucis – omul care poate să-i fi fost partener. Camera aceasta adăposteşte un secret primejdios. Astfel văd eu lucrurile. La început am crezut că prietenul nostru adăposteşte în colecția sa ceva mult mai valoros decât crede el, ceva care să justifice interesul unui criminal ca acesta. Dar faptul că în aceste odăi a locuit Roger Prescott indică un motiv mult mai adânc. Ei, Watson, nu putem decât să avem răbdare şi să vedem ce ne aduce ceasul.

Aşteptarea noastră nu dură mult. Ne-am înghesuit şi mai mult unul într-altul când am auzit uşa de la intrare deschizându-se şi închizându-se. A urmat un sunet metalic de chei şi în momentul următor americanul era în cameră. Închise

uşa încet în urma sa, aruncă o privire atentă în jur, ca să vadă dacă e în siguranţă, îşi azvârli paltonul pe un scaun şi se îndreptă spre masa din centru cu mişcările iuţi ale unui om care ştie ce şi cum are de făcut. Împinse masa din loc, tăie bucata de covor pe care aceasta stătuse, o rulă la perete, iar apoi, scoţând un speraclu din buzunarul interior, îngenunche şi începu să lucreze de zor la podea. Curând după aceea auzirăm sunetul scândurilor alunecând una peste cealaltă, iar mai apoi am văzut o deschizătură pătrată ivindu-se în podea. Evans „Ucigaşul" scăpără un chibrit, aprinse un muc de lumânare şi dispăru din raza noastră vizuală. Era clar că venise momentul să acţionăm. Holmes îmi atinse încheietura mâinii în semn de atenţionare şi împreună ne-am furişat spre trapă. Totuşi, oricât de încet am fi încercat să ne mişcăm, vechea podea trebuie să fi scârţâit sub picioarele noastre, căci imediat capul americanului apăru în spaţiul deschizăturii, scrutând neliniştit cu privirea în jur. Îşi întoarse către noi faţa brăzdată de furie şi de uimire, expresii ce se dizolvară treptat în stânjeneală, în momentul în care şi-a dat seama că spre capul său erau îndreptate două pistoale.

— Ia te uită!, rosti el cu răceală în timp ce se căţăra afară. Cred că sunteţi cu unul mai mult decât mine, domnule Holmes. Văd că *mi-aţi ghicit jocul şi m-aţi ţinut de fraier* încă de la început. Bine, domnule, trebuie să recunosc – m-aţi învins!

Dar, în secunda următoare, cu o zvâcnitură, scoase un pistol din buzunarul de la piept şi trase două focuri. Am simţit o arsură bruscă de parcă cineva m-ar fi atins cu o bucată de fier încins pe coapsă. Apoi am auzit un trosnet – Holmes îl lovise în cap cu revolverul. Am mai apucat să îl văd rostogolindu-se la podea cu sângele curgându-i pe faţă, în timp ce Holmes îl scotocea de arme. Apoi am simţit braţele subţiri ale prietenului meu conducându-mă spre un scaun.

— Eşti rănit grav, Watson? Pentru Dumnezeu, spune-mi că nu ai nimic!

A meritat acea rană – aş fi suportat multe altele – numai ca să aflu ce dragoste şi loialitate profundă se ascundeau în spatele măştii sale reci. Ochii pătrunzători şi duri s-au întunecat pentru un moment şi buzele lui ferme tremurau.

Aceasta a fost singura dată când am întrezărit o părticică dintr-o inimă mare, pe măsura unei inteligențe la fel de mari. Toți anii mei de colaborare umilă, dar simplă au culminat cu acel moment.

— N-am nimic! Nu-i decât o zgârietură.

Mi-a spintecat pantalonii cu briceagul său.

— Ai dreptate, zise cu un imens suspin de uşurare. Rana e superficială.

Fața îi deveni de cremene când privi din nou spre prizonierul nostru, care se ridicase în fund, încă nedumerit.

— Pe toți zeii, e bine şi pentru tine! Dacă l-ai fi omorât pe Watson, nu mai ieşeai viu din camera asta. Acum, domnule, ce ai de spus în apărarea dumitale?

Nu avea nimic de spus. Stătea jos, încruntat. M-am sprijinit pe brațul lui Holmes şi ne-am uitat împreună în mica pivniță ce fusese dezvăluită prin trapa secretă. Lumânarea pe care Evans o luase cu el mai lumina încă. Ochii noştri se opriră pe o maşinărie ruginită, mai multe suluri de hârtie, un coş de gunoi plin de sticle şi, aşezate cu grijă pe o măsuță, nişte pachețele micuțe.

— O maşină de tipărit, instrumentul falsificatorului.

— Da, domnule, zise prizonierul, ridicându-se în picioare împleticit, după care căzu imediat pe un scaun. Cel mai mare falsificator pe care l-a văzut Londra vreodată. Ceea ce vedeți e maşina lui Prescott, iar pachetele de pe masă sunt de bancnote de o mie şi de două mii, făcute atât de bine încât se pot folosi oriunde. Serviți-vă, domnilor, şi haideți să batem palma!

Holmes râse.

— Nu avem obiceiul să facem aşa ceva, domnule Evans. Nu te poți ascunde niciunde în țara aceasta. Dumneata l-ai împuşcat de Prescott, nu-i aşa?

— Da, domnule, am luat cinci ani pentru asta. Cinci ani, când ar fi trebuit să mi se dea o medalie. Nimeni nu ar fi putut face diferența între o bancnotă de-a lui Prescott şi una emisă de Banca Angliei şi dacă nu l-aş fi oprit ar fi inundat Londra cu ele. Eram singurul om de pe lume care ştiam ce făcea. Vă mirați că am vrut să ajung la ele? Şi vă mirați că am dat peste acest vânător de gândaci, cu numele său ciudat şi care, colac

peste pupăză, nu părăsea niciodată locuinţa. A trebuit să fac tot ce am putut ca să o scot la capăt. Poate că era mai înţelept să-i fac felul. Ar fi fost destul de uşor, dar sunt un tip slab de inimă, care nu poate trage decât dacă şi celălalt are armă. Dar spuneţi-mi, domnule Holmes, ce am *făcut rău? Nici nu* m-am atins de bătrân.

— Ai deja o acuzaţie de tentativă de omor, din câte am văzut până acum, zise Holmes. Dar asta nu e treaba noastră. Noi te vrem acum doar pe dumneata. Watson, te rog, sună la Yard, ca să nu-i luăm prin surprindere.

Acestea erau faptele în cazul lui Evans „Ucigaşul" şi a remarcabilei poveşti despre cei trei Garridebs. Am aflat mai târziu că prietenul nostru nu s-a vindecat niciodată după ce şi-a văzut visurile spulberate. Când castelul său de nisip s-a prăbuşit, l-a prins între ruine. Ultima dată când am auzit de el, era într-un azil din Brixton. A fost o zi plină de bucurie la Yard atunci când s-a descoperit maşina de tipărit a lui Prescott, căci, chiar dacă se ştia de existenţa ei, nu a putut fi găsită. Evans le făcuse într-adevăr un mare serviciu, asigurând câtorva dintre membrii „Departamentului de investigare a crimei" un somn liniştit, pentru că maşina era acum închisă într-o cameră, catalogată drept pericol public. Ar fi făcut tot posibilul să-i ofere criminalului nostru medalia pe tavă, însă un tribunal nu la fel de darnic l-a trimis pe „Ucigaş" în locul tenebros din care nu de mult ieşise.

Sfârşit

Problema podului Thor

Undeva, în seifurile băncii Cox&Co. de pe Charring Cross, se află un cufăr ponosit de atâtea călătorii, cu numele meu, John H. Watson, Doctor, Armata Indiană, pictat pe capac. E plin ochi cu hârtii, aproape toate fiind însemnări despre cazurile pe care Sherlock Holmes a avut ocazia să le investigheze de-a lungul timpului. Unele, şi nu tocmai cele mai puţin interesante, au fost insuccese totale şi nu merită să fie istorisite, de vreme ce nu au dezlegare. O problemă fără soluţie poate să-i intereseze pe studenţi, dar aproape sigur îl va plictisi pe cititor.

Între aceste povestiri fără încheiere se află şi cea a domnului James Phillimore, care, întorcându-se în propria-i casă pentru a-şi lua umbrela, a dispărut din această lume. Nu mai puţin deosebită este povestea navei „Alicia“ care, într-o dimineaţă de primăvară şi-a ridicat pânzele şi a dispărut într-un nor de ceaţă de unde nu a mai ieşit niciodată şi nici nu s-a mai auzit nimic despre ea sau despre echipajul său. Un al treilea caz, demn de a fi luat în seamă, este cel al lui Isadora Persano, binecunoscutul jurnalist şi duelgiu, care a fost găsit înţepenit, cu o privire pustie şi nebunească, cu o cutie de chibrituri în faţă în care se găsea o specie de vierme ciudat, necunoscut ştiinţei. Pe lângă aceste cazuri rămase fără rezolvare, mai există şi cele care implică secrete de familie într-o asemenea măsură, încât ar produce consternare în multe cercuri înalte dacă ar vedea lumina tiparului. E inutil să mai spun că o asemenea lipsă de

încredere e de neconceput şi că aceste dosare vor fi sortate şi distruse, acum că prietenul meu a găsit timp ca să se ocupe de această problemă. Mai rămân destul de multe cazuri de o mai mare sau o mai mică importanţă pe care le-aş fi publicat mai înainte dacă nu m-aş fi temut de o saturare a publicului, care s-ar fi revărsat asupra omului pe care îl stimez mai mult decât pe oricine. În unele am fost eu însumi implicat şi pot vorbi în calitate de martor ocular, în timp ce la altele nu am fost de faţă sau am avut un rol atât de mic, încât nu ar putea fi relatate decât la a treia mână. Următoarea povestire este desprinsă din propria mea experienţă.

Era o dimineaţă furtunoasă de octombrie şi vedeam cum ultimele frunze erau smulse în vârtejuri din platanul care împodobea curtea din spatele casei noastre. Am coborât la micul dejun pregătit să-mi găsesc tovarăşul deprimat, căci, ca la mai toţi marii artişti, natura înconjurătoare îşi punea amprenta asupra lui. Şi apoi, am descoperit că aproape terminase de mâncat şi că starea lui sufletească era deosebit de veselă şi optimistă, având acea voioşie aproape îngrijorătoare ce îl caracteriza în momentele sale de relaxare.

— Ai un caz, Holmes?, am întrebat.

— Puterea de deducţie e fără îndoială contagioasă, Watson, îmi răspunse el. Mi-ai ghicit secretul. Da, am un caz. După o lună plină de plictiseală şi lipsită de activitate, lucrurile s-au pus din nou în mişcare.

— Pot să te ajut şi eu?

— Nu e mare lucru de făcut, dar putem să-l discutăm după ce îţi vei consuma cele două ouă tari pe care noul nostru bucătar ne-a făcut onoarea de a ni le pregăti. E posibil ca felul în care au fost pregătite să nu fie lipsit de legătură cu un exemplar din „Familia Herald“ pe care l-am zărit ieri pe masa din hol. Chiar şi o chestiune atât de banală ca gătitul unui ou necesită timp şi atenţie şi nu se potriveşte deloc cu povestea de dragoste din această excelentă publicaţie periodică.

Un sfert de oră mai târziu, masa fusese curăţată şi ne aflam faţă în faţă. Îşi scosese o scrisoare din buzunar.

— Ai auzit de Neil Gibson, „regele aurului“?, întrebă el.

— Vrei să spui senatorul american?

— Ei bine, a fost odată senator din partea unor state din Vest, dar are mai multă faimă ca magnatul cel mai mare din lume în exploatările aurifere.

— Da, am auzit despre el. A trăit cu siguranță în Anglia, pentru o vreme. Numele lui îmi este foarte cunoscut.

— Da, a cumpărat o proprietate imensă în Hampshire, acum vreo cinci ani. Poate că ai auzit despre sfârşiul tragic al soției lui...

— Bineînțeles. Îmi amintesc acum. De aceea mi-e cunoscut numele lui. Dar nu cunosc multe amănunte.

Holmes arătă către nişte hârtii aflate pe un scaun.

— Nu aveam nici cea mai mică ideee că acest caz va ajunge la mine, altfel aş fi avut notițele pregătite, zise el. Adevărul e că această problemă, de-a dreptul senzațională, nu părea să prezinte vreo dificultate. Interesanta personalitate a acuzatului nu putea să întunece claritatea probelor. Cazul urmează să fie judecat în noua sesiune a Tribunalului Winchester. Mă tem că e o misiune ingrată. Eu pot să descopăr faptele, Watson, dar nu le pot schimba. Dacă nu iese la lumină ceva cu totul nou şi neaşteptat, nu văd ce speranțe ar putea avea clientul meu.

— Clientul tău?

— A, am uitat că nu ți-am spus! Ți-am preluat întortocheatul obicei de a spune o poveste de la coadă. Citeşte mai bine asta, întâi.

Scrisoarea pe care mi-o întinse, scrisă de o mână puternică şi autoritară, suna astfel:

HOTEL CLARIDGE
3 Octombrie

Dragă domnule Sherlock Holmes,

Nu pot să privesc către cea mai minunată femeie pe care a creat-o vreodată Dumnezeu, nu pot merge la înmormântare fără să fac tot posibilul ca s-o salvez. Nu pot să explic ce s-a întâmplat, nu pot nici măcar să înțeleg, dar am certitudinea că domnişoara Dunbar e nevinovată. Cunoaşteți faptele, cine

nu le ştie? Vestea a făcut înconjurul ţării. Şi nici măcar o voce nu s-a ridicat în apărarea ei. Această nedreptate blestemată mă face să înnebunesc. Femeia aceasta are un suflet care nu ar fi lăsat-o să omoare nici măcar o muscă. În sfârşit, voi veni mâine, la ora unsprezece, să văd dacă puteţi să-mi aduceţi o rază de lumină în toată această întunecime. Poate cunosc vreun indiciu şi nici nu îmi dau seama. În orice caz, vă stau la dispoziţie cu tot ceea ce ştiu, tot ceea ce am şi tot ceea ce sunt, numai să o puteţi salva! Dacă ar fi să vă puneţi puterile la încercare, vă rog să o faceţi în acest caz!

Al dumneavoastră,
J. NEIL GIBSON

— Acum ştii, zise Sherlock Holmes scuturându-şi cenuşa din pipa de după micul dejun şi umplând-o din nou cu încetineală. Acesta este domnul pe care-l aştept. Cât despre poveste, nu ai timp să parcurgi toate aceste hârtii, aşa că ţi-o voi spune pe scurt, pentru cazul că te implici în investigaţie. Acest bărbat este cea mai mare putere financiară din lume şi este un om, din câte am înţeles, cu un caracter foarte impulsiv, chiar înspăimântător. S-a căsătorit cu o femeie, victima acestei tragedii, despre care nu ştiu decât că era trecută de prima tinereţe, lucru cu atât mai nefericit cu cât o guvernantă foarte atrăgătoare se ocupa de educaţia celor doi copii. Acestea sunt cele trei persoane implicate, iar scena de desfăşurare este un conac vechi şi uriaş, centrul statului istoric englezesc. Cât despre tragedie, soţia a fost găsită căzută la pământ, la aproape o jumătate de milă depărtare de casă, târziu în noapte, îmbrăcată în rochia pe care o purtase la cină, cu un şal pe umeri şi cu un glonţ în cap. Nicio armă n-a fost găsită lângă ea şi nici nu s-a descoperit vreun indiciu care să dovedească o crimă. Nicio armă lângă ea, Watson, ai auzit? Crima pare să fi fost comisă seara, târziu, iar trupul a fost descoperit de către un paznic al unui teren de vânătoare pe la ora unsprezece şi atunci a fost examinat de către poliţie şi de către un doctor, înainte de a fi transportat la conac. E prea mult dintr-odată sau ţi-e totul clar?

— Mi-e foarte clar. Dar de ce este suspectată guvernanta?

— Ei bine, în primul rând există o probă foarte clară. Un revolver din care s-a tras un glonț de un calibru care se potriveşte cu cel ucigaş a fost găsit într-un colț al şifonierului ei.

Privirea îi rămăsese aţintită în gol şi repetă rar:

— Într-un colț al şifonierului ei...

Apoi se scufundă în tăcere şi mi-am dat seama că rotițele creierului lui se puseseră în mişcare şi ar fi fost o prostie să-l întrerup. Apoi, cu o mişcare bruscă îşi reveni la viață:

— Da, Watson, a fost găsit! O adevărată nebunie, nu-i aşa! Cel puțin aşa au gândit juraţii. În plus, femeia moartă avea asupra sa un bilet în care i se dădea întâlnire exact în acel loc de către guvernantă şi care era semnat de ea. Cum ți se pare? Şi, în sfârşit, iată şi mobilul crimei: senatorul Gibson e o persoană foarte atractivă. Dacă soția sa murea, cine altcineva era mai potrivit să-i ia locul decât tânăra care beneficiase deja din plin de atenția insistentă a angajatorului său? Dragoste, avere şi putere, toate depinzând de o viață trecută de prima tinerețe. Urât, Watson, foarte urât!

— Da, într-adevăr, Holmes.

— Şi nici nu a putut să ofere vreun alibi. Ba, chiar dimpotrivă, a fost nevoită să recunoască faptul că fusese în jurul podului Thor, adică scena tragediei, în jurul acelei ore. N-a putut să nege acest fapt, pentru că nişte oameni din sat au văzut-o acolo.

— Soarta ei pare pecetluită.

— Şi totuşi, Watson, şi totuşi! Acest pod, o fâşie lungă de piatră cu balustradă de o parte şi de cealaltă, traversează cea mai îngustă porțiune a unei întinderi lungi şi adânci de apă. Se numeşte heleşteul Thor. La gura podului zăcea femeia moartă. Acestea sunt datele problemei. Dar, dacă nu mă înşel, a sosit clientul nostru, cu mult înainte de ora stabilită!

Billy deschisese uşa, însă numele pe care-l anunțase era unul neaşteptat. Domnul Marlow Bates era un străin pentru amândoi. Era un bărbat subțire şi energic, cu o privire îngrozită şi cu un fel de a fi repezit şi şovăitor, un om pe care ochiul meu de specialist l-ar caracteriza ca fiind în pragul unei căderi nervoase.

— Păreţi agitat, domnule Bates, zise Holmes. Vă rog, luaţi loc. Mă tem că nu vă pot oferi decât puţin timp, pentru că am o întâlnire la ora unsprezece.

— Ştiu că aveţi, suspină vizitatorul nostru, rostind propoziţii scurte, ca o persoană care nu mai are suflu. Domnul Gibson vine. Domnul Gibson este patronul meu. Eu sunt administratorul proprietăţii sale. Domnule Holmes, este un nemernic, un nemernic diabolic!

— Cuvinte grele, domnule Bates...

— Trebuie să fiu categoric, domnule Holmes, căci timpul îmi este limitat. N-aş vrea să mă găsească aici pentru nimic în lume. Trebuie să sosească imediat. Însă eu nu am putut să ajung mai devreme. Secretarul său, domnul Ferguson, mi-a spus doar astăzi dimineaţă că are întâlnire cu dumneavoastră.

— Şi dumneavoastră sunteţi administratorul său?

— L-am anunţat că plec. În două săptămâni mă voi fi eliberat din sclavia sa blestemată. Este un om rău, domnule Holmes, rău pentru toţi cei din jurul lui. Actele de caritate sunt doar un paravan care să-i ascundă fărădelegile. Însă soţia sa a fost principala victimă. Era brutal cu ea, da, domnule, brutal! Cum a murit, nu ştiu să vă spun, dar sunt sigur că el i-a făcut viaţa un chin. Ea era braziliancă la origine, venea de la tropice, aşa cum ştiţi, cu siguranţă.

— Nu, acest amănunt mi-a scăpat din vedere.

— Tropicală, în origini şi caracter. O flică a soarelui şi a pasiunii. L-a iubit aşa cum pot iubi aceste femei, dar când farmecul trupului i s-a ofilit – mi s-a spus că a fost odată deosebit – n-a mai rămas nimic care să-l ţină lângă ea. Noi o plăceam cu toţii, ne părea rău pentru ce i se întâmpla şi îl uram pentru felul în care se purta cu ea. Însă el e viclean şi ştie să se facă crezut. Asta e tot ce am să vă spun. Nu vă luaţi după ce vedeţi. Mai e şi altceva în spate. Am plecat. Nu încercaţi să mă mai reţineţi! Aproape că trebuie să ajungă.

Aruncând o privire îngrozită către ceas, straniul nostru vizitator se năpusti pe uşă şi dispăru.

— Măi, măi, zise Holmes după ce tăcu o vreme. Se pare că domnul Gibson are nişte angajaţi... loiali. Însă avertizarea e

bine-venită şi nu ne rămâne decât să aşteptăm până apare şi persoana în cauză.

Fix la ora stabilită auzirăm un pas greoi pe scări şi faimosul milionar fu condus în cameră. Privind către el am înţeles nu numai temerile şi antipatia administratorului său, dar şi blestemele pe care atât de mulţi rivali de-ai săi din afaceri le-au aruncat asupra sa. Dac-aş fi un sculptor şi aş dori să idealizez omul de afaceri plin de succes, cu nervi de oţel şi conştiinţă alunecoasă, l-aş alege pe domnul Neil Gibson ca model. Statura sa înaltă, deşirată şi colţuroasă inspira lăcomie şi aviditate. Un Abraham Lincoln comun, nu unul făcut pentru ţeluri măreţe, ne-ar oferi o idee despre acest om. Faţa îi părea săpată în granit, aspră, pietroasă, fără urmă de remuşcare, cu trăsături săpate adânc, urme lăsate de multe greutăţi. Ochii gri şi reci, privind cu viclenie pe sub sprâncenele ţepoase, ne studiară pe fiecare în parte. Se înclină grăbit când Holmes îmi pomeni numele şi apoi, cu un autoritar gest de posesiune, îşi trase un scaun lângă tovarăşul meu şi se aşeză, aproape atingându-l cu genunchii lui osoşi.

—Lăsaţi-mă să încep prin a spune, domnule Holmes, spuse el, că banii nu au nicio importanţă pentru mine în acest caz. Puteţi să le daţi şi foc dacă asta vă oferă puţină lumină în afiarea adevărului. Femeia aceasta este nevinovată şi trebuie să fie absolvită de vină, iar dumneavoastră trebuie să faceţi acest lucru. Spuneţi o cifră!

— Tarifele mele sunt fixe, zise Holmes, pe un ton rece. Nu variază decât atunci când le schimb cu totul.

—Ei bine, atunci, dacă nu vă interesează dolarii, gândiţi-vă la faimă. Dacă reuşiţi să rezolvaţi acest caz, toate ziarele din Anglia şi America vor scrie despre dumneavoastră. Vi se va duce vestea pe două continente.

—Mulţumesc domnule Gibson, dar nu cred că am nevoie de vâlvă. Poate sunteţi uimit să aflaţi că prefer să lucrez anonim şi că aici e problema în sine care mă atrage. Dar pierdem timp. Haideţi să trecem la fapte.

—Cred că veţi găsi principalele date în articolele din ziare. Nu cred că mai am altceva de adăugat care să vă ajute. Dar dacă mai există vreun aspect pe care aţi vrea să vi-l clarific, sunt aici ca să vă ofer orice informaţie.

— Ei bine, ar fi un lucru...

— Care ar fi acela?

— Care este mai precis relaţia dintre dumneavoastră şi domnişoara Dunbar?

„Regele aurului“ tresări puternic şi se ridică pe jumătate de pe scaun. Apoi îşi recăpătă calmul imperturbabil.

— Presupun că aveţi dreptul să puneţi o asemenea întrebare..., probabil că vă faceţi doar datoria, domnule Holmes.

— Aveţi dreptate să presupuneţi acest lucru, zise Holmes.

— Atunci vă pot asigura că relaţiile noastre au fost întotdeauna şi în întregime acelea ale unui angajator faţă de o tânără domnişoară cu care nu stătea de vorbă niciodată şi nici nu o vedea decât în compania copiilor săi.

Holmes se ridică de pe scaun.

— Sunt un om destul de ocupat, domnule Gibson, zise el, şi nu am nici timpul şi nici plăcerea de a purta conversaţii fără rost. Vă doresc o dimineaţă bună în continuare!

Vizitatorul nostru se ridicase de asemenea şi statura sa deşirată se înălţa deasupra lui Holmes. O privire furioasă i se zărea sub sprâncenele ţepoase, iar în obrajii gălbejiţi i se distingea o umbră de culoare.

— Ce naiba vreţi să spuneţi cu asta, domnule Holmes? Îmi lăsaţi baltă cazul?

— Ei bine, domnule Gibson, vă las cel puţin pe dumneavoastră. Credeam că vorbele mele au fost destul de directe.

— Foarte directe, dar ce se ascunde în spatele lor? Vreţi să urcaţi preţul, vă e frică să vă angajaţi în acest caz, sau ce? Am dreptul la un răspuns sincer.

— Da, poate că aveţi, zise Holmes. Vă voi da unul. Acest caz este destul de complicat de la bun început pentru a porni cu şi mai multe dificultăţi sau informaţii false.

— Vreţi să spuneţi că mint?

— Ei bine, eu încercam să mă exprim cât mai delicat posibil, dar dacă insistaţi asupra acestui cuvânt, nu vă pot contrazice.

Am sărit în picioare, căci expresia de pe faţa milionarului era înspăimântătoare şi îşi ridicase pumnul strâns. Holmes zâmbi calm şi îşi întinse mâna după pipă.

— Nu fiţi gălăgios, domnule Gibson. Găsesc că după micul dejun chiar şi cea mai mică ceartă este supărătoare. Vă sugerez o plimbare în aerul de dimineaţă şi vă va prinde bine să cugetaţi în linişte.

„Regele aurului" se stăpâni cu greutate. N-am putut decât să-l admir, căci printr-un imens autocontrol se transformase într-un minut dintr-o flacără arzătoare de mânie într-o indiferenţă rece şi dispreţuitoare.

— Ei bine, e alegerea dumneavoastră. Presupun că vă cunoaşteţi mai bine interesul. Nu vă pot face să vă atingeţi de acest caz împotriva voinţei dumneavoastră. Nu v-aţi făcut niciun bine în dimineaţa aceasta, domnule Holmes, căci am distrus oameni mai puternici decât dumneavoastră. Niciun om nu mi s-a pus în cale până acum şi bine a făcut.

— Au mai spus mulţi acest lucru şi totuşi iată-mă aici, zise Holmes zâmbind. Atunci, la revedere, domnule Gibson. Mai aveţi multe de învăţat.

Vizitatorul nostru ieşi cu zgomot, însă Holmes continuă să fumeze cu o linişte imperturbabilă, fixându-şi ochii, visător, pe tavan.

— Ce părere ai, Watson?, întrebă el într-un târziu.

— Păi, Holmes, trebuie să mărturisesc că atunci când mă gândesc că acest bărbat e unul care cu siguranţă ar spulbera orice i-ar sta în cale şi când îmi amintesc că soţia lui poate să fi fost un obstacol sau un lucru pe care îl displăcea, aşa cum Bates ne-a spus fără ocolişuri, mi se pare...

— Exact. Şi mie la fel.

— Dar care au fost relaţiile sale cu guvernanta şi cum ţi-ai dat seama?

— Cacealma, Watson, cacealma! Gândindu-mă la tonul pasional, neconvenţional şi lipsit de rigiditate al scrisorii sale şi comparându-l cu atitudinea sa reţinută, mi-a fost foarte clar că exista o emoţie puternică, concentrată mai degrabă asupra femeii acuzate decât asupra victimei. Trebuie să înţelegem exact relaţia dintre aceste trei persoane pentru a afla adevărul. Ai văzut modul direct în care l-am atacat şi cât de imperturbabil l-a primit. Apoi am pretins că sunt absolut sigur de ceea ce spuneam, când de fapt eram extrem de suspicios.

— Crezi că se va întoarce?

— Sigur se va întoarce. Trebuie să se întoarcă. Nu poate lăsa lucrurile aşa. Ha! Mi se pare că aud soneria! Da, sunt paşii săi. Ei bine, domnule Gibson, tocmai îi spuneam doctorului Watson că trebuie să ajungeţi.

„Regele aurului" se întorsese în încăpere cu o atitudine mai calmă decât atunci când o părăsise. Mândria rănită i se putea citi încă în privirea plină de ranchiună, însă raţiunea îl sfătuise să şi-o încalce pentru a-şi atinge scopul.

— M-am gândit mai bine, domnule Holmes; şi cred că m-am pripit luându-vă vorbele în nume de rău. Aveţi dreptul să cunoaşteţi adevărul, oricare ar fi acesta, şi nu pot decât să vă respect pentru asta. Pot însă să vă asigur că relaţia dintre mine şi domnişoara Dunbar nu are nimic de-a face cu acest caz.

— Ar fi mai bine să hotărăsc eu acest lucru, nu credeţi?

— Da, presupun că aveţi dreptate. Dumneavoastră sunteţi asemenea unui doctor care vrea să cunoască fiecare simptom înainte de a-şi pune diagnosticul.

— Exact. E o comparaţie perfectă. Şi numai un pacient care ar vrea să-şi inducă medicul în eroare i-ar ascunde amănuntele cazului său.

— E posibil să aveţi dreptate, dar trebuie să recunoaşteţi, domnule Holmes, că orice bărbat s-ar ruşina puţin să fie întrebat verde în faţă care e relaţia sa cu o femeie, dacă într-adevăr există sentimente serioase în acest caz. Presupun că majoritatea bărbaţilor au o rezervă de intimitate într-un colţ al sufletului lor, unde nu lasă pe nimeni să pătrundă. Iar dumneavoastră năvăliţi pe neaşteptate acolo! Însă scopul vă scuză mijloacele, dacă era în încercarea de a o salva pe ea. Ei bine, zarurile au fost aruncate, iar rezerva a fost deschisă, puteţi să o cercetaţi în voie. Ce vreţi să ştiţi?

— Adevărul.

„Regele aurului" tăcu un moment ca şi cum ar fi vrut să-şi pună ordine în gânduri. Figura sa severă, brăzdată de cute adânci, devenise parcă mai tristă şi mai plină de gravitate.

— Pot să vă povestesc totul în câteva cuvinte, domnule Holmes, zise el într-un sfârşit. Există câteva lucruri pe cât

de dureroase, pe atât de dificil de spus şi nu voi scormoni mai adânc decât e nevoie. Mi-am cunoscut soţia în timp ce eram în căutare de aur în Brazilia. Maria Pinto era fiica unui demnitar din Manaos şi era foarte frumoasă. Eu eram tânăr şi entuziast pe atunci, dar chiar şi acum, când privesc înapoi cu mai mult sânge rece şi cu ochi mult mai critic, îmi dau seama că era de o frumuseţe rară. Avea o fire complexă, pasională, tropicală, nu prea cumpănită, un suflet mare, foarte diferită de femeile din America pe care le cunoscusem eu. In fine, ca să scurtez povestea, m-am îndrăgostit de ea şi am luat-o de soţie. Doar atunci când iubirea s-a risipit – şi a durat mulţi ani – mi-am dat seama că nu aveam nimic, absolut nimic, în comun. Dragostea mea dispăruse. Dacă şi a ei ar fi dispărut, ar fi fost mai simplu. Dar ştiţi minunatul fel de a fi al femeilor! Orice aş fi făcut, nimic nu o putea îndepărta de mine. Dacă aş fi fost dur cu ea, sau chiar brutal, cum au spus unii, ar fi fost pentru că ştiam că, dacă aveam să reuşesc să-i ucid dragostea sau să i-o transform în ură, ar fi fost mult mai uşor pentru amândoi. Insă nimic nu a putut-o schimba. Mă adora pe pământ englezesc, aşa cum mă adorase acum douăzeci de ani pe ţărmurile Amazonului. Orice aş fi făcut, ea îmi era la fel de devotată.

Apoi a apărut domnişoara Grace Dunbar. Aceasta a răspuns anunţului nostru şi a devenit guvernanta celor doi copii ai noştri. Poate că i-aţi văzut portretul în ziare. Întreaga lume a declarat că şi ea este o femeie foarte frumoasă. Nu pretind că aş fi mai moral decât alţii şi voi recunoaşte în faţa dumneavoastră că nu puteam să locuiesc sub acelaşi acoperiş cu o asemenea femeie, să o întâlnesc zilnic, fără să nutresc sentimente pline de pasiune faţă de ea. Mă puteţi condamna, domnule Holmes?

— Nu vă pot condamna pentru sentimentele dumneavoastră, dar ar trebui să vă condamn pentru că vi le-aţi manifestat, de vreme ce această tânără se afia sub protecţia dumneavoastră.

— Da, poate că aşa este, zise milionarul, deşi pentru un moment reproşul îi adusese din nou sclipirea de mânie în ochi. Nu vreau să pretind că aş fi mai bun decât sunt. Probabil că

am fost toată viaţa mea un om care a obţinut ce şi-a dorit şi nu am vrut nimic mai mult decât să am femeia dorită şi dragostea ei. I-am spus şi ei acest lucru.

— O, desigur că i-aţi spus...

Sherlock Holmes era o figură extraordinară când cineva îl provoca.

— I-am spus că dacă aş putea să mă căsătoresc cu ea aş face-o, dar era mai presus de puterile mele. I-am spus că banii nu erau o problemă pentru mine şi că voi face tot ce pot pentru a-i asigura fericirea şi confortul.

— Foarte generos din partea dumneavoastră, zise Holmes cu un zâmbet ironic.

— Ascultaţi domnule Holmes, am venit la dumneavoastră ca să vă expun faptele, nu ca să fiu judecat. Nu v-am cerut totuşi părerea.

— Doar pentru binele acestei tinere accept să am de-a face cu cazul dumneavoastră, zise Holmes cu asprime. Nu ştiu dacă faptele de care este acuzată nu sunt de fapt mai grave decât aţi admis dumneavoastră, dacă nu aţi încercat să distrugeţi o fată nevinovată care se afla sub acoperişul dumneavoastră. Bogătaşii din lumea aceasta ar trebui să primească o lecţie, cum că lumea nu poate fi mituită ca să le treacă fărădelegile cu vederea.

Spre surprinderea mea, „regele aurului“ primi reproşul cu seninătate.

— Aşa gândesc şi eu acum. Îi mulţumesc lui Dumnezeu că lucrurile nu s-au desfăşurat aşa cum plănuisem. Ea n-a vrut să aibă nimic de-a face cu mine şi a vrut să plece din casă numaidecât.

— Şi de ce nu a făcut-o?

— Mai întâi, pentru că de ea depindeau şi alţii şi nu îi era uşor să-i dezamăgească pe toţi renunţând la mijloacele ei de existenţă. Când am jurat – şi m-am ţinut de cuvânt – că nu o voi mai deranja niciodată, s-a învoit să rămână. Mai exista însă un alt motiv. Era conştientă de influenţa pe care o avea asupra mea şi că era mai puternică decât orice altceva pe lume. Voia să o folosească în scopuri bune.

— Cum?

— Ei bine, ştia câte ceva despre afacerile mele. Sunt multe, domnule Holmes, mai multe decât şi-ar putea închipui un om obişnuit. Pot să construiesc sau să distrug – şi de obicei distrug. Nu e vorba doar de oameni. E vorba de comunităţi, oraşe, chiar şi naţiuni. Afacerile sunt un joc dur, iar cei slabi sunt puşi la zid. Am jucat până la capăt, mizând totul sau nimic. Nu mi-a fost teamă niciodată şi nu-mi păsa nici de ceilalţi. Însă ea nu vedea lucrurile la fel. Presupun că avea dreptate. Era convingerea ei, şi şi-o susţinea, că averea unui singur om, mult mai mare decât nevoile lui, n-ar trebui să fie clădită cu preţul a zeci de mii de oameni ruinaţi, lăsaţi fără niciun mijloc de trai. Aceasta era părerea ei şi cred că putea privi dincolo de bani, către ceva mult mai trainic. Vedea că ascult ceea ce îmi spune şi credea că face un bine lumii influenţându-mi deciziile. Aşa că a rămas în continuare – şi apoi a venit această întâmplare.

— Puteţi să îmi daţi vreo explicaţie în legătură cu ce s-a întâmplat?

„Regele aurului“ tăcu un moment şi îşi cufundă capul în mâini, adâncit în gânduri.

— Situaţia e destul de întunecată pentru ea. Nu pot să neg acest lucru. Iar femeile au o viaţă interioară şi fac multe lucruri care depăşesc judecata unui bărbat. La început am fost atât de zguduit, încât am fost gata să cred că se comportase într-o manieră total străină firii ei. O singură explicaţie mi-a trecut prin minte. O să v-o spun, domnule Holmes, oricum vi s-ar părea. Nu există niciun dubiu că soţia mea era cumplit de geloasă. Există o gelozie sufletească ce poate fi frenetică, la fel ca orice gelozie trupească şi, deşi soţia mea nu avea niciun motiv – şi cred că ea înţelegea acest lucru – pentru aceasta din urmă, îşi dădea seama că tânăra englezoaică exercita o influenţă asupra minţii şi acţiunilor mele pe care ea nu o avusese niciodată. Era o influenţă bună, dar asta nu mai conta. Era înnebunită de ură, iar tumultul Amazonului îi răsună mereu în sânge. E posibil să fi plănuit să o ucidă pe domnişoara Dunbar sau să o ameninţe cu o armă, astfel încât să o facă să plece. Apoi e posibil să se fi ajuns la o încăierare, iar arma să se fi descărcat împuşcând-o pe femeia care o avea în mână.

— M-am gândit şi eu la posibilitatea aceasta, zise Holmes. Într-adevăr, este singura variantă în afară de crima premeditată.

— Însă ea o neagă cu desăvârşire.

— Încă nu e totul decis, nu-i aşa? E de înţeles că o femeie pusă într-o situaţie atât de îngrozitoare putea să fugă acasă, în zăpăceala ei având încă revolverul în mână. Putea chiar să îl arunce printre haine, fără să ştie prea bine ce face, iar când a fost găsit să încerce să scape negând totul, devreme ce explicaţiile erau puţin probabile. Ce argumente care să contrazică această supoziţie avem?

— Însăşi domnişoara Dunbar.

— Da, poate.

Holmes îşi privi ceasul.

— N-am niciun dubiu că voi reuşi să obţin toate aprobările necesare în dimineaţa aceasta şi putem ajunge la Winchester cu trenul de seară. După ce o voi vedea pe această tânără, e foarte posibil să vă pot fi de mai mult folos în această problemă, deşi nu vă pot promite că acele concluzii vor fi pe placul dumneavoastră.

Au existat nişte întârzieri la obţinerea aprobărilor oficiale şi, în loc să ajungem la Winchester în acea zi, ne-am oprit pe domeniul Thor, proprietatea din Hampshire a domnului Neil Gibson. Nu ne-a însoţit în persoană, dar aveam adresa sergentului Coventry, din poliţia locală, cel care examinase primul cazul. Era un bărbat înalt şi slab ca un schelet, cu un fel de a fi secretos şi misterios, ceea ce lăsa impresia că ştie sau suspectează mult mai mult decât îndrăzneşte să spună. Mai avea şi un şiretlic, de a-şi coborî vocea până la şoaptă, ca şi cum ar fi descoperit ceva de o importanţă vitală, deşi informaţia era destul de banală. În ciuda acestor trucuri de comportament se dovedi în curând a fi un om cinstit şi cu bun-simţ, nu prea mândru să admită că era depăşit de situaţie şi că orice ajutor era bine-venit.

— În orice caz, prefer să vă am pe dumneavoastră decât Scotland Yardul, domnule Holmes, zise el. Dacă Yardul este chemat într-un caz, atunci poliţia locală pierde orice

şansă de succes şi e posibil să fie învinovăţită în caz de eşec. Dumneavoastră jucaţi cinstit, cel puţin aşa am auzit.

— Nici nu e nevoie să apar în acest caz, zise Holmes spre uşurarea vizibilă a supăratului nostru prieten. Dacă reuşesc să-l dezleg, nu am pretenţia ca numele meu să fie pomenit.

— Ei bine, e foarte frumos din partea dumneavoastră. Şi prietenul dumneavoastră, doctorul Watson, e de încredere, ştiu asta. Acum, domnule Holmes, până să mergem la locul faptei, aş avea o întrebare. N-aş îndrăzni s-o pun altcuiva în afară de dumneavoastră. Privi în jur ca şi cum cu greu ar fi îndrăznit să rostească acele cuvinte. Nu credeţi că ar exista motive pentru a fi acuzat chiar domnul Neil Gibson?

— Am luat în considerare această posibilitate.

— Nu aţi văzut-o încă pe domnişoara Dunbar. Este o femeie minunată în toate sensurile. El ar fi avut cu adevărat motive să vrea ca soţia să-i dispară din cale. Iar americanii se descurcă mai bine cu pistoalele decât noi. Era pistolul lui, ştiţi asta...

— A fost dovedit?

— Da, domnule. Era unul dintr-o pereche pe care o avea.

— O pereche? Unde e celălat?

— Ei bine, domnul are fel şi fel de arme de foc. N-am putut identifica exact celălalt pistol, însă cutia era făcută pentru două.

— Dacă avea pereche, trebuie să se poată identifica.

— Păi, sunt toate întinse în casă, dacă vreţi să vă uitaţi la ele.

— Poate mai târziu. Cred că vom merge amândoi să aruncăm o privire la locul tragediei.

Această conversaţie avusese loc într-o mică încăpere din căsuţa umilă a sergentului Coventry, ce servea şi drept secţie de poliţie. După ce am străbătut aproape o milă printr-un câmp necultivat, pe care ferigile ofilite îl făceau să semene cu aurul şi bronzul, am ajuns în faţa unei porţi laterale pe unde se putea intra pe domeniul Thor. O potecă ne conduse printre rezervele cu fazani, iar apoi, dintr-un luminiş, puteam zări casa uriaşă, pe jumătate lucrată în lemn, o parte Tudor, o parte stil Georgian, pe coama unui deal. Lângă noi se găsea

o baltă prelungă, plină de trestii, îngustată în centru, acolo unde era traversată de un pod de piatră principala cale pentru trăsuri. Călăuza noastră se opri la gura podului şi arătă către pământ.

— Aici zăcea cadavrul doamnei Gibson. Am însemnat locul cu o piatră.

— Să înţeleg că aţi fost acolo înainte să fi fost mutat trupul?

— Da, au trimis după mine imediat.

— Cine a trimis?

— Chiar domnul Gibson. Din momentul în care s-a dat alarma şi a părăsit în grabă casa împreună cu ceilalţi, a insistat ca nimic să nu fie mutat până când nu avea să ajungă poliţia.

— Foarte frumos. Am înţeles din relatările ziarelor că focul a fost tras de aproape.

— Da, domnule, de foarte aproape.

— Lângă tâmpla dreaptă?

— Puţin mai în spate, domnule.

— Cum era aşezat cadavrul?

— Pe spate, domnule. Niciun semn că ar fi avut loc o luptă. Nicio urmă. Nicio armă. În mâna stângă ţinea încleştat biletul de la domnişoara Dunbar.

— Încleştat aţi spus?

— Da, domnule, abia am reuşit să-i desfacem degetele.

— Acesta este un lucru foarte important. Înlătură ipoteza că ar fi putut cineva să-i pună biletul în mână după ce era deja moartă pentru a furniza un indiciu fals. Doamne! Biletul, dacă îmi aduc bine aminte, era destul de scurt: „Voi fi la podul Thor la ora nouă. G. DUNBAR.“

— Da, domnule.

— Domnişoara Dunbar a recunoscut că l-ar fi scris?

— Da, domnule.

— Şi cum a explicat?

— Îşi păstrează apărarea pentru tribunal. Nu vrea să spună nimic.

— Chestiunea este într-adevăr foarte, foarte interesantă. Motivul pentru care a fost trimis acest bilet este necunoscut, nu-i aşa?

— Ei bine, domnule, zise călăuza noastră, dacă îmi permiteţi, părea a fi singurul aspect clar din tot acest caz.

Holmes clătină din cap.

— Admiţând că biletul este autentic, a fost cu siguranţă primit cu ceva timp în urmă – să zicem o oră sau două. Atunci, de ce această doamnă îl mai strângea încă în mâna stângă? De ce să-l poarte asupra sa cu atâta grijă? Nu avea nevoie de el la întâlnire. Nu vi se pare ciudat?

— Ba da, domnule, la felul în care o spuneţi dumneavoastră, poate că da.

— Cred că aş vrea să stau în linişte câteva minute şi să cântăresc lucrurile.

Se aşeză pe marginea podului şi puteam să-i văd ochii cenuşii aruncând priviri iscoditoare în toate direcţiile. Deodată, sări ca un arc şi se repezi către parapetul din faţă. Îşi smulse ochelarii din buzunar şi începu să cerceteze lucrătura de piatră.

— Ciudat, zise el.

— Da, domnule, am văzut ştirbitura din perete. Probabil că a fost făcută de vreun trecător.

Lucrătura de piatră era cenuşie, dar într-un loc se zărea alb, pe o porţiune nu mai mare decât o monedă de şase penny. Privind mai îndeaproape se putea observa că suprafaţa fusese ştirbită de o lovitură foarte puternică.

— A fost nevoie de ceva forţă pentru a face asta, zise Holmes gânditor. Lovi cu bastonul de câteva ori zidul de piatră, însă fără să lase vreo urmă.

— Da, a fost o lovitură puternică. Şi într-un loc extrem de curios. Nu a fost făcută de sus, ci de jos, căci vedeţi, e situată în partea de jos a parapetului.

— Dar e la cel puţin şapte metri distanţă de cadavru!

— Da, e la şapte metri distanţă de cadavru. Poate că nu are nimic de-a face cu această problemă, dar e un amănunt demn de luat în seamă. Nu cred că mai putem afla ceva aici. Spuneţi că nu au existat urme de paşi?

— Pământul era tare ca gheaţa, domnule. Nu se puteau lăsa urme.

— Atunci, putem pleca. Vom merge la locuinţă mai întâi, să vedem armele despre care mi-aţi vorbit. Apoi vom porni

către Winchester, ca să vorbesc cu domnişoara Dunbar înainte de a pătrunde mai mult în problemă.

Domnul Neil Gibson nu se întorsese încă din oraş, dar l-am întâlnit în casă pe ciudatul domn Bates, cel care ne vizitase grăbit de dimineaţă. Acesta ne arătă cu o satisfacţie sinistră formidabila adunătură de arme, de diferite forme şi dimensiuni, pe care patronul său le strânsese de-a lungul vieţii sale pline de aventuri.

— Domnul Gibson are duşmanii săi, cum e de aşteptat pentru oricine care are felul lui de a fi, zise el. Doarme cu un revolver încărcat în sertarul de lângă pat. E un om violent, domnule, şi câteodată ne e tuturor teamă de el. Sunt sigur că biata doamnă care s-a stins era de multe ori înspăimântată.

— Dar aţi fost vreodată martor la vreo agresiune fizică asupra ei?

— Nu, nu pot să spun lucrul acesta. Dar am auzit cuvinte care erau aproape la fel de rele, cuvinte reci, dispreţ usturător, chiar şi în faţa servitorilor.

— Milionarul nostru nu pare să strălucească în ceea ce priveşte viaţa privată, remarcă Holmes în timp ce ne îndreptam către gară. Ei bine, Watson, am aflat multe lucruri, unele dintre ele chiar noi şi totuşi sunt departe de a ajunge la o concluzie. În ciuda antipatiei evidente pe care o are domnul Bates faţă de patronul său, am înţeles de la el că atunci când s-a aflat vestea, acesta era fără umbră de dubiu în bibliotecă. Cina s-a terminat la 8.30 şi totul se desfăşurase normal până atunci. E adevărat, alarma se dăduse târziu pe parcursul serii, dar tragedia a avut loc la ora menţionată în bilet. Nu există nicio dovadă că domnul Gibson ar mai fi ieşit de când se întorsese din oraş, la ora cinci. Pe de altă parte, domnişoara Dunbar, după cum am înţeles, admite că îşi dăduse întâlnire cu doamna Gibson la pod. Mai mult decât atât nu vrea să spună, căci avocatul ei a sfătuit-o să-şi păstreze apărarea. Avem mai multe întrebări de o importanţă vitală să-i punem acestei tinere şi nu voi avea linişte până când nu voi reuşi să o văd. Trebuie să mărturisesc că toate probele îmi par a fi împotriva ei, cu excepţia unui singur lucru.

— Care este acesta, Holmes?

— Faptul că pistolul a fost găsit în şifonierul său.

— Holmes!, am exclamat eu, mie aceasta mi se pare a fi întâmplarea cea mai incriminantă.

— Nu-i aşa, Watson. Încă de când am aflat că un pistol a fost găsit în dulapul ei, am considerat acest lucru foarte ciudat, iar acum, că am studiat mai îndeaproape acest caz, este singurul meu motiv de speranță. Noi căutăm consecvență. Când întâlnim însă prea multă, n-avem decât să bănuim că e vorba despre o înscenare.

— Nu înţeleg prea bine.

— Ei bine, Watson să presupunem pentru un moment că eşti în locul unei femei care, într-o manieră rece, premeditată, se pregăteşte să-şi elimine o rivală. Ai plănuit totul. Ai scris un bilet. Victima a sosit. Ai arma. Săvârşeşti crima. Ai făcut totul cu grijă şi ai terminat. Vrei să spui că, după ce ai dus la bun sfârşit un plan atât de iscusit, o să-ți strici reputația de criminal uitând să arunci arma în trestiile din apropiere, care ar înghiți-o pe veci, o vei duce cu grijă acasă, unde o vei pune în propriul tău şifonier, primul loc în care s-ar căuta? Nu eşti un bun intrigant, Watson, şi totuşi nu mi te pot închipui făcând ceva atât de necugetat.

— Dacă m-aş lăsa copleşit de emoție?

— Nu, Watson, nu cred că este posibil. Atunci când o crimă este premeditată, atunci şi mijloacele prin care trebuie acoperite urmele sunt plănuite cu la fel de multă grijă. Sper deci că ne aflăm în prezența unei teribile neînțelegeri.

— Dar mai sunt atât de multe explicații de găsit...

— Vom încerca. Odată ce ți se schimbă viziunea, atunci chiar amănuntul care ți se părea mai incriminator devine un indiciu al adevărului. De exemplu, avem acest revolver. Domnişoara Dunbar pretinde că nu ştie nimic despre el. Conform noii noastre teorii, spune adevărul. Atunci, a fost pus de către altcineva în şifonierul ei. Cine l-a pus acolo? Cineva care voia să o incrimineze. Să nu fi fost acea persoană chiar criminalul? Vezi câte întrebări se ivesc?

Am fost nevoiți să înnoptăm la Winchester, căci formalitățile nu fuseseră cu totul îndeplinite, însă a două zi dimineața, în compania domnului Joyce Cummings, avocatul în plină

ascensiune care fusese însărcinat cu apărarea, ne-a fost permis să o vedem pe tânără în celula sa. Mă aşteptam, după tot ce auzisem despre ea, să văd o femeie frumoasă, dar nu voi putea uita niciodată impresia puternică pe care domnişoara Dunbar a făcut-o asupra mea. Nu era de mirare că până şi autoritarul milionar găsise în ea ceva mai puternic decât el însuşi, ceva care putea să îl stăpânească şi să-l îndrume. Privindu-i figura hotărâtă, cu trăsături bine definite, şi totuşi plină de blândeţe, puteai crede că şi dacă ar fi fost capabilă de vreo faptă nesăbuită, exista în ea o noblețe înăscută care o făcea să influenţeze totul în bine. Era o brunetă înaltă, cu o siluetă princiară şi o prezenţă impunătoare, însă ochii negri aveau în ei expresia înduioşătoare, de neajutorare a unei făpturi care se simte prinsă în capcană şi nu mai ars cum să scape din ea. Acum, înţelegând ajutorul care îi venea din partea faimosului meu prieten, căpătă o umbră de culoare în obrajii palizi şi o licărire de speranţă i se ivi în privirea aţintită asupra noastră.

— Poate că domnul Neil Gibson v-a spus câte ceva despre ceea ce s-a petrecut între noi?, întrebă ea cu o voce joasă, agitată.

— Da, răspunse Holmes, nu trebuie să vă faceţi rău intrând şi în această parte a poveştii. După ce v-am văzut, sunt pregătit să accept declaraţia domnului Gibson, atât în ceea ce priveşte influenţa pe care o aveaţi asupra lui, cât şi în legătură cu inocenţa relaţiilor dintre dumneavoastră. Dar de ce nu a fost întreaga chestiune adusă în faţa unui tribunal?

— Mi s-a părut incredibil că o asemenea acuzaţie putea fi susţinută. Credem că, dacă mai aşteptăm, lucrurile se vor rezolva de la sine, fără să fim nevoiţi să intrăm în detalii neplăcute despre viaţa familiei. Dar înţeleg că sunt departe de a se rezolva, devenind chiar mai grave.

— Domnişoară dragă, strigă Holmes foarte serios, vă rog să nu vă faceţi niciun fel de iluzii în acest sens. Domnul Cummings, aici de faţă, vă poate spune că toate cărţile sunt jucate în prezent împotriva dumneavoastră şi că trebuie să facem tot posibilul pentru a vă dovedi nevinovăţia. Ar fi o amăgire crudă din partea mea să pretind că nu sunteţi în

mare pericol. Ajutați-mă cât de mult puteți pentru a ajunge la adevăr!

— Nu vă voi ascunde nimic.

— Povestiți-ne acum despre adevărata dumneavoastră relație cu soția domnului Gibson.

— Mă ura, domnule Holmes! Mă ura cu toată ardoarea firii ei! Era o femeie ce nu făcea niciun lucru pe jumătate, iar pe cât de mult își iubea soțul, pe atât de mult mă ura pe mine. Probabil de aceea a și interpretat greșit relațiile dintre noi. Nu vreau să o nedreptățesc, dar iubea cu atâta pasiune în sens fizic, încât nu putea înțelege legătura mentală sau chiar spirituală care îl lega pe soțul ei de mine, sau să-și închipuie că doar dorința de a-l influența să facă bine mă mai ținea sub acoperișul său. Îmi dau seama acum că am greșit. Nimic nu îmi dădea dreptul să mai rămân în acel loc, dacă prezența mea cauza nefericire, și totuși sunt sigură că nefericirea ar fi rămas acolo și dacă aș fi părăsit casa.

— Domnișoară, vă rog să-mi spuneți acum exact ce s-a petrecut în seara aceea.

— Vă pot spune adevărul în măsura în care îl cunosc, domnule Holmes, dar nu pot să dovedesc nimic și există amănunte – chiar cele mai importante – pe care nu mi le pot nici explica și nici nu pot născoci vreo explicație.

— Dacă dumneavoastră dezvăluiți faptele, poate alții vor găsi explicația.

— În ceea ce privește prezența mea la podul Thor în noaptea aceea, am primit un bilet de la doamna Gibson, în acea dimineață. L-am găsit pe masa din camera de studiu și e posibil să fi fost lăsat acolo chiar de mâna ei. Mă ruga să mă întâlnesc cu ea acolo, după cină, căci spunea că are ceva foarte important să-mi comunice și îmi cerea să îi las un răspuns pe cadranul solar din grădină, pentru că dorea ca nimeni să nu mai știe despre acest lucru. Nu vedeam niciun motiv pentru care trebuia să ținem întâlnirea secretă, dar am făcut așa cum mi-a cerut. Îmi scrisese să distrug biletul, așa că l-am ars în căminul din camera de studiu. Îi era foarte teamă de soțul său care o trata cu asprime, lucru pentru care îi făceam acestuia adesea reproșuri și nu puteam decât să îmi închipui

că ea se poartă în felul acesta pentru că nu dorea ca el să ştie despre întâlnirea noastră.

— Şi totuşi, doamna a păstrat răspunsul dumneavoastră cu multă grijă.

— Da. Am fost surprinsă să aflu că îl avea în mână când a murit.

— Ei bine, ce s-a întâmplat în continuare?

— M-am dus la locul stabilit, aşa cum promisesem. Când am ajuns la pod, mă aştepta acolo. N-am înţeles până în acel moment cât mă ura biata creatură. Părea nebună, de fapt cred că era înnebunită de închipuirile pe care bolnavii mintali le au. Cum altfel ar fi putut să mă trateze cu indiferenţă în fiecare zi şi totuşi să-mi poarte o ură atât de puternică în suflet. Nu vă pot spune tot ce mi-a zis. Şi-a vărsat furia sălbatică în cuvinte usturător de cumplite. Nu i-am răspuns, nu puteam. Era îngrozitor să o vezi. Mi-am pus mâinile la urechi şi am fugit. Când am văzut-o ultima dată era în picioare strigând şi blestemând la gura podului.

— Unde a fost găsită după aceea?

— La câţiva metri de locul acela.

— Şi totuşi, presupunând că şi-a găsit moartea după ce aţi plecat, nu aţi auzit niciun strigăt?

— Nu, nu am auzit nimic. Însă, domnule Holmes, eram atât de agitată şi de îngrozită de această teribilă izbucnire, încât m-am grăbit să mă întorc în liniştea camerei mele şi nu am fost atentă la nimic din tot ceea ce se întâmpla în jurul meu.

— Spuneţi că v-aţi întors în cameră. Aţi mai părăsit-o până a doua zi dimineaţă?

— Da, atunci când s-a răspândit vestea că biata femeie îşi aflase moartea, am fugit afară împreună cu ceilalţi.

— L-aţi văzut pe domnul Gibson?

— Da, tocmai se întorsese când l-am văzut. Trimisese după doctor şi după poliţie.

— Părea tare tulburat?

— Domnul Gibson este un om foarte puternic şi stăpân pe sine. Nu cred că şi-ar arăta vreodată sentimentele. Dar eu, care-l cunosc atât de bine, puteam să îmi dau seama că era foarte îngrijorat.

— Acum ajungem la problema cea mai importantă. Pistolul găsit în camera dumneavoastră. Îl mai văzuserăți vreodată?

— Niciodată, v-o jur!

— Când a fost găsit?

— A doua zi dimineață, când poliția a percheziționat casa.

— A fost găsit între hainele dumneavoastră?

— Da, pe podeaua şifonierului meu, între rochii.

— Ştiți cumva de când era acolo?

— Ştiu că nu fusese acolo cu o dimineață înainte.

— De unde ştiți?

— Pentru că am făcut ordine în şifonier.

— Atunci e clar: cineva a intrat în cameră şi a pus pistolul acolo ca să vă acuze.

— Aşa trebuie să fi fost.

— Dar când?

— Nu se poate să se fi întâmplat decât la ora mesei, sau în orele în care eram împreună cu copiii în camera de studiu.

— Tot acolo erați şi când ați primit biletul?

— Da, şi am rămas acolo toată dimineața.

— Mulțumesc domnişoară Dunbar. Îmi mai puteți spune vreun lucru care să mă ajute în investigație?

— Nu mă pot gândi la nimic.

— Am remarcat un semn de violență pe marginea de piatră a zidului: o ciobitură foarte proaspătă, chiar în partea opusă locului în care a fost găsit cadavrul. Vă puteți gândi cumva la o explicație?

— Cu siguranță că e o simplă coincidență.

— Foarte curios, domnişoară Dunbar. De ce să apară exact în momentul tragediei şi de ce în acelaşi loc?

— Dar ce ar fi putut să-l cauzeze? Doar o lovitură foarte puternică putea să aibă un asemenea efect.

Holmes nu răspunse. Fața sa palidă, dar vivace, luă numai-decât acea expresie încordată şi distantă pe care învățasem să o asociez cu suprema manifestare a geniului său. Zbuciumul din mintea sa era atât de intens, încât nici unul dintre noi nu îndrăznea să vorbească şi stăteam, avocatul, prizoniera şi cu mine, privindu-l absorbiți. Deodată sări de pe scaun, tremurând de nerăbdare să facă ceva.

— Vino, Watson, vino!, strigă el.

— Ce s-a întâmplat, domnule Holmes?

— Nimic, draga mea doamnă. Ne mai auzim, domnule Cummings. Cu ajutorul Sfântului Dreptăţii, vă voi da un caz ce va face Anglia să răsune. Veţi primi veşti de la mine mâine, domnişoară Dunbar, iar între timp rămâneţi cu asigurările mele că norii se împrăştie şi că am toată speranţa că lumina adevărului va reuşi să iasă la suprafaţă.

Drumul de la Winchester la Thor Place nu era lung, dar mie mi se părea extrem de lung în nerăbdarea mea, în timp ce pentru Holmes părea interminabil, căci în neastâmpărul său nu putea sta liniştit şi se muta de colo-colo în trăsură sau bătea cu degetele sale lungi în perna de lângă el. Brusc, în timp ce ne apropiam de destinaţie, fiind aşezat pe bancheta opusă mie (aveam o trăsură întreagă doar pentru noi doi), îşi puse mâinile pe genunchii mei şi mă privi în ochi strengăreşte, caracteristic toanelor sale de drăcuşor.

— Watson, parcă-mi aduc aminte că tu porneşti înarmat în aceste călătorii ale noastre.

Era bine că făceam aşa, căci lui nu-i păsa prea mult de siguranţa sa atunci când mintea îi era absorbită de o problemă, astfel că revolverul meu ne fusese, nu o dată, un bun prieten la nevoie. I-am amintit acest lucru.

— Da, da, sunt puţin distrat în ceea ce priveşte asemenea probleme. Dar ai revolverul la tine?

Am scos din buzunar o armă mică, uşor de mânuit, dar foarte folositoare. Holmes îi trase piedica şi o goli de gloanţe, apoi o examină cu grijă.

— E grea, deosebit de grea, zise el.

— Da, are o lucrătură solidă.

O studie cu atenţie câteva minute.

— Ştiu, Watson, zise el, cred că revolverul tău va avea o legătură strânsă cu misterul pe care încerc să-l dezleg.

— Dragul meu Holmes, cred că glumeşti.

— Nu, Watson, sunt foarte serios. Am de gând să fac un test. Dacă testul iese cum trebuie, totul va fi clar. Iar testul depinde de felul în care se va comporta această mică armă. Scot un cartuş. Acum le vom înlocui pe celelalte cinci şi tragem

siguranța. Uite! Asta îi sporește greutatea și face ca reconstituirea să fie mai exactă.

Nu aveam nici cea mai mică idee despre ce avea în minte și nici nu avea de gând să mă lumineze mai mult, astfel că stătu pierdut în gânduri până când am ajuns în mica stație din Hampshire. Într-un sfert de oră ne aflam în fața casei prietenului nostru, sergentul.

— Ați reușit să dezlegați ceva, domnule Holmes? Ce s-a întâmplat?

— Totul depinde de cum se va comporta revolverul doctorului Watson, zise prietenul meu. Acum, domnule polițist, puteți să-mi dați zece metri de sfoară?

La prăvălia din sat am găsit un ghem de sfoară zdravănă.

— Cred că avem tot. Acum, dacă-mi permiteți, vom începe ceea ce sper să fie ultima fază a aventurii noastre.

Soarele apunea transformând regiunea Hampshire într-o splendidă privelişte de toamnă. Sergentul, aruncând priviri neîncrezătoare, ce arătau că se cam îndoia de judecata tovarășului meu, porni cu paşi şovăitori alături de noi. Pe măsură ce ne apropiam de scena crimei, puteam să văd că prietenul meu ascundea sub stăpânirea sa obişnuită o profundă agitație.

— Da, zise el, răspunzând remarcii mele, m-ai văzut ratând ținta şi altădată, Watson. Am un instinct pentru asemenea lucruri şi totuşi, câteodată, s-a dovedit a fi fals. Părea o certitudine când mi-a trecut prin minte în celula din Winchester, dar unul dintre neajunsurile unei minți active este că întotdeauna poate născoci explicații alternative, care să facă să pară falsă presimțirea inițială. Şi totuşi, şi totuşi, Watson, nu putem decât să încercăm.

În timp ce mergeam, legase un capăt al sforii de mânerul revolverului. Ajunsesem acum la scena tragediei. Cu mare grijă a urmat indicațiile polițistului despre locul în care a fost găsit cadavrul. Apoi căută printre buruieni şi ferigi până când găsi o piatră destul de mare. Pe aceasta o legă la celălalt capăt al sforii şi o agăță peste parapetul podului, astfel încât să atârne chiar deasupra apei. Se aşeză în locul fatal, la ceva distanță de marginea podului, cu revolverul meu în mână, sfoara fiind întinsă între armă şi piatră, de cealaltă parte.

— Pornim!, ţipă el.

Acestea fiind spuse, ridică pistolul deasupra capului şi dădu drumul sforii. Într-o clipă, acesta fu ridicat de greutatea pietrei, se lovi cu un zgomot ascuţit de parapet şi dispăru, peste parapet, în apă. Nici nu pierise bine pistolul de sub privirile noastre, că Holmes era îngenuncheat lângă peretele de piatră şi scotea un strigăt de bucurie, ceea ce însemna că găsise ce căuta.

— Aţi mai văzut vreodată o demonstraţie atât de precisă?, strigă el. Vezi, Watson, revolverul tău a rezolvat problema! În timp ce vorbea arătă către o a doua ciobitură, de aceeaşi formă şi mărime ca şi prima, care apăruse în partea de jos a balustradei.

— Vom sta la han în noaptea aceasta, continuă el în timp ce se ridică şi se întoarse către sergentul uimit. Veţi lua bineînţeles un cârlig cu gheare şi veţi recupera cu uşurinţă revolverul prietenului meu. Veţi găsi, de asemenea, alături de el şi revolverul, laolaltă cu sfoara şi greutatea, cu care această femeie răzbunătoare a încercat să-şi acopere propria-i fărădelege şi să arunce acuzaţia de crimă asupra unei persoane nevinovate. Puteţi să-i spuneţi domnului Gibson că rămâne să ne întâlnim mâine-dimineaţă, când se vor lua măsuri pentru reabilitarea domnişoarei Dunbar.

Seara târziu, în timp ce stăteam împreună şi ne fumam pipele în hanul din sat, Holmes îmi făcu un rezumat la ceea ce se petrecuse.

— Mă tem Watson, zise el, că nu vei câştiga niciun fel de faimă adăugând cazul despre misterul podului Thor în analele tale. Mi-a lipsit acel amestec de imaginaţie şi realitate ce constituie esenţa iscusinţei mele. Mărturisesc că ştirbitura din peretele de piatră a fost un indiciu suficient pentru a-mi sugera adevărata soluţie şi că mă consider vinovat că nu am găsit-o mai devreme.

— Trebuie să recunoaştem că manevrele acestei nefericite femei au fost încurcate şi subtile, astfel că nu era un lucru simplu să-i desluşeşti complotul. Nu cred că pe parcursul aventurilor noastre am întâlnit vreodată un exemplu mai ciudat de ceea ce poate provoca o dragoste scăpată din frâu.

Dacă domnişoara Dunbar era rivala sa în sens fizic sau chiar numai mental, pare să fi fost la fel de neiertat în ochii ei. Nu există niciun dubiu că a aruncat vina pe această tânără nevinovată pentru toate faptele şi vorbele dure cu care soţul ei a încercat să o îndepărteze. Prima dată s-a hotărât să-şi ia propria viaţă. Apoi s-a gândit să o facă în aşa fel încât să-i pregătească victimei ei o soartă cu mult mai rea decât putea fi orice moarte bruscă.

— Putem să refacem cu uşurinţă paşii, ceea ce ne va demonstra o remarcabilă subtilitate. Cu multă iscusinţă a reuşit să obţină un bilet de la domnişoara Dunbar, care face să pară ca şi cum aceasta ar fi ales locul crimei. În dorinţa ei de a fi descoperit, a exagerat lucrurile puţin, ţinându-l în mână până la capăt. Fie şi numai acest lucru ar fi trebuit să-mi trezească bănuielile mai repede decât a făcut-o.

Apoi a luat unul dintre revolverele soţului ei – aveau, cum ai putut să vezi, un întreg arsenal în casă – şi l-a ţinut pentru propriul său uz. A ascuns apoi unul asemănător în şifonierul domnişoarei Dunbar, după ce a descărcat un glonţ, lucru pe care l-a putut face cu uşurinţă în pădure fără să atragă atenţia. Apoi s-a dus la pod, acolo unde a născocit această ingenioasă metodă de a scăpa de armă. Când a apărut domnişoara Dunbar, şi-a folosit ultima suflare pentru a-şi vărsa ura, iar când aceasta nu mai putea auzi, şi-a dus la bun sfârşit teribilul plan. Fiecare verigă este acum la locul ei şi lanţul este complet. Ziarele se pot întreba de ce heleşteul nu a fost cercetat de prima dată, dar e mai uşor să fii înţelept după ce totul s-a terminat şi, în orice caz, un lac plin de trestie nu e prea uşor de cercetat decât dacă ai o idee foarte clară despre ceea ce cauţi şi unde. Ei bine, dragul meu Watson, am ajutat o femeie deosebită şi un bărbat asemenea. Dacă va fi să-şi unească forţele în viitor, ceea ce nu e puţin probabil, lumea financiară va afla că domnul Neil Gibson a primit o lecţie în acea clasă a suferinţei unde sunt învăţate toate lecţiile pământeşti.

Sfârşit

Aventurile omului-maimuță

Domnul Sherlock Holmes a fost întotdeauna de părere că ar trebui să public întâmplările cu totul neobișnuite ce aveau legătură cu profesorul Presbury, chiar și dacă aș face-o doar pentru a risipi odată pentru totdeauna zvonurile urâte ce au făcut înconjurul Universității acum vreo douăzeci de ani, iar ecoul lor s-a răspândit în rândul învățaților din Londra. Au fost, ca de fiecare dată, anumite obstacole și adevărata istorie a acestui caz ciudat a rămas îngropată în cutia de tinichea în care se găsesc atât de multe însemnări ale aventurilor prietenului meu. Acum am obținut, în sfârșit, permisiunea de a expune publicului faptele ce au format unul dintre ultimele cazuri de care s-a ocupat Holmes înainte să se retragă din această meserie. Chiar și acum trebuie să existe o anumită discreție în dezvăluirea întâmplărilor.

Era într-o seară de duminică, la început de septembrie 1903, când am primit un mesaj laconic de la Holmes:

Vino imediat dacă este un moment convenabil, dacă nu, vino totuși.

S.H.

Relațiile dintre noi în acele ultime zile fuseseră foarte ciudate. Era un om cu multe tabieturi, iar eu deveniseм unul dintre ele. Eram pentru el ca vioara, grămăjoara de tutun, vechea pipă neagră, agenda, sau alte ticuri poate mai puțin

scuzabile. Când avea un caz ce necesita multă muncă şi avea nevoie de un prieten pe al cărui sânge rece se putea baza, rolul meu era clar. Dar în afară de aceste cazuri mai aveam şi alte întrebuinţări. Eram ca o piatră de tocilă pentru mintea sa. Îl stimulam. Îi plăcea să gândească cu voce tare în preajma mea. Nu se putea spune că remarcile lui erau pregătite pentru mine, multe dintre ele le-ar fi putut rosti chiar şi pentru tăblia patului, şi totuşi îşi formase acest obicei şi îi devenise folositor ca eu să ascult şi să intervin cu vreun comentariu. Dacă îl iritam cu o anumită încetineală a gândirii mele, această iritare îi servea să-i aprindă şi mai tare intuiţia, iar ideile îi străfulgerau mintea cu mai multă iuţeală şi vioiciune. Acesta era umilul meu rol în alianţa noastră. Când am ajuns pe Baker Street, l-am găsit ghemuit în fotoliul său, cu pipa în gură şi cu sprâncenele încreţite de gânduri. Era clar că se chinuia să dezlege o problemă iritantă. Mi-a arătat cu mâna vechiul meu fotoliu, însă în rest, timp de o jumătate de oră, nu a dat semne că ar fi remarcat prezenţa mea în încăpere. Apoi tresări, trezindu-se din reverie şi, cu obişnuitul său zâmbet capricios, îmi ură bun venit în ceea ce fusese odată şi casa mea.

— Trebuie să-mi scuzi neatenţia, dragul meu Watson, zise el. Nişte fapte extrem de curioase mi-au fost supuse atenţiei în ultimele douăzeci şi patru de ore, şi acestea au dat naştere la nişte speculaţii cu caracter mai general. Mă gândesc serios să scriu o mică monografie despre utilizarea câinilor în munca de detectiv.

— Dar, Holmes, cu siguranţă că acest subiect a fost explorat, am zis eu. Copoi, copoi-detectivi.

— Nu, nu Watson, acea parte a problemei este fără îndoială clară. Dar mai există una, care este cu mult mai subtilă. Poate că îţi aminteşti cazul lui Copper Beeches, în care am fost în stare, doar observând comportamentul copilului, să fac o deducţie despre obiceiurile criminale ale foarte îngâmfatului şi respectabilului său tată.

— Da, îmi amintesc foarte bine.

— Ideile mele despre câini au, prin analogie, aceeaşi direcţie. Un câine reflectă viaţa familiei sale. Cine a văzut vreodată un câine jucăuş într-o familie posomorâtă sau un câine trist într-o familie fericită? Oamenii răi au câini răi, cei periculoşi

au câini periculoşi. Iar toanele lor trecătoare pot reflecta toanele altora.

Am clătinat din cap.

— Holmes, ceea ce spui tu este puţin forţat, am zis eu.

Şi-a umplut pipa din nou, apoi şi-a reluat locul, fără să ia în seamă remarca mea.

— Aplicaţia practică a celor pe care le-am spus este foarte apropiată de problema pe care o investighez. Firul e încâlcit, înţelegi, iar eu trebuie să găsesc un capăt de unde să pornesc. Unul posibil se găseşte în întrebarea: de ce Roy, câinele-lup al profesorului Presbury, a încercat să-l muşte?

M-am cufundat înapoi în scaunul meu destul de dezamăgit. Oare pentru o întrebare atât de banală am fost eu întrerupt din treabă? Holmes îmi aruncă o privire.

— Acelaşi Watson!, zise el. Nu ai să înveţi niciodată că problemele cele mai grave pot depinde de cele mai mărunte lucruri. Dar nu ţi se pare extrem de ciudat ca un om liniştit şi vârstnic – ai auzit de Presbury, desigur, faimosul fiziolog din Camford? –, ca un asemenea om, al cărui prieten era un devotat câine-lup, să fie acum de două ori atacat de propriul său câine? Ce părere ai?

— Câinele este bolnav.

— Ei bine, poate fi luat şi acest lucru în considerare. Dar nu atacă pe nimeni altcineva şi nici nu se năpusteşte asupra stăpânului său decât în situaţii cu totul speciale. Ciudat, Watson, foarte ciudat. Tânărul domn Bennett a ajuns foarte devreme, dacă el sună la uşă. Speram să stăm mai mult de vorbă înainte ca el să apară.

Se auziră nişte paşi repezi pe scară, o bătaie scurtă la uşă şi, un moment mai târziu, noul client se prezenta. Era un tânăr înalt şi arătos, având în jur de treizeci de ani, bine îmbrăcat chiar elegant, dar cu ceva în comportamentul său care sugera mai degrabă timiditatea unui student decât siguranţa de sine a unui domn de societate.

Dădu mâna cu Holmes şi apoi privi oarecum surprins către mine.

— Această problemă este foarte delicată, domnule Holmes, zise el. Socotesc că relaţia mea cu profesorul Presbury este de

natură privată, dar nu şi publică. Nu mă consider îndreptățit să vorbesc în fața unei a treia persoane.

— Vorbiți fără teamă, domnule Bennett. Doctorul Watson este întruchiparea discreției şi vă pot asigura că aceasta este o problemă în care voi avea cu siguranță nevoie de un ajutor.

— Cum doriți, domnule Holmes. Veți înțelege, desigur, că voi avea nişte rezerve.

— Vei fi impresionat, Watson, când îți voi spune că acest gentleman, domnul Trevor Bennett, este asistentul acelui mare om de ştiință, locuieşte sub acoperişul său şi este logodit cu singura-i fiică. Trebuie să înțelegem că profesorul are tot dreptul să-i pretindă loialitate şi devotament. Dar acestea pot fi dovedite mai bine dacă se întreprind paşii necesari pentru a dezlega acest mister straniu.

— Sper, domnule Holmes. Acesta este singurul meu țel. Doctorul Watson cunoaşte situația?

— Nu am avut timp să i-o explic.

— Atunci poate că ar trebui să povestesc esențialul din nou, înainte de a vă aduce la cunoştință ultimele evenimente.

— O s-o fac chiar eu, zise Holmes, ca să vă demonstrez că am reținut faptele în ordinea corespunzătoare. Profesorul, Watson, este un om de faimă europeană. Întreaga sa viață a avut un făgaş academic. Nu a existat niciodată nici cea mai mică pată asupra activității sale. A rămas văduv şi are o fiică, Edith. Este, am înțeles, un bărbat viril şi puternic, cu un caracter, s-ar putea spune, chiar combativ. Cel puțin aşa stăteau lucrurile până acum câteva luni.

Apoi, cursul vieții sale s-a schimbat. Are şaizeci şi unu de ani, dar s-a logodit cu fiica profesorului Morphy, colegul său la catedra de anatomie comparată. Nu a fost, dacă am înțeles bine, curtea chibzuită a unui om în vârstă, ci mai degrabă pasiunea înflăcărată a unui tânăr, căci niciun altul nu s-ar fi putut dovedi un îndrăgostit mai devotat. Domnişoara Alice Morphy era o fată desăvârşită, atât la trup, cât şi la minte, astfel că existau toate motivele pentru pasiunea profesorului. Totuşi, iubirea lor nu a avut parte de binecuvântarea familiei sale.

— Am considerat-o destul de exagerată, ține să precizeze musafirul nostru.

— Exact. Exagerată şi puţin violentă şi nefirească. Profesorul Presbury era bogat, astfel că nu au existat obiecţii din partea tatălui. Fiica însă avea alte păreri şi mai existau deja alţi câţiva candidaţi la mâna ei, care, chiar dacă erau mai puţin eligibili din punct de vedere monden, erau cel puţin mai apropiaţi ca vârstă. Fata părea să-l placă pe profesor, în ciuda excentricităţilor sale. Doar vârsta le stătea în cale.

Cam în acelaşi timp, un mic mister a întunecat pe neaşteptate viaţa obişnuită a profesorului. A făcut ceva ce nu mai făcuse până atunci. A plecat de acasă şi nu a spus nimănui unde. A lipsit două săptămâni şi s-a întors răvăşit ca după un drum lung. Nu a spus nimănui unde a fost, deşi era de obicei un om foarte deschis. Întâmplarea a făcut ca domnul Bennett, aici de faţă, clientul nostru, să primească o scrisoare de la un coleg din Praga, care îi spunea că s-a bucurat să-l vadă pe profesorul Presbury acolo, deşi nu reuşise să-i vorbească. Doar aşa au aflat cei din casă unde fusese.

Acum vine partea mai importantă. De atunci înainte, o curioasă schimbare a pus stăpânire pe profesor. A devenit ascuns şi viclean. Cei din jurul său aveau mereu sentimentul că nu mai era omul pe care îl cunoşteau şi că un nor negru îi umbrise calităţile cele mai de preţ. Intelectul său nu fusese afectat. Prelegerile sale erau la fel de strălucite ca întotdeauna. Însă întotdeauna se întâmpla ceva nou, ceva sinistru şi neaşteptat. Fiica sa devotată a încercat de nenumărate ori să pătrundă dincolo de paravanul pe care tatăl său părea să-l fi pus între ei. Şi dumneavoastră domnule, dacă am înţeles bine, aţi făcut la fel, dar totul a fost în zadar. Iar acum, domnule Bennett, povestiţi-mi cu vorbele dumneavoastră întâmplarea cu scrisoarea.

— Trebuie să înţelegeţi, domnule Watson, că profesorul nu avea niciun fel de secrete faţă de mine. Nici dacă aş fi fost fiul sau fratele mai mic nu m-aş fi bucurat de mai multă încredere din partea sa. Fiind secretarul său, îmi treceau prin mână toate hârtiile pe care le primea, desfăcându-i şi sortându-i corespondenţa. La scurt timp după întoarcerea sa acasă, toate acestea s-au schimbat. Mi-a spus că aştepta nişte scrisori din Londra, marcate cu o cruce sub timbru. Acestea trebuiau puse

deoparte, ferite de alţi ochi. Pot spune că multe dintre acestea treceau prin mâinile mele, că erau însemnate cu iniţialele E.C. Şi erau scrise aproape indescifrabil. Dacă le răspundea, atunci plicul nu trecea prin mâinile mele şi nici prin coşul de scrisori în care era strânsă corespondenţa noastră.

— Iar caseta...?, întrebă Holmes.

— A, da, cutia... Profesorul adusese o casetă mică de lemn din călătoriile sale. Era singurul lucru ce trăda faptul că făcuse înconjurul continentului, căci era unul dintre acele obiecte neobişnuite pe care le asociai cu Germania. O pusese în dulăpiorul său cu instrumente. Într-o zi, căutând o canulă, am dat jos caseta. Spre surprinderea mea, a fost foarte furios, şi a arătat asta folosind cuvinte destul de dure. Era prima dată când se întâmpla un asemenea lucru şi am fost profund rănit. M-am străduit să-i explic că am atins caseta din greşeală, dar toată seara mi-a stăruit în minte că mă privise cu asprime şi că întâmplarea îl deranjase foarte mult.

Domnul Bennett scoase o mică agendă din buzunar:

— Toate acestea s-au întâmplat pe 2 iulie, zise el.

— Sunteţi cu siguranţă un martor preţios, zise Holmes. Probabil că voi avea nevoie de datele pe care vi le-aţi notat.

— Am învăţat să fiu meticulos de la marele meu profesor, printre multe alte lucruri. De când am observat schimbările din caracterul său am simţit că era de datoria mea să-i studiez cazul. Astfel, am notat aici că în aceeaşi zi, 2 iulie, Roy l-a atacat pe profesor în timp ce ieşea din biroul său. Pe 11 iulie a avut loc o scenă asemănătoare, iar apoi mai am însemnări despre o alta pe 20 iulie. După aceste incidente l-am mutat pe Roy la grajduri. Era un animal blând şi iubitor... dar mă tem că vă plictisesc.

Domnul Bennett rosti aceste cuvinte pe un ton plin de reproş, căci era foarte clar că Holmes nu era atent. Faţa îi era încordată şi privea în gol la tavan. Cu puţin efort se adună.

— Extraordinar! Absolut extraordinar!, murmură el. Aceste amănunte sunt noi pentru mine, domnule Bennett. Cred că am acoperit toate datele pe care le cunoşteaţi deja, nu-i aşa? Dar mi-aţi pomenit despre nişte schimbări de situaţie.

Figura plăcută şi sinceră a vizitatorului nostru se întunecă, umbrită de amintiri neplăcute.

— Ceea ce am să vă povestesc acum s-a petrecut în urmă cu două nopți, zise el. Stăteam întins în pat pe la două noaptea fără să pot dormi, când am auzit un zgomot surd şi înăbuşit venind de pe coridor. Am deschis uşa şi am aruncat o privire afară. Ar trebui să menționez că profesorul doarme la capătul coridorului...

— Care era data?, întrebă Holmes

Oaspetele nostru fu în mod evident deranjat de o întrerupere atât de nesemnificativă.

— Am mai spus domnule că s-a întâmplat cu două nopți înainte, adică pe 4 septembrie.

Holmes clătină din cap zâmbind.

— Vă rog să continuați, zise el.

— Profesorul doarme la capătul coridorului şi ar fi trebuit să treacă pe lângă uşa mea ca să ajungă la scări. A fost o experiență cu adevărat cumplită, domnule Holmes. Consider că am nervii la fel de tari ca şi vecinii mei, dar am fost zguduit de ceea ce am văzut. Coridorul era cufundat în beznă, mai puțin o fereastră de la jumătatea lui, prin care pătrundea o rază de lumină. Puteam distinge ceva apropiindu-se, ceva ghemuit şi învăluit în întuneric. Apoi s-a ridicat deodată în lumină şi am văzut că era el. Se târa, domnule Holmes, se târa! Mergea sprijinindu-se în mâini şi în genunchi şi totuşi se mişca repede, cu o foarte mare uşurință! Am fost atât de şocat la vederea lui, încât doar când a ajuns în dreptul uşii mele am fost în stare să păşesc afară şi să-l întreb dacă pot să-l ajut cu ceva. Răspunsul său a fost absolut neobişnuit. A țâşnit ca un arc, mi-a aruncat nişte vorbe îngrozitoare, dar nu s-a oprit din drum. Am mai aşteptat încă o oră, dar nu s-a întors. Se luminase de ziuă când a revenit în camera sa.

— Ei bine, Watson, ce părere ai?, întrebă Holmes cu aerul unui patolog ce prezintă un specimen rar.

— Probabil că e vorba de lumbago. Am auzit că o criză puternică poate face omul să umble precum ați povestit şi nimic nu-ți poate pune nervii la o încercare mai grea.

— Foarte bine, Watson! Tu ne aduci întotdeauna cu picioarele pe pamânt. Dar nu putem accepta această ipoteză, de vreme ce a fost capabil să se ridice.

— Nu s-a simţit niciodată mai bine, zise Bennett. De fapt, e mai energic decât l-am văzut de ani buni. Acestea sunt faptele, domnule Holmes. Nu vrem să implicăm poliţia, dar nu mai ştim ce să facem, căci simţim că ne îndreptăm cu paşi repezi către dezastru. Edith, domnişoara Presbury, simte acelaşi lucru, că nu mai putem aştepta cu mâinile în sân.

— Este cu siguranţă un caz extrem de ciudat şi de sugestiv. Tu ce crezi Watson?

— Vorbind în calitate de doctor, am zis eu, pare a fi un caz de competenţa unui alienist. Procesul cerebral al bătrânului domn a fost dereglat de aventura de dragoste. A făcut o călătorie peste hotare în speranţa de a se vindeca de această pasiune. Scrisorile şi caseta pot avea legătură cu alte afaceri personale, poate un împrumut sau poate nişte acţiuni pe care le ţine ascunse acolo.

— Iar câinele-lup, în mod evident, nu era de acord cu acele afaceri. Nu, nu, Watson, ceva nu e în regulă aici. Nu pot decât să sugerez...

Nu vom şti niciodată ce avea Sherlock Holmes de gând să sugereze, căci în acel moment uşa se deschise şi o tânără domnişoară intră în cameră. La vederea acesteia, domnul Bennett sări de pe scaun exclamând şi se repezi în întâmpinarea ei cu mâinile întinse.

— Edith, draga mea! Sper că nu s-a întâmplat nimic...

— Am simţit nevoia să vin după tine. O, Jack, mi-a fost atât de teamă! E cumplit să fii acolo singur!

— Domnule Holmes, aceasta este tânăra domnişoară despre care v-am vorbit. V-o prezint pe logodnica mea.

— Începusem să bănuim acest lucru, nu-i aşa Watson?, răspunse Holmes cu un zâmbet. Să înţeleg, domnişoară Presbury, că aveţi veşti proaspete despre caz şi că aţi considerat că trebuie să le aflăm şi noi.

Musafira noastră, o fată isteaţă, cu înfăţişare plăcută, tipic englezească, îi zâmbi lui Holmes în timp ce se aşeza lângă domnul Bennett.

— Când am aflat că domnul Bennett a părăsit hotelul, m-am gândit că trebuie să-l găsesc aici. Bineînțeles că m-a informat că are de gând să vă consulte. Domnule Holmes, puteți oare face ceva pentru sărmanul meu tată?

— Am speranțe, domnișoară Presbury, însă cazul rămâne încă nedesluşit. Poate că mă va ajuta ceea ce aveți de spus.

— S-a întâmplat aseară, domnule Holmes. S-a purtat ciudat întreaga zi. Sunt sigură că uneori nici nu-şi mai aduce aminte ce face. Trăieşte ca într-un vis ciudat. Ieri a fost o asemenea zi. Nu mai e tatăl pe care îl cunoşteam. Exteriorul e acelaşi, dar nu mai e el cu adevărat.

— Spuneți-mi ce s-a întâmplat.

— Am fost trezită în toiul nopții de câinele care lătra plin de furie. Bietul Roy e legat acum lângă grajduri. Pot să vă spun că dorm întotdeauna cu uşa încuiată, căci aşa cum Jack – domnul Bennett – vă va spune, simțim cu toții amenințarea unui pericol iminent. Camera mea se găseşte la al doilea etaj. Storul îmi era ridicat la fereastră şi am putut vedea că era o lună strălucitoare afară. Stăteam întinsă, cu ochii ațintiți asupra peticului de lumină, ascultând lătratul sălbatic al câinelui şi, deodată, am zărit chipul tatălui meu, care mă privea. Domnule Holmes, era să mor de uimire şi de groază. Stătea acolo lipit de ochiul de geam, cu o mână ridicată ca şi cum ar fi vrut să împingă fereastra. Dacă s-ar fi deschis, cred că aş fi înnebunit. Nu visam, domnule Holmes! Nu vă amăgiți crezând asta. Îndrăznesc să spun că pentru mai bine de douăzeci de secunde am rămas paralizată, privindu-i chipul. Apoi a dispărut, dar n-am putut – pur şi simplu n-am putut – să mă ridic din pat şi să mă uit încotro s-a dus. Am zăcut temurând până dimineață. La micul dejun avea o atitudine severă şi nu a făcut nicio aluzie la întâmplările nopții. Nici eu nu am spus nimic, dar am inventat o scuză pentru a veni în oraş – şi iată-mă!

Holmes se arătă foarte mirat de povestirea domnişoarei Presbury.

— Domnişoară dragă, spuneți că încăperea dumneavoastră este la al doilea etaj. Există vreo scară înaltă în grădină?

— Nu, domnule Holmes, aceasta este partea uluitoare. Nu ai cum să ajungi la fereastră, şi totuşi el se afia acolo.

— Iar data era 5 septembrie, zise Holmes. Acest lucru complică într-adevăr problemele.

Fu rândul tinerei domnişoare să se arate uimită.

— E a doua oară când faceţi aluzie la dată, domnule Holmes, zise Bennett. E posibil să aibă vreo relevanţă asupra cazului?

— E foarte posibil, dar nu vă pot spune nimic sigur încă.

— Vă gândiţi la legătura dintre nebunie şi fazele lunii?

—Nu, vă asigur că nu. Mă gândeam la cu totul altceva. Dacă puteţi lăsa agenda la mine, voi verifica datele. Acum, Watson, cred că planul nostru de acţiune e foarte clar. Domnişoara ne-a informat – şi am cea mai mare încredere în intuiţia sa – că tatăl său îşi aminteşte foarte puţin, sau nu-şi mai aminteşte nimic din ceea ce i se întâmplă cu ocazia acestor manifestări bizare. O pun pe seama lipsei de memorie. Aşa că vom începe elucidarea cazului studiindu-l cu grijă.

— Foarte bine, zise domnul Bennett. Însă vreau să vă avertizez de la început că profesorul poate fi irascibil şi chiar violent câteodată.

Holmes zâmbi.

— Cred că avem motive întemeiate să pornim cât mai repede, dacă teoria mea se verifică. Mâine, domnule Bennett, ne vom vedea cu siguranţă în Camford. Era acolo, dacă îmi aduc aminte bine, un han numit „Joc de dame“, unde atmosfera se ridică peste medie, iar aşternuturile sunt impecabile. Cred, Watson, că soarta ne va duce în zilele ce vor urma în locuri mult mai puţin plăcute.

Dimineaţa zilei de luni ne găsi în drum către faimoasa universitate a oraşului, lucru ce a necesitat un efort minim din partea lui Holmes, dar care a implicat o planificare minuţioasă şi o grabă cumplită din partea mea, căci pe atunci începusem să fiu destul de solicitat ca medic. Holmes nu pomeni nimic despre caz până când nu ne-am lăsat geamantanele în vechiul han, despre care am vorbit ceva mai devreme.

— Cred, Watson, că vom reuşi să-l prindem pe profesor chiar înainte de prânz. Ţine o prelegere la ora 11 şi ar trebui să avem un răgaz de o oră.

— Sub ce pretext îl vom căuta?

Holmes se uită în agendă.

— A existat o perioadă mai agitată în jurul datei de 26 august. Vom presupune că e puțin confuz şi nu-şi mai aminteşte ce a făcut în acea perioadă. Dacă insistăm că avem o întâlnire programată, nu cred că va avea curajul să ne contrazică. Te crezi în stare de asta?

— Nu putem decât să încercăm.

— Grozav, Watson! Un localnic prietenos ne va călăuzi, cu siguranță.

Un astfel de băştinaş, conducând o birjă elegantă, ne purtă în grabă pe lângă un şir de colegii vechi şi, într-un sfârşit, intrând pe o alee străjuită de copaci, opri la uşa unei case încântătoare pe ale cărei ziduri se cățărau arbuşti cu flori multicolore. Profesorul Presbury era cu siguranță înconjurat nu numai de confort, dar şi de lux.

Chiar în momentul în care opream în fața casei, un cap cărunt apăru la fereastră şi puteam simți cum o pereche de ochi pătrunzători ne urmăreau de sub nişte sprâncene stufoase. O clipă mai târziu ne aflam în sanctuarul său, iar misteriosul om de ştiință, ale cărui ciudățenii ne aduseseră de la Londra, se afla acum în fața noastră. Cu siguranță că înfățişarea şi comportamentul său nu trădau niciun semn de excentricitate, căci era un bărbat solid, înalt, cu trăsături proeminente, grav, îmbrăcat în redingotă şi cu atitudinea demnă pe care trebuia să o aibă un profesor. Ochii îi erau cea mai remarcabilă parte a fizionomiei – tăioşi, pătrunzători, trădând o inteligență aproape vicleană.

Ne-a studiat cărțile de vizită.

— Vă rog să luați loc, domnilor. Cu ce vă pot fi de folos?

Holmes zâmbi plin de amabilitate.

— Chiar întrebarea aceasta voiam să v-o adresez şi eu, domnule profesor.

— Mie, domnule?!

— Poate că s-a produs o confuzie. Cineva mi-a spus că profesorul Presbury din Camford are nevoie de serviciile mele.

— Chiar aşa? (Mi s-a părut că zăresc o lucire malițioasă în ochii aceia cenuşii.) Chiar aşa ați auzit? Pot să vă întreb care este numele informatorului dumneavoastră?

— Îmi pare rău, domnule profesor, dar chestiunea e confidenţială. Dacă am făcut vreo greşeală, nu-i nicio problemă. Îmi voi cere scuze.

— Nu aveţi pentru ce. Mai bine să aprofundăm problema. Mi-aţi trezit interesul. Aveţi cumva vreun petic de hârtie, vreo scrisoare sau vreo telegramă în sprijinul spuselor dumneavoastră?

— Nu, nu am.

— Presupun că nu veţi merge atât de departe încât să pretindeţi că v-am chemat chiar eu.

— Prefer să nu răspund la nicio întrebare, zise Holmes.

— Aşa bănuiam şi eu, zise profesorul cu asprime. Totuşi, la acea întrebare se poate răspunde foarte uşor şi fără ajutorul dumneavoastră.

A străbătut camera, îndreptându-se către sonerie. Prietenul nostru din Londra, domnul Bennett, răspunse chemării.

— Intraţi, domnule Bennett. Aceşti doi domni au venit din Londra, având impresia că au fost chemaţi. Dumneata te ocupi de toată corespondenţa mea. Ai cunoştinţă să fi fost trimis ceva unui anume domn Holmes?

— Nu, domnule, răspunse Bennett înroşindu-se.

— Asta clarifică totul, zise profesorul aruncând o privire furioasă însoţitorului meu. Ei bine, domnilor, zise el în timp ce se apleca spre noi, sprijinindu-se cu mâinile de masă, mie mi se pare că motivul vizitei dumneavoastră este îndoielnic.

Holmes dădu din umeri.

— Îmi cer mii de scuze că v-am deranjat cu prezenţa noastră inoportună.

— Nu cred că sunt suficiente, domnule Holmes!, strigă bătrânul asurzitor, cu o extraordinară răutate citindu-i-se pe faţă. Era aşezat între noi şi uşă, în timp ce vorbea şi gesticula cu amândouă mâinile către noi, plin de furie.

— Să nu credeţi că veţi scăpa aşa de uşor!

Faţa i se desfigurase, căci se strâmba şi bolborosea cu o furie fără margini.

Sunt convins că ar fi trebuit să ne luptăm ca să ieşim din încăpere dacă domnul Bennett nu ar fi intervenit.

— Dragă domnule profesor, țipă el, gândiți-vă la poziția dumneavoastră! Gândiți-vă la scandalul ce va izbucni în universitate! Domnul Holmes e un om foarte cunoscut! Nu-l puteți trata cu aşa o lipsă de curtoazie!

Ursuz, cel pe care cu greu îl puteam numi gazdă, ne făcu loc către uşă. Am răsuflat uşurați când ne-am văzut în fața casei, pe aleea liniştită, străjuită de pomi.

Holmes păru foarte amuzat de acest episod.

— Nervii eruditului nostru prieten sunt zdruncinați, zise el. Poate că amestecul nostru a fost puțin cam nepotrivit, şi totuşi am obținut contactul personal pe care îl doream. Dar, vai nouă, Watson, cu siguranță că e pe urmele noastre. Mişelul încă ne urmăreşte.

Se auzea zgomot de paşi în urma noastră, dar, spre uşurarea mea, nu era înfricoşătorul profesor, ci asistentul său, care apăru de după colțul aleei. Venea abia trăgându-şi sufletul.

— Îmi pare tare rău, domnule Holmes. Voiam să-mi cer scuze.

— Dragul meu domn, nu aveți pentru ce. Face parte din riscurile meseriei.

— Nu l-am văzut niciodată atât de fioros. Însă devine din ce în ce mai înspăimântător. Puteți înțelege acum de ce eu şi fiica sa suntem atât de îngrijorați. Şi totuşi, mintea îi este limpede.

— Chiar prea limpede!, zise Holmes. Asta a fost greşeala mea. E evident că stă mult mai bine cu memoria decât credeam. Apropo, ne putem opri să vedem fereastra de la camera domnişoarei Presbury?

Domnul Bennett îşi croi drum printre nişte arbuşti, şi în scurt timp am putut zări partea laterală a casei.

— Acolo e. A doua de pe stânga.

— O, Doamne, pare greu accesibilă. Şi totuşi, puteți observa că sub ea se află o plantă cățărătoare şi o conductă ce ar putea folosi drept sprijin pentru picioare.

— Eu n-aş putea să ajung la fereastră în felul acesta, zise domnul Bennett.

— Foarte posibil. Cu siguranță că ar fi o încercare periculoasă pentru orice om normal.

— Mai aveam un singur lucru să vă spun, domnule Holmes. Am adresa persoanei din Londra căreia îi trimite scrisori domnul profesor. Se pare că i-a scris şi în dimineaţa aceasta. I-am luat adresa de pe sugativă. E un lucru nedemn de un secretar de încredere, dar ce altceva puteam face?

Holmes aruncă o privire pe hârtie şi o puse în buzunar.

— Dorak – curios nume. Slav, îmi închipui. Ei bine, e o verigă importantă. Ne întoarcem la Londra în după-amiaza aceasta, domnule Bennett. Nu văd niciun motiv pentru care ar mai trebui să mai rămânem. Nu-l putem aresta pe profesor, pentru că nu a săvârşit nicio fărădelege şi nici nu-l putem interna, căci nu putem dovedi că e nebun. Deocamdată nu putem face nimic.

— Atunci ce Dumnezeu trebuie să facem?

— Aveţi puţină răbdare, domnule Bennett. Lucrurile vor evolua în curând. Dacă nu mă înşel, marţea viitoare poate fi momentul unei crize. Cu siguranţă vom fi la Camford în aceeaşi zi. Până atunci, situaţia e fără îndoială neplăcută şi dacă domnişoara Presbury poate să-şi prelungească vizita...

— Asta se poate aranja uşor.

— Atunci lăsaţi-o să stea acolo până când putem să o asigurăm că a trecut orice pericol. Între timp, lăsaţi-l să facă ce vrea şi nu-i staţi în drum. Cât e binedispus, totul e bine.

— Vine!, şopti Bennett speriat.

Privind printre arbuşti, zărirăm silueta înaltă a bătrânului ieşind pe uşă şi privind în jurul său. Era uşor înclinat în faţă, mâinile îi atârnau ţepene şi îşi întorcea capul dintr-o parte într-alta. Secretarul se strecură printre copaci, făcându-ne un ultim semn cu mâna, şi, în scurt timp, îl văzurăm alături de şeful său, intrând amândoi în casă şi purtând o conversaţie ce părea foarte animată şi chiar interesantă.

— Mă aştept ca bătrânul domn să-şi fi dat seama ce se întâmplă, zise Holmes în timp ce ne îndreptam către hotel. În puţinul timp de observaţie pe care l-am avut la dispoziţie, m-a uimit gândirea limpede şi plină de logică pe care o avea. Incendiar, fără îndoială, însă din punctul lui de vedere are de ce să ia foc dacă îi sunt puşi nişte detectivi pe urme, mai ales

de către cei din propria sa casă. Cred că pe prietenul nostru Bennett nu îl aşteaptă vremuri prea bune.

Holmes se opri la poştă şi trimise o telegramă. Răspunsul sosi către seară şi mi-l puse în faţă:

Am vizitat strada Negustorilor şi l-am văzut pe Dorak. Un personaj suav, boem, mai în vârstă. Are un magazin universal.

Mercer

— Mercer e de pe vremea ta, zise Holmes. E omul meu de încredere, care mă ajută cu cercetări de rutină. Era important să aflăm ceva despre persoana cu care corespondează în secret profesorul nostru. Naţionalitatea sa face legătura cu vizita la Praga.

— Bine că se leagă ceva!, am zis eu. Până acum se pare că avem de-a face cu o serie de evenimente inexplicabile, fără nicio legătură unul cu celălalt. De exemplu, ce legătură poate exista între un câine-lup furios şi o vizită în Boemia, sau între oricare dintre ele şi un om care se târăşte pe coridor noaptea? Cât despre datele tale, acestea mi se par cea mai mare ciudăţenie dintre toate.

Prietenul meu zâmbi şi îşi frecă mâinile. Eram aşezaţi în sufrageria vechiului hotel, având pe masă o sticlă din faimosul vin despre care vorbise Holmes.

— Hai să începem cu datele, zise el ca şi cum s-ar fi adresat unei clase. Excepţionala agendă a tânărului Bennett arată că au existat probleme pe 2 iulie şi că au continuat la un interval de nouă zile, cu o singură excepţie, dacă îmi aduc bine aminte. Ultima izbucnire violentă a avut loc pe 3 septembrie, ceea ce se încadrează perfect în ciclu, la fel ca şi data precedentă, 26 august. E imposibil să fie vorba despre o simplă coincidenţă.

Am fost nevoit să consimt.

— Atunci, haide să formulăm o teorie provizorie, cum că la fiecare nouă zile profesorul ia un drog puternic, ce are un efect trecător, însă foarte intens. Înclinaţiile sale violente sunt sporite de acesta. A luat acest drog pentru prima dată în timpul

vizitei la Praga, iar acum îi este adus de către un intermediar boemian din Londra. Se leagă, nu-i aşa Watson?

— Dar cum rămâne cu câinele, chipul de la fereastră şi omul ce mergea în patru labe pe coridor?

— Ei bine, avem un început. Nu cred că se vor mai întâmpla lucruri noi până marţea viitoare. Între timp nu putem decât să ţinem legătura cu prietenul nostru Bennett şi să ne bucurăm de ospitalitatea acestui oraş încântător.

De dimineaţă, domnul Bennett reuşi să se furişeze până la noi ca să ne aducă ultimele veşti. Aşa cum Holmes presupusese, ziua ce trecuse nu fusese prea plăcută pentru el. Fără să-l fi acuzat în mod direct că ar fi fost responsabil de vizita noastră acolo, profesorul fusese foarte aspru, chiar grosolan în vorbire şi în mod evident era foarte nemulţumit. În această dimineaţă îşi revenise şi ţinuse o prelegere sclipitoare în faţa unui auditoriu numeros.

— În afară de aceste toane stranii, zise Bennett, are chiar mai multă energie şi vitalitate decât mi-l amintesc eu să fi avut vreodată, iar mintea nu i-a fost niciodată mai limpede. Dar nu e el, nu are cum să fie omul pe care-l cunoşteam.

— Nu cred că aveţi de ce să vă temeţi în săptămâna care va urma, îi răspunse Holmes. Eu sunt ocupat, iar doctorul Watson trebuie să se îngrijească de pacienţii săi. Haideţi să ne punem de acord şi să ne întâlnim aici, la aceeaşi oră, marţea viitoare şi sunt convins că înainte de a pleca din nou vom putea să vă oferim o explicaţie, poate chiar să punem capăt necazurilor dumneavoastră. Între timp ţineţi-ne la curent cu ceea ce se mai întâmplă.

Nu mi-am mai văzut prietenul în zilele ce au urmat, însă luni seara aveam în faţă un bilet în care îmi cerea să ne întâlnim a doua zi la gară. Din ceea ce mi-a povestit în timp ce călătoream către Camford, lucrurile fuseseră liniştite şi nimic nu tulburase pacea casei profesorului, comportamentul său fiind perfect normal. La fel ne relată şi domnul Bennett pe parcursul scurtei vizite pe care ne-o făcu în aceeaşi seară.

— Astăzi a primit veşti de la corespondentul său din Londra. A sosit o scrisoare şi un mic pachet, amândouă cu o cruce sub timbru, care ne avertiza să nu ne atingem de ele. Atât s-a întâmplat.

— Poate că e destul, zise Holmes cu îndârjire. Cred, domnule Bennett, că vom ajunge la o concluzie în seara aceasta. Dacă presupunerile mele sunt corecte, vom avea ocazia să punem lucrurile cap la cap. Pentru a face acest lucru, e nevoie să-l ținem pe profesor sub observație. În consecință, vă voi sugera să rămâneți treaz. Dacă îl veți auzi trecând pe lângă uşă, nu-l întrerupeți, ci urmați-l cu mare discreție. Doctorul Watson şi cu mine vom fi pe aproape. Apropo, unde este cheia casetei de care mi-ați vorbit?

— Pe lanțul de la ceas.

— Îmi închipui că spre casetă trebuie să se îndrepte cercetările noastre. În cel mai rău caz, presupun că încuietoarea nu poate fi foarte rezistentă. Mai există cumva vreun om puternic prin casă?

— Mai este vizitiul, Macphail.

— Unde doarme?

— La grajduri.

— E posibil să avem nevoie de el. Mai multe nu putem face până nu vedem cum se vor desfăşura lucrurile. La revedere, însă sunt absolut convins că ne vom vedea din nou înainte de ivirea zorilor.

Aproape de miezul nopții ne-am ocupat posturile de observație între niște tufişuri din fața intrării principale a casei profesorului. Era o noapte liniştită, însă răcoroasă şi ne bucuram că pusesem pe noi haine groase. Vântul adia, iar norii erau împinşi de colo-colo pe cer, acoperind din când în când semiluna. Ar fi fost o veghe plicticoasă dacă nu ar fi existat emoția aşteptării şi asigurarea prietenului meu că vom ajunge la capătul ciudatelor întâmplări care ne solicitaseră atenția.

— Dacă ipoteza ciclului de nouă zile se verifică, atunci îl vom vedea pe profesor în culmea crizelor sale, în seara aceasta. Faptul că aceste manifestări bizare au început după vizita sa la Praga, corespondența sa secretă cu un negustor boemian din Londra, care reprezintă pe cineva din Praga, pachetul pe care l-a primit de la el astăzi, toate aceste lucruri duc într-o singură direcție. Încă nu ştim ce ia şi de ce ia, dar e destul de clar că într-un fel sau altul produsul provine de la Praga. Are instrucțiuni clare să ia substanța la interval de

nouă zile, acest ciclu fiind primul lucru ce mi-a atras atenţia. Însă simptomele sale sunt în mod sigur extraordinare. I-ai văzut încheieturile degetelor?

Am fost nevoit să spun că nu.

— Mari şi osoase, aşa cum nu am mai văzut niciodată. Întotdeauna să priveşti mâinile mai întâi, Watson. Apoi, la manşete, la genunchii de la pantaloni şi la ghete. Nişte încheieturi de degete foarte ciudate, care nu pot fi explicate decât prin modalitatea de deplasare observată de...

Holmes se opri şi se plesni cu palma peste frunte.

— O, Watson, ce prost am fost! Pare de necrezut şi totuşi trebuie să fie adevărat. Totul duce în această direcţie! Cum am putut să nu fac legătura? Cum am putut să ignor încheieturile degetelor? Şi câinele! Şi iedera! Cu siguranţă am nevoie de o mică vacanţă! Fii atent, Watson! Uite-l că vine! Vom avea ocazia să-l vedem cu ochii noştri!

Uşa de la intrare se deschise uşor şi la lumina lămpii zărirăm silueta înaltă a doctorului Presbury.

Era îmbrăcat în cămaşa de noapte. Stătea în cadrul uşii în picioare, însă aplecat în faţă, cu braţele ţepene, aşa cum îl văzusem ultima oară.

Păşi pe alee şi se petrecu o extraordinară schimbare. Se ghemui la pământ şi continuă să înainteze sprijinindu-se în mâini şi în picioare, făcând câte un salt din timp în timp, ca şi cum ar fi debordat de energie şi vitalitate. Trecu prin faţa casei şi dădu colţul. Cum dispăru, Bennettt se strecură pe uşă şi îl urmă discret.

— Haide, Watson!, zise Holmes şi ne-am strecurat prin tufişuri până când am ajuns într-un loc de unde puteam vedea cealaltă parte a casei, scăldată în lumina semilunii. Profesorul stătea ghemuit lângă zidul acoperit de iederă. Deodată începu să se caţere pe el cu o incredibilă agilitate. Sărea din ramură în ramură, vesel şi sigur pe puterile sale, fără să vrea să ajungă într-un loc anume. Cămaşa de noapte ce îi flutura îl făcea să pară un liliac uriaş lipit de peretele propriei sale case, o pată întunecată pe peretele luminat de lună. Sătul de joacă, coborî din creangă în creangă şi porni către grajduri în aceeaşi poziţie ghemuită. Câinele-lup era

afară şi începu să latre mai furios ca niciodată când îşi văzu stăpânul. Trăgea de lanţ, tremurând de tulburare şi de mânie. Profesorul se apropie în mod intenţionat de câine, oprindu-se acolo unde acesta nu-l putea ajunge şi începu să-l întărâte în toate felurile posibile. Lua pumni de pietriş de pe alee şi-i arunca în faţa câinelui, îl împungea cu un băţ pe care-l ridicase de jos, bătea din palme la doar câţiva centimetri de gura sa deschisă şi încerca să sporească furia animalului, care era deja trecută de orice limită. De-a lungul aventurilor noastre nu cred că am văzut vreodată vreo privelişte mai stranie decât aceea a acestui personaj sobru şi demn, ghemuit acum ca o broască pe pământ, întărâtând cu o cruzime calculată dulăul înnebunit de furie.

Însă, deodată, s-a întâmplat un lucru neaşteptat! Nu s-a rupt lanţul, ci a alunecat zgarda, căci fusese făcută pentru un câine cu gât mai gros. Am auzit zgomotul metalului căzut şi în momentul următor câinele şi omul se rostogoleau pe pământ laolaltă, unul mârâind cu furie, altul ţipând de groază. Viaţa profesorului atârna de un fir de aţă. Animalul îşi înfipsese dinţii adânc în gâtul lui şi îl lăsase fără simţire înainte să putem ajunge la ei şi să-i despărţim. Pentru noi ar fi fost o treabă foarte periculoasă, însă vocea lui Bennett şi prezenţa sa au reuşit să calmeze uriaşul câine. Vacarmul îl făcuse pe vizitiul somnoros să iasă din camera sa de deasupra grajdurilor.

—Nu mă mir, zise el clătinând din cap. Nu e prima dată când îl văd aşa. Ştiam că până la urmă câinele îi va veni de hac.

Dulăul fu legat şi împreună l-am dus pe profesor în camera sa, unde Bennett, care avea nişte studii medicale, mă ajută să-i pansez gâtul sfâşiat. Colţii ascuţiţi trecuseră periculos de aproape de carotidă şi hemoragia era puternică. Într-o jumătate de oră pericolul trecuse, îi făcusem pacientului o injecţie cu morfină, iar acesta se cufundase într-un somn adânc. Doar atunci am avut răgazul să analizăm situaţia.

— Cred că ar trebui să fie văzut de un chirurg cu experienţă, am zis eu.

—Pentru numele lui Dumnezeu, nu!, strigă Bennett. Până în prezent, scandalul nu a depăşit pereţii casei noastre. E în siguranţă cu noi. Dacă se răspândeşte, nu va mai fi putea fi

oprit. Gândiţi-vă la poziţia sa din universitate, la reputaţia sa europeană, la sentimentele fiicei sale.

— Aveţi dreptate, zise Holmes. Cred că e posibil să ţinem întâmplarea pentru noi şi să împiedicăm împrăştierea zvonurilor. Cheia de pe lanţul ceasului, domnule Bennett! Macphail va avea grijă de pacient şi ne va da de veste dacă are loc vreo schimbare. Haideţi să vedem dacă putem găsi misterioasa casetă a profesorului.

Nu era mare lucru în ea, însă destul: o fiolă goală, una aproape plină, o seringă, câteva scrisori greu de descifrat, probabil scrise de un străin. Semnele de pe plicuri arătau că erau chiar acele scrisori care perturbaseră rutina secretarului, fiecare dintre ele fiind expediată de pe strada Comercială şi semnate A. Dorak. Erau nişte simple facturi pentru sticle trimise profesorului sau chitanţe pentru banii plătiţi. Mai exista un plic, cu un scris mai citeţ, de persoană educată, purtând ştampila Austriei, cu timbru de Praga.

— Asta e ceea ce căutam!, strigă Holmes în timp ce rupea plicul.

Iată ce scria:

Stimate coleg,

De când am avut onoarea vizitei dumneavoastră m-am gândit mult la cazul pe care mi l-aţi prezentat şi, deşi în situaţia dumneavoastră există motive speciale pentru a urma acest tratament, voi fi totuşi precaut, căci experienţa mi-a arătat că pot exista şi efecte secundare.

E posibil ca serul de antropoid să fi fost mai potrivit. Eu am folosit, după cum v-am explicat, langurul[1] *cu faţă neagră, fiindcă acest specimen îmi era accesibil. Langurul îşi foloseşte toate cele patru picioare la mers şi căţărat, în timp ce antropoidul merge în două picioare şi este din toate punctele de vedere mai apropiat.*

Vă rog să vă luaţi toate precauţiile necesare pentru ca acest experiment să nu fie descoperit înainte de vreme.

---

[1] Langur – specie de maimuţă de mici dimensiuni, cu coadă lungă, ce se hrăneşte cu frunze şi trăieşte în Asia de sud.

Mai am un client în Anglia, iar Dorak e reprezentantul meu în ambele cazuri.

Voi avea nevoie de rapoarte săptămânale.

Cu multă stimă, al dumneavoastră,
H. LOWENSTEIN

Lowenstein! Numele îmi aduse aminte de un fragment dintr-un articol de ziar în care se vorbea despre un savant obscur care încerca, printr-un experiment nemaiîntâlnit, să găsească elixirul tinereții şi al vieții veşnice.

Lowenstein din Praga!

Lowenstein cu al său nemaipomenit ser dătător de putere, interzis de tot restul breslei pentru că refuza să-i dezvăluie sursa.

În câteva cuvinte am povestit ceea ce îmi aminteam. Bennett luase un manual de zoologie de pe rafturi.

— Langur, citi el. Maimuță cu fața neagră, ce trăieşte pe versanții Himalayei, cea mai mare şi cea mai „umană" dintre maimuțele cățărătoare. Mai urmează multe alte detalii. Ei bine, datorită dumneavoastră, domnule Holmes, e foarte clar că am descoperit sursa răului.

— Adevărata cauză, zise Holmes, zace în nepotrivita poveste de dragoste care i-a dat impetuosului profesor ideea că putea să-şi îndeplinească dorința întinerind. Când omul încearcă să domine natura, sfârşeşte prin a fi dominat de ea. Chiar şi cel mai evoluat dintre oameni poate să se transforme înapoi în animal, dacă îşi depăşeşte limitele menirii sale pe pământ.

Rămase pentru o vreme gânditor, cu fiola în mână, privind la lichidul limpede din ea.

— Când îi voi scrie acestui om şi îi voi spune că îl consider personal responsabil de efectele letale pe care le poate avea otrava ce o răspândeşte, necazurile noastre vor înceta. Dar poate că povestea nu se va sfârşi aici. Se va găsi o altă cale. E un real pericol pentru umanitate. Gândeşte-te, Watson, că materialul, senzualul şi lumescul vor prelungi viețile lor lipsite de sens. Spiritualul nu va ezita să aspire către ceva mai

înalt. Ar însemna să supravieţuiască cel mai slab. Ce hazna ar deveni biata noastră lume!

Deodată, visătorul dispăru şi Holmes, omul de acţiune, sări de pe scaun.

— Cred că nu mai e nimic de spus, domnule Bennett. Toate întâmplările se leagă între ele. Câinele, bineînţeles că a simţit schimbarea înaintea tuturor. Mirosul lui fin a făcut acest lucru posibil. Pe maimuţă, iar nu pe profesor l-a atacat Roy, la fel cum maimuţa era cea care l-a aţâţat pe Roy. Căţăratul era plăcerea creaturii, şi cred că doar din pură întâmplare a ajuns la fereastra tinerei domnişoare. Avem un tren dimineaţă devreme către oraş, Watson, dar cred că mai avem timp pentru o ceaşcă de ceai la han înainte.

Sfârşit

Misterul coamei de leu

Fun lucru cu adevărat extraordinar ca o problemă mai complicată şi mai puţin obişnuită decât oricare alta cu care m-am confruntat de-a lungul carierei mele să se ivească după ce m-am retras din activitate şi să fie lăsată chiar la uşa mea. S-a întâmplat după ce mă retrăsesem la căsuţa mea din Sussex şi mă abandonasem vieţii liniştite în natură, lucru după care tânjisem atât de mult de-a lungul anilor petrecuţi în posomorâta Londră.

În această perioadă a vieţii mele, bunul Watson îmi devenise mai scump la vedere. O vizită la sfârşit de săptămână era singura ocazie de a ne vedea. Astfel că trebuie să fac eu pe cronicarul. A!, dacă-ar fi fost cu mine, cu câtă măiestrie ar fi exprimat aceste întâmplări extraordinare şi eventualul meu triumf împotriva oricăror dificultăţi! Lucrurile stând astfel, trebuie să vă spun povestea în felul meu plicticos, relatând cu propriile cuvinte fiecare pas pe care a trebuit să-l fac pe dificilul drum spre dezlegarea misterului coamei de leu.

Casa mea este situată pe partea sudică a dealului, oferind o privelişte măreaţă asupra canalului. În acest loc, ţărmul este alcătuit în întregime din stânci calcaroase, care nu puteau fi coborâte decât pe poteci lungi, înguste şi şerpuitoare, abrupte şi alunecoase. La capătul cărării se afiă o întindere de aproximativ o sută de metri cu prundiş, chiar şi în perioada de fiux maxim. Din loc în loc există scobituri şi văgăuni care se transformă în bazine splendide odată cu venirea fluxului.

Această minunată plajă se întinde preț de câțiva kilometri în ambele direcții, mai puțin în locul unde micul golf şi satul Fulworth întrerup linia.

Casa mea e izolată. Doar eu, bătrâna mea menajeră şi albinele ne bucurăm de această proprietate. La vreo opt sute de metri distanță se găseşte celebra şcoală a lui Harold Stackhurst, „The Gables“, aşezământ unde un număr mare de tineri învață sub îndrumarea mai multor dascăli. Chiar Stackhurst fusese un vâslaş de frunte în echipa de canotaj la vremea sa şi un elev foarte bun în general. Ne-a legat o prietenie din ziua în care am venit pe coastă şi era singura persoană cu care îmi permiteam să mă vizitez la orice oră din seară, fără invitație.

Către sfârşitul lui iulie 1907 a avut loc o furtună extrem de puternică, iar vântul ce sufla cu putere de-a lungul canalului învolbura apa la picioarele stâncilor, lăsând în urmă, după trecerea fluxului, o adevărată lagună. În dimineața zilei despre care vreau să vă vorbesc, vântul se domolise, iar natura parcă reînviase.

Era imposibil să lucrezi într-o zi atât de minunată, astfel că am ieşit la o plimbare înainte de micul dejun, pentru a mă bucura de aerul curat. Păşeam pe cărarea ce şerpuia printre stânci coborând până pe plajă. În timp ce mergeam am auzit o voce în urma mea şi când m-am uitat l-am văzut pe Harold Stackhurst făcându-mi vesel cu mâna.

— Ce dimineață minunată, domnule Holmes! Mă aşteptam să vă văd pe aici.

— Văd că ați ieşit să înotați.

— Tot glumeț, tot glumeț, râse el bătându-se cu palma peste buzunarul umflat. Da, McPherson a plecat din zori şi cred că-l voi găsi acolo.

Fitzroy McPherson era profesorul de ştiințele naturii, un tânăr deosebit, a cărui viață fusese umbrită de o boală de inimă, urmată de febră reumatică. Era un sportiv înnăscut şi excela în orice sport care nu necesita un efort foarte mare. Mergea să înoate şi vara, şi iarna şi, cum îmi place şi mie să înot, îl însoțeam.

În acel moment l-am văzut. Capul i se zărea de după vârful stâncii unde se termina cărarea. Apoi apăru cu totul pe stâncă, clătinându-se ca un om beat. În clipa următoare îşi ridică mâinile şi cu un ţipăt cumplit căzu cu faţa în jos. Eu şi Stackhurst ne-am repezit într-acolo – să fi fost vreo patruzeci de metri – şi l-am întors pe spate. Era clar că murea. Ochii sticloşi, scufundaţi în orbite, şi obrajii albi ca varul nu puteau însemna altceva. O sclipire de viaţă îi apăru pe faţă pentru un moment şi rosti câteva cuvinte încercând cu disperare să ne spună ceva. Erau greu de deslușit, singurele şoapte pe care le-am putut culege de pe buzele lui au fost: „Coama leului". Cuvintele nu aveau niciun sens şi totuşi nu puteam da sunetelor un alt înţeles. Apoi se ridică de la pământ, îşi ridică braţele în aer şi se prăbuşi pe o parte. Murise.

Tovarăşul meu rămăsese înţepenit de groază, dar eu, cum era şi de aşteptat, aveam toate simţurile în alertă. Şi aveam nevoie, căci era mai mult decât evident că ne aflam în prezenţa unui caz nemaipomenit. Bărbatul era îmbrăcat cu o haină, pantaloni şi o pereche de pantofi din pânză. Când căzuse, haina care îi era doar aruncată pe umeri îi alunecase lăsând să i se vadă bustul. Am tresărit de uimire. Întreg spatele îi era brăzdat de dungi roşii ca şi cum fusese biciuit. Obiectul cu care fusese aplicată pedeapsa era în mod clar flexibil, căci curerele lungi se arcuiseră în jurul umerilor şi al coastelor. Îi curgea sânge pe bărbie, căci îşi muşcase buza de jos în paroxismul agoniei sale. Faţa sa desfigurată stătea mărturie de cât de cumplită fusese suferinţa sa.

Eu stăteam în genunchi, iar Stackhurst era în picioare lângă trupul lui, când o umbră căzu peste noi şi ne-am dat seama că Ian Murdoch ni se alăturase. Murdoch era profesorul de matematică, un bărbat înalt, subţire şi oacheş, atât de singuratic şi tăcut încât nimeni nu putea spune că îi este prieten. Părea că trăia într-o lume a cifrelor abstracte şi a figurilor geometrice, găsind parcă prea puţine legături cu viaţa de zi cu zi. Era privit ca un ciudat de către elevi şi ar fost cu siguranţă ţinta tuturor glumelor dacă nu ar fi avut un soi de sânge străin în el, care se citea nu numai în ochii săi negri tuciurii şi pe faţa negricioasă, ci şi în izbucnirile ocazionale

de furie, care ar putea fi descrise ca fiind feroce. Odată, s-a înfuriat pe micuţul câine al lui McPherson, a prins creatura şi a aruncat-o prin geamul de sticlă, faptă pentru care cu siguranţă că Stackhurst l-ar fi concediat pe loc dacă nu ar fi fost un profesor atât de bun. Astfel era acest straniu şi complex om care apăruse în preajma noastră. Părea în mod sincer şocat de ceea ce vedea, deşi întâmplarea cu câinele arăta că nu exista o mare simpatie între el şi cel care murise.

— Bietul om! Bietul om! Ce pot să fac? Cum pot să vă ajut?

— Aţi fost cu el? Puteţi să ne spuneţi ce s-a întâmplat?

— Nu, eu am întârziat în dimineaţa aceasta. N-am fost deloc pe plajă. Am venit direct de la Gables. Ce pot să fac?

— Puteţi să mergeţi la poliţia din Fulworth şi să anuntaţi imediat cazul.

Fără niciun alt cuvânt, a plecat cât a putut de repede, iar eu am continuat să investighez cazul, în timp ce Stackhurst, şocat de această tragedie, a rămas lângă corpul neînsufleţit. Primul lucru pe care l-am făcut a fost, desigur, să notez numele celor prezenţi pe plajă. De pe culmea stâncii puteam vedea întreaga şerpuire a potecii care era pustie, cu excepţia a două sau trei siluete care se vedeau în depărtare îndreptându-se către Fulworth. Odată edificat asupra acestui aspect, am început să cobor încet pe cărare. Pe jos, marna umedă se amestecase cu calcarul, astfel că am putut vedea ici şi colo urme de paşi atât urcând, cât şi coborând. Nimeni nu mai coborâse pe poteca ce ducea la plajă în acea dimineaţă. Într-un loc am observat urma unei mâini desfăcute, cu degetele îndreptate către pantă. Acest lucru nu putea să însemne decât că bietul McPherson căzuse în timp ce urca. Erau şi nişte scobituri rotunjite, care indicau că încercase să se sprijine în genunchi în cădere, mai mult decât o dată. La poalele stâncii se găsea laguna destul de întinsă ce fusese lăsată în urmă de flux. Lângă aceasta, McPherson se dezbrăcase, căci îi rămăsese prosopul pe o piatră. Era uscat şi împăturit, ceea ce indica faptul că nu intrase în apă până la urmă. Învârtindu-mă printre stânci în căutarea altor indicii, am întâlnit o dată sau de două ori urmele pantofilor săi de pânză şi chiar ale picioarelor goale. Acest din urmă fapt dovedeşte

că se pregătise de baie, deşi prosopul ne arată că nu a mai apucat să o facă.

Şi iată şi enigma noastră, una cu mult mai stranie decât toate cele pe care le-am văzut vreodată. Bărbatul nu stătuse pe plajă mai mult de un sfert de oră. Stackhurst plecase în urma sa de la Gables, aşa că nu exista niciun dubiu asupra acestui lucru. Plecase să înoate şi se dezbrăcase, aşa cum o arătau urmele picioarelor goale. Apoi îşi strânsese în grabă hainele – erau aruncate în dezordine – şi se întorsese fără să facă baie, sau în orice caz fără să se mai usuce. Motivul schimbării neaşteptate de planuri trebuie să fi fost faptul că o creatură inumană îl torturase cu sălbăticie, lăsându-l doar cu atâta putere încât să se târască mai încolo şi să moară. Cine făcuse această faptă cumplită? Existau, ce-i drept, mici grote şi peşteri la baza stâncilor, dar soarele le umplea de lumină şi nu se putea ascunde nimeni în ele. Mai erau apoi şi acele siluete îndepărtate de pe plajă. Erau însă mult prea departe pentru a avea ceva de-a face cu crima, iar laguna largă în care McPherson intenţionase să se scalde se întindea între el şi ei, cu apa lovindu-se de stânci. Pe mare, două sau trei bărci de pescuit se afiau nu prea departe, iar ocupanţii lor erau foarte uşor de studiat. Aveam mai multe piste de urmat, dar nici una nu ducea către un rezultat precis.

Când m-am întors într-un târziu lângă cadavru am observat că un grup de curioşi se strânsese în jurul lui. Stackhurst era, bineînţeles, tot acolo, iar Ian Murdoch tocmai ajunsese cu Anderson, poliţistul din sat, un om solid şi molcom, cu mustaţă, de felul celor din Sussex, cu mult bun-simţ ascuns sub un exterior greoi şi tăcut. Ascultă totul cu atenţie şi apoi mă trase deoparte.

— Aştept sfatul dumneavoastră, domnule Holmes. Pentru mine este un caz important şi dacă greşesc Lewes îmi va atrage atenţia.

L-am sfătuit să trimită imediat după superiorul său, dar şi după un doctor; de asemenea să aibă grijă ca niciun lucru să nu fie mişcat din loc şi să nu se facă prea multe urme proaspete în jur, până aveau să ajungă ei. Între timp eu m-am aplecat să caut în buzunarele mortului. Avea o batistă, un cuţit şi un

portofel. Din acesta căzu un bilet pe care l-am despăturit şi i l-am întins poliţistului. Avea pe el un scris mâzgălit, de o mână ca de femeie:

Voi fi acolo, poți să fii sigur de asta!

MAUDE

Părea a fi vorba despre o poveste de dragoste, o întâlnire, deşi nu se înțelegea unde şi când. Poliţistul puse biletul înapoi în portofel şi îl lăsă lângă celelalte lucruri. Apoi, cum nimic interesant nu mai ieşea la iveală, m-am întors acasă să iau micul dejun, după ce luasem măsuri mai întâi ca partea de jos a stâncilor să fie cercetată minuțios.

*

* *

Stackhurst se întoarse într-o oră sau două ca să îmi spună că trupul neînsufleţit fusese dus la „The Gables", unde se va desfăşura ancheta. Adusese cu el veşti grave şi precise. Cum mă aşteptam, nimic nu fusese găsit în micile peşteri de sub stâncă, însă fuseseră examinate şi hârtiile de pe biroul lui McPherson, fiind găsite mai multe care indicau o corespondență intimă cu domnişoara Maud Bellamy, din Fulworth. Aşa îşi dăduse seama de cine fusese scris biletul.

— Scrisorile sunt la poliție, explică el. Nu le-am putut aduce. Dar nu am niciun dubiu că era o poveste de dragoste serioasă. În orice caz, nu văd niciun motiv pentru care ar trebui să o leg de această întâmplare nefericită, decât dacă, într-adevăr, domnişoara şi-a dat o întâlnire cu el.

— Nu prea cred să-şi fi ales ca loc de întâlnire o baltă unde aveați cu toții obiceiul să înotați, am remarcat eu.

— E o pură întâmplare, zise el, că nu s-au aflat mai mulți elevi cu McPherson.

— Să fi fost doar o întâmplare?

Stackhurst îşi încruntă sprâncenele, gânditor.

— Ian Murdoch i-a făcut să întârzie. A insistat să mai facă nişte demonstrații de algebră înainte de micul dejun. Bietul de el, e foarte afectat de toată povestea asta.

— Şi totuşi, am înţeles că nu erau prieteni.

— Nu au fost dintotdeauna. Însă, de un an şi mai bine, Murdoch a fost mai apropiat de McPherson decât de oricine altcineva. Nu e o fire foarte prietenoasă.

— Aşa am priceput şi eu. Parcă îmi aduc aminte că mi-ai povestit despre o ceartă în legătură cu un câine.

— S-au împăcat până la urmă.

— Dar poate că au rămas şi nişte resentimente.

— Nu, sunt sigur că erau prieteni buni.

— Atunci trebuie să studiem problema fetei. O cunoşti?

— Toată lumea o cunoaşte. Este cea mai frumoasă fată din împrejurimi, o adevărată frumuseţe, care ar atrage atenţia oriunde. Ştiam că McPherson are sentimente faţă de ea, dar nu aveam nici cea mai mică idee că ajunsese până acolo unde indică scrisorile.

— Dar cine este ea?

— Este fiica bătrânului Tom Bellamy, cel care deţine toate bărcile şi căsuţele de vară de la Fulworth. A fost la început pescar, dar acum este un om destul de înstărit. Îşi conduce afacerea împreună cu fiul său, William.

— Vrei să intrăm la Fulworth ca să-i vedem?

— Sub ce pretext?

— Putem găsi cu uşurinţă un motiv. Doar bietul om nu şi-a făcut rănile acelea îngrozitoare de unul singur. O mână de om a mânuit biciul, dacă într-adevăr de un bici i-au fost lăsate urmele. Cercul cunoştinţelor lui, în acest loc singuratic, era cu siguranţă limitat. Să-l cercetăm pe de-a-ntregul şi cu siguranţă că vom descoperi motivul, care ne va conduce apoi la criminal.

Ar fi fost o plimbare plăcută printre povârnişurile parfumate cu cimbru dacă minţile noastre nu ar fi fost otrăvite de tragedia la care fusesem martori. Satul Fulworth se găseşte într-o vale ce se curbează ca un semicerc în jurul golfului. Mai multe case moderne fuseseră construite pe terenul plin de ridicături din spatele bătrânului cătun. Stackhurst mă conduse către una dintre aceste case.

— Acesta e „Adăpostul“, aşa cum îi spunea Bellamy. Casa cu turn în colţ şi acoperiş de ardezie. Nu-i rău pentru cineva care a început de la zero, dar... Pe Zeus, ia uită-te la asta!

Poarta de la grădina „Adăpostului“ se deschise şi un bărbat ieşi pe ea. Nu puteai confunda silueta înaltă, osoasă şi deşirată. Era Ian Murdoch, matematicianul. O clipă mai târziu ne aflam faţă în faţă pe drum.

— Bună ziua!, zise Stackhurst.

Bărbatul dădu din cap, ne aruncă o privire piezişă cu ciudaţii săi ochi negri şi ar fi trecut mai departe dacă directorul şcolii nu l-ar fi tras deoparte.

— Ce făceaţi acolo?, îl întrebă acesta.

Faţa lui Murdoch se înroşi de furie.

— Vă sunt subaltern doar sub acoperişul dumneavoastră, domnule. Nu ştiam că trebuie să vă dau socoteală despre ceea ce fac în viaţa privată.

Nervii lui Stackhurst erau întinşi la maximum după tot ceea ce îndurase. În alte condiţii poate că s-ar fi stăpânit. Acum îşi pierdu cumpătul.

— În aceste împrejurări, răspunsul dumneavoastră este pură impertinenţă, domnule Murdoch!

— Poate că şi întrebarea dumneavoastră poate fi caracterizată la fel.

— Nu e prima dată când trebuie să vă suport comportamentul indisciplinat, dar va fi cu siguranţă ultima. Vă rog să faceţi aranjamente pentru viitorul dumneavoastră în altă parte cât de repede puteţi.

— Oricum intenţionam să fac acest lucru. Am pierdut astăzi singura persoană care făcea „The Gable“ suportabil.

Îşi urmă grăbit drumul, în timp ce Stackhurst rămase privind furios către el.

— Nu e cel mai imposibil de suportat om?, ţipă el.

Primul lucru ce mi se întipări în minte fu că domnul Ian Murdoch profita de prima ocazie pentru a se îndepărta de scena crimei. Bănuiala, vagă şi neclară, începea acum să prindă contur în mintea mea. Poate că vizita la Bellamy arunca puţină lumină asupra problemei. Stackhurst se calmă şi pornirăm din nou către casă.

Domnul Bellamy era un om între două vârste, cu o barbă roşie ca focul. Părea a fi într-o dispoziţie proastă, iar faţa îi deveni în curând de aceeaşi culoare ca şi părul.

— Nu, domnule, nu doresc niciun fel de amănunte. Fiul meu, aici de față – zise arătând către un tânăr puternic, cu față mare şi morocănoasă, care stătea într-un colț al încăperii – este de acord cu mine că atenția arătată de domnul McPherson lui Maud era insultătoare. Da, domnule, cuvântul „căsătorie“ nu a fost niciodată pomenit şi totuşi îşi trimiteau scrisori, aveau loc întâlniri şi poate mult mai multe decât ar încuviința oricare dintre noi. Fata nu are mamă şi noi suntem singurii ei protectori. Suntem hotărâți să...

Însă cuvintele îi înghețară pe buze, pentru că exact atunci îşi făcu apariția tânăra. Nu greşesc cu nimic dacă spun că ar fi vrăjit orice adunare din lume.

Cine ar fi putut bănui că o floare atât de rară putea să răsară dintr-o astfel de rădăcină şi să crească într-o asemenea atmosferă?

Femeile nu au constituit niciodată o atracție extraordinară pentru mine, căci rațiunea mi-a fost întotdeauna mai puternică decât inima, dar nu-i puteam privi chipul perfect, cu obrajii proaspeți şi delicat colorați, fără să mă gândesc că niciun tânăr nu putea să-i taie calea fără să fie vrăjit. Aşa era fata care intrase pe uşă şi stătea acum, cu ochii larg deschişi de tulburare, în fața lui Harold Stackhurst.

— Ştiu că Fitzroy e mort, zise ea. Vă rog să-mi spuneți fără teamă detaliile.

— Celălalt domn ne-a dat vestea, îi explică tatăl.

— Nu-i nevoie să o amestecați pe sora mea în treaba asta!, mârâi bărbatul mai tânăr.

Sora îi aruncă o privire tăioasă:

— E treaba mea, William. Te rog să mă laşi să o rezolv aşa cum cred de cuviință. Din câte am auzit a fost comisă o crimă. Este datoria mea față de cel dispărut să ajut la descoperirea făptaşului.

Ascultă relatarea faptelor de la tovarăşul meu, plină de calm şi concentrare, ceea ce îmi arăta că poseda, pe lângă o mare frumusețe, şi un caracter puternic. Maud Bellamy va rămâne în memoria mea ca o femeie de o remarcabilă desăvârşire. Să pare că mă cunoştea din vedere, pentru că la sfârşit se întoarse către mine:

— Vă rog să-i aduceţi în faţa justiţiei, domnule Holmes! Vă ofer tot ajutorul, oricine ar fi vinovaţii!

Mi se părea că privea sfidător către tatăl şi fratele său în timp ce vorbea.

— Mulţumesc, am spus eu. Preţuiesc mult intuiţia unei femei în asemenea situaţii. Aţi folosit cuvântul „vinovaţii". Credeţi că e mai mult de o persoană implicată?

— Îl cunoştem pe McPherson destul de bine pentru a şti că era un bărbat curajos şi puternic. Un singur om nu ar fi putut să-i facă o astfel de grozăvie.

— Aş putea să stau de vorbă cu dumneavoastră între patru ochi?

— Ţi-am spus, Maud, nu te amesteca!, ţipă tatăl ei furios.

Se uită la mine neajutorată:

— Ce pot să fac?

— Oricum va afla toată lumea, aşa că nu văd de ce nu aş putea vorbi şi aici, am spus eu. Aş fi preferat puţină discreţie, dar dacă tatăl dumneavoastră nu e de acord, atunci va fi prezent la discuţie.

Apoi am vorbit despre biletul care fusese găsit în buzunarul tânărului mort.

— Cu siguranţă că acest lucru va fi menţionat în cadrul investigaţiei. Vă pot ruga să mă lămuriţi? Desigur, în măsura în care puteţi...

— Nu am nimic de ascuns, răspunse ea. Eram logodiţi şi urma să ne căsătorim, dar ţineam acest lucru secret pentru că unchiul lui Fitzroy, care e foarte bătrân şi pe moarte, l-ar fi dezmoştenit dacă s-ar fi căsătorit cu mine împotriva voinţei sale. Nu exista niciun alt motiv.

— Ai fi putut să ne spui!, mârâi domnul Bellamy.

— Da, da, ţi-aş fi spus, tată, dacă mi-ai fi arătat vreodată înţelegere.

— Nu sunt de acord ca fata mea să se întâlnească cu bărbaţi în afara casei!

— Prejudecăţile pe care le aveai faţă de el m-au împiedicat să-ţi spun. Cât despre această întâlnire – se scotoci în rochie şi scoase un bilet mototolit –, trebuia să aibă loc în urma acestui mesaj.

Iată cum sună:

Mult iubita mea,
Marți, după asfințit, la locul nostru de pe plajă. Doar atunci pot să plec.

F.M.

— Astăzi era marți şi intenționam să mă întâlnesc cu el în seara aceasta.

Am întors hârtia.

— Acest bilet nu a venit prin poştă. Cum l-ați primit?

— Aş prefera să nu răspund la această întrebare. Chiar nu are nimic de-a face cu chestiunea pe care o investigați. Dar la orice alte întrebări vă voi răspunde fără nicio reținere.

Era sinceră în ceea ce spunea, însă nu era nimic ce ne putea fi de folos în anchetă. Nu avea niciun motiv să creadă că logodnicul ei ar fi avut duşmani ascunşi, însă recunoscu îndată că ea avea mai mulți admiratori înflăcărați.

— Pot să vă întreb dacă Ian Murdoch era unul dintre ei?

Se înroşi şi păru încurcată.

— Da, a existat o vreme când credeam că este. Dar totul s-a schimbat atunci când a înțeles natura relației dintre mine şi Fitzroy.

Îndoiala pe care o aveam în legătură cu acest om ciudat începea să prindă din ce în ce mai mult contur. Odaia sa trebuia cercetată pe ascuns. Stackhurst se arătă dispus să mă ajute, căci şi în mintea lui apăruseră anumite suspiciuni. Ne-am întors de la „Adăpost" cu speranța că reuşisem să apucăm un capăt al acestui fir încâlcit.

*
* *

Trecu o săptămână. Investigația nu reuşise să clarifice problema şi fusese amânată până când aveau să fie descoperite alte probe. Stackhurst adunase discret nişte informații despre angajatul său şi se făcuse o percheziție fugară în camera acestuia, însă fără niciun rezultat. Eu, personal, mai

parcursesem odată întreg traseul, atât fizic, cât şi mental, dar fără a ajunge la noi concluzii. Între toate cronicile cazurilor mele, cititorul nu va găsi vreun altul care să mă fi împins atât de mult către limita puterilor mele. Nici chiar imginaţia mea nu putea concepe o soluţie pentru acest mister. Şi apoi veni întâmplarea cu câinele.

Bătrâna mea îngrijitoare a fost cea care a auzit-o prima, prin intermediul radioului ciudat pe care oamenii de aici îl foloseau pentru a transmite veştile.

— Trist lucru, domnule, ce s-a întâmplat cu câinele domnului McPherson, zise ea într-o seară.

De obicei nu încurajez asemenea discuţii, însă cuvintele sale îmi atrăseseră atenţia.

— Ce s-a întâmplat cu câinele domnului McPherson?

— A murit, domnule. A murit de tristeţe, da, da, după stăpânul său.

— Cine ţi-a spus lucrul acesta?

— Păi, domnule, toată lumea vorbeşte despre asta. A fost îngrozitor de trist şi nu a mâncat nimic timp de o săptămână. Apoi, astăzi, doi dintre tinerii domni de la „Gables" l-au găsit mort, jos pe plajă, domnule, în acelaşi loc unde şi-a găsit sfârşitul şi stăpânul său.

„În acelaşi loc". Cuvintele îmi rămăseseră întipărite în minte. O sclipire vagă de intuiţie îmi spunea că acest amănunt are o importanţă vitală. Moartea animalului era până la urmă emoţionantă, ţinea de natura credincioasă a câinilor. Dar „în acelaşi loc"! De ce îi fusese fatal acelaşi loc? E posibil să fi fost sacrificat în contul aceleiaşi răzbunări? Era oare posibil? Da, senzaţia era vagă, dar ceva începuse să ia naştere în mintea mea. În câteva minute eram în drum către „Gables", unde l-am găsit pe Stackhurst în biroul său. La rugămintea mea trimise după Sudbury şi Blount, cei doi elevi care găsiseră câinele.

— Da, zăcea pe marginea bălţii, zise unul dintre ei. Probabil că a luat urma stăpânului său mort.

Am văzut sărmana creatură credincioasă, un Terrier Airedale, întins pe covorul din hol. Corpul era ţeapăn, ochii ieşiţi din orbite, iar membrele contorsionate. Se putea citi agonia pe fiecare trăsătură.

De la „Gables" m-am dus la baltă. Soarele apusese şi umbra stâncii imense se oglindea în apă, ca o bucată de plumb. Locul era pustiu şi nu exista niciun semn de viaţă în afară de două păsări care se roteau gălăgioase pe deasupra. În lumina slabă am putut distinge cu mare greutate urmele câinelui pe nisip, în jurul stâncii pe care stătuse prosopul stăpânului său. Am rămas cufundat adânc în gândire pentru mai multă vreme, până când umbrele din jurul meu se transformară în beznă. Mintea îmi era plină de gânduri fugare. Mă simţeam ca într-un coşmar în care trebuie să cauţi un lucru important, care ştii că e acolo, deşi nu poţi ajunge niciodată la el. Aşa mă simţeam în seara aceea stând singur lângă acel loc al morţii. Apoi, într-un târziu, m-am întors şi am pornit încet către casă.

Tocmai când ajunsesem în vârful cărării din stâncă, m-a străfulgerat o idee! Mi-am amintit care era lucrul pe care îl căutasem cu atâta înfrigurare. Probabil că ştiţi, altfel înseamnă că Watson a scris în zadar, că posed o mulţime de cunoştinţe din diverse domenii, fără suport ştiinţific, care îmi sunt însă foarte folositoare în munca mea. Mintea mea este ca o debara aglomerată, cu tot felul de pachete înghesuite înăuntru, atât de multe, încât aveam doar o vagă părere despre ceea ce era acolo. Ştiam că există un amănunt de o importanţă vitală pentru caz. Era încă vag, dar cel puţin ştiam cum pot să-l scot la iveală. Era monstruos, incredibil şi totuşi posibil. Voiam să îl pun în aplicare.

În micuţa mea casă exista o mansardă destul de încăpătoare, plină de cărţi. Aici m-am oprit şi am scotocit preţ de vreo oră. La sfârşit, am ieşit din mijlocul lor cu o cărticică argintie. Nerăbdător, am răsfoit până la capitolul despre care aveam o vagă amintire.

Era o teorie puţin probabilă şi greu de crezut şi totuşi nu mai aveam răbdare până dimineaţă pentru a mă asigura că este într-adevăr aşa. M-am culcat târziu, cu gândul la lucrurile pe care urma să le fac a doua zi.

Însă planurile mele avură parte de o neplăcută întrerupere. Abia îmi terminasem de sorbit matinala cană cu ceai şi mă pregăteam să pornesc către plajă, când am primit o vizită din partea inspectorului Bardle de la poliţia din Sussex, un

om solid și cumpănit, cu o căutătură de bovină, care mă privea acum cu o expresie de îngrijorare.

— Vă cunosc faima, domnule, mi-a zis el. Vin la dumnea-voastră neoficial, bineînțeles, și nu e nevoie să se audă mai sus. E vorba despre cazul McPherson. Întrebarea e: să fac arestarea sau nu?

— Vă referiți la Ian Murdoch?

— Da, domnule. Nu poate fi altcineva dacă ne gândim mai bine. Acesta este avantajul locurilor izolate. Putem să reducem foarte mult cercul suspecților. Dacă nu a făcut-o el, cine altcineva? Ce aveți împotriva lui?

Se baza pe același raționament pe care îl făcusem și eu. Era mai întâi caracterul lui Murdoch și misterul ce părea să îl învăluie pe acest om. Izbucnirile necontrolate, așa cum reieșeau din incidentul cu câinele. Faptul că se certase cu McPherson în trecut și că existau motive pentru a crede că îi purta dușmănie pentru curtea pe care i-o făcea domnișoarei Bellamy. Făcuse aceleași observații ca și mine, dar îi lipseau informațiile noi, cu excepția aceleia că Murdoch părea că se pregătește de plecare.

— În ce lumină aș apărea eu dacă l-aș lăsa să plece cu toate probele pe care le am împotriva lui?

Bărbatul voinic și molcom părea extrem de tulburat.

— Gândiți-vă puțin la scăpările majore din cazul dumnea-voastră. Cu siguranță că poate să furnizeze un alibi pentru dimineața crimei. A fost cu elevii până în ultimul moment și, la câteva minute după ce am dat peste McPherson, ne-a ajuns din urmă. Apoi, luați în considerare că era absolut imposibil să săvârșească această grozăvie de unul singur, asupra unui bărbat la fel de puternic ca și el. În sfârșit, se mai pune problema instrumentului cu care au fost produse rănile.

— Ce altceva putea fi decât un bici sau o cravașă flexibilă?

— Ați examinat urmele?, am întrebat eu.

— Le-am văzut. La fel și doctorul.

— Eu le-am examinat cu o lupă. Au toate niște trăsături particulare.

— Care ar fi acelea, domnule Holmes?

Am intrat în biroul meu și am adus o fotografie mărită.

— Astfel obişnuiesc să lucrez eu în astfel de cazuri neobişnuite, i-am explicat.

— Sunteţi foarte minuţios, domnule Holmes.

— N-aş avea cum să flu ceea ce sunt dacă nu aş lucra aşa. Acum, haideţi să ne ocupăm de urma ce se întinde în jurul umărului drept. Nu observaţi nimic deosebit?

— Nu, nu aş putea spune asta. Ce poate să însemne? Eu nu am nici cea mai mică idee. Dumneavoastră aveţi?

— Poate că da, poate că nu. E posibil să vă pot spune mai multe în curând. Dacă descoperim ce anume a făcut urma, ne vom apropia foarte mult de criminal.

— Este bineînţeles o idee absurdă, zise poliţistul, însă dacă o plasă încinsă de sârmă i-ar fi fost atârnată de spate, atunci aceste urme mai intense ar reprezenta locul unde ochiurile s-au întrepătruns.

— Iată o comparaţie foarte ingenioasă! Sau o pisică cu nouă cozi foarte rigidă, cu noduri mărunte şi tari de-a lungul ei?

— Pe Zeus, domnule Holmes, cred că aţi nimerit-o!

— Sau poate că există o cauză cu totul diferită, domnule Bardle. Însă cazul nu este destul de solid pentru a-l aresta. În afară de aceasta, avem acele ultime cuvinte: „Coama de leu".

— M-am întrebat dacă Ian...

— Da, m-am gândit şi eu la acest lucru. Dacă al doilea cuvânt nu aducea puţin cu Murdoch – dar nu e posibil. Sunt sigur că a fost „coamă".

— Mai aveţi vreo altă idee, domnule Holmes?

— Poate că da. Dar nu vreau să vorbesc despre ea până când nu am argumente mai solide.

— Şi când credeţi că se va întâmpla acest lucru?

— Într-o oră sau chiar mai puţin.

Inspectorul îşi frecă bărbia gânditor şi mă privi cu ochi neîncrezători:

— Aş vrea să vă pot citi gândurile, domnule Holmes. Poate că au fost bărcile de pescuit...

— Nu, nu, erau prea departe.

— Atunci să fi fost Bellamy şi fiul său uriaş? Nu îl prea aveau la inimă pe domnul McPherson. Ei să-i fi făcut grozăvia aceasta?

— Nu, nu, nu veţi reuşi să scoateţi nimic de la mine până când nu sunt gata, am spus eu cu un zâmbet. Acum, inspectore, avem fiecare câte ceva de făcut. Poate că dacă ne-am întâlni aici la prânz...

Aici ajunsesem când s-a produs cumplita întrerupere care a însemnat începutul sfârşitului.

Uşa de la intrare fu deschisă cu zgomot, se auziră paşi greoi pe coridor şi Ian Murdoch intră clătinându-se în încăpere, palid, ciufulit, cu hainele sfâşiate, ţinându-se cu degetele osoase de mobilă ca să reuşească să stea în picioare.

— Coniac! Coniac!, suspină el şi se prăbuşi gemând pe canapea.

Nu era singur.

În spatele lui venea Stackhurst, gâfâind, cu capul descoperit, aproape la fel de răvăşit ca şi tovarăşul său.

— Da, da, coniac!, ţipă el. Omul îşi dă ultima suflare. Tot ce am putut face pentru el a fost să-l aduc aici. A leşinat de două ori pe drum.

O jumătate de cană de alcool avu un efect neaşteptat. Bărbatul se ridică sprijinindu-se într-o mână şi îşi aruncă haina de pe umeri.

— Pentru numele lui Dumnezeu, daţi-mi ulei, opiu, morfină, ţipă el. Orice ca să-mi aline suferinţa asta cumplită!

Eu şi inspectorul am ţipat la vederea priveliştii îngrozitoare. Pe umărul gol al bărbatului se puteau vedea încrucişate aceleaşi urme reticulare, sângerânde, care îi aduseseră moartea şi lui Fitzroy McPherson.

Durerea era în mod evident cumplită şi mergea dincolo de răni, căci respiraţia suferindului se oprea din când în când, faţa i se înnegrea şi suspinând adânc îşi ducea mâna la inimă, în timp ce de pe frunte îi curgeau broboane de sudoare. Putea muri în orice moment. I se turna pe gât din ce în ce mai mult coniac, fiecare gură aducându-l înapoi la viaţă.

Tampoane de vată înmuiate în ulei păreau să-i alunge durerea din ciudatele răni. Până la urmă, capul îi căzu greu pe pernă. Epuizarea pusese stăpânire şi pe ultimele sale rezerve de vitalitate. Era pe jumătate adormit, pe jumătate leşinat, dar cel puţin nu mai simţea durerea.

Să-i punem întrebări era imposibil, dar în momentul în care am văzut că se liniştise, Stackhurst s-a întors către mine.

— Dumnezeule! Ce se întâmplă Holmes? Ce poate fi?

— Unde l-ai găsit?

— Jos, pe plajă. În acelaşi loc unde şi-a găsit sfârşitul şi bietul McPherson. Dacă inima acestui om ar fi fost la fel de slabă ca a lui McPherson, n-ar mai fi fost acum cu noi. Nu o dată am crezut că a murit în timp ce îl aduceam aici. Drumul până la „Gables" era prea lung, aşa că am venit la tine.

— L-ai văzut pe plajă?

— Mă plimbam pe stâncă şi l-am auzit strigând. Era la marginea apei, împleticindu-se ca un om beat. Am fugit înspre el, l-am acoperit cu nişte haine şi l-am adus încoace. Pentru numele lui Dumnezeu, Holmes, foloseşte-ţi puterile şi fă tot ce poţi să ridici blestemul ce a căzut pe acest loc, căci viaţa devine de nesuportat. Tu, cu faima ta internaţională, nu poţi face nimic pentru noi?

— Cred că pot, Stackhurst. Vino cu mine, acum! Veniţi şi dumneavoastră, inspectore! Să vedem dacă putem să vă predăm criminalul.

Am lăsat bolnavul inconştient în grija menajerei mele şi am pornit toţi trei către laguna ucigaşă. Pe iarbă era o grămăjoară cu prosoape şi haine abandonate de Ian Murdoch. Încet, am înconjurat apa, iar tovarăşii mei m-au urmat în şir indian. Balta era puţin adâncă, dar sub stâncă, acolo unde era o scobitură în plajă, avea o adâncime de aproape doi metri. Aici se duceau de obicei cei care voiau să înoate, căci apa era limpede precum cristalul. Un şir de stânci se întindea deasupra ei şi pe aici îmi conduceam eu tovarăşii, scrutând cu ochi ager adâncimile. Ajunsesem în locul cu apa cea mai adâncă şi cea mai liniştită, când ochii mei zăriră ceea ce căutam şi am scos un strigăt triumfător.

— *Cyanea!*, am ţipat. *Cyanea!* Priviţi „Coama leului"!

Lucrul straniu pe care îl indicam arăta într-adevăr ca o coamă încâlcită de leu. Se găsea pe un recif aflat la vreun metru sub apă, o creatură stranie, unduitoare şi păroasă, cu fâşii argintii amestecate cu părul galben. Pulsa, dilatându-se şi contractându-se cu o încetineală greoaie.

— A făcut destul rău! Zilele sale s-au încheiat!, am ţipat eu. Ajută-mă, Stackhurst! Hai să punem capăt crimelor odată pentru totdeauna!

Deasupra grupului de stânci se găsea un bolovan uriaş, pe care l-am împins până când se prăbuşi cu un zgomot infernal în baltă. Când apa se linişti, am putut vedea că bolovanul se instalase pe recif. O bucată răsfrântă a membranei galbene arăta că victima noastră era dedesubt. O spumă groasă şi uleioasă ieşea de sub stâncă şi păta apa din jurul său, ridicându-se încet la suprafaţă.

— Asta e culmea!, ţipă inspectorul. Ce e asta, domnule Holmes? M-am născut şi am crescut aici, dar nu am văzut în viaţa mea un asemenea lucru! Nu-şi are locul în Sussex!

— Cu atât mai bine pentru Sussex, am remarcat eu. Probabil că l-a adus furtuna din sud-vest. Haideţi înapoi la mine acasă, amândoi, şi o să vă arăt cumplita experienţă a unui om care are bune motive să-şi amintească propria sa întâlnire cu acest pericol al mărilor.

Când am ajuns în biroul meu, Murdoch îşi revenise atât de mult încât putea să stea ridicat. Gândirea îi era încă înceţoşată şi din când în când era zguduit de câte un acces de durere. Cu greu reuşi să ne explice că nu ştia ce anume i se întâmplase, decât că nişte junghiuri cumplite începuseră să-l sfâşie dintr-odată şi că făcuse un efort supraomenesc pentru a ajunge la mal.

— Am aici o carte, am spus eu luând în mână un volum micuţ, care a adus pentru prima oară lumină asupra unui fapt ce ar fi putut să rămână pentru totdeauna în întuneric. Este „Căi necunoscute“, scrisă de faimosul cercetător J.G. Wood. Chiar Wood era să piară din cauza contactului cu această creatură cumplită, aşa că a scris cartea în cunoştinţă de cauză. *Cyanea capillata* este numele întreg al criminalului şi poate fi la fel de periculoasă pentru viaţă şi mult mai dureroasă decât muşcătura cobrei. Lăsaţi-mă să vă citesc acest scurt fragment:

Dacă se întâmplă ca înotătorul să vadă o masă mişcătoare de membrane şi fibre, ceva asemănător cu o coamă

uriaşă de leu, amestecată cu fâşii argintii ca de hârtie, să fie cu băgare de seamă, căci este temuta creatură înţepătoare „Cyanea capillata".

Ar fi putut oare să descrie cineva mai bine sinistra noastră cunoştinţă?

Continuă apoi să povestească propria sa întâlnire cu un astfel de exemplar în timp ce înota pe coasta ţinutului Kent. A descoperit că nişte filamente puteau fi zărite de la o distanţă de aproximativ cincisprezece metri şi că orice fiinţă aflată în acest perimetru se găsea în pericol de moarte. Chiar şi de la distanţă, efectul asupra lui Wood a fost aproape fatal.

Mulţimea de fire lăsa urme subţiri şi roşiatice pe piele, care la o examinare mai atentă se dovedeau a fi puncte mărunte, fiecare dintre ele încărcate ca şi cum ar fi fost nişte ace încinse ce îşi făceau loc printre nervi.

Durerile locale, explica el, nu erau decât partea cea mai mică a chinului cumplit:

Junghiuri îmi sfâşiau pieptul, făcându-mă să cad ca şi cum aş fi fost lovit de un glonţ. Pulsaţiile încetau, şi atunci inima putea să bată de şase sau şapte ori, vrând parcă să-mi sară din piept.

— Aproape că l-a omorât, deşi fusese expus la ea în ocean, şi nu în apele calme şi strâmte ale unui golf. Mai spune că abia se mai putea recunoaşte după întâlnirea cu *Cyanea*, atât de albă şi zbârcită îi era faţa. A înghiţit o sticlă întreagă cu coniac şi se pare că acest lucru i-a salvat viaţa. Aceasta este cartea, domnule inspector. V-o las dumneavoastră şi cred că sunteţi de acord că ea conţine întreaga explicaţie a tragediei bietului McPherson.

— Şi pe lângă aceasta mă dezvinovăţeşte, remarcă Ian Murdoch cu un zâmbet strâmb. Nu vă port pică, domnule inspector, şi nici dumneavoastră, domnule Holmes, căci aveaţi toate motivele să fiţi suspicioşi. Cred că doar cu puţin înainte de arestarea mea am reuşit să-mi dovedesc nevinovăţia, având parte de soarta nefericitului meu prieten.

— Nu, domnule Murdoch, descoperisem deja această pistă şi dacă aş fi pornit mai devreme în această dimineață poate că aş fi reuşit să vă salvez de la cumplita experiență.

— Dar de unde ați ştiut, domnule Holmes?

— Sunt un devorator de cărți, cu o dispoziție de a reține lucruri bizare. Acele cuvinte, „coama leului", mi-au rămas întipărite în minte şi mi-au bântuit imaginația. Ştiam că le-am mai întâlnit undeva, într-un context neobişnuit. Ați văzut cum e descrisă această creatură. Nu am nicio îndoială că plutea în apă atunci când McPherson a zărit-o şi că aceste cuvinte au fost singurele prin care ne putea avertiza despre această periculoasă creatură care lui i-a adus moartea.

— Înseamnă că eu, cel puțin, am scăpat de bănuieli, zise Murdoch ridicându-se încet în picioare. Poate că ar trebui să vă mai dau câteva explicații, căci ştiu în ce direcție apucase ancheta. E adevărat că o iubeam pe această femeie, însă din ziua în care l-a ales pe prietenul meu McPherson singura mea dorință a fost să o văd fericită. M-am mulțumit să stau deoparte şi să le fiu mesager. De multe ori le duceam mesajele şi, pentru că eram omul lor de încredere şi pentru că îmi era atât de dragă, m-am grăbit să-i duc vestea despre moartea prietenului meu. Îmi era teamă ca nu cumva altcineva să-i spună într-o manieră mai dură şi mai lipsită de inimă. N-a vrut să vă spună, domnule, despre legătura dintre noi, ca nu cumva să nu înțelegeți, iar eu să am de suferit. Cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca să mă întorc la „Gables", căci tânjesc să mă odihnesc în patul meu.

Stackhurst îi întinse mâna.

— Cu toții am avut nervii încordați, zise el. Hai să dăm totul uitării, Murdoch! Ne vom înțelege mai bine pe viitor.

Ieşiră împreună, ținându-se de braț ca doi buni prieteni. Inspectorul rămase, privindu-mă în linişte cu ochii săi mari ca de bovină.

— Ați reuşit!, strigă într-un târziu. Am citit despre dumneavoastră, dar nu-mi venea să cred. E extraordinar!

Am fost nevoit să scutur din cap. Să accept asemenea laude însemna să-mi cobor standardele.

— Sunt vinovat că nu mi-a venit ideea mai repede. Dacă trupul ar fi fost găsit în apă, nu aş fi avut cum să nu-mi dau seama. Prosopul m-a indus în eroare. Bietul om nu a mai avut timp să se usuce, iar eu am înclinat să cred că nu intrase în apă. Cum aş fi putut să mă gândesc că fusese atacat de o creatură din adâncuri? De aici am pornit pe piste greşite. Ei bine, domnule inspector, de multe ori m-am hazardat să tachinez poliţia, însă putem spune că *Cyanea capillata* a răzbunat Scotland Yardul.

Sfârşit

Aventura chiriaşei cu văl

Dacă ne gândim că activitatea domnului Holmes se întinde pe mai bine de douăzeci şi trei de ani şi că pe parcursul a şaptesprezece dintre aceştia am avut ocazia să cooperez cu el şi să ţin evidenţa acestor întâmplări în scris, devine evident că am o cantitate imensă de material la dispoziţie. Problema a fost întotdeauna nu să găsesc, ci să aleg. Pe un raft se întinde un şir lung de registre, în care se află toate cazurile rezolvate, pline de documente, o sursă perfectă de informaţii pentru studentul care este interesat nu doar de crime, dar şi de scandalurile din societatea epocii victoriene târzii. Despre acestea din urmă pot spune că aceia care au trimis scrisori pline de rugăminţi ca onoarea familiilor şi reputaţia urmaşilor să nu le fie murdărite nu au niciun motiv să se teamă.

Discreţia şi înaltul simţ al onoarei profesionale, care l-au deosebit întotdeauna pe prietenul meu, îşi spun cuvântul şi în alegerea acestor memorii. Condamn însă, în cel mai sever mod posibil, încercările ce s-au făcut în ultimul timp pentru a se distruge aceste hârtii. Sursa acestor fărădelegi este cunoscută şi, în cazul în care se vor repeta, pot spune, cu aprobarea domnului Holmes, că întreaga istorie privind politicianul, farul şi cormoranul dresat vor fi date publicităţii. Cel puţin un cititor va înţelege despre ce vorbesc.

Nu e cumpătat să credem că fiecare dintre aceste cazuri i-au dat domnului Holmes ocazia să-şi dovedească instinctul

şi spiritul de observaţie pe care am încercat să le scot în evidenţă în cadrul acestor memorii. Câteodată a fost nevoie de multă trudă pentru a culege roadele muncii, altădată i-au căzut cu uşurinţă în braţe. Însă, de multe ori, cele mai cumplite tragedii sunt implicate în acele cazuri care i-au adus lui cele mai puţine oportunităţi personale, iar acum vreau să povestesc chiar una dintre acestea. Am schimbat numele şi denumirea locului, însă în rest faptele s-au întâmplat după cum urmează:

Într-o dimineaţă – era către sfârşitul anului 1896 – am primit un mesaj urgent de la Holmes, prin care îmi cerea ajutorul. Când am ajuns, l-am găsit într-un nor de fum, iar în faţa lui, pe un scaun, stătea o femeie între două vârste, mămoasă, durdulie, cu aspect de hangiţă.

— Aceasta este doamna Merrilow din Soauth Brixton, zise prietenul meu cu un semn al mâinii. Doamna Merrilow nu are nimic împotriva tutunului, Watson, dacă doreşti să te laşi în voia obiceiurilor tale murdare. Doamna are o povestire interesantă să ne spună, ce poate avea urmări neprevăzute la care prezenţa noastră poate fi necesară.

— Cu orice vă pot fi de folos...

— Cred că înţelegeţi, doamnă Merrilow, că, dacă mă hotărăsc să vin la doamna Ronder, prefer să am un martor. Sper că o veţi face să înţeleagă acest lucru înainte să ajungem.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnule Holmes!, zise musafira noastră. Îşi doreşte atât de mult să vă vadă, încât puteţi aduce cu dumneavoastră întreaga parohie.

— Atunci, vom veni în după-amiaza aceasta. Haideţi să vedem dacă am înţeles totul corect. Vizita noastră acolo îl va ajuta pe Watson să înţeleagă situaţia. Spuneţi că doamna Ronder a fost chiriaşa dumneavoastră timp de şapte ani şi că nu i-aţi văzut faţa decât o dată.

— Mai bine m-ar fi ferit Dumnezeu de o asemenea privelişte!, zise doamna Merrilow.

— Era, din câte am înţeles, îngrozitor de mutilată.

— Nu ştiu dacă se putea numi faţă, domnule Holmes, atât de urât arăta. Lăptarul nostru a zărit-o odată la fereastră şi a scăpat găleata de lapte, împrăştiind-o în toată grădina. Astfel

arată faţa ei. Când am văzut-o eu – a fost o întâmplare – s-a acoperit imediat şi apoi a spus: „Acum ştiţi, doamnă Merrilow, ştiţi în sfârşit de ce nu îmi ridic vălul niciodată."

— Ce ştiţi despre ea?

— Nimic.

— A venit cu recomandări?

— Nu, domnule, dar a plătit cu bani lichizi, mulţi bani. Un sfert de chirie în avans şi niciun fel de comentarii în privinţa condiţiilor. În ziua de azi, o femeie sărmană ca mine nu-şi poate permite să refuze o ocazie ca asta.

— V-a spus din ce motiv a ales casa dumneavoastră?

— Locuinţa mea se găseşte la o distanţă destul de mare de drum şi este cea mai retrasă dintre toate. Mai mult, eu nu am familie. Cred că a încercat în mai multe părţi, şi la mine i s-a părut cel mai convenabil. Caută singurătatea şi e gata să plătească pentru ea.

— Spuneţi că nu şi-a arătat faţa niciodată, cu excepţia acelei dăţi când faptul s-a întâmplat accidental. Ei bine, este o povestire deosebită, foarte deosebită şi nu mă mir că vreţi să fie cercetată.

— Nu vreau, domnule Holmes. Eu sunt perfect mulţumită atât timp cât îmi primesc chiria. Nu cred că aş putea găsi un chiriaş mai liniştit sau unul care să-mi dea mai puţină bătaie de cap.

— Atunci ce v-a făcut să abordaţi această problemă?

— Starea sănătăţii ei, domnule Holmes. Ceva o mistuie, ceva îi chinuie mintea. Strigă: „Crimă! Crimă!", iar odată am auzit-o ţipând: „Bestie odioasă! Monstru!". Era noapte şi s-a auzit în întreaga casă, făcându-mă să mă cutremur de groază. Aşa că m-am dus la ea a doua zi dimineaţă:

„Doamnă Ronder, am spus eu, dacă aveţi ceva pe suflet, există preotul şi există poliţia. Trebuie să vă poată ajuta careva."

„Pentru numele lui Dumnezeu, nu poliţia!, mi-a zis ea, iar preotul nu mai poate schimba ce a trecut. Şi totuşi, mi s-ar uşura sufletul dacă ar cunoaşte cineva adevărul înainte să mor."

„Atunci, am zis eu, dacă nu vreţi să se ocupe autorităţile, mai e detectivul ăla despre care am citit“ – mă scuzaţi domnule Holmes! Iar ea a fost foarte încântată de idee: „Acesta este omul meu! Mă mir cum de nu mi-a venit ideea mai devreme. Aduceţi-l aici, doamnă Merrilow, iar dacă nu vrea să vină, spuneţi-i că sunt soţia lui Ronder, cel cu reprezentaţia de animale sălbatice. Spuneţi-i acest lucru şi daţi-i numele de Abbas Parva.“

Îl aveţi aici aşa cum l-a scris ea: Abbas Parva.

„Asta sigur îl va aduce încoace, dacă este omul care cred eu că este.“

— Şi chiar aşa se va întâmpla, remarcă Holmes. Foarte bine, doamnă Merrilow... Vreau să discut puţin în particular cu doctorul Watson. Acest lucru va dura până la prânz. Cam pe la trei vă puteţi aştepta să sosim acasă la dumneavoastră, în Brixton.

De îndată ce vizitatoarea noastră părăsi legănându-se camera – niciun alt cuvânt nu poate descrie mai bine felul în care mergea doamna Merrilow –, Sherlock Holmes se aruncă asupra mormanului de cărţi din colţ cu o energie pătimaşă. Timp de câteva minute nu se auzi decât foşnetul paginilor, apoi un mormăit de satisfacţie îmi arătă că găsise ceea ce căuta. Era atât de entuziasmat, încât nici nu se ridică, ci rămase pe podea, părând un Buddha ciudat, cu picioarele încrucişate, cu grămada de cărţi în jurul lui şi cu una deschisă pe genunchi.

— Cazul m-a tulburat la acea vreme, Watson. Stau mărturie şi însemnările de pe margini. Mărturisesc, nu am reuşit să-i dau de cap. Şi totuşi, sunt convins că anchetatorul s-a înşelat. Nu-ţi mai aminteşti de tragedia de la Abbas Parva?

— Deloc, Holmes.

— Şi totuşi, ai fost cu mine acolo. Însă şi impresia care mi-a rămas mie a fost foarte superficială, pentru că nici una dintre părţi nu mi-a solicitat serviciile. Vrei să citeşti documentele?

— N-ai putea să-mi reaminteşti tu principalele aspecte?

— Sigur, e un lucru foarte uşor de făcut. Probabil că îţi vei aminti pe măsură ce vorbesc: Ronder era, bineînţeles, un

nume folosit de apropiaţi. Era rivalul lui Wombwell şi al lui Sanger, unii dintre cei mai cunoscuţi proprietari de circ din acele zile. Există mărturii că obişnuia să bea şi că atât el, cât şi spectacolul său erau în declin în vremea acelei cumplite tragedii. Caravana se oprise pentru noapte la Abbas Parva, un mic sat din Berkshire, când s-a întâmplat acea grozăvie. Se îndreptau către Wimbledon şi se opriseră doar ca să înnopteze, fără a da spectacol, căci aşezarea era prea mică.

Aveau printre animale şi un leu splendid din Africa de Nord. Purta numele de Regele Saharei, iar Ronder şi soţia sa obişnuiau să dea reprezentaţii în cuşca sa. După cum poţi vedea în această fotografie, Ronder avea o înfăţişare de porc uriaş, iar soţia sa era o femeie splendidă. În cadrul anchetei au existat declaraţii care au spus că leul era periculos, însă, ca de obicei, familiaritatea duce la nesăbuinţă şi nu s-a ţinut cont de acest fapt.

Era ceva obişnuit pentru Ronder şi soţia sa să hrănească leul noaptea. Câteodată mergea doar unul, altădată mergeau amândoi, dar niciodată nu îngăduiau altcuiva să o facă, căci credeau că atât timp cât îi duceau hrana doar ei, leul îi va considera binefăcătorii lui şi nu le va face rău. În acea noapte, acum şapte ani, s-au dus amândoi şi a avut loc o întâmplare teribilă, ale cărei amănunte nu s-au lămurit niciodată.

Se pare că întreaga tabără a fost trezită pe la miezul nopţii de răgetele animalului şi de ţipetele femeii. Îngrijitorii şi toţi ceilalţi angajaţi s-au năpustit afară din corturi şi lumina felinarelor le-a dezvăluit o privelişte cumplită. Ronder zăcea cu partea din spate a craniului zdrobită şi cu urme adânci de gheare de-a lungul scalpului, la vreo zece metri distanţă de cuşca deschisă. Aproape de uşă era doamna Rodner, căzută pe spate, cu creatura uriaşă mârâind deasupra ei. Îi sfâşiase faţa în asemenea hal încât nimeni nu credea că va mai supravieţui. Mai mulţi bărbaţi, în frunte cu Leonardo musculosul şi Griggs clovnul, au gonit animalul cu pari înapoi în cuşcă, unde l-au încuiat. Cum reuşise să scape era un mister. S-a presupus că perechea intenţionase să intre în cuşcă, însă când au deschis uşa, fiara s-a năpustit asupra lor. Nu a existat niciun alt punct de interes în cadrul acelor declaraţii, decât

că femeia, în delirul agoniei sale, striga întruna: „Laş! Laş!“, în timp ce era transportată în vagonul în care locuiau. Abia după şase luni a fost şi ea în stare să depună mărturie, însă ancheta a fost încheiată la timpul potrivit, cu verdictul de deces accidental pentru soțul ei.

— Cine şi-ar fi putut închipui o altă posibilitate?, am întrebat eu.

— Se poate spune şi aşa. Şi totuşi, au existat unul sau două amănunte care l-au îngrijorat pe tânărul Edmunds de la poliția din Berkshire. Deştept băiat! A fost trimis mai târziu în Allahabad. Aşa am ajuns eu să aflu despre caz, căci a venit la mine şi preț de vreo două pipe mi-a povestit totul.

— Un om uscățiv, cu părul galben?

— Exact. Eram sigur că îți vei aminti.

— Dar ce anume îl îngrijora?

— Ei bine, eram amândoi îngrijorați. Era al naibii de greu să reconstituim ce se întâmplase. Hai să ne gândim din punctul de vedere al leului! Se vede liber. Ce face? Din câteva salturi ajunge la Ronder. Acesta se întoarce să fugă – urmele de gheare de pe ceafa sa o dovedesc –, însă leul îl doboară. Apoi, în loc să îşi continue goana şi să scape, se întoarce către femeie, care era lângă cuşcă, o doboară şi pe ea şi începe să-i muşte fața. Şi totuşi, acele strigăte ale ei par să indice că soțul o dezamăgise într-un fel. Ce-ar fi putut face sărmanul nenorocit ca să o ajute? Vezi ce încurcat e?

— Într-adevăr.

— Şi mai e un lucru. Mi l-am amintit acum, privind în urmă. A existat o mărturie cum că exact în momentul în care leul a început să ragă şi femeia să țipe, s-a auzit şi un bărbat strigând îngrozit.

— Bărbatul acela, Rodner, fără îndoială.

— Păi, dacă s-a ales cu țeasta spartă, e puțin probabil să mai auzim ceva din partea lui. Au fost cel puțin doi martori care au declarat că strigătele bărbatului se întretăiau cu cele ale femeii.

— Cred că atunci întreg câmpul răsuna deja de strigăte. Cât despre celelalte aspecte, cred că pot sugera o dezlegare.

— O voi asculta cu cea mai mare plăcere.

— Cei doi erau împreună, la vreo zece metri de cuşcă, când leul a scăpat. Bărbatul s-a întors şi a fost doborât. Femeia s-a gândit să intre în cuşcă şi să închidă uşa. Era singura sa scăpare. Aproape că ajunsese când fiara a sărit după ea şi a doborât-o. Era furioasă pe soţul ei pentru că stârnise mânia sălbăticiunii întorcându-se. Dacă l-ar fi înfruntat poate că ar fi reuşit să-l stăpânească. De aici strigătele ei: „Laşule!".

— Strălucitor, Watson! Doar o mică fisură în nestemata gândirii tale.

— Care e aceea, Holmes?

— Dacă ei, amândoi, se aflau la zece paşi de cuşcă, cum a scăpat fiara?

— E posibil, oare, să fi avut vreun duşman care să-i fi dat drumul?

— Dar de ce să-i fi atacat cu atâta sălbăticie chiar pe ei, cu care era obişnuit să se joace şi să facă giumbuşlucuri în cuşcă?

— Poate că acelaşi duşman a făcut ceva să-l întărâte.

Holmes se lăsă cuprins de gânduri şi rămase tăcut pentru câteva momente.

— Ei, bine, Watson, ar fi nişte lucruri de spus despre teoria ta. Ronder era un om cu mulţi duşmani. Edmunds mi-a povestit că era cumplit. Un huligan cât un munte, care înjura şi lovea orice îi ieşea în cale. Cred că acele strigăte în legătură cu un monstru, despre care ne-a vorbit vizitatoarea noastră, erau referiri la caracterul şi apucăturile celui dispărut. În orice caz, speculaţiile sunt inutile până când nu reuşim să aflăm toate faptele. Avem nişte potârniche rece pe bufet şi o sticlă de Montrachet. Haide să ne reînnoim forţele înainte de a chema amintirile din nou.

*

* *

Când birja noastră ne lăsă la uşa casei, am găsit-o pe rotofeia doamnă Merrilow în faţa modestei şi retrasei sale locuinţe. Era foarte clar că dorinţa cea mai arzătoare a ei era să nu piardă un chiriaş atât de preţios, astfel că, înainte de a ne conduce sus, ne imploră să nu facem sau să zicem ceva care să ducă la un asemenea sfârşit. După ce i-am promis

acest lucru, am urmat-o pe scările ponosite şi am fost poftiți în camera misterioasei chiriaşe.

Era o încăpere strâmtă, plină de mucegai şi lipsită de aer, aşa cum era de aşteptat de vreme ce locatara ei nu o părăsea mai niciodată. La fel cum odată ținuse fiarele în cuşcă, femeia ajunsese acum, ca un fel de răzbunare divină, ea însăşi un animal după gratii. Era aşezată într-un fotoliu scâlciat, în colțul cel mai întunecat al camerei. Anii lungi de nemişcare îi înăspriseră liniile siluetei, însă părea să fi fost foarte frumoasă odată, căci avea încă forme pline şi voluptoase. Un văl negru şi gros îi acoperea fața, însă se oprea deasupra buzei superioare, dezvelind o gură conturată perfect şi o bărbie delicat rotunjită. Puteam să-mi dau seama că fusese într-adevăr o femeie deosebită. Vocea îi era şi ea foarte agreabilă.

— Numele meu nu vă este străin, domnule Holmes, zise ea. Mă gândeam că vă va aduce încoace.

— Foarte adevărat, doamnă, deşi nu îmi dau seama de unde ştiți că am fost interesat de cazul dumneavoastră.

—Am aflat acest lucru atunci când, după ce m-am vindecat, am fost chestionată de către domnul Edmunds, detectivul comitatului. Mă tem că l-am mințit. Poate că ar fi fost mai bine dacă aş fi spus adevărul.

— Întotdeauna e de preferat să spunem adevărul. Dar de ce l-ați mințit?

— Pentru că soarta unei alte persoane depindea de acest lucru. Ştiu că era o ființă lipsită de importanță şi totuşi nu voiam să-l am pe conştiință. Am fost atât de aproape, atât de aproape!

— Acest obstacol a fost îndepărtat?

— Da, domnule. Persoana la care fac eu referire este moartă acum.

— Atunci de ce nu spuneți poliției tot ceea ce ştiți?

— Pentru că mai există o persoană la care trebuie să mă gândesc. Aceea sunt chiar eu. Nu aş putea suporta scandalul şi vâlva care s-ar isca odată cu ancheta poliției. Nu mai am mult de trăit şi vreau să mor liniştită. Şi totuşi, vreau să găsesc un om înțelept căruia să-i spun teribila mea poveste, astfel încât, după ce eu nu voi mai fi, totul să poată fi înțeles.

— Mă flataţi, doamnă. În acelaşi timp, eu sunt un om responsabil. Nu vă pot promite că, după ce îmi veţi destăinui aceste lucruri, nu voi considera că e de datoria mea să relatez cazul poliţiei.

— Nu cred, domnule Holmes. Vă cunosc caracterul şi metodele prea bine, căci v-am urmărit activitatea vreme de câţiva ani. Singura fericire pe care mi-a mai lăsat-o soarta este să citesc şi nu-mi lipsesc prea multe din câte se petrec în lume. În orice caz, îmi voi încerca norocul şi vă voi lăsa pe dumneavoastră să hotărâţi ce veţi face cu povestea tragediei mele. Mi se va uşura conştiinţa dacă vă voi povesti totul.

— Eu şi prietenul meu vă vom asculta cu bucurie.

Femeia se ridică şi scoase dintr-un sertar fotografia unui bărbat. Era cu siguranţă vorba despre un acrobat profesionist, cu un fizic magnific, căci fusese surprins cu braţele uriaşe împreunate pe pieptul plin de muşchi şi cu un zâmbet mijindu-i de sub mustaţa deasă – zâmbetul unui om satisfăcut de succesele sale.

— Acesta este Leonardo, zise ea.

— Leonardo, musculosul care a depus mărturie?

— Exact. Iar acesta... acesta este soţul meu.

Avea o figură înspăimântătoare – un om cu chip de porc, sau, mai degrabă, un mistreţ sălbatic, atât de cumplită era înfăţişarea sa. Îţi puteai închipui gura dezgustătoare clefăind şi spumegând de furie, iar ochii mici şi răutăcioşi aruncând săgeţi veninoase către lume. Brută, huligan, bestie – toate acestea era scrise pe faţa cu fălci de animal.

— Aceste două fotografii vă vor ajuta să înţelegeţi mai bine povestea. Eu am fost o fată săracă, de la circ, crescută în rumeguş şi învăţată să sar prin cerc înainte să împlinesc zece ani. Când m-am transformat în femeie, acest bărbat s-a îndrăgostit de mine – dacă pofta sa animalică poate fi numită iubire – şi într-o zi blestemată am devenit soţia sa. De atunci a început iadul meu, iar el era diavolul care mă chinuia. Nu era nimeni în circ care să nu ştie cum se purta cu mine. Mă părăsea pentru altele. Mă lega şi mă bătea cu biciul de călărie dacă mă plângeam. Cu toţii mă compătimeau şi îl urau pe el, dar ce puteau face? Se temeau de el, căci era periculos tot

timpul, iar beat era în stare să omoare pe oricine. Mereu era arestat pentru că ataca oameni şi pentru că se purta cu cruzime cu animalele, însă avea o mulţime de bani, iar amenzile nu însemnau nimic pentru el. Cei mai buni dintre oamenii noştri ne părăsiseră, iar spectacolul începuse să se ducă de râpă. Doar Leonardo şi cu mine îl mai susţineam împreună cu Jimmy Griggs, clovnul. Sărmanul de el, nu prea avea motive să fie amuzant, însă făcea tot ce îi stătea în putinţă ca să păstreze lucrurile în normal.

Atunci, Leonardo a intrat din ce în ce mai mult în viaţa mea. Îl puteţi vedea cum arăta. Ştiu acum ce caracter slab se ascundea în acel corp superb, însă, dacă îl comparai cu soţul meu, părea îngerul Gabriel. Îi era milă de mine şi mă ajuta, până când, într-un final, apropierea noastră s-a transformat în iubire – adâncă şi pasională, o iubire la care doar visasem, dar nu sperasem că o voi simţi vreodată. Soţul meu bănuia ceva, dar cred că era la fel de laş pe cât de bătăuş, iar Leonardo era unul dintre oamenii de care se temea. Se răzbuna în felul său, chinuindu-mă mai mult ca niciodată. Într-o noapte, strigătele mele l-au adus pe Leonardo la uşa noastră. Aproape că s-a întâmplat o tragedie în acea noapte şi, în curând, iubitul meu şi cu mine am înţeles că nu se mai putea amâna. Soţul meu nu merita să trăiască. Am hotărât că trebuia să moară.

Leonardo avea o minte ingenioasă şi se pricepea să urzească intrigi. Nu spun acest lucru pentru a-l învinovăţi, pentru că eram gata să merg alături de el până la capăt, însă eu nu aş fi fost niciodată în stare să pun la cale un asemenea plan. Am făcut o măciucă – Leonardo a făcut-o –, iar în plumb a potrivit cinci cuie lungi, cu vârfurile înainte, astfel încât să semene cu o gheară de leu. Cu aceasta urma să-i aplicăm soţului meu lovitura mortală şi totuşi să facem să pară ca şi cum leul – pe care trebuia să-l eliberăm – ar fi săvârşit fapta.

Era o noapte neagră ca smoala când eu şi soţul meu ne-am dus, după cum ne era obiceiul, să hrănim animalul. Duceam carnea crudă într-o găleată de metal. Leonardo aştepta la colţul căruţei mari pe lângă care trebuia să trecem pentru a ajunge la cuşcă. Am trecut de el înainte să apuce să lovească,

însă ne-a urmat în vârful picioarelor şi am auzit zgomotul ciomagului ce zdrobea țeasta soțului meu. Inima mi-a tresăltat de bucurie la auzul sunetului. Am țâşnit înainte şi am desfăcut zăvorul de la cuşca uriaşului leu.

Şi atunci s-a petrecut teribila întâmplare. Probabil că ați auzit cât de repede simt aceste animale mirosul sângelui şi cât de tare le întărâtă. Instinctul i-a spus fiarei că fusese omorât un om. Cum am deschis uşa, a țâşnit afară şi într-o secundă era pe mine. Leonardo ar fi putut să mă salveze. Dacă s-ar fi repezit şi ar fi lovit animalul cu ciomagul, poate că l-ar fi speriat. Însă şi-a pierdut cumpătul. L-am auzit strigând îngrozit şi apoi l-am văzut întorcându-se şi fugind. În aceeaşi secundă, dinții leului mi s-au înfipt în față. Răsuflarea sa fierbinte şi scârboasă mă otrăvise deja şi abia mai eram conştientă din cauza durerii. Cu mâinile am încercat să împing fălcile uriaşe şi pline de sânge de pe mine şi am strigat după ajutor. Îmi dădeam seama că toată tabăra vuia şi apoi îmi aduc vag aminte un grup de bărbați: Leonardo, Griggs şi alții, care mă scoteau din ghearele fiarei. Aceasta a fost singura mea amintire, domnule Holmes, timp de multe luni. Când mi-am venit în fire şi m-am văzut în oglindă, am blestemat leul – o, cât l-am blestemat! – nu pentru că îmi luase frumusețea, ci pentru că nu îmi luase odată cu ea şi viața. Nu mai aveam decât o singură dorință, domnule Holmes, şi aveam destui bani ca să mi-o îndeplinesc. Aceasta era să îmi acopăr fața astfel încât nimeni să nu o poată vedea şi să locuiesc într-un loc unde cei care mă cunoscuseră să nu mă poată găsi vreodată. Doar atât mai puteam face şi asta e şi ceea ce am făcut. O biată fiară rănită, ce s-a târât într-o văgăună ca să moară – acesta este sfârşitul Eugeniei Rodner.

Am rămas tăcuți o vreme după ce nefericita femeie şi-a terminat povestea. Apoi, Holmes îşi întinse brațul lung şi o mângâie pe mână cu o asemenea compasiune, cum arareori l-am văzut manifestând.

— Sărmană femeie! Sărmană femeie! Soarta joacă într-adevăr nişte feste pe care e greu să le înțelegi. Dacă nu există răsplată în Viața de Apoi, atunci cea pământeană nu e decât o farsă crudă. Dar ce s-a întâmplat cu acel bărbat, Leonardo?

—Nu l-am mai văzut şi nici nu am mai auzit vreodată de el. Poate că am greşit să-l judec atât de aspru. Mai degrabă ar fi iubit unul dintre monştri pe care îi purtam cu noi în caravană de-a lungul ţării decât să iubească arătarea pe care leul o lăsase în urmă. Însă dragostea unei femei nu dispare atât de uşor. Mă lăsase în ghearele animalului, mă părăsise la nevoie şi totuşi nu mă puteam convinge să-l dau uitării. Nu-mi păsa ce se întâmpla cu mine. Ce putea fi mai îngrozitor decât viaţa pe care o duceam? Însă de mine depindea şi soarta lui Leonardo.

— Iar acum e mort?

—S-a înecat luna trecută, în timp ce făcea baie în Margate. Am citit despre moartea sa în ziar.

—Dar ce a făcut cu ciomagul cu cinci gheare, care este cea mai deosebită şi ingenioasă parte a povestirii?

— Nu pot să vă spun, domnule Holmes. Era o mină de cretă lângă tabără, în fundul căreia se formase o baltă verde şi adâncă. Probabil că în adâncurile ei...

— Nu mai are importanţă acum. Cazul a fost clasat.

— Da, zise femeia, cazul a fost clasat.

Ne ridicasem să mergem, însă ceva în vocea femeii îi atrăsese atenţia lui Holmes. Se întoarse către ea.

— Viaţa nu vă aparţine, îi zise el. Să nu îndrăzniţi să încercaţi ceva.

— Ce folos aduce cuiva?

— Nu se ştie niciodată. A suferi în tăcere este poate cea mai preţioasă lecţie într-o lume atât de necumpătată.

Răspunsul femeii fu teribil. Îşi ridică vălul şi păşi în lumină.

—Mă întreb dacă dumneavoastră aţi putea suporta, zise ea.

Era cumplit. Cuvintele nu pot descrie trăsăturile unei feţe atunci când aceasta nu mai există. Doi ochi căprui, frumoşi şi plini de viaţă, priveau trişti din hidoasa ruină, făcând priveliştea să pară şi mai îngrozitoare. Holmes îşi ridică mâna într-un gest de milă şi protest şi împreună am părăsit încăperea.

*

* *

Două zile mai târziu, când i-am făcut o vizită prietenului meu, îmi arătă cu mândrie o sticluţă albastră ce stătea aşezată pe poliţa de deasupra şemineului. Am ridicat-o. Avea o etichetă roşie de otravă. Un miros plăcut de migdală se răspândi când am deschis-o.

— Acid prusic?, am întrebat eu.

— Exact! Mi-a sosit prin poştă. „Vă trimit tentaţia. Vă voi urma sfatul.“ Acesta a fost mesajul. Cred, Watson, că putem ghici numele curajoasei femei care ni l-a trimis.

Sfârşit

Aventuri pe domeniul Shoscombe

Sherlock Holmes stătea aplecat de o bună bucată de vreme deasupra unui microscop. Acum îşi îndreptă spatele şi îmi aruncă o privire triumfătoare.

— E clei, Watson!, zise el. Nu există niciun dubiu că e clei. Uită-te la elementele răspândite pe fundal!

M-am aplecat către ocular şi l-am focalizat.

— Firele acelea sunt dintr-o haină de stofă. Masele cenuşii şi neregulate sunt praf. Există şi ţesut epitelial în stânga. Petele acelea maronii din centru sunt, fără îndoială, clei.

— Mă rog, am spus eu zâmbind, sunt pregătit să te cred pe cuvânt. Ce anume depinde de veridicitatea acestui fapt?

— E o demonstraţie pe cinste, răspunse el. Îţi aminteşti că în cazul „Sf. Pancras" a fost găsită o şapcă lângă poliţistul mort? Acuzatul neagă că este a lui, însă se ocupă cu fabricarea ramelor de tablouri şi lucrează mult cu clei.

— E unul dintre cazurile tale?

— Nu, prietenul meu Merivale, de la Yard[1], m-a rugat să îl ajut în acest caz. De când l-am identificat pe falsificatorul acela de monede, după pilitura de zinc şi aramă pe care o avea în cusătura mânecii, au început să realizeze importanţa microscopului.

Îşi privi cu nerăbdare ceasul.

---

[1] Scotland Yard.

— Trebuia să vină un nou client, dar văd că întârzie. Apropo, Watson, te pricepi la curse de cai?

— Ar trebui. Plătesc pentru asta jumătate din pensia mea de invalid de război.

— Atunci, vei fi ghidul meu în materie de curse. Deci, ce ştii despre Sir Robert Norberton? Numele lui îți spune ceva?

— Da, pot să spun că da. Locuieşte în vechiul conac de la Shoscombe, pe care îl cunosc foarte bine, căci am stat acolo o vară. Cât despre Norberton, era cât pe ce să devină subiect al unuia dintre cazurile tale odată.

— Cum aşa?

— S-a întâmplat când l-a bătut cu cravaşa pe Sam Brewer, cunoscutul cămătar de pe strada Curzon, în Newmarket Heath. Aproape că l-a omorât.

— A, sună interesant! Obişnuieşte să facă des acest lucru?

— Ei bine, are renume de om periculos. Este unul dintre cei mai cutezători călăreți din Anglia – a ieşit al doilea în cursa pentru Marele Premiu Național de acum câțiva ani. Este unul dintre acei oameni care ar fi trebuit să trăiască în alte vremuri. Putea să fie un june în zilele regenței – boxer, atlet, jocheu, amant al frumoaselor doamne, dar, în orice caz, atât de înglodat în datorii încât să nu mai scape de ele niciodată.

— Straşnic, Watson! Mi-ai făcut o descriere grozavă. Aproape că mi se pare că îl cunosc şi eu. Acum, poți să-mi spui ceva despre vechiul conac de la Shoscombe?

— Doar că se află în centrul parcului Shoscombe şi că acolo se află faimoasa herghelie şi locul de dresaj.

— Iar dresorul-şef este John Mason. Nu trebuie să te arăți surprins de cunoştințele mele, Watson, căci scrisoarea pe care o desfac este de la el. Dar hai să vedem ce mai putem afla despre Shoscombe. Am impresia că am dat peste o mină de aur.

— Mai sunt şi prepelicarii de la Shoscombe, am zis eu. Participă la fiecare expoziție canină. Sunt rasa cea mai aleasă din Anglia şi cea mai mare mândrie a doamnei conacului de la Shoscombe.

— Soția lui Sir Robert, presupun.

— Sir Robert nu s-a căsătorit niciodată. Cu atăt mai bine, cred eu, date fiind perspectivele sale. Locuieşte împreună cu sora sa văduvă, Lady Beatrice Falder.

— Adică ea locuieşte cu el?

— Nu, nu. Domeniul a aparţinut răposatului ei soţ, Sir James. Norberton nu are niciun drept asupra lui. Cât timp este în viaţă, titlul de proprietate îi aparţine lui Lady Beatrice, apoi îi revine fratelui soţului ei. Între timp, ea strânge veniturile de pe urma proprietăţii în fiecare an.

— Şi fratele Robert le cheltuieşte, presupun...

— Cam aşa. E un diavol de om şi îi face viaţa greu de suportat. Totuşi, am auzit că îi este foarte devotată. Dar ce e nelalocul lui la Shoscombe?

— Asta aş vrea să ştiu şi eu. Şi presupun că acesta este omul care ne poate spune.

Uşa se deschise şi valetul pofti înăuntru un bărbat înalt, proaspăt bărbierit, cu o figură serioasă şi austeră, aşa cum vedem doar la dascăli sau la dresori. Domnul John Mason avea şi cai, şi tineri sub comanda sa şi îi trata pe toţi cu aceeaşi severitate. Se înclină cu o rece stăpânire de sine şi se aşează pe scaunul pe care Holmes i-l arătă cu un gest al mâinii.

— Aţi primit mesajul meu, domnule Holmes?

— Da, dar nu m-a lămurit deloc.

— E o problemă mult prea delicată pentru a o pune pe hârtie. Şi mult prea complicată. Nu v-o puteam explica decât în persoană.

— Suntem la dispoziţia dumneavoastră.

— Mai întâi, domnule Holmes, cred că patronul meu, Sir Roberts, şi-a pierdut minţile.

Holmes ridică din sprâncene.

— Aici ne aflăm pe Baker Street, nu pe Harley Street, zise el. Dar ce vă face să spuneţi acest lucru?

— Păi, domnule, dacă un om face un lucru ciudat sau două lucruri ciudate, poate că există vreo explicaţie pentru ele, dar dacă tot ceea ce face e aiurea, atunci începi să te întrebi ce se întâmplă. Cred că Prinţul din Shoscombe şi competiţia i-au zăpăcit minţile.

— Acesta este un mânz pe care îl pregătiţi pentru curse?

— Cel mai bun din Anglia. Eu ştiu asta mai bine decât oricine. O să fiu sincer cu dumneavoastră, fiindcă sunteţi nişte domni onorabili şi ştiu că tot ceea ce vă voi spune nu va părăsi această cameră. Sir Robert trebuie să câştige întrecerea. E băgat în datorii până-n gât şi asta e ultima lui şansă. Tot ce a putut să adune sau să împrumute a făcut-o pe capul acestui cal – şi cu mizã foarte bună! A scăzut la patruzeci acum, dar se apropia de o sută când a început să parieze pe el.

— De ce, dacă animalul e atât de bun?

— Pentru că publicul nu îi cunoaşte valoarea. Sir Robert a reuşit să ducă de nas spionii. La antrenamente îl pune să alerge pe fratele geamăn al Prinţului. Nu-i poţi deosebi. Dar când e vorba să se întreacă la galop, Prinţul îl lasă cu mult în urmă. Sir Robert nu se mai gândeşte la nimic altceva decât la cal şi la cursă. Viaţa sa depinde de asta. Până atunci îi mai amână pe cămătari. Dacă Prinţul dă greş, e pierdut!

— Pare un pariu destul de riscant, dar unde anume intră în joc nebunia?

— Păi, mai întâi, nu trebuie decât să-l priveşti. Nici nu cred că mai doarme noaptea. La orice oră e jos la grajduri. Ochii îi lucesc a nebunie. Toate acestea i-au pus nervii la încercare prea mult. Apoi, mai e şi felul în care se poartă cu Lady Beatrice!

— A, da? Cum anume?

— Întotdeauna au fost cei mai buni prieteni. Aveau aceleaşi gusturi, iar ea iubea caii la fel de mult ca şi el. În fiecare zi, la aceeaşi oră, avea obiceiul să meargă cu trăsura să-i vadă – şi, mai presus de toţi, îl iubea pe Prinţ! Acesta îşi ciulea urechile când auzea zgomotul roţilor pe pietriş şi pornea la trap către trăsură ca să-şi primească bucăţica de zahăr. Însă totul s-a terminat acum.

— De ce?

— Se pare că doamna şi-a pierdut interesul pentru cai. De vreo săptămână încoace trece pe lângă grajduri fără să dea măcar „Bună dimineaţa“.

— Credeţi că a avut loc o ceartă?

— Şi încă una înverşunată, sălbatică şi plină de ură. Altfel de ce ar fi dat Sir Robert câinele ei preferat, pe care îl iubea

ca şi cum ar fi fost copilul său? I l-a dat, acum câteva zile, bătrânului Barnes, întreţinătorul „Dragonului Verde“ de la Crendall, afiat la cinci kilometri depărtare.

— Acest lucru pare cu siguranţă foarte ciudat.

— Sigur, având inima slabă şi suferind de hidropizie, nu te puteai aştepta ca ea să-l însoţească peste tot, însă în fiecare seară Sir Robert petrecea două ore în camera ei. Putea să facă totul aşa cum voia, căci Lady Beatrice ţinea foarte mult la el. Insă acum s-a sfârşit. Nici nu se mai apropie de ea, iar doamna suferă tare mult din pricina asta. E morocănoasă şi posomorâtă întreaga zi şi bea, domnule Holmes, bea în disperare.

— Avea acest obicei şi înainte de ceartă?

— Păi, mai bea şi ea câte un pahar, însă acum dă gata câte o sticlă în fiecare seară. Aşa mi-a spus Stephens, majordomul. Totul s-a schimbat, domnule Holmes, şi parcă pluteşte nenorocirea în aer. Mai mult, ce face stăpânul noaptea în cripta bisericii? Şi cine e bărbatul cu care se întâlneşte acolo?

Holmes îşi frecă mâinile.

— Continuaţi, domnule Mason. Devine din ce în ce mai interesant.

— Majordomul l-a văzut mergând acolo. La douăsprezece noaptea, pe o ploaie cumplită. În seara următoare eram şi eu la conac, iar stăpânul a plecat din nou. Stephens şi cu mine l-am urmărit, însă era o treabă destul de riscantă, pentru că nimeni n-ar fi vrut să fie în pielea noastră dacă ne-ar fi văzut. Începe să împartă pumni în stânga şi-n dreapta dacă se înfurie, fără pic de respect pentru oameni. Aşa că ne era teamă să ne apropiem prea tare, însă l-am văzut încotro se îndrepta. Mergea către cripta bântuită, iar acolo îl aştepta un bărbat.

— Care-i povestea cu cripta asta bântuită?

— Ei bine, domnule, în parc se află o capelă părăginită. E atât de veche, încât nimeni nu mai poate spune de când e acolo. Iar sub ea este o criptă despre care s-au auzit multe lucruri rele. E un loc întunecos, umed şi pustiu ziua, însă noaptea, puţini oameni din ţinut ar avea curajul să se apropie de ea. Dar stăpânului nu îi e teamă. Nu i-a fost frică de nimic în viaţa lui. Dar ce caută acolo noaptea?

— Stați puțin!, zise Holmes. Spuneți că mai era un om acolo. Trebuie să fi fost unul dintre grăjdari sau cineva de-al casei. Nu trebuie decât să vedeți cine e şi apoi să-l întrebați de ce se afla acolo.

— Nu era cineva cunoscut.

— De unde ştiți acest lucru?

— Pentru că l-am văzut, domnule Holmes. A fost în cea de-a doua noapte. Sir Robert s-a întors şi a trecut pe lângă noi – pe lângă mine şi Stephens, care tremuram în tufişuri ca niște iepuri speriați, căci în noaptea aceea lumina puțin luna. Dar îl puteam auzi pe celălalt mişcându-se în spatele nostru. Nu ne era teamă de el, aşa că ne-am ridicat după ce a dispărut Sir Robert şi ne-am prefăcut că facem o plimbare la lumina lunii. Am trecut pe lângă el calmi şi senini ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Eu i-am spus: „Bună, prietene! Cine zici că eşti tu?“. Cred că nu ne-a auzit paşii, pentru că s-a uitat peste umăr ca şi cum l-ar fi văzut pe dracul sosit direct din iad. A scos un strigăt şi s-a îndepărtat cât de repede a putut în întuneric. Şi ştiu că putea să fugă, asta pot spune cu siguranță despre el. Într-un minut dispăruse din ochii noştri şi nici nu mai putea fi auzit. Oricine ar fi fost sau orice ar fi fost, nu l-am mai putut găsi.

— Dar l-ați putut vedea bine în lumina lunii?

— Da, aş putea jura că avea o fața galbenă, un câine afurisit. Ce ar putea avea în comun cu Sir Robert?

Holmes rămase o vreme adâncit în gânduri.

— Cine îi ține companie lui Lady Beatrice Falder?, întrebă într-un târziu.

— Camerista ei, Carrie Evans. E în serviciul doamnei de cinci ani.

— Şi îi este fără îndoială devotată, nu?

Domnul Mason şovăi încurcat.

— E devotată, nu zic nu, răspunse el într-un târziu. Dar nu voi spune cui.

— A!, făcu Holmes.

— Nu pot să vă dezvălui astfel de secrete.

— Înțeleg, domnule Mason. Sigur, situația e destul de clară. Din descrierea doctorului Watson, am înțeles că nicio femeie nu

e în siguranță când se afiă Sir Robert prin preajmă. Nu credeți că cearta dintre frate şi soră ar fi putut să înceapă de aici?

— Păi, ştia deja aproape toată lumea.

— Poate că Lady Beatrice nu şi-a dat seama. Să presupunem că a descoperit brusc ce se întâmpla. Vrea să o alunge pe femeie din serviciul ei. Fratele său nu-i permite. Bolnava, cu inima ei slabă şi neputând să se deplaseze, nu are cum să-şi îndeplinească dorința. Camerista pe care o urăşte acum atât de mult e legată de ea. Doamna refuză să vorbească, e nefericită şi începe să bea. Mânios, Sir Robert îi ia câinele preferat. Nu-i aşa că totul se leagă?

— Da, până aici, da.

— Exact! Până aici. Ce legătură au toate acestea cu vizitele nocturne la vechea criptă? Ce rol pot să aibă în povestea noastră?

— Nu ştiu, domnule, şi ar mai fi ceva: de ce se apucă Sir Robert să dezgroape cadavre?!

Holmes se ridică brusc.

— Am aflat asta abia ieri, după ce v-am scris. Ieri, Sir Robert a plecat la Londra, aşa că Stephens şi cu mine ne-am dus la criptă. Totul era în regulă, domnule, doar că într-un colț se aflau nişte oseminte.

— Presupun că ați informat poliția, nu?

Vizitatorul nostru zâmbi macabru:

— Nu cred că i-ar fi interesat prea tare. Nu erau decât craniul şi câteva oase ale unei mumii. Păreau să aibă mai mult de o mie de ani. Însă nu fuseseră acolo până atunci. Pot să jur lucrul ăsta, şi la fel şi Stephens. Erau înghesuite într-un colț, acoperite cu o scândură, însă colțul acela fusese gol până atunci.

— Şi ce-ați făcut cu ele?

— Le-am lăsat acolo.

— Foarte înțelept. Spuneți că Sir Robert a fost plecat ieri. S-a întors?

— Îl aşteptăm să se întoarcă astăzi.

— Când a dat Sir Robert câinele surorii sale?

— Astăzi se împlineşte o săptămână. Câinele urla lângă vechiul puț, iar Sir Robert era ca de obicei în toane proaste. L-a

prins şi am crezut că vrea să-l omoare. Apoi i l-a dat lui Sandy Bain, jocheul, şi i-a spus să ducă animalul bătrânului Barnes de la „Dragonul Verde", pentru că nu mai vrea să-l vadă niciodată.

Holmes rămase o bucată de vreme gânditor. Îşi aprinsese cea mai veche şi cea mai straşnică pipă.

— Nu mi-e foarte clar cu ce vă pot fi eu de folos în toată problema aceasta, domnule Mason, zise el într-un târziu. Nu puteți fi mai explicit?

— Poate că ăsta o să vă ajute să înțelegeți, domnule, zise musafirul nostru.

Scoase o hârtie din buzunar şi, desfăcând-o cu grijă, ne arătă un fragment de os calcinat.

Holmes îl examină cu interes.

— De unde l-ați luat?

— În pivnița de sub camera în care stă Lady Beatrice se găseşte cuptorul central de încălzire. E oprit de ceva vreme, însă Sir Robert s-a plâns de frig şi a poruncit să i se dea drumul. Harvey se ocupă de el – unul dintre băieții mei. Chiar în această dimineață a venit la mine şi mi-a spus că a găsit asta în timp ce curăța cenuşa. Nu i-a plăcut cum arăta.

— Nici mie nu-mi place, zise Holmes. Ce părere ai, Watson?

Osul era complet carbonizat, însă nu putea fi pus la îndoială faptul că aparţinea unui corp omenesc.

— Este condilul superior al unui femur de om, am zis eu.

— Exact!

Holmes deveni foarte serios.

— Şi când se ocupă băiatul acesta de cuptor?

— Face focul în fiecare seară şi apoi pleacă.

— Adică oricine poate merge acolo pe timpul nopții?

— Da, domnule.

— Se poate intra şi de afară?

— Există o uşă pe care se intră de afară şi alta care duce către o scară pe care se ajunge la coridorul unde se află camera ocupată de Lady Beatrice.

— Treaba este complicată, domnule Mason... complicată şi murdară. Spuneți că Sir Robert nu a fost acasă noaptea trecută?

— Nu, domnule.

— Atunci înseamnă că nu e el cel care arde oasele.

— Aveți dreptate, domnule.

— Care e denumirea hanului despre care mi-ați vorbit?

— „Dragonul Verde".

— Se pescuieşte bine prin locurile din Berkshire?

Pe fața cinstitului dresor se văzu foarte clar că era convins că se încurcase cu un alt nebun, ca şi cum viața sa nu ar fi fost destul de complicată.

— Păi, domnule, am auzit că sunt păstrăvi în râul morii şi ştiuci în lacul Hall.

— Foarte bine. Watson şi cu mine suntem pescari renumiți, nu-i aşa, Watson? Pe viitor ne puteți găsi la „Dragonul Verde". Ar trebui să ajungem acolo în seara aceasta. Cred că nu e nevoie să mai adaug că nu vrem să vă vedem acolo, domnule Mason, dar ne puteți trimite eventual un bilet, iar eu vă voi găsi fără îndoială dacă voi avea nevoie. De îndată ce vom aprofunda puțin chestiunea, vă voi comunica părerea mea.

*

* *

Şi uite aşa, pe nepusă masă, într-o seară senină de mai, eu şi Holmes ne aflam singuri într-un vagon de clasa întâi, urmând să coborâm în stația, cu oprire la cerere, Shoscombe. Plasa de bagaje de deasupra noastră era plină de undițe, mulinete şi coşuri. Am coborât la destinație şi după un scurt drum cu trăsura am ajuns la o tavernă veche, unde o gazdă săritoare, Josiah Barnes, se alătură numaidecât planurilor noastre de a lăsa apele din împrejurimi fără peşte.

— Ce ziceți de lacul Hall? E rost de ceva ştiucă pe acolo?, îl întrebă Holmes.

Fața hangiului se întunecă.

— Nu cred, domnule. Se poate să vă treziți dumneavoastră în lac înainte să terminați de pescuit.

— Cum aşa?

— Din cauza lui Sir Robert, domnule. Se teme cumplit de spioni. Dacă doi străini ca dumneavoastră s-ar apropia atât

de mult de locul lui de antrenament, cu siguranță că v-ar lua la ochi şi ar încerca să vă facă felul. Sir Robert nu-i omul care să rişte, pur şi simplu nu e.

— Am auzit că are un cal care va alerga la curse.

— Da, un mânz straşnic. Ne-am pariat toți banii pe el, şi la fel şi Sir Robert. Dar ia spuneți, zise el privindu-ne bănuitor, nu cumva participați şi dumneavoastră la cursă?

— Nu, în niciun caz. Suntem doi londonezi obosiți care au o nevoie disperată de aerul curat din Berkshire.

— Pentru asta ați nimerit foarte bine. Avem aer curat din belşug. Dar țineți minte ce v-am spus despre Sir Robert. E tipul de om care întâi loveşte şi apoi vorbeşte. Stați departe de parc.

— Sigur, domnule Barnes, aşa vom face. Apropo, prepelicarul ce scâncea pe hol e un exemplar splendid.

— Cred şi eu. E rasă pură Shoscombe. Nu există alții mai de soi în Anglia.

— Şi eu sunt un iubitor de câini, zise Holmes. Acum, dacă îmi permiteți să vă întreb, cât ar costa un câine de concurs ca acesta?

— Mai mult decât mi-aş putea permite eu, domnule. Chiar Sir Robert mi l-a dat. De-asta trebuie să-l țin legat, pentru că, dacă i-aş da drumul, ar fi înapoi la conac într-o clipă.

*

* *

— Am început să primim cărți mai bune, Watson, îmi zise Holmes când hangiul ne părăsi. Nu e o mână uşor de jucat, dar sper să putem pleca de-aici într-o zi sau două. Apropo, Sir Robert e tot la Londra, din câte am auzit. Poate că reuşim să pătrundem pe sacrul său domeniu în seara aceasta, fără teamă că vom fi atacați. Mai sunt vreo două aspecte pe care aş vrea să le verific.

— Ai deja o teorie, Holmes?

— Doar aceasta, Watson, că s-a întâmplat ceva acum vreo săptămână, care a zguduit serios existența locatarilor de la Shoscombe. Ce anume e acest ceva? Putem ghici analizând urmările. Acestea par a fi foarte diferite. Dar cu siguranță că ne pot fi de folos, căci doar cazurile lipsite de evenimente şi

culoare nu pot fi rezolvate. Hai să recapitulăm faptele! Fratele nu-şi mai vizitează sora bolnavă pe care o iubea atât de mult. Îi dă câinele favorit unui străin. Câinele ei, Watson! Asta nu îți sugerează nimic?

— Doar că fratele a vrut să se răzbune pe ea.

— Da, poate că e aşa. Sau... ei bine, poate că mai există o variantă. Acum, să continuăm recapitularea celor petrecute din momentul în care a avut loc cearta, dacă a existat vreo ceartă. Doamna nu-şi mai părăseşte încăperea, îşi schimbă obiceiurile, nu mai e văzută decât atunci când iese la plimbare cu camerista, refuză să oprească la grajduri ca să-şi vadă calul favorit şi, în mod aparent, începe să bea. Cam acestea sunt faptele pe care le cunoaştem, nu-i aşa?

— În afară de povestea cu cripta.

— Aceasta e o altă pistă. Sunt două şi te rog să nu le amesteci. Pista A, care o priveşte pe Lady Beatrice, are un iz cam sinistru, nu ţi se pare?

— Eu nu înţeleg mare lucru din ea.

— Atunci, hai să ne ocupăm de pista B, care îl priveşte pe Sir Robert. Trebuie să câştige cursa cu orice preţ. Se află în mâinile cămătarilor evrei şi în orice moment grajdurile sale pot fi scoase la vânzare. E un om disperat şi pregătit să rişte totul. Toate veniturile sale provin de la sora sa. Camerista ei pare a fi unealta lui devotată. Până acum cred că nu am greşit nimic, nu-i aşa?

— Dar cum rămâne cu cripta?

— A, da, cripta! Să presupunem, Watson – e doar o supoziţie scandaloasă, o ipoteză înaintată de dragul argumentelor –, că Sir Robert şi-ar fi omorât sora.

— Dragul meu Holmes, acest lucru nu este posibil!

— Foarte probabil, Watson. Sir Robert este un bărbat onorabil, de rasă nobilă. Însă orice pădure are şi uscături. Hai să încercăm pentru un moment să argumentăm această supoziţie. Nu poate să părăsească ţara până când nu îşi strânge averea, iar banii nu poate să-i scoată decât prin câştigarea cupei cu Prinţul din Shoscombe. Aşa că trebuie să rămână aici. Ca să facă acest lucru trebuie să se debaraseze de corpul victimei şi să găsească pe cineva care să se dea drept ea. Având

camerista ca om de încredere, acest lucru nu este imposibil. Cadavrul femeii poate fi ascuns în criptă, un loc de care rareori se apropie cineva, şi apoi incinerat în secret în cuptor, lăsând în urmă doar dovezi ca aceea pe care am văzut-o deja. Ce părere ai, Watson?

— Ei bine, e perfect credibil, dacă accepți acea primă monstruoasă supoziție.

— Mă gândesc să încercăm mâine un mic experiment, Watson, ca să lămurim puțin situația. Intre timp, dacă avem de gând să ne păstrăm rolurile, propun să ne invităm gazda la un pahar de vin şi să purtăm o conversație inteligentă despre țipari şi clean, lucru ce cu siguranță ne va câştiga bunăvoința sa. Poate că pe parcurs vom avea norocul să mai aflăm şi câteva bârfe de prin părțile locului.

*
* *

De dimineață, Holmes descoperi că venisem fără momeală, ceea ce ne scăpă de pescuit pentru ziua aceea. Pe la ora unsprezece am pornit într-o plimbare, iar el obținu permisiunea de a-l lua cu noi şi pe prepelicarul negru.

— Acesta este domeniul, zise el în timp ce ne apropiam de două porți uriaşe străjuite de grifoni, ca însemne heraldice. Pe la amiază, m-a informat domnul Barnes, bătrâna doamnă obişnuieşte să-şi facă plimbarea, iar trăsura e nevoită să încetinească până când sunt deschise porțile. După ce iese pe poartă, dar înainte de a spori viteza, vreau, Watson, să-l opreşti pe vizitiu cu o întrebare. Pe mine să nu mă iei în seamă. Voi sta în spatele acestor tufişuri şi am să observ tot ce pot.

N-am avut prea mult de aşteptat. Într-un sfert de oră văzurăm o trăsură mare, deschisă, apropiindu-se pe alee, trasă de doi armăsari cenuşii cu trapul repede. Holmes se ghemui într-un tufiş împreună cu câinele. Eu am rămas în drum, legănându-mi nepăsător bastonul. Un îngrijitor ieşi în goană şi porțile se deschiseră larg.

Trăsura încetinise şi puteam acum să privesc în voie ocupanții. O tânără rumenă, cu păr gălbui şi privire obraznică, stătea în stânga. În dreapta ei se afia o persoană mai în

vârstă, cu un şal înfăşurat pe cap şi în jurul umerilor, ceea ce arăta că era vorba de o bolnavă. De îndată ce caii ieşiră în drum, am ridicat mâna cu un gest autoritar şi în timp ce vizitiul trăgea de frâie, am întrebat dacă Sir Robert se afla la conacul Shoscombe..

În acelaşi moment, Holmes ieşi dintre tufişuri şi dădu drumul câinelui. Cu un lătrat de bucurie, acesta se repezi către trăsură şi sări pe treaptă. Apoi, dintr-odată, bucuria sa zgomotoasă se transformă în furie şi începu să tragă de poala neagră a rochiei ce se revărsa pe scară.

— Mână! Mână!, ţipă o voce aspră. Vizitiul dădu bice cailor, iar noi am rămas în drum.

— Ei bine, Watson, cred că ne-am lămurit, zise Holmes în timp ce lega zgarda la gâtul prepelicarului agitat. Credea că e stăpâna lui, dar a descoperit că era o persoană străină. Câinii nu se înşală niciodată.

— Dar a fost o voce de bărbat!, am ţipat eu.

— Exact! Am tras o carte excelentă, Watson, însă trebuie totuşi jucată cu grijă.

*

* *

Tovarăşul meu nu părea să mai aibă alte planuri pentru acea zi, astfel că ne-am folosit uneltele de pescuit în râul morii, cu rezultatul de a avea păstrăvi la cină. Doar după ce am mâncat, Holmes începu să dea semne că ar vrea să ne reluăm activitatea.

Încă o dată, la fel ca şi dimineaţă, ne aflam pe drumul ce ducea la porţile parcului. O siluetă înaltă şi întunecată ne aştepta acolo; se dovedi a fi cunoştinţa noastră din Londra, domnul John Mason, dresorul.

— Bună seara, domnilor, zise el. Am primit biletul dumneavoastră, domnule Holmes. Sir Robert nu s-a întors încă, dar am auzit că e aşteptat să se întoarcă în seara aceasta.

— Cât de departe este această criptă de casă?, îl întrebă Holmes.

— Sunt vreo patru sute de metri buni.

— Atunci cred că putem să-l ignorăm pe Sir Robert.

— Nu pot să fac acest lucru, domnule Holmes. În momentul în care va sosi, va cere să mă vadă ca să-i dau ultimele veşti despre Prinţul din Shoscombe.

— Înțeleg! În acest caz, trebuie să lucrăm fără dumneavoastră, domnule Mason. Arătați-ne doar unde e cripta şi apoi puteți să plecați.

Noaptea era neagră ca smoala, fără lună, însă Mason ne conduse peste pajişti până când în faţa noastră se întrezări un contur întunecat, care se dovedi a fi vechea capelă. Am pătruns prin spărtura care fusese odată pridvor, iar călăuza noastră, împiedicându-se de bucăți de cărămidă căzute din zidărie, îşi croi drum către colțul clădirii, acolo unde o scară abruptă cobora în criptă. Aprinzând un chibrit, lumină puţin locul acela trist—sumbru şi urât mirositor, cu ziduri străvechi, din bucăți neregulate de piatră, gata să se prăbuşească, şi grămezi de sicrie, stivuite lângă un perete, până sus la acoperişul boltit, care se pierdea în umbră deasupra capetelor noastre. Holmes îşi aprinsese felinarul ce arunca o dâră de lumină galbenă peste macabra scenă. Razele se reflectau pe capacele sicrielor, multe dintre ele împodobite cu grifonul şi coroana nobiliară ale acestei vechi familii, care-şi ducea cu ea distincțiile până şi la poarta morții.

— Ați pomenit de nişte oase, domnule Mason. Ați putea să ni le arătați înainte de a pleca?

— Sunt aici, în colț.

Dresorul se îndreptă într-acolo şi apoi rămase mut de uimire când lumina îi dezvălui locul.

— Au dispărut, zise el.

— Exact cum mă aşteptam!, zise Holmes chicotind. Îmi închipui că cenuşa lor poate fi găsită în cuptorul care le-a mistuit şi pe celelalte.

— Dar de ce Dumnezeu ar vrea cineva să ardă oasele unui om care e mort de o mie de ani?, întrebă John Mason.

— Tocmai de aceea ne aflăm aici, ca să descoperim, zise Holmes. Probabil că ne va lua destul de mult ca să examinăm locul, aşa că nu vă mai reținem. Cred că până dimineață vom avea rezolvarea cazului.

După ce John Mason ne părăsi, Holmes se apucă să examineze cu mare grijă mormintele, trecând de la unul foarte vechi, ce părea a fi saxon, către cele din centru: un lung şir de Hogos şi Odos normanzi, până când am ajuns la Sir William şi Sir Denis Falder din secolul al optsprezecelea. Trecu mai bine de o oră până când Holmes ajunse la un sicriu de plumb, aşezat chiar în faţa intrării în cavou.

I-am auzit strigătul de satisfacţie şi mi-am dat seama după mişcările sale grăbite, dar sigure, că dăduse peste ceea ce căuta. Cu ochelarii pe nas, cercetă cu atenţie marginile capacului greu. Apoi, scoase din buzunar un şperaclu, pe care îl vârî într-o crăpătură şi ridică partea de deasupra, ce părea a fi ţinută în doar vreo două şuruburi.

Acestea cedară cu un sunet sfâşietor, însă, înainte de a da capacul la o parte şi a vedea ce era înăuntru, avurăm parte de o întrerupere neaşteptată.

Cineva umbla în capela de deasupra. Era pasul hotărât şi rapid al cuiva care venea acolo cu un scop precis şi cunoştea foarte bine teritoriul. O lumină se revărsa pe scări şi, un moment mai târziu, bărbatul ce o purta se ivi sub arcada gotică. Era o apariţie înspăimântătoare, cu o statură uriaşă şi un aer fioros. Felinarul mare de grajd pe care îl purta în mână ne dezvălui o faţă cu trăsături puternice şi o privire mânioasă ce scruta cu atenţie fiecare colţ al cavoului, oprindu-se în cele din urmă cu o expresie ucigătoare asupra mea şi a tovarăşului meu.

— Cine dracu' sunteţi voi?, strigă el cu voce de tunet. Şi ce căutaţi pe proprietatea mea?

Apoi, pentru că Holmes nu îi răspunse nimic, înaintă vreo doi paşi şi ridică bastonul gros pe care îl avea cu el.

— Nu mă auziţi?, ţipă el. Cine sunteţi? Ce căutaţi aici?

Ciomagul zbârnâi prin aer.

În loc să se pitească, Holmes îi ieşi în întâmpinare.

— Am şi eu o întrebare să vă pun, sir Robert, îi spuse el pe cel mai aspru ton posibil. Cine e aici? Şi ce caută în acest loc?

Se întoarse şi împinse capacul de pe sicriul din spatele său. În lumina felinarului am putut vedea un cadavru înfăşurat în pânză din cap până-n picioare, cu o faţă cumplită, ca de

vrăjitoare, cu nasul şi bărbia ieşite în afară şi cu ochii sticloşi şi lipsiţi de lumină adânciţi în faţa descompusă şi galbenă precum ceara.

Baronetul se dăduse înapoi cu un ţipăt şi acum se sprijinea de un sarcofag de piatră.

— Cum aţi aflat de asta?, strigă el. Şi apoi, încercând să-şi recapete atitudinea agresivă: şi ce treabă aveţi aici?

— Numele meu este Sherlock Holmes, răspunse tovarăşul meu. Poate că vă sună cunoscut. In orice caz, treaba mea este, la fel ca a altor cetăţeni de bună credinţă, să apăr legea. Mi se pare că dumneavoastră aveţi pentru ce să daţi socoteală.

Sir Robert îl privi mânios pentru un moment, însă vocea rece şi sigură a lui Holmes, ca şi atitudinea sa hotărâtă îşi făcură efectul:

— Pentru numele lui Dumnezeu, domnule Holmes, sunt nevinovat. Ştiu că toate aparenţele sunt împotriva mea, dar nu puteam să fac altfel.

— Mi-ar plăcea să pot crede acest lucru, dar mă tem că explicaţiile va trebui să le daţi în faţa poliţiei.

Sir Robert ridică din umerii laţi:

— Bine, dacă trebuie, trebuie. Veniţi cu mine la conac şi puteţi judeca singur cum stau lucrurile.

*

* *

Un sfert de oră mai târziu ne aflam într-o încăpere care, după şirurile de ţevi lustruite ce se zăreau din spatele vitrinelor de sticlă, părea a fi sala de arme a vechiului conac. Era mobilată confortabil şi aici ne lăsă Sir Robert preţ de câteva minute. Se întoarse însoţit de două persoane: tânăra rumenă pe care o văzusem în trăsură şi un bărbat scund, cu faţă de rozătoare şi privire ascunsă. Amândoi aveau pe chip o expresie de profundă uluire, ceea ce arăta că baronetul nu avusese încă timp să le explice turnura pe care o luaseră evenimentele.

— Aceştia sunt, zise Sir Robert cu un gest larg al mâinii, domnul şi doamna Norlett. Doamna Norlett, pe numele ei de fată Evans, a fost timp de mulţi ani camerista şi confidenta

surorii mele. I-am adus aici deoarece cred că soluția cea mai bună este să vă explic cum stau lucrurile cu adevărat, iar ei sunt singurii doi oameni de pe lume care îmi pot susține afirmațiile.

— Chiar trebuie să faceți acest lucru, Sir Robert? V-ați gândit bine?, țipă femeia.

— Cât despre mine, eu nu recunosc nimic, zise soțul ei.

Sir Robert îi aruncă o privire disprețuitoare:

— Îmi asum întreaga responsabilitate, rosti el. Acum, domnule Holmes, ascultați cum s-au desfăşurat faptele. Ați săpat destul de adânc în treburile mele, altfel nu v-aş fi găsit acolo unde v-am găsit. Aşadar, cu siguranţă ştiţi deja că pregătesc un cal pentru cursă şi că totul depinde de succesul său. Dacă va câştiga, toate merg strună. Dacă va pierde – ei bine, nici nu îndrăznesc să mă gândesc la acest lucru!

— Vă înţeleg punctul de vedere, zise Holmes.

— Depind financiar de sora mea, Lady Beatrice, însă e un lucru bine-cunoscut că titlul de proprietate al domeniului îi aparţine doar pe durata vieţii. Cât despre mine, soarta mea e în mâinile cămătarilor evrei. Am ştiut întotdeauna că, dacă s-ar fi întâmplat ca sora mea să moară, creditorii mei s-ar fi năpustit asupra proprietății ca niște vulturi. Ar fi luat absolut totul – grajdurile, caii – totul! Ei bine, domnule Holmes, sora mea a murit acum o săptămână.

— Şi nu ați spus nimănui!

— Ce puteam să fac? Mă aştepta ruina totală. Dacă mai puteam ține lucrurile în loc trei săptămâni, totul putea să iasă bine. Soțul cameristei ei – bărbatul acesta de aici – e actor. Ne-a trecut prin minte – de fapt mie – că ar putea să se dea drept sora mea pentru o scurtă perioadă de timp. Trebuia doar să apară în timpul plimbării zilnice cu trăsura, căci în camera ei nu intra nimeni în afară de cameristă. Nu părea un plan foarte greu de dus la îndeplinire. Sora mea a murit de hidropizie, boală de care suferea de multă vreme.

— Asta va decide medicul legist.

— Doctorul poate să confirme că de luni bune simptomele sale vesteau un astfel de sfârşit.

— Bine, bine, şi ce ați făcut?

— Trupul nu putea rămâne acolo. În prima noapte, eu şi Norlett am dus-o în baraca unui puţ părăsit, pe care nu o mai foloseşte nimeni acum. Am fost urmăriţi de câinele ei credincios, care nu s-a mai dat dus de lângă uşă şi scâncea întruna, aşa că aveam nevoie de un loc mai sigur. Am scăpat de prepelicar şi am dus corpul în cripta bisericii. Nu am făcut nimic necuviincios, domnule Holmes! Nu cred că am deranjat cu nimic odihna morţilor!

— Purtarea dumneavoastră mi se pare de neiertat, Sir Robert.

Baronetul clătină din cap cu nerăbdare:

— E uşor să ţii predici, zise el. Poate că aţi fi gândit altfel dacă aţi fi fost în locul meu. Nu e uşor să-ţi vezi toate speranţele şi toate planurile spulberate în ultimul moment şi să nu faci nimic pentru a le salva. Mie nu mi s-a părut lipsit de respect să o las să se odihnească într-unul dintre sicriele strămoşilor soţului ei, aflate într-un loc sfinţit. Am deschis unul dintre sicrie, am scos rămăşiţele din el şi am aşezat-o aşa cum aţi văzut-o. Cât despre osemintele pe care le-am scos din coşciug, nu puteam să le lăsăm pe podeaua criptei. Le-am luat împreună cu Norlett, iar el a coborât noaptea şi le-a ars în cuptorul central de încălzire. Aceasta e povestea mea, domnule Holmes, deşi nu pot să înţeleg cum mi-aţi forţat mâna ca să v-o dezvălui.

Holmes rămase o vreme adâncit în gânduri.

— Povestea dumneavoastră are un singur cusur, Sir Robert, zise el într-un târziu. Pariurile dumneavoastră şi deci speranţele de viitor ar fi fost valabile şi dacă v-ar fi confiscat averea creditorii.

— Calul face parte din această avere. Ce le pasă lor de pariurile mele? Cu siguranţă că nici nu l-ar mai fi înscris în cursă. Principalul meu creditor este, din nefericire, şi cel mai înverşunat duşman al meu, un ticălos, Sam Brewer, pe care, odată, am fost nevoit să-l bat cu cravaşa pe Newmarket Heath. Credeţi că ar fi fost dispus să mă ajute?

— Ei bine, Sir Robert, zise Holmes ridicându-se, cazul trebuie bineînţeles prezentat în faţa poliţiei. A fost de datoria mea să scot adevărul la lumină şi acolo trebuie să rămână. În ceea ce priveşte moralitatea sau decenţa comportamentului

dumneavoastră, nu e treaba mea să judec. Se apropie de miezul nopții, Watson, şi cred că ar trebui să ne întoarcem la umila noastră locuință.

*

* *

Ştim acum că această întâmplare stranie s-a sfârşit într-o notă mult mai fericită decât ar fi meritat acțiunile lui Sir Robert. Prințul din Shoscombe a câştigat competiția, proprietarul său a încasat optzeci de mii de lire de pe urma pariurilor, iar creditorii au aşteptat până când s-a încheiat cursa şi şi-au primit toți banii, rămânând destui şi pentru a-i asigura lui Sir Robert o poziție onorabilă în viață. Poliția a avut o atitudine destul de indulgentă în ceea ce priveşte toată această poveste şi, în afară de o admonestare nu prea severă pentru întârzierea înregistrării decesului surorii lui, norocosul proprietar a ieşit nevătămat din acest incident bizar, având parte de o viață plină de succese în continuare, ceea ce l-a ajutat să uite această perioadă întunecată şi să aibă parte de o bătrânețe onorabilă.

Sfârşit

Povestea bătrânului fabricant de vopsea

Sherlock Holmes se afla într-o dispoziție melancolică și puțin filosofică în dimineața aceea.
Firea sa vigilentă și practică era câteodată înclinată și către astfel de stări.

— L-ai văzut?, întrebă el.

— Te referi la bătrânul care tocmai a ieșit?

— Exact.

— Da, m-am întâlnit cu el în fața ușii.

— Cum ți s-a părut?

— O creatură distrusă, patetică și fără rost pe lume.

— Întocmai, Watson. Patetică și fără rost. Dar oare viața nu e și ea la fel? Nu e oare povestea sa un microcosmos al întregului? Ne zbatem. Alergăm. Și cu ce ne alegem la sfârșit? Cu o umbră. Sau mai rău decât atât – cu suferința.

— E unul dintre clienții tăi?

— Da, cred că pot să-i spun și așa. L-au trimis cei de la Yard, așa cum doctorii își trimit câteodată pacienții incurabili la un vraci. Se gândesc că nu-l mai pot ajuta cu nimic și, orice s-ar întâmpla, starea bolnavului n-are cum să fie mai rea decât atât.

— Dar ce s-a întâmplat?

Sherlock Holmes ridică de pe masă o carte de vizită destul de murdară:

— Josiah Amberley. Spune că a fost asociat la „Brickfall şi Amberley", fabricanţi de materiale pentru pictură. Le poţi vedea numele pe cutiile cu tuburi de vopsea. A strâns şi el ceva bani şi s-a retras din meserie la şaizeci şi unu de ani. Şi-a cumpărat o casă în Lewisham şi s-a retras acolo să se odihnească după o viaţă de trudă neîntreruptă. Ai putea crede că avea asigurat un viitor călduţ.

— Da, într-adevăr.

Holmes îşi aruncă privirea peste nişte însemnări pe care le făcuse pe spatele unui plic.

— S-a retras în 1896, Watson. Pe la începutul anului 1897 s-a căsătorit cu o femeie cu douăzeci de ani mai tânără decât el — şi foarte frumoasă, dacă fotografia nu minte. Avea parte de îndestulare, o soţie şi destul timp liber — viaţa părea un drum neted înaintea lui. Şi totuşi, în doar doi ani, s-a transformat în fiinţa nenorocită şi distrusă pe care ai văzut-o.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Aceeaşi veche poveste, Watson. Un prieten trădător şi o nevastă uşuratică. Se pare că pe Amberley îl pasiona şahul. Nu departe de el, la Lewisham, locuia un tânăr doctor, de asemenea jucător pasionat de şah. Mi-am notat numele lui: Dr Ray Ernest. Acesta devenise un obişnuit al casei şi între el şi doamna Amberley s-a produs o apropiere mult prea intimă, cum era de aşteptat de altfel, căci trebuie să recunoaştem că nefericitul nostru client are puţine calităţi exterioare, oricât de numeroase ar fi cele lăuntrice... Cei doi au dispărut împreună săptămâna trecută, nu se ştie unde. În plus, consoarta necredincioasă a luat cu ea o bună parte din economiile de-o viaţă ale bătrânului. Putem să o mai găsim pe femeie? Putem să mai recuperăm banii? O întâmplare atât de banală şi totuşi vitală pentru Josiah Amberley...

— Şi ce ai de gând să faci?

— Păi, întrebarea e: ce vei face tu? Asta, bineînţeles, dacă vei fi de acord să mă înlocuieşti. După cum ştii, eu sunt ocupat cu cazul celor doi patriarhi, pe care ar trebui să-l închei astăzi. Nu am timp să merg la Lewisham şi totuşi e foarte important să fie examinat locul faptei. Bătrânul a insistat foarte mult

să merg, însă i-am explicat ce mă împiedică. Aşteaptă să îl cunoască pe delegatul meu.

— Sigur, am răspuns eu. Mărturisesc că nu ştiu dacă îți voi putea fi de mare folos, însă sunt pregătiț să fac tot ce îmi stă în putință.

Astfel că, într-o după-amiază de vară, am pornit către Lewisham, fără să-mi închipuiesc câtuşi de puțin că afacerea în care mă implicam va fi în curând pe buzele tuturor locuitorilor din Anglia.

*

* *

Se făcuse seară târziu până când am reuşit să mă întorc în Baker Street cu un raport asupra misiunii mele. Holmes îşi cufundase trupul subțire în fotoliul său comod, scoțând din pipă rotocoale de fum, în timp ce pleoapele îi cădeau atât de leneş peste ochi, încât probabil că ar fi adormit dacă nu s-ar fi trezit la fiecare pasaj mai dubios al naraţiunii mele şi nu m-ar fi fixat cu privirea sa cenuşie şi pătrunzătoare.

— Casa lui Josiah Amberley se numeşte „Adăpostul", i-am explicat eu. Cred că ai fi găsit-o interesantă, Holmes. E ca şi cum un patrician avar s-ar fi coborât la nivelul celor inferiori lui. Cred că îți e cunoscut acel cartier, străzile monotone cu piatră cubică, obositoarele străzi suburbane. În mijlocul lor, ca o insulă de cultură antică, se găseşte această casă veche, înconjurată de un zid înalt, acoperit de muşchi şi licheni, tipul acela de zid care...

— Încetează cu poezia, Watson, zise Holmes cu severitate. Am înțeles că era un zid înalt de cărămidă.

— Exact. Nici n-aş fi ştiut care este „Adăpostul" dacă n-aş fi întrebat un pierde-vară ce fuma pe stradă. Am şi un motiv ca să-ți pomenesc de el. Era un bărbat înalt, negricios, cu o mustață deasă şi aer milităresc. Mi-a răspuns la întrebare făcând un semn cu capul şi mi-a aruncat o privire întrebătoare, care mi-a revenit în memorie ceva mai târziu.

Abia ce intrasem pe poartă când l-am văzut pe domnul Amberley coborând pe alee. De dimineață nu l-am privit cu

prea multă atenţie şi mi-a făcut impresia unei fiinţe stranii, dar în plină zi părea şi mai anormal.

— L-am studiat şi eu, desigur, dar mi-ar plăcea să aflu şi părerea ta, zise Holmes.

— Părea un om, la propriu, încovoiat de griji. Spatele îi era îndoit, ca şi cum ar fi purtat o povară cumplită. Şi totuşi nu e atât de firav precum îl crezusem eu la început, căci umerii şi pieptul erau ai unui om bine clădit, însă silueta i se termina într-o pereche de picioare subţiri ca fusul.

— Pantoful stâng uzat, celălalt neted.

— Nu am observat acest lucru.

— Nu aveai cum. Dar eu mi-am dat seama că are un picior de lemn. Continuă, te rog.

— M-au uimit cârlionţii de păr cărunt ce îi ieşeau de sub pălăria veche de pai şi trăsăturile îndârjite de pe faţa brăzdată de riduri.

— Foarte bine, Watson. Şi ce ţi-a spus?

— A început să-şi verse amarul. Ne-am plimbat împreună pe alee şi bineînţeles că am observat cu atenţie împrejurimile. Niciodată nu am văzut un loc mai neîngrijit. În grădină, plantele creşteau într-o învălmăşeală sălbatică, lăsând impresia că nu fuseseră sădite de mâna omului. Cum a putut o femeie să tolereze starea aceasta de lucruri, nu-mi pot da seama. Casa era şi ea neîngrijită, în ultimul hal, însă bietul om părea să fie conştient şi încerca să remedieze situaţia, căci un vas mare cu vopsea verde era aşezat pe hol, iar el avea o pensulă groasă în mâna stângă. Vopsea lemnăria.

M-a invitat în sanctuarul său întunecos şi acolo am stat de vorbă. Bineînţeles că era dezamăgit că nu ai putut să vii. „Nu aveam prea multe speranţe ca un individ atât de umil ca mine, mai ales după pierderea financiară suferită, să aibă parte de atenţia totală a unui om faimos precum domnul Sherlock Holmes.“

L-am asigurat că partea financiară nu intra în discuţie. „Nu, bineînţeles, dumnealui o face din pură pasiune, mi-a spus el, dar poate că ar fi găsit şi aici ceva interesant de observat. Iar natura umană, domnule doctor Watson – ce dezamăgire sumbră! I-am refuzat eu vreodată ceva? Mai exista

vreo femeie atât de răsfățată? Şi tânărul acela putea să-mi fie fiu! Era mereu bine-venit la mine în casă. Şi uite cum m-a răsplătit! O, domnule doctor, ce lume cumplită!"

Aşa a ținut-o întruna timp de mai mult de o oră. Nu bănuise, se pare, nimic. Cei doi trăiau singuri, cu excepția unei femei care vine dimineața şi pleacă seara la şase. În seara cu pricina, bătrânul Amberley, vrând să-şi răsfețe soția, rezervase două locuri în loja Teatrului Haymarket. În ultimul moment, aceasta a invocat o migrenă şi a refuzat să meargă. S-a dus doar el. Nu există niciun dubiu asupra acestui fapt, pentru că ne-a arătat biletul nefolosit pe care îl cumpărase pentru soția lui.

— Interesant, foarte interesant, zise Holmes, al cărui interes pentru caz creştea simțitor. Te rog să continui, Watson, găsesc povestirea ta foarte captivantă. Ai văzut biletul cu ochii tăi? Nu cumva i-ai reținut şi numărul?

— Ba da, din întâmplare chiar l-am reținut, am răspuns eu cu o oarecare mândrie. E acelaşi cu vechiul meu număr de la şcoală, treizeci şi unu, aşa că mi-a rămas în minte.

— Excelent, Watson! Locul său, atunci, trebuie să fi fost ori treizeci, ori treizeci şi doi.

— Întocmai, am răspuns eu puțin misterios. Pe rândul B.

— Foarte satisfăcător, Watson! Ce altceva ți-a mai spus?

— Mi-a arătat camera sa de siguranță, cum o numea el. Şi era într-adevăr o cameră sigură, ca o bancă, dotată cu uşă de fier şi cu o închizătoare pe care niciun hoț nu o putea sparge. În orice caz, se pare că femeia avusese o dublură la cheie, pentru că îi căraseră de acolo bani şi titluri de rentă în valoare de peste şapte mii de lire.

— Titluri de rentă! Şi cum ar putea totuşi să se folosească de ele?

— Mi-a spus că a dat poliției o listă şi că speră că nu vor putea fi folosite. Se întorsese de la teatru pe la miezul nopții şi găsise casa jefuită, cu uşa şi fereastra deschise, iar cei doi dispăruseră. Nu a găsit nicio scrisoare sau mesaj şi nici nu a mai auzit de ei de atunci. A anunțat imediat poliția.

Holmes medită timp de câteva minute.

— Mi-ai spus că vopsea. Ce vopsea?

— Păi, vopsea coridorul. Însă vopsise deja uşa şi lemnăria camerei despre care ţi-am vorbit.

— Şi nu ţi se pare totuşi o îndeletnicire ciudată în aceste condiţii?

„Trebuie să fac ceva ca să-mi alin durerea." Asta a fost explicaţia lui. Una ciudată, fără îndoială, însă e de aşteptat de la un om atât de ciudat ca el. A rupt o fotografie de-a soţiei lui în prezenţa mea – a rupt-o într-un acces de furie pătimaşă. „Nu vreau să-i mai văd niciodată faţa blestemată!", a strigat el.

— Altceva, Watson?

— Da, un lucru m-a uimit mai mult decât orice altceva. Ajuns în staţia Blackheath, mă urcasem în tren şi, tocmai când pornea, am văzut un bărbat sărind în vagonul vecin cu al meu. Ştii că reţin repede feţele, Holmes. Nu am niciun dubiu că era bărbatul înalt şi negricios căruia îi vorbisem pe stradă. L-am mai văzut odată la Podul Londrei şi apoi l-am pierdut în mulţime. Dar sunt convins că mă urmărea pe mine.

— Fără îndoială, fără îndoială!, exclamă Holmes. Un bărbat înalt, negricios, cu mustaţă deasă, ai spus, cu ochelari cu lentile fumurii?

— Holmes, eşti un vrăjitor! Nu ţi-am spus, dar într-adevăr avea ochelari cu lentile fumurii.

— Şi un ac de cravată masonic?

— Holmes!

— Foarte simplu, dragul meu Watson. Dar să trecem la fapte. Trebuie să recunosc că acest caz, ce mi s-a părut la început atât de simplu încât nu merita atenţia mea, îşi schimbă rapid înfăţişarea. Deşi în misiunea ta ai lăsat să-ţi scape tot ce era important, chiar şi acele lucruri care ţi-au captat ţie atenţia dau destul de gândit.

— Ce am lăsat să-mi scape?

— Nu te supăra, dragul meu prieten. Ştii că nu vreau să te jignesc. Nimeni altcineva nu s-ar fi descurcat mai bine decât tine. Unii poate chiar mai prost. Dar cu siguranţă că ai scăpat câteva chestiuni extrem de importante. Care este părerea vecinilor despre acest Amberley şi soţia sa? Acest lucru este cu siguranţă important. Dar despre doctorul Ernest? Era el cuceritorul pe care ni-l închipuim? Graţie farmecelor tale naturale, Watson, puteai beneficia de ajutorul oricărei doamne. Ce spui

de fata de la oficiul poştal sau de soţia zarzavagiului? Mi te şi închipui şuşotind nimicuri dulci cu domnişoara de la „Ancora albastră“ şi primind în schimb informaţii importante. Toate acestea le-ai lăsat nefăcute.

— Le mai pot face încă.

— Au fost făcute deja. Cu ajutorul telefonului şi al Yardului, de obicei pot să obţin datele principale fără să părăsesc încăperea. De fapt, informaţiile mele confirmă povestea bărbatului. Reputaţia sa locală este aceea a unui avar şi a unui soţ aspru şi pretenţios. Faptul că ţinea o sumă mare de bani într-o cameră blindată e o certitudine. La fel este şi faptul că tânărul doctor Ernest, un bărbat necăsătorit, juca şah cu Amberley şi probabil îşi făcea de cap cu soţia sa. Toate acestea par a fi o poveste foarte banală şi s-ar putea crede că nu mai e nimic de adăugat. Şi totuşi... şi totuşi!

— Unde e problema?

— În imaginaţia mea, probabil. Dar să o lăsăm deocamdată acolo, Watson. Ce-ar fi să ne căutăm refugiu, după truda zilnică, în muzică? Carina concertează în seara aceasta la Sala Albert şi mai avem încă timp să ne îmbrăcăm, să luăm cina şi să ne bucurăm de relaxare.

*

* *

În dimineaţa următoare m-am trezit devreme, însă nişte firimituri de pâine prăjită şi două coji de ou mi-au arătat că prietenul meu fusese şi mai matinal. Am găsit un bilet mâzgălit pe masă:

Dragă Watson,

Mai există două-trei chestiuni pe care trebuie să le lămuresc cu domnul Josiah Amberley în persoană. După ce voi fi făcut acest lucru putem să considerăm cazul rezolvat – sau nu. Aş avea rugămintea ca pe la ora trei să fii disponibil. Cred că voi avea nevoie de tine.

S.H.

Nu l-am mai văzut pe Holmes în restul zilei, însă la ora menţionată se întoarse grav, preocupat şi cu gândurile departe. În asemenea momente era mai înţelept să-l las singur.

— Amberley a trecut pe aici?

— A! Trebuie să vină.

Nu avu mult de aşteptat, căci bătrânul apăru imediat cu o expresie de uimire şi îngrijorare pe faţa-i austeră.

— Am primit o telegramă, domnule Holmes. Nu înţeleg nimic din ea.

I-o dădu, iar Holmes o citi cu voce tare:

— Vino fără întârziere! Pot oferi informaţii despre pierderea ta. ELMAN. Vicariat.

Expediată la 2:10 din Little Purlington, zise Holmes. Little Purlington este, din câte ştiu eu, în Essex, nu departe de Frinton. Bineînţeles că veţi pleca imediat. Telegrama a fost trimisă în mod evident de o persoană respectabilă, vicarul acelui loc. Unde este Crockfordul meu? Da, uite-l: „J.C.Elman, vicar în Moosmoor şi Little Purlington.“ Caută la ce oră aveţi tren, Watson.

— Pleacă unul la 5:20.

— Excelent. Ar fi bine dacă l-ai însoţi, Watson. E posibil să aibă nevoie de ajutor sau de vreun sfat. Cu siguranţă că ne aflăm într-un moment de criză.

Însă clientul nostru nu părea deloc dornic să pornească la drum.

— E absurd, domnule Holmes, zise el. Cum poate şti acest om ce s-a întâmplat? E o pierdere de timp şi bani.

— Nu ar fi telegrafiat dacă nu ar fi ştiut ceva. Telegrafiaţi-i că veniţi cât de repede puteţi.

— Nu, nu cred că voi merge.

Holmes îşi luă cea mai severă faţă:

— Ar face o impresie extrem de proastă şi asupra mea, şi asupra poliţiei, domnule Amberley, dacă atunci când se iveşte un indiciu atât de preţios, dumneavoastră refuzaţi să îl urmaţi. Vom considera că nu trataţi cu seriozitate această investigaţie.

Clientul nostru păru îngrozit de perspectiva expusă.

— Da, bineînțeles că voi merge, dacă priviți lucrurile așa, zise el. Mi se pare absurd să presupun că acest preot știe ceva, dar dacă dumneavoastră credeți...

— Da, eu așa cred, zise Holmes accentuând fiecare cuvânt și astfel am pornit în călătoria noastră.

Holmes m-a luat deoparte înainte de a părăsi încăperea și mi-a dat un sfat, ceea ce arăta că într-adevăr considera problema importantă.

— Te rog să ai grijă să meargă acolo, mi-a spus el. Dacă se răzgândește și vrea să se întoarcă, oprește-te la primul telegraf și trimite-mi cuvântul „Zăvorât". Voi lăsa instrucțiuni ca să îl primesc oriunde m-aș afla.

*
* *

Little Purlington nu e un loc în care se ajunge ușor. Amintirea pe care o păstrez despre această călătorie nu e una plăcută, căci era foarte cald, trenul se deplasa încet, iar tovarășul meu de călătorie era morocănos și tăcea mai tot timpul, făcând doar din când în când câte o remarcă despre inutilitatea întreprinderii noastre. Ajunși în mica stație, am mai avut de parcurs vreo trei kilometri până să ajungem la casa vicarului, acolo unde un cleric solemn și destul de pompos ne primi în biroul său. Telegrama noastră era așezată în fața lui.

— Ei, bine, domnilor, ne întrebă, ce pot să fac pentru dumneavoastră?

— Am venit, i-am explicat eu, ca răspuns la telegrama dumneavoastră.

— Telegrama mea! Nu am trimis nicio telegramă.

— Mă refer la telegrama pe care i-ați trimis-o domnului Josiah Amberley în legătură cu soția sa și cu banii.

— Dacă faceți o glumă, domnule, atunci este una foarte îndoielnică, zise vicarul supărat. Nici nu am auzit vreodată de domnul pe care îl pomeniți și cu siguranță nu am trimis nicio telegramă nimănui.

Eu și clientul nostru ne-am privit uimiți.

— Poate că s-a făcut vreo greşeală, am spus eu. Există cumva două vicariate? Uitaţi telegrama, semnată Elman şi trimisă de la vicariat.

— Nu există decât un vicariat, domnule, şi un singur vicar, iar această telegramă este un fals scandalos, a cărui origine va fi cercetată de către poliţie. Între timp, nu văd nici cel mai mic motiv pentru a prelungi această întrevedere.

Aşa că eu şi domnul Amberley ne-am trezit pe marginea drumului unui sat ce mie mi se părea a fi cel mai primitiv din Anglia. Ne-am îndreptat către telegraf, însă se închisese deja. Am găsit totuşi un telefon în gară şi astfel am reuşit să iau legătura cu Holmes, care ne împărtăşi uimirea în ceea ce priveşte rezultatul vizitei noastre.

— Foarte bizar!, grăi vocea distantă. Foarte bizar! Mă tem, dragul meu Watson, că nu aveţi niciun tren de întoarcere în seara aceasta. V-am condamnat cu nesăbuinţă la ororile unui han de ţară. Oricum, îţi mai rămâne natura, Watson, natura şi Josiah Amberley — poţi fi în strânsă comuniune cu amândoi, mi-a spus chicotind.

In curând am avut ocazia să constat că reputaţia de avar a tovarăşului meu era întemeiată. Se văicărise pentru costul acestei deplasări, insistase să călătorească la clasa a treia, iar acum obiecta din nou zgomotos la nota de plată a hanului. A doua zi dimineaţă, când am ajuns în sfârşit la Londra, era greu de spus care dintre noi era într-o dispoziţie mai proastă.

— Ar fi bine să treceţi şi prin Baker Street, am zis eu. E posibil ca domnul Holmes să aibă noi instrucţiuni pentru dumneavoastră.

— Dacă sunt la fel de valoroase ca şi acestea din urmă, o să fie de mare folos, zise Amberley încruntându-se duşmănos.

Totuşi mă însoţi. Îi trimisesem deja veste lui Holmes despre ora sosirii noastre, însă ne aştepta un mesaj că se află la Lewisham şi să îl urmăm acolo. Am rămas surprinşi, însă am fost şi mai uimiţi când am văzut că Holmes nu era singur în sufrageria clientului nostru. Un bărbat sever şi apatic stătea lângă el, un bărbat negricios cu ochelari cu lentile fumurii şi cu un ac masonic uriaş ivindu-i-se de pe cravată.

— Acesta este prietenul meu, domnul Barker, zise Holmes. Şi el a cercetat cazul dumneavoastră, domnule Josiah

Amberley, deşi am lucrat separat. Însă avem amândoi aceeaşi întrebare să vă punem.

Domnul Amberley se aşezā oftând. Simţea pericolul iminent. Se putea citi pe figura sa îngrijorată.

— Ce vreţi să mă întrebaţi, domnule Holmes?

— Doar acest lucru: ce aţi făcut cu cadavrele?

Bărbatul sări în picioare şi scoase un strigăt răguşit. Începu să dea din mâinile sale osoase. Gura îi era deschisă şi în momentul acela arăta ca o oribilă pasăre de pradă. Intr-o fracţiune de secundă ne-am dat seama care era adevăratul Josiah Amberley, un demon diform, cu un suflet la fel de urât precum trupul. Căzu la loc pe scaun şi îşi duse mâna la gură ca şi cum ar fi vrut să-şi înăbuşe un acces de tuse. Holmes sări la gâtul lui ca un tigru şi îl întoarse cu faţa la pământ. O tabletă albă îi căzu dintre buze.

— Fără scurtături, Josiah Amberley! Lucrurile trebuie făcute cu decenţă şi în ordine. Ce spui, Barker?

— Am o trăsură la uşă, răspunse taciturnul nostru prieten.

— Sunt doar câteva sute de metri până la post. Vom merge împreună. Poţi să rămâi aici, Watson. Mă voi întoarce într-o jumătate de oră.

Bătrânul fabricant de vopsea avea forţa unui leu în bustul acela uriaş, însă era neputincios în mâinile celor doi, obişnuiţi să mânuiască tot felul de oameni. Fu târât zvârcolindu-se către trăsura care aştepta, iar eu am rămas de veghe, singur în casa luminată. Holmes se întoarse însă în mai puţină vreme decât promisese, însoţit de un inspector de poliţie tânăr şi elegant.

— L-am lăsat pe Barker să supravegheze îndeplinirea formalităţilor, zise Holmes. Nu ai avut ocazia să-l cunoşti pe Barker, Watson. Este rivalul meu de pe malul Surrey. Când mi-ai povestit despre bărbatul înalt şi negricios, nu mi-a fost greu să ghicesc restul. Are mai multe cazuri rezolvate la activ, nu-i aşa, domnule inspector?

— Cu siguranţă s-a amestecat de câteva ori, răspunse inspectorul rezervat.

— Metodele sale sunt neobişnuite, fără îndoială, ca şi ale mele de altfel. Şi aceste metode se dovedesc a fi folositoare câteodată, nu credeţi? Dumneavoastră, care sunteţi obligaţi să

repetaţi dreptul de a nu spune nimic, nu aţi fi reuşit niciodată să-l păcăliţi pe acest pungaş, practic să mărturisească totul.

— Poate că nu. Dar de obicei ajungem la acelaşi rezultat, domnule Holmes. Să nu vă închipuiţi că nu ne-am format şi noi opiniile noastre despre caz şi că nu l-am fi prins pe individ. Ne scuzaţi că nu suntem foarte bucuroşi când dumneavoastră vă folosiţi de metode de care noi nu putem uza, asumându-vă astfel tot meritul.

— Nimeni, dar nimeni nu-şi va asuma niciun merit, domnule MacKinnon. Vă asigur că eu voi dispărea din cadru, cât despre Barker, el nu a făcut altceva decât ceea ce i-am spus.

Inspectorul păru uşurat la auzul acestor cuvinte.

— Foarte frumos din partea dumneavoastră, domnule Holmes. Laudele sau mustrarea pot însemna foarte puţin pentru dumneavoastră, însă pentru noi lucrurile stau altfel atunci când ziarele încep să pună întrebări.

— Aveţi dreptate. Însă e foarte probabil că vor pune întrebări oricum, aşa că ar fi mai bine să aveţi răspunsuri pregătite. Ce veţi spune, de exemplu, dacă un reporter inteligent şi îndrăzneţ întreabă care au fost indiciile care v-au trezit suspiciunea şi în final v-au oferit certitudinea despre adevăratele fapte?

Inspectorul păru foarte încurcat.

— Încă nu ştim toate amănuntele, domnule Holmes. Dumneavoastră aţi spus că prizonierul, în prezenţa a trei martori, a recunoscut faptele, că şi-ar fi omorât soţia şi pe amantul ei, încercând să se sinucidă. Ce alte dovezi aveţi?

— Aţi aranjat să se facă o percheziţie?

— Trei colegi de-ai mei sunt pe drum.

— Atunci veţi avea cea mai clară dovadă. Cadavrele nu pot fi departe. Încercaţi în pivniţă şi în grădină. Nu cred că va dura mult. Casa e mult mai veche decât ţevile de apă. Trebuie să existe pe undeva şi un puţ părăsit. Încercaţi-vă norocul şi acolo.

— Dar cum v-aţi dat seama şi cum s-a săvârşit fapta?

— Vă voi arăta cum s-a săvârşit fapta şi vă voi da explicaţia pe care v-o datorez şi dumneavoastră, dar în primul rând prietenului meu oropsit, al cărui ajutor a fost nepreţuit pe tot parcursul acestei investigaţii. Dar mai întâi să încerc să vă

explic mentalitatea acestui om. E atât de neobişnuită, încât cred că locul lui este mai degrabă la Broadmoor[1], decât pe eşafod. Are mai degrabă mintea unui italian din Evul Mediu decât ce a unui britanic modern. A fost un zgârcit vrednic de dispreţ, care şi-a făcut soţia atât de nefericită prin comportamentul său meschin, încât era pradă sigură pentru orice aventurier. Un asemenea personaj a apărut în scenă în persoana doctorului împătimit de şah. Amberley excela la şah – un indiciu clar al unei minţi capabile de intrigi. Ca toţi avarii, era şi foarte gelos, iar gelozia i s-a transformat în obsesie. Pe drept sau pe nedrept, a suspectat o legătură amoroasă între cei doi. S-a hotărât să se răzbune şi a planificat-o cu o iscusinţă diabolică. Veniţi încoace!

Holmes ne conduse de-a lungul coridorului cu atâta siguranţă ca şi cum ar fi locuit în casă şi se opri în faţa uşii deschise a camerei blindate.

— Ptiu! Mĭroase cumplit a vopsea!, spuse inspectorul.

— Acesta a fost primul nostru indiciu, zise Holmes. Îi puteţi mulţumi doctorului Watson pentru această observaţie, chiar dacă nu a făcut şi deducţia. De ce s-ar apuca un om, într-un moment atât de nepotrivit, să umple casa cu mirosuri puternice? Evident ca să acopere un alt miros, un miros care ar fi putut trezi suspiciunea. Mai era apoi această cameră cu uşă de fier şi zăvor, o încăpere închisă perfect. Dacă pui aceste două informaţii cap la cap, la ce concluzie poţi ajunge? Nu puteam să-mi dau seama decât dacă cercetam casa chiar eu. Aveam deja certitudinea că este un caz serios, căci examinasem tabelul statistic de la Teatrul Haymarket – un alt merit al doctorului Watson – şi am constatat că nici locul cu numărul treizeci şi nici cel cu treizeci şi doi de pe rândul B nu fuseseră ocupate în acea seară. Deci, Amberley nu fusese la teatru şi asta însemna că alibiul său căzuse. A făcut o mare greşeală când i-a permis vicleanului meu prieten să ia numărul locului de pe biletul pe care îl cumpărase soţiei sale. Problema se punea cum aveam să reuşesc să cercetez casa. Am trimis un om de-al meu într-un sat uitat de lume de unde să-l cheme

[1] Broadmoor – un spital în sudul Angliei unde sunt internaţi infractorii bolnavi mintal.

pe omul nostru la o oră care îi făcea imposibilă întoarcerea în acea zi. Ca să previn orice abatere de la plan, l-am rugat pe doctorul Watson să îl însoţească. Numele vicarului l-am luat, bineînţeles, din Crockfordul meu. Reuşesc să mă fac înţeles?

— Magistral!, zise inspectorul cu o voce uimită.

— Fără teama unei întreruperi, am pătruns în casă. Spargerea de locuinţe a fost întotdeauna o meserie alternativă pentru mine şi, dacă m-aş fi hotărât să o practic, nu am nici cea mai mică îndoială că aş fi fost printre cei mai buni. Observaţi.cu atenţie ceea ce am descoperit! Vedeţi conducta de gaz ce urmează linia plintei de pe hol? Se ridică în unghiul peretelui şi are un robinet aici în colţ. Conducta intră în camera blindată, după cum puteţi observa, şi se termină în mijlocul tavanului, unde este mascată de ornamente. Gura aceasta este deschisă. În orice moment, deschizând robinetul de pe hol, camera putea fi inundată cu gaz. Cu uşa închisă şi cu robinetul deschis, nu cred că ar putea rămâne cineva conştient mai mult de două minute în cămăruţa aceasta. Prin ce procedeu diabolic a reuşit să-i atragă în cursă, nu ştiu, însă odată ce i-a avut în spatele acestei uşi, au fost la mila sa.

Inspectorul examină conducta cu interes.

— Unul dintre oamenii noştri a menţionat mirosul de gaz, zise el, dar bineînţeles că fereastra şi uşa erau deschise şi se dăduse deja şi cu vopsea. Începuse să vopsească din ziua precedentă, după povestirea sa. Ce aţi făcut mai departe, domnule Holmes?

— Păi, a urmat un incident neaşteptat. Mă strecuram pe fereastra de la cămară dis-de-dimineaţă, când am simţit o mână care mă apuca de guler şi am auzit o voce spunând: „Ce faci aici ticălosule?“. Când mi-am putut roti capul am dat cu ochii de ochelarii fumurii ai prietenului şi rivalului meu, Barker. Era un mod ciudat de a ne întâlni, care ne-a făcut pe amândoi să zâmbim. Se pare că el fusese angajat de familia doctorului Ray Ernest şi ajunsese la concluzia că era ceva necurat la mijloc. Supraveghease casa timp de câteva zile şi îl găsise pe doctorul Watson ca fiind unul dintre personajele dubioase care vizitaseră locuinţa. Nu putea să-l aresteze pe doctorul Watson şi când a văzut un om care încerca să pătrundă pe fereastra cămării, nu s-a mai înfrânat.

Bineînțeles că i-am explicat cum stau lucrurile şi am continuat investigația împreună.

— De ce nu ați venit la noi?

— Pentru că aveam de gând să fac acea mică înscenare, care, să recunoaştem, a mers perfect. Mă tem că nu ați fi mers atât de departe.

Inspectorul zâmbi.

— Da, poate că aveți dreptate. Am cuvântul dumneavoastră, domnule Holmes, că vă retrageți acum din caz şi că ne predați toate concluziile dumneavoastră?

— Bineînțeles, aşa obişnuiesc să fac.

— Ei bine, atunci, în numele poliției, vă mulțumesc. Pare a fi un caz rezolvat şi nu cred că vom întâmpina mari greutăți în a găsi cadavrele.

— Pot să vă mai arăt o dovadă macabră, zise Holmes. Sunt sigur că Amberley nu a observat-o niciodată. Aveți şanse de reuşită, domnule inspector, dacă încercați să vă puneți în locul celuilalt, să vă gândiți ce ați face dumneavoastră. E nevoie de ceva imaginație, dar are succes de fiecare dată. Să presupunem că sunteți închis în încăperea aceasta strâmtă, mai aveți mai puțin de două minute de trăit, însă vreți să vă răzbunați pe dușmanul care se bucură probabil de cealaltă parte a uşii. Ce ați face?

— Aş scrie un mesaj.

— Exact. Ca să spuneți lumii cum ați murit. N-ar avea niciun sens să-l scrieți pe hârtie. Ar fi găsită. Dacă l-ați scrie pe perete ar dura mai mult. Priviți aici! Chiar deasupra plintei e mâzgălit cu un creion roşu ce nu se poate şterge: „Am fo...“ Asta e tot.

— Ce credeți că poate să însemne?

— Păi, nu e decât la vreo treizeci de centimetri înălțime față de pământ. Nefericitul care a încercat să scrie căzuse probabil la pământ şi era pe moarte. Şi-a pierdut cunoştința înainte să termine.

— Probabil voia să scrie: am fost ucişi.

— Aşa cred şi eu. Dacă găsiți un creion asupra unuia dintre cadavre...

— Vom căuta, puteți fi sigur. Dar ce s-a întâmpalt cu titlurile de rentă? Evident că nu a existat niciun jaf. Şi totuşi posedă acele titluri. Am verificat acest lucru.

— Puteţi fi sigur că le are ascunse într-un loc sigur. Când povestea cu fuga s-ar fi uitat, le-ar fi descoperit subit şi ar fi anunţat că cei doi vinovaţi s-au căit şi i le-au trimis înapoi.

— Văd că aveţi răspuns pentru orice, zise inspectorul. Mai e un singur lucru... Înţeleg că a venit să reclame cazul la noi, dar de ce a venit şi la dumneavoastră?

— Pură fanfaronadă!, răspunse Holmes. Se simţea atât de sigur pe el, încât îşi imagina că nimeni nu îl putea atinge. Putea spune oricărui vecin suspicios: „Uite câtă osteneală mi-am dat! M-am dus nu numai la poliţie, ci chiar şi la Sherlock Holmes."

Inspectorul râse:

— Acum sunteţi chit, domnule Holmes, zise el.

*

* *

Câteva zile mai târziu, prietenul meu îmi întinse o copie a ziarului „North Surrey Observer". Sub o serie de titluri viu colorate, ce începeau cu „Groază în Haven" şi se încheiau cu „Strălucită anchetă a poliţiei", era şi o coloană în care era prezentată desfăşurarea succesivă a faptelor. Paragraful de încheiere surprinde foarte bine ideea întregului articol. Iată ce spunea:

Remarcabila perspicacitate de care inspectorul MacKinnon a dat dovadă, dându-şi seama că mirosul de vopsea putea să ascundă un alt miros, în cazul de faţă cel de gaz; deducţia îndrăzneaţă că încăperea blindată putea fi, de fapt, o cameră de gazare şi ancheta ce a urmat, ducând la descoperirea cadavrelor în puţul părăsit, ascuns cu isteţime sub o cuşcă de câine, toate acestea vor dăinui în analele crimei ca un exemplu al inteligenţei poliţiştilor noştri.

— Măi, măi, ce băiat bun MacKinnon!, zise Holmes zâmbind îngăduitor. Poţi să clasezi cazul în arhiva ta, Watson. Într-o bună zi se va afla şi adevărata poveste...

Sfârşit

Postfață

Mă tem că domnul Sherlock Holmes începe să semene cu unul dintre acei tenori cunoscuți, care, deşi şi-au cucerit deja o faimă ce promite să reziste peste veacuri, sunt tentați să facă nesfârşite reverențe în fața publicului răbdător... Asta trebuie să înceteze, iar el trebuie să dispară trup, suflet şi... imaginație. Oamenilor le place să creadă că există un tărâm special, un loc al fanteziei pentru toți copiii imaginației, un loc straniu şi imposibil în acelaşi timp, în care poate „frumoşii" lui Fielding fac încă dragoste cu „frumoasele" lui Richardson, unde eroii lui Scott se plimbă încă țanțoşi, unde simpaticii vagabonzi ai lui Dickens pot încă râde, iar mondenii lui Thackeray îşi continuă carierele reprobabile. Într-un umil colț al unei astfel de Vallhala e posibil să-şi fi găsit şi domnul Holmes şi doctorul Watson un loc, în timp ce scena pe care ei au lăsat-o goală e ocupată acum de vreun copoi mult mai viclean, însoțit de un partener cu mult mai puțin şiret.

Cariera sa a fost lungă – deşi e posibil să exagerăm când spunem asta –, dar domnii ramoliți care mă abordează susținând că aventurile lui au constituit lectura copilăriei lor nu primesc din partea mea răspunsul pe care ei par să-l aştepte. Nimănui nu îi place ca informațiile personale să fie spuse într-un mod atât de brutal. De fapt, vorbind la rece, Holmes şi-a făcut debutul în „Un studiu în roşu" şi în „Semnul celor patru", două broşuri apărute în 1887 şi 1889. „Un scandal în Boemia" – prima colecție mai lungă de nuvele a apărut în

1891, în revista „The Strand". Publicul s-a arătat fascinat şi doritor de mai mult, astfel că, din acel moment ce datează de acum 39 de ani, au fost scrise, într-o serie discontinuă, peste 56 de povestiri, republicate în „Aventurile lui Sherlock Holmes", „Memoriile lui Sherlock Holmes", „Reîntoarcerea lui Sherlock Holmes" şi „Ultima reverență a lui Sherlock Holmes", rămânând aceste 12 povestiri publicate în ultimii ani care sunt prezentate aici sub titlul „Arhiva lui Sherlock Holmes". Eroul nostru şi-a început aventurile chiar în mijlocul erei victoriene târzii, a continuat sub mult prea scurta domnie a lui Edward şi a reuşit să-şi mențină umilul loc chiar şi în aceste timpuri tulburi. Aşa că e perfect adevărat când spunem că aceia care au crescut urmărindu-i aventurile au trăit să-şi vadă copiii citind aceleaşi aventuri în aceeaşi revistă. Este un exemplu uimitor de răbdare şi fidelitate din partea publicului britanic.

Am fost ferm convins să pun punct carierei acestui personaj în „Memorii", deoarece simțeam că nu era de dorit să îmi canalizez energiile literare în totalitate într-o singură direcție. Acea figură pală, cu trăsături ferme şi silueta cu membre lungi, flexibile, acaparase o nedrept de mare parte din imaginația mea. Am dat curs faptei, dar cum niciun medic legist nu a decis asupra rămăşițelor sale, nu mi-a fost greu să răspund cererilor flatante ale publicului şi să îmi explic gestul necumpănit. Nu am regretat niciodată, căci, în practică, s-a dovedit că aceste schițe uşoare nu m-au împiedicat să-mi explorez şi să-mi descopăr limitele în diferite ramuri ale literaturii ca romanele istorice, poezia, teatrul, istoria sau cercetarea psihicului. Dacă Holmes nu ar fi existat, eu nu aş fi putut face mai mult, deşi el a stat poate, până la un punct, în calea recunoaşterii operelor mele literare mai serioase.

Aşadar, cititorule, spune adio lui Sherlock Holmes! Îți mulțumesc pentru loialitatea ce ai dovedit-o în trecut şi nu pot decât să sper că am reuşit să-ți ofer o evadare din grijile de zi cu zi şi un stimulant schimb de idei ce nu poate fi întâlnit decât pe feericul tărâm al literaturii.

Sir ARTHUR CONAN DOYLE

Cuprins

Ultima reverenţă

Aventura din Wisteria Lodge 7
Aventura cutiei de carton 39
„Cercul roşu“ 61
Planurile Bruce-Partington 81
Detectivul muribund 113
Cum a dispărut lady Frances Carfax 129
Copita dracului 151
Ultima reverență 177

Arhiva lui Sherlock Holmes

Aventura unui client ilustru 197
Aventura soldatului alb ca varul 225
Cazul diamantului Mazarin 247
Aventură în casa cu trei frontoane 265
Vampirul din Sussex 285
Aventura celor trei Garrideb 305
Problema podului Thor 323
Aventurile omului-maimuță 351
Misterul coamei de leu 373
Aventura chiriaşei cu văl 395
Aventuri pe domeniul Shoscombe 409
Povestea bătrânului fabricant de vopsea 429
Postfață 445

editura Adevărul holding

S.C. Adevărul Holding S.R.L.,
Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2, Bucureşti.
Telefon: 021.407.76.38; Fax: 021.407.76.42

Director general: Peter L. Imre
Director general adjunct: Andrei Ştefan

Divizia CARTE

Director: Daniel Eberhat
Director executiv: Carmen Dincă
Project manager: Cătălin Georgescu

Toate drepturile asupra prezentei ediţii sunt rezervate exclusiv Editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parţială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă şi va fi pedepsită conform legilor în vigoare.

Ediţie realizată în colaborare cu Editura ALDO PRESS

Redactor: Daniel Tomescu
Tehnoredactor: Alexandru Dincă
Corector: Marilena Pribu
Ilustraţii copertă şi text: Tudor Plăieşu

Tipar executat de Grafica Veneta

COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes
seria completă

Volumul 1
(1 roman și 12 povestiri)
Un studiu în roșu
Aventura rubinului albastru

Volumul 2
(2 romane și 11 povestiri)
Semnul celor patru • Valea terorii
Memoriile lui Sherlock Holmes

Volumul 3
(1 roman și 13 povestiri)
Întoarcerea lui Sherlock Holmes
Câinele din Baskerville

Volumul 4
(21 de povestiri)
Ultima reverență
Arhiva lui Sherlock Holmes

Adevărul holding

9 786065 398924